

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via http://books.google.com

3433 07592317 1

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

v. 3

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

DERDE DEEL

M—S

GENT

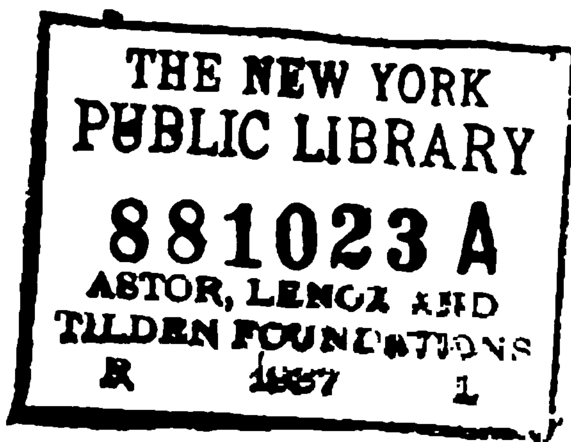
A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1903

G 0

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
881023 A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1937 L

M.

MAAG, znw., v. — Fr. *estomac.*

— Spr. *Da(t) zal hem koud* of *zwaar op zijn maag vallen*, dat zal hem niet aanstaan, dat zal hem onaangenaam zijn te vernemen. T., R.

— *Het blijft op mijn maag liggen*, zegt men wanneer de spijsvertering niet goed werkt.

MAAGBITTERE(N, znw., m. — Maagbitter, Fr. *élixir, amer stomachique.*

MAAGT, znw., v. — Wordt door sommigen gezeid voor Maag, Fr. *estomac.* Pijn hebben aan de maagt.

MAAI, znw., v. — Made, worm, Fr. *ver.* V. D. vermeldt dien vorm als gewest.

— Verg. *Zoo arm als 'en maai*, zeer arm.

— *Arm maai*, arme mensch; wordt gebruikt met een denkbeeld van medelijden. Frans werkt en wruût, en hij blijft toch maar altijd dezelfde arm maai.

— Wordt collectief gebezigd. De maai is aan de' porrei. Daar is dees jaar veul maai in 't fruit.

— Spr. *Iemand de maai afdoen*, hem te slim zijn. (**Z.-W.** der **K.**)

MAAI, znw., v. — Klets. (**A.**) Ik zal oe wa' maaien geven, as ge me nie' gerust en laat.

MAAIBAAR, MEIBAAR, bvw. — Bekwaam om gemaaid te worden. Zou da' gers nog nie' haast maaibaar zijn?

MAAIBEEN, MEIBEEN, znw., o. — Maaivoet, been dat buitenwaarts eenen boog beschrijft in 't gaan. D. B. Hij hee' maaibeenen.

MAAIBEENEN, MEIBEENEN, w., o. — Met de beenen maaien bij 't gaan, maaivoeten.

MAAIBLOOT, bvw. — Naakt, gezeid van vogels die nog geene vederen hebben. Die vogelen zijn nog maaibloot. Ook **Paddebloot.**

MAAIGAT, znw., o. — Gat door eene made geboord. Dat hout deugt niet; 't is vol maaigaten.

MAAIKE(N, znw., o. — Verkleinvorm van Maria, doch enkel in het rijm:

Mieke, Mieke, Maaiken,
Ik weet 'ne' vogelenest
Al in ons moeders schapraaiken,
Ik heb er is (eens) in gewest (geweest).

MAAISTEEK, znw., m. — Wormsteek in appelen of peren. Dieën appel is vol maaisteken.

— Bij Sch. is *maaisteek* een bvw.

MAAK, znw., m. en niet v.

— *In de(n) maak*, besteld om gemaakt te worden. T., Kl.-Br. Mijne frak is in de' maak.

MAAKSEL, znw., o. — Meisje, verachtender wijze. (A.) Gij leelijk maaksel, ik zal oe aframmelen.

MAALBAAR, bvw. — Kunnende gemalen worden, spr. van graan. 'Et koren is dees jaar nie' maalbaar.

MAALGAST, znw., m. — Muldersknecht.

MAALIJZER, znw., o. — Fig. Wordt gezeid van iemand die altijd maalt, zaagt, ontevreden is. Ge zijt 'en echt maalijzer.

MAALKANT, znw., m. — Bij mulders. De kant van den kerf eens molensteens, die het graan maalt.

MAALKANTEN, w., b. — Bij mulders. De maalkanten van de kerven eens molensteens scherpen.

MAALTIJD, znw., v. en niet m. J.

MAAN, znw., v. — Fr. *lune.*

— Spr. *E gezicht hebben gelijk 'en volle maan*, een vet en bolrond aangezicht. T., R.

— *De maan schijnt*, zegt men spottend, wanneer een kaalhoofdige zich het hoofd ontbloot.

— *In de maan gebakken*, wordt gezeid van brood of pannekoek die zeer bleek gebakken is.

— *Als de maan drij toten heeft*, zegt men schertsend om te beteekenen, dat iets nooit zal gebeuren. In denzelfden zin zegt men ook : *als Pas(ch)en op 'ne(n) Vrijdag komt.*

— *Zooveul meugelijk als met de handen aan de maan te reiken*, volstrekt onmogelijk.

— *Hij hee(f)t in de maan gepist*, zegt men van iemand die eene weeroog heeft.

— *Einde van de Mèèrtsche maan, stèèrtje van den winter.*

— *De roste maan*, de maan van Meert. De rosse maan is 'en kwa(d)e maan.

— Bij mulders. De maan in eenen windmolen is eene ronde ijzeren plaat, die rust op het not van den standaard. D. B.

MAANBASSER, znw., m. — Hond die op de maan bast, bijzonder als ze in zijn kot schijnt.

MAANDRACHT, znw., v. — Valsche zwangerschap. Zij héét 'en maandracht gehad. Ook **Molledracht** en **Pèèrdedracht**.

MAANDROOSKEN, znw., o. — Soort van kleine roos, die heel den zomer door bloeit.

MAAR, in 't N. der Kemp. **MAR** en **MER**, vgw. en bw. — Z. Wrdb.

— Tw. Wel. Maar, jongen, watda' ge zegt! Maar God toch! Maar kom voort!

— *Maar ja, maar neen*, wel ja, wel neen. Met den klemtoon op *maar* drukt het eerste eene sterke bevestiging, het tweede eene sterke ontkenning uit. T., R. Zal ek nie' te laat komen? Maar neen! ge hèt nog twee uren tijd.

— *Maar toe* (klemt. op *toe*), volop. Het is maar toe aan 't règenen. Hij drinkt altijd maar toe.

— *Maar toch* (klemt. op *maar*), uitroep van verbazing. Maar toch! wie had da' gepeisd. Ook *maar God toch! maar Heere toch! maar mensch toch!* enz.

— *Maar-maar!* uitroep van blijde verwondering. Maar-maar! hoe schoon toch!

— *Maar op* komt ter versterking in den 2ⁿ pers. enk. der Gebiedende wijze achter ww. die niet met *op* samengesteld zijn. T. Ga maar op! Speelt maar op! Rijd maar op!

— *Maar res*, z. RES.

— *Er maar op aan*, z. AAN.

— Spr. *Daar is 'ne maar bij*, 't hangt af van eene voorwaarde, er is een beletsel aan. Hij zou wel trouwen, maar daar is 'ne maar bij: hij mag niet.

MAAR, znw., v. — Nachtmerrie, Fr. *cauchemar*.

— *Van de maar bere(d)en zijn*, de nachtmerrie hebben. D. B. (Ook in O.-Vl., Brab. en Limb., z. Sch.) Ik ben dezen nacht van de maar bere(d)en. » Eh, Smet, wat gaat u over? Wordt gij *van de maar bereden* of zijt gij van uwe zinnen? » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 10.)

MAASGAT, znw., o. — Bij metsers. Ieder van de gaten in eenen muur, waar de maashouten eener stelling in steken.

MAASHOUT, znw., o. — Bij metsers. Elkeen van de dwarshouten, die de planken van eene stelling ondersteunen en met het eene einde in den muur zitten en met het andere op het veerhout rusten, bij Kram. *bunsem* en *korteling* en bij D. B. *bulsterhout* geheeten, Fr. *boulin*.

MAASNAALD, znw., v. — Eene naald om te mazen. D. B.

MACHIEN, znw., o. en niet v. — Fr. *machine*.

MACHOËCHEL, MACHOCHEL (klemt. op de 2ᵉ lettergreep), znw., v. — Dikke, zwaarlijvige vrouw, zwaar en log vrouwmensch, bij D. B. *machoche*, *machochel*. Wa' veur 'en dikke machoëchel komt ginder aan? Ook **Masjoëfel**.

— Bij Kil. bet. *machache*, *machachel* lui, slordig, mismaakt vrouwspersoon.

MACHT, znw., v. — Fr. *force*.

— Verg. *Macht hebben gelijk e pèèrd, e natiepèèrd, 'nen reus; — gelijk 'ne pier, 'ne vörs(ch)* (scherts).

— *Met de macht*, in overvloed, Fr. *en abondance*. D. B., T., R., Kl.-Br. Daar was volk met de macht. Dees jaar zullender appelen zijn met de macht. Hij hée' geld met de macht.

MADAM, znw., v. — Titel voor eene getrouwde burgersvrouw. Z. MEVROUW.

MADERISTES, MADERITJES (klemt. op de derde lettergr.), tw. — Mijdspreuk voor Maria. Is altijd voorafgegaan door *Seeses* (Jezus). Seezes Maderistes! wa' zalder nog gebeuren! Seezes van Maderitjes! wat is er nu weer gaande!

MAF, znw., m. — Iemand die maf, traag en vadsig is. Hij zit daar gelijk 'ne maf.

MAFKOEI, znw., v. — Dik, log wijf.

MAFZAK, znw., m. — Traag en vadsig mensch.

MAGALEN (klemt. op *ga*), znw., o. — *Naar Magalen zijn*, versleten, kapot, te rest. (A.) Waar is oewe strooien hoed? Och! dieën is al lank naar Magalen.

MAGER, bvw. — Fr. *maigre*.

— Verg. *Zoo mager als 'en graat, als 'en kreft, als brood, als de Grèèf van Halfvasten, als 'en specht, als 'en hout, als 'ne sprinkhaan, als 'nen boonstaak, als 'ne stek, als 'en fret, als 'ne reiger op zijn schenen; hij is zoo mager dat hij uit 'en fles(ch) zou eten, da(t) ge 'm me(t) 'en spel zoudt doodsteken, dat hij brandt, dat hij breekt.*

— Onvruchtbaar, schraal, sprek. van grond. Magere grond. Dieë grond is zoo mager *dat hij schreeuwt.*

— *Magere soep*, soep gekookt van water, groenten, enz., zonder vleesch.

— *Magere dag*, z. MAGERDAG.

— Spr. *'t Is er e mager beestje mee*, het beteekent niet veel. Hij hee' geërfd, ja, maar 't is er e mager beestje mee.

MAGERDAG, znw., m. — Dag waarop men vleesch moet derven, Fr. *jour maigre, jour d'abstinence.*

MAGERIGHEID, znw., v. — Magerheid, Fr. *maigreur.*

— Spr. *Zwart zien van magerigheid*, buitengewoon mager zijn.

MAGERHAL, znw., o. — Schertsende benaming voor het dorp Halle bij Zandhoven. De grond is er zoo mager, vertelt men spotsgewijze, dat men er maar een enkelen pier gevonden heeft, die met eene ijzeren ketting gebonden ligt in den hof van den pastoor.

— Spr. *'t Is 'nen heer van Magerhal*, een kaalaard, een arme drommel, die toch voor iemand voornaams wil doorgaan.

MAIEN, w., b. — Maaien.

†**MAKAGE**, znw., v. — « Making, Fr. *legs.* » Sch. geeft dit w. voor Antw.

MAKAK (klemt. op *kak*), znw., m. — Onbeduidende persoon, voddeman. (A.) Gij en uw bruur zijn twee makakken bijeen.

MAKANDER, vrnw. — Malkander. Doe makander gee(n) kwaad. We hebben makanderen in geen eeuwigheid gezien.

MAKELÈÈR, znw., m. — Bij timmerl. De paal of standboom waarop de twee vleugels van eene deur of venster sluiten. D. B.

— Latje dat genageld wordt op den middenstijl waar eene deur of venster tegenslaat.

MAKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Vermaken bij testament, Fr. *léguer*. D. B., Dr. Hij héet alles aan ze' kozijn gemaakt. Zij is drij duzend frang gemaakt.

— Bij 't gemeen Telen, voortbrengen, Fr. *procréer*.

— Herstellen, verstellen, Fr. *raccommoder*. T., R. Oe' broek moet gemaakt wörren, eerda' ge ze kunt aandoen. Da' kleed kan nie' meer gemaakt wörren, omdat 'et zoo versleten is.

— *Maken van*, geld ontvangen, inbeuren, sprek. van iets dat men verkocht heeft. T., R. Ik heb nog tweehonderd frang van mijn koei gemaakt. Verle(d)en week maakten ek op de mert zestig cens van mijn boter en nu zeventig.

— *Geld maken*, iets verkoopen om geld te hebben. T., R. 'k Moet zien da' 'k tegen Bamis wa' geld maak, want ik moet m'n pacht betalen.

— *Het kört* of *lank maken*, weinig of veel tijd vertoeven, werken, leven, enz. D. B., R. Hij héet hier geweest, maar hij heget et nie' lank gemaakt. Maak 'et kört, want 'k heb geenen tijd. De zieke zal 'et nie' lank meer maken.

Ook **Trekken**.

— *Iemand er aan maken*, hem doen verliezen in 't spel. D. B.

— *Ievers iet uit maken*, er gevoelig aan zijn, er iets om geven. T. Dieë jongen maakt veul uit de dood van ze' vader. Gij hèt nu zooveul geld verloren, en 't schijnt da' ge er nog nie' veul uit en maakt.

— *Dingen maken in iet*, z. DINGEN.

— *Gemaakte mannekens*, veinzerij, valsche voorwendsels, gemaakt spel. Het zijn gemaakte mannekens, zegt men b. v. van iemand die zich ziek veinst om niet te moeten werken, enz.

MAL, znw., v. — Bij timmerl., enz. Elke afbeelding in papier, hout, zink, enz. van het te geven profiel, aan het stuk hout dat men bewerkt, Fr. *patron*, *modèle*.

— Bij plafonneerders. Metalen of houten vorm om moluren en lijsten te trekken, bij D. B. *malde*, *molde*, *malle*, *molle*.

MALBROĔK, znw., m. — Soort van kar met zeer breede wielen.

MALEGIJS, znw., m. — Iemand die gedurig zanikt of maalt. 'Ne malegijs van 'ne' vent. Da' kind is toch 'ne malegijs: het zaagt en entert heel den dag.

MALEM, znw., m. — Melde, Fr. *arroche*, Lat. *Atriplex hortensis* L. — *Wilde malem*, een onkruid, Fr. *hastée*, Lat. *Atriplex hastata* L. — Men geeft dien naam ook aan den Ganzenvoet, Lat. *Chenopodium album* L.

MALEN, w., b. — Fr. *moudre*. Z. Wrdb.

— Fig. Knauwen, vaneenbijten. Ou' mens(ch)en kunnen maar moeilijk hun eten meer malen. Mijne meulen maalt nie' goe' ne meer (ik kan niet goed meer bijten).

— Gemalen worden. Dieë koffie maalt slecht.

MALIËN, znw., v., mrv. — Bij timmerl. Poreusheid in vlok hout.

MALLASTIGHEID (klemt. op de 2e lettergr.), znw., v. — Last, moeilijkheid. (**A.**) Mallastigheid verkoopen. Iemand mallastigheid aandoen.

MALS(CH), bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo mals(ch) als boter, als 'en raap.*

MAM, znw., v. — Moeder en Grootmoeder in de kindertaal. (**A.**)

— Kil. Mamme, mammeken, memme, memmeken, *mater, nutrix.*

MAN, znw., m. — Z. Wrdb.

— *De mindere man, de gemeine man*, de geringe menschen, de menschen zonder fortuin. Dat is e logement veur de' mindere' man.

— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel, in de samenspraak van manspersonen en kinderen. Ja, man, dat is erg. Neen, man, dat doen ek niet. Z. ook JONGEN, KIND, MEISKEN, MENSCH, SCHAAP, WICHT.

— Plaatsvervanger voor den krijgsdienst, Fr. *remplaçant*. D. B. Hij hée' gestört om veur zijne' zeun 'ne' man te koopen.

— Maat, speelmakker. Me zouwen willen gaan kruisjassen, maar me komen nog 'ne' man te kört. Ook de kinderen zeggen : *wij zijn al me(t) mannen genoeg.*

— *Iemands man zijn*, tegen iemand moeten vechten. Ge zij' mijne man, schiet oewe' frak maar uit (maak u maar gereed, want ik ga tegen u vechten.)

— Mannetje der vogels. Ik heb 'en ekster gevangen, en 't is 'ne man.

— In 't mrv. wordt *man* gebruikt om knapen en manspersonen te noemen. Waar zijn die mannen naartoe gegaan ? Allà ! mannen, kom voort !

— Mannelijke huisgenooten. Ons mannen zijn nie' thuis. Gaat ons mannen is roepen in 't veld.

— *Geen man*, niemand. Hfft. Ik heb gee(n) man gezien. Daar was gee' man.

— *Klein mannen*, kinderen. As ek ievers naartoe gaan, dan moet ek altijd wa' meebrengen veur mijn klein mannen. Hij had twee van zijn klein mannen bij.

— Gep. w. *Man noch maagd*, niemand. Ik heb man noch maagd gezien.

— Spr. *Het van de(n) man maken*, woest, onbetamelijk te werk gaan, razen, tieren, kijven en schelden, enz., te Antw. *het van den man brengen*. Die zatlappen hebben 'et gisteren avend leelijk van de' man gemaakt. Hij is weggejaagd in 't collegie, omdat hij 't er zoo van de' man maakte.

— *Ee(n) man zijn*, in iets goeds of kwaads uitmunten. Mijne gebuur dat is nogal e man: hij doe' nie' as drinken en vechten.

— *Zijne(n) man staan*, bekwaam zijn om zich desnoods te verdedigen, in staat zijn om iets te doen, zoo goed als een ander. T., R. Zij nie' ongerust over mij, ik zal mijne' man wel staan.

— *De(n) leste(n) man de(n) zak* of *de hot opgeven*, in eene herberg of elders blijven zitten, totdat al de anderen weg zijn. D. B.

— *Onder de man komen*, *onder de man zijn*, ruchtbaar zijn of worden. R. 't Is onder de man dat hij gaat trouwen. Dat daar gebeurd is, zal gauw onder de man komen.

Z. verder MANNEKE(N.

MAN, MANDUS, znw., m. — Verkorting van Amandus.

MAND, znw., v. — Fr. *panier*.

— Spr. *Deur de mand vallen*, mislukken, Fr. *échouer*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij meende zeker van die plaats te hebben, maar hij is deur de mand gevallen. As ge nie' beter wördt studeeren, dan vrees ek da' ge bij uw exaam deur de mand zult vallen.

— *Met iet in de mand liggen*, mislukt zijn, Fr. *avoir échoué*.

MANDEL, znw., m. — Een hoop graan van 15 tot 17 schooven, die tegeneen rechtgesteld staan op den akker om te drogen, Hgd. *Mandel*. (Z. der K.) (Ook in 't L. v. A. en 't Hag., z. D. B. en Sch.) Het koren in mandels zetten. Hoeveul héet uw koren per mandel geschoten? Een mandel is grooter dan een hoop of stuik, want deze telt maar 7 of 8 schooven. Z. ook HOK, STOK en STUIK.

MANE, znw., m. — Verkorting van Emmanuël.

MANEWATER, znw., o. — Soort van waterzucht in het hoofd of den buik, die af- en toeneemt volgens de maan. Van iemand die een dik, blinkend gezicht heeft, veroorzaakt door het drinken, zegt men ook dat hij het manewater heeft.

MANGEL, znw., m., Fr. *calandre*, is v. te Antwerpen.

MANGELÈÈR, znw., m. — Mangel, Fr. *calandre*.

MANGELEN, w., b. en o. — Ruilen, verwisselen, Fr. *troquer*. Hfft. (Ook in Limb.) Gij hèt e schoo(n) mes: wilde mangelen tegen 't mijn? Mangeldegij oe' pèèrd tegen 't mijn? » Hij *mangelt* zijne zijde en zijn kottoene waren. » (VONDEL, VII, 142.) « Hoe Melpomens Treurpoëet *mangelt* al de pracht van 't hof voor een stulp en ackerstof. » (VONDEL, XIV, 148.)

— Kil. Manghelen, *mutare, commutare, permutare*. — Kram. zegt dat dit w. weinig of niet gebruikt wordt. In de prov. Antw. wordt het dagelijks gebezigd.

MANIPEL (klemt. op *ni*), znw., m. — Sieraad dat de priesters, de diakens en subdiakens aan den linkerarm dragen gedurende de mis, Fr. *manipule*.

MANKÉEREN, w., b. en o. — Letten, deren, hinderen, eenige ongesteldheid of een lichamelijk gebrek hebben. R. Wa' mankeert oe, da' ge zoo gebrekkelijk gaat? Ik mankeer al eenige dagen (ik ben al eenige dagen onpasselijk).

— Ontbreken, Fr. *manquer*. 't Is 'et geld dat hem mankeert. Frans mankeert dikkels op z'ne' winkel.

— Missen, Fr. *manquer*. Ik heb gisteren den trein gemankeerd. Da' kan nie' mankeeren.

MANKEMENT, znw., o. — Lichamelijk gebrek, verminking. D. B., R. Hij héet e mankement (b. v. eene breuk.) Da' pèèrd héet e mankement aan z'n been.

— Iets dat niet wel in den haak zit, dat niet goed gemaakt is, Fr. *défaut*. Daar is e mankement aan da' slot: 't draait nie' meer open of toe.

— Tegenslag, ongeluk. Dieën boer héet e leelijk mankement gehad mè' ze' pèèrd: 't hee' z'n been gebroken.

MANKEN, w., o. — Mank gaan, hinken, Fr. *boiter*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Da' pèèrd mankt. Hij mankten aan zijne' rechtevoet. Kil. Mancken, *claudicare*.

MANNEKE(N, Kemp. ook **MÀNNEKE(N**, **MENNEKE(N**, znw., o. — Verkleinwoord van Man.

— Verg. *E manneken gelijk 'en vlieg*, een klein, teer manneken.

— Wordt gebruikt om met eenigen wrevel iemand toe te spreken. Wacht maar, manneken, ik zal oe wel krijgen! Manneken! wat heddegij gedaan!

— Printje, plaatje. 'Nen boëk vol mannekens. Mannekens teekenen.

— Postzegel. Plakt e manneken op den brief.

— *Het zwart manneken*, de duivel. Hij ga' met 't zwart manneken om.

— *Het manneken uit de maan*, het menschenbeeld dat men in de maan meent te onderscheiden.

— *De mannekens*, de wetboden, Fr. *les garnisaires*. Hedde't al gehoord? De mannekens liggen bij den börgemeester.

— Spr. *Dat is 't manneken*, dat is juist wat men verlangt. As ek dat huis kost koopen veur dieë' prijs, da' zou 't manneken zijn! As Jan met da' meiske kost getrouwd geraken, da' was 't manneken!

— *Ievers 't manneken zijn*, er veel te zeggen hebben. Hij is 't manneken bij den börgemeester, hij kan der nie' misdoen.

— *Iemand e manneken minder maken*, hem om 't leven brengen. T., R.

— *Iemand e klein manneken maken*, hem vernederen of ten onder brengen. R.

— *Het schoon manneken komen spelen*, zich komen verschoonen of verontschuldigen. As em heel de week den deugeniet uitgehangen héet, dan komt em 's Zondags schoon manneke spelen.

— *Gemaakte mannekens*, z. onder MAKEN.

— *IJzeren mannekens maken*. Een klein kind, dat de vuistjes wringt en ze vooruitsteekt en te gelijker tijd de opeengeklemde tanden laat zien, maakt ijzeren mannekens. (**A.**)

MANNEKEN-HAAK, znw., o. — Een watergeest die de kinderen, welke te dicht bij het water komen, met eenen haak er in trekt en ze verdrinkt. Komt niet te dicht bij 't water, kind! Manneken-haak zalder oe intrekken.

MANNEKENSBLAD, **MANNEKENSPAPIER**, znw., o. — Een blad met gekleurde of ongekleurde houtsneeplaatjes, die een vertelsel of iets anders voorstellen en waar de kinderen mee spelen. De mannekensblaren worden vooral te Turnhout gedrukt.

MANNEKENSPIOEN, znw., v. — Soort van enkele pioen, met groot zwart zaad.

MANNEMENS(CH), znw., m. — Z. MANSMENSCH.

* **MANNEN**, w., b. — « Overmannen, overwinnen, meester geraken, kunnen binnenspelen. Ik zal die schotel wel mannen. »

Volgens Sch. zou dat w. in Brab. en *Antw.* gebruikt worden.

MANNEVOLK, znw., o. — Z. MANSVOLK.

MANSAGGER, znw., m. — Bij blokmakers. Agger of boor voor mansblokken.

MANSKÈREL, znw., m. — Manspersoon. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) V. D. vermeldt het w. als gewest.

MANSKLOON, znw., m. — Blok of klomp voor mannen. (**K.**) E paar mansklouen.

MANSKLOOSTER, znw., o. — Manneklooster.

MANSLIE, znw., m., mrv. — Manlieden, manluiden.

MANSMENS(CH), znw., m. — Manspersoon, manskerel, T., R., te Antw. ook **MANNEMENS(CH)**.

MANSSTEM, znw., v. — Mannestem.

MANSVOLK, znw., o. — Manslieden. R., te Antw. en in 't N. der Kemp. ook **MANNEVOLK**.

MANUAAR (klemt. op *aar*), znw., m. — Oorlogsschip. (**A.**) Van 't Eng. *man of war*.

MANUS, znw., m. — Verkorting van Germanus.

MAR, vgw. en tw. — Z. MAAR.

MARANTA, **MARANTEKA**, **MARANTELA** (klemt. op de tweede lettergr.), tw. — Mijdspreuk voor Maria. Uitroep van verwondering. Wel Deezes Maranta! Maranteka toch! Z. ook MADERISTES, MADERITJES.

MAREN, w., o. — Aanhoudend vragen en zagen. R. Dieë vent kan toch maren! Hij doe' nie' as zagen en maren.

— Afl. *Gemaar.*

MARBEL, MERBEL, znw., m. en niet o. — Marmer, Fr. *marbre.* Daar is marbel van alle koleuren. Witte, roo(d)e, grijze merbel. (Ook m. bij J.) Z. VERD. IV, 1152.

MARBELÉEREN, MERBELÉEREN, w., b. — Marmeren, in marmer schilderen, Fr. *marbrer.* 'Ne' muur marbeleeren.

MARBELEN, MERBELEN, bvw. — Marmeren, van marmer. 'En merbele' schouw. E marbelen beld.

MARBELVEN, znw., o. — Naam van een ven in de Brechtsche heide.

MARBOL, znw., m. — Z. MARREBOL.

MARBOL, znw., m. — Z. MARBEL.

MAREL, znw., v. — Z. MOREL.

MARIABLOĔMEN, znw., v., mrv. — Z. GEVONDEN HEILIGEN.

MĀRK, znw., m. — Z. MERK. M.

MARK, znw., v. — Riviertje dat zijnen oorsprong neemt ten N. van Turnhout, tusschen Ravels en Merxplas, nevens Hoogstraten, Meir en Meerle loopt en in het Hollandsch Diep vloeit.

MARMBOL, znw., m. — Z. MARREBOL.

MARMIN, MERMIN, znw., v. — Hetzelfde als Meermin, Fr. *belle de mer, sirène.*

MARMITTEGOUD, znw., o. — Schertsende benaming voor Koper. Die keting is van marmittegoud.

MARMITTENOORLOG, znw., m. — Feit uit de geschiedenis van België.

MARODE, znw., v. — Fr. *maraude.*

— *Op marode gaan,* op strooptocht uitgaan, uit stelen gaan, Fr. *marauder, courir à la picorée.*

MAROL (klemt. op *rol*), znw., o. — Taal der Marollen. Hij spreĕkt Marol.

MAROLLEKÈÈS, znw., m. — Soort van kaas, waar de Marollen mee leuren.

MAROLLEN, znw., v., mrv. — Zekere nonnen, die anders ook *Maricollen* heeten, in 't Lat. *Maricolæ.*

— M. Inwoners van zekere wijk te Brussel, die eene mengeltaal van Fransch en Vlaamsch spreken.

MAROLLETAAL, znw., v. — Mengeltaal van Fransch en Vlaamsch, gesproken door de Marollen te Brussel.

MAROTSELGAT, znw., o. — Term in een kinderrijm. Z. dat w. onder DERVEN.

MARREBOL, MARRENBOL, MERREBOL, MERRENBOL, znw., m. — Marbol, marmeren of glazen bolletje waar de kinderen mee speleu.

MARREBOLLEN, MERREBOLLEN, w., o. — Met de marbollen spelen.

MARSEPEIN, MASSEPEIN, znw., m. en niet o. — Z. Widb.

MART, znw., v. — Z. MERT.

MARTELÈÈR, MERTELÈÈR (Kemp. ook *mättelèèr*), znw., m. — Martelaar, Fr. *martyr.*

— Iemand die met grooten tegenspoed, veel moeite en pijnlijke pogingen doet om door de wereld te geraken. D. B. Hij hèet alle ze' lèven 'ne martelèèr geweest.

— Fig. Knoeier, iemand die zijn ambacht slecht verstaat.

— Spr. *In elke(n) stiel zijn veel martelèèrs en weinig apostelen.*

— *De martelèèrs komen zoowel in den hemel als de apostelen*, de knoeiers bereiken ook hun doel.

MARTELEN, MERTELEN, w.,o. — Sukkelen, tegen moeilijkheden worstelen, met lastige pogingen en moeite iets verrichten. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch. — V. D. geeft het als gewest. op.) As 't zoo blijft règenen, dan zullen me martelen om den oo(g)st droog binnen te krijgen. Hij hèe' lang aan zijn oogen gemerteld, maar nu is hij genezen.

— Afl. *Martelèèr, gemartel.*

MARTIKO, MERTIKO, znw., m. — Soort van kleinen aap.

— Scheldwoord voor eenen leelijken mensch. Wa' leelijke mertiko!

MARTINGAALSTOK, znw., m. — Stok of ijzeren staaf op de zeeschepen te midden van den boegspriet geplaatst, en waar al de touwen aan vast zijn die tot den boegspriet behooren. (A.)

MARUS (uitspr. *Maorəs*), znw., m. — Verkorting van Gommarus.

MASEUR, znw., v. — Schoonzuster. R., Kl.-Br. Ze' maseur is gisteren aangekomen.

MASJOĔFEL, znw., v. — Hetzelfde als Machoĕchel, zwaar, diklijvig vrouwmensch.

— Naam dien spelende meisjes in het volgende rijdanslied gebruiken :

« Van waar komt gij getreden,
Masjoĕfeltje, Masjoĕfeltje ?
Van waar komt gij getreden,
Masjoĕfeltje !

—

— Wij komen getreden uit Vlaanderen, enz.
— Wat hedde daar weest halen? enz.
— Een mandeken met roozen, enz.
— Aan wie zuldegij dat geven? enz.
— Aan mijn naaste geburen, enz.
— Wie zijn uw naaste geburen? enz.
— Een minneken en een muisken, enz.
— Wat zulde ze te eten geven? enz.
— Zutemelk en wittenbrood,
Masjoëfeltje, Masjoëfeltje,
Zutemelk en wittenbrood,
Masjoëfeltje!

MASJOEFELTJE, znw., o. — Kleine anjelier, Lat. *Dianthus diarus.*

MASSEL, znw., v. — Rochel, groote fluim. Ook **Mossel**.

MASSEPEIN, znw., m. — Marsepein.

MAST, znw., m. — Den, Fr. *sapin.*
— *Fijne mast*, Lat. *Pica sylvestris* L.
— *Grove mast*, Lat. *Pica maritima* L.
— *Zwarte mast*, Lat. *Pica excelsa* L. Ook *pinboom* en *pinmast.*

MAST, znw., m. — Op de soldij van iederen soldaat worden er dagelijks eenige centiemen afgehouden tot betaling van zijne kleedij, zijn schoeisel en zijne wapens: de som van die afgehouden centiemen noemt men den *mast*, Fr. *la masse.* D. B.

MAST, znw., m. — Zeker getal strenen garen.

MASTBRAK, znw., m. — Roodachtig insect met wit- en zwarte dekvleugels, dat op het dennenhout te vinden is.

MASTEL (klemt. op *el*), znw., v. — Rond koekje van tarwebloem gebakken, met een kuiltje of putje in 't midden. D. B., bij Delf. 383, *wastelle.* Z. ook Sch.

MASTELUIN, znw., m. en niet o.

MASTEN, bvw. — Dennen, Fr. *de sapin.* 'En maste' plank. Masten hout.

MASTENDOP, **MASTENTOP**, znw., m. — Denappel, Fr. *pomme de sapin.*
— Spotnaam dien de Antwerpenaars de Kempische buitenlieden naar 't hoofd werpen.

MASTENDOPPELAND, **MASTENTOPPELAND**, znw., o — Brecht en omstreken. **(A.)** Boeren uit het Mastentoppeland.

MASTJE(N, znw., o. — Streentje garen. E mastje garen.

MASTPRUIM, znw., v. — Damastpruim, Fr. *prune de Damas.*

MASTSTROP, znw., v. — Soort van strik of strop, dien men in eene koord legt, om ze ergens vast aan te binden.

MAT, znw., v. — Kezeling of samengeronnen deeltje van gekabbelde of geschifte melk. Een zuigend kind dat het zuur heeft, spouwt louter matten. D. B., T., R.

— De witte pellekens die op bier en andere gegiste dranken liggen, anders ook **Bekwaam** en **Bekaamsel** genaamd, heeten ook *matten*. 'Et bier deugt nie' meer, daar liggen matten op.

MAT, bvw. — Bij landb. Week, vlok gewassen, sprek. van stroo. Mat stroo deugt nie' veur te dekken. Da' koren is zoo mat gewassen.

MAT, znw., v. — De uit stroo of biezen gevlochten zit van eenen stoel. D. B.

MATEKE(N, znw., o. — Woord, waarmede men een klein meisje toespreekt. Kom is hier, mateken.

— Is dit het vrklw. van *maat* of van *maart?*

MATER, znw., m. — Moederkruid, Fr. *matricaire*, L. *Chrysanthemum matricaria* L. (Ook in Kl.-Br., z. Sch. — D. B. maakt het w. onz.)

MATERIE (uitspr. *materrie*, *materrə*), znw., v. — Etter, dracht van eene wonde of zwerage. Daar is veul materie uit de wond gekomen.

MATERKENSZALF, znw., v. Hetgeen de vrouwen innemen voor de moederkwaal.

MATERPILLEN, znw., v., mrv. — Pillen voor de vrouwen, die ongesteld zijn door 't keeren der jaren.

MATSEN, w., o. — Zeker kaartspel, ook *mits-mats* genaamd.

MATTEN, w., b. — Eenen stoel van eene mat voorzien, in de Kemp. **Luiken**. Hij verdient zijn brood mè' stoelen te matten.

MATTEN, w., o., met *zijn*. — Samenschieten, scheiden, kezelen, kabbelen, schiften, sprek. van kokende melk, Fr. *se cailler*. T. 'Et melk is gematten.

MAZEN, w., b. en o. — Een breiwerk herstellen met de laatste goede steken of mazen op te vatten en voort te werken, de steken namakende, zoodat het stuk, dat zoo vermaakt is, geenszins van uitzicht met het overige van 't breiwerk verschilt, Fr. *remailler*. (Niet in Kram.) Kousen mazen. Mazen is niet hetzelfde als stoppen.

MAZIERGAT, znw., o. — Drie- of vijfhoekige nis, in de boerenhuizen naast den heerd in den muur gemetst, en waarin men pijpen, solferstekken, speelkaarten en andere kleine voorwerpen legt, ook **Veuster** of **Vuister** geheeten. (K.) Z. Sch. en Kil., en VERD, i. v. *masieregat*.

MAZURKA, znw., m., niet v. — Soort van dans. Z. Wrdb.

ME (toonl.), vrnw. — Wordt altijd gebruikt voor *wij*, *we*, Fr. *nous*, wanneer men op het vrnw. niet steunt of wanneer het enclitisch voorkomt. B. Me zullen zien. Waar game (gaan me) nu naartoe? Me weten er niemendalle van. Da' zulle-me zien!

— Wordt gebruikt voor *men*, Fr. *on*, wanneer er onmiddellijk een medeklinker op volgt. Me weet er af te spreken. Me klapt al en me zweeg beter.

— Bvw. Wordt gebezigd in plaats van *mijn*) vóór de meeste medeklinkers, wanneer men op het bijv. w. niet steunt. Me vader. Me zuster. Me schoon huis.

ME (heldere *e*), vgw. — Wordt algemeen gebruikt voor Met, Fr. *avec*. Ze waren mè achten. Brood mè boter. Ga mee mè mij.

***MEDEDOEN**, w., b. — « Medenemen, medepakken. Hij heeft eene goei vracht meegedaan. Hij doet alles mee wat onder zijne handen valt. »

Sch. geeft dit w. voor Brab., *Antw.* en Vl. Dat het in Vl. bekend is, weet ik, doch hier heb ik het in dien zin nergens gehoord.

MEDEENEN, bw. — Z. BEDEENEN.

MEE, bw. — In sommige samenstellingen beteekent *mee* In 't voordeel en dient als tegendeel van *tegen*. Van zulken aard zijn *meegaan*, *meehebben*, *meeklappen*, *meekrijgen*, *meelukken*, *meeslagen*, *meespreken*, *meevallen*, *meewerken*, *meewillen*. Zie T.

— *Iemand in iet mee zijn*, hem goedkeuren om iets, gelijk geven. Da' ge 'en ander pèèrd wilt koopen, daar ben ik oe in mee. Nu nog trouwen in zijnen ouwen dag, nee, daar ben ik 'em nie' in mee.

MEE (zachte *e*), vrklw. *meke(n*. — Oude vrouw. 'En oû mee. 'En oud meken.

— Grootmoeder. Ons meken is al in heur tachtig.

— In gemeenzame taal wordt *meken* ook gebruikt voor Moeder. Ons meken is hier. Hij krijgt gee(n) geld meer van ze' meken.

MEE, znw., m. en niet v. — Mede, honingdrank. J.

MEEDOEN, w., o. — Deelnemen, Fr. *prendre part*. D. B. Me gaan kaarten : wie doet er mee? Ik zou gèren meedoen, maar 'k heb geenen tijd.

— Onp. Geoorloofd, toegelaten zijn in 't spel. De kaarten laten zien doe' nie' mee.

MEEGAAN, w., o. — Medevallen, goed lukken, gunstig uitvallen. 't Gaat 'em mee dat em ze' pèèrd nog zoo dier hèe' kunnen verkoopen. Er zijn menschen wie alles meegaat in de wèreld.

— Medespelen in 't kaartspel. Pastegij? Neen, ik gaan mee.

— Voortduren, dienst doen, sprek. van kleedingstukken. As ge oewen hoed wa' wilt gaslagen, dan kan i nog lank meegaan.

MEEGANK, znw., m. — In 't kaartspel gebruikt voor : kunnen meedoen. Ik heb 'ne' meegank, d. i. ik kan meegaan. »

MÈÈ(G)DEKE(N, MÈÈRDEKE(N, znw., o. — Jong meisje, in 't wit gekleed en dikwijls met eenen bloemenkrans op het hoofd, dat eene processie of andere plechtigheid opluistert. R. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch. en R.)

MÈÈ(G)DEKENSBERG, MÈÈRDEKENSBERG, znw., m. — Groote hoop maagdekens samengeschaard en gereed om in de processie te gaan, of ze afwachtende om een geschenk te offeren. (**A.**)

MÈÈ(G)DEMEISKE(N, znw., o. — Meisje, opgenomen in het *Mèè(g)denhuis* of stedelijk weezengesticht voor meisjes. (**A.**)

MÈÈ(G)DENHUIS, znw., o. — Stedelijk gesticht voor weesmeisjes te Antwerpen.

MEEGEVEN, w., b. — *Iemand wat meegeven*, hem bekijven, streng berispen. Hij hée' zijne' zoon wel wa' meegegeven, omdat em 's Zondags zoo laat blijft uitzitten.

MEEHEBBEN, MEEHEMMEN, w., b. — Medegenomen hebben. De dieven hebben alles mee. Hée' Fransken zijn boëken mee naar de school ?

— Bekeven worden. Gij zult wa' meehebben van vader, deugeniet! Hij hee' wel wa' meegehad van de' meester.

Ook **Meekrijgen.**

— Op zijnen kant hebben. Hij héet al de groote mannen van 't dörp mee. Dieë kandidaat zal zeker gekozen wörren, want hij hée' bijna al de kiezers mee.

MEEKELEN, w., o. — Veel geweld doen om aardappelen of iets anders met spade of riek uit den grond te krijgen. (**Z.** der **K.**) Ik heb fel moeten meekelen om mijn patatén uit den harde' grond te krijgen.

— Langzaam vorderen aan iets. (**Z.** der **K.**) Ge moet u wa' meer spoeien, ge meekelt den eenen tijd aan den anderen. 't Is 'nen heele goeie werkman, maar hij meekelt te lank.

— Afl. *Meekelèèr, gemeekel.*

MEEKLAPPEN, w., b. — In iemands voordeel spreken. T., R. Ik weet nie' hoeda' ge zoo 'ne' kèrel kunt meeklappen.

— Medepraten. Hij kan over alles meeklappen.

MEEKRAP, znw., m, en niet v. — Fr. *garance.*

MEEKRIJGEN, w., b. — Krijgen, ontvangen om mede te dragen. Ik kreeg tien frang mee om e paar schoenen te koopen. Ze héet tien duzend frang meegekregen veur heur bruidstuk.

— Overhalen om mede te gaan. Ge zult mij nie' naar dat huis meekrijgen. Ik kan den hond nie' meekrijgen, hij loopt altijd terug.

— Kijven krijgen. Hij kreeg wel wa' mee, omdat em ze' werk nie' gemaakt had. Dieën deugeniet zal wa' meekrijgen as em thuis komt.

MÈÈL, znw., o. — Meel, Fr. *farine.* G.

— In W.-Vl. wordt het ook in veel streken met zware *e* uitgesproken. (Z. D. B.)

— Spr. Het mèèl laten ou(d)en,
Het brood laten kou(d)en,
Da(t) schilt 'ne(n) man in huis te hou(d)en.
(*Kempen.*)

— Bij brouwers. Gemalen mout, Fr. *drêche*, *orge moulue*. D. B.

MEEL (zachte *e*), znw., m. — Kort hardhouten plankje om pikken en zeisens te wetten (**N.** en **W.** der **K.**), in 't Z. **Streek** genaamd.

MEEL (scherpe *e*), znw., o. — Meerle, een dorp in de Kempen.

MÈÈLBAK, znw., m. — Bak of kist waar de winkeliers het meel in bewaren dat zij verkoopen.

— Bij mulders. Kist waar het meel in neervalt uit de meelgoot, Fr. *huche*. D. B.

MÈÈLGOOT, znw., v. — Bij mulders. Soort van houten kanaal of trechter, waar langs het meel van tusschen de steenen neervalt in den meelbak. D. B.

MÈÈLKIST, znw., v. — Z. MÈÈLBAK.

MEELOKKEN, w., b. — Verlokken om mede te gaan. T., R., Kl.-Br. Hij hée' mij meegelokt naar de kermis. E kind meelokken.

MÈÈLPÈÈR, znw., v. — Droge, meelachtige peer, zonder sap.

MEELUKKEN, w., o., met *zijn*. — Meevallen, lukken. T., Kl.-Br. De verkens die 'k gekocht heb, lukken fel mee. As die vrucht wil meelukken, brengt ze veul op.

MÈÈLZAK, znw., m. — Z. MÈÈLPÈÈR.

MEEN (zachte *e*), znw., v. — Verkorting van Philomena.

MEENEMEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. Zich ten nutte maken. T., R., Kl.-Br., bij M. *mitnemen*. Ge moet die kans meenemen.

MEEPAARTEN, w., o. — Mededeelen. Hier zijn tien centen, maar ge moet meepaarten (ieder zijn deel geven).

— Mede zijn deel krijgen. Na 't spel wier' er 'ne frang verdeeld, maar 'k mocht nie' meepaarten.

MEEPAKKEN, w., b. — Medenemen, As ge naar huis gaat, pakt dan die kleeren is mee.

— Fig. Zich ten nutte maken. T., R., Kl.-Br. As ek in oe' plaats was, ik zou da' kansken maar meepakken.

— O., met *zijn*. Gunstig uitvallen. As die zaak wilt meepakken, dan zal ek er nogal wat aan verdienen.

MÈÈR, znw., v. — Merrie, Fr. *jument*, bij Jong. *meejr*, *meere*, bij M. *meer*, *mere*, Drentsch *mere*, Oostfri. *märe*, *mär*, Hgd. *Mähre*, Ohgd. *merrhe*, IJsl. *marr*, Noordfri. *mär*, Dee. *mär*, Eng. *mare*, Zw. *maer*, *maere*, Ang. *mear*, *meare*, Mdnl. *meer*, *mere*, enz., z. VERD., IV, 1437. (**K.**) 'En grijze,'en zwarte mèèr. Spant de mèèr maar in. Vrglk. MAAR.

MÈÈRDEKE(N, znw., o. — Z. MÈÈ(G)DEKE(N.

MÈÈRDEKENSBERG, znw., m. — Z. MÈÈ(G)DEKENSBERG.

MEEREN, vrnw., mrv. — *Me(t) meeren*, met meer personen. Mee' hoeveul waren ze?... Met tienen?... Nee, ze waren mè' meeren.

MÈÈRKAT, znw., v. — Een gestreepte visch die van gedaante eenigszins op eenen paling gelijkt. De meerkat dient aan de boeren tot barometer.

— Eindje gevlochten koord met knoopen, vroeger dienende om de matrozen aan boord hunner schepen te tuchtigen. De schuldigen werden namelijk met de mèèrkat op den blooten rug een zeker aantal slagen toegebracht.

MÈÈRT (Kemp. ook *Mièèt*), znw., m. — Hetzelfde als het Holl. Maart, Fr. *mars*. G., M.

— Spr. *'Nen drooge Mèèrt is geld wèèrd, als 't in April maar regenen wil* of *en 'ne natten April is den boer zijne wil.*

— *Mèèrt pakt ze met de(n) steert en April pakt ze met den bil.*

— *Half-Mèèrt vier en licht* of *het spinnewiel van den hèèrd*, ook: *de grispotten van den hèèrd*. Z. GRISPOT.

— *Mèèrt hee(ft) kuren* (of *knepen*) *in zijne(n) stèèrt.*

MEESCHĀRREN, w., b. — Medenemen, met een denkbeeld van schraapzucht of begeerlijkheid. Dieë gierige vrek schārt alles mee, dat em maar krijgen kan.

MEESLAGEN, w., o., met *zijn*. — Medevallen, lukken, gunstig uitvallen, bij D. B., T. en R. *medeslaan*. E verken mesten kan meeslagen en tegenslagen. Da' pèèrd is me vandeeg meegeslagen.

MEESPREKEN, w., b. — In iemands voordeel spreken. Ik kan oe daar nie' in meespreken.

MEESTENS, bw, — Meestentijds, Fr. *le plus souvent*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

MEESTER (in sommige streken der Kemp. *mestər*), znw., m. Z. Wrdb.

— Spr. *Meester is meester, en de knecht doet dat hij wilt.*

— *Beter kleine meester als groote knecht.*

— Veearts, peerdemeester, Fr. *vétérinaire.*

— *Iemand* of *iet meester kunnen, worden, zijn*, enz., kunnen overwinnen. T. Zie BAAS.

MEESTE(R)S(E), znw., v. — Meesteres, onderwijzeres, Fr. *maîtresse, institutrice.*

— Vrouw van eenen onderwijzer.

MEET (scherpe *e*), znw., v. — Kerf, groef, die ergens in gevijld of gesneden is. Vijlt daar is 'en meet in. De groef, waarmee men eenen pijl op de boogpees zet, is eene meet.

Kil. Meete. j. kerf, *crena.*

MEET (zachte *e*), znw., v. — Geteekende schreef, waar men den voet of de hand moet houden om het spel te beginnen.

— *Meetje schieten*, een spel waarbij de jongens met geldstukken werpen naar eene op den grond getrokken schreef. D. B., ook *schreefken schieten* en *schreepken heulen* genaamd. *Meetje schieten* heet ook: *naar de meet doen*, te Antw.: *naar de meet billen, naar de meet brillen, naar 't schreefke doen, billen* of *brillen*. Z. BILLEN, BRILLEN.

MEETEENEN, w., o. — Meegaan, iemand volgen. (**A.**) As moeder naar boven gaat, teenen de kinderen mee.

***MEETEN**, w., o. — « De voren tusschen de graanbedden met de schup schuins uitsteken of uitschieten, als het graan gezaaid is. » Sch. geeft dat w. voor de prov. Antw.

MEETREIFELEN, w., b. — Medetroonen, medelokken, met list bewegen om mede te gaan. T. Hij treifelt altijd klein kinderen mee.

MEETRUGGELEN, w., b. — Z. MEETREIFELEN.

MEETST, bvw. — Meest. (**Z.** der **K.**) Hij komt meetst met den avend. Ge zij' meetst altijd zat.

MEEVAL, znw., m. — Goeden uitval, Fr. *bonne réussite*. Ik heb met die zaak meeval gehad; in plaats van te verlieren, win ik er nog wat aan.

MEGGELEN, MEKKELEN, w., o. — Wroeten, mozen in 't slijk. (**Z.** der **K.**) Dieë jong zit altijd in 't slijk te meggelen.

— Afl. *Gemeggel, gemekkel, meggelèèr, mekkelèèr.*

***MEGGEREN**, w., o. — « Sukkelen, talmen. » Sch. kent dat w. toe aan de Kemp.

MEI, znw., m. — De maand Mei.

— Spr. *Mei koel en nat, veel koren vult het vat.*

— *Te Mei hee(f)t iedere vogel e nestjen of 'en ei, behalve de kwakkel en de spriet, die timmeren te Mei nog niet.*

— Bladerrijke tak, Fr. *branche feuillue, mai.* D. B. De kinderen droegen allemaal meikens in de hand. Hij snee' 'ne' mei van 'nen boom. Men steekt eenen mei op het dak van een nieuw huis.

— Raadsel:

Van onder rond gelijk 'en ei,
Van boven lijk 'ne koele *mei.*

(*Eene raap.*)

MEIEN, w., b. — De straten en huizen versieren. (**K.**) As de processie uitgaat, dan wördt er gemeid. Morgen wördt den börgemeester ingehaald; me zullen moeten meien.

MEIEN. MÈJEN, w., b. en o. — Maaien, Fr. *faucher*, bij G. *mèjen*. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 957.)

MEIKENSKERMIS, znw., v. — Kermis die voorheen den 1n Zondag in Mei te St-Antonius gevierd werd.

MEINEN, w., b. — Meenen, Hgd. *meinen*. Hfft. Meint hij da'? Ik mein wat ek zeg. Dat is nie' gemeind. Iet lachens zeggen en meinens doen.

MEINENS. Verbogen vorm van Meinen, meenen. *'t Is meinens*, 't is gemeend. Jan en Frans zijn aan 't vechten, en 't is meinens.

MEISEN, znw., o. — Dienstmeid, Fr. *servante*. Het meisen van den börgemeester. Ik heb 'en ander meisen gehuurd. Hij hèet tegenwoordig twee meisens.

— Het mrv. *meisens* wordt overal gebruikt.

Kil. Meydsen, meyssen, *ancilla*, *famula*.

MEISKEN (Kemp. *mäskə(n*, Antw. *maskə(n*), znw., o. — Meisje, Fr. *jeune fille*.

— Meid. Me' meisken is uit. Me' meisken is in heur 14 dagen.

— Verg. *E meiskèn gelijk 'en bloem op 't veld, gelijk 'en blad, 'en roos, 'en beld*, schoon; *gelijk 'en wolk*, dik en struisch.

— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel in de samenspraak van meisjes en vrouwen. Ja, meisken, dat is zoo.

— Spr. *Fluitende meiskens, kraaiende hinnen en brullende koei' zijnder zelden goei.* — Z. eene variante onder HIN en KOEI.

— *Meiskens die minnen, hebben geen zinnen.*

MEISKENSDRANK, znw., o. — Zoete drank. Ik drink geenen anijs, dat is meiskesdrank.

MEISKENSZOT, znw., m. — Meisjesgek.

— Spotrijm :

Meiskenszot,
De deur in 't slot,
De grendel er veur:
Adju, Monsieur!

MEIVIS(CH), znw., m. — Een zeevisch die in de stroomen opkomt en dus ook riviervisch is, Fr. *finte*, Lat. *Alosa finta*. D. B.

— *De meivisch is geboren*, zegt men wanneer het voor de eerste maal dondert.

MEIZUUT, znw., v. — Madeliefje, Fr. *marguerite*, *pâquerette*, Lat. *Bellis perennis* L. (Z. der K.), bij Sch. *meezoet* en bij G. *meizöntjen*. V. D. geeft *meizoetje* als gewest. op. Meizuutjes plukken. In die wei staan veel meizuten.

MÈJEN, w., b. en o. — Z. MEIEN.

MEKKELEN, w., o. — Z. MEGGELEN.

MEKE(N, znw., o. — Z. MEE.

MELDEN, w., b. — Bij kaartsp. Roem aankondigen. Ik heb 'nen derde van troevenaas gemeld. Wa' meldegij ? Te Antw. **Opwijzen.**

— Spr. *Nie(t) gemeld, nie(t) geteld.* De roem dien men niet meldt (in 't kaartspel), geldt niet.

MELK (uitspr. *mellək*), znw., o. en niet v. — Fr. *lait.* Het onz. gesl. komt ook in 't Mdnl. voor. Z. VERD., IV, 1360.

— *Melksken drinken.* Men neemt een kind met zijne kin tusschen duim, wijs- en middenvinger en beweegt ze zacht op en neer, zoodat de mond open- en toegaat. Dat heet men *melksken drinken.* (**A.**)

— Verg. *Gelijk melk en brood.* Ne jongen, e meiske gelijk melk en brood (net van voorkomen en vriendelijk, aangenaam van spraak en omgang.)

— Spr. *In zij(n) melk liggen*, wordt gezeid van 't gezaaide graan, waarvan het zaadwit in vloeibaren toestand is overgegaan. D. B. As 't zaad in ze' melk leet, dan bevriezet.

— *Het melk doopen*, de melk met water aanlengen. D. B. Volgens Sch. zegt men te Antw. *melk geeselen, melk blauwen*, melk met de pint halen.

— *In 't melk te brokken hebben*, fortuin bezitten. T. Hij hee' nie' veul in ze' melk te brokken.

— *Van zij(n) melk staan* of *van zijn melk af zijn*, uit zijn lood geslagen, onthutst zijn, niet meer weten wat zeggen. Hij stond van ze' melk, as em hoorde da' 'k alles wist.

— *Zij(n) melk optrekken*, achteruittrekken, niet doen wat men beloofd heeft. T. Hij zou me' mij meegaan, maar as 't er op aankwam, trok em ze' melk op.

— *'t Melk kruipt in de horens*, zegt men van eene koe die begint te verdrogen, waarvan het melk geven vermindert.

MELKACHTIG, bvw. — Van melk houdende. Ik ben nie' melkachtig (ik houd van geene melk.)

MELKAKER, znw., m. — Koperen emmer, voorzien van eenen toot, waar men de koeien in melkt.

MELKEN (uitspr. *melləkən*), w., o. — Fig. Talmen, sammelen. Spoeid oe wa' ! Ligt daar zoo niet te melken.

— Wordt gezeid van insekten, vooral meikevers, die alvorens op te vliegen, de vleugels op- en neer bewegen.

MELKERIJ, znw., v. — Melkinrichting, boter- en kaasfabriek, Fr. *laiterie.*

— Melkspijzen. Ik ben veur geen melkerij.

MELKLEUT, znw., v. — Boerin, inz. jonge boerin, die in de stad melk rondbrengt. (**A.**) Vrglk. LEERLEUT.

MELKSTOEL, znw., m. — Laag stoeltje met drie of vier pikkels, waar de koeimeid op zit, terwijl ze melkt. D. B.

MELKTEIL, znw., v. — Diepe aarden schotel, waarin men de verschgemolken melk doet om ze te laten runnen.

MELOEN, znw., v. en niet m.

MEM (Kemp. ook *mäm*), znw., v. — Moederborst. G. E kind de mem geven. Aan de mem liggen.

— Zoogmoeder, min, Fr. *nourrice*. Ze dient veur mem.

— In N.-Holl. bet. het Moeder. (Z. BOUMAN, 67.) Z. ook MAM en MEMSTER.

Kil. Mammè, memme, *nutrix*.

MEMEL, znw., m., zonder mrv. — Mijt die in het hout zit, meluw. Dees hout zit vol memel. In dat hout komt de memel nooit.

— Allerlei bladluizen, Fr. *pucerons*. De roozen wörren nogal dikwijls aangedaan van de' memel. De memel is aan de koolen.

— Spr. *De memel komt er in, de memel zit er in*, zegt men van oude lieden die min of meer kindsch worden.

MEMLOTSEN, w., o. — Aan de moederborst zuigen. (Z. der K.) Da' kiud doe' nie' as memlotsen. Z. LOTSEN.

MEMLOTSER. znw., o. — Die aan de moederborst zuigt.

MEMMEKENS, znw., o., mrv. — De bloemen der wilde Kamperfoelie of Geitenblad.

MEMMEMANTEL, znw., m. — Lange, wijde mantel van ééne kleur en gedragen door de memmen of zoogminnen.

MEMMEMUTS, znw., v. — Muts in de ronde met linten bezet en waarvan twee der uiteinden rechts en links langs den rug tot bijna tegen den grond hangen. Deze muts wordt gedragen door de memmen.

MEMSTER, znw., v. — Zoogmoeder, min, Fr. *nourrice*. Zij gaat in de stad veur memster dienen. 'En memster huren. Z. MEM.

MENDER, znw., m. — Werkman die met gespan uit werken gaat. (K.)

MENGELÈÈR, znw., m. — Bij borstelmakers. Werkman, die het haar mengelt.

MENGELEN, w., b. — Bij borstelmakers. Het haar waarvan men eenen borstel maken wil, door den kratsel halen om te zuiveren en de verschillende kleuren te mengelen.

MENIE, znw., m., niet v. — Z. Wrdb.

MENIGTE, Kemp. **MENNIGTE**, bvw. — Menig, veel, Fr. *maint, nombreux*. D. B. Hoe menigte keeren heb ek oe nie' vermaand! Daar zijn menigte menschen verongelukt. Da' zal u menigte frangs kosten.

MENKEN, znw., o. — Koozevorm van Amandus en Germanus. (Hulshout.)

MENNEGAT, znw., o. — Bij landb. De opening of toegang door eenen dam, houtkant of eene gracht, waar men van de baan op het land of den akker rijdt, ook **Slop** geheeten. D. B., Sch., Hfft. Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1422. — V. D. vermeldt het als gewest.

MENNEN, w., b. — Bij landbouwers. Den oogst ter schuur voeren. (**N.** der **K.**) (Ook in W.-Vl., N.- en Z.-Holl. en Gron., z. D. B., B., OPPR. en M.) Het koren, den oost mennen. — V. D. geeft het als gewest. op.

MENNIG, bvw. — Menig, Fr. *maint*, *beaucoup de.* (**K.**) Hfft., G., Jong., B., M. (Ook in 't Nedersaks.) Mennige mens(ch). Ik heb 'et oe mennige keeren gezeed, maar ge woudt nie' luisteren.

Ik kwam veurbij 'en deur :
Daar hing 'ne zak me(t) zemelen veur.
Zoo *mennige* zemel, zoo *mennige* luis :
Daar zit 'en gierige pin (of : 'ne gierigen duvel) in huis.

(*Kinderliedje.*)

— De vorm *mennich* komt ook voor in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1394.

MENNIGTE, znw., v. — Menigte, Fr. *grand nombre*, *multitude*, *foule*. (**K.**) 'En mennigte volk. 'En groote mennigte.

— Bvw. Z. MENIGTE. Mennigte mens(ch)en. Mennigte pèèrden.

MENOT (klemt. op *not*), znw., v. — Wol, kemp, katoen, in drie strengen door elkander gekeperd en zoo in de balen gepakt. (**A.**)

MENS(CH), znw., m. — Z. Wrdb.

— Man, echtgenoot, Fr. *mari.* (**Z.** der **K.**) Heure mensch is ziek. Ze is me' heure' mens(ch) hier geweest.

— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel, in de samenspraak van mannen en vrouwen. M. Ja, mens(ch), zoo ben ek daar gevaren. Wel mens(ch) lief, wa' kan ik er aan doen ?

— Men gebruikt dikwijls *mens(ch)* of *mens(ch)en* als uitroep van verwondering, medelijden of verslagenheid. D. B. Wel mens(ch) ! wat heb ek afgezien ! Wel mens(ch)en toch ! wie zou da' gepeisd hebben ! Mens(ch) ! dat is erg !

— *Gee(n) mens(ch)*, niemand. Daar is gee' mens(ch) te zien.

— *Een mens(ch)* (*'ne mensch*) wordt veel gebruikt voor het onbep. *men*, *iemand.* D. B. Ne mens(ch) moet al veul doen om 'ne' stuiver te verdienen. Hij zou 'ne' mens(ch) uit ze' vel doen springen. As 'ne mens(ch) ziek is, dan héet em gèren hulp.

— *De mens(ch)en*, men, Fr. *on.* De mens(ch)en zeggen zooveul da' gelogen is.

— *Geene mens(ch) meer zijn*, *geene mens(ch) gewijs zijn*, wordt gezeid van iemand die door dronkenschap of wangedrag den naam van mensch onweerdig is. D. B. As hij wa' gedronken héat, dan is hij geene mens(ch) ne meer. Hij was geene mens(ch) ne meer gewijs.

— Ook van iemand die door tegenspoed zoo ontmoedigd is, dat hij er 't verstand bij verliest, die zoo ziek is, dat hij niet meer uit de voeten kan, enz. D. B., R.

— *Mens(ch) genoeg zijn*, hoort men dikwijls zeggen van lieden, die hulp of bijstand geboden zijnde, voor antwoord geven, dat zij zonder die kunnen klaar komen en doen hetgeen zij voornemens zijn.

— *Stukken van mens(ch)en kosten*, peperduur zijn. R. Het vlees(ch) kost tegenwoordig stukken van mens(ch)en.

— *Mens(ch)*, o., vrklw. *mens(ch)ke(n*, vrouw die deernis verwekt. T., R. Daar is hier 'en arm mens(ch) aan de deur geweest. 'En ongelukkig mens(ch). 't Mens(ch)ken had nie' om of aan.

MENS(CH)ACHTIG, bvw. — Genegen om bij de menschen te zijn, sprek. van dieren. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Dieën hond is nie' mens(ch)achtig. Som nige katten zijn menschachtig.

MENS(CH)ELIJK, bvw. — *Menschelijk opzicht*, z. OPZICHT.

MENS(CH)ENBEDRIEGER, znw., m. — Versterking van Bedrieger. Groote, onbeschaamde bedrieger.

MENUËT, znw., m., niet v. — Soort van dans. Z. Wrdb.

MER en **MAR**, vgw. en tw. — Maar, Fr. *mais*. (**N**. der **K**.) **B**. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 997.) Ik weet 'et nie', mer ik geloof 'et. Doe mar voort. Mer toch!

MERBEL znw., m. — Z. MARBEL.

MERBELEEREN, w., b. — Z. MARBELEEREN.

MERBLAAS, znw., o. — Gewestelijke uitspr. van Merxplas.

MERDE, znw., v. — Iets dat onaangenaam is. 't Is 'en merde alle dagen met dieën règen en 't hooi nie' kunnen droog krijgen!

MÈREL, znw., m. — Zoo heet, in 't N. der Kemp., de Mannelijke honingbie, Fr. *faux-bourdon*, die elders **Ater**, **Broedbie** en **Nèèr** genaamd wordt.

MÈRELHOREN, znw., m. — Merelhaan, manneken der merel. (**N**. der **K**.) Z. HOREN.

MERGEN (uitspr. *märrəgən*), bw. — Morgen, Fr. *demain*. (**K**.) **B**. Mergen is 't te laat. Hij ga' mergen op reis. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1936 op *morgen*.)

MERGEND (uitspr. *märregəd*), znw., m. — Morgen, ochtend, Fr. *matin*. (**K**.) Dat is deze' mergend gebeurd. 'Ne schoone mergend.

MERINOS, znw., m., niet o. — Zekere stof.

MERK, Antw. **MA̅RK** (uitspr. *märrək*, *ma̅rrək*), znw., o. en m. — Merg, Fr. *moëlle*, Hgd. *Mark*, bij D. B. *mark*. Bedorven zijn tot in 't merk van zijn beenen.

— Sam. *Merkbeen*, *merkpijp*, *merkstralen*, enz.

MERKATON, znw., m. — Groote gele perzik die rijp is op 't einde van den herfst, Fr. *mirlicoton*, bij D. B. *melekaton*, *melocoton*.

MER(K)T, znw., v. — Z. MERT.

***MERLOEN**, znw. (geslacht ?). — « De borstwering tusschen twee schietgaten. »
Sch. geeft dit w. voor Antw.

MERMIN, znw., v. — Z. MARMIN.

MERREBOL, MERRENBOL, znw., m. — Z. MARREBOL.

MERT (Kemp. ook *mät*), te Antw. **MART**, znw., v. — Markt, Fr. *marché*.

— Spr. *Altijd 'en mert of 'en reis hebben*, altijd ergens naartoe gaan. Hij is 's Zondags nooit niet thuis: hij héet altijd 'en mert of 'en reis.

— *Het onder de mert nie(t) hebben*, het zeer lastig hebben, het duur moeten verantwoorden. T. Toen hij daar woonde, had hij 'et er onder de mert niet. Op mijn reis heb ek 'et onder de mert nie' gehad mee' al dieën règen.

— *Op 't leste van de mert* op het laatste oogenblik.

— *Op 't scheén van de mert*, op 't einde van de rekening, Fr. *au bout du compte*. Schertsend ook: *op 't schijten van de mert*.

— *Weten waar het mert is*, bestraft worden. As vader thuis komt, dan zulde weten waar 'et mert is.

— *Van de mert geraken*, getrouwd geraken. Sch., R. Zij is ook eindelijk van de mert geraakt. Z. ook STRAAT.

— *Een goei mert hebben, krijgen*, een goeden prijs voor zijne waren. T.

MERTELÈÈR, znw., m. — Z. MARTELÈÈR.

MERTELEN, w., o. — Z. MARTELEN.

MERTEN, w., b. en o. — Markten. Z. Wrdb.

— *Tegen iemand nie(t) kunnen merten*, eene waar niet zoo goedkoop kunnen geven als hij.

MERTEN, znw., m. — Maarten, Fr. *Martin*.

— *Lekkere Merten*, z. LEKKER.

— Spr. *De pijp aan Merten geven*, z. PIJP.

MERTGOED, znw., o. — Goed, stoffen die men op de merkt verkoopt.

MERTIKO, znw., m. — Z. MARTIKO.

MERTKÖRF, znw., m. — Korf om boter, eieren, fruit, enz. ter merkt te dragen. T., R., Kl.-Br.

MERTPATENT, znw., o. — Een patent dat de kramers moeten hebben, om met hunne waren op de merkten te staan.

***MÈS**, znw. (gesl. ?). — « Rug. Op de mès hangen. »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp. en Gheel.

MES, znw., o. — Fr. *couteau.*

— Verg. *E mes gelijk 'en vlim*, een zeer scherp mes.

— Spr. *Aan 't mes steken*, niet meer te genezen zijn.

— *Aan 't mes moeten*, moeten sterven, sprek. van dieren die geslacht worden. Ons verken moet morgen aan 't mes.

— Wordt ook fig. gezeid van iemand die met of tegen dank iets moet doen, b. v. trakteeren.

— *Iemand het mes op de kèèl zetten*, hem dwingen om hem iets te doen doen.

— *Hij zou nie(t) zwijgen, al zette 'm e mes op de kèèl*, hij zwijgt voor niemand.

— *Daar snij(d)en geen messen meer op*, wordt gezeid van iemand die naar geene vermaningen noch berispingen meer luisteren wil, die onverbeterlijk is.

— *'t Is e mesken da(t) langs twee kanten snijdt*, zegt men van een dubbelzinnigen, valschen mensch.

MES, in 't N. der Kemp. ook **MIS**, znw., o. — Mest, Fr. *fumier, engrais.* (K.) Het mes uit de' stal trekken. Het mes naar 't land voeren.

MESGRÈÈF, MESTGRÈÈF, MISGRÈÈF, MISTGRÈÈF, znw., v. — Z. GRÈÈF.

MESHAAK, MESTHAAK, znw., m. — Drietandige, omgebogen haak om het mest uit den stal of van de kar te trekken.

MESHOOP, MISHOOP, znw., m. — Mesthoop, Fr. *tas de fumier.*

MESKĀR, MISKĀR, znw., v. — Kar om mest te vervoeren.

MESPACHT, MESTPACHT, znw., v. — De reinigheidsdienst van de straten eener stad. De mestpacht doet de straten reinigen en verkoopt het straatvuil als mest.

MESSING, MESSIE, znw., m. — De opene plaats, de put of poel, nevens of vóór het huis, bestemd om er den mest te leggen. (Z. der K.)

— Bij uitbreiding beteekent het de Binnenplaats vóór de woning, de stallingen en schuren eener boerderij, in 't N. en W. der Kemp. **Werft** en **Vŏrft** geheeten. Z. ook VERD., IV, 1480.

MESSTIK, MESTSTIK, znw., v. — Groote en breede driekantige schup om lang mest door te steken en klein te maken, in 't N. der Kemp. **Grèèf** genaamd.

MEST, ook **MES** en in 't N. der Kemp. **MIST** en **MIS**, znw., o. en niet m. — Fr. *engrais, fumier.* J. (Het w. was ook o. in 't Mdnl. en de vorm *mes* was er mede bekend. Z. VERD., IV, 1480.)

MESTER, znw., m. — Wordt in veel streken der Kemp. gehoord voor Meester, Fr. *maître*, Dee. *mester*, Eng. *master.* De mester is daar. 'k Zal 't tegen de' mester zeggen.

ME(T), vrz. — Fr. *avec.*

— In uitdrukkingen als Een zak met appelen, eene beurs met geld, eene mand met eieren, enz., dient het vrz. *met* om enkel aan te duiden dat er appelen in den zak, geld in de beurs, eieren in de mand zijn, hetzij dat de maat vol is of niet; maar laat men het vz. *met* weg, dan is Een zak appelen, eene beurs geld, eene mand eieren de volle maat van eenen zak, eene beurs of eene mand. D. B.

— Men gebruikt *met* om een voorwerp aan te duiden dat ergens aan gevormd of gemaakt wordt. D. B. 'En letter schrijven mè' 'ne' krol. E loofwerk schilderen mee 'en bloëm.

ME(T)ALDEREERE, bw. — Z. ALDÈREERE. T., R.

METDAT, vgw. — Aangezien, mitsdien, omdat, Fr. *vu que, puisque, comme, parce que.* D. B., M. (Ook in 't kant. Axel en in Brab., z. Sch.) Ik kost nie' komen, metdat ek geenen tijd en had. Metdat em ziek is, moet em te bed blijven.

ME(T)EEN, bw. — Met elkander. Z. verder.

ME(T)EENDOEN, w., o. — De eene in overeenstemming met den andere handelen, gemeenlijk met het gedacht om winst of verlies te deelen. Die twee kooplie doen me(t)een.

ME(T)EENGAAN, w., o. — Verkeeren, vrijen. Dieë jongen en da' meisken gaan al veul jaren me(t)een.

ME(T)EENLOOPEN, w., o. — Vrijen, verkeeren. Dieë jongen en da' meisken loopen al zeven jaar me(t)een.

— *Me(t)eenloopen* verschilt van *me(t)eengaan* hierin, dat het eerste op minder gepaste wijze geschiedt dan het tweede.

ME(T)EENSPANNEN, w., o. — Met elkander aanspannen. Da' volk spant allemaal me(t)een, daar is niet tuss(ch)en te komen.

METSEN (Kemp. *mätsən*), w., b. — Hetzelfde als het Holl. Metselen, Fr. *maçonner.* D. B., Sch., 'Ne' muur metsen. Ze zijn volop aan 't metsen. « *Metst* van beroockte steen een graf voor d'Ydelheid. » (VONDEL, III, 119.) Z. VERD., IV, 1522. — V. D. heet *metsen* verouderd !

Kil. Metsen; *struere, exstuere muros.*

METSENDIENDER, znw., m. — Z. METSERDIENDER.

METSER (Kemp. *mätsər*), znw., m. — Metselaar, Fr. *maçon.* D. B., Hfft. De metsers waren al aan 't werk.

Kil. Metser, *structor, faber murarius.*

METSERDIENDER, znw., m. — Knaap of diender van eenen metser.

METSERIJ, znw., v. — Metselwerk, Fr. *maçonnerie.*

METSERSBAAS, znw., m. — Metselaarsbaas, Fr. *maître-maçon.* D. B.

METSERSCOGNAC, znw., m. — Klare jenever. Hij drinkt gère [illegible] scognac.

METSERSDRAAD, znw., m. — Dunne koord, zoo genaamd omdat de metsers ze gebruiken om er het schietlood aan te hangen.

METSERSGERIEF, znw., o., zonder mrv. — De gereedschappen van eenen metser.

METSERSKNOOP, znw., m. — Naam van eene bijzondere soort van knoop. D. B., R.

METSERSSTIEL, znw., m. — Het ambacht, de stiel van den metser.

METSERSSTRENG, znw., v. — Streng of touw, waarmede de metsers de palen der stellingen bijeenbinden.

METSKALK, znw., m. — Metselkalk.

METSTRUWEEL, znw., o. — Bij metsers. Groot truweel om den mortel tusschen en op de steenen te leggen en open te breiden. D. B.

METSWERK, znw., o. — Metselwerk, Fr. *maçonnage*, *maçonnerie*.

METTEN, znw., v., mrv. — Fr. *matines*.

— *Donkere metten*. 's Woensdags, Donderdags en Vrijdags der Goede Week wordt tegen den avond in veel kerken het nachtofficie plechtig gezongen; dit officie noemt men *donkere metten*, omdat het eertijds en nu nog in de kloosters, in den nacht met weinig licht geschiedde.

— Fig. Wordt gezeid van duister, overtrokken weder, in den winter, wanneer de avond vroeg invalt. 't Zijn vandaag weer donkere metten.

MEUG, znw., v. — Smaak, Fr. *goût*. Z. Wrdb.

— Spr. *Ieder zijn meug, zee 't ventje, en 't had 'ne(n) mol op zijn brood liggen.*

— Spr. *Ieder zijn meug, zee den boer, en hij at vijgen uit zijne(n) zak.*

MEUGELIJK en **MEUGENTLIJK**, bvw., en bw. — Mogelijk, Fr. *possible*, *probablement*, *peut-être*.

MEUGEN, w., b. — Hetzelfde als Mogen. D. B., Hfft., Sch. Gij meugt da' nie' doen. Ik heb nie' gemeugen.

— *Meugen van*, verlof hebben van. B. Ik mag van vader 'en koppel duiven koopen. Hij mag van ze' wijf nie' uit de deur komen.

— Kunnen eten, geenen afkeer hebben van eenige spijs of eenigen drank. D. B., Hfft. Er zijn mens(ch)en die alles meugen. Ik mag gee(n) fruit. Ge moet alles leeren meugen. Hij mag ze (hij is liefhebber van den drank).

— Spr. *Als ge 't nie(t) en meugt, legt er dan uwe(n) kop maar bij*, zegt men tot de kinderen aan tafel, als zij eenige spijs niet lusten.

— Wordt soms gebruikt voor Moeten. Hij zal meugen oppassen! Zegt dat em mag veurzichtig zijn. Manneke, waarom hedde gisteren nie' in de school geweest? Ik mocht thuis blijven van ons moeder, meester. (d. i. ik moest.) Ik mocht lachen, as em mij da' vertelde. Z. over dit gebruik in 't Mdnl. VERD. IV, 1850, en vrglk. MOETEN.

MEUKEN, znw., o. — Oude inhoudsmaat, het achtste van eenen zak en het vierde van eene veertel, in 't N. der Kemp. Loopen. E meuken mèèl. E meuken appelen.

— Spr. *Hij zal daar geen meuken zout eten*, hij zal er niet lang wonen.

Kil. Meucken, moken, *modiolus*.

MEUKENS(CH), bvw. — Een meuken groot. Meukens(ch)e maat. Meukens(ch)e mand (eene mand die een meuken inhoudt.)

MEUKES, znw., m. — Sukkelaar, sul, snul. (Z.-W. der K.) 'Ne meukes van 'ne' jongen.

MEŬLDENÈÈR, MEŬLDENTÈÈR, znw., m. — Meikever, Fr. *hanneton*, Lat. *Scarabeus melolontha*. (K.)

MEŬLDER, znw., m. — Molenaar, mulder, Fr. *meunier*.

— Meikever, Fr. *hanneton*.

— Spr. *Iet God en de(n) meŭlder laten scheèn*, eene verwikkelde zaak laten gelijk zij is, er zich niet mee bemoeien, er geen oordeel over vellen. D. B.

— *Zijne(n) Pas(ch)en hou(d)en met de meŭlders*, op Beloken Paschen.

MEŬLDERIN, znw., v. — De vrouw eens molenaars.

— *Meŭlderinneken*, kleine, witte meikever.

MEŬLDERSBLOED, znw., o. — Wanneer men zich snijdt, steekt, enz. dat het bloed te voorschijn komt, dan zegt men: ik heb *rood* bloed, 'k heb geen meŭldersbloed, want da' zie' wit. (A.)

MEULEKE(N, znw., o. — Vrklw. van Meulen, Fr. *moulinet*, *petit moulin*.

— Spr. *Meulekens maken*, gevaarlijke kuren doen. Let op, dieë voerman ga' meulekens maken mè' ze' pèèrd.

— Bij schoenmakers, z. ROLET.

MEULEKENSMUTS, MEULENKAP, znw., v. — Soort van kap of vrouwenmuts, waarin de kleine pijpkens, niet met een pijpijzer noch met eene tang worden geplooid, maar met een molentje, waar twee getande cilinders, van binnen met een gloeiend ijzer heet gemaakt, opeenrollen en de pijpkens maken. (K.)

MEULEKENSNOOT, znw., v. — Soort van groote okkernoot, met zeer harde schelpen.

— Fig. Dwaas, wispelturig meisje, zottin. Die Mie is precies 'en meulekensnoot.

MEULEN, znw., m. — Molen, Fr. *moulin*.

— Fig. De tanden, het gebit. Mijne meulen draait nie' meer (ik kan maar slecht meer bijten).

— Iemand die niet stil kan zitten, die gedurig in beweging is. Dieë meulen kan nie' stilzitten. Dieë jongen is 'nen eerste meulen: hij zit geenen oogenblik stil.

— Spr. *'Ne(n) slag van de(n) meulen weghebben*, min of meer in 't hoofd geraakt zijn, zijn volle verstand niet hebben, Fr. *être toqué, avoir un coup de hache.*

— *De meulen is deur de prang*, de zaak is te verre gekomen, er is geen verhelpen meer aan.

MEULENEIND, MEULENEND, znw., o. — Molenwiek zonder de borst.

MEULENHEKKEN, znw., o. — Het latwerk eener molenwiek.

MEULENKAP, znw., v. — Z. MEULEKENSMUTS.

MEULENKOT, znw., o. — Beweegbaar deel des molens, waarbinnen men maalt en werkt.

MEULENNAGEL, znw., m. — Soort van taaien platten nagel met grooten kop, gebruikt door de molenmakers.

MEULENROEI, znw., v. — Molenwiek, Fr. *aile de moulin.*

MEULENTRAP, znw., m. — De trap om in eenen molen te klimmen.

MEULENVÈÈR, znw., v. — Z. MEULENROEI.

MEUREN, w. b. — Troebel maken, het grondsop roeren. D. B. (Z. der K.), elders **Mooren**. 'Et water meuren.

— O., met *zijn*. Troebel worden. Het water meurt.

— Betrekken, sprek. van het weder, De locht meurt: 't zal gaan règenen.

MEUTELEN, MEUTEREN, w., b. en o. — Peuteren, bij kleine brokjes afpikken of afpeuteren. Ge zit altijd in oe' tanden te meutelen. Die kiekens zitten overal aan te meuteren. Meutelt da' nie' kapot.

— Werken, allerlei werk verrichten. (A.) Ik heb den heelen dag gemeuterd. Ik ben muug (moede) gemeuterd.

MEŬTTEN, MÖTTEN, znw., m. — Jong kalf, bij D. B. *mutten*. 'Ne nuchtere meŭtten. Nen mötten verkoopen. Vlees(ch) van 'ne' platte' meŭtten. (Z. PLAT.)

— Fig. Luie, lompe jongen, doodgoede sul. 'Ne meŭtten van 'ne' jongen.

MEUZELEN, w., b. en o. — Peuzelen, langzamerhand, met kleine beetjes eten. D. B., bij BOUMAN, 71, *muizelen*. Die kinderen meuzelen den heelen dag. Wa' zit Jan daar altijd te meuzelen?

— Afl. *Meuzelèèr, gemeuzel.*

— Kram. heet dit w. veroud.

Kil. Meuselen, *clam degustare paulatim.*

MEVROUW, znw., v. — Wordt enkel gebruikt als titel voor eene gehuwde edelvrouw. R., Kl.-Br. De mevrouw van 't hof is dood. Mevrouw de gravin. De mevrouw van den baron.

— Voor eene gehuwde vrouw die niet van adel is, zegt men altijd *madam.*

MIDDEL, znw., m. en niet o. — Fr. *moyen*. J.

MIDDEL, bvw. — *In middelen tijd*, middelerwijl, inmiddels, intusschentijd, Fr. *sur ces entrefaites*, enz. Ik ging 'nen oogenblik buiten, en in middelen tijd gebeurden 'et ongeluk. *In dieën middelen tijd*, in dien tusschentijd.

Kil. Middeler tijd, *interim*, *interea*. Z. ook VERD., IV, 1534.

MIDDELLIJST, znw., v. — Bij mulders. De middellijsten in eenen houten windmolen zijn stukken hout die, horizontaal op den steenbalk liggende, de stijlen van de romp verbinden. D. B.

MIDDEN, znw., o. en m. — Fr. *milieu*. In de' midden (in 't middelpunt.)

MIDDENBEUK, znw., m. — De groote beuk in eene kerk, Fr. *nef du milieu*.

MIDDENSTIJL, znw., m. — Bij timmerl. Het rechtstaande stuk van een kruisraam.

— Bij mulders. Ieder van de vier opwaartsgaande stijlen, waarvan twee in 't midden van elke zijde, die de uiteinden van den steenbalk insluiten.

MIÈÈT, znw., m. — Kemp. uitspraak van Meert, Fr. *mars*.

MIEK. Tweede hoofdvorm van Maken. (Z. der K.)

MIEKEN, znw., o., **MIEKEGEIT**, v. — Geit in de kindertaal. — *Mieken* dient om eene geit aan te spreken of te roepen.

MIEN, znw., v. — Verkorting van Philomena.

MIEREN, w., o. — Mikken, aanleggen alvorens te schieten, Fr. *mirer*, *viser*. (K.) (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Miert zoolank niet! Eerst mieren eerda' ge schiet.

— Scherp toekijken naar een bepaald punt, loeren. (K.) Hoe zitte daar te mieren? Vrglk. MIRKEN.

— Afl. *Mierder*, *gemier*.

MIÈREL, MJÈREL, znw., v. — Kemp. uitspraak van Merel, Fr. *merle*.

MIERKE(N, znw., o. — Term in het raadsel op de raap:

Het eerste is e *mierken*,
Het tweede is e pierken,
Het derde is 'en eiken,
Het vierde is e loovermeiken.

MIERUS, znw., m. — Casimier, Casimirus.

MIETER, znw., m. — *Geene(n) mieter*, volstrekt niets. (Ook in Gron. en Z.-Holl., z. M. en OPPR., 72.) Ge krijgt geene' mieter. Daar is geene' mieter. Ik geef er geene' mieter om.

MIEZEN, znw., m. — Verkorting van Remigius. (Z. der K.)

MIEZER, te Antw. **MIEZERIG**, bvw. — Bedrukt, treurig, ziekelijk. Hij zag er zoo miezer uit. Gij trekt zoo e miezer gezicht. Ze kan zoo miezerig zien.

Z. ook Sch., die het w. door *chétif* vertaalt. Bij B. bet. *miezerig*, slechtgestemd, humeurig, stuursch.

MIJ, vrnw. — Wordt veel overbodig gebruikt. Z. SPRAAKKUNST. Wat is me da' nu? 't Is mij 't manneken!

— Bvw. Mijn. Mij kind. Mij vader. Z. SPRAAKKUNST.

MIJL, znw., v. — *De mijl op zeven gaan*, eenen omweg maken. *Dat is de mijl op zeven* (dat is een groote omweg), bij Kram. *dat is* of *dat gaat van mijl op zeven*.

MIJN, bvw. — Z. Wrdb. Te St-Antonius ook *men* (heldere *e*) uitgesproken. Dat is mennen boëk. Dees is 't men en dat is 't auw (uw). — Zoo ook *mij*, pers. vrnw. Da' geld is van mè. Geef 'et aan mè. — Heeft *mijn* den nadruk niet, dan wordt het toonloos uitgesproken. Me kind. Me pèèrd. M'n huis. M'ne stal.

MIJN, znw., v. — De plaats waar de aangekomen visch uitgemijnd, d. i. in kleine koopen verkocht wordt. (**A.**) Z. ook BOTERMIJN en VISCHMIJN.

MIJNEN, w., b. — De visch op de vischmerkt in kleine koopen ter veiling oproepen.

MIJNHEEREN, w., o. — Iemand gedurig « Mijnheer » noemen. D. B. Hij kan iet doen van mijnheeren, as em tegen iemand spreëkt die wa' meer is.

MIK, znw., m. en v. — Gaffelvormig hout, Fr. *fourche de bois*. 'Nen boom mè' 'ne' mik. De putligger rust in 'en mik. De ploegers hebben eene mik, waarmee ze de aarde van 't ploegijzer afsteken.

— Gekloven stok, stok met eene spleet in, waarmede de kinderen voorwerpen uit de keldergaten halen, die er in gevallen zijn.

— Het deel van het lichaam waar de dijen aan het onderlijf komen. Hij stond tot aan zijne' mik in 't water.

— Schertsend voor Neus. Hij draagt 'nen bril op zijne' mik.

MIK, znw., v. — Brood van tarwebloem, wit brood. (**Z.** der **K.**) Jong. 'En vers(ch)e mik aansnijen. 'En groote mik.

— Als stofnaam is het w. m. Wij hebben goeie' mik gebakken. Onze mik is nie' gegaan.

— In de Wrdb. beteek. *mik* brood van roggebloem. Doch zie KRAMICH, KRAMIK.

MIKKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Het op iemand gemikt hebben* of *op iemand gemikt zijn*, het op iemand gemunt hebben. Hij heget fel op mij gemikt.

MIKKEN, w., b. — Met eene mik (z. MIK 2°) ophalen. (**A.**) Ik 'ne' marbol uit de' kelder gemikt.

MIKMAK, znw., m. — Gekonkel, Fr. *intrigue, micmac, tripotage*. D. B. (Ook in Limb., Brab. en 't Hag., z. Sch.) 't Is altijd dezelfde mikmak. Ik kan met dieë' mikmak nie' om.

MIKSLEUTEL, znw., m. — Bij smeden. Moersleutel met ééne groef, enkele moersleutel, Fr. *clef à écrou simple*.

MIL, znw., m. — Verkorting van Emil.

MILLED, MINNED, znw., m. — Midden, middelpunt.

MILTZAAD, znw., o. — Vogelgierst, Fr. *sétaire d'Italie*, Lat. *Setaria italica* L.

MIN, bvw. — Klein. Komt maar als gezegde voor. Die patatten zijn te min om te verkoopen. Dieë jongen is nog wa' min om gaan te dienen.

MIN, znw., m. — Verkorting van Dominicus.

MINDER, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand e manneken minder maken*, z. MANNEKEN.

MINDEREN, w., o. — Missen, falen, in vragende en loochende wendingen. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij ga' van jaar tot jaar meer en meer achteruit, maar hoe kan da' minderen ? Hij werkt nie' en hij vertèèrt maar. Ge zij' van eene' pas ziek, maar da' kan nie' minderen : ge slaagt oe ook nie' gaê.

MINNED, znw., m. — Z. MILLED.

MINNEKE(N, znw., o., **MINNEKEPOES,** v. — Naam dien men aan eene kat geeft. Minnekepoes is daar. Hij speelt er mee gelijk minneken met de muis. Ook **Poezeminneken.**

— Om eene kat te roepen, zegt men ook *min! min! min!* of *minneken! minneken! minneken!*

MINNEZÉEREN, te Antw. **MINNESJÉEREN** w., o., met *zijn*. — Minderen, verminderen, Fr. *diminuer*. T. (Ook in N.-Holl., z. BOUM., 68.) Mij' geld begint vandeeg te minnezéeren.

MINUUT, znw., m. en niet v. — Fr. *minute*. J.

MINUUTPIJP, znw., v. — Bij horlogemakers. De minuutpijp is een buisje met tanden of kammen, hetwelk op het groot wiel zit en waar de groote wijzer op steekt.

MIPSEL, znw., v. — Mispel, Fr. *nèfle*.

MIPSELÈÈR, znw., m. — Z. MISPELÈÈR.

MIRKEN, MIRRIKEN (uitspr. *mirr*ᵊ*kən*), w., o. — Scherp loeren, de oogen half toeknijpen om scherper te kunnen zien. (A.) (Ook in Kl.-Br., z. Sch.) Wa' zitte daar te mirken ? Mirkt is goed. Ik moet vandeeg mirken om dieë' kleinen druk te lezen.

— Bij B. en BOUMAN bet. *miereken* turen naar een bepaald punt, strak kijken naar iets dat moeilijk te onderscheiden is. Vrglk. MIEREN en z. ook PIEREN.

— Afl. *Mirker, gemirk*.

MIRPS (uitspr. *mirrᵊps*), znw., m. — Marbol. Veur mirpsen spelen. 'Ne glaze' mirps.

MIRRIKEN, w., o. — Z. MIRKEN.

MIS, znw., v. — Fr. *messe*.

— *Zingende mis*, gezongen mis. *Lezende mis*, gelezen mis. *Zwarte mis*, mis van Requiem voor eenen overledene.

— Spr. *'t Is 'en zingende mis* of *'en zingende mis me(t) e steertje*, wordt gezeid van iets dat lang duurt. As gij iet moet doen, is 't altijd 'en zingende mis.

— *Ik doen geen twee missen veur éé(n) geld*, ik zeg niet tweemaal hetzelfde. T., R.

MIS, bvw. — Niet getroffen, Fr. *manqué*. Dat is mis.

— Bedrogen, in abuis, in vergissing, Fr. *trompé*. Gij zij' mis, Fr. *vous vous trompez, vous n'y êtes pas*.

— De Bo zegt in zijn *Westvlaamsch Idioticon:* « Wegens *mis*, samengesteld met een werkw., zeggen de Taalkundigen 1° dat dit voorvoegsel afscheidbaar is en den klemtoon voert, telkens het in een stoffelijken zin genomen wordt, hetzij A) met de beteekenis van *niet raak*, fr. *manqué, non atteint*, b. v. hij schoot mis, hij bolde mis, fr. *il n'atteignit point le but;* hetzij B) met de beteekenis van *verkeerd, kwalijk*, b. v. hij schiet mis, fr. *il tire mal, il manie mal arc et flèche*. 2° Dat dit voorvoegsel onafscheidbaar is en zonder klemtoon, wanneer het in eenen zedelijken, in eenen overdrachtelijken zin genomen wordt, b. v. ik misbruikte, ik mishandelde, ik mislukte, enz. — Hier valt aan te merken dat het voorvoegsel *mis* in den stoffelijken zin van *'t een voor 't ander, verkeerd* of *kwalijk*, bij ons ook en ja gemeenlijk onafscheidbaar is en zonder klemtoon, b. v. gij misbolt, fr. *vous jouez mal votre boule*. Hadt gij niet misbold, gij zoudt niet misgebold hebben, fr. *vous n'avez pas atteint le but, parce que vous avez mal joué votre boule*, enz. »

Hetzelfde dat D. B. hier voor West-Vlaanderen opmerkt, geldt voor de prov. Antwerpen.

MIS, znw., o. — Mest, Fr. *engrais, fumier*. (N. der K.) (Ook in N.-Br., N.-Holl., Zeel. en Groningen, z. B. en M.)

MISACHTEN, w., b. — Minachten. Wordt, volgens Kram. en V. D., weinig of niet gebruikt. Hier wordt het veel gebezigd.

MISANTWOORDEN, w., o., schb. (klemt. op *mis*). — Kwalijk of verkeerd antwoorden. D. B. Ik antwoordde mis op die vraag. Gij hèt misgeantwoord.

MISBAK, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb.

MISBINDEN, Kemp. **MISBIJNEN**, w., b., onschb. (klemt. op *binden*). — Kwalijk binden. Die schooven zijn misbonden.

MISBOUWEN, w., b., onschb. (klemt. op *bouwen*). — Kwalijk bouwen. D. B. Ik vrees dat hij zijn huis zal misbouwen. Dieë stal is heelegans(ch) misbouwd.

MISBREIEN, w., b., onschb. en schb. (klemt op *breien* en ook op *mis*). — Kwalijk breien. Ziet toe da' ge nie' mis en breit. Die kousen zijn misbre(d)en.

MISDAG, znw., m. — Dag dat men gehouden is naar de mis te gaan. 't Is morgen weeral misdag.

MISDEELEN, Kemp. ook **MISDEILEN**, w., b., onschb. (klemt. op *deelen*). — In 't kaartspel. Kwalijk deelen, Fr. *médonner*, *maldonner*. D. B. Let op da' ge nie' misdeelt. De kaarten zijn misdeild.

— *Niet misdeeld zijn*, talent hebben. D. B. Dieë jongen is nie' misdeeld, maar hij moest meer studeeren.

MISDÈGER, te Antw. **MISDÈDIGE**, znw., m. — Misdadiger, bij T. *misdèger*. Hij stond daar gelijk 'ne misdèger.

MISDÈRIG, bvw. — Bedrukt, droevig. (K.) Hij had zoo e misdèrig gezicht. Ge staat daar zoo misdèrig te zien, wat is er gebeurd?

MISDIENDER, MISSENDIENDER, znw., m. — Koorknaap die de mis dient, Fr. *acolythe*.

MISDRUK, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb.

MISERIE, znw., v. — Fr. *misère*.

— Misbaar. Maakt toch zoo 'n miserie niet veur die ärm' tien centen.

— *Miserie gaan*, in 't whistspel. Geenen enkelen slag halen. Ik moet miserie gaan.

MISERIEBOOMKE(N, znw., o. — Een boompje, in 't Fr. *bois gentil* en in de wetenschap *Daphne miserium* genaamd.

MISGEDACHT, znw., o. — Verkeerde opvatting, valsche meening, dwaling, Fr. *opinion erronée*, *erreur*, bij D. B. *misdunken*. Gij denkt dat 't et verle(d)en jaar over gebeurd is, maar dat is e misgedacht van u: 't is veule langer gele(d)en.

MISGEVEN, w., b., onschb. en schb. (klemt. op *geven* of op *mis*). — Kwalijk, verkeerd geven. Gij hèt de kaarten misgeven.

MISGEWAAD, znw., o. — Het gewaad, dat de priester draagt als hij mis doet.

— Kram. vertaalt het door *chasuble*, doch dat is de *kasuifel*, een deel van 't misgewaad.

MISGRA(D)EN, w., o., schb. (klemt. op *mis*). — Verkeerd raden, Fr. *deviner mal*. Ik graadde mis.

MISGRÈÈF, znw., v. — Z. MESGRÈÈF.

MISGREEP, znw., v. en niet m. — Z. Wrdb. J.

MISHAAK, znw., m. — Z. MESHAAK.

' **MISHAND**, znw., o. — « Hinder, verhindering, letsel. Er is geen mishand aan. »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

MISHANDEN, w., o., onschb. (klemt. op *handen*). — Hindernis veroorzaken, belemmeren, Fr. *incommoder, gêner*. D. B. Die schoenen mishanden mij vandeeg. 'Et mishandt 'ne' mens(ch) as ge in zoo e gewuul komt. Die schup mishandt me geweldig: ik en kandet nie' mee werken.

— Volgens V. D. is dit w. veroud.

MISHOOP, znw., m. — Z. MESHOOP.

***MISJE**, znw., o. — « Miskraam. »
Sch. geeft dit w. voor Antw. Indien het er gebruikt werd, dan zou het *misken*, niet *misje*, luiden.

MISKĀR, znw., v. — Z. MESKĀR.

MISKEUTEREN, w., b., onschb. (klemt. op *keuteren*). — Misdoen. Wat mag hij daar nu weer miskeuterd hebben? Gij hèt iet miskeuterd, want 'k zien 'et aan oe' manieren. Z. ook BEKUISCHEN, MISKUIS(CH)EN, MISPEUTEREN en MISPIKKELEN.

MISKLAPPEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *klappen*). — Uit onvoorzichtigheid of onbescheidenheid meer zeggen dan men zou mogen. D. B., T., Kl.-Br. Hij hèet 'em daar leelijk misklapt! Pas op da' ge oe nie' en misklapt. Daar is geen nood dat hij 'em zal misklappen (hij zwijgt altijd).

MISKOMEN, w., o., onschb., met *zijn* (klemt. op *komen*). — Iets kwaads of nadeeligs overkomen, gedeerd, gehinderd worden. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1683. V. D. geeft het als veroud. op.) De oude Jacob wilde Benjamin niet mee naar Egypte laten vertrekken, uit vrees dat het kind onderwege iets mocht miskomen. Ik zal oe mijn horloge leenen, maar as er iet aan miskomt, dan zulde ze betalen. Let wel op dat er aan die boëken niks en miskomt. « Is er iets aan uw paard of aan uw rijtuig *miskomen?* » (CONSCIENCE. *Valentijn*, 67.) « Ach, moest er iets aan ons kind *miskomen*, mijn man zou zeker sterven van verdriet. » (CONSC. *Het wassen Beeld*, 3.)
Kil. Mis-komen. *male evenire, infeliciter cedere, sinistre accidere.*

MISKUIS(CH)EN, w., b. — Z. MISKEUTEREN.

MISLA(D)EN, w., b., onschb. en schb. (klemt. op *laden* en op *mis*). — Verkeerd, kwalijk laden. D. B., T., Kl.-Br. Dieë wagen hooi is misla(d)en. Zie toe dat ge niet mis en laadt.

MISLEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Dit werkw. is ook onschb. en heeft den klemtoon op *leggen*. Ik heb mijn geldbeurs verloren. Zuükt maar is goed, ge zult ze misleed hebben.

MISLEZEN, w., b., onschb. en schb. (klemt. op *lezen* en op *mis*). — Verkeerd, kwalijk lezen. D. B. Leest opnieuw, ge hèt misgelezen. E woord da' mislezen is.

MISLEZER, znw., m. — Priester zonder vaste bediening, die ergens mis leest.

MISLOOPEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *loopen*). — Zich laten misleiden, sprek. van eene jongedochter. T., Kl.-Br. Da' meisken hèet heur misloopen.

MISLUKKEN, w., o., onschb., met *zijn* (klemt. op *lukken*). — Niet gelukken, niet slagen, met eenen persoonsnaam als onderwerp, Fr. *échouer*, *ne pas réussir*. D. B. As dieë student nie' beter studeert, dan zal hij mislukken in z'n exaam.

MISMEESTEREN, w., b., onschb. (klemt. op *meesteren*). — Verkeerd, kwalijk meesteren. Den doktoor hèet de' zieke heelemaal mismeesterd. Mijne voet is mismeesterd en hij zal nooit nie' goe' meer genezen.

MISNAAIEN, w., b., onschb. en schb. (klemt. op *naaien* of op *mis*). — Verkeerd of kwalijk naaien. D. B. Oe' kleed is heelemaal misnaaid. Let op da' ge nie' mis en naait.

MISNAAMD, verl. dlw. van het ongebruikte Misnamen, verkeerd noemen, een verkeerden naam geven. T., R. Zij heeten 'em pinnekendun en daar is hij nie' aan misnaamd, want 't is 'ne gierigaard.

MISNIETEN, w., b., onschb. (klemt. op *nieten*). — Beroofd zijn van het genot van iets, derven, misgelden, bezuren, voor iets boeten. T., R. (Ook in Limb., z. Sch. en in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1698.) De köster van A. was vruger ook örgelist, maar ze ontnamen 'em dat ambt om 'et aan 'nen andere te geven dieë beter spelen kost. Nu moet dieë köster de 300 frang misnieten, die hij eertijds veur 't bespelen van de örgel trok. De goei moeten 'et dikwijls met de kwaai misnieten.

MISNOĔMD, MISNUŬMD, verl. dlw. van het ongebruikte Misnoemen, een verkeerden naam geven. Z. MISNAAMD. T., R., Kl.-Br. Ze noemen u de flierefluiter, en ge zijt er nie' aan misnoëmd.

MISPAKKEN, w., b., onschb. (klemt. op *pakken*). — Kwalijk of verkeerd vastnemen. D. B. Hij hèe' zijn hand verstuikt mee' iet te mispakken.

— Ook wdrk. T. Hij mispakten 'em aan de leen en hij rolde van al de trappen.

— O. Mislukken. De pataten mispakken nogal dikwijls op dieë grond. Die verf is leelijk mispakt.

— Ook *het mispakken*, niet slagen, het niet treffen. Hij heget leelijk mispakt met deur zoo ę́ weer op reis te gaan.

MISPELÈÈR, MIPSELÈÈR, znw., m. — Mispelboom, Fr. *nèflier*.

— Wandelstok van mispelaren hout. R. De veekooplie hebben gewoonlijk 'nen mispelèèr bij met een leeren riemken.

MISPELÈREN, MIPSELÈREN, bvw. — Van mispelhout. Mispelèren hout.

MISPEUTEREN, w., b., onschb. (klemt. op *peuteren*). — Misdoen. Hij hèet daar iet mispeuterd. Den deugeniet kreeg straf, omdat em iet mispeuterd had Ook **Miskeuteren, Miskuis(ch)en** en **Mispikkelen.**

Kil. Mis-peuteren (fland.) i. ver-peuteren.

MISPIKKELEN, w., b., onschb. (klemt. op *pikkelen*). — Misdoen, misdrijven. D. B., Sch. Wa' mag i nu weer mispikkeld hebben? Ge moet iet mispikkeld hebben, anders zoude nie' gestraft zijn. Ook **Miskeuteren, Miskuis(ch)en** en **Mispeuteren.**

MISREKENEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Wordt ook onschb., zoowel o. als wdrk. gebruikt. T., R. Hij hée' misrekend. Gij misrekent oe altoos.

MISRIJ(D)EN, w., b., schb. en onschb. (klemt. op *mis* en op *rijden*). — Verkeerd, kwalijk ploegen. T. Die voor is misre(d)en. Gij hèt die voor leelijk misgere(d)en.

— O. Een gespan verkeerd leiden. T. De koetsier ree' drij, vier straten mis.

MISSAAL, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. J.

— Spr. *'t Zijn schoon woorden, zee den duvel, en hij zag in de(n) missaal*, z. DUVEL.

MISSCHIENS en **MISSCHIENST**, bw. — Misschien, Fr. *peut-être*. R. (Ook in N.-Br. en Limb., z. Sch.) 't Is misschiens nie' waar. Hij hée' misschienst geenen tijd.

MISSCHRIJVEN, w., b., onschb. en schb. (klemt. op *schrijven* of op *mis*). — Kwalijk of onnauwkeurig neerschrijven, Fr. *mal écrire*. Heel da' blad is misschreven. Gij schrijft al oe' letters mis.

MISSEN, w., b. — Niet hebben, niet treffen, sprek. van iemand die te laat komt om met den trein, de diligentie, de boot, enz. te vertrekken, Fr. *manquer*. D. B. Hij hèet de' lesten trein gemist en hij is moeten overnachten. As ge nie' rapper en zijt, zulde den boot missen.

— Voor het Fr. *trouver qu'il manque, s'apercevoir de l'absence de*, zegt men **Gemissen**. Z. ald.

MISSENDIENDER, znw., m. — Z. MISDIENDER.

MISSIEKRUIS, znw., o. — Een groot kruis, dat ter gelegenheid eener missie in de kerk gewijd wordt door de paters, die de zending komen prediken. Het missiekruis hangt tegen den muur in de kerk, en de geloovigen bidden er voor na de goddelijke diensten.

MISSING, znw., v. — Misslag, Fr. *faute, méprise, erreur*. T., Kl.-Br. Hij hèet daar 'en leelijke missing gedaan in 't rekenen. Ge hèt 'en groote missing begaan met da' pèèrd te koopen.

MISSPELEN, w., o., schb. en onschb. (klemt. op *mis* en ook op *spelen*). — Verkeerd, kwalijk spelen. Gij speëlt altijd mis, let beter op. Hij zag dat em misspeëld had.

— *Niet misspelen* (klemt. op *mis*), niet links vallen, niet pluis zijn. Past op veur dieë' kèrel, want hij speëlt nie' mis. Jan is 'ne groote vechtersbaas, maar Piet speëlt ook nie' mis.

MISSPREUK, znw., v. — Verkeerd gezegde. Ge hèt 'en misspreuk gedaan.

MISTEEKENEN, w., b. en o., schb. en onschb. (klemt. op *mis* of op *teekenen*). — Kwalijk teekenen. Die bloëmen zijn misteekend, misgeteekend.

MISTRAPPEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Wordt ook onschb., zoowel wdrk. als o. gebezigd. Hij mistrapte en hij viel van de leer. As ge naar bene(d)en komt, ziet da' ge oe nie' en mistrapt.

MISTRE(D)EN, w., o. — Z. Wrdb.

— Wordt, evenals 't voorgaande, onschb., 'tzij o., 'tzij wdrk. gebruikt. Ik heb mijne' voet verzeerd met te mistre(d)en. Hij mistreedden 'em en hij viel uit den boom.

MISTREFFEN, w., onp., onschb. (klemt. op *treffen*). — Hij docht dat em in de stad 'en goei plaats zou gehad hemmen, maar hij heget leelijk mistroffen, mistreft.

MISVAL, znw., m. — Miskraam, Fr. *fausse couche*. Ze hee' ne' misval gehad.

— Kram. en V. D. achten dit w. verouderd, hoewel het overal gebezigd wordt blijkens D. B., T. en R.

— Tegenslag. (Volgens V. D. veroud.) Ik heb 'ne' leelijke' misval mè' me' pèèrd, 't is dempig.

MISVALLEN, w., onp. — Mislukken. Hij meende die plaats te hebben, maar 't is hem leelijk misvallen.

MISVERSTAAN, znw., o. — Misverstand, Fr. *mal-entendu*. D. B. E misverstaan uit de' weg ruimen. De ruzie was aangekomen deur e misverstaan.

MISWAS, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb.

MISWEG, znw., m. — Voetweg die door de velden kerkwaarts leidt. (K.)

MISZEGGEN, w., b., onschb. (klemt. op *zeggen*). — Door woorden misdoen, iets zeggen dat beleedigend is. D. B. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1721.) Ik heb 'em gee(n) woord miszeed en toch is em kwaad op mij. Zie toe da' ge dieë mens(ch) niks miszegt. Hij hée' mij nooit iet miszeed.

Kil. Mis-segghen, *male loqui alicui.*

MISZIEN, w., b., onschb. (klemt. op *zien*). — Eenig gebrek, iets nadeeligs in iemand of iets opmerken. Ik weet nie' wat ek aan dieë' jongen miszag: hij zag er zoo bleek en zoo droevig uit. Misziedegij iet aan da' pèèrd?

MISZINGEN, w., b., schb. (klemt. op *mis*). — Verkeerd, kwalijk zingen. D. B. Ge hèt da' liêken misgezongen.

MITS-MATS, znw., m. — Naam van zeker kaartspel, ook **Matsen** genaamd.

MOD, znw., v. — Vuil, slordig vrouwmensch, Fr. *salope*, bij Kram. *modde*. 'En vuil mod van e wijf.

— Vrouw die alleen woont en onderhouden wordt door eenen man, met wien zij ongeoorloofde betrekkingen heeft.

MODDELEN en **MODDEN**, w., o. — Al zoekende dooreenwerpen, bij T. *moddelen*. Wa' zitte daar in die kas te moddelen? Hij is in 't koffer aan 't modden. Alles overhoop modden.

Kil. Modden, *scrutari*, *perscrutari*.

— Afl. *Moddelèèr*, *modder*, *gemoddel*, *gemod*.

MODDER, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. T., R. G. Ook m. in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1765.

MODDERVET, bvw. — Buitenmate vet. T., R., Kl.-Br., M. (Ook in Oost-Friesl., z. M.) Da' verken is moddervet.

MODEPRINTJE, znw., o. — Pronker, modeheerken, modezot, modepop. 't Is precies e modeprintje, dieë jongen.

MOEČHT Tweede hoofdvorm van Meugen. (**W.** der **K.**)

MOED, znw., m. — Hert, Fr. *cœur*, in de uitdrukking *mijne moed schiet vol*, mijn hert wordt bewogen, ik ben tot weenens toe ontroerd. Toen ik die ellende zag, schoot mijne moed vol.

MOEDER, znw., v. — Fr. *mère*.

— Wegens het verschil tusschen *moeder* en *moier*, z. MOIER.

— Er bestaat een verschil tusschen het taaleigen der stad Antwerpen en dat der Kempen in het gebruik van het bezittelijk bijv. w. vóór de woorden *vader* en *moeder*. Te Antwerpen zal een kind, dat van zijne ouders spreekt, het bezitt. bijv. w. in 't enkelv. gebruiken en zeggen: *mij(n) vader*, *mij(n) moeder;* in de Kempen daarentegen in 't meerv.: *onze vader*, *ons moeder*, zelfs als de spreker geene broeders noch zusters heeft. Wanneer een vreemde tot een kind over diens ouders spreekt, dan zal hij, zoo hij een Antwerpenaar is, zeggen: *uw vader*, *uw moeder;* maar is hij een Kempenaar, dan zegt hij: *ulie vader*, *ulie moeder*. Spreken broeders en zusters onder elkander van hunnen vader of hunne moeder, spreekt eene moeder tot hare kinderen van

hunnen vader of omgekeerd, dan valt het bezitt. bijv. w. weg. In de Kempen nochtans gebruikt men in dat geval zoowel *onze vader*, *ons moeder*, als het enkele *vader*, *moeder*. Hetzelfde heeft plaats met *grootvader*, *grootmoeder*, *oom* (*nonkel*) en *moetje* (*tant*.)

— Spr. *Eerst zörgen veur zij(n) moeders kind*, eerst oompje en dan oompjes kinderen, Fr. *charité bien ordonnée commence par soi-même*.

MOEDERHUIS, znw., o. — Stamklooster. Het moederhuis van die nonnen is te Brussel.

MOEDERKENSZAK, znw., m. — Hetzelfde als **Lörzak**, eene tesch die de vrouwen onder hun bovenkleed dragen. (**A.**)

MOEDERKENSZALF, znw., v. — Speeksel, in de kindertaal. Kom, kind, me zullen wa' moederkenszalf aan oe' vingerke doen, en dan zal 't wel genezen.

— Soort van zalf, die gebruikt wordt om zwerende wonden te genezen.

MOEDERKLOOSTER, znw., o. — Z. MOEDERHUIS.

MOEDERKOREN, znw., o. — Zwarte korrels in de rogge, Fr. *ergot du seigle*, Lat. *Claviceps purpurea* Kühn.

MOEDERMENS(CH)-ALLEEN en **MOEDERZIEL-ALLEEN**, bw. — Gansch alleen. Hij woont daar moedermens(ch)-alleen. Nu zat hij daar moederziel-alleen. « Ik wil tien jaar *moedermensch alleen* hier rondloopen. » (CONSCIENCE. *Het Goudland*, 40.)

MOEDIG, bvw. — Fier, trotsch. (**K.**) Wa' kan ze daar moedig hennen gaan!

MOEDWILLIGAARD, znw., m. — Moedwillige, baldadige mensch. (Ook in Vl., z. Sch.)

MOĔF, znw., m. — Onvriendelijk mensch, pruiler, Fr. *boudeur*. Dieë moĕf spreekt geen enkel woord. Hij zit daar gelijk 'ne moĕf. 'Ne moĕf van e meisken.

— Geelvink, Fr. *bruant*, Lat. *Emberiza citrinella*. De moĕfen worden geleerd op eene kruk. Een moĕf heet te Lier **Gèèlaard**.

— Scheldnaam der Duitschers. 't Is 'ne moĕf. 'Nen Duits(ch)e moĕf.

MOĔFACHTIG, bvw. — Genegen om te moĕfen, te pruilen.

MOĔFEL, znw., v. — Handmof, Fr. *manchon*. 'En pelsen moĕfel. « Een *moffel*, een hoed met pluymage. » (A. POIRTERS, *H. Hof van Theodosius*.) V. D. zegt dat *moffel* veroud. is.

MOĔFELEN, w., o. — Knauwen gelijk iemand die geene tanden meer heeft, de kakebeenen gedurig bewegen. Ou(de) menschen moĕfelen bij 't eten. Moĕfelt zoo niet.

— Bij BOUMAN (*Volkstaal in Noord-Holland*) beteekent het « knabbelen op taai vleesch of broodkorsten, van iemand die een slecht gebit heeft. » en bij Jong. « met eenen vollen mond eten. »

— Afl. *Moĕfelèèr*, *gemoĕfel*.

Kil. Moffelen, i. maffelen, *buccas movere*.

MOËFEN, w., o. — Pruilen, de lip laten hangen, stom loopen; Fr. *bouder*. (Ook in Brab., 't Hag. en te Maastricht, z. Sch.) Hij hée' van den heelen dag nie' gedaan as gemoëft. Ze kan drij dagen aan e stuk moëfen en zuur zien. 'Et moëfen is e leelijk gebrek.

— Afl. *Moëfer*, *gemoëf*, *moëfachtig*.

MOËFKE(N, znw., o. — Soort van want met halve vingers, bij M. *moffen*, Neders. *müffkens*. Wollc' moëfkens. Ze draagt moëfkens in plaats van handschoenen.

MOËFRÈGEN, znw., m. — Motregen, stofregen.

MOEITE, znw., v. — Fr. *peine*, *effort*. Z. Wrdb.

— *Moeite doen*, pogingen doen, trachten, Fr. *faire des efforts*. D. B. Ge moet moeite doen om beter te leeren. Hij doe' moeiten om 'en plaats te krijgen. Ik heb veul moeite gedaan om die vrucht te winnen, maar 't is mispakt.

— *Moeite hebben*, moeilijkheid, last, zwarigheid hebben. D. B. De meester hée' veul moeite met dieë' jongen. Ik heb daar nooit geen moeite mee gehad.

— *Het is de moeite niet*, Fr. *cela ne vaut pas la peine*. D. B. Hedde veul geërfd? Ba neen ik, 't is de moeite niet. Wildegij meerij(d)en? Ik dank u, 't is de moeite niet, ik heb maar e stapken meer te gaan.

MOEK, znw., v. — 1° Dikke vrouw. 2° Dikke luis (Rupelstreek.)

MOËL, MOËLIE, MUL, MULLIE, MULT, znw., m. — Baktrog, de bak waarin het brood gekneed wordt, Fr. *pétrin*.

Kil. Moelie, moelde, back-troch, *mactra*, *alveus pistorius*.

MOËLIEVRIJER, MULLIEVRIJER, znw., m. — Iemand die schijnt te komen vrijen met de dochter, maar het niet meent en enkel komt om te eten en te drinken. (K.) (Ook in Brab., z. Sch.)

Kil. Moelie-vrijer, *parasitus*.

MOENE, znw., v. — Moeder, in de kindertaal. Z. VERD., IV, 1798.

MOER, znw., m. — Slijkachtige turf. (K.) Moer steken. In die vennen zit veul moer. De boeren stoken moer en heischadden. »

MOER, znw., m. — Muur, een onkruid, Fr. *mouron*. (Z.-O. der K.)

MOERAS, znw., m. en o. — Z. Wrdb. Ook m. bij R.

MOERBEES, in sommige streken **MOORBEES** (scherpe *o*), znw., v. — Zwarte aalbes, de vrucht van den *Ribes nigrum* L. (K.) T. Moerbezen worden op jenever gezet.

MOERBEZENBOS, znw., m. — Zwarte-aalbessenstruik. (K.)

MOEREN, w., o. — Moer, turf uithalen en bewerken. (K.) We zijn aan 't moeren in 't Moerven.

MOERKIL, znw., v. — Insprong van eene rivier in het land, kleine golf, die met hooge tij vol water komt en met lage tij gansch ledigloopt. Z. KIL.

MOERROEI, znw., v. — IJzeren roede, waarmede men den moer, wanneer hij beslagen is, in vierkante klompjes verdeelt. (K.)

MOERTÖRF, znw., m. — Z. MOER.

MOERZEIK, znw., v. — Mier, Fr. *fourmi*. Ik ben gebeten van 'en moerzeik. Daar zijn grijze, zwarte, gele en vosse moerzeiken. Kil. Mier-seycke, *formica*.

MOESKOP, znw., m. — Pruiler, Fr. *boudeur*. (K.) Doet oewe' mond open, leelijke moeskop !

MOESKOPPEN, w., o. — Hetzelfde als Moezen, monken, pruilen. Hij kan daar 'en heel uur zitten moeskoppen.

MOESZAKKEN, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Loenhout, kanton Brecht. Deze heeten ook de **Pezerikken**.

MOET, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. T., R., J.

MOĔT en **MUT**, znw., v. — Moei, Fr. *tante*. (K.) Het w. is altijd voorafgegaan van eenen eigennaam. Annemoĕt, Trezemut, Trienemut. Lienemoĕt is dood. Zonder eigennaam bezigt men het vrklw. *moĕtje*, *mutje*.

— Volgens WINKLER's *Dialecticon* zegt men te Ems, op het eiland Schokland (Overijsel), *meute* voor *moei*.

MOETEN, w., o. — Fr. *devoir*.

— Wordt dikwijls gebruikt met een voorzetsel en met onderdrukking van *gaan*, *loopen*, *treden*, *vliegen*, *zwemmen*, enz. D. B. Den bode moet deur alle weer. Ik moet 'et water over. Hij moet 'et kot in. Gij moet den huizen uit.

— *Er deur moeten*, voor geene hinderpalen terugwijken. D. B. Ik heb besloten e werk te schrijven, en 't moet er deur. We staander veur en we moeten er deur.

— *Moeten* stelt de daad voor, soms als zeer waarschijnlijk, soms als zeer zeker. 't Moet nu omtrent acht uren zijn. Dat is e gedicht, da' Vondel moet geschreven hebben.

— Wordt ook gebezigd om iets voorwaardelijks uit te drukken. Moest hij nu komen, wa' zou em staan zien ! Maar gij moest zoo is ziek wŏrren ! Zij maar veurzichtig met die petrollamp; as ge er moet mee vallen, dan schiette in brand. Ik moet den reuk van den hèring maar rieken, dan heb ik al genoeg,

— Drukt ook een verlangen, een verzoek uit. Gij moest mij da' plezier eens doen !

— De onvolm. verl. tijd wordt in sommige streken gebezigd voor dien van *meugen*. Hij meinde naar de kermis te gaan, maar hij moest nie' (hij mocht niet.)

— Spr. *Moeten is dwank en schreeuwen is kinderzank.*

— *Moetens*, uit dwang, verplicht. T. Hij hée' zijn koei verkocht, maar 't was moetens, want hij kost anders zijn huur nie' betalen. Ze gaat trouwen, maar 't is moetens (ze is zwanger).

*MOETIG, bvw. — « Fier, trotsch. Wat is die dochter moetig op heur kleeren! Wat moetige jongen is dat! »
Sch. kent dat w. toe aan Brab. en *Antw.* Z. MOEDIG.

MOËTJE(N, MUTJE(N, znw., o. — Vrklw. van *moet, mut,* moei, Fr. *tante*, bij Hfft. *motje* en *mutje*, bij OPPR., 72, *meutje* (*meutie*). (Z. MOËT). Die oû vrouw is zeker uw moëtje? Ze' moeder zaliger was mijn eigen mutje.

MOEZEL, znw., m. — Moes, gepletterde aardappelen, enz. Ik eet van dieë' moezel nie'.

MOEZELEN, w., b. — Tot moes maken, pletteren. D. B. Patatten moezelen. Klein kinderen moezelen gèren. Wat is ze daar in dieë' pot aan 't moezelen?

— Afl. *Moezelèèr, gemoezel.*

MOEZELMAN, znw., m. — Savooiaard (A.) Daar sta' 'ne moezelman aan de deur.

MOEZELPOT, znw., m. — Hutsepot, pot waar verschillende spijzen ondereengemoezeld zijn. Ik eet nie' van zoo 'ne' moezelpot.

MOEZELVOETEN, znw., m., mrv. — Groote voeten, vooral als ze slecht geschoeid zijn. (A.)

MOEZELZAK, znw., m. — Doedelzak. — Volgens V. D. veroud.

MOEZEN, w., o. — Monken, pruilen, Fr. *bouder*. (K.) Staat daar zoo niet te moezen. Hij kan gemakkelijk 'nen heelen dag daar zitten moezen.

MOEZEN, w., b. — Z. MOEZELEN.

MOEZJENÉEREN, w., o. — Z. DUIZENÉEREN (A.), bij Kil. *muysenεren.*

***MOFFELS** of ***MOFFELBOONEN** zijn, « zegt Sch., in Noord-Brab. en de Kemp. de *boerenboonen*, ook *boerenwanten*, ook nog genoemd *labboonen, platte boonen, boerenteenen*, Fr. *fèves de marais.* »

MOIELIJK, bvw. — Moeilijk, Fr. *difficile.* (K.)

MOIER, znw., v. — Samengetrokken uit Moeder. Wordt, van menschen gezeid, maar gebruikt om met verachting of misprijzen te spreken. Eene ontaarde moeder, Fr. *marâtre*, is eene moier. Een zoon of eene dochter, van of tot hunne moeder sprekende, zullen haar nooit moier heeten. Die moier laat heur kinderen honger lij(d)en. Ze' moier is dood. Hij hée' zijn eigen moier derven slagen. 'En oû moier.

— *Den duvel en ze' moier*, z. DUVEL.

— Wordt veel gebruikt voor het wijfje van een zoogdier, dat jongen heeft. De jonge katten loopen heur moier overal van achterna.

— Moer, schroefmoer, Fr. *écrou*. De moier van 'en vijs aandraaien.

— Bij brouwers. Het zaksel dat op een afgedragen pikardijn of rhumstuk blijft.

MOIERBOUT, znw., m. — Moerbout, Fr. *boulon à écrou*.

MOIERBUIS, znw., v. — Groote buis, waar kleinere buizen in uitkomen. Het water van een gedraineerden grond loopt in buizen, die in de moierbuis uitkomen. De moierbuis voert het water af in eene beek.

MOIEREN, w., o. — Jongen, jongen werpen. Ons kat hée' gisteren gemoierd.

MOIERHOND, znw., m. — Wijfjeshond, teef, Fr. *chienne*.

MOIERIJZER, znw., o. — Bij smeden. Eene plaat, waarmede metalen draad beschroefd wordt, Fr. *filière*.

MOIERKAT, znw., v. — Kattin, Fr. *chatte*.

MOIERKWAAL, znw., v. — Moederkwaal, Fr. *hystérie*.

MOIERNAAKS, bvw. — Moedernaakt, Fr. *tout nu*. Hij was moiernaaks. 'Et kind liep moiernaaks de straat op.

MOIERRIOOL, znw., v. — De onderaardsche hoofdriool, waar de zijriolen in uitloopen, Fr. *égout collecteur*.

MOIERSLEUTEL, znw., m. — Bij smeden. Eene tang om moeren aan te draaien en vast te zetten, Fr. *clef à écrous*.

MOIERTAP, znw., m. — Bij smeden. Geschroefde stalen spil, waarmede men eenen draad in de moeren kan trekken, Fr. *taraud*.

MOK, bvw. — Gebroken, geschonden, sprek. van stroo.

— Znw., o. Gebroken, geschonden stroo. Z. MOT.

MOK, znw. (gesl. ?). — Komt voor in de vergelijking *zoo rot als mok*, zeer rot. Die appelen zijn zoo rot as mok.

Is dat w. het voorgaande *mok?*

MOKBEENEN, znw., o., mrv. — Beenen, die onder aan de voeten dik en gezwollen zijn. Hij hee' mokbeenen.

MOKKEN, w., o. — Pruilen. Z. Wrdb.

— Wordt ook gezeid van regenachtig, mistig of overtrokken weder. 'Et weer mokt.

MOKLOCHT, MOKLOĔCHT, znw., v. — Nevelachtige, overtrokken, regenachtige lucht.

MOL, znw., m. — Fr. *taupe*. Zoo blind as 'ne mol. Wruten gelijk 'ne mol.

— Naam dien men geeft aan kleine, zwartharige honden.

MOL, bw. — *Mol sijn*, alles verspeeld hebben in 't spel. Ik ben mol. Z. ook TROT.

MOLBERD, znw., o. — Bij landb. Vierkant getuig van hout en ijzer, zonder wielen, plat van boven, en voorzien van onder met eenen ijzeren schepbak of een schepberd, dienstig om te mollen, Fr. *ravale*, bij D. B. *molberd*, *mollebard*. Het molberd wordt in de Kempen niet veel gebruikt. De molberden worden getrokken door één of meer peerden en zijn voorzien van eenen steel of steert, waarmede de knecht het molberd bestuurt om hier de aarde op te scheppen en ze daar te laten uitglijden. Als men b. v. eene heide omgeploegd heeft, die nog vol hoogten en zonken ligt, rijdt men er met het molberd over, om de aarde van de hoogten op te scheppen en in de zonken te brengen. Z. MOLLEN.

MOLLEDRACHT, znw., v. — Valsche zwangerschap. Die vrouw héet 'en molledracht gehad. Ook **Maandracht** en **Pèèrdedracht**.

MOLLEKEIN, znw., o. — Troetelnaam voor een klein mollig kind. R.

MOLLEKLEM, znw., v. — Val om mollen te vangen, Fr. *taupière*.

MOLLEKOËK, znw., m. — Soort van langwerpigen koek, van fijne tarwebloem gebakken. (Z. der K.)

MOLLEMAN, znw., m. — Ronde aarden pot, in de Kemp. gebruikt, om eten naar de werklieden te dragen.

MOLLEN, w., b. — Bij landb. Eenen grond effen leggen met het molberd. D. B. (Ook in N.-Holl., z. BOUMAN, 70.) Het mollen geschiedt op de volgende wijze : Eén of meer peerden trekken het molberd voort; de knecht houdt den steert van 't molberd vast; zoolang het molberd geene aarde moet afhalen, duwt de knecht den steert neder, zoodat het molberd opwaarts rijzende, voortglijdt zonder aarde op te scheppen; maar als men aan eene hoogte komt die moet afgevoerd worden, dan heft de knecht den steert opwaarts, zoodat het molberd in den grond dringt en voortvarende de aarde afschept, totdat het vol is : dan duwt de knecht weder op den steert en rijdt met de afgeschepte aarde tot aan eene zonk : daar slaat hij den steert voorwaarts over, zoodat het molberd 't onderste boven keert en de opgeschepte aarde daar uitstort. Men herhaalt die werking totdat alles effen en plat ligt. 'Ne' grond mollen. Wij moeten morgen gaan mollen. Het mollen is geen gemakkelijk werk.

MOLOOGEN, znw., v, mrv. — Kleine, halfgesloten oogen. Dieë vent hée' moloogen.

MOLPLOEG, znw., v. — Bij landb. Soort van ploeg met dubbel ploegijzer, dienende om de aarde langs weerskanten in ruggen te ploegen.

MOLSALAAD, znw., m. — Het loof van de wilde suikerij, Fr. *pissenlit*, *salade de taupe*, Lat. *Taraxacum officinale* Wigg. Molsalaad steken. De molsalaad groeit veel in de weiden. D. B.

MOLSHEUVEL, znw., m. — Hoopje aarde door eenen mol omhoog gewroet, molshoop, Fr. *taupinée, taupinière*. De molsheuvels breken (uiteenspreiden).

MOLSTER, MONSTER, znw., o. — Maalloon, de hoeveelheid meel die de mulder neemt tot loon voor zijnen arbeid, bij T., R. en Sch. *molster*, bij G. *maolster* en bij D. B. *multer*.

Kil. Molster, molter, *pretium molarium : certa farinæ potio quam molitor mercedis loco sibi sumi*. Z. VERD., IV, 1877.

MOMBAKKES (in 't Z. en W. *moëmbakkəs*), znw., o. — Masker, mom, Fr. *masque*. (Ook in Limb., Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Hij moet gee(n) mombakkes dragen : hij is leelijk genoeg.

MOMBER (in 't Z. en W. *moëmbər*) in 't Z. ook **MOMBOIR**, znw., m. — Voogd, Fr. *tuteur*. Hij is momber over die kinderen. Ze zou gèren trouwen, maar ze mag nie' van heure' momber.

— V. D. en Kram. heeten dit w. verouderd ! Wij kennen geen ander.

MOMBERES (in 't Z. en W. *moëmbəres*), in 't Z. ook **MOMBOIRES**, znw., v. — Voogdes, Fr. *tutrice*.

MOMBERSCHAP (in 't Z. en W. *moëmbərschap*), in 't Z. ook **MOMBOIRSCHAP**, znw., v. — Voogdijschap, Fr. *tutelle*.

MOMENT, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. J.

MON, znw., m. — Verkorting van Edmond.

MOND, znw., m. — Fr. *bouche*.

— Spr. *Iemand de pap in de(n) mond geven*, hem iets zoo te verstaan geven, dat hij gemakkelijk kan antwoorden of raden wat men bedoelt. Ik gaf 'em de pap in de' mond en hij kost nog nie' antwoorden.

— *Iemands mond openbreken*, hem dwingen te spreken. Breëkt mijne' mond nie' open (doe me niet spreken.)

— *Iemand den mond rooven*, onderbreken, in de rede vallen. Ik mag gee' woord spreken, of ik wör' de' mond geroofd. 't Is 'en passie bij hem van altijd de' mond te rooven. Ik spreek nie' meer, want gij rooft mij altijd de' mond.

— *In de(n) mond zijn*, ruchtbaar zijn. 't Is in de' mond dat hij zijn huis ga' verkoopen. 't Is al lank in de' mond da' ze gaat trouwen.

— *Ievers zijne(n) mond nie(t) van opendoen*, er niet van spreken. R.

— *Uit de(n) mond leeren*, gezeid van talen die men leert door ze te hooren spreken. Hij hée' ze' frans(ch) uit de' mond geleerd.

— *Geene(n) mond van spreken hebben*, niet mogen spreken, geen recht van spreken meer hebben. T., R. Mee' al z'n deugenietestreken héet em geene' mond van spreken meer.

— *Iet met open mond vertellen*, gejaagd zijn om hetgeen men verneemt, voort te vertellen. Vrglk. BAKKES.

— *'t Is de(n) mond gekrèt*, z. KRÈTEN.

— *Lachende mondekens zijn bijtende hondekens*, menschen die overdreven vriendelijk zijn, zijn niet te betrouwen.

— *Al da(t) ge spaart uit uwen mond, is veur de kat of veur den hond*, z. KAT.

— Bij steenb. De monden van eenen oven zijn de openingen waardoor de vlam stijgt en speelt en de steenen bakt.

MONDÉKEN (klemt. op *de*), znw., m. — Persoon van wien men spreekt in min of meer ongunstigen zin. Ik belde bij hem aan, maar mondéken was niet thuis.

Z. Sch. en T. i. v. *deken*.

MONDEKENSMAAT, znw., v. — Maar nauwelijks eten genoeg om te kunnen leven. Wa' willen ze nog 'nen hond houwen? Ze hemmen zelf niks as mondekensmaat. Vrglk. D. B.

MONDELINGS(CH), bvw. — Mondeling, Fr. *verbal*. Een mondelingsch exaam. Hij hée' mij da' mondelings gezeed.

MONDROOVEN, znw., o., **MONDROOVERIJ**, v. — Het in de rede vallen. Z. onder MOND. As groote menschen spreken, moeten klein kinderen zwijgen, met da' mondrooven altijd!

MONDROOVER, znw., m. — Iemand die een ander ten onpas in de rede valt.

MONDSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Hardgebakken en dikwijls verglaasde steen.

MONDSVOL, znw., m. — Mondvol, Fr. *bouchée*.

MONICA, znw., v. — Harmonica, accordeon. Hij ga' langst de deuren mee' 'en monica.

***MONKEFOOIEN**, w., o. — « Aanhoudend pruilen. »

Sch. kent dat w. toe aan Antw.

MONKELEN (uitspr. *moĕnkələn*), w., o. — Meesmuilen, glimlachen. D. B. (A.) Toen ik 'em daarover aansprak, monkelden em 'ne' keer. Hij monkelde van blijdschap. Ze zat daar te monkelen.

— Afl. *Monkelèèr*, *gemonkel*.

MONKEN (in 't Z. en W. *moĕnkən*), w., o. — Pruilen, moefen, Fr. *bouder*. D. B. (Ook in O.-Vl., Brab. en Limb. z. Sch.) Zij doe' nie' as monken. Hoe zitte daar te monken?

— Gep. w. *Monken en fronken*, gedurig pruilen.

— Wordt gezeid van nevelachtig, overtrokken weder. Het weer monkt.

— Afl. *Monken*, *gemonk*.

Kil. Moncken, *obnubilare vultum*, *induere vultum severum*, *nubilare*.

MÖNNEKE(N, MONNEKE(N, znw., o. — Vrklw. van Mond.

— Kus, Fr. *baiser*. Kind, geëft moeder is e mönneken,

MONSTER, znw., o. — Z. MOLSTER.

MOOK (scherpe *o*), znw., m. — De eerste maag der herkauwers, Fr. *panse*. R., Kl.-Br. (Ook in 't Hag. en Brab., z. Sch.)
— Kil. Moocke, moock-sack, *venter animalium*, *ventriculus*.

MOOK (scherpe *o*), znw., v. — Hetzelfde als Moot, snede visch. 'Ne' vis(ch) in mooken snij(d)en.

MOOK, znw., v. — Dik wijf. (**K.**) Die Mie is 'en rechte mook.

MOON (zachte *o*), znw., v. — Verkorting van Monica.

MOONE(N, znw., m. — Naam van den duivel.

MOONTJEPEK, znw., o. — De duivel, de booze geest.
— Mestkever, drekkever, Fr. *bousier*.

MOOR, znw., m. — Neger. Z. Wrdb.
— Naam dien men geeft aan eenen zwarten hond of een zwart peerd.

MOOR (scherpe *o*), znw., m. — Bolronde of wijdgebuikte koperen of ijzeren waterketel, met hengsel en toot, waar men het water voor den koffie in kookt, Fr. *coquemar*. D. B., T., R., Jong. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

MOORBEES, znw., v. — Z. MOERBEES.

MOORD, znw., v. en niet m. — Fr. *meurtre*. D. B., T., R., J. (Ook v. in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1954.)

MOORE, w., o. — Roeren, wroeten, bij Sch. en Kil. *moeren*, bij D. B. *meuren*. In 't slijk mooren. Hij is in zijn eten aan 't mooren.
— Drabbig maken Mè' 'ne' stok in 't water mooren. Ook **Meuren**.

MOORKENSHAAR, znw., o. — Afgevallen bloeisel der lindeboomen.
— Donkergekleurde, zeer fijn gesneden tabak.
— Zwart peerdshaar, waarmede men kussens, enz. opvult.

MOOS (zachte *o*), znw., v. — Achterplaats in de boerenhuizen, waar het huis- en eetgerief afgewasschen wordt. (**K.**) Hfft.
— Spr. *Zoo 'nen heer* (*zoo 'n madam*, enz.) *kan ik zweeten op 'en koû moos*, als die heer speelt, dan kan iedereen het doen; hij is er de mensch niet naar om zoo schoon gekleed te gaan.

MOOS (zachte *o*), znw., m. — Modder, slijk, Fr. *boue* (**Z.** der **K.**), bij D. B. *moze*, *mooze*, Mdnl. *moze*. Deur de' moos loopen. Oe' kleed hangt vol moos.
Kil. Mose, i. slijck, *lutum*.

MOOSBANK, znw., v. — Gemetste bank op de moos, waarop men het afgewasschen keukengerief zet. (**K.**)

MOOSÈÈRD, znw., o. (uitspr. *mosjèèr*). — Aarde, slijk uit eenen moosput. (**K.**)

MOOSJEMAK, znw., m. — Joodsche marskramer. (**A.**)

MOOSKUIL (uitspr. *moskuil*), znw., m. — Open kuil achter het huis, waar het vuil water in loopt en waar men allerhande afval in werpt. (**K.**)

MOOSMEIER, znw., m. — Voerman der karren, die het straatvuil opladen. (**A.**) Die man is vergezeld van het vuilniswijf, dat de vuilnis rond de vuilnishoopen bijeenkeert. De moosmeier schept de vuilnis in de kar, geholpen door het vuilniswijf.

— Bij Sch. en Kil. bet. het de opperste dergenen die het straatvuil ruimen.

MOOSPUT (uitspr. *mosput*), znw., m. — Z. MOOSKUIL.

MOOSSLIJK (uitspr. *mosslijk*), znw., o. — Slijk uit eenen mooskuil. (**K.**)

MOOSWATER (uitspr. *moswatər*), znw., o. — Water uit eenen moosput. (**K.**)

MOOZEN, w., o. — Morsen, plassen, wroeten in nat of vuilnis, bij D. B. *mooschen* (**A.**), elders **Mossen, Smossen**. Met 't eten moozen. In 't slijk moozen. Dieë jongen moost mè' ze' geld.

MOREL, MAREL (klemt. op *el*), znw., v. — Soort van kleine zwarte en zure kriek. De morellen zijn kleiner dan de Noordsche krieken. Van marellen maakt men gelei. Morellen worden ook op jenever gezet.

— Sch. zegt: « In Brab. en Antw. verstaan wij door *marellen* of *morellen* de zwarte, vleeschachtige en zoete kersen. » Dat is mis, voor wat de Kemp. aangaat. De kersen, waarvan Sch. spreekt, heeten aldaar *vleeschkerzen* en verschillen veel van de morellen. Bij V. D. is de *morel* eene groote bruine kers.

MÖRF(T, MÖRK (uitspr. *mörrəf(t*, *mörrək*), znw., m. — Vrek, gierigaard. (**K.**) Van zoo 'ne' mörft zulde nie' veul bekomen. 'Ne mörft, 'ne gierige mörk van 'ne' vent.

— Mond, bij Kram. en B. *murf*. Hij steékt alles in zijne' mörft.

— *Loquela*, Nr 1, '93, blfz. 6, boekt *smurft* en *smurcht* in denzelfden zin voor Mechelen.

— Grolpot, knorrige mensch, iemand die zelden tevreden is. (**K.**) 'Ne mörf van 'ne' vent.

— Hoofd. Ik weet nie' wat em in zijne' mörft héet. Hij hèe' weer iet in zijne' mörft.

MÖRG (uitspr. *mörrəch*), bvw. — Murw, gaar, genoeg gezoden of gebraden. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 'Et vleesch is mörg. 'Ne mörgen appel. Zet de pataten af, ze zijn mörg genoeg.

MÖRG, MÖRGT (uitspr. *mörrəch(t*), znw., m. — Hoofd, kop, (**A.**) Ik weet nie' wat em in z'ne' mörg héet. De ruzie van eergisteren zit nog altijd in z'ne' mörgt.

MORGEN, Kemp. **MERGEN**, bw. — Fr. *demain.*

— *Morgen of overmorgen*, eerlang. R. Da' zal morgen of overmorgen gebeuren.

— Spr. *Morgen is er nog 'nen dag* (*daar de muizen nog niet aangezeten hebben*), het heeft geen haast om het vandaag nog te verrichten. R.

— *Ja! morgen brengen!* Z. BRENGEN.

— *Kom ik er vandaag niet, dan kom ik er morgen*, spreuk, toegepast op eenen tragen, vadsigen mensch.

MORGEND, Kemp. **MERGEND**, znw., m. — Ochtend, Fr. *matin.* Deze' morgend. Gisteren mergend. Sch., Hfft.

— Vandaar *morgendeten*, *morgendgebed*, *morgendwerk*, enz.

— *Morgen* en *morgend* verschillen zooveel van elkander als het Fr. *demain* van *matin.*

— *Te morgend*, dezen ochtend, Fr. *ce matin.* 't Was te morgend koud. 't Héet te mergend wa' geregend.

MÖRK, znw., m. — Z. MÖRFT.

MÖRKELEN, MÖRKEN, w., o. — Pruttelen, knorren, zijne ontevredenheid laten blijken. (**K.**) Hij mörkelt altijd. Gij zit daar gedurig te mörken.

— *Loquela* heeft daar *murkelen*, *murken* voor. Die uitspraak heb ik nog niet gehoord.

— *Op iet mörken*, inwendig op iets broeien, langzaam en heimelijk iets bij zich zelven beamen. (**A.**) Ge moet 'em nie' aanspreken, want hij zit weer te mörken.

MÖRREN en **MÖRZEN**, w., o. — Sterke krievelingen of trekkingen veroorzaken, sprek. van de pijn, bij R. *maren.* Mijnen tand begint te mörren. Die wond aan mijn been mörst weer.

MÖRTEL, znw., m. en niet v. — Mortel. Z. Wrdb. T., R., J. (Ook m. in 't Mdnl., z. VERD., IV, 1962.)

MÖRTELGIETER, znw., m. — Bij plafonneerders. Die den mortel bereidt om de muren te bezetten, bij D. B. *moortelgieter.*

MORTELMAKER, znw., m. — Bij metsers. Die den mortel maakt om te metsen, bij D. B. *moortelmaker.*

MÖRVEN, w., o. — Z. MÖRKEN.

MÖRZEL, znw., m. — Fr. *miette.* Z. Wrdb. — *Geen mörzel*, niets. Gij krijgt geene' mörzel. Ik heb gee' mörzel honger.

MÖRZEN, w., o. — Z. MÖRREN.

MOS, znw., o. en m. — Fr. *mousse.* Ook m. bij T. en R.

***MOSBIE**, znw., v. — « Horzel, hommel, groote wesp die in 't mos nestelt, Fr. *frêlon.* » Sch. geeft het w. voor Brab. en *Antw.*

— Dat is blijkbaar eene vergissing, want de horzel, Fr. *frêlon*, nestelt in 't mos niet. Hier zal waarschijnlijk de Rosse hommel bedoeld worden, te Antw. en in de Kemp. **Moshommel** genaamd.

MOSHOMMEL (in 't Z. en W. *moshoĕmməl*), znw., v. — Rosachtige hommel, die haar nest in het mos maakt. De moshommels verschillen van de grondhommels, die witachtig zijn. Z. GRONDHOMMEL.

MOSSEL, znw., v. — Fr. *moule*.

— Spr. *Ge moet geen mosselen roepen* (of *kraaien*) *eerdat ze aan de kaai* (of *aan kant*) *zijn*, men moet de huid van den beer niet verkoopen, voordat hij geschoten is.

— *Men roept zoolang mosselen totdat ze aan de kaai zijn*, men spreekt zoolang van eene zaak, totdat ze eindelijk gebeurt.

— Fig. Dik vrouwmensch. 'En dikke mossel van e wijf.

— Oorveeg, lap. Iemand 'en mossel geven. Hij kreeg daar eenige mosselen om zijn ooren.

MOSSEL, znw., v. — Fluim, rochel. Mossels uitwörpen. Pas op, daar leet 'en mossel.

Kil. Mosschel, *crassior oris pituita : pinguis, densa ac crassa saliva.*

MOSSELBAK, znw., m. — Handwagen, waarmede de mosselverkoopsters hunne waar rondventen.

MOSSELBOER, znw., m. — Mosselman, een man die met mosselen leurt. (**K.**)

MOSSELEN, w., o. — Freq. van Mossen, in eenige vloeistof plassen, met de handen plonsen. Klein meiskens doen nie' liever as in 't water mosselen. Zij wascht en zij mosselt den heelen dag.

— Afl. *Mosselèèr*, *gemossel.*

MOSSELHENGST, znw., m. — Mosselschuit. (**A.** en elders langs den waterkant.)

***MOSSELKENS**, znw., o., mrv. — « Saffraanbloem, krokusbloem, Fr. *crocus.* » Sch. geeft dat w. voor Antw.

MOSSEN, w., o. — Hetzelfde als Mosselen, plassen, plonsen, morsen. In 't water mossen. Mè' zijn eten mossen.

— Afl. *Mosser*, *gemos.*

MOST. Tweede hoofdvorm van Moeten. (**N.** der **K.**)

MOSTAARD, znw., m. — Fr. *moutarde.*

— Spr. *Weten waar Bert zijne(n) mostaard haalt*, z. BERT.

MOT, Kemp. ook **MOTS**, znw., v. — Oorveeg, lap, slag. Sch. Hij kreeg daar 'en mot om zijn ooren. As ge nie' en zwijgt, dan geef ek oe 'en mots. Gij zult wel wa' motten krijgen.

MOT, znw., v. — Aardhoopje, aardheuveltje, waarop bloemen gezaaid of geplant worden, Fr. *motte.*

MOT, znw., v. — Vuil, slordig vrouwmensch, bij Hfft. *modde*, *moddeken.* 'En vuil mot. 'En mot van e meisken. Z. ook MOD.

Ook **Klamot** en **Klamos.**

MOT, bvw. — Gebroken, geschonden, spiek. van stroo. Het stroo is mot. Mot stroo.

— Znw., o. Gebroken, geschonden stroo. Schud 'et mot er uit, en maakt er motbusselen van. Ook **Mok**.

MOT, znw., v. — *Iet of iemand in de mot hebben (krijgen)*, in 't gezicht, in 't oog hebben, raden waar iemand heen wil, zijn doel of inzicht doorgronden. Sch., Hfft. Hij zocht mij te foppen, den bedrieger, maar 'k had 'em gauw in de mot. Gaat daar weg, want as de meester oe in de mot krijgt, dan wördde gestraft. Ik had 'et lijk in de mot, dat hij oe zocht mee te lokken. As den boer 'et in de mot krijgt, da' zijne knecht met de meid verkeert, dan jaagt hij 'em weg.

MOT, bw. — *Mot (af) zijn*, bij 't spel alles verloren hebben.

MOTBERD, znw., o. — Z. SLAGBANK.

MOTBUSSEL, znw., v. — Bussel kort, gebroken stroo. (**K.**) Ook **Krombussel** en **Brokbussel**.

MOTHOOP, znw., m. — Hoop kleeren, vodden, papieren, enz., die ordeloos op elkander liggen. (**K.**)

MOTS, znw., v. — Z. MOT. 1).

MOTSEN, w., o. — Z. MOTTEN 2°.

MOTSKOP, znw., m. — Vrouw met omgekamde haren. (**K.**) Wa' ne motskop is die Mie!

MOTTEN, w., o. — Moeten. (**N.** der **K.**) Wa' mottegij hebben? Waar mot-i naartoe? Ge zult motten loopen, om er nog in tijds te zijn.

MOTTEN, Kemp. ook **MOTSEN**, w., o. — Motten geven, slaan. Zij pakten den deugeniet vast en ze motten er is goed over.

MOTTIG, bvw. — Vuil, onzindelijk, walgelijk, Fr. *sale, malpropre*, Hgd. *schmutzig*. Dat is daar e mottig huishouwen. Hij zag er zoo mottig uit. Mottig gekleed zijn. Vuil en mottig.

— Men zegt van het weder dat het mottig is, wanneer het aanhoudend motregent. E mottig weer.

— Onpasselijk, ongesteld, geneigd om over te geven. Enkel als gezegde gebezigd. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik wier' zoo mottig. Sommige men(ch)en wörren mottig van vet eten. Dieën reuk zou iemand mottig maken.

MOTTIGAARD, znw., m. — Morsige, onzindelijke persoon. T.

MOTTIGHEID, znw., v. — Walgelijke onreinheid, verregaande onzindelijkheid.

— Onpasselijkheid, braaklust. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.)

MOTTING, znw., v. — Pak slagen, Fr. *raclée*. Iemand 'en motting geven. 'En motting krijgen.

MOUT, znw., v. — Mijt of stapel mutsaard, stroo, enz. (**Z.-O.** der **K.**)

MOUTPUT, znw., m. — Bij brouwers. Groote wijde bak, waarin men de gerst te weeken legt om ze dan op den moutvloer te brengen.

MOUTRIEK, znw., m. — Bij brouwers. Soort van groote schup, die de gedaante heeft van eenen rooster, en dient om het mout te roeren in de brouwkuip, Fr. *fourquet*.

MOUTVLOER, znw., m. — Bij brouwers. Een ondiepe kelder, waarin op den grond de natte gerst die uit den moutput komt, gelegd wordt om te kiemen, Fr. *germoir*.

MOUW, znw., v. — Fr. *manche*. D. B.

— Spr. *Iemand de mouw vègen*, hem vleien, flikflooien, Fr. *flatter*, *flagorner*. D. B.

— *Het achter de mouw hebben*, valsch en dubbelzinnig zijn, niet te betrouwen zijn.

— *Iemand iet op de mouw speten*, hetzelfde als het Holl. Iemand iets op de mouw spelden, hem leugens wijsmaken.

— *Iemand blauw' bloëmekens op de mouw speten*, z. BLAUW.

— *Het in zijn mouw zitten hebben*, den schijnheilige spelen.

— *Da(t) zal ik in mijn mouw steken*, zegt men dreigender wijze voor Ik zal het onthouden, gij zult het bekoopen. T.

MOUWVÈGER, znw., m. — Pluimstrijker, flikflooier, vleier.

MOZEGAT, znw., o. — Kleine opening onder in den muur van waschhuizen, kamers, enz., langs waar het vuil water afloopt. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.)

MOZEGOOT, znw., v. — Goot langs waar het water, dat uit den huize door het mozegat loopt, naar den mooskuil vloeit.

***MOZEL**, znw., m. — « Stofregen, motregen. »

***MOZELEN**, w., o. — « Stofregenen, motregenen. »
Sch. geeft beide w. voor Limb. en de (*Antwerpsche?*) *Kemp.*

MOZEN, w., o. -- Roeren en wroeten in iets dat vuil en nat is. In 't slijk mozen.

MOZESTEEN, znw., m. — Steen op de moos, waar men het keukengerief op afwascht.

MUGIGHEID, znw., v. — Vermoeidheid. Ik ben aan 't end van mugigheid.

MUGGENBLUSS(CH)ERS, znw., m., mrv. — Spotnaam der Turnhouters.

MOULUURSCHAAF, znw., v. — Bij schrijnw. Schaaf om mouluren, versieringen te schaven.

MUIK, znw., v. — De plaats waar fruit te muiken ligt. Z. MUIKEN.
— Zekere hoeveelheid fruit, bestemd om gemuikt te worden. 'En muik appelen. Ik heb 'en goeî muik pèren gekregen.

MUIKEN, w., o., met *zijn*. — Hetzelfde als het Holl. Meuken, fruit wegleggen en bewaren, opdat het malsch zou worden. Sch., T., R. Ge moet die appelen laten muiken. Die pèren zijn genoeg gemuikt.
Kil. Muycken, i. mouteren, *mollire*, *emollire*, *mitigare*.

MUILBAND, znw., m. — Bij mulders. Een ijzeren band, die tegen den kop der molenas rond de borst en het roeieinde ingekeept ligt en met vijzen toegehaald wordt om ze vast aan elkander te klemmen. Vermits er vier roeieinden zijn, zoo zijn er ook vier muilbanden. D. B.
— Bij wagenmakers. IJzeren band, rond of hoekig, dienende om twee of meer stukken krachtig aaneen te prangen en aaneengeprangd te houden met moeren en vijzen.

MUILKÖRF, znw., m. — Wissen mandje of korfje, dat men de hoornbeesten voorbindt, opdat ze, na het kalven of lammen, de nageboorte niet zouden opeten.

MUILPLAAG, znw., v. — Ontsteking van het slijmvlies des muils bij hoornbeesten, Fr. *stomatite aphteuse*. D. B.

MUIS, znw., v. — Fr. *souris*.
— Verg. *Zoo stil als 'en muis*, *zoo stil da(t) ge e muisken kunt hooren loopen*, zeer stil. *Zijn eigen stil hou(d)en gelijk 'en muis in 't mèèl*.
— *Gevangen zijn gelijk 'en muis in de val*, langs alle kanten ingesloten zijn.
— Spr. *Als de kat van huis is*, *dansen de muizen op tafel*, z. KAT.
— *De muizen liggen er dood in de schapraai*, er is daar groote armoede, men lijdt er honger.
— *Met iemand spelen gelijk de kat met de muis*, iemand willekeurig behandelen. T , Kl.-Br.
— Bij plafonneerders. Klontje haar dat, in den mortel geroerd, niet opengegaan is. D. B.
— Vrouwelijke schamelheid.

MUISOOGEN, znw., v., mrv. — Kleine, half geloken oogen. Zij hee' muisoogen.

MUIZEKOST, znw., m. — Eten zonder drinken. T., Kl.-Br. Brengt wa' bier bij mijnen boterham, want zoo 'ne' muizekost kan ek deur mijn kèèl nie' krijgen.

MUIZELING, znw., m. — Hoos die men aan een zwerenden duim doet. (Lier.)

MUIZEN, w., o. — Muizen vangen. Z. Wrdb.
— Spr. *Als de kat veur heur eigen muist*, *dan muist ze nauw*, men behertigt zorgvuldig zijne eigen belangen.
— *Er uit muizen*, *er van deur muizen*, er stillekens van door trekken. Den dief maakte gebruik van 'nen oogenblik dat hij nie' bewaakt wier' en hij muisde der stillekens van deur.

MUIZENESTEN, znw., m., mrv. — Muizenissen, ijdele bekommernissen, gewetenstwijfel, beuzelachtige denkbeelden die onzen geest bezighouden. D. B. Ge moet die muizenesten uit uw hoofd doen. Hij hée' zijne' kop vol muizenesten.

MUIZENTRAP, znw., m. — Twee strookjes papier, heen en weer op elkander gevouwen, zoodat deze den vorm van een trapken hebben, noemen de kinderen te Antw. eenen *muizentrap*.

MUL, znw., o., zonder mrv. — Scheepsterm. Hetgene dient om te mullen. Z. MULLEN.

MUL, MULLIE, znw., v. — Z. MOELIE.

MULLEN, w., b. — Z. AFMULLEN.

MULLEN, w., b. en o. — Scheepsterm. Een klein gat stoppen in den kiel, de zijde, enz. van een vaartuig. Het mullen gebeurt als volgt: Wanneer men een klein gat of lek aan een vaartuig gevonden heeft, neemt men eene mand gevuld met hooizaad; men houdt de mand tegen de gevonden opening en daar deze immer zuigt, dringt het mul, d. i. het hooizaad, in de opening en wel zoodanig dat deze spoedig gevuld en gestopt is.

MULT, znw., v. — Baktrog, Fr. *pétrin*, Mdnl. *moude*, *mout*, *malde*, *molde*, *molt*, Mhd. *mulde*, Hgd. *mulde*. Ook **Moelie, Moel, Mul, Mullie**.

MULT HEULEN. Soort van knikkerspel. De kinderen trekken eene meet op den grond en maken op eenigen afstand van daar een kuiltje of putje en daarachter een groefje. Daarna rollen zij, elk op beurt, van de meet met knikkers of marbels naar het putje. De knikkers, die in het groefje rollen, blijven er in en zijn voor dengene die zijnen knikker in het putje rolt. (St-Antonius.)

MULTEN, znw., v., mrv. — *Me(t) multen*, in groote hoeveelheid, in menigte. (K.) De appelen zijn er dees jaar mè' multen. De paling zit daar op dieë' vijver mè' multen.

MUNNEKEN, znw., o. — Kusje, in de kindertaal. (A.) Z. MÖNNEKEN. Toe, Franske, geef tantepeetjen e munneke. Nu hoort men dit w. nog uiterst zelden, en dan nog meestal van bejaarde menschen.

MUNT, znw., m. en niet v. — Fr. *menthe*.

MUNTBOL, MUNTENBOL, znw., m. — Babbelaar, bolleken van suiker en munt. E paksken muntbollen.

MUNTIG, bvw. — Niet bevrucht, niet drachtig, sprek. van koeien en geiten. Hfft. (Ook in Brab., O.-Vl. en 't Hag., z. Sch.) 'En muntige koei. Ik heb twee volle koeien en één muntige. 'En geit muntig hou(d)en.

Kil. Muntighe koe, *vacca lactaria a tauro non inita*. Bij D. B. bet. *munte* eene koe die reeds gekalfd heeft, maar die niet meer aanveerden wil, onvruchtbaar geworden koe die geene melk meer geeft.

MUS, znw., m. — Verkorting van Guielmus, Fr. *Guilliaume.*

MUS(CH), znw., v. — Fr. *moineau.* Zoo zot as 'en musch.
— Spr. *Iemand blij maken met 'en doó mus(ch)*, iemand zonder reden blij maken.
— Fig. Boek van weinig weerde. (**A.**) Hij hee' veul boëken, maar 't zijn veul muss(ch)en.

MUSKUS, znw., m. en niet v. — Fr. *musc.*
— Eene plant, in de wetenschap *Mimulus moschatus* Dougl. geheeten.

MUSQUETAIRE, znw., m. — Zoo noemde men eertijds eenen vilten bolhoed. (**K.**)
— Te Antw. gaf men dien naam aan een vilten hoed met breede randen, zooals de muskettiers er eenen droegen.

MUSS(CH)EBEKKEN, znw., m., mrv. — Soort van kleine, kromgetopte erwten. De muss(ch)ebekken zijn kleinder as de krombekken.
— Zeer kleine korenaren. T. Me' koren sta' nogal schoon, maar daar zijn nogal veul muss(ch)ebekken in.
— Soort van kleine nagels zonder kop. (Lier.) Z. GRUISKENS.

MUSS(CH)EGRIEL, znw., m., zonder mrv. — Musschenhagel, klein zaad om musschen te schieten, Fr. *cendrée, menuise, menuisaille,* bij D. B. *musschekriel.*

MUSS(CH)EGULD, znw., v. — Eene gilde, die St-Huibrecht voor patroon heeft en waarvan de leden maandelijks een zeker getal musschenkoppen en mollepooten moeten inleveren. (**K.**)

MUSS(CH)EPOT, znw., m. — Soort van steenen pot, dien men aan eenen muur of in eenen boom hangt, opdat de musschen er zouden komen in wonen.

MUSTERD, znw., m. — Mutsaard, Fr. *fagot.* (**K.**) Daarnevens *mutserd* en *mutsaard.*

MUT, znw., v. — Z. MOËT.

MUTJE(N, znw., o. — Z. MOËTJE(N.

MUTS, znw., v. — Hoofddeksel voor vrouwen, Fr. *bonnet.*
— Spr. *Zijn goei* of *zijn slechte kwaai muts ophebben*, goed of slecht gezind zijn. *Zijn zotte muts ophebben*, eene vroolijke bui hebben.
— *Zijn muts staat verkeerd*, hij is kwalijk geluimd.
— De tweede maag bij herkauwers, Fr. *bonnet*, bij Weil. *huif.* D. B.
— *Törks(ch)e muts*, z. TÖRKS(CH).

MUUG, bvw. — Moede, vermoeid, Fr. *las, fatigué.* Ik ben zoo muug. Muge beenen hebben. Muug gegaan zijn.
— Verg. *Zoo muug als 'nen hond*, zeer vermoeid.
— Beu. Iemand zoo muug zijn as koû pap.
— Schertsend voor Dronken. Waardegij ziek gisteren avend? Nee, ik was 'en bitje muug.

MUUGTE, znw., v. — Vermoeidheid. Ik kost nie' meegaan van muugte. De muugte zit in mijn beenen.

MUUR, znw., m, en niet v. — Fr. *mouron*. J.

MUUR, znw., m. — Fr. *mur, muraille*. Z. Wrdb.

— Spr. *Dat kunde aan de muren tasten*, men kan gemakkelijk voelen dat het niet waar is.

— *Veur de muren spreken*, spreken zonder toehoorders of te midden van de algemeene onoplettendheid.

MUURAGE, znw., v. — Muurwerk. T., R. En huis mee' 'en sterke muurage. Die muurages moeten afgebroken wörren.

MUURBREKER, znw., m. — Woelige jongen, knaap die niet stil kan zitten.

MUURPLAAT, znw., v. — Bij timmerl. Houten balk die heel en gansch boven op eenen muur ligt en waarop de gebinten van het dak rusten, Fr. *plate-forme, sablière*. D. B.

MUURZEIKER, znw., m. — Mier, Fr. *fourmi* (A.), in de Kemp. **Moerzeik,** v.

MUZIEK, znw., o. en niet v. — Fr. *musique*. D. B., T., R., J., M.

MUZIEKMIS, znw., v. — Eene mis, die in geen Gregoriaansch muziek getoonzet is.

N.

N-N, H-N (*n* als zuiveren neusklank uitgespr.), tw. — Ja, « ne luie ja », zooals men zegt.

— De enkele neusklank is ook navragend voor Wat zeidet gij?

NA, NAAR, bvw., *nader, naast.* — Fr. *proche.*

— *Het naaste bij*, het dichtst bij. Ga maar naar de winkel, dieën het naaste bij is.

— *Na (naar) familie*, bloedverwantschap in de eerste graden. T., R.

— *De deur na(ar) doen, na(ar) stooten, na(ar) trekken*, half toedoen, —stooten, —trekken.

-- 't Spr. *'t Hemdeken is nader als de rok*, z. HEMD.

— *Het naaste gelijk van*, de weergade. Oe' kleed is 'et naaste gelijk van 't geen dat ik gekocht heb.

— *Beter 'ne naë gebuur als 'ne wij(d)e vrind.* T., R.

NA, vz. — Wordt in een gedeelte der Kemp., vooral in 't Z. en 't Z.-O. altijd gebruikt voor *naar*, Fr. *à, en, vers*, enz. Ik gaan na huis. Hij is na Antwerpen. Zij ging na de kerk.

— Vz. van tijd, Fr. *après.* Dat w. is te Antwerpen en in 't N. der provincie volstrekt onbekend; altijd zegt men er *naar.* In 't Z. der Kemp. en elders hoort men wel *na*, maar insgelijks in de beteekenissen, waar de schrijftaal *naar* bezigt. 't Is daar trouwens een gewoon verschijnsel dat de *r* aan het einde van veel eenlettergrepige woorden wegvalt. Zoo hoort men in die streken *da, hie, ma, wa*, enz. voor *daar, hier, maar, waar.*

NA (zuivere *a*), bw. — Nu, Fr. *maintenant.* Ik zal dat na doen. Gaat er na naartoe.

Elders **Nau, Nè** en **Nou**.

NAAD, NAAT, znw., m., vrklw. *naaike(n;* mrv. *naaien* en *naten.* Z. Wrdb.

— Het naaien, de naaistiel, Fr. *la couture.* D. B., Sch., T. Die vrouw hée' veul naad (veel te naaien). E meisken op den naad doen. Den naad leeren.

— Naaiwerk. Ik heb nog veul naad liggen. Is uwe naad al af?

— Spr. Zie een spreekw. op *draad.*

NAADZETTER, znw., m. — Bij schoenmakers. Een werktuig met eene groef in, dat men eertijds over den naad deed glijden, om dezen recht te krijgen. Nudat de schoenen met de machine genaaid worden, wordt dit werktuig weinig of niet meer gebruikt.

—

NAAIEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Bij 't gemeen voor *futuere, coïre.* (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 2087.)

NAAIE(R)S(E, znw., v. — Naaister, Fr. *couturière.* (Z. der K.) (Ook in Brab., z. Sch.)

NAAISTIEL, znw., m. — Het naaien. De' naaistiel leeren. Ze gaat op de' naaistiel.

NAAKS, bvw. — Z. MOIERNAAKS.

NAAKTE MADAMMEN of **NAAKTE BEGIJNEN**, znw., v., mrv. — Eene hofbloem, in de wetenschap *Colchicum autumnale*, Fr. *colchique d'automne, cul-tout-nu, tue-chien.*

NAALD (uitspr. *naöld, nöld, näld, naïl*), znw., v. — Fr. *aiguille.*

— Spr. *Iet vertellen van 't naaldeken tot 't draaiken*, iets in 't wijd en 't breed uiteendoen met al zijne omstandigheden. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.)

— *Hij heeft veur elk naaldeken 'en draaiken*, hij weet op elke opwerping een antwoord.

— *Door de oog van 'en naald gekropen zijn*, aan een groot gevaar ontsnapt zijn. R. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

— *De naald in 't spek* (of *in 't dak*) *steken*, er uitscheiden met werken, aan de dagtaak een einde maken ; met zijn bedrijf uitscheiden en op zijne renten gaan leven. (K.) Dr., M.

— Bij mulders. Een stuk hout dat rechtstaat in 't midden van 't stormeind, en dient tot steun.

NAAM. Tweede hoofdvorm van Nemen. (N. en N.-O. der K.)

NAAM, znw., m. — Fr. *nom.*

— *Bijgewörpen naam, toegewörpen naam*, toenaam, spotnaam, Fr. *sobriquet, surnom.* Ze zeggen tegen hem Jan Kolossaal, maar dat is 'nen bijgewörpen naam. Heet zij Lauwers ? Nee' ze heet Smolders : Lauwers is 'nen toegewörpen naam.

— Spr. *Het kind moet toch 'nen naam hebben*, z. KIND.

— *Den naam nie(t) willen hebben dat...* niet willen bekennen. R.

— *'t Is beter den naam als de daad.*

— *Die den naam hee(ft) van vruug op te staan, mag lang slapen*, die een goeden naam heeft, mag al eens iets misdoen, Fr. *a beau se lever tard, qui a bruit de se lever matin.*

— *Zijnen naam zetten*, z. ZETTEN.

— *Iemand kennen met naam en toenaam*, zeer goed.

— *'t Heeft geenen naam*, zegt men van iets, dat men overdreven, belachelijk of schandelijk vindt. Da' 'ne mens(ch) 's Zondags al is e pintjen drinkt, da' 's tot daar toe, maar zoo alle dagen zat loopen gelijk gij doet, dat hee' geene' naam ! 't Hee' geene' naam, gelijk die modepop heur in de week opkleedt ! Wat dunkt oe van zoo' ne' zeun, dieë z'n eigen vader derft afslagen ?... 't Hee' geene' naam !

NAAM-DES-VADERS, znw., m. — Voorhoofd. Hij kreeg 'ne' slag op zijnen naam-des-vaders, dat hij allemaal suizebolde.

NAAR, znw., m. — Verkorting van Bernard en van Leonard.

NAAR, vz. en bw. — Wordt in 't N. en W. der provincie, en te Antw. altijd gehoord voor *na*, Fr. *après*, *près*. Gij zij' naar mij binnengekomen. Hij komt altijd naar de uur. Hij héet al zijn pèèrden verkocht, op één naar. Z. NA.

— *Naar zijn*, ergens naargegaan zijn. (Z. NAARGAAN). D. B. Ik heb bij mijne' vriend is naar geweest.

NAARGAAN, w., o., met *zijn*. — Hetzelfde als het Holl. Aangaan, aanloopen, ergens even binnengaan, op zijnen weg voor eene wijl een huis binnentreden, 't zij om er iets te gebruiken, om er wat te rusten, enz. D. B., Sch., R., Kl.-Br. Wacht 'nen oogenblik, ik moet hier is naargaan. Hij ging in alle herbergen naar. Wij zullen in « De Kroon » is naargaan.

NAARGANK, znw., m. — *Te naargank komen*, juist van pas aankomen dat iets begint of geschiedt, er toevallig, zonder inzicht, bij komen D. B. (K.) Den börgemeester kwam zjust te naargank, as ze volop aan 't vechten waren. Gelukkig dat er iemand te naargank kwam die 'et vuur in de' stal zag, anders was alles afgebrand.

— V. D. vermeldt die uitdr. als veroud. en gewest.

NAARKOMEN, w., o., met *zijn*. — In 't voorbijgaan voor eene korte wijl ergens binnenkomen. D. B., Sch., R. As ge hier in 't dörp komt, dan moette naarkomen. Hij komt bij ons altijd naar, as em hier veurbijgaat.

NAARRAAT, vz. — Naar gelang, in verhouding, in evenredigheid, Fr. *à l'avenant*. T., R., bij M. *noa geroaden*. Hij is wel groot, maar naarraat zoo sterk niet. Ge zult beloond wörren naarraat da' ge 't zult verdiend hebben. Mijne jongen doe' goe' zijn best, en toch leert hij naarraat niet.

NAARRIJ(D)EN, w., o., met *zijn*. — In 't voorbijrijden ergens binnengaan om er een weinig te vertoeven. Ik ben in dat dörp maar in één herberg naargere(d)en. As i ergerans naartoe rijdt, dan rijdt i overal naar en komt dan stomzat thuis.

NAARROEPEN, w., b. — Een voorbijgaanden persoon verzoeken eens binnen te komen. D. B. As ge Jan zie' veurbijgaan, roept 'em dan is naar: ik moet 'em is efkens spreken.

MAARWENKEN, w., b. — Op een voorbijgaanden persoon wenken, opdat hij zou binnenkomen. Ik wier' bij den börgemeester naargewenkt.

NAAT, znw., m. — Verkorting van Donatus.

NAAT, znw., m. — Z. NAAD.

NABICHT, NAARBICHT, znw., v. — Een kort formulier dat men na de belijdenis opzegt om vergiffenis te vragen over zijne zonden. D. B., R. Vrglk. VEURBICHT.

NABOËTSEN, NAARBOËTSEN, w., b. — Nabootsen. D. B. Dieën aap boëtst alles na.

NACHTERGAAL en **ACHTERGAAL,** znw., m. — Nachtegaal, Fr. *rossignol*, Deen. *nattergal*, Zw. *naektergal.*

NACHTKOT, znw., o. — Kroeg, herberg, waar men 's nachts openhoudt. R. Die herberg is e nachtkot.

NACHTLICHTJE(N, znw., o. — Fig. Iemand met een mager en bleek gezicht.

NACHTMAAR, znw., v. — Nachtmerrie, Fr. *cauchemar.* Z. MAAR.

NACHTUIL, znw., m. — Fig. Iemand die 's nachts laat uitblijft.

NACHTVLINDER, znw., m. — Fig. Lichtekooi, die 's avonds langs de straten loopt. (A.) Langs de « boulevards » komde 's avonds dikkes nachtvlinders tegen.

NACOMMUNIE, znw., v. — Tweede communie. De communie die de communicanten van 't vorig jaar met de eerste-communicanten doen.

NADATUM, NAARDATUM (klemt. op *da*), bw. — Nadien, naderhand, later. Ik zal da' nadatum wel is doen. Hij zal körts nadatum hier zijn. 'En bitje naardatum kwam ze af.

NADEN, znw., m. — Ignatius. (A.)

NADEREN, w., onp., met *zijn.* — Helpen, baten, in vragende en loochenende wendingen. Werkt oe eigen dood, 't is niks genaderd. Wat is 't genaderd da' ge'm geld geeft, hij drinkt ommers toch alles op?

NADIEN, NAARDIEN, bw. — Daarna, naderhand. D. B., Sch. Hij zal 'et nadien wel weten. Dat is lank naardien gebeurd.

NAGEL, znw., m. — Fr. *clou.*

— *Geenen nagel,* niets. Hij bezit geenen nagel.

— Spr. *Den nagel op de(n) kop slagen,* iets juist treffen, b. v. in het beantwoorden eener vraag, in 't voorstellen van een denkbeeld, in 't weerleggen van eene opwerping, in 't beoordeelen van eenen toestand, enz. D. B.

— *Nagels me(t) koppen slagen,* doorslaande bewijzen leveren.

— *Geenen nagel hebben om zij(n) gat te krabben,* zeer arm zijn.

— *'Nen nagel in de kerk hebben,* eene bediening hebben in de kerk. R.

— *Hebt ge 'nen nagel, hij weet e gat,* wordt gezeid van iemand die voor alles raad weet of iedere opwerping op gepaste wijze weet te wederleggen.

NAGELBANDJE, znw., o. — Lijnwaden band die op den navel, rond het lijf van een klein kind wordt gespeld.

NAGELBOOR, znw., v. — Spijkerboor, Fr. *vilebrequin.*

NAGELBUIK, znw., m. — Navel, Fr. *nombril.*

NAGELIJZER, znw., o. — Bij smeden. Stuk ijzer met ronde en vierkante gaten, waarin men de pinnen der nagels steekt om er eenen kop aan te slaan, Fr. *clouvière.*

NAGELPIJN, znw., v. — Z. NAGELRAND. (A.)

NAGELPOEIER, NAGELPOIER, znw., o. — Gemalen kruidnagels.

NAGELRAND, znw., m., zonder mrv. — Verzwering aan de nagels der vingeren, soort van lichte vijt, D. B., bij T. en R. *nagelrang.*

NAGEVEN, NAARGEVEN, w., b. — *Iemand iet nageven,* hem van iets verdenken, hem bekwaam achten tot iets (in loochende wendingen). R. (Ook in Brab., z. Sch.), te Antw. ook **Aangeven.** Is dieë jongen zoo 'ne groote geleerde ? Ge zou' 'et 'em nie' nageven as ge'm ziet, Fr. *à le voir on ne dirait pas qu'il...*

NAIL, znw., v. — Naald, Fr. *aiguille,* Zw. *näl,* IJsl. *nal.* (Z.-O. der K.)

NAKERMIS, NAARKERMIS, znw., v. — De Zondag na de kermis.

NAKWÈKEN, NAARKWÈKEN, w., b. — Op kwakenden toon iemands woorden herhalen. Dieë jongen kwèèkt mij altijd na.

NALETTEN, NAARLETTEN, w., b. — Met de oogen volgen, nazien, naspieden. T., R., Kl.-Br. Let is na, waar dieë kèrel blijft. Hij bleef mij naarletten op de straat, totdat ik aan den omdraai gekomen was. De apostelen letten Jezus na, toen hij ten hemel klom.

NAMEN. Op den buiten worden de lieden, in 't algemeen, zelden bij hunnen familienaam genoemd. Een der gebruikelijkste wijzen bestaat in het noemen van den voornaam, waarbij dan ter verduidelijking de voornaam gevoegd wordt van den vader of de moeder, ook wel van den man of de vrouw, of den meester van den betrokken persoon, steeds in verbogen vorm. Eenige voorbeelden : *Net van Dreën* (Andreas), *Jef van Pieten, Sus van Netten, Door van Kezen, Fien van Tijzen, Mie van Maruzen, Lies van Jaantjes, Mie van Pietjes, Jan van Trientjes, Frans van Jullekes, Stans van Lienekes, Peer van Mertekes, Mie van Rikskes, Gust van Tistjes, Mie van Jan van Pieten, Jef van Jan van Pietjes, Jef van Lo van Tijskes,* enz.

Die wijze van personen te noemen bestaat ook in N.-Holl. Z. BOEKENOOGEN, bl. CVI.

NAME(N, znw., m. — Naam, doch enkel in de uitdr. *in God-s(ch)en name(n,* in Godsnaam.

NAMETEN, NAARMETEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij is aan 't nameten wat hij gedronken heeft,* hij is aan 't overgeven (van eenen dronkaard).

NAMP. Tweede hoofdvorm van Nemen. Hfft.

NANT en **NANTE,** znw., m. — Verkorting van Ferdinand.

NAPOĔTSEN, NAARPOĔTSEN, w., b. — Nabootsen, nadoen, Fr. *imiter.* D. B., T., R., Kl.-Br. Apen poëtsen alles na. Iemands manieren naarpoëtsen. Ook **Naboëtsen.**

NAPOLEON, znw., m. — Goudstuk van 20 frank.

NAPOLEONNEN, w., o. — Soort van kaartspel.

NAR, NARDUS, znw., m. — Bernard.

NAS, znw., m. — Verkorting van Athanasius.

NASCHEUT, NAARSCHEUT, znw., m. — Bij 't knikkerspel. De laatste scheut dien men doen mag, nadat men al de knikkers uit de o geschoten heeft. Die den laatsten knikker uitgeschoten heeft, wint het spel en mag den nascheut doen naar die welke er met hem nog aanbleven : raakt hij iemands marbol, die jongen moet het zaad afgeven dat hij uit de o schoot, en 't spel is uit.

NASIE, znw., m. — Donatus, Fr. *Donat.* (K.)

NASNABBEN, NAARSNABBEN, NASNABBEREN, NASNEBBEREN, w., b. — Op snappenden toon iemand woorden nazeggen. Dieë franke jongen dierf mij nasnabben, nasnebberen.

NASNASSELEN, NAARSNASSELEN, w., b. – Hetzelfde als 't voorgaande.

NASPORZEN, NAARSPÖRZEN, w., b. — Driftig naloopen, bij T. *nasporren.* (K.) Al de jonge verkens spörsden de zoëg naar.

NASSEN, NASS(CH)EN, w., b. -- Droog voedsel, bijzonder graan eten, buiten het gewoon etensuur. (K.) De verkens hemmen niks te nassen. De verkens wat te nassen geven.

NAT, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo nat als mest, als stront, als 'ne visch, als 'ne waterhond.*

— Spr. *Nog nat zijn achter de ooren,* nog jong en onervaren zijn. R. Zie ook DROOG, GEEL en GRUUN.

— *Ze zijn allebei even nat,* ze zijn allebei even plichtig, ze zijn beiden met hetzelfde sop overgoten.

NAT, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Kört nat,* z. KORT.

— *Noch nat noch droog over zijn lippen gehad hebben,* noch spijs noch drank genuttigd hebben.

— *Hij mag zijn nat en zijn droog goed,* hij kan goed eten en drinken.

NATIE, znw., v. — Genootschap, wier leden zich uitsluitend met hetzelfde werk bezighouden. De naties verrichten het werk aan de schepen, zij lossen en laden de koopwaren, vervoeren ze naar de magazijnen, enz. (**A.**) Z. Sch.

— Spr. *Er is werk aan de natie*, er is veel werk.

NATIEBAAS, znw., m. — Aandeelhouder in eene natie.

NATIEGAST, znw., m. — Werkman bij eene natie.

NATIEPÈÈRD, znw., o. — Zwaar peerd, dat in de natiewagens gespannen wordt.

NATIESTOKKEN, znw., m., mrv. — Zware dennen houten, die bij het werk aan eene natie gebruikt worden.

NATIEWAGEN, znw., m. — Platte wagen, waarmede de naties de koopwaren vervoeren.

NATIEWERK, znw., o. — Het werk dat door de naties verricht wordt.

NATIEWERKER, znw., m. — Z. NATIEGAST.

NATIJKELÉEREN, NAARTIJKELÉEREN, w., b. — Overwegen, diepzinnig nadenken. Ik tijkeleer daar al 'en heel week op na.

NATTIGHEID, znw., v. — Regen, sneeuw, stofregen. R. (Ook in Brab., z. Sch.) Daar is deze' zomer veul nattigheid gevallen. Die nattigheid zal veul kwaad doen aan de veldvruchten.

NATUUR, znw., m. en niet v. — Aard. Z. Wrdb.

— Levenskracht. T. Daar zit geene goeie natuur in die plant.

— Teelvocht, zaadvocht, Fr. *sperme*. R., D. B. (Ook in Brab., z. Sch. Insgelijks in 't Mdnl., z. VERD, IV, 2201.)

NAU, bw. — Nu, Fr. *maintenant*, *à présent*. Z. NA.

NAUW, bvw. — Z. Wrdb.

— *Het nauw zuken*, alles scherp nagaan. T.

— *Nauw steken*, er nauw op aankomen. T., R., Kl.-Br. 't Steëkt zoo nauw niet.

— *Iet nauw opnemen*, gauw gestoord zijn.

— *Zoo nauw als 't vèèsde* (of *ruurde*), 't scheelde weinig. T. Zoo nauw as 't vèèsde, of hij viel in de gracht.

— *Iemand nauw zetten*, hem weinig geld geven. R. Ik moet m'ne' zeun gaan nauw zetten, want hij vertèèrt te veul.

— *Het zoo nauw doen als men kan*, zeer zuinig leven. R.

— *De nauwste prijs*, de laagste prijs van iets dat men verkoopt. D. B., T., R. Dat is de nauwste prijs, daar ik 'et veur geven kan : ge moet nie' afdjangelen.

— *Eene koopwaar zoo nauw zetten als men kan*, ze voor den laagst mogelijken prijs verkoopen.

— Spr. *Waar zoo nauw gezien wördt, is de vriendschap klein.*

NAUWEN, w., onp. — Nijpen, gevaarlijk worden, als de nood aan den man komt, als het er ernstig begint uit te zien. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 2221.) Hij is er altijd op uit om ruzie te stoken, maar as 't er begint te nauwen, dan maakt em dat em de gaten uit is. Hij moest gaan loopen, omdat het er nauwde.

NAVENANT, bw. — Naar evenredigheid, naar gelang, Fr. *à l'avenant, proportionnellement*. M. (Ook bij VERD., IV, 2225.) Geeft aalmoezen navenant uwen rijkdom. Ge moet lèven navenant uw inkomsten. Hij is goe' geleerd, en toch kan hij navenant nie' schrijven. De rijkste mens(ch)en zijn navenant de gelukkigste niet. Al is 'et weer stikkend heet, toch donder' 'et navenant nie' veul. Z. ook **Naarraat.**

NAWEI, NAARWEI, znw., v. — Het gras in de weide, nadat het eens afgemaaid is, toemaatweide.

NAZWERM, NAARZWERM, znw., m. — Bij biemans. Ieder van de zwermen, die na den eersten uit eenen korf vliegen.

NÈ, bw. — Nu, thans. (**Z**. der **K**.) Z. NA.

NE, NEN (toonl. *e*), onb. bvw. — Een, Fr. *un*, vóór een mann. znw. Ne mens(ch). Ne goeie jongen. Ne kleine wagen.

— Begint het onmiddellijk volgende w. met *b, d, h, r, t* of eenen klinker, dan bezigt men *nen*. Nen heer. Nen dikken boom. Nen boer. Nen rink. Z. SPRAAKKUNST.

NE (toonl. *e*), bw. — Niet, en. Wordt gehoord in *ne meer* (niet meer) en *ne waar* (niet waar).

NE (uitspr. gelijk het Fr. *n'est* en ook *nä*), tw. — Daar, neem aan, Fr. *tenez, voilà*, Lat. *accipe*, bij D. B. *nem* en *nè*. Ne! daar is 'nen appel. Ne! ge krijgt iet van mij. Ne! neem 'et maar aan.

— Uitroep van verwondering. Ne! daar komt Jan aan!

— Dat *ne* is eene verkorting van het oude *nem*, gebied. wijze enk. van *nemen*.

NEE (scherpe *e*, doch te Antw. *nèè*), bw. — Neen, Fr. *non*. G.

NEEK (scherpe *e*). — Samentrekking van *neen ik*. (**K**.)

NEEL, znw., m. — Verkorting van Cornelis.

NEENE, bvw. — Geene, b. v. in *neenen duvel, neene klooten*, niets. Ge krijgt neenen duvel. Hij bezit neene klooten (volstrekt niets).

NEENE. — Samentrekking van *neen hij*. (**K**.)

NEE(N)WEL, bw. — Het tegenovergestelde van *jawel*, in 't geheel niet, gansch niet, *omnino non*. Hflt. (Ook in Brab., z. Sch.) Gij hèt da' gedaan, en niemand anders. Neenwel! ik heb 'et nie' gedaan.

NEET, NEETE. — Samentrekking van *neen het*. (**K**.)

NEEP, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

— Bij mulders. Stukje hout, dat tegen eene uitholling van den molenwand past en dient om den klauwreep te houden.

NÈÈR, znw., m. — Mannelijke honingbie, Fr. *faux-bourdon.* (**Z.** der **K.**) Z. ook ATER, BROEDBIE en MÈREL.

NEERDÖRPEN, znw., o., mrv. — Zoo heeten de Kempenaars van 't N. en N.-W. de dorpen die meer zuidwestelijk liggen, zooals Broechem, Ranst, Vremde, enz. Hij weünt ieverans in de Neerdörpen. Hij ga' mergen naar de Neerdörpen om e pèèrd te koopen.

Die streek noemt men ook de **Neerzij**. In de neerzij wörren de beste patatten gewonnen. De gronden zijn in de Neerzij veule beter as in de Kempen.

NEERKAPPEN, w., b. — Z. NEERSTULPEN.

NEERLEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *Zijn hoofd neerleggen*, sterven.
— Nederschieten. De jager hee' vandaag vier hazen neergeleed.

NEERSTEKER, znw., m. — Bij landb. Z. KEUTERMIK.

NEERSTULPEN, w., b. — Nederstooten, nederstorten, sprek. van aarde, mest, voeder, enz., dat op eene kar geladen is (**N.** der **K.**), in 't W. **Neerkappen**. Stulp 'et haksel maar neer in de' stal.

NEERWAARTS, bw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van den tas neerwaarts lèven*, z. TAS.

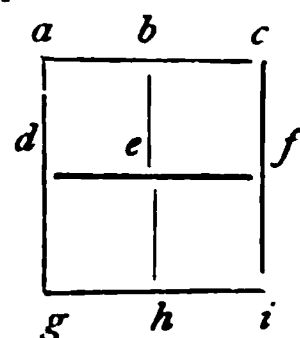
NEERZIJ, znw., v. — Z. onder NEERDÖRPEN.

NEFFEN, vz. — Z. NÈVEN.

NEGEN, telw. — Z. Wrdb.
— *In de goei negen gevallen zijn*, een gelukkigen uitslag gehad hebben, van geluk mogen spreken.
— *In de kwa(d)e negen staan*, in iemands gunst niet staan.

NEGENDRAAD, znw., m. — Koord uit negen draden gevlochten.

NEGENHOEKEN, w., o. — Een spel dat gespeeld wordt met twee personen die elk drie legpenningen hebben, waarvan zij beurtelings eenen neerleggen op den eenen of anderen hoek van een vierkant. Die eerst zijne drie penningen in eene rechte rij krijgt, b. v. van *a* naar *c* of naar *g*, of van *b* naar *h*, enz., is winner. Dat spel heet bij D. B. *keukelen*. De figuur die men schrijft in vier perken of vierkanten, zooals hiernevens, wordt te Antwerpen *rooster* genaamd.

NEGENMAN, znw., m. — In 't kegelspel. De groote kegel die te midden van de andere staat. D. B., T., Kl.-Br.

NEGENMANNEKE(N, znw., o. — Oud muntstukje, het negende van eenen stuiver. T., R. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.)

NEGENMANNEKENSLINT, znw., o. — Lint dat een negenmanneken de el kostte.

NEGENOOGER, znw., m. - Hetzelfde als Negenoog in de Wrdb., soort van gevaarlijken bloedzweer, Fr. *furoncle*, Lat. *Murenula nonoculata*.

NEGENURENLIJK, znw., o. — Lijkdienst die te 9 uren plaats heeft.

NEGENURENMIS, znw., v. — Mis die te 9 uren begint.

NEGENWEEKS(CH)EN, znw., m., mrv. — Witte aardappel, die vroeg volgroeid is. M., bij D. B. *negenwekers*.

NEI. Term in een kinderrijm. Z. TIKKE-TIKKE-TANNEKE.

NEK, znw., m. — Fr. *nuque*.

— *Den nek kraken*, hetzelfde als Den nek breken, Fr. *casser le cou*. Hij is den nek gekraakt.

— Verg. *'Nen nek hebben gelijk 'en gans, gelijk 'nen reiger*, een langen hals.

— Spr. *Iemand in zijnen nek schuppen* of *zien*, hem bedriegen, te veel doen betalen, slechte waar leveren. M. Den beenhouwer hée' mij in mijnen nek geschupt mè' ze' vlees(ch). — Bij D. B. bet. die uitdrukking: met iemand spotten.

— *Iet van zijnen nek schudden*, een lastig werk op iemand schuiven, eene moeilijke zaak van zich afweren. D. B., Sch., R.

— *Iemand zijnen nek vol schijten*, hem uitlachen, Fr. *se moquer de quelqu'un*.

— *Op iemands nek zitten*, bij iemand verblijven en hem tot last dienen. Sch. 't Is tijd dat dieë luiaard er uit trekt: hij hée' nu lank genoeg op mijnen nek gezeten.

— *Iemand op zijnen nek hebben*, geplaagd zijn met iemand, hem den kost moeten geven. R. Ik heb dieë' kèrel 'en half jaar lank op mijnen nek gehad.

— *De(n) schelm in den nek hebben*, z. SCHELM.

— Bij mulders. De nek van eene molenas is het deel tusschen den grooten hals en den kop. D. B.

— Bij timmerl. De nek van den bankhaak, z. HALS.

NEKBAND, znw., m. — Bij mulders. IJzeren band die rond den nek van de molenas ligt. D. B.

***NEKKEN**, w., b. — « Eene zware vracht dragen, smokkelen. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

NEKKER, znw., m. — Jonge geit. (N. der K.)

NEL, znw., v. — Verkorting van Petronella.

NELLIS, NELLES, znw., m. — Nelis, verkorting van Cornelis.
— De geslachtsnaam *Cornelissen* wordt ook *Cornellissen* uitgesproken.
— Fig. Boerejongen. (K.) 't Ziet er zoo 'ne nellis uit.

NEM, znw., m. — Lekkernij in de kindertaal. R. Dat is nem. Hier is nem-nem.

— Tw. Hoe lekker. Nem! nem! dat is goed!

NEMEER, bw. — Niet meer. Ik bezit niks nemeer. Z. VERD. op *nemmee*.

NEMEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ge moet kunnen geven en nemen*, men moet inschikkelijk zijn. R.

NÈRE(N, ÈRE(N, znw., m. — Vloer, voorplaats van het huis, Mdnl. *eren*, Hgd. *ähren*. (Z. der K.) Den nèren opkuischen. Hij mag geene' voet meer op mijnen nère zetten. Z. VERD., IV, 2337.

— Dorschvloer, Fr. *aire*. (Z. der K.) D. B., R.

Kil. Aere, ere, nere, *pavimentum*.

NERFT, znw., m., niet v. — Nerf, Fr. *grain du cuir*.

NERGERANS, bw. — Nergens, Fr. *nulle part*. (N. der K.) Hfft. Ik kan nergerans den boek nie' vijnen, dieë' ge mij gevraagd hèt. Ik heb u nergerans gezien. Z. ook NIEVERANS en NIEVERS.

NEST, znw., m. — Verkorting van Ernest.

NEST, znw., m. en niet o. — Fr. *nid*. D. B., Sch., T., J.

— *Nest dragen*, wordt gezeid van vogels, die bouwstoffen aanbrengen om hun nest te bouwen.

— *Nest hebben*, een nest aan 't bouwen zijn of gebouwd hebben, sprek. van vogels.

— *Vollen nest hebben*, wordt gezeid van vogelen, die hun nest hebben voltooid, maar nog geene eieren hebben.

— *'Ne nest kinderen* of *'ne nest jong* wordt met verachting gezeid van een huishouden waar veel kleine kinderen zijn. Ik zou nie' gèren in zoo 'nen nest kinderen zitten.

— *Nest toe!* bevel tot eenen hond, die in zijn nest moet gaan liggen.

— Spr. *Zijn hand op 'ne(n) leëgen nest leggen*, meenen dat men voordeel gedaan heeft en zich bedrogen vinden.

— *Zijn eieren in een andermans nest leggen*, overspel bedrijven.

— *In nesten zitten*, in moeilijkheden, in eenen neteligen toestand zijn. D. B.

— *Nesten zuken*, twist, ruzie, moeilijkheden, oneenigheden zoeken. Ge moet hier geen nesten komen zuken.

NESTEL, ook **NISTEL**, znw., m. — Veter, Fr. *lacet*. Z. Wrdb.

— Zonder mrv. Soort van lint om kleedingstukken te boorden of te beleggen. Eenige ellen nestel. Zij(d)en nestel.

— De lange wortelpezen van het Hondsgras, Fr. *chiendent*, worden ook *nestels* geheeten.

NESTELPAIEN, NESTELPEIEN, NESTELPUINEN, znw., v., mrv. — Hondsgras, Fr. *chiendent*, met zeer lange wortels.

NET, znw., v. — Verkorting van Antonetta, Joannetta, Trienette.

NET, znw., o. — Fr. *filet.*

— Spr. *Deur alle netten gevlogen zijn*, listig, doortrapt zijn, van alle merkten thuis gekomen zijn. (Ook in Brab., z. Sch.)

NETBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij bakkers. Platte borstel om het brood te netten.

NETEL, znw., m. en niet v. — Fr. *ortie.* D. B., T., R. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 2364.)

NETELDOEK, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. T., R., J.

NETELEN, w., wdrk. — Zich branden, zich kwetsen aan netelen. Ik heb mij geneteld.

NETTEN, w., b. — Bij bakkers. Brood, eer het in den oven gaat, bestrijken met water, koffie, melk of een ei, opdat het eene schoone bruine korst zou bakken. R.

NETZAK, znw., m. — Gebreide zak om kiekens, enz. in te dragen. D. B., Sch.

NEUK, znw., m. — Stomp of stoot, heimelijk toegebracht. (A.) Hij héet 'em daar 'ne' neuk gegeven, dieë' 'k veur geen vijf frang zou willen.

NEUKEN, w., b. — Bedriegen, foppen. T., R. Dieën bedrieger hée' mij leelijk geneükt. Hij is geneükt met 't pèèrd dat hij gekocht héet. As 't blijft règenen, dan zijn wij geneükt mee' onzen oost. Z. ook VERNEUKEN.

— *Neuken aan*, knutselen, knoeien, frutselen. Wa' neükte daar allemaal aan da' slot ? Ge zult zoolank aan die horlogie neuken, da' ge zult kapot neuken.

— Kijven, grollen. (K.) Ze zullen vandeeg neuken, omdat ik zoo laat thuis kom. Laat ze maar neuken !

— Telen, Fr. *procréer*, in de uitdrukking *van de ratten geneukt zijn*, z. RAT.

— Afl. *Neuker*, *geneuk*.

NEUKES, znw., m. — Bedrieger. (Z.-W. der K.) Pas op veur dieë' neukes !

NEUKING, znw., v. — Schudding. Iemand 'en neuking geven.

NEUS, znw., m., doch v. in sommige streken. — Fr. *nez.*

— Verg. *'Nen neus hebben gelijk 'ne kapstok*, *'nen domper*, *'nen domphoren*, *ne kèèrsdomper*, *'en pin.*

— Spr. *'t Is deur den neus geboord* of *'t verken is deur den neus geboord*, zegt men van iets dat lang te voren heimelijk beraamd of beslist is. 't Was al lank deur den neus geboord dat hij die plaats hebben zou.

— *Deur den neus geboord zijn* of *'ne(n) steek deur den neus hebben*, dronken zijn.

— *Iet in den neus* of *in 't neusken hebben*, weten of raden waar iemand heen wil, wat hij vanzin is, wat er gaat gebeuren, enz. 'k Had 'et al lank in de' neus, dat em nie' meer uit de voeten kost en bankroet zou gaan.

— Van iemand die een wipneusje heeft of wiens neus omkrult, zegt men te Antw.: *hij* (of *zij*) *trekt z'ne' neus* (of *heure' neus*) *op veur 't klodderen.*

— *Iemands neus tusschen twee ooren zetten*, hem bestraffen. 't Is eene bedreiging tot kinderen. As ge er nie' gaat uitscheên met da' lawijt, dan zal ek oewe' neus is tuss(ch)en twee ooren zetten!

— *Zijnen neus veurbij klappen*, meer zeggen dan men zeggen mag.

— *Ievers zijnen neus in steken*, nieuwsgierig iets bekijken of er zich mee bemoeien, Fr. *y fourrer son nez*. D. B. Hij steêkt overal zijnen neus in. Gij steêkt oewen neus in zaken die oe nie' aangaan.

— *Van zijnen neus maken*, beslag maken, Fr. *faire de l'embarras*. As ge nog wa' van oewe' neus maakt, dan zet ek oe buiten.

— *De klem op den neus hebben*, z. KLEM.

— *Geen voeiering in zijnen neus hebben*, gemakkelijk niezen.

— *Iet aan iemands neus hangen*, hem iets zeggen dat hij nieuwsgierig trachtte te weten, bij D. B. *iets aan iemands neuze knopen*. Da' zijn geen dingen om ze aan 'en andermans neus te hangen.

— *Uwe neus is geene kapstok*, zegt men tot iemand die nieuwsgierig is en vragen stelt die men niet verlangt te beantwoorden.

— *Iemand 'ne(n) pier uit zijnen neus zuken te halen*, z. PIER.

— *Die 'nen neus heeft, kan rieken*, wie 't schoentje past, trekke het aan.

— *Hij stond op de veurste rij* (of *hij was er bij*), *als Onze Lieve Heer de neuzen uitdeelde*, zegt men van iemand die een geweldigen neus heeft.

— *Tegen uwen neus* of *neven uwen neus*, zegt men tegen iemand om te beteekenen dat hij niets zal bekomen, dat hij niet slagen zal.

— *Iemand iet op den neus geven*, hem iets onder den neus wrijven.

— *Zijne neus krolt*, hij is fier en verheugd. Ge moest z'nen neus is zien krollen hebben, toen ze 'm Mijnheer noemden.

— De neus van eene traptrede is de afgeronde rand aan den voorkant, Fr. *nez*.

— De neus van eene dakpan is de klamp waaraan de pan op de latten vastgelegd wordt. D. B.

— De neus van eene brandende sigaar is de assche die er aan zit.

— De neus van eenen lepelagger of eene lepelboor is het omgebogen uiteinde.

NEUSBRANDERKE(N, znw., o. — Kort, aarden pijpje. Ook **Baardbranderken.**

NEUSDOĔK, znw., m. — Omslagdoek, doek dien de vrouwen over rug en schouders dragen.

— *Gesteken neusdoek*, omslagdoek van fijne wol, waar bloemen in gewerkt zijn.

NEUT, znw., v. — Noot, Fr. *noix*. (**Z.-O.** der **K.**) V. D. vermeldt dien vorm als gewest.

*__NEUTEL,__ znw., v., vrklw. *neutelken, neuteltje.* — « Vrouwken dat geen groot verstand heeft, waar niet veel in zit, sukkel, taffelers. » Sch. kent dat w. toe aan de Kemp. en N.-Br.

NEUTER, bvw. — *Zijn eigen neuter houden,* zich stil, zich koes houden, niets durven of mogen zeggen of doen. Houdt oe maar 'en bitje neuter, manneken, of ge krijgt 'en rammeling. Vruger had em veul praat, maar nu moet em zijn eigen neuter houwen. — 't Is het Fr. *neutre.*

NEUTEREN, w., o. — Frutselen, knutselen, Fr. *chipoter.* Wa' zitte daar te neuteren ? Neutert zoo nie'.

— Afl. *Neuterèèr, geneuter.*

NEUZEL, EUZEL, znw., m. — Het onderste deel van een strooien of pannen dak, hetwelk over den muur hangt en het regenwater voorwaarts, van den muur weg, afwerpt, Fr. *égout,* bij D. B. *euzie* en bij Kil. *oose, oosie.* (**K.**) De neuzels lekken als 't regent. In den winter hangen er ijskegels aan de neuzels. Onder den euzel van 't dak staan.

NEUZELDRUP, EUZELDRUP, znw., m. — De waterdruppels die van den neuzel afvallen, als 't regent, bij D. B. *euziedrup.* Hfft. (**K.**) Onder den neuzeldrup staan (onder den lek van 't dak).

NEUZELEN, w., o. — Frutselen, knutselen, zich met kleinigheden bezighouden, Fr. *chipoter.* D. B. (Ook in O.-Vl., Kl.-Br. en Brab., z. Sch.) Wa' mag hij nu weer aan 't neuzelen zijn ? Werken doet hij niet, maar zoo 'en bitje neuzelen.

— B. en o. Peuzelen, smakelijk en met kleine beetjes eten. (**A.**) (Ook in Kl.-Br., z. Sch.) Wa' neuzel le gij daar ? Dieë kleine jongen neuzelt maar altijd aan. « Rik zal zich met zijne vrouw vervelen, zoo zij niets te *neuzelen* hebben. » (ZETTERNAM. *Voor twee centen minder,* 26.)

— Afl. *Neuzelèèr, geneuzel.*

NEUZELWERK, znw., o. — Beuzelwerk, frutselwerk.

NEUZEWARMERKE(N), znw., o. — Z. NEUSBRANDERKEN.

NEUZEWIJZER, znw., m. — Neuswijs. Dieë neuzewijzer weet op alles wat af te keuren.

NEVELKĀR, znw., v. — *Met de nevelkar vertrekken,* met de noorderzon vertrekken, heimelijk 's nachts vertrekken, zonder zijne huishuur te betalen, F. *faire un trou à la lune, mettre la clef sous la porte.*

NÈVEN en **NEFFEN,** vz. — Hetzelfde als Nevens, Fr. *à côté de, près de.* Hij woont hier nèven de deur. Ik kwam neffen zijn huis.

— *Er nèven zijn,* mis zijn. Fr. *se tromper, être dans l'erreur.*

— *Dat is er nèven,* dat is mis, dat is verkeerd. Nu nog trouwen in zijnen ouwen dag, nee, dat is er nèven.

— *Er niet nèven kunnen,* er niet buiten kunnen, verplicht zijn het te doen. Ge moet ook wa' geven in da' goe' werk, ge kunt er nie' nèven.

— *Er nèven slagen,* misslaan, fig. raaskallen. De zieke slaagt er somtijds nèven.

NEWAAR, bw. — Niet waar, *non verum?* Ge ga' vertrekken, newaar?

NI, NIE, bw. — Wordt meest altijd gebruikt voor Niet, Fr. *ne pas*. Dat is ni waar. Ik en heb het ni gezien. Dat is nie aan te nemen.

— *'t Is nie*, 't is niet waar. Zoo ook *'t is wel*.

NIEMENDALLE(N, vnw. — Niemendal, niets, Fr. *rien du tout*.

— Znw., m. Veur 'nen niemendallen verkoop ik da' niet.

— *Veur 'nen niks en 'nen niemendallen*, voor eenen niet, voor eene kleinigheid, Fr. *pour un rien*. Veur 'nen niks en 'nen niemendallen maakt hij ruzie.

Ook **Niksmendallen**.

NIEF, bvw. — Uitspraak van Nieuw, Fr. *nouveau, neuf*. 'En nief kleed. 'Ne nieve frak. E nief huis.

NIES, z. NIEUWS.

NIESKRUID, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand nieskruid geven*, hem iets onaangenaams toebrengen of een pak slaag geven. (**A.**)

NIET, bw. — Wordt zeer veel bij een ander ontkennend w. gevoegd, om de ontkenning te versterken. (Z. SPRAAKKUNST.) Ik heb da' nooit ni geweten. Ik heb oe nieverans nie' gezien.

— Znw., m. en niet o. — Fr. *rien, néant*.

— *Veur 'nen niet en 'nen niemendallen*, z. NIEMENDALLEN.

— *Veur 'nen ijlen niet*, voor eene beuzeling, Fr. *pour un rien*. Hij is gestoord veur 'nen ijlen niet.

NIETELÈÈR, znw., m. — Haarkliever, zifter, Fr. *chicaneur*.

NIETELEN, w., o. — Haarklieven, ziften, pluizen, Fr. *chicaner*. (**K.**) Ik begrijp niet, hoeda' ge zoo nietelen kunt. Hij moet altijd nietelen.

— Afl. *Genietel, nietelèèr*.

NIEUW, uitspr. **NIEF**, in 't N. **NOEW, NOEWT**, bvw. — Z. Wrdb.

— *Op e nieuw, op te nieuw, op te nieuwt, op ter nieuwt* (uitspr. *op e nief, op te nief, op te nieft, op ter nieft*), opnieuw, Fr. *de nouveau*. Op e nief beginnen. Doet dat op te nieft.

— *Nieuwe rijke*, Fr. *parvenu*. De nief' rijken zijn de lastigste om dienen.

— *Nieuwe grond, nieuw land*, grond die nieuwelings ontgonnen is.

NIEUWBAKKEN, NIEFBAKKEN, in 't N. **NOEBAKKEN**, bvw. — Z. Wrdb.

— De klemtoon in *nieuwbakken* en *oudbakken* is, evenals bij D. B., op de eerste lettergr.; bij Kram. op de tweede.

NIEUWJAAR, NIEVEJAAR, in 't N. **NOEJAAR**, znw., m. en niet o. — Nieuwjaarsdag, Fr. *le jour de l'an*. T., R.

— Nieuwjaarsgift, Fr. *étrennes*. Iemand 'nen nievejaar geven. 'Nen nievejaar krijgen.

— Meer bepaaldelijk Een langwerpige koek van tarwedeeg met krullen versierd en met een of meer geverfde plaasteren figuurtjes in gebakken.

— *Nieuwjaar zingen*, op oudejaarsdag langs de huizen gaan zingen om giften in te zamelen, een gebruik dat onder de dorpsjeugd nog volop in zwang is.

— *Nievejaarken*, o. Men zegt dat een busselkind in een *nievejaarken* gedaan is, wanneer men het kind eenen doek over de borst bindt. Die doek, als een band gevouwen, wordt op den rug vastgeknoopt en overdekt de armen van het kind, om te beletten dat het de armen zou bewegen tijdens zijnen slaap, en ze breken of bezeeren. (A.)

NIEUWJAARSLIÈKE(N, NIEVEJAARSLIÈKE(N, NOEWJAARSLIÈKE(N, znw., o. — Lied dat de kinderen aan de huizen zingen, wanneer zij op oudejaarsdag giften gaan inzamelen.

NIEUWJAARSMAAND, znw., v. — Januari.

NIEUWS, uitspr. **NIEFS, NIFS**, in 't Z. **NIES**, in 't N. **NOEWS**, znw., o.— Z. Wrdb.

— Spr. *Altijd wat nieuws en zelden wat goeds.* R.

— *Geen nieuws, goed nieuws.*

— *Beter geen nieuws als slecht.* T.

— *Dat is geen nieuws*, dat is algemeen bekend, dat gebeurt dikwijls. R. Dat hij zat loopt, dat is geen niefs : hij hèet alle Zondagen e stuk in zijne' kraag.

— *Dat is oud nieuws*, dat is reeds lang bekend. R.

NIEUWSGEZIND, NIEFSGEZIND, NIESGEZIND, NOEWSGEZIND, bvw. — Begeerig naar nieuwigheden, naar veranderingen, bij D. B. *nieuwloopte* en *nieuwsteertig*. Dieë mens(ch) is danig nieuwsgezind; vandaag wilt em dit en morgen dat. Ge meugt zoo nieuwsgezind nie' zijn.

NIEUWSGEZINDHEID, NIEFSGEZINDHEID, NIESGEZINDHEID, NOEWSGEZINDHEID, znw., v. — De hoedanigheid van iemand die nieuwsgezind is.

NIEVERANS, bw. — Nergens, Fr. *nulle part.* D. B., T., R. bij Hfft. *nieverhands.* Waar hedde geweest? Nieverans nie'. Z. ook NERGERANS en NIEVERS.

NIEVERS, bw. — Nergens, Fr. *nulle part.* D. B.

***NIFS**, z. *NUFS.

NIJG, bvw. en bw. — Moedig, werkzaam, driftig, geweldig, fel. (Ook in Brab., Kl.-Br., en 't Hasp., z. Sch. en R.) E nijg pèèrd. 'Ne nijge werkman. 'Et zal te nacht nijg vriezen. Loopt zoo nijg nie'. 'Et waait nijg. 't Is nijg koud.

NIJNAGEL, znw., m. — Nijdnagel, Fr. *envie.*

— Fig. Nijdigaard, nijdige mensch. 'Ne nijnagel van 'ne' vent. Dieë nijnagel kan niks verdragen.

NIJNEKE(N, znw., o. — Wieg in de kindertaal, bij **M.** *nainje.* In 't nijnecken liggen.

NIJNEKINDJE DOEN, NIJNEKINNEKEN DOEN, w., o. — Slapen in de wieg, sprek. tot de kleine kinderen. Mieken is wijs, ze ga' nijnekindje doen.

NIJNEN, w., b. — Wiegen in de kindertaal, bij M. *nainjen, nannen.* 't Kindje moet genijnd wörren. Nij-nij! kinneken!

NIJPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. *Iemand nijpen*, hem te veel doen betalen. (Ook in Brab., z. Sch.) Die avokaten kunnen 'ne' mens(ch) nijpen!

— Straffen, doen uitboeten. Ik zal dieë' nijpen! Ge moet dieë' kèrel maar is wel nijpen.

NIJPER, znw., m. — Nijdigaard, heimelijke persoon. Jan ziet er maar 'ne nijper uit. Dieë nijper van 'ne' jongen is nijtig op ze' zusterken.

— Neusnijper, bril dien men op den neus knijpt, Fr. *pince-nez.* Sch., T.

NIJTIG, bvw. — Nijdig, Fr. *envieux, jaloux.* 'Ne nijtige mens(ch). Kaïn was nijtig op Abel.

— Bijtend koud. 'Ne nijtige wind. 't Vriest nijtig.

NIJTIGAARD, znw., m. — Nijdigaard, Fr. *envieux, jaloux.*

NIKKEL, znw., m., bij sommigen **IKKEL**, znw., m. — Fr. *nickel.*

— Nikkelen geldstuk. Er zijn nikkels van 5, van 10 en van 20 centiemen. 'Ne nikkel van 5 cens. Nikkels van 10 centen.

NIKKEL, znw., m. — Bij schoenmakers. Houten pinnetje, waarmede zij de zolen aan de schoenen vastmaken. (**Z.** der **K.**) Z. ook PEG.

NIKS, vrnw. vklw. *nikske(n.* — Wordt overal gebruikt voor Niets, Fr. *rien*, Hgd. *nichts*, Platd. *nix.* G., Hfft. Jong., M. (Ook in Drenthe, Overbetuwe, Oost-Friesl., Neders., Holst. en Westf.) Ik weet daar niks af. Dat is niks. Wat hedde daar in oe' hand? Niksken.

— Volstrekt niet, Fr. *nullement, absolument pas.* T., Hfft., M. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Is vandaag niks koud. Ik heb niksken honger. Hij was niks goe' gezind. Die pen schrijft niks.

— *Of niks*, of niets van dat. Ze hee' geen meid of niks: ik weet nie' hoeda' z' heur werk kan gedaan krijgen. Waarom wilde zoo hard werken? Ge zij' rijk en ge hèt geen kinderen of niks.

NIKSMENDALLE(N, vrnw. — Niemendal, volstrekt niets. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

NIMMER, bw. — Wordt veel gebruikt voor Niet meer, Fr. *ne plus*, bij **D. B.** *niemer.* Ik zal 'et nimmer doen.

NIP, bvw., en bw. — Nauw, spannende, niet ruim genoeg. Die mouwen zijn veul te nip. Ge meugt die kous zoo nip nie' breien.

— Fig. Nauw, gierig. E nip wijf. Hij is zoo nauw en zoo nip! Daar wördt alles nip en nauw gewogen.

— Bw. Op 't uiterste puntje, op den uitersten boord. (Ook in Brab., en Kl.-Br. z. Sch.) Dieë koffiepot sta' zoo nip op de tafel, dat em er gemakkelijk kan afvallen. Zit zoo nip nie' op oewe' stoel.

NIPPEN, w., o. — Nauwen, nijpen, prangen, als de nood aan den man komt. B. 't Begint er te nippen. 't Zal er gaan nippen.

— *Op het nippen*, op het uiterste oogenblik. Hij komt hier altijd aan op 't nippen. Ik had den trein nog, maar 't was op 't nippen.

NIPPIG, NIPS(CH), bvw. — Nauw, gierig. Z. NIP.

— Lichtgeraakt, gauw gestoord. (Ook in N.-Brab., z. Sch.) 't Is zoo 'n nippig dink, da' meisken.

NIRK (uitspr. *nirrək*), znw., m. — *De nirk zit vast*, zeggen de landbouwers van eene koe die niet herkauwen kan. (K.) Z. NIRKEN.

— *Zijnen nirk laten loopen*, onvermoeid babbelen. (Z. der K.)

NIRKEN, NIRRIKEN, w., o. — Hetzelfde als Hirken, Irriken, herkauwen, Fr. *ruminer*. (Ook in Limb., z. Sch.) Koeien en geiten nirken. Die koei nirrikt nie' meer, ze is ziek.

— Afl. *Genirk*.

NISTEL, znw., m. — Nestel, Fr. *lacet*. Z. NESTEL.

NOBBELEWITJE(N, OBLEWITJE(N, znw., o. — Klein rond koekje van bloem en suiker, op een papier geplakt. De nobbelewitjes worden op de kramen verkocht. 'En blad oblewitjes.

NOBBELEDOBBELE, NOBBELEDOMME, NOBBELEKROMME, NOBBELESJENG, NOBBELETWEE, tw. — Soort van vloekachtige uitdrukkingen.

***NOBBELING,** znw., v. — « Het grofste van 't vlas, dienende om er zakken, enz. van te maken. »

Sch. geeft dat w. voor de *Kemp*. en 't Hagel.

NOBIS, z. KERNOBIS.

NOEN, znw., m. — Wordt overal gebruikt voor Middag, Fr *midi*. D. B. Kram. zegt nochtans, dat dit w. en zijne samenst. weinig gebruikt worden.

— *Over noen en over al*, *noen over al*, z. AL.

— Noenmaal, middagmaal, Fr. *midi*. Ik gaan mijnen noen nemen. Ik heb nog geenen noen gehad.

— *'s Noenens*, 's middags. Hij is 's noenens nooit aan tafel.

— *Te noenend*, dezen middag, Fr. *ce midi*. R., Kl.-Br. Kom te noenend eens.

NOENEKE(N, znw., o. — Rietpijpje waarvan beide uiteinden met een vlies overspannen zijn en dat voorzien is van twee gaten, het eene om er in te blazen en het andere om er den klank uit te laten, Fr. *mirliton*.

— Pijpje van schors, waar de kinderen op blazen. Een noeneken maken van den bast van jong hout.

NOENEN, w., o. — Op een noeneken blazen.

NOENEND, znw., m. — Z. onder NOEN.

NOENSLAAP, znw., m. — Een poos slapens na het middagmaal.

NOENZON, znw., v. — Middagzon.

NOEW, NOEWT, bvw. — Nieuw, Fr. *nouveau*, *neuf*. (**N**. der **K**.)

NOEWS, NOES, znw., o. — Nieuws, Fr. *nouvelle*. (**N**. der **K**.)

NOG, bvw. — Fr. *encore*. Z. Wrdb.

— Wordt gebruikt voor *ten minste*, Fr. *du moins*, in wenschende of voorwaardelijke zinnen. D. B., R. Dat hij nog 'ne' goeiendag zee! (hij behoorde ten minste 'nen goedendag te zeggen.) As ge nog 'en half uur gewacht hadt! Ik zou er niks van zeggen, as ge mij nog maar bedankt hadt, maar nee! Da' ge'm nu nog 'ne' cent gegeven hadt!

— In uitdrukkingen als: *ik docht het nog*, *ik vreesde 't nog*, enz. beteekent *nog* zooveel als *half en half*, *eenigszins*. D. B. Ik heb 'et nog gedocht dat 'em 'en ongeluk zou overkomen. Ik peisde 't nog da' ge zoudt te laat komen.

— Bij *nog* voegt men dikwijls *eenigszins*, *half*, *halveling*, enz. Ik vreesde nog halveling dat hij mij nie' zou betalen.

— Ook in den zin van *nochtans*. D. B. Ik heb 'em nog vermaand, maar hij wou nie' luisteren. Ik heb oe nog geroepen, maar gij woudt nie' hooren.

— *Dan nog*, echter eene stellige wending, beteekent *wat meer is*, *desniettegenstaande*, Fr. *malgré cela*, *outre cela*. 't Is nog nie' genoeg dat hij overal kwaad gesproken hée' van mij, hij moet mij dan nog in mijn eigen huis komen uitschelden. Iedereen zegt da' ge misdaan hèt, en dan meende nog da' ge groot gelijk hèt.

— In eene voorwaardelijke wending heeft *dan nog* de beteekenis van *ten minste*. As ge dan nog gehoorzaam waart, dan zou 'k oe gèren vergeven. Hij leert moeilijk, en dat hij dan nog wa' moeite deed, maar nee.

— *Naar nog* wordt achter eenige werkwoorden elliptisch gebruikt voor: *om te krijgen*, *om nog te ontvangen*, enz., bij D. B. *om nog*. Dieë wijn smaakt naar nog (d. i. smaakt zoo wel, dat men er nog van zou willen).

— *Nog toe*, toevoeging bij eenen uitroep van verbazing. M. God nog toe! Wel Jan nog toe! ge zie' gelijk zoo bleek!

NOK, znw., v. — Bij mulders. De top, het bovenste uiteinde van den standaard, waarop de steenbalk rust en draait, Fr. *sommet de l'attache*. D. B. Ook **Not**, o.

— Ook de top, het opperste deel van den hals, waar de rijn op rust. D. B.

NOKGAT, znw., m. — Bij mulders. Gat of kuil in den steenbalk, waar de nok van den standaard in past. D. B.

NOL, znw., m. — Verkorting van Arnold.

NOMBER (in 't Z. en W. *noëmbər*), znw., m. en niet o. — Nummer, nommer, Fr. *numéro*.

NOMBERWIEL, znw., o. — Bij horlogemakers. Z. VERDEEL-WIEL.

NON, znw., v. — Gedraaide arm van een spinnewiel. (Door V. D. als gewest. vermeld.)

NON, znw., v. — Draaitol, draaitop, Fr. *toupie*. Met de non spelen. Er zijn verschillige soorten van nonnen. — In N.-Holl. bet. het den top van den tol. (Z. BOUMAN, 78.)

Kil. Nonne, top, *turbo*, *turben*, *trochus*.

NONDEDEKKE, NONDEDOMME, NONDEKEU, NONDEKROMME, NONDESJENG, NONDETWEE, tw. — Vloekachtige uitdrukkingen.

NONK, znw., m. — Nonkel, oom in de kindertaal.

NONKEL (in 't Z. en W. *noënkəl*), znw., m. — Oom, onkel, Fr. *oncle*.

— Wordt gebruikt om iemand gemeenzaam toe te spreken. Ewel! nonkel, hoe is 't er mee?

NONNEKE(N, znw., o. — Vensterzwaluw, huiszwaluw, Fr. *hirondelle des fenêtres*, Lat. *Hirundo urbica*. Ook **Witgatje**.

NONNEN, w., o. — Met eene non, eenen draaitol spelen, Fr. *jouer à la toupie*.

NONNENTIJD, znw., m. — De tijd dat de kinderen met de non spelen.

NONNESPEL, znw., o. — Het spel met de non.

NOO, bw. — Noode, Fr. *à regret*, *à contre-cœur*.

— Woordenspel. *Noo* (Noë) *was ook 'ne grooten heilige*, *Noo hee(ft) negenhonderd jaar geleefd en gèren* (gaarne), antwoordt men iemand die zegt dat hij iets noode verricht. Men zegt ook: *Noo gedaan is ook gedaan*.

NOOD, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Nood doen*, z. DOEN. Z. OUD., IV, 621.

— *Hebt geen nood*, vrees niet, geloof het niet. T. Hèt geen nood, dat hij komen zal. 't Zal nie' règenen, hèt geen nood.

NOODDRUFT, znw. m. en niet v. — Noodig levensonderhoud.

NOODIG, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo noodig als brood (in de schapraai)*, volstrekt onmisbaar; *als 't vijfde wiel aan 'ne(n) wagen*, goed kunnende gemist worden.

— *Het noodig hebben*, behoeftig zijn. T., Kl.-Br. Die mens(ch)en hebben 'et groot noodig.

NOOIT, bw. — Z. Wrdb.

— *Nooit des werelds, nooit of nooit, nooit des nooits*, sterke ontkenning. Nooit des werelds zal ek daar in toestemmen. Nooit des nooits mag hij nog in mijn huis komen.

— *Nooit* (zonder nadruk) wordt door velen gebruikt voor *ooit*. Ik heb nooit geweten dat de Schelde te Antwerpen toelag. (Zoo ook in 't Mdnl. Z. VERD., IV, 2495.)

NOOITGEDEUGEN, znw., m. — Iemand die nooit gedeugen heeft. T., bij D. B. *nooitgedeugd*. 't Is 'ne nooitgedeugen, en hij wördt alle dagen erger.

NOOR, znw., v. — Verkorting van Eleonora.

NOORDEN, znw., o., doch m. in sommige streken, Fr. *le Nord*.

NOORDKRIEK, znw., v. — Groote zwarte kriek, zuur van smaak, ook **Noordsche kriek** genaamd.

NOORDS(CH), bvw. — Z. Wrdb.

— *Noordsch hout*, greinen en dennen hout dat uit het Noorden, uit Rusland en Scandinavië komt.

— *Noordsche krieken*, z. NOORDKRIEK.

— Fig. Groot, zwaar, zonderling. Wa' noors(ch)e kèrel is da'!

— Stuur, stroef, norsch. Hij is vandaag zoo noords(ch) gezind (kwalijk gezind, slecht geluimd.)

NOOSELIJK, bvw. en bw. — Deerlijk, treurig, deerniswekkend, jammerlijk, spijtig. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij ziet er zoo nooselijk uit. Nooselijk zien. 'Et kind grees zoo nooselijk. 't Was nooselijk om te zien. 't Is nooselijk geld veur zoo 'en vod.

— *Veur 'en nooselijk zien*, voor eenen kleinen prijs, Fr. *à vil prix*. Ik heb da' veur e nooselijk zien gekocht.

— V. D. vermeldt *nooslijk* als gew. en veroud. Vrglk. VERD., IV, 2551, en OUD., IV, 632.

NOOT, znw., v. — Fr. *noix*.

— Verg. *Noten gelijk amandelen*, lekkere noten.

— M. Notelaren hout. Die kas is van noot. Noot is schoon hout.

— Spr. *Ik zal nog wel met uw beenen noten kluppelen*, z. BEEN.

— Fr. *note*. Spr. *Veel noten op zijne(n) zank hebben*, veel beslag over zich hebben, veel praat maken. Hij hèet te veul noten op zijne' zank, dieë kale mijnheer.

— Bij timmerl., enz. Blokje arduin aan elken kant van den dorpel, waarop de deurposten rusten. Men zet de houten deurstijlen op noten om het verrotten te beletten. D. B.

— Arduinsteen of uitstekend stuk hout in den muur, waar een balk op rust. D. B.

— Een stuk hout in het lijf van eene schouw gemetst om den schouwbalk te ondersteunen. D. B.

— De vereeniging van twee stukken hout, waarvan 't eene voegt en sluit in eene halve cirkelvormige groef van 't ander, heet *noot*, Fr. *noix*. D. B.

NOOTSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Eene schaaf om noten te schaven, b. v. in een vensterraam.

NOP, znw., v. — Hetzelfde als Mop, rond koekje van peperkoekdeeg gebakken.

— Het mrv. bet. ook Geld. Ik heb geen noppen meer. Hij zou wel bouwen, maar z'n noppen zijn op.

NÖRK, znw., m. — Z. HÖRK.

NOT, znw., o. — Bij mulders. Blokje hout dat in den ijzerbalk uit en in kan, en dient om het staakijzer in den ijzerbalk te doen vastzitten.

— Wordt ook gebruikt voor Nok. Z. NOK.

NOTENBLAD, znw., o. — Soort van aardappelen, waarvan het loof op notebladeren gelijkt.

NOTESLOESTER, NOTESNOESTER, znw., m. — De groene bolster van eene okkernoot. Z. SLOESTER.

NOU, bw. — Nu, Fr. *maintenant, à présent* (**N**. der **K**.), elders **Na**, **Nau** en **Nè**.

NUCHTEREN, bvw. — Hetzelfde als Nuchter: 1° *à jeune ;* 2° niet dronken; 3° pasgeboren, bij G. *nüchtern*, Hgd. *nüchtern*.

— Ongemest. T., R., Kl.-Br. Haver nuchteren zaaien. Hij hée' zijn pataten nuchteren geplant.

NUFFELEN, w., b. — Verkrijgen, opdoen. (**Z**. der **K**.) Daar valt hier niks te nuffelen. Ik heb daar niks genuffeld.

***NUFS, *NIFS**, bvw. — Wordt, volgens Sch., te Antw., en omstreken gebezigd voor *noesch*, *nuusch* = schuins. Wij hebben dit w. nooit gehoord.

NUGGER, bvw. — Vlijtig, wakker, werkzaam. E nugger meisken. Dat kind ziet er nugger uit.

— Verg. *Zoo nugger als 'en bieken*.

NUITS, znw., m. — Z. HÖRTS.

NUITSEN, w., b. — Z. HÖRTSEN.

NUMEN, w., b. — Noemen, Fr. *nommer*. Ge moet m'ne' naam numen.

NUMERO, znw., m. — Nummer. J.

— Spr. *Dat is van mijnen numero niet*, dat gaadt, dat voegt mij niet.

***NUS**, z. *NUUS.

NUS(CH)EN, w., o. — Noesch, in schuinsche richting loopen. Z. NUUSCH. De straat nuuscht hier 'en bitje.

***NUUS** voor: nieuws (Brab., Antw. en elders), te Antw. *nus*. Wat nus is er? » Alzoo Sch.

— De uitspraak *nuus* hebben wij in de prov. Antw. nog nergens gehoord, tenzij te Antw. in de vraag: *niks nuus?* = geen nieuws? 't Is eene verbastering van het Engelsch *no news?* dat uitgesproken wordt *no nioes* (met toonlooze *i*). Dat men te Antw. *nus* zegt, dit moeten wij volstrekt ontkennen. Meest overal spreekt men *niefs*, *nies*, *nifs* uit, doch in 't N. der Kemp. *noes*, *noews*.

NUUS(CH), bvw. — Schuinsch, Fr. *oblique*. T., R., Kl.-Br., bij D. B. en Hfft. *noesch*. 'En nus(ch)e lijn. Dieë weg loopt 'en bitje nuus(ch). Ge snijdt die stof te nuus(ch). Ga maar nuus(ch) over 't veld.

— Gep. w. *Nuus(ch) en dwèèrs*, z. DWÈÈRS.

— *Over nuus(ch)*, in schuinsche richting, Fr. *obliquement*. Hij liep over nuus(ch) over 't veld. Die tafel sta' wat over nuus(ch). Zet oewen hoed recht, hij staat over nuus(ch).

— *Nuus(ch) over*, schuins over, aan den overkant in schuinsche richting. Hij woont hier nuus(ch) over. Hier nuus(ch) over de straat is 'ne winkel, daar ze messen verkoopen.

Kil. Noesch, nuesch, *obliquus*.

NUVEREN, w., o. — Verlangend zitten of staan kijken om iets te bekomen. (K.) Geeft den hond e stuk brood, hij zit daar al zoolank te nuveren! Ook **Uveren**.

Kil. Nuveren, *flagitare*, *appetere;* Uveren, *avere*, *concupiscere*.

O.

O, znw., v. — Hetzelfde als Nul, Fr. *zéro.*

— Spr. *'En o zijn in 't cijfer* of *in 't cijferen*, een onbeduidend persoon, iemand zonder gezag of invloed, in de Wrdb. *eene nul in 't cijfer zijn*, Fr. *être un zéro en chiffre.*

— Ronde die de kinderen op den grond trekken, en waar zij hunne knikkers in zetten of met de non in kappen.

— Spr. *Iemand in de o zetten* of *hou(d)en*, hem voor den aap houden, hem bespotten.

— *Zijne leste knikker staat in de o*, hij is ten onder gebracht, Fr. *il est ruiné.*

— *Alles in de o zetten*, alles wagen, zijn geheel fortuin op 't spel zetten.

— Aarsgat, opening van den aarsdarm, *podex*, *anus.*

OBLEWITJE(N, znw., o. — Z. NOBBELEWITJE(N.

OBSTINAAT, bvw. — Hardnekkig, stijfhoofdig, Fr. *obstiné.* D. B., R. 'En obstinaat kind. Hij is obstinaat in de boosheid.

OCH, vgw. — Of. (K.) T., R. (Ook in O.-Vl., Brab. en Limb., z. Sch. en in 't Mdnl., z. VERD., V, 5.) Ik och gij. Den eenen och den anderen dag kom ik. Hij och 'en ander.

— Noch, Fr. *ni.* Daar is lezen och bidden veur. Hij kan rusten och duren.

Ook *of.*

OCH, tw. — Ach. Och! wa' ben ik ongelukkig! Och! wat doet da' zeer!

OCHDAT, vgw. — Ofdat, Fr. *si.* (K.) Ik weet nie' ochdat ek zal vertrekken. Ochda' ge bidt och smeekt, ge zult niks bekomen.

— Alsof, Fr. *comme si.* Hij liep, ochdat em den duvel gezien had.

OCHERMEN, tw. — Ocharm, ocharme. (Volgens V. D. min of meer veroud.)

— Spr. *In den ochermen staan*, beklaagd worden, het medelijden opwekken van rijke lieden en aldus geholpen worden. (A.) As er te krijgen valt, is ze er altijd bij, want ze staat in den ocharmen.

OCHTE, vgw. — Z. OFTE.

OCTAAF, znw., o., niet v. — Achtdaagsche kerkfeestviering. Het octaaf van Allerzielen, van het H. Sacrament, enz.

— Fig. Tijdperk van 7-8 dagen, gedurende hetwelk een dronkaard op slemperij gaat. Jan is aan 't drinken: 't zal weer 'en octaaf duren. As em 's Zondags begint te drinken, dan maakt em er altijd 'en octaaf van.

— *In octaaf gaan*, beginnen te slempen voor eenige dagen.

— *'t Is 'en octaaf met 'en zingende mis*, zegt men van een werk, dat weinig tijd vordert en toch lang duurt. (**A.**)

OCTROOI, znw., m., niet o. — Stedelijk accijns op eetwaren. De octrooien zijn afgeschaft.

-- Plaatselijke belasting. Ik moet 6 fr. octrooi betalen.

OCTUS, znw., m. — Naam van eenen ingebeelden heilige.

— Verg. *E gezicht trekken gelijk den H. Octus*, een treurig, bedrukt gezicht.

OE, pers. vrnw. — U, Fr. *vous, toi*. Ik heb oe daar gezien. Spoeid oe watte. Wa' héet em oe geschreven? Zie veur oe!

— Wanneer men op het vrnw. steunt, zegt men niet *oe*, maar *au* of *a* (lang), in 't N. *ou* en in 't Z. *è*.

— Bez. bvw. Uw, Fr. *votre, tien*. Oe vader. Oe huis. Oeë stok. Oeën hond. Ook **Oew**. Steunt men op het bvw., dan gebruikt men *auw, a, ouw, è, èèw*.

OE, tw. — Uitroep van verbazing. Oe! hoe groot! Oe! wat is dat toch wijd!

— Uitroep van pijn. Oe! dat doe' zeer!

OECHTER, bw. — Versterking van *achter*, in de samenstelling *ginderoechter*, ginder heel verre. (**K.**) Hij komt ginderoechter aan.

OEI, tw. — Kreet van pijn, van teleurstelling, verwondering, spijt, schrik of afgrijzen. T., Kl.-Br. Oei! dat doe' zeer! Oei-oei! dat is schoon! Oei! da' 's spijtig! Oei! oei! wa' leelijke beest!

— Spr. *Oei! oei! schoon dochters, maar leelijke koei*, gezeid van eenen boer met schoone dochters, maar met eenen armen stal.

OEIÈÈ(R)S, znw., m. — Touter, schommel, Fr. *balançoir, escarpolette*. (Oelegem.)

OEIÈÈ(R)ZEN, w., o. — Touteren, schommelen. (Oelegem.)

OEIS, tw. — Z. OES.

OEKEREN, ook **HOEKEREN**, w., o., met *zijn*. — Sterk en spoedig vermenigvuldigen, vermeerderen, aangroeien, Fr. *s'accroître rapidement, pulluler*. D. B. Zie AANOEKEREN. De puinen oekeren in da' land. De muizen oekeren in de schuren. Dat arm volk oekert gelijk de paddestoelen.

— Onp. Het oekert daar gelijk de moerzeiken (mieren). Het oekert van konijnen in die boss(ch)en. Het oekert in dat huis van 't ongediert.

OĔP, vrz. — Op, Fr. *sur*. Oĕp de tafel. De vogel zat oĕp den tak.

OERTS, znw., m. — Z. HÖRST. (**N. der K**).

OES en **OEIS,** tw. — Kreet van pijn. D. B., R. Oes! mijne vinger! Oeis! dat doe' zeer! Ook **Oei.**

OĚST, znw., m. — Z. HÖRTS. (**N.** der **K.**) Hfft.

OĚTS, znw., m. — Z. HÖRTS. (**N.** der **K.**)

OEW, bvw. — Uw. Z. OE. Oewen hof. Oew huis.

OF, vgw., Fr. *ou, si,* enz., ook **OCH.** — Z. Wrdb.

— Anderszins, zoo niet, Fr. *autrement.* D. B. Ge zult doen wat ek zeg, of ge zul' 'et oe beklagen. Hij moet beter leeren, of hij wördt gebuisd. Gij moet die bloĕmen begieten, och ze sterven allemaal.

— Wordt veel gebruikt in de plaats van *noch,* Fr. *ni.* Daar was vier of vonk in den heerd. Hij bezit kruis of duit. Hij kan nie' lezen och schrijven.

— Wordt in 't N. der Kemp. gebezigd voor het vergelijkend voegwoord *als.* D. B. Ik ben zoo groot of gij. Mijn peerd is zoo sterk of 't zijn. Zoo lomp of 'en halfhout. 't Is beter geëten of 't bed versleten.

— Men gebruikt *of* om iets met kracht te bevestigen in deze en dergelijke antwoorden: Gadegij naar de kermis? *Antw.* Of ek gaan! *certainement j'y vais.* Haddegij zoo 'nen dörst? *Antw.* Of ik dörst had!

— Soms antwoordt men enkel door *of ik, of hij, of wij,* enz. Hij zal daar zeker wel naartoe gaan? Of hij! Hée' ze weer e nief kleed? Of ze!

Ook bij D. B.

— *Of* wordt dikwijls weggelaten in deze en dergelijke zegswijzen: *'nen frank drij vier; dat kan vijf zes dagen gele(d)en zijn; over vier vijfhonderd jaar,* enz. D. B.

OFDAT, ook **OCHDAT,** vgw. — Of, Fr. *si.* Ik weet nie', ofdat ek wel den tijd zal hebben.

— Alsof, Fr. *comme si.* 't Is e weer, ofdat de zee zou uitdroogen. Hij schreeuwde, ofdat i vermoord wier'. — In 't Mdnl. komt *of* met die bet. voor. Z. VERD., V, 26.

OFFER, znw., m. — Offering in de kerk tijdens eenen lijkdienst.

— Het geld dat door de aanwezigen in eenen lijkdienst geofferd wordt. Den offer is veur de' pastoor. De pastoor hée' vandaag 'ne' grooten offer gehad.

— Hetgeen de geloovigen offeren in de kerk, 't zij in geld of in natuur.

— *Ten offere gaan,* gaan offeren in eenen lijkdienst. (Ook in 't Hasp, en Kl.-Br., z. R.) 't Is het gebruik dat de naaste bloedverwanten eerst ten offere gaan. In sommige kerken gaat men drij keeren, in andere maar twee keeren of eenen keer ten offere. Bij den lijkdienst van een lid eener gilde, gaan in de Kempen, de gildebroeders eerst van al ten offere.

Het *Woordenb. der Nederl. taal* heet die uitdrukking ten onrechte verouderd.

OFFERBLOK, znw., m. — Houten kistje in de kerken tegen eenen pilaar hangende of op een blok staande, bestemd om de offergiften te ontvangen.

OFFEREN, w., b. — Een kind op zijn achterste slaan. Wacht, ik zal oe is offeren. Wanneer de kinderen iemand offeren, zeggen ze:

Offer, offer,
Den uil is dood.
En al die nie(t) geofferd en is,
Die zal geofferd wörden.

— *'En kat offeren*, ze ver van huis dragen en ze daar nederzetten, zoodat ze den weg niet meer vindt. (K.)

OFFERMIS, znw., v. — Eene mis voor overledenen, waarvoor de priester niets ontvangt dan den offer, die onder den dienst gedaan wordt. Zulke missen hebben gewoonlijk plaats voor de afgestorven leden eener gilde.

OFFICIERKE(N, znw., o. — Schertsende benaming voor Kleine borrel. (A.) 'En officierke drinken.

OFTE, ook **OCHTE**, vgw. — Of, Fr. *ou*. Wordt nog gebruikt met *niet*. Doede 't ofte niet? Gade mee, ja ochte niet?

OJIEF, znw., o. — Bij schrijnw. Eene lijst gedeeltelijk hol en gedeeltelijk bol, Fr. *cynaise*. Een ojief schaven aan een deurpaneel.

OJIEFSCHAAF, znw., v. — Schaaf dienende om het ojief te schaven, Fr. *doucine*.

OK, bw. — Ook, Fr. *aussi*, Zw. *ok*, *och*, IJsl. *oc*, *og*. (K.) T., G., B. Da's waar ok. Da' kan ek ok.

OKENBRIS(CH). — *Okenbrisch doen*, een spel met de non of den draaitop, hierin bestaande dat de jongens hunne non zetten in eene op den grond geteekende o of ronde, en ze laten draaien totdat ze er vanzelf *uitbrischt*. Z. BRISSCHEN.

OKENRIJDEN, w., o. — Z. OKENTREK.

OKENTREK. — *Okentrek doen*, een kinderspel. Men schrijft een zeker getal okens kegelgewijs nevens elkander. De speler moet, op aanwijzing van zijnen makker, al de o's met lijnen aan elkander verbinden, zonder ooit eene neergeschreven lijn te mogen raken.

OKENVANG. — *Okenvang doen*, zeker spel met den draaitol. Ieder speler kapt op zijne beurt met zijnen top in eene o, en tracht zijne non met de koord te vangen en uit de o te trekken.

OKER, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

OKKENOOT, znw., v. — Okkernoot, Fr. *noix*.

OKSEL, znw., v. en niet m. — Fr. *aisselle*. D. B.

ǪLF (uitspr. *ŏllᵊf*), telw. — Elf. (Z.-O. der K.)

OLIE, znw., v., Fr. *huile*, is soms m., te weten in den zin van de H. Olie, die de zieke in het H. Oliesel ontvangt. De zieken hêet den heiligen olie gehad.

— *Fijne olie*, olijfolie, Fr. *huile d'olives*.

— *Vuile olie*, petrol.

— Spr. *Dat is olie in zijn lamp*, dat staat hem aan, dat is koorn op zijnen molen.

— *Olie drijft boven*, de waarheid zegeviert.

— *'t Is 'en olie*, zegt men van iets dat zeer goed is en veel voldoening verschaft. D. B. Wij hebben gelachen en plezier gehad op die feest; jongen, da' was 'en olie! As me da' reisken is kosten doen, da' zou 'en olie zijn!

OLIEBOON, znw., v. — Soort van vetachtige boon, die aan den koffie eenen vuilen geur en smaak geeft. De olieboonen zijn geene koffieboonen.

OLIEJAKKER, znw., m. — Gepekte mantel. Voerlieden dragen oliejakkers om zich tegen den regen te bevrijden.

OLIEKIT, znw., v. — Blikken stoop, voorzien van eenen heis en een scheel, om olie in te doen.

OLIENOOT, znw., v. — Slechte okker-, hazel- of beukenoot, die eenen olieachtigen smaak heeft.

OLIEPLAK, OLIEPLEK, znw., v. — Olievlek, Fr. *tache d'huile*.

OLIESTAANDER, znw., m. — Blikken of houten vat, voorzien van een scheel, waar men olie in bewaart.

OLIESTOOP, znw., m. — Stoop om olie in te doen.

ÖLLIE, ÖLLE(N, vrnw. en bvw. — Z. ULIE.

OLM (uitspr. *ollem*), znw., m., zonder mrv. — Bederf in 't brood, hierin bestaande dat het spint of draadjes vormt, wanneer men het breekt. (K.) 'Et brood deugt nie': den olm is er in.

OM (in 't Z. en W. *oëm*), vz. en bw. — Z. Wrdb.

— Voor het Fr. *autour de* bezigen de Noord-Nederlanders dikwijls *om*, welk gebruik hier weinig of niet bekend is, evenmin als in W.-Vl. (Zie D. B.) Wij gebruiken *rond*. Z. ROND.

— De uitdrukkingen *om Paschen*, *om den middag*, enz. zijn hier onbekend; men zegt immer *rond Paschen*, *rond den middag*, enz.

— *Om negen uren*, enz. bet. bij ons nooit *ongeveer negen uren*, maar *te negen uren*, op klokslag van negen uren. Voor *ongeveer negen uren* zeggen wij *rond negen uren*.

— In plaats van: *hij is om de 60 jaar oud*, *ik heb nog om de 25 eieren*, zeggen wij: *hij is rond de 60 jaar oud*, *ik heb nog rond de 25 eieren*.

— In stede van: *om de twee uren*, *om de drij dagen*, enz. gebruiken wij: *alle twee uren*, *alle drij dagen*, enz. Z. AL.

— In plaats van *te*, Fr. *à*, tusschen sommige bvw. en eene onbepaalde wijze bezigt men dikwijls *om*. D. B. 't Was schrikkelijk om hooren en deerlijk om zien. Z. INLEIDING, bl. 88, § 25. Zoo ook oudtijds. « ... Caïns nijt, quaet *om* versaden. » (ANNA BIJNS. *Refereinboek*, 21.) « Al vint men veel pijnen swaer *om* verdraeghen. » (Id., Ibid., 16.)

— In uitdrukkingen als *zick om te sterven*, *drinken om te bersten*, enz. bet. *om* zooveel als *genoeg om*, *op het punt van*, Fr. *suffisamment pour*, *au point de*. D. B.

— *Om beterswil*, om bestwil. 'En leugen om beterswil.

— *Om dieswil*, omdat, Fr. *parce que*. Ik kost nie' komen, om dieswil dat ek geenen tijd en had.

— *Om dientwil*, daarom, om die reden. Hij won daar maar 'en klein huur, en om dieëntwil is em er vertrokken.

— *Om redenswil*, omdat, uit die oorzaak, Fr. *parce que*. Ik betrouw 'em nie', om redenswil dat hij 'ne leugenèèr is.

— *Om reden dat*, omdat, om redenswil. Den baas hee' zijne' knecht deurgestuurd, om reden dat hij nie' eerlijk en was.

— Men hoort altijd *om ter hardste*, *om ter gauwste*, om *ter schoonste*, enz. voor het geijkte *om het hardst*, *om het gauwst*, *om het schoonst*, enz.

— Omgeploegd of omgespit zijn. Me' land is om van gisteren. Is den hof al om?

Zoo ook *om moeten*.

— Van messen en andere snijtuigen. Bot, Fr. *émoussé*. 'Et mes is om, ik kander nie' mee snijen.

OM —. Wordt veel gebruikt voor het voorvoegsel *on*, wanneer het stamw. met *b*, *m* of *p* begint. *Ombermhertig*, *ommeugelijk*, *ompaar*.

OMBEULEN, w., b. — Beulen, met de beulploeg omploegen. Z. BEULEN.

OMBLEKKEN, te Antw. **OMBLIKKEREN**, w., b. — Bij kaartsp. Het bovenste kaarteblad omkeeren en blootleggen. Z. BLEKKEN. Blekt de kaart om. Welke kaart blikkert em daar om?

OMBOOGEN, w., b — Ombuigen. Boogt dieën tak om. 'Nen boom omboogen.

OMBRENGEN, w., b. — Eene tijdruimte ten einde brengen, doorbrengen. (Volgens V. D. veroud.) Hoe hedde oewen avend omgebrocht?

OMBUTEN, w., b. — Den grond omwroeten, omwoelen met eenen riek. De' grond ombuten.

OMDABBEN, w., b. — Al dabbende omwerpen. (K.) De kiekens dabben den hof heelemaal om. Den hond héét 'en ertbed in den hof omgedabd.

OMDAT, vgw. — Wordt altijd gebezigd voor Opdat, Fr. *afin que*, dat niet bekend is. D. B. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., V, 113.) Doet oe best, jongen, omda' ge later 'ne geleerde zoudt wörren.

OMDIENTWIL, vgw. — Z. onder OM.

OMDIESWIL, vgw. — Z. onder OM.

OMDOEN, w., b. — Omploegen of omspitten. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch. Door V. D. als gewest. vermeld.) Land omdoen. Den hof moet morgen omgedaan wörren.

OMDRAAI, znw., m. — De draai of kromte eener straat of eens waterloops. Ik kwam hem tegen aan den omdraai van de straat.

OMDRAAIEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Zijn hand veur iet nie(t) omdraaien*, zich volstrekt onverschillig houden nopens eene zaak. 't Is morgen kermis, maar ik draai er nog mijn hand nie' veur om.

OMGAAN, w., o. met *zijn*.

— Uit den weg gaan. Gaat om, of ik rij u omver.

— Fig. Wijken, zwichten. Hij ga' veur niemand om. As ge recht in oe' schoenen staat, dan moette veur niemand nie' omgaan.

— Door snijden of kappen bot worden. Da' mes gaat om, as ek er mee snij. Die bijl is omgegaan.

— *De(n) weg omgaan*, al biddende een bepaalden weg afleggen voor zieken of overledenen, door verscheidene personen te zamen. Ze gaan morgen de' weg om veur X. In vroeger jaren ging men te Antwerpen den weg om op Goeden Vrijdag.

— Omgeploegd of omgespit worden. Wanneer gaat oe' land om?

OMGERAKEN, w., o. met *zijn*. — Omraken. Hoe zal dieë vervelende Zondag omgeraken?

OMGOEIEN, w., o. — Met eenen cent omhoogwerpen, kop of letter, om te weten wie hem heeft, wie eerst moet spelen, enz.

OMHALEN, w., b. — Overhalen, Fr. *persuader*. Ik had 'em gèren meegekregen, maar ik kost 'em nie' omhalen. Ze hebben 'em omgehaald om te blijven.

— Eene collecte doen, giften inzamelen aan de huizen of in een gezelschap. (Weinig gebruikt; men zegt meer RONDHALEN. Z. dit w.)

OMHALING; znw., v. — Het inzamelen van giften aan de huizen of in een gezelschap, b. v. in de kerk. Men zegt meer RONDHALING. Daar zal morgen eene omhaling in de kerk gedaan worden voor de Afrikaansche missiën.

OMHOOG, bw. — *De wind is omhoog*, hij komt uit het Noorden of Noord-Oosten. (Ook in Z.-Holl., z. OPP., 74.) Vrglk. OMLEEG.

OMHULLEN, w., b., schb. (klemt. op *om*). —. Bij landb. Den grond omspitten op eene diepte van 3 tot 4 centimeters. De' grond omhullen. Ik zal da' pleksken maar wat omhullen. (K.)

OMKAMPEN, w., b. — Omkantelen, omslaan. Kampt dieë' pot nie' om.

— Ook o., met *zijn*. De stoel kampten om en ik viel. Den bloëmpot s omgekampt en gevallen.

OMKANTEN, znw., m., mrv. — Omstreken, Fr. *environs*. Hij woont aan de omkanten van Turnhout. Da' moet gebeurd zijn aan de omkanten van Brussel.

OMKANTEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Omkantelen, Fr. *renverser, se renverser*. Ik heb 'et zoutvat omgekant. De stoel kantten om.

OMKAPPEN, w., b. — Doen omslaan, sprek. van de lading eener kar, 'En kăr mest omkappen.

— O., met *zijn*. Omslaan, sprek. van eene aardkar. De kar kapte om, is omgekapt.

OMKLAPPEN, w., b. — Door klappen van voornemen doen veranderen. T., R., Kl.-Br. Sommige mens(ch)en zijn gauw omgeklapt. Ge zult mij nie' omklappen. Hij laat 'em van niemand nie' omklappen.

OMKLINKEN, w., b. en o. — Omslaan, omvallen, omkantelen. T., R. Zijne' voet omklinken. De kar is omgeklonken en de as gebroken.

OMKROLLEN, w., b. en o. — Omkrullen. Z. Wrdb.

OMLABEUREN, w., b. — Omploegen en bemesten. Hij hêet 'en bunder hei omgelabeurd.

OMLEEG (scherpe *e*), bw. — Omlaag. Z. Wrdb.

— *De wind is omleeg*, hij komt uit het Zuiden of Zuid-Westen. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 74.) Vrglk. OMHOOG.

OMLIGGEN, w., o. — Uit den weg, op zijde, aan den anderen kant liggen. Ligt wat om, ik heb geen plaats genoeg. De koei wilde nie' gaan omliggen.

OMLOOP, znw., m. — Bij wagenmakers. De omloop van een wiel zijn de vellingen die te zamen het wiel uitmaken.

— Heerschende ziekte, ziekte die velen terzelfder tijd aandoet en schijnt voort te loopen. R. Daar is 'nen heelen omloop onder de kinderen: ze krijgen allemaal brand. Ook **Overgank**.

OMME, tw. — Roepwoord om eene koe te doen omstaan. (K.) R. (Ook in 't Hag., z. Sch.)

OMMERS, OMMES, OĔMMERS, OĔMMES, bw. — Hetzelfde als Immers in de Wrdb., Fr. *pourtant, n'est-ce pas?* D. B., Sch., Hfft., B. Zie ook VERD., V, 162. Ik heb 'et oe ommers gezeid! 't Is ommes nog tijd genoeg? Ik kost er oĕmmers niet aandoen?

— Doch *immers* verschilt hier van *ommers*. Wegens het verschil tusschen beide w., z. IMMERS.

OMMOETEN, w., o. — Moeten omgeploegd of omgespit worden. Mijn land moet vandaag nog om.

OMNEER, bw. — Nederwaarts, omlaag, naar beneden. Buigt dieën tak omneer. 'En koor(d) omneer trekken.

OMNIBUS, znw., v. en m. — Z. Wrdb.

OMREDENSWIL, vgw. — Z. onder OM.

OMRIJ(D)EN, w., b. — Bij landb. Omploegen. R., Hfft., Sch. Het land omrij(d)en. De knecht moet nog vier gewenten omrij(d)en. Is uw veld al omgere(d)en?

OMSCHĀRREN, w., b. — Al scharrelende, al krabbende omwerpen. De kiekens schārren alles om in den hof.

OMSCHAVEN, w., b. — Al schavende de schaaf bot maken. Dieë leergast schaaft de schaven allemaal om.

OMSCHROEBEN, w., b. — Omscharrelen, omkrabben. De kiekens hebben 'et koren omgeschroëbd.

OMSCHUPPEN, w., b. — Omschoppen.

OMSLAG, znw., m. — Bij kleerm. De omgevouwen kant van een kleedingstuk op de borst, Fr. *revers d'un habit*, bij D. B. *omleg* genaamd.

OMSLAGEN, w., b. — Omslaan. Z. Wrdb.
— *De(n) voet omslagen*, hem verzeeren of verwringen door eenen scheeven tred.

OMSPA(D)EN, OMSPAAIEN, w., b. — Omspitten, Fr. *bêcher*. (Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal* is dit w. weinig gebruikelijk. Hier is *omspitten* zoo goed als onbekend.)

OMSPRES, bw. — Z. ESPRES.

OMSPRINGEN, w., o. — Fig. Zich generen, zich behelpen, Fr. *se contenter de*. Dat is te weinig om daarmee om te springen. Met twintig frang moet hij 'en maand lank omspringen.
Ook **Opspringen**.

OMSTAAN, w., o. — Uit den weg staan. Staat om, want daar komt e gerij aan.
— Fig. Zwichten, wijken, Fr. *céder*. Ik staan veur niemand om. In 't opstellen moet hij veur den beste nie' omstaan.
Ook **Omgaan**.

OMSTAMPEN, w., b. — Omschoppen, Fr. *renverser à coups de pied*. Dieë kwajongen hée' mijn melkkruik omgestampt.

OMSTEKEN, w., b. — Ondiep omspitten. De' grond omsteken op 'en diepte van eenige centimeters.

OMSTULPEN, w., b. — Doen omslaan, sprek. van de lading eener kar. (N.-O. der K.) 'En kar zavel omstulpen.

OMTUIMELEN, w., o., met *zijn*. — Fig. Van partij of godsdienst veranderen. Dieë kandidaat is al drij keeren omgetuimeld.

OMVALLEN, w., o., met *zijn*. — Fig. Van meening veranderen. Gij houdt nu aan uw gedacht, omda' ge meent dat 'et goed is, maar ge zult later wel omvallen.

— *Zoude nu nie(t) omvallen (van lachen)*, zegt men bij 't zien of het hooren van iets, dat belachelijk is of afkeuring verdient. Dieë kleine snotneus gaat al op zijn pinten gelijk 'ne groote: zoude nu toch nie' omvallen? Dieë kale mijnheer spreëkt van e kasteel te koopen en hij zit tot over de ooren in de schuld: zoude toch nie' omvallen van lachen?

OMVERSCHIETEN, w., b. — Doodschieten. Ze zeggen dat em van ze' lèven 'ne' mensc(h) omvergeschoten heeft.

OMVERSTEKEN, w., b. — Doodsteken. R. Hij is tot levenslangen dwankarbeid veroordeeld, om 'ne' mensch omvergesteken te hebben.

OMWIJNEN, w., b. — Omwinden. (K.)

— Wordt ook gebruikt voor Omwenden, keeren. 'Et hooi omwijnen.

OMWROOKEN (ook *omwruëkən*), w., b. — Omwringen, verwringen. (K.) Gij hèt de' sleutel omgewrookt.

OMWRUTEN, w., b. — Omwroeten.

OMWULEN, w., b. — Omwoelen.

OMZENDBRIEF, znw., m. — Openbare, gedrukte brief, die wordt rondgezonden, Fr. *circulaire*.

OMZETTEN, w., b. — Wisselen. Hfft. Geld omzetten. Kunde me gee(n) stuk van vijf frang omzetten?

OMZIEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ge kunt nie(t) rij(d)en en omzien*, men kan geen twee werken te gelijk verrichten.

— Met *zijn*. Wordt gezeid van iemand dien men verwachtte en die niet komt (in loochenende en vragende wendingen). Den beenhouwer zie' nie' om mè' ze' vlees(ch). Ik heb oe gisteren verwacht, maar ge zij' nie' omgezien. Hij hée' mij beloofd te komen, maar hij zal weer nie' omzien.

— *Naar iet* of *iemand omzien*, er naar vernemen, er op waken, er naar uitzien. Die moeder zie' nie' naar heur kinderen om. Hij zie' weinig naar ze' lief om. Ziet is naar 't melk om, dat 'et nie' overkoökt. Ik moet kost wa' kost naar die erfenis omzien. Ge moet daar nie' naar omzien.

— *Ievers geen omziens naar hebben*, er zich niet over te bekommeren hebben. Ik zend me' kind naar de bewaarschool, dan heb ek er geen omziens naar.

— *Daar is geen omziens naar*, er hoeft niet naar omgezien te worden. Die schuur is sterk gebouwd: daar is in lange jaren geen omziens naar.

OMZWIKKEN, w., b. — Omzwenken. T. E kind omzwikken (met eenen zwenk omdraaien.)

ONBEHANGEN, bvw. — Slordig gekleed, Fr. *négligemment vêtu*. (Lier.) Da' zijn toch onbehangen kinderen!

ONBEJAARD, bvw. — Minderjarig, onmondig, Fr. *mineur*. Zij is nog onbejaard. 'Nen onbejaarde jongen.

Kil. On-bejaerd, *immaturus annis, minor annis, impubes*.

*__ONBEKWAAM__, znw., o. — « Kaamsel, bekwaamsel, kaam, kaan. Het onbekwaam van 't bier. »

Loquela '93, blz. 21, geeft dat w. voor Antw. Z. BEKWAAM.

ONBELÈÈFDERIK, znw., m. — Onbeleefd mensch. D. B., Sch.

ONBESAAFD, bvw. — Ruw, woest, dwaas. (K.) 'Nen onbesaafde kèrel. Onbesaafd te werk gaan. Ook **Onversaafd.**

ONBESCHAAMDERIK, znw., m. — Onbeschaamde kerel, schaamteloos mensch. T., R., Kl.-Br. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.)

ONBESCHOĔFT, bvw. — Onbeschoft.

ONBESCHOFTERIK, znw., m. — Onbeschoft mensch.

ONBESNUTST, bvw. — Frank, vrijpostig, onbeschaamd. (Z. der K.) 't Sta' leelijk van zoo onbesnutst te zijn. Jan is 'nen onbesnutste vent : hij doet overal ofdat em thuis is.

ONBEVROZEN, bvw. en bw. — Vrijmoedig. T., Kl.-Brab. Ze is onbevrozen genoeg om oe dat op oe' brood te geven. Iemand onbevrozen de waarheid zeggen.

ONBEZOUWIG, bw. — Zonder bezou, zonder goede manier van doen (Z. BEZOU). (K.) Gij gaat altijd zoo onbezouwig te werk. Onbezouwig eten en drinken.

ONDER, vz. en bw. — Z. Wrdb.

— *Onder of boven*, min of meer, sprek. van een getal. D. B., R. Dieë zak zal onder of boven de honderd kilo wegen. Da' kan zeven jaar gele(d)en zijn, onder of boven.

— Spr. *Onder of boven altijd koek*, z. KOEK.

— *Onder kerkerechten liggen*, z. KERKERECHTEN.

— *Er onder liggen*, dood en begraven zijn. Hij lèèt er ook al lank onder.

— *Onder de man komen*, z. MAN.

— *Onder hun*, onder elkander. Ze hebben dat onder hun zoo beslist.

— *Ten onderen*, Fr. *ruiné*. Die mens(ch)en zijn deur slechte zaken heeleganschh ten ondere geraakt.

Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal* zijn de drie laatste uitdrukkingen verouderd. Hier niet, evenmin als in 't Hasp., z. R.

— *Zijn eigen ten onderen geven*, zich onderwerpen. Dieë koppigaard zal 'em wel moeten ten ondere geven.

ONDERARMS, bw. — Het tegenovergestelde van Bovenarms. Met eene beweging van den arm van onder naar boven. (Ook in Limb. bij OPPR., 74, *ondersarms*.) Bovenarms of onderarms gooien. Sommige nonnen of toppen worden onderarms gezet.

ONDERBED, znw., o. — Kaf- of strooizak, waar de matras in een bed op ligt. D. B.

ONDERBLAD, znw., o. — Het onderste blad van een snaartuig, Fr. *table inférieure, dos de violon*. D. B.

ONDERBLIJVELING, znw., m. — Een kind dat in zijnen groei is blijven steken. Zijn twee oudste zonen zijn kloeke jongens, maar de jongsten is maar 'nen onderblijveling.

ONDERBLIJVEN, w., o., onschb. met *zijn* (klemt. op *blijven*). — Achterwege blijven, niet geschieden. Hfft. Jans houwelijk is onderbleven. Ik denk dat die feest zal onderblijven. Ik meende vandaag uit te gaan, maar 't is onderbleven. « Gij hoopt of verlangt evenwel niet dat uw huwelijk *onderblijve?* » (CONSCIENCE, *Geld en Adel*, 32.)

— Verg. *'t Is onderbleven* (of *opgeslagen*) *gelijk de mer(k)t van Sichem*. Die spreuk zinspeelt op het volgende spotvertelsel: De inwoners van de stad Sichem vroegen eens aan de Staten van Brabant de toelating om eene merkt te mogen houden. Hun verzoek luidde:

Wij Edellieden verzoeken aan Ulieden
Dat gij ons een merkt zoudt doen geschieden.

Waarop hun echter geantwoord wierd:

Als Wij zijn Lieden en gij zijt Edellieden,
Dan zal u nooit geen merkt geschieden.

— In zijnen groei blijven steken. De kinderen van onzen gebuur onderblijven allemaal. In den eerste groeide da' verken nogal, maar nu schijn' 'et te onderblijven. — Het *Wrdb. der Nederl. Taal* geeft het w. in die bet., doch schb.

— Schb. met *zijn* (klemt. op *onder*). Onder water blijven. Den duikelèèr bleef twee minuten onder.

ONDERDABBEN, w., b., schb. (klemt. op *onder*). — Al dabbende onderdekken. (K.) De kiekens hebben het zaaisel ondergedabd.

ONDERDOĔFELEN, w., b., schb. (klemt. op *onder*). — Warm onderdekken. T., R., Kl.-Br. E kind onderdoĕfelen. Ik ben nie' gèren zoo dik ondergedoĕfeld.

ONDERDUIKELEN, w., o., schb. (klemt. op *onder*). — Onder water duikelen.

ONDERDUIMS, bw. — Onder den duim, in 't geheim. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Onderduims te werk gaan.

Ook **Achterduims**.

ONDEREEN, bw. — Wordt altijd gebruikt in de plaats van Onder elkander, onderling. T., R., Kl.-Br. Ondereen leven gelijk de verkens. Zij vechten daar ondereen gelijk de wilde beesten.

— Komt voor in eene menigte samengestelde werkwoorden, die in de Wrdb. niet te vinden zijn. Wij laten de bijzonderste volgen.

ONDEREENBABBELEN, w., b. — Verschillende zaken in het babbelen verwarren. Ik kan uit oe' gepraat nie' uit, ge babbelt alles ondereen.

ONDEREENBRAGGELEN, w., b. — Ondereenmengen, sprek. van koevoeder in den koeketel. (K.)

ONDEREENBRANDEN, w., b. — Onder elkander branden. T., Kl. Br. Twee soorten koffie ondereenbranden.

ONDEREENBRASSEN, w., b. — Ondereenbraggelen.

ONDEREENDOEN, w., b. — Vermengen. T. Doet da' klaverzaad maar ondereen.

ONDEREENDRINKEN, w., b. — Onder elkander drinken. T. Wijn en bier ondereendrinken.

ONDEREENETEN, w., b. — Door malkander eten. T. Ge zult ziek wörren mè' zoo alles ondereen te eten.

ONDEREENGAAN, w., o., met *zijn*. — Vermengd geraken. T. Pas op dat da' koren nie' ondereengaat.

ONDEREENGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Vermengd geraken. T., Kl.-Br. Ik weet nie' hoedat da' bloëmzaad ondereengeraakt is.

ONDEREENGIETEN, w., b. — Onder elkander gieten. T., Kl.-Br. Giet die twee eemers melk maar ondereen.
— Fig. Door elkander drinken. Dieë zatlap giet maar alles ondereen.

ONDEREENGOEIEN, **ONDEREENROEIEN** w., b. — Door malkander goeien. Gij meugt oe' kleeren zoo nie' ondereengoeien.

ONDEREENJAGEN, w., b. — Door elkander jagen. T. Ziet toe, dat ge de koeien nie' ondereenjaagt.

ONDEREENKAPPEN, w., b. — Onder malkander kappen. T. Verschillige groenten ondereenkappen om er kruidkoek van te bakken.

ONDEREENKLASSEN, w., b. — Al klassende vermengen. Water en zeepsop ondereenklassen.

ONDEREENKLETSEN, w., b. — Onder elkander smijten. Hij heget raapzaad en 't koolzaad ondereengekletst.

ONDEREENKNE(D)EN, w., b. — Al knedende vermengen. T. Deeg en boter ondereenkne(d)en.

ONDEREENKOKEN, **ONDEREENZOIEN**, w., b. — Onder elkander koken. Die verschillige stoffen moeten goed ondereengekoökt wörren. (Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal* is *ondereenkoken* weinig in gebruik; hier wordt het veel gebezigd.)

ONDEREENKOMEN, w., o., met *zijn*. — Zich vermengen. T. Ziet dat die twee soorten haver nie' ondereenkomen.

ONDEREENKRIJGEN, w., b. — Onder elkander gemengd krijgen. T. Ik kan die verf en die olie nie' ondereenkrijgen.

ONDEREENLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Al loopende zich vermengen. T., Kl.-Br. Jongens en meiskens liepen ondereen.

ONDEREENMENGELEN, w., b. — Vermengen. Schudt die twee soorten haver bijeen en mengelt ze goed ondereen.

ONDEREENMOEZELEN, w., b. — Al moezelende, al pletterende vermengen. Boonen en pataten ondereenmoezelen.

ONDEREENROEIEN, w., b. — Z. ONDEREENGOEIEN.

ONDEREENROMMELEN, w., b. — Al rommelende vermengen. Rommelt de patatten maar goed ondereen.

ONDEREENRUREN, w., b. — Onder elkander roeren. Doe wa' siroop in de pap en ruur' 'et goed ondereen.

ONDEREENRUTSELEN, w., b. — Al hutselende vermengen. Ge doet die poeiers in wa' water, en ge rutselt alles goed ondereen.

ONDEREENSCHUDDEN, w., b. — Onder elkander schudden, al schuddende vermengen. Schudt die twee soorten boonen goed ondereen.

ONDEREENSJAUWELEN, w., b. — Z. ONDEREENBABBELEN.

ONDEREENSLAGEN, w., b. — Z. ONDEREENBABBELEN.

ONDEREENSMOSSEN, w., b. — Eenige vloeistoffen onzindelijk vermengen. Dieë jongen smost bier en water ondereen.

ONDEREENSNIJ(D)EN, w., b. — Al snijdende vermengen. T., Kl.-Br. Peeën en gruunten ondereensnij(d)en veur de soep.

ONDEREENSTEKEN, w., b. — Z. DEUREENSTEKEN.

ONDEREENSTOVEN, w., b. — Onder elkander stoven. Pataten en koolen ondereenstoven.

ONDEREENVALLEN, w., o., met *zijn*. — Al vallende zich vermengen. T., Kl.-Brab. In dieë' korf waren verschillige soorten van winkelwaren en ze zijn allemaal ondereengevallen.

ONDEREENVOE(D)EREN (Kemp. *ondəreenvoiərən*), w., b. — Onder elkander voederen. Wij voieren ruggemèèl en lijzemèèl ondereen.

ONDEREENWERKEN, w., b. — Door malkander kneden, al knedende vermengen. T. Ziet da' ge de korenten en de bloëm goed ondereenwerkt.

ONDEREENZAAIEN, w., b. — Al zaaiende vermengen. T. Ajuin en prei ondereenzaaien.

ONDEREENZOIEN, w., b. — Z. ONDEREENKOKEN.

ONDEREIND, znw., o. — Stukje kletskoord ouder aan den slag eener zweep, dat men later kan vervangen door een ander, vermits er een oogje aan is.

ONDEREN, bw. — Z. ONDER.

ONDERGERS, znw., o. — De kleinere voederplanten, zooals klis- en steenklaver, die tusschen het gras der weiden groeien. (K.) Eene wei waar veel ondergers in staat, brengt veel hooi op.

ONDERGEVEN, w., wdrk.schb. (klemt, op *onder*.) — Zich onderwerpen. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., V, 350.) Ik zou me nie' gèren ondergeven. Ook *ten onderen geven*.

ONDERHAAF en **ONDERHAAG**, znw., m. — Een kruid, dat in 't Fr. *lierre terrestre* en in de wetenschap *Glechoma hederacea* L. genaamd wordt, bij D. B. *onderhave*.

***ONDERHALEN**, w., b. — « Achterhalen, inhalen. » Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

ONDERHALF, bvw. — Anderhalf, Fr. *un et demi*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch. Evenzoo in 't Mdnl., z. VERD., V, 354.) Onderhalve frang. Onderhalve meter.

ONDERHAND (klemt. op *hand*), bw. — Binnen kort, aanstonds. Wij gaan onderhand vertrekken. Da' werk zal onderhand gedaan zijn.

ONDERHOOREN, w., b., onschb. (klemt. op *hooren*). — Verhooren, ondervragen. Hfft. (Ook in 't Mdnl. z. VERD., V, 358.) De getuigen onderhooren. De rechter hée' mij vandaag onderhoord.

ONDERHOUD, znw., m. en niet o. — Fr. *entretien*. R., J.

ONDERJOK, znw., m. — Naam van het aas in een kaartspel, dat *jokken* heet.

ONDERKELDEREN, w., b. onschb. (klemt. op *kelderen*). — Eenen kelder maken onder een gebouw, ondermijnen. D. B. Dat huis is heelegans(ch) onderkelderd.

ONDERKLOPPEN, w., o., schb., (klemt. op *onder*). — Onderdoen voor iemand, Fr. *le céder à*. Hij klopt veur niemand onder. Ge hèt altijd den eerste geweest van oe' klas, maar deze' keer hedde veur mij moeten onderkloppen.

ONDERKOMEN, w., o., onschb., met *zijn* (klemt. op *komen*). — Vervallen. Wordt enkel in de onb. wijze en 't verl. dlw. gebruikt. Hfft., T., R., Kl.-Br. (Ook in Limb., z. Sch.) Hij laat zijn huis leelijk onderkomen. Oe' pèèrd is sedert eenigen tijd fel onderkomen.

ONDERKOOPEN, w., o., schb. (klemt. op *onder*). — Bij kaartspelers. Eene troefkaart uitspelen die lager is dan die een ander reeds gelegd heeft. D. B. Ik heb den heer uitgespeeld en gij de vrouw: gij hèt ondergekocht.

ONDERLATEREN, w., b., onschb. (klemt. op *lateren*). — Een dak tusschen de kepers of sparren met riet of stroo aanvullen, alvorens er de pannen op te leggen, bij Hfft. *lateren*. 'En dak onderlateren. 'En onderlaterd dak.

ONDERLOOPER, znw., m. — Bij wevers. Een boom in het getouw, waarop men het lijnwaad windt, naarmate het geweven wordt, Fr. *déchargeoir*.

ONDERRIJ(D)EN, w., b., schb. (klemt. op *rijden*). — Onderploegen. (Ook in Brab., z. Sch.) Mest onderrij(d)en.

ONDERROMMELEN (in 't Z. en W. *ondərroëmmələn*), w., b., onschb. (klemt. op *rommelen*). — Dooreenmengen, roeren. Onderrommelt die krieken niet te veul, of ze rotten.

ONDERRUREN, w., b., onschb. (klemt. op *ruren*). — Omroeren. T., R. Onderruurt de pap goed. 'Et water van den börreput is gelijk onderruurd.

ONDERRUTSELEN, w., b., onschb. (klemt. op *rutselen*). — Al schuddende vermengen. (Ook in Brab., z. Sch.) Eerda' ge van dieën drank inneëmt, moette de fles(ch) is goed onderrutselen.

ONDERSCHEED, znw., o. — Hetzèlfde als Onderscheid, Fr. *différence*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.)

ONDERSCHEE(D)EN, w., b. — Onderscheiden, Fr. *distinguer*. D. B.

ONDERSCHIETEN, w., b., onschb. (klemt. op *schieten*). — Bij landb. Met de schup aarde werpen over het gezaaide graan. 'Et koren onderschieten. Is de haver onderschoten ?

— O., schb., met *zijn* (klemt. op *onder*). Onder water schieten, overstroomen. As den dijk moest doorbreken, heel onzen bemd schoot onder.

ONDERSCHUDDEN, w., b., onschb. (klemt. op *schudden*). — Al schuddende vermengen. T. Geneesdranken moeten goed onderschud wörren, eerda' ge ze inneëmt.

ONDERSLAG, znw., m. — Kreupelhout, dat tusschen de boomen groeit in een bosch. (K.)

ONDERSLAGEN, w., b., onschb. (klemt. op *slagen*). — De zolen van klompen met leder beslaan. Klonen mè' leer onderslagen.

ONDERSPREKEN, w., b., onschb. (klemt. op *spreken*). — Bespreken, bestellen, Fr. *commander*. (Z. der K.) D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik gaan naar den beenhouwer om vlees(ch) te onderspreken tegen de kermis.

ONDERSTAAN, w., b., onschb. (klemt. op *staan*). — Lijden, verduren, uitstaan, Fr. *souffrir*. D. B., Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ik heb in me' lèven veul onderstaan. De martelèèrs onderstonden de schrikkelijkste pijnen zonder één klacht te laten hooren.

— O., schb. (klemt. op *onder*). Onder water staan, overstroomd liggen. D. B. Ons bemden staan heelegans(ch) onder.

ONDERSTEKEN, w., b., onschb. (klemt. op *steken*). — *De kaarten onderstеken*, mengelen, Fr. *mêler les cartes*. D. B. (Ook in Limb.) Ondersteëkt de kaarten goed, eerda' ge ze geëft. Ook **Deursteken**,

ONDERTUSS(CH)EN, bw. — Somwijlen, nu en dan, Fr. *quelquefois.* D. B., R. Hij komt mij ondertuss(ch)en is bezuken.

ONDERVEST, znw., v., niet o. — Fr. *gilet.* J.

ONDERVINDSELS, znw., o., mrv. — Ondervinding. Gij gelooft aan geen tooverij? Als ge er, lijk ik, de ondervindsels van hadt, ge zoudt er wel aan gelooven.

ONDERVLIEGEN, w., o., met *zijn*, (onschb., klemt. op *vliegen*). — Eene ondervlogentheid opdoen. Ik ben ondervlogen met deur de kou te loopen. Ik ben bang van deur dieë' wind te loopen, ik vrees da' 'k zal ondervliegen.

ONDERVLOGENTHEID, znw., v. — Ziekte der borst, die met pijn en hoesten gepaard gaat. 't Kan eene hevige longontsteking (*bronchitis*) zijn, of eene lichte longontsteking (*pneumonie*) of eene longvliesontsteking (*pleurésie*).

ONDERWEGEN, bw. — Onderweg.

ONDERZIP, ONDERZJIP, znw., v. — Ondervest, Fr. *gilet.* (K.)

ONDERZUKEN, w., b. — Onderzoeken.

ONDERZUL en **ONDERZULT**, znw., v. — De onderste balk in eenen koestal, waar de stalreipels in steken. Z. ZUL, ZULT.

ONDEU(G)DIG, bvw. — Vuil, morsig, onzindelijk, sprek. van personen. (K.) 'En ondeugdig wijf, Fr. *une salope.* Dat is daar 'en ondeugdig huishouwen.

— Ontuchtig, onkuisch. 'En ondeugdig vrouwmens(ch).

ONDEU(G)DIGAARD, znw., m. — Morsige, onzindelijke mensch. — Onkuischaard, ontuchtige persoon.

ONDEU(G)DIGHEID, znw., v. — Morsigheid, onreinheid. — Onkuischheid, ontucht. In ondeugdigheid leven.

ONEFFEN, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo oneffen als 'en rasp.*

***ONGALIJK**, bvw. — « Ongelijk, oneffen. »
Sch. geeft dit w. voor Vl., Brab. en *Antw.*

ONGEBUTST, bvw. — Niet geblutst, niet gekneusd, sprek. van appelen, peren, enz. (Ook in Brab., z. Sch.) Zuükt er de ongebutste appelen maar wat uit.

ONGEDÈÈRD, bvw. — Ongehinderd, zonder schade of nadeel geleden te hebben. D. B. Hij kwam ongedèèrd uit 'et gevecht.

ONGEDURIG, bvw. — Niet stil, woelig, ongeduldig, Fr. *agité, remuant, impatient.* D. B. (Ook in Brab. en 't L. v. W., z. Sch.) 'Nen ongedurige jongen. Wanneer kinderen in de school zonder bezigheid zitten, dan worden ze ongedurig en beginnen te klappen en te spelen.

ONGEKASSEID, bvw. — Onbestraat, Fr. *non pavé.* 'En ongekasseide straat. Dieë weg is ongekasseid.

ONTRENT, bw. en vz. — Wordt altijd gebruikt voor Omtrent, Fr. *environ, près de, au sujet de*, enz. (Ook in 't Mdnl., z. OUD., V, 314.) 't Is ontrent twee uren. Ik woon ontrent de kerk. « Blijft al *ontrent* den staf van uwen trouwen herder. » (VONDEL, I, 39.)

— Bijna, Fr. *presque*. Hij viel ontrent in de beek. Ik kwam ontrent te laat in de mis.

— *Aan noch ontrent, daar of ontrent*, z. AAN en DAAR.

ONTRIEVEN, w., b. — Van iets berooven dat men min of meer noodig heeft. D. B. Ik zou da' gèren aannemen, maar ik vrees van oe te ontrieven. Ik ben me' mes verloren, en ik zijnder leelijk mee ontriefd.

ONTRIGGELEN, w., o., met *zijn*. — Ontsporen, uit het spoor raken, Fr. *dérailler*. Den trein is te B. ontriggeld.

ONTRITSEN, w., o., met *zijn*. — Ontsnappen. T., Kl.-Br. De vogel ontritstcn aan m'n hand. Da' 'k 'em vastkrijg, hij zal me nie' ontritsen.

ONTRUREN, w., b. — Omroeren. T. Ge moet die verf goed ontruren, anders zinkt ze neer.

— Troebel maken. Dieë kwajongen heget water heelemaal ontruurd.

ONTSLIBBEREN, w., o., met *zijn*. — Ontslippen, ontsnappen. Den dief wist aan de handen van de gendarmen te ontslibberen. De paling is mij ontslibberd.

ONTSTALLIG, bvw. — Ontstemd. (A.) De feest van morgen zal waarschijnlijk mislukken, met da' slecht weer. Och! kom, maakt me toch nie' ontstallig!

ONTSTEKEN, w., b. — *Een vat bier ontsteken*, er de kraan in slaan om er beginnen van te tappen.

ONTTUIEREN, w., b. — Van den tuier losmaken. De beesten onttuieren en naar de' stal leien.

ONTUCHTIGAARD, znw., m. — Onkuischaard, ontuchtig mensch.

ONTVANGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Verg. *Ontvangen worden gelijk 'nen hond in e kegelspel* of *in 'nen beenhouwerswinkel*, zeer slecht onthaald worden.

ONTVANGER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Naar den ontvanger gaan*, schertsend voor Naar 't gemak gaan.

ONVERDULDIG, bvw. — Ongeduldig, Fr. *impatient*. M. 'Nen onverduldige mensch.

ONTWĂRKAM, znw., m. — Grove kam om 't haar te ontwarren. T.

ONTWOON, bvw. — Ontwend. T., Kl.-Br. Ik was vruger gewoon van laat op te blijven, maar nu ben ik 'et heelemaal ontwoon. Hij kan den drank nie' ontwoon geraken.

ONTZAG, znw., o. — Z. Wrdb.

— Wordt ook gebezigd in den zin van Gezag, Fr. *autorité*. 'Ne meester moet ontzag hebben over zijn leerlingen.

ONTZIEN, w.. b. — Z. Wrdb.

— *Zijn eigen ontzien van*, noode doen, zich de moeite niet kunnen getroosten om iets te doen. D. B. As ek mij van de moeite nie' ontzag, ik ging er is naartoe. Hij ontziet 'em van da' werk.

ONTZINKEN, w., o., met *zijn*. — Dunner worden, sprek. van een gezwel. T., R., Kl.-Br. Mijn hand was gisteren heel dik, maar nu is ze al 'en bitjen ontzonken.

ONVERLATEN, bw. — Uit der mate, geweldig. Hij was gisteren onverlaten zat. Het is onverlaten heet. Hij kan zoo onverlaten vloeken. Onverlaten zot.

ONVERLET, bw. — Zonder tijdverlies, zonder verlet. Ge kunt dat onverlet doen.

— Bvw. *Iet onverlet laten*, iets tegenwoordig onaangeroerd laten en verschuiven, totdat men het beter en gemakkelijker kan doen. D. B. Verbetert eerst de taalfouten in uw werk; de fouten tegen de zinsscheiding laat ge maar onverlet. Ik zal eerst de franks optellen en de centiemen onverlet laten. As ge met da' werk nie' goe' zoudt uit de voeten kunnen, laat 'et dan maar onverlet totdat ik kom.

ONVERMEUGEN (klemt op *meu*), bvw. — Ontzenuwd, krachteloos van eene te groote hoeveelheid spijs geëten te hebben. D. B. Ik ben zoo dik en zoo onvermeugen. Roo' koolen gelijken mij nie', ik wör' er seffens zoo onvermeugen af.

ONVERMEUGENTHEID, znw., v. — Toestand van iemand die onvermeugen is.

ONVERSAAFD, bvw. — Onversaagd. 'Nen onversaafde kèrel.

— Wild, ruw. Onversaafd te werk gaan. Z. ONBESAAFD.

ONVERSCHILLIG, bw. (klemt. op *schil*). — Zonder verschil. De duiven zijn onverschillig opgelaten. De voerlie zijn onverschillig vertrokken (alle gelijk).

— Met den klemt. op *on* beteekent het Met verschil, niet gelijk. De pataten komen heel onverschillig uit.

ONVERZICHTIG, bvw. — Onvoorzichtig, Fr. *imprudent*. D. B.

ONVERZICHTIGAARD, znw., m. — Onvoorzichtige mensch.

ONWEÈREN, w., onp. — Donderen en bliksemen. 't Héet den heelen nacht geonweerd.

ONZEGGELIJK, bvw. — Onuitsprekelijk. Ik lij onzeggelijke pijnen. 't Is onzeggelijk gelijk hij geld verteert.

ONZE-LIEVE-VROUWE-BEDSTROO, znw., o. — Een kruid, in de wetenschap *Hypericum perforatum* L.

— Ook eene andere varieteit, *Hypericum quadrangulum* L.

ONZE-LIEVE-VROUW-HALFOOGST, znw., m. — Onze-Lieve-Vrouw-hemelvaart. Fr. *l'Assomption*. R.

ONZE VADER, znw., m. en niet o. — Fr. *oraison dominicale*.

ONZIENDELIJK, bvw. — Afzichtelijk, leelijk, niet om aan te zien. Het kind was zoo deerlijk verbrand, dat het onziendelijk was.

OOD, znw., v. — Z. OORD.

OOG, znw., v. en niet o. — Fr. *oeil* (Overal in Zuid-Nederl.)

— Verg. *Oogen gelijk kolen, gelijk zuurkeien, gelijk lantèrens, gelijk marbollen, gelijk glazen ketten, gelijk putsien*, schitterende oogen, *gelijk oordjeispotten*, groote oogen.

— Spr. *Hij ziet deur geen ander oogen als...* zegt men van iemand die maar denkt en handelt volgens een ander. D. B. Dieën heer ziet deur geen ander oogen as deur die van zijne' knecht.

— *Uit zijn oogen zien*, op zijne hoede zijn, met voorzichtigheid te werk gaan. D. B., R. As ge winkel houdt, dan moette goed uit oew oogen zien. Hij wordt dikwijls bedrogen, omdat em nie' uit zijn oogen en ziet.

— *Niet uit zijn oogen zien van de(n) vaak, van koppijn, enz.*, geweldigen vaak, geweldige hoofdpijn hebben.

— *Te lui zijn dat men uit zijn oogen ziet*, uitnemende lui zijn.

— *Iet ten oogen uit zien*, klaar en duidelijk zien. Ge ziet ten oogen uit, dat em nie' meer genezen kan. Ik zag ten oogen uit, da' ze ziek was.

— *'t Zal in uw oogen druppen*, dat zult ge mij bekoopen, dat zult gij moeten bezuren, ik zal er mij over wreken.

— *Dat is 'nen doren in zijn oog*, hij is er zeer nijdig om. R. 'Et geluk van zijne' gebuur is 'nen doren in Jannes oog.

— *Zooveel als in mijn oogen steekt*, volstrekt niets. R. Hij bezit zooveul as in mijn oogen steekt.

— *Schèle oogen maken*, nijd, afgunst verwekken.

— *'En schèèl oog op iemand trekken*, hem met afgunst beschouwen.

— *E schèèl oogsken op e meisken zetten*, met een meisje geerne verkeeren, doch ze niet durven aanspreken.

— *Hij zal zijn oogen nog wel met warm water wasschen*, hij zal later nog weenen en verdriet hebben. R.

— *Vremde oogen dwingen* (of *vremde oogen doen gedoogen*), vreemden hebben meer gezag dan eigen volk.

— *Geen hand veur zijn oogen zien*, volstrekt niets zien door de duisternis.

— *Uit der oogen, uit der herten*, in Noord-Nederl.: uit het oog, uit het hart.

— *Geen goei oog in iemand hebben*, denken dat het er slecht mee afloopen zal. R.

— *'En oog op iemand* of *iet slagen* of *hebben*, er naar trachten. R. Filip de Schoone had een oog op het schoone en rijke Vlaanderen geslagen. Hij héet 'en oogsken op oe' zuster.

— *Geen oog slapen, geen oog toedoen*, niet kunnen slapen. R.

— *Da(t) steekt hem de oogen uit*, hij verlangt vurig het te bezitten. 'Et geld steēkt 'em de oogen uit. Al da' maar blinkt, steēkt de oogen van de wilden uit.

— *Onze(n)-Lieven-Heer de oogen uitsteken*, zonder nood of reden klagen.

— *Zijn oogen opentrekken, oogen zetten, e koppel oogen trekken* of *zetten*, verbaasd of gram de oogen opentrekken.

— *Zijn oogen zijn grooter als zijnen buik*, z. BUIK.

— *Zijn oogskens worden klein*, zegt men van iemand die zich met moeite kan wakker houden.

— *Zijn oogen gaan uitvallen*, zegt men van iemand wiens oogen uit zijn hoofd puilen.

— *Iet op de oog zien*, het aanstonds bemerken. R. Ik zien op de oog dat dieē stok veul te lank is.

— *Met geen oogen meer zien*, niet meer vinden. Ik zien mijnen boēk mè' geen oogen meer.

— *Me(t) geen oogen meer te zien zijn*, zich niet meer vertoonen, zich niet meer laten vinden. Jan is mè' geen oogen meer te zien, sedert dat hij wa' bekuis(ch)t héet.

— *Ziender oogen*, op eene in 't oog vallende wijze, Fr. *à vue d'œil*. R. Die mens(ch)en gaan ziender oogen achteruit.

— *De oogen verklèren*, z. VERKLÈREN.

— *Me(t) haken en oogen aaneenhangen*, z. HAAK.

— *Veur de oog van de mens(ch)en*, uit menschelijk opzicht. Hij ga' naar de kerk, ja, maar 't is veur de oog van de mens(ch)en.

— *Iemand naar de oogen zien*, niets durven doen zonder zijne toestemming.

— Schoon uitzicht, uiterlijke gedaante die behaagt, Fr. *belle apparence*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Dat huis zou meer oog hebben, as 'et wat hooger was. Die appelen hebben geen oog, omda' ze zoo klein zijn.

***OOGDIENEN**, w., o. — « Iets uit menschelijk opzicht doen, l. *servire ad oculos*. Vanhier *oogdiener, oogdienerij*. »

Sch. geeft die w. voor Brab., *Antw.* en Limb.

OOGENBLIK, znw., m., nooit o. — Z. Wrdb.

OOGIJZER, znw., o. — Bij smeden. Trekker waarmede men den blaasbalg in beweging brengt.

OOGLEE, znw., v. — Eene lee of deurhengsel met een oog.

OOGMEESTER, znw., m. — Oogarts, Fr. *oculiste*.

OOGPINK, znw., m. — Oogwenk, oogenblik, Fr. *clin d'œil*. (K.) D. B. 't Was op 'nen oogpink gedaan.

OOGSCHEEL, znw., o. — Ooglid, Fr. *paupière*, Mdnl. *ogeschedel*, *ogescheel*, Hfft.

OO(G)ST, znw., m. — Fr. *moisson*.

— Spr. *Zijnen oo(g)st opdoen*, eene goede gelegenheid waarnemen om een goeden voorraad op te doen. D. B. (Ook in Brab. en 't L. v. W., z. Sch.) Hij hée' zijnen oost opgedaan aan tafel (goed geëten).

OO(G STAPPEL, znw., m. — Soort van vroegrijpe appel.

OO(G)STEN, w., b. en o. — De achtergebleven korenaren oprapen van den akker, Fr. *glaner*. D. B., T., R. (Ook in Brab., N.-Br. en Limb., z. Sch. In 't Mdnl. heeft *oesten* ook die bet. Z. VERD., V, 20.) De arm mens(ch)en laten oosten op den akker. Ik heb al twintig zangen geoost.

OO(G)STFOOI, znw. v. — Feestmaal bij de boeren op den dag dat de graanoogst ingehaald is. D. B.

OO(G)STGRITSEL, znw., v. — Z. OO(G)STRIJF.

OO(G)STMAAND, znw., v. — Augustus, Fr. *le mois d'août*.

OO(G)STRIJF, znw., v. — Groote houten rijf, waarmede men de achtergebleven koornaren op den akker bijeenrijft.

OO(G)STSCHEPEL, znw., m. — Groote houten schop, voorzien van eenen langen steel en dienende om granen, aardappelen, enz. om te zetten en op te scheppen (N. der K.), elders **Schoep** genaamd.

OOGVIJS, znw., v. — Vijs met een oog aan, Fr. *piton*.

OOIEVAARD, znw., m. — Ooievaar, Fr. *cigogne*.

OOK, Kemp. **OK**, bw. — Fr. *aussi*.

— Wordt ter bevestiging of bekrachtiging bij iets gevoegd, in den zin van *ten volle*, *volkomen*, *voorzeker*. Hfft. Dat is waar ook. Gij hèt gelijk ook. Dat is ook nie' waar.

OOKEN, UËKEN, w., o. — Jeuken. (K.) Z. HOOKEN.

OOMEN, znw., m. — Oom, Fr. *oncle*.

— Spr. *Er 'nen oomen aan dood doen*, iets doen waar men geen verstand van heeft. (K.) Ge gaat oc' huis schilderen?... Ge zult er 'nen oomen aan dood doen!

OOR, znw., v. en niet o. — Fr. *oreille*. (Overal in Zuid-Nederl.)

— Spr. *Da(t) ga(at) bij hem de eene oor in en de andere uit*, zegt men van iemand die alle vermaningen seffens vergeet.

— *Achter zijn ooren krabben*, neerstige pogingen doen. Hij zal achter zijn ooren meugen krabben om gedaan te krijgen.

— *Hij zal hem over zijn ooren nie(t) laten scharren*, hij zal zich niet laten verdringen, hij weet zich desnoods te verdedigen.

— *Naar iet zijn ooren niet laten hangen*, er niet naar luisteren.

— *Iemand de ooren afzagen*, hem vervelen door gezanik.

— *Veel om zijn ooren hebben*, veel werk, veel beslommeringen hebben. R.

— *Op allebei zijn ooren slapen*, ergens gerust in zijn.

— *Hij moet altijd me(t) zijn ooren getrokken worden*, hij moet altijd aangezet worden.

— *Nog nie(t) droog zijn achter zijn ooren*, nog jong en onervaren zijn.

— *Iemand ooren aannaaien*, hem wat wijsmaken, hem bedotten. M.

— *Op ééne oor na*, in 't geheel niet. Ge meent nog geld te krijgen : op één oor na.

OORBEL, znw., v., vrklw. *oorbelleke(n*. — Oorsieraad in den vorm van een belleken, dat met eenen ring in de ooren gehangen wordt ; ook welkdanige oorhanger, Fr. *pendant d'oreille*. Gouwe' oorbellen. Zilveren oorbellekens. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.)

OORD, znw., o., mrv. *oorden*, vrklw. *oordje(n*. — Oort, Fr. *liard*.

— Het mrv. *oorden* wordt gebruikt voor Geld. Hij hée' geen oorden meer. Da' kost oorden.

— Spr. *Die veur 't oordje geboren is, zal tot de(n) stuiver nie(t) geraken*, die arm geboren is, sterft gewoonlijk arm.

— *Vijf oordjes veur 'ne(n) stuiver geven*, den duursten prijs betalen.

— *'t Zijn die vijf oordjes niet*, 't is die reden eigenlijk niet, gij geeft eene schijnreden op om de ware te verduiken.

— *Ieder oordje* (of *iedere stuiver) brengt zijn gierigheid mee*, hoe rijker men wordt, hoe gieriger men is. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

— *Het oordjen hebben*, een schoonen spaarpot hebben. Hij zit met de' slechten tijd niks in, hij héet toch het oordje.

OORDEEL, znw., o. — Groot, verward, onstuimig gerucht. 't Ging daar gelijk 'en oordeel. E lèven gelijk 'en oordeel. Da' was daar 'en oordeel ! M.

OORDJENDOOD, znw., o. — Vrek, gierigaard. (Ook in Brab., z. Sch.)

OORDJESBROÔKE(N, znw., o. — Broodje, dat een oortje kostte.

OORDJESKÈÈRSKE(N, znw., o. — Roeten keersje dat een oort kostte.

— Fig. Iemand met een mager en bleek gezicht.

OORDJESPANNEKE(N, znw., o. — Aarden panneken dat een oort kostte.

OORDJESPOTTEKE(N, znw., o. — Potje van een oort.

OORDJESSCHOOL, znw., v. — Klein-kinderschool, waar men iederen dag een oortje betaalde.

OORDJE-ZEKER, znw., o. — Iemand die niets waagt, die niets doet zonder zeker van zijne zaak te zijn.

— Ook iemand die traag spreekt of handelt, alsof hij elk woord overweegt, eer hij het uitspreekt.

— *Oordje-zeker spelen*, niets geven of leenen zonder goede waarborg of onderpand.

*OORLOF NEMEN. « Afscheid nemen. » Sch. geeft die uitdr. voor N.-Brab. en de Kemp.

OORMEESTER, znw., m. — Oorarts, geneesheer voor de oorziekten.

OORSMOUT, znw., n. — Oorsmeer. T., R.

OORVEEG, znw., v. en met m. — Z. Wrdb.

OORWEGE, bw. — *In aanwege*, in aantocht, op handen. T. (Ook in Limb.) Daar is iet in oorwege dat niet goed en is. Wat mag er in oorwege zijn?

OOST, znw., m. en niet v. — Oost-Indië (Ook in Limb., z. Sch.) Hij is soldaat in den Oost. Dat schip vertrekt morgen naar den Oost.

OOST, znw., m. — Oogst. Fr. *moisson*. G. Ook in 't Mndl. is het *oost* en *oest*.

OOSTAPPEL, OOSTEN, OOSTFOOI, enz., Z. OOGSTAPPEL, OOGSTEN, OOGSTFOOI, enz.

OOSTEL, znw., o. — Verkorting van Oosterloo, een gehucht en parochie onder Gheel.

OOSTEL, znw., m. — Unsel, Romeinsche balans bij OPPR., 74. *bister*. (N. der K.)

OOSTEN, znw., o. en m. — Fr. *l'Orient*.
— Spr. *Als 't regent uit den Oosten, regent het zonder vertroosten.*

OOSTER (scherpe o), znw., v. — Oester. Fr. *huître*. (Ook in Brab., z. Sch.)

OOSTERSCH, bnw. — Van 't Oosten.
— *Oostersche duif*, wilde duif, boschduif. Fr. *pigeon ramier*.

***OOSTWESTER**, znw., m. — « Hoed der kooldragers. » Sch. geeft dat w. voor Antw.

OOTSEL (uitspr. *ôtsel*), znw., m. — Hetzelfde als Oostel, unsel. (Z. der K.)

OP (in 't Z. en W. *oep*), vz. en bw. — Z. Wrdb.
— Men gebruikt *op* tusschen twee znw. om eene onmiddellijke opvolging van voorwerpen derzelfde soort aan te duiden. D. B., R., bij de Holl. *aan*. Slag op slag. Dag op dag. Jaar op jaar.
— Wordt, vóór eene onb. wijze, gebezigd om eene onmiddellijke toekomst uit te drukken. Op trouwen staan. Die bloem staat op 't openkomen. Op sterven liggen. Dat huis staat op 't invallen.
— Wordt ook gebruikt voor *in*. Op dat water zit veul vis(ch). Paling op 'ne' vijver zetten. Er is echter verschil tusschen *op 't veld* en *in 't veld*, *in 't water* en *op 't water*, *op den bemd* en *in den bemd*, *op stal* en *in den stal*, enz. Men zegt: *in* 't veld wandelen, doch: *op* 't veld werken. De koeien gaan *in* de wei, wanneer men ze geregeld

thuis haalt; anders gaan zij *op* den klaver, *op* de spurrie; men zet *zé op* de wei, om ze te laten vet worden. Men zet eene koei, eene geit, een schaap *in* den stal, maar een peerd *op* stal. Men zegt: er staat of ligt veel hooi *op* dien bemd, doch: daar is veel graan *in* 't veld, voordat het gepikt is; maar daarna: daar staat veel graan *op* 't veld, enz.

— *Op 'en ander*, z. ANDER.

— *Op den buiten*, z. BUITEN.

— *Op iet bie(d)en*, z. BIE(D)EN.

— *Zingen op een muziekinstrument*, zingen met begeleiding van een muziekinstrument, in Noord-Nederl. *bij*. Hij zingt op de piano.

— *Op flesschen aftrekken, trekken*, in flesschen aftappen. Wijn wordt op flesschen getrokken. Bier op stoopkens aftrekken.

— *Iemand op stiel, op een ambacht doen*, hem een ambacht laten leeren. Op wa' stiel is oe' bruur? Hij is op 't schoenmaken.

— *Komen op*, z. KOMEN.

— *Een huis, eene straat, enz. op zijnen rechter- of linkerkant laten liggen*. Ge laat 'et stadhuis op oewe' rechte' kant liggen, en ge slaagt links af. — Ook met *hand*. Ik liet de kerk op mijn slinke hand liggen, en ik sloeg rechts af.

— Wordt gebruikt, nevens *naar*, bij *luisteren*. Ik heb lank op da' muziek staan luisteren.

— *Op den band liggen*, aan den band, sprek. van honden.

— Wordt gebruikt als voorz. van richting. Dat is hier de baan op Brecht. Dieë voerman rijdt op Antwerpen. Den booi (bode) van Westmal op Turnhout.

— *Op... in, op... aan*, in de richting van. Hij ging op Schil' in. Den dief liep op Westmal' aan.

— Men zegt ook: Zij liep naar huis op in.

— *Het op iemand hebben*, z. HEBBEN.

— *Het op iemand gela(d)en hebben*, z. GELADEN.

— *Op iemand gemikt zijn, het op iemand gemikt hebben*, z. GEMIKT.

— *Het op iemand* of *op iet steken*, z. STEKEN.

— *Op klokslag van..., op 't slag van...*, juist als het genoemde uur slaat. Hij was hier op 't slag van één uur. De school begint op klokslag van negen uren.

— Gedurende de genoemde tijdruimte. Ik kan da' werk nog op geen vier weken afmaken. Hij kan dieë' weg op vijf uren gaan. Op hoeveel tijd kan ze dat doen?

— *Op 'nen omzien*, in een ommezien. 't Was op 'nen omzien gedaan.

— *Op één, twee, drij*, in zooveel tijd als er noodig is om tot drie te tellen. Op één, twee, drij was zij' pak gemaakt.

— Na verloop van zekere tijdruimte. Op den tijd van drij weken was hij deerlijk vermagerd.

— *Op e kört*, in den loop van een korten tijd. Wordt gebruikt voor een verleden en een toekom. tijd. (Volgens het *Wrdb. der Nederl. Taal* veroud.) Ik zal op e kört is komen. Ik heb op e kört al vier keeren te Antwerpen geweest.

— *Op zijn renten lèven*, hetzelfde als het Noordnederl. *van zijn renten leven*.

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible] Ik heb [illegible]

— [illegible] Ik [illegible] niet [illegible]

— [illegible] wordt [illegible]

— [illegible] Ik [illegible] Ik [illegible]

— [illegible] Hoe heet [illegible]

— [illegible]

— [illegible] wordt gebruikt [illegible]

— [illegible] in Noord- [illegible] niks [illegible] meer tegen [illegible]

— [illegible] ont- [illegible] alles loopt [illegible]

— *Op* [illegible]

— *Op de* [illegible]

— *Iemand op* [illegible]

— *Op droog zand* [illegible]

— [illegible] *Op end op* [illegible] gansch op. Alles is op end op.

— T[illegible]. Hij gelijkt [illegible] vader op end op.

— *Op* in samenstellingen beteekent: 1° Naar de hoogte: *op*[illegible], *opgaan*, *ophalen*, *ophelpen*, *opnemen*, [illegible], [illegible], *optassen*, enz.; 2° Vermindering, sleet, vernieling: [illegible], [illegible], [illegible], *opeten*, *opnaaien*, *opraspen*, [illegible], *opstoken* (brandstof), [illegible], *opmooren*, [illegible], [illegible], [illegible], enz.; 3° Verfraaiing, verbetering: *opbörstelen*, *opeggen*, [illegible], *opgritselen*, *opkèren*, *opklee(d)ven*, *opnemen*, *opzanden*, *opzetten*, enz.; 4° Voortgaan met: *Opboren*, *opbörstelen*, *opdekken*, *opdörs(ch)en*, *opgeven*, *opgieten*, *ophalen*, *opmaalen*, *opschrijven*, enz.; 5° Bijeen: *opbinden*, *opmijten*, *optassen*, enz.; 6° Herstelling: *oplappen*, *opmaken*, *oprepareeren*, enz. Z. mede T. en R.

OPBABBELEN, w., b. — Smakelijk opeten. (K.) Wij zullen die lekker wafeltjes is opbabbelen. — Ook **Kababbelen.**

OPBIJNEN, w., b. — Opbinden. (K.) Hout opbijnen. Koren opbijnen.

OPBINDEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand wat opbinden*, hem wat wijsmaken.

OPBOĔFEN, w., b. — Te veel spijzen doen eten, bij Sch. *opböffen*. E kind opboëfen mè' pap en potagie.

OPBOEIEN, w., b. — *Iemand opboeien*, hem opwinden. Ge moet 'em zoo wat opboeien, dan begint em te stoëfen.

— Zich in gramschap stellen. 't Is nie' goed van oe zoo op te boeien. Ge meugt oe zoo nie' opboeien veur 'en kleinigheid.

OPBOEREN, w., b. — Verboeren, door boeren verteren. Hij hée' zijn heel fortuun opgeboerd.

OPBOLLEN, w., b. — Bij smeden. Effen slaan of verharden met den hamer, Fr. *planer*.

OPBOOMEN, w., b. — Bij wevers. De ketting om den garenboom winden. Het garen moet vast opgeboomd worden,

OPBRA(D)EN, w., b. — Vleesch, enz. een weinig braden, opdat men het langer zou kunnen bewaren. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ge moet da' vlees(ch) wat opbra(d)en, anders bedervet nog.

OPBREIEN, w., b. — Opsmeren, bestrijken met boter, vet, enz. Ik zal uwen boterham wel opbreien.

— Verbruiken met te breien. Al ons boter is opgebreeën.

OPBRENGEN, w., b. — *Iemand op iet opbrengen*, hem iets in 't geheugen terugbrengen. Ik was den naam vergeten, maar Frans brocht er mij op.

OPBRENGEN, w., b. — Grootbrengen, opvoeden, Fr. *élever*. Z. Wrdb. (Volgens V. D. wordt dit w. weinig gebruikt; hier hoort men het dagelijks.)

OPBRENGST, znw., v. en m. — Z. Wrdb.

OPBROĔBELEN, w., o., met *zijn*. — Opborrelen. Kokend water broëbelt op.

OPBROEIEN, w., b. — Opstoken, ophitsen tot het kwaad. (Z. der K.) Ze hemmen dieë' jong' opgebroeid om da' kwaad te doen.

OPCENTIEMEN, znw., m., mrv. — Verhooging van het oorspronkelijk vastgestelde bedrag eener rijksbelasting met een of meer percenten, ten voordeele van de gemeente, de provincie, enz.

— Z. ONGELD.

OPDABBEN, w., b. — Al dabbende opwerpen. (K.) De honden hebben mijn heel bloembed opgedabd.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

OPEEN, [illegible] — Op elkander. [illegible]

— [illegible]

OPEENDOUWEN, w., [illegible] — Samendrukken. T., Kl.-Br. Ge [illegible] in 't koffer.

OPEENDRINGEN, w., [illegible] — Tegen elkander dringen. T., Kl.-Br. [illegible]

OPEENGEPAKT, verl. dw. — Vast tegen elkander geprangd. 't Volk stond er opeengepakt.

OPEENLOOPEN, w., o., met *zijn*. — Op elkander loopen, elkander in de vaart ontmoeten. Twee treinen zijn opeengeloopen.

OPEENNAAIEN, w., b. — Het een op het ander naaien. T., R. Twee lappen opeennaaien.

OPEENPERSEN, w., b. — Op elkander persen, samenpersen. T., Kl.-Br. We zitten daar opeengeperst gelijk hèring in 'en ben.

OPEENRIJDEN, w., o., met *zijn*. — Al rijdende op elkander loopen. As twee treinen in volle vaart opeenrijen, ge kunt denken hoe schrikkelijk dat da' moet doen.

OPEENSPETEN, w., b. — Op elkander spelden. Ik zal die lappen opeenspeten.

OPEENSTEKEN, w., b. — Het een op het ander steken. T., Kl.-Br. Steekt da' graan maar opeen.

OPEENSTOOTEN, w., b. — Op elkander stooten. T., Kl.-Br. Zavel opeenstooten.

OPEENTASSEN, w., b. — Op elkander tassen. T., Kl.-Br. Tast de haver en de rouwevie maar opeen.

OPEENVALLEN, w., o., met *zijn*. — Op elkander vallen. T., Kl.-Br. Geen appelen afschudden, want as ze opeenvallen, dan butsen ze.

OPEENVUREN, w., b. — Op elkander voeren. T., Kl.-Br. Mest opeenvuren.

OPEENVOLGEN, w., o., met *zijn*. — Op elkander volgen. T., R. Ze volgen kört opeen.

OPEENZETTEN, w., b. — Het een op het ander zetten. Zet die doozen maar opeen.

— Fig. *Mens(ch)en opeenzetten*, kwaad vuur stoken, de oorzaak zijn van oneenigheid tusschen personen.

OPEENZITTEN, w., o. — Op elkander gedrongen zitten. T., Kl.-Br. We zaten in die zaal zoo dicht opeen, da' me ons nauwelijks kosten ruren (roeren).

OPEGGEN, w., b. — Losmaken door te eggen. Dieë grond zou is lochtjes moeten opgeëgd wörren.

OPEN, bvw. en bw. — Z. Wrdb.

— Wordt gezeid van het weder in den winter, zoolang het zonder vorst blijft. 't Héet heel de maand open weer geweest. As 't open weer blijft, dan moette die boomen uitdoen en verplanten.

OPENBREKEN, w., b. — *Gers, hooi, ens. openbreken*, afgemaaid gras, nog niet gansch droog hooi openspreiden. T., Kl.-Br.

— *'En mijt openbreken*, eene stroo-, graan- of houtmijt beginnen weg te doen. T., Kl.-Br.

— *Breekt mijne(n) mond niet open*, z. MOND.

— O., met *zijn*. Opengaan, sprek. van een gezwel. T., R., Kl.-Br. Dieë zwèèr zal gauw openbreken.

OPEN-EN-TOE, znw., m. — Harmonica, Fr. *accordéon*. De lotelingen doorliepen 'et dörp mè' 'nen open-en-toe. Z. ook TREKÖRGEL.

OPENGAAN, w., o. — Z. Wrdb.

— *De dagen gaan maar open en toe*, zegt men van de korte winterdagen.

— *Ik weet niet langs waar hij opengaat*, ik heb zijne taal nog niet gehoord, hij heeft mij nog niet aangesproken.

OPENHEBBEN, OPENHEMMEN, w., b. — Opengedaan hebben. D. B. Ik heb de deur open.

— Iets hebben dat openstaat. D. B. Ik heb vier roozen en vijf lelies open.

OPENHOUDEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Ook o. Met de kermis houwen de herbergiers later open as op de gewoon Zondagen. In die herberg hebben ze gisteren den heelen nacht opengehouwen.

OPENIGHEID, znw., v. — Opening, Fr. *ouverture*. Er is hier en daar 'en openigheid in de haag.

OPENKOMEN, w., o., met *zijn*. — Zich openen, sprek. van bloemen, Fr. *s'éclore*. De roozen en witte lelies komen open.

OPENLUIDEN, w., o., met *zijn*. — Het luiden dat des morgens het openen der kerk aankondigt. In den zomer luidt de kerk om vijf uren open en in den winter om zes. De kerk is vandaag vroug opengeluid.

OPENSCHORPEN, w., b. — Openscheuren, openrijten met de horens. Z. SCHÖRPEN. (K.) De koei hée zijnen buik opengeschörpt.

OPENTAMPEN, w., o., — Hetzelfde als Openluiden. Z. ald. (Z. der K.) T.

OPENTLIJK, bw. — Openlijk.

OPENVIER, OPENVUUR, znw., o. — Eene ijzeren kachel die enkel tot verwarming dient, met eenen rooster langs buiten, en waarvan het vuur zichtbaar is, Fr. *feu ouvert, cheminée*. D. B.

OPENWROOKEN (ook *opənwruēkən*), w., b. — Openwringen, met moeite opendraaien, bij Sch. *openwreeken*. (K.) E slot openwrooken.

OPFLIKKEN, w., b. — Opschikken, opsmukken, fraai aankleeden. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) Da' meisken houdt er van, van heur op te flikken.

— Verstellen, Fr. *raccommoder*. Ik zal zien dat ek da' kleed nog wat opflik.

OPFOOIEN, w., b. — Geven om op te drinken. Hij hée' gisteren twee frang opgefooid. As hij wa' bij drank is, dan zou hij gemakkelijk al ze' geld opfooien.

OPFRÈTEN, w., b. — Opvreten, gulzig verslinden. Dieë gulzigaard héet alles opgefrèt.

— *Zijn eigen opfrèten*, zijne gezondheid krenken door gramschap of hertzeer. Ge zoudt oe eigen opfrèten van colère, as ge die deugenieten bezig ziet.

OPGAAN, w., o., met *zijn*. — Bij kegelaars, biljartspelers, enz. Het spel beginnen. D. B. Gij moet opgaan. Heulen om te zien wiedat er moet opgaan.

— Soldaat worden, naar het leger gaan. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) As ek geene' man kan krijgen, dan moet ek opgaan. Hij is veur ze' lot opgegaan.

— Verbruikt worden, Fr. *se consommer, s'épuiser*. D. B. Me' geld begint stillekens op te gaan. Ons kolen gaan op.

— Opvliegen, in gramschap schieten. Ge hadt 'em is moeten hooren opgaan, as ek 'em vroeg dat hij mij zou betalen. Zij ging op gelijk vier en vlam, as ek heur daarover aansprak.

— *Zòò gaat de vlieger* (of *de balon*) *nie(t) op*, z. VLIEGER.

— *Opgaande werk*, werk dat gaande en staande verricht wordt.

OPGEKROPT, bvw. — Opgepropt, gansch opgevuld, zoo vol dat er geene plaats meer overschiet. De zaal was opgekropt van 't volk.

OPGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Opraken, Fr. *se consommer*. Oe' geld zal gemakkelijk opgeraken, as ge 't zoo breed blijft aanleggen.

— Kunnen opstaan. Den ouwe viel en hij kost alleen nie' meer opgeraken.

OPGEVEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *De(n) leste(n) man de(n) zak* (of *de hot*) *opgeven*, de laatste in de herberg blijven.

— Door de keel gieten, ingeven, sprek. van dieren, wie men eenen geneesdrank toedient. D. B., T., R. Hedde 't pèèrd den drank opgegeven?

— Aangeven, Fr. *donner*. Den toon opgeven.

— Geven totdat iets op is. T., R. Ik kan oe geenen boterham geven: al ons brood is opgegeven.

— Meer betalen, toegeven. T., R. Ik zal oe twee frang opgeven. As ge oe' koei wilt vermangelen tegen de mijn, dan zal ik 50 fr. opgeven.

OPGEZET, bvw. — Opgetooid, opgesmukt. 'En opgezette modepop. Z. OPZETTEN.

— *Met iet* of *met iemand opgezet zijn*, er mede in zijnen schik zijn, er zeer over voldaan, er mee ingenomen zijn. T. (Ook in Brab., Limb. en Vl., z. Sch.) Ik ben mè' zijne' praat nie' opgezet. Ge moet 'em wa' prijzen: daar is em geweldig mee opgezet. Ik begrijp nie' hoeda' ge mè' zoo 'ne' flauwe' vent kunt opgezet zijn.

— *Me(t) opgezette(n) wil*, met opzet, Fr. *à dessein*. D. B. Hij héet oe mee' opgezette' wil bedrogen.

OPGIETEN, w., b. — Eenen geneesdrank aan het vee toedienen. Z. OPGEVEN. T.

— *Koffie opgieten*, hetzelfde als het Holl. Koffie zetten, Fr. *faire du café*. Ook **Opschenken**.

OPGOEIEN, w., b. — Opgooien. Z. Wrdb.

OPGRAVEN, w., b. — Lichtjes omgraven, losspitten. T., R. Dieë grond moet nog wat opgegraven wörren.

OPGRITSELEN, w., b. — Den grond oplichten door hem te gritselen. (**Z.** der **K.**) T. Dieë grond leet te vast, ge moet 'em wat opgritselen.

— Eenen weg, een perk, enz. een fraaier uitzicht geven door te gritselen. (**Z.** der **K.**) T. De hofpa(d)en opgritselen.

OPHAALDER, znw., m. — Bij smeden. Holle doorslag, dienende om regelmatige kopjes aan de klinknagels te slaan, Fr. *poinçon creux*. — Stamp om de koppen aan de nagels te slaan, Fr. *clouère, clouière, cloutière*.

OPHAALKRAAN, znw., v. — Kraan, dienende om goederen op te halen, niet af te laten. Zij rust op een houten vloer, die meer lang is dan breed en van wieltjes voorzien is, zoodat het heele gestel kan geplaatst worden waar men wil. Op het voetstuk rust eene buis, zooals een kanon op zijn affuit; in die buis zit eene andere, die men naar believen in- en uitschuiven kan, zooals aan de schuiftrompet of piston. Daarom heet zij ook *pistonkraan*. Men noemt ze ook *handkraan*, omdat men ze met de hand in werking kan stellen, terwijl de andere kranen alleen met waterkracht werken. Deze kan ook door waterdrukking in beweging gesteld worden. Andere namen zijn : *jigger, djingel* en *duvel*.

Jigger is, zegt men, Engelsch; op zijn Engelsch uitgesproken, is 't *dsjigger*, wat verbasterd is tot *djingel* en zoo tot *duvel*. Men merke nochtans op, dat de *j* van *jigger* aan de dokken uitgesproken wordt gelijk de *j* van *ja, janken*, enz. en dat hetzelfde plaats heeft bij *djingel*. (A.)

OPHAKKEN, w., b. — Met eene hak den grond oplichten. (Ook in Brab., z. Sch.) De grond moet dikwijls opgehakt wörren.

OPHALEN, w., b. — Hetzelfde als het Holl. Van iets ophalen, Fr. *remettre quelque chose sur le tapis*. Dat em vruger knecht bij den baron geweest héet, dat haalt em nog altijd op.

— Bovenhalen, opbrengen, opdisschen. Haal 'et eten maar op.

— Uit het bed halen, sprek. van kinderen. R. Haalt de' kleinen is op.

— Zoolang halen totdat iets op is. T., R., Kl.-Br. Ze' geld stond bij den notaris, maar 't is bijkanst al opgehaald.

— Bij iemand iets halen, koopen, tegen 't geld dat men van hem te goed heeft. Een timmerman b. v. die voor eenen winkelier gewerkt heeft, kan bij dezen zijnen loon in winkelwaren ophalen. Ze levert in dieë' winkel boter en eieren, maar ze moet er alles ophalen. Ook **Opnemen**.

— *E lièken ophalen*, een lied aanheffen. T., R., Kl.-Br.

— Bij smeden. De koppen aan de nagels slaan, door middel van den ophaalder.

OPHEBBEN, OPHEMMEN, w., b. — Fig. Dronken zijn. D. B. Hij héet te veel op.

— Verteerd, verkwist hebben. Dieën dronkaard hée' ze' geld al op.

— *Iemand* of *iet ophebben*, weten wat iemand in zijn schild voert, zijn inzicht doorgronden, iets verstaan hebben. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij zee nie' dat em om geld kwam, maar ik had 'em seffens op. « Ha, ik *heb het op:* de moeder wil Lisa met den zoon van den Secretaris doen trouwen. » (CONSCIENCE. *Eene Gekkenwereld*, 15.)

OPHELPEN, in 't Z. ook **OPHÖLPEN**, w., b. — Verteren, verkwisten. T., R. Hij zal ze' fortuun schoonekes ophelpen.

— Ten onder brengen, Fr. *ruiner*. Dieë jongen zal zijn ouwers nog heelegans(ch) ophelpen.

— *Iemand op iet ophelpen*, het hem herinneren. Hij heet, hij heet... toe! helpt er mij is op! Wacht! ik zalder oe ophelpen.

OPHIFFELEN, w., b. — Opschudden met de hand of met den riek, sprek. van stroo, mest, haksel, enz. (K.)

OPHOU(D)EN, w., b. — Opkweeken, grootbrengen, Fr. *élever*, sprek. van dieren. T., R. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) E kalf ophouwen. Gade oe' veulen verkoopen? Nee, ik hoû 'et op.

— *'En streen saai ophouden*, ze op beide handen uitstrekken om ze te laten afwinden.

— *Zijn eigen ophouden met*, omgaan, verkeeren, Fr. *fréquenter*. Ik wil me met dieë' kèrel nie' ophouwen. Hij houdt nie' op as mè' slecht volk.

OPHUSSEN, w., b. — Ophitsen. 'Nen hond ophussen.

OPJACHTEN, w., b. — Aanzetten, aansporen, Fr. *exciter*. (Z. der K.) Dieë jongen moet wat opgejacht wörren, anders werkt en nie'.

— De marbols opnemen en er mede gaan loopen (Z. der K.), te Antw. Opstärren.

OPJANSELEN, w., b. — Hetzelfde als Opjachten. (Z. der K.) Ge moet me zoo nie' opjanselen, 't werk zal wel op tijd gedaan zijn.

OPKALKEN, w., b. — Met krijt opschrijven. Kalkt die rekening op veur 't vergeten.

OPKAPPEN, w., b. — Eene aard- of stortkar doen achteroverslaan om ze te ontladen. 'En kar mest, zavel, enz. opkappen.

— Ook o. De kar kapten op, omdat de voerman ze nie' vastgemaakt had.

OPKĀRREN, w., b. — Ophoogen met er aarde, steengruis, enz. op te voeren. De weg zou hier wel wa' meugen opgekārd wörren.

OPKÈREN, w., b. — Door keren een fraaier uitzicht geven. T. De' vloer opkèren. 'Et huis was schoon opgekèèrd.

— Wegkeren, door keren verwijderen. Kèèrt die vuiligheid op.

OPKEUTEREN, w., b. — Al keuterende doen opstaan. Keutert dieë' luiaard is op.

OPKISSEN, w., b. — Z. OPHUSSEN. (A.)

OPKLAFEREN, w., o., met *zijn*. — Opklauteren. Hij klaferde den boom op.

881023 A

OPKLEE(D)EN, w., b. — Opschikken, fraai aankleeden. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik gaan mij opklee(d)en veur de feest. Zij is alle Zondagen schoon opgekleed.

OPKLEFFEREN, OPKREFFELEN, w., o., met *zijn*. — Opklauteren, opklimmen. De kat klefferde den boom op.

OPKLÈREN, w., o. — Opklaren. 'Et weer klèèrt op.

OPKNABBELEN, w., b. — Al knabbelende opeten. E stuk brood opknabbelen.

OPKNOĔFELEN, OPKNUFFELEN, w., b. — Al knoĕfelende opeten. 'En taai ruggebroodkörst opknoĕfelen. Hij knuffelt zijnen boterham droog op. Z. KNOĔFELEN.

OPKNOĔFEN, OPKNUFFEN, w., b. — Z. OPKNOĔFELEN.

OPKNIJZEN, w., b. — Al knijzende opeten. 'Nen appel opknijzen. Z. KNIJZEN.

OPKOMEN, w., o. — *Laten opkomen*, vleesch, enz. een weinig laten braden, niet om het op te dienen, maar om het langer te kunnen bewaren. Ge moet die wörsten wa' laten opkomen, anders houdde ze nie' goed.

— Spr. *Da(t) zal u opkomen*, dat zal u berouwen, dat zult gij bezuren. D. B., R. (Ook in Limb., Hag. en Brab., z. Sch.) Ge hèt mij uitgelachen en beleedigd, maar da' zal oe opkomen!

OPKÖRTEN, w., onp. — Afkorten, verminderen, sprek. van den tijd. Nog vijf dagen, en dan is 't vacantie: 't begint toch al op te körten.

OPKRABBEN, w., o., met *zijn*. — Opkramen, vertrekken, Fr. *décamper, déguerpir*. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij is gisteren, tegen avend, opgekrabd.

OPKREFFELEN, w., b. — Z. OPKLEFFEREN.

OPKRIJGEN, w., b. — Opgeëten, verteerd krijgen. Ik kan dat eten nie' opkrijgen. Dieë verkwister zal ze' fortuuntje gemakkelijk opkrijgen.

— Opgerecht krijgen. De zatlap lag op de' grond, en ze kosten 'em met tweeën nog maar moeilijk opkrijgen.

OPKROPPEN, w., b. — Oppproppen, Fr. *gorger, se gorger*. Dieë gulzigaard kropt zijn eigen op.

— *Opgekropt vol*, z. OPGEKROPT.

OPKRUIFELEN, w., o., met *zijn*. — Al kruifelende beklimmen. Den trap opkruifelen.

— O., met *zijn*. Zich al kruifelende oprichten. 'Et kind kruifelden alleen op. Z. KRUIFELEN

OPKUIS(CH)EN, w., b. — Fraai opvegen, schoonmaken. Dè kamers opkuis(ch)en. De vloer moet nog wat opgekuis(ch)t wörren. « Hij gaat den tuin laten *opkuischen.* » (CONSCIENCE. *Simon Turchi*, 19.)

— Wegnemen door te kuis(ch)en. Kuis(ch)t da' stroo en die vuiligheid wat op.

— Fig. Opeten, zonder dat er iets overblijft. Den hond hèet alles schoon opgekuis(ch)t.

OPKWIKKEN, w., b. — Opkweeken. Hij kwikt al zijn honden op.

OPLA(D)EN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand wat opla(d)en*, hem wat wijsmaken, Fr. *faire accroire quelque chose à quelqu'un.* (Ook in Brab., z. Sch.)

OPLAPPEN, w., b. — Verstellen, Fr. *raccommoder.* Z. Wrdb.

— Ook fig. van zieke menschen. Den doktoor kan 'em nog wel wat oplappen, maar genezen nie' meer.

OPLAPPEN, w., b. — *Iemand oplappen*, hem verloren spelen, hem ongemerkt verlaten. Ik ben mee' hem naar Santhoven kermis geweest, maar onderwegen hèet em mij opgelapt. Ik wier' gewaar dat ek last mee' 'em zou krijgen, en daarom heb ek 'em stillekens opgelapt.

— Laten vliegen. Ik heb al mijn duiven opgelapt.

— O. Oprispen, opwerpen, sprek. van de maag. Mijn maag lapt op.

OPLEG, znw., m. — Hetgeen men meer betaalt of toegeeft. D. B. Ik heb hem vijf frang opleg betaald.

OPLEGGEN, w., b. — Meer betalen, toegeven. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) As hij nog 'en half stuk opleet, dan krijgt em mij' kalf. Ik boo' 'em tien frang en, had ik nog 'ne' frang willen opleggen, ik had 'et meubel gehad.

— Hetzelfde als het Holl. Inmaken, inleggen, sprek. van visch, groenten, vruchten, enz., Fr. *saler, mariner, confire, conserver.* R. (Ook in Brab., z. Sch.) Snijboonen opleggen. 'Ne' pot prinsessen opleggen. Opgeleed fruit. Opgelede vis(ch).

-- Van boter sprek. zegt men niet *opleggen*, maar *opsteken.*

— Zeker meisjesspel met spelden.

— *E vat opleggen*, een vat dat al wat geloopen heeft, oplichten en wat voorover leggen met er iets onder te steken, opdat het goed zou loopen. 't Vat is al af, en 't is nog nie' opgeleed.

OPLEGLAT, znw., v. — Bij timmerl. Lat die boven op eene vergering wordt aangebracht, om eene voeg te dekken.

OPLEGLIJST, znw., v. — Bij timmerl. Lijst die boven op eene vergering wordt genageld, om een bevallig uitzicht aan 't getimmerte te geven.

OPLEGPOT, znw., m. — Hooge aarden pot, waar men boonen, enz. in oplegt.

OPLEGSTUK, znw., o. — Bij timmerl. Stuk hout, dat boven op eene vergaring wordt genageld.

OPLEIDEN, w., b. — Wordt gezeid van kinderen die het vorig jaar hunne eerste communie gedaan hebbende, nu dienen om de nieuwe communicanten van hunne plaats naar de communiebank te geleiden. Het opleiden bestaat niet overal.

Wanneer een huwelijk plaats heeft, dan leidt de vader der bruid of, in diens afwezigheid, de bruid ten stadhuize en ter trouwzaal. Dat heet men *de bruid oplei(d)en.* (A.)

OPLEIDER, znw., m. — Jongen die eenen eerste-communicant opleidt, bij Hfft. *geleider.*

OPLÈVEN, w., b. — Verbruiken om op te leven. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) *Ze' geld oplèven.* Heur fortuuntje zal gauw opgelèèfd zijn.

OPLITSEN, w., b. — Een vrouwenkleed opschorten met de litsen die onder aan het kleed genaaid zijn, aan de daartoe bestemde knoppen te haken. Die mode bestaat thans niet meer. De vrouwen litsten hun kleed op om den zoom niet te bevuilen.

OPLOOPENDHEID, znw., v. — Bij veeartsen. Opzwelling van hoornbeesten, ten gevolge van de gassen die zich in de pens ontwikkelen, wanneer de herkauwing niet goed gebeurt.

OPLOOPIG, bvw. — Oploopend, lichtgeraakt. Hij is oploopig van aard. 'Nen oploopige mensch.

OPLUIEN, w., b. — Zakken door middel van eene lui ophijschen. Graan opluien.

OPMAKEN, w., b. — Aanhitsen, Fr. *exciter.* Ze hebben 'em opgemaakt om zoo te handelen. Hij zou da' nie' gedaan hebben, as ze 'm nie' opgemaakt en hadden.

V. D. heet het w. verouderd en Kram. zegt dat het in dien zin weinig gebruikt wordt. In de prov. Antw. is het zeer gemeen, evenals in 't Hag., 't Hasp. en in W.-Vl. Zie T., R. en D. B. i. v. *opmaker.*

— *Opgemaakt spel* of *opgemaakt werk,* vooraf beraamde zaak. R.

— Herstellen, verstellen, Fr. *réparer, raccommoder.* T., R. Hij is zijn huis aan 't opmaken. Die kleeren kunnen nog wat opgemaakt wörren.

— *Boter opmaken,* ze in klompen of vormen kneden. De boter is bijkans gereed : ze moet nog opgemaakt wörren.

OPMETSEN (Kemp. *opmätsən*), w., b. — Opmetselen. D. B. 'Ne' muur opmetsen.

OPMEUZELEN, w., b. — Oppeuzelen, traagzaam, bij kleine beetjes opeten. D. B. Z. MEUZELEN. De kinderen meuzelden hunnen boterham op.

OPMOËFELEN, w., b. — Al moëfelende opeten. — Z. MOËFELEN.

OPNEEMDOEK, znw., m. — Z. OPNEEMVOD.

OPNEEMVOD, znw., v. — Doek of vod waar men den natten vloer meeopneemt, dweil, Fr. *torchon*. (Ook in Brab. en 't L. v. W., z. Sch.)

OPNEMEN, w., b. — Opschrijven, opteekenen, Fr. *annoter, inventorier*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De meubelen opnemen van 'en huis. Da' woord zoudde moeten opnemen.

— Waardeeren, schatten. T., R., Kl.-Br. Eerdat ek naar dieë' koopdag gaan, moet ek de koopen opnemen. Graan, land, huizen opnemen.

— Bij iemand iets halen, koopen, tegen 't geld dat men van hem te goed heeft. Z. OPHALEN. Zijne werkman moet zijne' loon in winkelwaar opnemen.

OPNEUKER, znw., m. — Lap, oorveeg. M. Iemand 'nen opneuker geven.

— Stomp onder den neus. Hij gaf 'em 'nen opneuker, dat 'et bloed spoot.

OPNEUZELEN, w., b. — Opsmullen, smakelijk opeten. De kinderen waren hun lekker aan 't opneuzelen. « Dat is zoo nogal een vroolijk partijtje, en we kunnen ons nog verheugen iederen keer dat we de beloofde giften *opneuzelen*. » (ZETTERNAM. *Voor twee centen minder*, 10.)

OPPAS, znw., m., zonder mrv. — Oppassing, verzorging, Fr. *soin*. D. B., M. (Ook in Brab., z. Sch.) Die jonge vogelen vragen veul oppas. Dieën ouwe vent héet daar zijnen oppas nie' gelijk 'et behoort.

OPPASSEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Oppassen is de boodschap*, Z. BOODSCHAP.

— *E meisken oppassen*, wordt schertsend gezeid voor Met een meisje verkeeren, ze vrijen.

***OPPEKKEN**, w., b. — « Opsmukken, opschikken. Dit meisken pekt zich te veel op voor haren stand. »

Sch. geeft dat w. voor Antw.

OPPER, bw. — Opwaarts. Hij gong den berg opper.

— In de richting van. Waar ging hij naartoe? Hij ging naar Schil opper.

OPPER, znw., o. — *In 't opper vèren*, scheepsterm. Tegen den wal en tegen wind, maar met de tij varen.

OPPERDEKEN, znw., m. — Eerste deken in eene gilde.

OPPERGELD, znw., o. — Het bedrag, waarmede de koopprijs wordt verhoogd bij openbare veilingen.

OPPERVOGEL, znw., m. — De opperste, de hoogste vogel op eene wip. Z. WIP. Den oppervogel afschieten.

OPPEUZELEN, w., b. — Opeetabbelen, smakelijk en met kleine beetjes opeten. Hij heeft heel zijn boterkens al opgepeuzeld.

OPPIJPEN, OPPINNEN, w., b. — Eene pijp- of pinnaars in hare pijpjes of pinnen zetten: en z. de pinnekens aanbrengen, die vereischt worden voor een goed gebruik. Z. dat w.

OPPINNEN, w., b. — Bij schoenmakers. Wanneer de bovenleer op den leest is geslagen en de « contrefort » tusschen het « [illegible] » steekt, dan wordt het bovenleer over den leest getrokken en vroeger met stalen pinnen, nu met « spelingels » vastgemaakt, totdat het overleer aan den binnenzool genaaid is. De bewerking heet *oppinnen*.

OPPLAKKEN, w., b. — Door plakken verbinden. T., R. De [illegible] (affiche) is al opgeplakt.

OPPOËFEN, w., o., met zijn. — Bol staan, sprek. van kleederen. K. Dat kleed poëft op onder de mouwen.

OPPOPPEN (in 't Z. en W. *oppoëppen*), w., b. — Als eene modepop opschikken. Da' mensken popt heur veel te veel op. Ze is opgepopt dat 't schande is.

OPRAMASSEEREN, w., b. — Oprapen, opzameien. Ramasseert al die papieren op en legt ze weg.

OPRAPEN, w., b. — Z. Wrib.

— *Iemand van de straat oprapen*, uit de armoede ophelpen. Ik heb 'em van de straat opgeraapt.

— *Iet oprapen*, bedrogen worden, sprek. van eene jongedochter. Da' mensken heet daar wat opgeraapt.

OPREPAREEREN, w., b. — Herstellen, in behoorlijken toestand brengen. T. Dat huis zou wa' moeten opgerepareerd wörren. Kleeren oprepareeren.

OPRIJDEN, w., o., met *zijn*. — Heenrijden, wegrijden. De voerman is dezen morgend om drij uren opgereden. Rijd maar op!

— Fig. Vertrekken, zich uit de voeten maken. Ge hadt 'em moeten zien oprijen, as de gendarmen kwamen!

— *Rijd op*, maak u weg. Rijdt op, leelijke straatvlegels!

OPRIJVEN, w., b. — Z. OPGRITSELEN. (V. D. vermeldt het w. als gewest.)

OPROEIEN, w., b. — Opgooien. (K.)

OPROEP, znw., m. — Beroep, Fr. *appel*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 'Nen oproep aan de erfgenamen. 'Nen oproep doen aan de kiezers.

OPROKKEN, w., b. — Oprakelen. Lank vervlogen dingen oprokken.

OPROKKEN, w., b. — Oprokkenen, op het spinrokken winden.

— Spr. *Ge meugt niet meer oprokken alsdat ge kunt afspinnen*, men mag niet meer aanvatten dan men kan voleinden.

OPROSS(CH)EN, OPROĔS(CH)EN, OPRUSS(CH)EN, w., b. — Met rosschen, graszoden ophoogen. 'Ne' weg, 'ne' pad opross(ch)en.

OPRUREN, w., b. — Oproeren. Z. Wrdb.

OPRUUR, znw., m. en niet o. — Oproer, Fr. *révolte*. R., J.

OPSCHĀRREN, b., w. — Al scharrende opnemen. Schārt da' geld maar op, 't is 'et auw. Hij is hier alles komen opschārren.

— Aanhouden, in hechtenis nemen. De gendarmen hebben den dief opgeschārd. « Ja maar, jongen, men *schart* u dan *op*, omdat gij bedelt. » (ZETTERNAM. *Voor twee centen minder*, 33.)

— *Iet opschārren*, bedrogen worden, sprek. van eene jongedochter. Ze héet ieverans iet opgeschārd.

— Eene verkoudheid opdoen. Ik heb wat opgeschārd met deur de kou te loopen.

OPSCHENKEN, w., b. — *Koffie opschenken*, hetzelfde als het Holl. Koffie zetten.

OPSCHEPPEN, in 't Z. **OPSCHÖPPEN,** w., b. — Opdisschen, opdienen. Hfft. Ze scheppen daar goed op. Schept maar op, ik heb honger!

— *Iemand opscheppen*, aanhouden, in hechtenis nemen. Den deugeniet is van de policie opgeschept.

— Iemands have en goed verkoopen voor schuld. Ze hemmen alles opgeschept bij Jan S. De meulder van W. is opgeschept (men heeft alles bij hem aangeslagen en openbaar verkocht.)

— *Het is er mee opgeschept*, het is er mee gedaan. 't Is er mee opgeschept met dieë' koopman (hij is ten onderen, hij is failliet.)

— Spr. *Iemand zijn peeën opscheppen*, hem duchtig bekijven, hem harde waarheden zeggen.

OPSCHÈREN, w., b. — Bij berdzagers. De gezaagde planken in eene scheer zetten. Z. SCHÈÈR. Berd opschèren.

OPSCHIETEN, w., b. — Verschieten, schieten totdat iets op is. T., R. Al me' zaad is opgeschoten. Ze' poeier opschieten.

— Door schieten verteren. Hij schiet al ze' geld op.

— Omhoog werpen. Ge moet da' graan is helpen opschieten.

— O., met *zijn*. In gramschap schieten, driftig worden. Moette nu veur zoo'n kleinigheid zoo opschieten?

OPSCHILDEREN, w., b. — Verfraaien door te schilderen. Oe' huis zou is moeten opgeschilderd wörren. As die meubels opgeschilderd zijn, dan zijn ze weer zoo schoon as eerst.

OPSCHOĔFELEN, w., b. — Uit gulzigheid of begeerlijkheid opeten of nemen. Hij komt hier alles opschoĕfelen. Hij héet daar heel de erfenis opgeschoĕfeld.

OPSCHOEPEN, w., b. — Met eene schoep of eene schoĕfel opscheppen. Graan opschoepen. Vuilnis opschoepen.

[illegible]

[illegible], w., [illegible] — [illegible] verzwijgt de Frans is ingezogen. [illegible]

[illegible], znw., m. — [illegible] te [illegible] zoom van eene [illegible]

[illegible], w. [illegible] — De onderste takken van boomen wat [illegible] opsnoeien.

[illegible], w., [illegible] — Bij houtkappers. Gekapt schaarhout [illegible] Z. stoo. Hout [illegible]

[illegible], w., [illegible] — A. [illegible] opeten. — Z. [illegible]

OPSMÈREN, w., b. — Besmeren, met boter, vet, enz. bestrijken, M. 'Nen boterham opsmèren.

— Verteren door goeden sier te maken. Geld gelijkt 'em niet, want hij smèèr' 'et allemaal op.

OPSMIKKELEN, w., b. — Opsmullen, lustig opeten, B. Hij had honger en hij smikkelden alles op.

OPSMOOREN, w., b. — Verbruiken door te rooken. 'En sigaar opsmooren. Hij smoort alle weken e vierendeel toebak op.

OPSNIJ(D)EN, w., b. — Versnijden, snijden totdat iets op is. 'En brood, 'en hesp opsnijen. Mij' potlood is opgesne(d)en.

— Bij blokmakers. De scherpe kanten, de snee van eenen blok afsnijden. Die klonen moeten nog wat opgesne(d)en wörren.

OPSNIJ(D)ER, znw., m. — Bij blokmakers. Soort van mes, waar men de scherpe kanten van de blokken mee afsnijdt.

OPSNIPPEREN, w., b. — Versnipperen. 'En heel blad papier opsnipperen.

OPSNOĔBELEN, OPSNOĔBEN, w., b. — Opsmullen, opsnoepen. Janneken hèet al ze' lekker al opgesnoĕbeld.

— Versnoepen. Z. OPSNOEPEN.

OPSNOEIEN, w., b. — De onderste takken van fruitboomen wat uitsnoeien. 'En boomken opsnoeien.

OPSNOEPEN, w., b. — Versnoepen. Da' kind hèet tien centen opgesnoept. In plaats van oe' geld op te snoepen, was 'et schoonder da' ge 't spaarde.

OPSOLFEREN, w., b. — *Iemand iet opsolferen*, hem bedrieglijk iets opdringen. Hfft., Sch. Dieën bedrieger zocht mij z'n slechte waar op te solferen, maar ik was wel wijzer.

OPSPANNEN, w., o. — In gramschap over iets uitvaren. (Ook in Brab., z. Sch.) De meester spanden op, omdat de kinderen te laat kwamen in de school. Hij begost tegen mij op te spannen. De man spanden op tegen ze' wijf, omdat 'et eten nie' gereed en was.

OPSPELEN, w., o. — Opspannen, in gramschap uitvaren. D. B., B., M. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) Den huisbaas speelde tegen zijnen huurder op, omdat em de huur nie' wilde betalen. Onze pastoor hèe' verleden Zondag vandeeg opgespeĕld tegen de zatlappen.

OPSPETEN, w., b. — Opspelden. Speet oe' kleed wat op.

— Fig. *Iemand wat opspeten*, hem wat wijsmaken.

OPSPIEËN, w., b. — Met spieën vastzetten of aansluiten, Fr. *cheviller*. T., K.

OPSPÖRZEN, w., o., met *zijn*. — Driftig naar boven loopen, bij T. *opsporren*. (K.) Den trap opspörzen.

— Zich al sporzende verwijderen. De kinderen spörsden op, as ze mij zagen.

[illegible]

OPSTEL, mw., m. en [illegible] — Z. Wdb. R., J.

OPSTELLEN, w., b. — [illegible]. Hij ga' [illegible] winkel opstellen. *Ik heb in Antwerpen e magazijn* van gemaakte kleeren opgesteld.

OPSTIJGEN, w., o., met *zijn*. — Oploopen, opzwellen, sprek. van menschen en dieren. Ik ben zoo dik opgestegen dat ik geene' weg en kan. Van gruunten stijg ik altijd op. De koei is leelijk opgestegen.

OPSTIJGEREN, w., b. — Bij vinkenvangers. Sterk opspannen. De netten opstijgeren.

OPSTOKEN, w., b. — Ophitsen. Z. Wrdb.

— Ook Influisteren, het antwoord ingeven, Fr. *souffler*, *suggérer*. De meester wilt nie' dat de kinderen opstoken. Ge meugt Jan nie' opstoken in de' catechismus, want de pastoor zal kijven.

OPSTOMPEN (in 't Z. en W. *oëpstoëmpən*), w., b. — Overmatig veel spijs doen nemen, volproppen. Gij voeiert oe' verken niet, ge stomp' 'et op.

OPSTOOK, znw., m. — Opstoking, aansporing tot het kwaad. 't Is deur zijnen opstook dat ik hier moet vertrekken.

OPSTOOTEN, w., o., met *zijn*. — Oprispen, keeren, sprek. van de maag. Mijn maag stoot op. 't Is soms goed dat de maag is opstoot.

OPSTOPPER, znw., m. — Stomp of duw met de gesloten vuist onder den neus. Iemand 'nen opstopper geven.

OPSTOVEN, w., b. — *Iemand iet opstoven*, hem wat wijsmaken, Fr. *faire accroire quelque chose à quelqu'un*.

OPSTROOIEN (Antw. *oëpstroëiən*, Kemp. *oëpstroeën* en *oëpstruën*), w., b. — Al strooiende versieren. De' weg opstrooien, dieë' de processie moet gaan. De vloer was schoon opgestrooid.

— Strooien totdat het op is. Al me' zand is opgestrooid.

— *De(n) stal opstrooien*, stroo of ander strooisel in den stal onder de dieren werpen.

OPSTUIKEN, w., b. — Bij smeden. Een stuk gloeiend ijzer door stuiken of hameren doen verdikken, Fr. *renfler*.

OPTIJGEN, w., b. — Ophalen, wederom ter spraak brengen, Fr. *remettre quelque chose sur le tapis*. Dat is al zoolank gele(d)en, en nog tijgt hij 'et altijd op.

OPTOPPEN (Antw. *oëptoëppən*), w., b. — Hoog opladen, zoodat er overmaat is. Die boerin geeft goei maat, heur mand is altijd opgetopt.

— *Opgetopt vol*, topvol. 'En mand opgetopt vol la(d)en.

OPTREKKEN, w., o., met *zijn*. — Heengaan, vertrekken. Dieë vervelende zageman trok eindelijk op. Ge waart lijk stillekens opgetrokken?

— Naar 't leger vertrekken. Morgen moet zijne zoon optrekken. Daar zijn er in ons dorp zes, die moeten optrekken.

OPTREKKER, znw., m. — Bij schoenmakers. Een stuk leder dat gebruikt wordt om den leest in den schoen te trekken, gelijk wij den schoenhoren gebruiken om den voet in den schoen te krijgen.

OP[illegible]EN, w., [illegible] — [illegible]. [illegible]

— [illegible]

OP[illegible]EN, w., [illegible] — [illegible]. Z. W[illegible].

OP[illegible]EN, w., [illegible] — Z. [illegible].

OP[illegible]ZEN, w., [illegible] — [illegible]
— *[illegible]*, [illegible]

OP[illegible]EREN, w., [illegible] — [illegible] Me [illegible] ie [illegible]

OP[illegible]WEN, w., [illegible] — [illegible] Me zullen [illegible]
— [illegible] zijne gezondheid, zijn fortuin is verloren. [illegible]

OPVRIJEN, w., [illegible] — [illegible] toevallig kennis [illegible] Ik ging naar [illegible] en 'k vree er en schoon juffrouw op.

OPVUREN, w., b. — Eenen grond opdoogen, met er aarde op te voeren. D. B. (Cock in Brab., z. Sch.) 'Ne weg, 'nen bouwgrond opvuren.

OPWALLEN, w., o., met *zijn*. — Stilletjes opkoken. Laat de erten nog maar wat opwallen en zet ze dan af.

OPWANDELEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Wandelende [illegible]naan. We zullen dieë weg opwandelen.

OPWANNEN, w., b. — Behoorlijk wannen. T. Dat zaad zou nog is moeten opgewand worden.

OPWASCH, znw., m. — Afwasch. De meid moet den opwas(ch) nog doen.

OPWASS(CH)EN, w., b. — Afwasschen. De telooren en schotels opwasschen.
— Al waschende verbruiken. T. De meid hée' meer as 'en half pond zeep opgewasschen.

OPWAS(CH)WATER, znw., o. — Z. AFWASCHWATER.

OPWERKEN, w., b. — *Boter opwerken*, ze met zout vermengen en kneden, om er de wei uit te halen en ze tegen het sterk worden te bewaren.

OPWIJNEN, w., b. — Opwinden. (K.)

OPWIJZEN, w., b. — Z. MELDEN.

OPWINDKROON, znw., v. -- Bij horlogemakers. De gekartelde kop of bol aan een remontoir-uurwerk, om het op te winden.

OPWISSEN, w., b. — Bij blokmakers. De blokken opwissen is ze in paren aan eenen wis rijgen.

OPWÖRPEN, w., b. — Opwerpen. Z. Wrdb.

— O. Oprispen, terug in den mond komen, sprek. van spijzen. Mijn maag wörpt altijd op. De roôkoolen die ik geëten heb, wörpen op.

— Vochtig uitslaan. T., R. De steenen wörpen op, dat is e veurteeken van règen.

OPWÖRTEN, w., b. — Opwerpen. (N.-O. der K.)

OPWRUTEN, w., b. — Al wroetende oplichten. De mol hée' mijn ajuinbed opgewruüt.

OPZAAIEN, w., b. — Bezaaien. Da' stuk land moet nog opgezaaid wörren. Ik zal da' stukske grond omdoen en opzaaien.

— Al zaaiende verbruiken. Ik heb zjust e meuken koren opgezaaid.

OPZALVEN, w., b. — Eenen zieke het H. Oliesel toedienen. (Z. der K.) De pastoor is V. gisteren komen opzalven.

OPZANDEN, w., b. — Fraai met zand bestrooien. 'Et huis opzanden. De vloer was nettekens opgezand.

OPZAVELEN, w., b. — Ophoogen met er zavel over te voeren. 'Ne' weg opzavelen.

— Bij T. heeft het de beteekenis van ons *opzanden*.

OPZEILEN, w., b, — Bij mulders. De zeilen aan de molenroeden vastleggen of ze over de roeden openslaan.

OPZET, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

OPZETTEN, w., b. — Opschikken, opsmukken, Fr. *parer*. D. B., T. Sommige moeders zetten hun kinderen te veul op. Die juffrouw is opgezet boven heuren stand.

— Een dier aankoopen om het te vetten, bij D. B. *opsteken*. E kalf opzetten. Ik gaan tegen de' winter twee verkens opzetten.

— Op den oliesteen wetten. T. (Ook in Limb., z. Sch.) E mes opzetten. Da' schaars (scheermes) zou is moeten opgezet wörren.

— Op het vuur zetten, sprek. van spijzen. D. B. Zet de pap maar op. Hedde't 't vlees(ch) al opgezet? Vrglk. AFZETTEN.

— *Met iet* of *iemand opgezet zijn*, z. OPGEZET.

— *Met opgezetten wil*, z. OPGEZET.

— Bij landbouwers. De graanschooven in hoopen, in hokken, in stuiken, in stokken zetten. Koren opzetten. Wij hebben gisteren den heelen achternoen opgezet.

— *Iemand opzetten*, hem bestoffen, grootelijks loven. Hij is gèren opgezet.

OPZETTOOM, znw., m. — Toom, voorzien van eenen riem die van den kop des peerds naar 't gareel gaat, om den kop achteruit te houden.

OPZICHT, znw., o. — Opslag der oogen. Bij 't eersten opzicht, Fr. *à première vue*, *d'abord*, *au premier moment*. D. B. Ik kenden 'em bij 't eersten opzicht nie'.

— Uitzicht, voorkomen, Fr. *air*. Dieë jongen heget opzicht van 'ne' vals(ch)aard. « Drie leeuwen, even groot van lichaem, even fel van *opzicht*, en gebit. » (VONDEL, X, 80.) Z. OUD., V, 454.

— Ontzag, eerbied, Fr. *égard*, *respect*. T. Daar is geen opzicht onder de kinderen meer. Dieë jongen hee' geen opzicht veur z'n ouwers of z'ne' meester.

— *Mens(ch)elijk opzicht*, vrees voor het oordeel der menschen, Fr. *respect humain*. D. B. Uit mens(ch)elijk opzicht iet doen of laten. Hij derft da' nie' doen uit mens(ch)elijk opzicht.

Kil. Op-sicht, *vultus*; — *suspectus*.

OPZICHTIG, bvw. — *Opzichtig zijn veur iemand*, iets doen of laten uit achting of ontzag voor iemand of uit menschelijk opzicht. Hij derft da' nie' goed doen, omdat hij opzichtig is veur de mens(ch)en.

ORDER (ook *oddər* uitgespr.), znw., o. — Orde. D. B., Hfft. Daar is weinig order in dat huishouwen. Ge moest die zaak is in order brengen. Hij is onder 't order van de Witheeren. Is alles in odder?

ORDINAAL (klemt. op *naal*), znw., m. — Bolvormige waterflesch, waarbij de kantwerksters 's avonds arbeiden.

ORDINAIRLIJK, bw. — Gewoonlijk, Fr. *ordinairement*. D. B. Da' gebeurt ordinairlijk zoo.

ORDINARIS (uitspr. *ornörrəs*), bw. — Gewoonlijk, gemeenlijk, Fr. *ordinairement*. (K.) D. B., R., Kil. 't Is ordinaris zoo. Hij gaat ordinaris Donderdags uit.

OREMUS, znw., m. — Langdurig gezaag, vervelend gezanik. R. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Is altijd dezelfden oremus. « Gij hebt nu al zoolang aan mijne ooren liggen zagen met dat zelfde *oremus*. » (CONSCIENCE, *Hoe men schilder wordt*.)

ÖRGEL (uitspr. *örrəgəl*), znw., Fr. *orgue*, is meest overal v., doch op sommige plaatsen o. of m. (Ook v. bij J.)

ÖRGELIST, znw., m. — Organist, degene die in de kerk het orgel bespeelt, Fr. *organiste*. G., B., M. (Kram. zegt dat *organist* meer gebruikt wordt. Hier niet.)

ÖRK, znw., m. — Z. HÖRK.

ORKAAN, znw., o. en niet m. — Fr. *ouragan*.

ORLEANCIE, znw., v. — Verkeerde uitspraak van *alliancie*. (K.) Z. dat w.

OS, znw., m. — Fr. *bœuf.*

— Fig. Zure, onvriendelijke, stuursche persoon. Hij is 'nen os. 'Ne zuren os.

— Spr. *Den os is vet,* zegt men als er, tegen de gewoonte, twee of meer lichten in dezelfde plaats staan te branden.

— *Als 't lukt, dan kalft den os,* z. LUKKEN.

— *'Nen os is e gepros, maar e pèèrd is geld wèèrd,* beter peerdsboer dan ossenboer.

OS, vrnw. en bvw. — Ons, Fr. *nous, notre,* Westvl. *oes* (z. D. B.), Fri. *uus, ûs,* Eng. *us,* Zw. en IJsl. *osz,* Deen. en Noorw. *os,* Gron. *uzes,* Drent. *oes,* Ang. *ûs,* Oudsaks. *ûsa,* bij T. en R. *oos, aus,* bij B. *uis.* (Z.-O. der K.) Kom bij os. Dat huis is van os. Os kind. Os moeder. Ozze vader. Ozzen hof.

OSSEBOERDERIJ, znw., v. — Boerderij, waar men eenen os in plaats van een peerd houdt.

OSSEBOLLEKE(N, znw., o. — Zeer kleine mees met langen steert, in de Wrdb. Staartmees, Fr. *mésange à longue queue,* Lat. *Parus caudatus.* (W. der K.)

OSSEKAR, znw., v. — Kar waar een os in gespannen wordt.

OSSEKEUT, znw., m. — Ossenboer, keuter. (K.) Z. OSSENBOER.

OSSEKNIEËN, znw., v., mrv. — Binnenwaarts gegroeide knieën, Lat. *genu valgum,* Fr. *être cagneux, avoir les genoux tournés en dedans.* Dieë mens(ch) hèet osseknieën.

OSSEKOP, znw., m. — Fig. Stroeve, onvriendelijke mensch. 'Nen ossekop van 'ne' vent.

ÖSSEL, EŬSEL, znw., m. — Unster, Romeinsche balans.

OSSELIP, znw., v. — Dikke lip. Hij hèet osselippen.

OSSENBOER, znw., m., mrv. *osseboeren.* — Landbouwer die zijn land bewerkt en zijn gespan voert met eenen os, in plaats van met een peerd. Hfft., R. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.) Z. ook KEUTER en OSSEKEUT.

— Spr. *Osseboeren wa(t) zijde gekuld: kromme beenen en 'nen bult.*

OSSENBOLLEKE(N, znw., o. — Z. OSSEBOLLEKE(N.

OSSENTUIK, znw., m. — Eene grassoort, die in de wetenschap *Nardus stricta* L. heet.

OSSEPLAATSKE(N, OSSEPLAKSKE(N, OSSEPLEKSKE(N, znw., o. — Hoefken waar men eenen os in stede van een peerd houdt, bij D. B. *osseplek.* Hij zit op 'en osseplekskén. 'En osseplaatsken huren.

OTTER, znw., m. — Fr. *loutre.* Zoo schèèl as 'nen otter. — *Schèlen otter,* iemand die scheel ziet.

— *Otters jagen,* hetzelfde te Heist-op-den-Berg als elders *den bef jagen.* Z. BEF.

'**OU.** Sch. zegt in zijn Idioticon : « De woorden met *ou* geschreven, spreekt het volk in 't Hageland, Brabant, Antwerpen, Kempen en elders uit als *a*, b. v. hout, koud, smous, *haat*, *kaad*, *smaas*. »

Dat is waar voor het zuidergedeelte der prov. Antw. (hoewel die klank er in sommige streken ook anders luidt), maar in 't N. en W. wordt *ou* als *ow* en *aw* uitgesproken. *Hout*, *koud*, *smous*, *bouwen* klinken er *howt*, *kowd*, *smows*, *bowwen*, ofwel *hawt*, *kawd*, *smaws*, *bawwen*. Z. INLEIDING.

OU, vnw. — U. (N. der K.) Dat is van ou. Ik heb 'et tegen ou gezeed. Z. ook *a*, *au*, *oe* en *è*.

OUD, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo oud als Mathuzalem*, *als de straat*, *als 't Gèlebroëk*, zeer oud.

— *Oud vuil*, oud nieuws, iets dat men al lang weet. T., R. Da' ge daar vertelt, is oud vuil.

— *Op 'en oud spelen*. Bij kaartspelers. In de jasspelen beteekent die uitdrukking : voortspelen totdat iemand honderd haalt.

— *Ou(d)e wijven*, soort van groote grauwe erwten met blauwe bloemen. (K.)

— Ook een slag van doorlevende groene koolen. (Z. der K.)

— Spr. *Men is nooit te oud om te leeren* (*maar altijd te jong om te hangen*). R.

— *Als 'en oû schuur aan 't branden geraakt, is er geen bluss(ch)en aan*, als een oud man het in 't hoofd krijgt te trouwen, is er geen tegenhouden aan. R.

— *Oud zot is kwaad zot*, in zijnen ouden dag mallen, is erg mallen. T.

— *Ou(de) bokken hebben stijve horens*, oude menschen zijn dikwijls stijfhoofdig. M.

OU(D)BAKKEN, bvw. — Z. Wrdb.

— De klemt. ligt hier op de eerste lettergreep, evenals bij D. B., en bij Kram. op de tweede.

OU(D)E, znw., m. — Wordt in de gemeenzame spraak gezeid voor Vader. D. B., R. Hij krijgt gee(n) geld meer van zijnen ouwe.

OU(D)EMAN, znw., m. — Kwijnende toestand van kleine kinderen, die door slechte voeding of slechte spijsvertering, bij gebrek aan zorgen of door ziekte, zeer vermageren en dikwijls sterven, Fr. *marasme*, *atrepsie*. Het mager, gerimpeld gezichtje doet het kind op een oud manneken gelijken. Da' kind héet den ouweman. Van den ouweman besmet zijn.

Z. ook D. B., die het w. vertaalt door *chartre*, *marasme à la suite de l'entérite chronique*.

— Wordt ook gezeid van gewassen die hunnen groei verliezen en allengskens verkwijnen. D. B. Die koolen hebben den ouweman. Den ouweman is aan die boomkens.

OU(D)ER, znw., m. — Ouderdom, leeftijd, Fr. *âge*, Hgd. *Alter*, Mecklemb. *oller*, Groningsch en Geld. *òlder*, Zw. *alder*, Angels. *ylde*, Westvl. *oude*, *elde*. Hfft. Hij is van mijnen ouwer. Welk is uwen ouwer? Ze is gestörven in den ouwer van 30 jaar. Tachtig jaar is 'ne schoonen ouwer.

Ouder verschilt van *ouderdom;* want *ouderdom* beteekent ook het Fr. *vieillesse*, terwijl *ouder* maar alleen het Fr. *âge* beduidt. Men zegt dus: sterven van ouderdom, Fr. *mourir de vieillesse*, maar nooit: sterven van ou(d)er.

Kil. Ouder, *ætas*, *senectus*, *vetustas*.

OUDERMAN, znw., m. — Het oudste lid in eene gilde. Hfft. De ouderman is van rechtswege de raadgever der gilde en de rechter in de geschillen, die tusschen de gildebroeders oprijzen.

OUDSTE, znw., m. — Wordt, evenals *oude*, in de gemeenzame spraak gezeid voor Vader. R. Ik zal 'et is aan onzen oudste vragen. Is uwen oudsten al thuis?

***OUDVADER** en ***OUDMOEDER** worden, volgens Sch., veel in Brab., de *Kemp.* en N.-Br. gezegd voor Grootvader, Grootmoeder. Ik heb die ww. nog niet gehoord.

OÛKEN, znw., o. — Oudje. Ons oûken is ginder. De oûkens brengen èès aan hun jonkskens.

OUTAAR, znw., m. en niet o. — Z. AUTAAR. J.

OUW, bvw. — Uw. (N. der K.) Ouwe vrind. Ouw kind. Deze schrijfboëk is de mijne en dendieën is den ouwe.

OUWEL, znw., v. en niet m. — Z. Wrdb.

OVEN, znw., m. — Fr. *four*.

— Spr. *Da(t) gaapt gelijk 'nen oven*, dat is tastbaar, dat is zonneklaar, dat spreekt vanzelf, Fr. *c'est évident*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

OVENBAKKES, znw., o. — Ovenmond, ovengat.

OVENBEEST, znw., v. — Soort van zwarte kever die veel in bakkerijen aangetroffen wordt, kakkerlak, Fr. *blatte*, *cafard*, Lat. *Periplaneta*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

OVENBUUR, znw., m. — Huisje dat alleen staat en waar de oven is om te bakken. (W. en N. der K.) D. B. Zie ook BAKHUIS, BAKKEET en BAKKOT. Den ovenbuur is afgebrand. Hij woont in 'nen ovenbuur.

OVENDEKKER, znw., m. — Een vogeltje, dat in de Wrdb. Ovenmakertje, pannemakertje geheeten wordt, Fr. *pouillot siffleur*, in de wetenschap *Ficedula sibilatrix*.

OVENPAAL, znw., m. — Platte houten schop om het brood in den oven te steken, Fr. *pelle à four*, Eng. *oven-peel*. Bij D. B. is het w. v.

OVENSCHEEL, znw., o. — Deksel om het ovengat te sluiten

ÓPSPRINGEN, w., o. — Zich behelpen. D. B., T., Kl.-Br. Die arm schapen van kinderen moeten 's morgens met één boterhammeken opspringen. Mee' elfhonderd frang moet hij e jaar lank opspringen.

OPSTAAN, w., o. — Op het vuur staan, sprek. van spijzen. Sch., D. B. Staat de soep al op? Da' vlees(ch) moet lank opstaan, eerdat 'et genoeg is.

— Spr. *Opgestaan is plaats vergaan, neergezeten is wel gedaan,* zegt men schertsend tot iemand wiens plaats men ingenomen heeft.

OPSTAL, znw., m. — *Ievers zijnen opstal hebben,* in een huis, dat geene herberg is, veel verblijven, gewoonlijk in ongunstigen zin. T., R., Kl.-Br. Hij hée' zijnen opstal hiernevens. Waar mag ze nu heuren opstal hemmen? Al de zatte wijven uit de gebuurt hebben hunnen opstal bij K.

Kil. Op-stal, *receptaculum, latibulum, conciliabulum.*

OPSTĀRREN, w., b. — Z. OPJACHTEN 2°. (A.)

OPSTEEK, znw., m. — Opslag in den prijs der koopwaren, Fr. *hausse.* Daar is opsteek in 't koren. Ze spreken van 'nen opsteek in de' koffie en den rijs'.

OPSTEKEN, w., b. — Opslaan, sprek. van den prijs van koopwaren, den loon der werklieden, de pacht van iets, enz., Fr. *hausser, augmenter.* Z. OUD., V, 457. De bakkers hebben hun brood opgesteken. Den beenhouwer gaget vlees(ch) vijf centen per pond opsteken. Den heer hée' zijne' pachter opgesteken (zijne pacht verhoogd).

— Ook o., met *zijn.* Het graan steēkt op. As de koffie zoo blijft opsteken, dan kunnen wij er geene' meer drinken.

Kil. Op-steken den loon, den tol, *augere, mercedem, pretium, vectigal.*

— Inleggen, inmaken, sprek. van boter. R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Boter opsteken.

— O., met *zijn.* Toenemen, vermeerderen, verergeren. De wind steēkt op. In plaats dat em den drank zou laten, steek' 'et nog op mee' hem (hij begint nog meer te drinken).

— Er uit trekken, vluchten. Hij is gisteren nacht stillekens opgesteken. De klerk van de' notaris is opgesteken met 't geld van ze' meester. Hij is mee' 'en ander wijf opgesteken. Mee' e meisken opsteken (ze schaken). « De arme wijven begonnen zich in te beelden, dat hare gezellin met eene buitengewone gift der edelvrouw *opgesteken* was. » (ZETTERNAM. *Eene zonderlinge Bedelares.*)

— Met *hebben.* Opstoken, het antwoord influisteren. 't Is verbo(d)en van op te steken.

— B. Een breiwerk aanzetten, beginnen. 'Nen brei opsteken. Steēkt die kous is op.

OPSTEL, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. R., J.

OPSTELLEN, w., b. — Oprichten. Hij ga' 'ne' winkel opstellen. Ik heb te Antwerpen e magazijn van gemaakte kleeren opgesteld.

OPSTIJGEN, w., o., met *zijn*. — Oploopen, opzwellen, sprek. van menschen en dieren. Ik ben zoo dik opgestegen dat ik geene' weg en kan. Van gruunten stijg ik altijd op. De koei is leelijk opgestegen.

OPSTIJGEREN, w., b. — Bij vinkenvangers. Sterk opspannen. De netten opstijgeren.

OPSTOKEN, w., b. — Ophitsen. Z. Wrdb.

— Ook Influisteren, het antwoord ingeven, Fr. *souffler, suggérer*. De meester wilt nie' dat de kinderen opstoken. Ge meugt Jan nie' opstoken in de' catechismus, want de pastoor zal kijven.

OPSTOMPEN (in 't Z. en W. *oëpstoëmpən*), w., b. — Overmatig veel spijs doen nemen, volproppen. Gij voeiert oe' verken niet, ge stomp' 'et op.

OPSTOOK, znw., m. — Opstoking, aansporing tot het kwaad. 't Is deur zijnen opstook dat ik hier moet vertrekken.

OPSTOOTEN, w., o., met *zijn*. — Oprispen, keeren, sprek. van de maag. Mijn maag stoot op. 't Is soms goed dat de maag is opstoot.

OPSTOPPER, znw., m. — Stomp of duw met de gesloten vuist onder den neus. Iemand 'nen opstopper geven.

OPSTOVEN, w., b. — *Iemand iet opstoven*, hem wat wijsmaken, Fr. *faire accroire quelque chose à quelqu'un*.

OPSTROOIEN (Antw. *oëpstroëiən*, Kemp. *oëpstroeën* en *oëpstruën*), w., b. — Al strooiende versieren. De' weg opstrooien, dieë' de processie moet gaan. De vloer was schoon opgestrooid.

— Strooien totdat het op is. Al me' zand is opgestrooid.

— *De(n) stal opstrooien*, stroo of ander strooisel in den stal onder de dieren werpen.

OPSTUIKEN, w., b. — Bij smeden. Een stuk gloeiend ijzer door stuiken of hameren doen verdikken, Fr. *renfler*.

OPTIJGEN, w., b. — Ophalen, wederom ter spraak brengen, Fr. *remettre quelque chose sur le tapis*. Dat is al zoolank gele(d)en, en nog tijgt hij 'et altijd op.

OPTOPPEN (Antw. *oëptoëppən*), w., b. — Hoog opladen, zoodat er overmaat is. Die boerin geeft goei maat, heur mand is altijd opgetopt.

— *Opgetopt vol*, topvol. 'En mand opgetopt vol la(d)en.

OPTREKKEN, w., o., met *zijn*. — Heengaan, vertrekken. Dieë vervelende zageman trok eindelijk op. Ge waart rijk stillekens opgetrokken?

— Naar 't leger vertrekken. Morgen moet zijne zoon optrekken. Daar zijn er in ons dorp zes, die moeten optrekken.

OPTREKKER, znw., m. — Bij schoenmakers. Een stuk leder dat gebruikt wordt om den leest in den schoen te trekken, gelijk wij den schoenhoren gebruiken om den voet in den schoen te krijgen.

OPTROSSEN, w., b. — Overdreven opschikken. Ge hadt is moeten zien hoeda' ze opgetrost was.

— Optrekken, opheffen, opschorten, sprek. van kleedcren. Trost oe' rokken op, as ge deur de plassen gaat. Daar zit geen schaamte meer in da' mäsken (meisje), ziet is hoeda' ze heur rokken optrost.

OPVÈREN, w., b. en o. — Opvaren. Z. Wrdb.

OPVERVEN, w., b. — Z. OPSCHILDEREN.

OPVIJZEN, w., b. — Met eene of meer vijzen vastdraaien.

— *Iemand iet opvijzen*, hem wat wijsmaken, op de mouw speten. D. B.

OPVOE(D)EREN, w., b. — Een voeder zoolang toedienen, totdat het op is. T. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Me voeieren de klein pataten op aan de verkens. Ik heb mijn hooi al bijkanst opgevoierd.

OPVOUWEN, w., b. — Fig. Ergens een einde aan stellen, er mee gedaan maken. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Me zullen da' werk maar opvouwen veur vandaag.

— *'t Is er mee opgevouwen*, 't is er mede gedaan, zijne gezondheid, zijn fortuin is verloren. Vruger draaide z'ne winkel goed, maar nu is 't er mee opgevouwen. T., R., Kl.-Br.

OPVRIJEN, w., b. — *E meisken opvrijen*, er toevallig kennis mee maken op eene kermis, eene jaarmerkt, enz. en er kermis mee houden, zonder er echter ernstig mee te verkeeren. Sus had met de kermis 'en boeremeid aan z'nen arm : waar zou em die opgevreën hebben ? Ik ging naar Hal kermis, en 'k vree er 'en schoon juffrouw op.

OPVUREN, w., b. — Eenen grond ophoogen, met er aarde op te voeren. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Ne' weg, 'nen bouwgrond opvuren.

OPWALLEN, w., o., met *zijn*. — Stilletjes opkoken. Laat de erten nog maar wat opwallen, en zet ze dan af.

OPWANDELEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Wandelende inslaan. We zullen dieë' weg opwandelen.

OPWANNEN, w., b. — Behoorlijk wannen. T. Da' zaad zou nog is moeten opgewand wörren.

OPWAS(CH), znw., m. — Afwasch. De meid moet den opwas(ch) nog doen.

OPWASS(CH)EN, w., b. — Afwasschen. De tellooren en schotels opwass(ch)en.

— Al wasschende verbruiken. T. De meid hée' meer as 'en half pond zeep opgewass(ch)en.

OPWAS(CH)WATER, znw., o. — Z. AFWASCHWATER.

OPWERKEN, w., b. — *Boter opwerken*, ze met zout vermengen en kneden, om er de wei uit te halen en ze tegen het sterk worden te bewaren.

OPWIJNEN, w., b. — Opwinden. (K.)

OPWIJZEN, w., b. — Z. MELDEN.

OPWINDKROON, znw., v. — Bij horlogemakers. De gekartelde kop of bol aan een remontoir-uurwerk, om het op te winden.

OPWISSEN, w., b. — Bij blokmakers. De blokken opwissen is ze in paren aan eenen wis rijgen.

OPWÖRPEN, w., b. — Opwerpen. Z. Wrdb.

— O. Oprispen, terug in den mond komen, sprek. van spijzen. Mijn maag wörpt altijd op. De roôkoolen die ik geëten heb, wörpen op.

— Vochtig uitslaan. T., R. De steenen wörpen op, dat is e veurteeken van règen.

OPWÖRTEN, w., b. — Opwerpen. (N.-O. der K.)

OPWRUTEN, w., b. — Al wroetende oplichten. De mol hée' mijn ajuinbed opgewruüt.

OPZAAIEN, w., b. — Bezaaien. Da' stuk land moet nog opgezaaid wörren. Ik zal da' stukske grond omdoen en opzaaien.

— Al zaaiende verbruiken. Ik heb zjust e meuken koren opgezaaid.

OPZALVEN, w., b. — Eenen zieke het H. Oliesel toedienen. (Z. der K.) De pastoor is V. gisteren komen opzalven.

OPZANDEN, w., b. — Fraai met zand bestrooien. 'Et huis opzanden. De vloer was nettekens opgezand.

OPZAVELEN, w., b. — Ophoogen met er zavel over te voeren. 'Ne' weg opzavelen.

— Bij T. heeft het de beteekenis van ons *opzanden*.

OPZEILEN, w., b, — Bij mulders. De zeilen aan de molenroeden vastleggen of ze over de roeden openslaan.

OPZET, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

OPZETTEN, w., b. — Opschikken, opsmukken, Fr. *parer*. D. B., T. Sommige moeders zetten hun kinderen te veul op. Die juffrouw is opgezet boven heuren stand.

— Een dier aankoopen om het te vetten, bij D. B. *opsteken*. E kalf opzetten. Ik gaan tegen de' winter twee verkens opzetten.

— Op den oliesteen wetten. T. (Ook in Limb., z. Sch.) E mes opzetten. Da' schaars (scheermes) zou is moeten opgezet wörren.

— Op het vuur zetten, sprek. van spijzen. D. B. Zet de pap maar op. Hedde't 't vlees(ch) al opgezet? Vrglk. AFZETTEN.

— *Met iet* of *iemand opgezet zijn*, z. OPGEZET.

— *Met opgezetten wil*, z. OPGEZET.

— Bij landbouwers. De graanschooven in hoopen, in hokken, in stuiken, in stokken zetten. Koren opzetten. Wij hebben gisteren den heelen achternoen opgezet.

— *Iemand opzetten*, hem bestoffen, grootelijks loven. Hij is gèren opgezet.

OPZETTOOM, znw., m. — Toom, voorzien van eenen riem die van den kop des peerds naar 't gareel gaat, om den kop achteruit te houden.

OPZICHT, znw., o. — Opslag der oogen. Bij 't eersten opzicht, Fr. *à première vue*, *d'abord*, *au premier moment*. D. B. Ik kenden 'em bij 't eersten opzicht nie'.

— Uitzicht, voorkomen, Fr. *air*. Dieë jongen heget opzicht van 'ne' vals(ch)aard. « Drie leeuwen, even groot van lichaem, even fel van *opzicht*, en gebit. » (VONDEL, X, 80.) Z. OUD., V, 454.

— Ontzag, eerbied, Fr. *égard*, *respect*. T. Daar is geen opzicht onder de kinderen meer. Dieë jongen hee' geen opzicht veur z'n ouwers of z'ne' meester.

— *Mens(ch)elijk opzicht*, vrees voor het oordeel der menschen, Fr. *respect humain*. D. B. Uit mens(ch)elijk opzicht iet doen of laten. Hij derft da' nie' doen uit mens(ch)elijk opzicht.

Kil. Op-sicht, *vultus*; — *suspectus*.

OPZICHTIG, bvw. — *Opzichtig zijn veur iemand*, iets doen of laten uit achting of ontzag voor iemand of uit menschelijk opzicht. Hij derft da' nie' goed doen, omdat hij opzichtig is veur de mens(ch)en.

ORDER (ook *oddər* uitgespr.), znw., o. — Orde. D. B., Hfft. Daar is weinig order in dat huishouwen. Ge moest die zaak is in order brengen. Hij is onder 't order van de Witheeren. Is alles in odder?

ORDINAAL (klemt. op *naal*), znw., m. — Bolvormige waterflesch, waarbij de kantwerksters 's avonds arbeiden.

ORDINAIRLIJK, bw. — Gewoonlijk, Fr. *ordinairement*. D. B. Da' gebeurt ordinairlijk zoo.

ORDINARIS (uitspr. *ornörrəs*), bw. — Gewoonlijk, gemeenlijk, Fr. *ordinairement*. (K.) D. B., R., Kil. 't Is ordinaris zoo. Hij gaat ordinaris Donderdags uit.

OREMUS, znw., m. — Langdurig gezaag, vervelend gezanik. R. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Is altijd dezelfden oremus. « Gij hebt nu al zoolang aan mijne ooren liggen zagen met dat zelfde *oremus*. » (CONSCIENCE, *Hoe men schilder wordt*.)

ÖRGEL (uitspr. *örrəgəl*), znw., Fr. *orgue*, is meest overal v., doch op sommige plaatsen o. of m. (Ook v. bij J.)

ÖRGELIST, znw., m. — Organist, degene die in de kerk het orgel bespeelt, Fr. *organiste*. G., B., M. (Kram. zegt dat *organist* meer gebruikt wordt. Hier niet.)

ÖRK, znw., m. — Z. HÖRK.

ORKAAN, znw., o. en niet m. — Fr. *ouragan*.

ORLEANCIE, znw., v. — Verkeerde uitspraak van *alliancie*. (K.) Z. dat w.

OS, znw., m. — Fr. *bœuf*.

— Fig. Zure, onvriendelijke, stuursche persoon. Hij is 'nen os. 'Ne zuren os.

— Spr. *Den os is vet*, zegt men als er, tegen de gewoonte, twee of meer lichten in dezelfde plaats staan te branden.

— *Als 't lukt, dan kalft den os*, z. LUKKEN.

— *'Nen os is e gepros, maar e pèèrd is geld wèèrd*, beter peerdsboer dan ossenboer.

OS, vrnw. en bvw. — Ons, Fr. *nous, notre*, Westvl. *oes* (z. D. B.), Fri. *uus, ûs*, Eng. *us*, Zw. en IJsl. *osz*, Deen. en Noorw. *os*, Gron. *uzes*, Drent. *oes*, Ang. *ûs*, Oudsaks. *ûsa*, bij T. en R. *oos, aus*, bij B. *uis*. (Z.-O. der K.) Kom bij os. Dat huis is van os. Os kind. Os moeder. Ozze vader. Ozzen hof.

OSSEBOERDERIJ, znw., v. — Boerderij, waar men eenen os in plaats van een peerd houdt.

OSSEBOLLEKE(N, znw., o. — Zeer kleine mees met langen steert, in de Wrdb. Staartmees, Fr. *mésange à longue queue*, Lat. *Parus caudatus*. (W. der K.)

OSSEKAR, znw., v. — Kar waar een os in gespannen wordt.

OSSEKEUT, znw., m. — Ossenboer, keuter. (K.) Z. OSSENBOER.

OSSEKNIEËN, znw., v., mrv. — Binnenwaarts gegroeide knieën, Lat. *genu valgum*, Fr. *être cagneux, avoir les genoux tournés en dedans*. Dieë mens(ch) hèet osseknieën.

OSSEKOP, znw., m. — Fig. Stroeve, onvriendelijke mensch. 'Nen ossekop van 'ne' vent.

ÖSSEL, EŬSEL, znw., m. — Unster, Romeinsche balans.

OSSELIP, znw., v. — Dikke lip. Hij hèet osselippen.

OSSENBOER, znw., m., mrv. *osseboeren*. — Landbouwer die zijn land bewerkt en zijn gespan voert met eenen os, in plaats van met een peerd. Hfft., R. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.) Z. ook KEUTER en OSSEKEUT.

— Spr. *Osseboeren wa(t) zijde gekuld: kromme beenen en 'nen bult*.

OSSENBOLLEKE(N, znw., o. — Z. OSSEBOLLEKE(N.

OSSENTUIK, znw., m. — Eene grassoort, die in de wetenschap *Nardus stricta* L. heet.

OSSEPLAATSKE(N, OSSEPLAKSKE(N, OSSEPLEKSKE(N, znw., o. — Hoefken waar men eenen os in stede van een peerd houdt, bij D. B. *osseplek*. Hij zit op 'en osseplekskeu. 'En osseplaatsken huren.

OTTER, znw., m. — Fr. *loutre*. Zoo schèèl as 'nen otter. — *Schèlen otter*, iemand die scheel ziet.

— *Otters jagen*, hetzelfde te Heist-op-den-Berg als elders *den bef jagen*. Z. BEF.

*OU. Sch. zegt in zijn Idioticon: « De woorden met *ou* geschreven, spreekt het volk in 't Hageland, Brabant, Antwerpen, Kempen en elders uit als *a*, b. v. hout, koud, smous, *haat, kaad, smaas.* »

Dat is waar voor het zuidergedeelte der prov. Antw. (hoewel die klank er in sommige streken ook anders luidt), maar in 't N. en W. wordt *ou* als *ow* en *aw* uitgesproken. *Hout, koud, smous, bouwen* klinken er *howt, kowd, smows, bowwen,* ofwel *hawt, kawd, smaws, bawwen.* Z. INLEIDING.

OU, vrnw. — U. (N. der K.) Dat is van ou. Ik heb 'et tegen ou gezeed. Z. ook *a, au, oe* en *è.*

OUD, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo oud als Mathuzalem, als de straat, als 't Gèlebroëk,* zeer oud.

— *Oud vuil,* oud nieuws, iets dat men al lang weet. T., R. Da' ge daar vertelt, is oud vuil.

— *Op 'en oud spelen.* Bij kaartspelers. In de jasspelen beteekent die uitdrukking: voortspelen totdat iemand honderd haalt.

— *Ou(d)e wijven,* soort van groote grauwe erwten met blauwe bloemen. (K.)

— Ook een slag van doorlevende groene koolen. (Z. der K.)

— Spr. *Men is nooit te oud om te leeren (maar altijd te jong om te hangen).* R.

— *Als 'en oû schuur aan 't branden geraakt, is er geen bluss(ch)en aan,* als een oud man het in 't hoofd krijgt te trouwen, is er geen tegenhouden aan. R.

— *Oud zot is kwaad zot,* in zijnen ouden dag mallen, is erg mallen. T.

— *Ou(de) bokken hebben stijve horens,* oude menschen zijn dikwijls stijfhoofdig. M.

OU(D)BAKKEN, bvw. — Z. Wrdb.

— De klemt. ligt hier op de eerste lettergreep, evenals bij D. B., en bij Kram. op de tweede.

OU(D)E, znw., m. — Wordt in de gemeenzame spraak gezeid voor Vader. D. B., R. Hij krijgt gee(n) geld meer van zijnen ouwe.

OU(D)EMAN, znw., m. — Kwijnende toestand van kleine kinderen, die door slechte voeding of slechte spijsvertering, bij gebrek aan zorgen of door ziekte, zeer vermageren en dikwijls sterven, Fr. *marasme, atrepsie.* Het mager, gerimpeld gezichtje doet het kind op een oud manneken gelijken. Da' kind héet den ouweman. Van den ouweman besmet zijn.

Z. ook D. B., die het w. vertaalt door *chartre, marasme à la suite de l'entérite chronique.*

— Wordt ook gezeid van gewassen die hunnen groei verliezen en allengskens verkwijnen. D. B. Die koolen hebben den ouweman. Den ouweman is aan die boomkens.

OU(D)ER, znw., m. — Ouderdom, leeftijd, Fr. *âge*, Hgd. *Alter*, Mecklemb. *oller*, Groningsch en Geld. *òlder*, Zw. *alder*, Angels. *ylde*, Westvl. *oude*, *elde*. Hfft. Hij is van mijnen ouwer. Welk is uwen ouwer? Ze is gestörven in den ouwer van 30 jaar. Tachtig jaar is 'ne schoonen ouwer.

Ouder verschilt van *ouderdom*; want *ouderdom* beteekent ook het Fr. *vieillesse*, terwijl *ouder* maar alleen het Fr. *âge* beduidt. Men zegt dus: sterven van ouderdom, Fr. *mourir de vieillesse*, maar nooit: sterven van ou(d)er.

Kil. Ouder, *ætas*, *senectus*, *vetustas*.

OUDERMAN, znw., m. — Het oudste lid in eene gilde. Hfft. De ouderman is van rechtswege de raadgever der gilde en de rechter in de geschillen, die tusschen de gildebroeders oprijzen.

OUDSTE, znw., m. — Wordt, evenals *oude*, in de gemeenzame spraak gezeid voor Vader. R. Ik zal 'et is aan onzen oudste vragen. Is uwen oudsten al thuis?

***OUDVADER** en ***OUDMOEDER** worden, volgens Sch., veel in Brab., de *Kemp.* en N.-Br. gezegd voor Grootvader, Grootmoeder. Ik heb die ww. nog niet gehoord.

OÛKE(N, znw., o. — Oudje. Ons oûken is ginder. De oûkens brengen èès aan hun jonkskens.

OUTAAR, znw., m. en niet o. — Z. AUTAAR. J.

OUW, bvw. — Uw. (N. der K.) Ouwe vrind. Ouw kind. Deze schrijfboëk is de mijne en dendieën is den ouwe.

OUWEL, znw., v. en niet m. — Z. Wrdb.

OVEN, znw., m. — Fr. *four*.

— Spr. *Da(t) gaapt gelijk 'nen oven*, dat is tastbaar, dat is zonneklaar, dat spreekt vanzelf, Fr. *c'est évident*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

OVENBAKKES, znw., o. — Ovenmond, ovengat.

OVENBEEST, znw., v. — Soort van zwarte kever die veel in bakkerijen aangetroffen wordt, kakkerlak, Fr. *blatte*, *cafard*, Lat. *Periplaneta*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

OVENBUUR, znw., m. — Huisje dat alleen staat en waar de oven is om te bakken. (W. en N. der K.) D. B. Zie ook BAKHUIS, BAKKEET en BAKKOT. Den ovenbuur is afgebrand. Hij woont in 'nen ovenbuur.

OVENDEKKER, znw., m. — Een vogeltje, dat in de Wrdb. Ovenmakertje, pannemakertje geheeten wordt, Fr. *pouillot siffleur*, in de wetenschap *Ficedula sibilatrix*.

OVENPAAL, znw., m. — Platte houten schop om het brood. in den oven te steken, Fr. *pelle à four*, Eng. *oven-peel*. Bij D. B. is het w. v.

OVENSCHEEL, znw., o. — Deksel om het ovengat te sluiten

OVENSTEEN, znw., m. — Groote baksteen, waarmede bakkersovens gemetseld worden.

OVER, vrz. — Z. Wrdb.

— *Over hem hebben*, in zijn karakter, in zijne doenwijze hebben. D. B. Dieë mens(ch) héet aardige loeten over hem. Zij hée' wonderlijke manieren over heur.

— Komt voor in uitdrukkingen als de volgende: Hij is peteren over mij. Ze' zuster is peetjen over mij geweest. M.

— Langs, L. *per*. D. B. Die kinderen loopen heelder dagen over de straat. Over bergen en dalen.

— *Over huis komen*, naar huis komen. Komt eerst is over huis om 'nen boterham te eten en daarna kunde weer uitgaan.

— *Over noen en over al*, z. AL.

— Als vrz. van tijd wordt *over* gebruikt nu eens in den zin van *na*, Fr. *après*, en dan weer in den zin van *vóór*, Fr. *avant*, hetgeen men uit het verband moet opmaken. Dus:

Over tijd beteekent 1° vóór eenigen tijd, z. OVERTIJD, maar 2° *over den tijd*, na den tijd. *Verle(d)en week over*, de week die was vóór de laatste; *het naaste jaar over*, het jaar dat komt na het volgende.

Over 'nen dag, over 'en week, over drij maanden, over twee jaar, beteekent hier, evenals in W.-Vl. en 't Hasp. (z. D. B. en R.) *vóór eenen dag, vóór eene week, vóór drij maanden, vóór twee jaar*, Fr. *il y a un jour, une semaine, trois mois, deux ans*, enz.

Bij de Holl. wil dit juist het tegenovergestelde zeggen, te weten: *na éénen dag, na eene week, na drie maanden, na twee jaar*, Fr. *d'ici à une semaine, dans un mois*, enz. Doch daarvoor zeggen wij *binnen 'nen dag, binnen 'en week, binnen drij maanden*, enz. Z. BINNEN. Toch wordt *over* in den zin van *vóór*, Lat. *ante*, in N.-Br., de Zaanstreek en elders in Holland wel gebruikt. Z. Hfft. B., en OPPR. Vondel kent het ook in die beteekenis. Zoo zegt hij (I, 77): « Gheheel opt oud ghebruyc van *over* vele jaren », en (XIV, 175): « Toen *over* menigh jaer het oosteint van ons kerck verbrande. » Ook in 't Mdnl. had *over* die beteekenis. (Z. OUD., V, 487.)

— *Over dood*, bijna dood, zoo goed als dood. D. B. Hij lag over dood op de' grond. Ze hebben 'em over dood geslagen.

— *Over dood luien*, de klok luiden over eenen overledene. D. B. Het luidt over dood, er zal morgen 'en begrafenis zijn.

— *Kans zien over iemand* of *over iet*, gelooven dat men hem zal kunnen overwinnen, dat men eenige moeilijkheid zal te boven komen, bij D. B. *macht zien over iemand, over iets*. Ik zou wel tegen hem vechten dat ek er kans over zag. Kunde da' werk vandaag nog afkrijgen? Ik ziender geen kans over.

— *Over ander*, z. OVERANDER.

— *Over nuusch*, z. NUUSCH.

— *Over stier*, z. OVERSTIER.

— Gep. w. *Over end weer*, weg en weder. Hij wandelde over end weer op de straat. Ge doe' maar niks as over end weer loopen.

— Eventjes, een oogenblik. Hij héet hier maar over end weer in huis geweest. Ik moet is over end weer uitgaan : ik koom seffens terug.

— *Over end over* (uitspr. *over ent over*), geheel over. Het règende dat 't goot en de straten liepen over end over.

— Bw. *Ievers nie(t) over kunnen*, het moeilijk kunnen begrijpen. Dat hij nu zooveul geld uitgeeft en vruger zoo gierig was, daar kan ik nie' over. Ik kander nie' over, da' ge zoo onvcurzichtig te werk gaat.

— *Over zijn*, overschieten. Daar zijn nog twee frang over.

— Voorbij zijn, gedaan zijn. Den règen is over. De pijn is over. Zijn colère is over. Is oe' loet nog nie' over?

— Over de meet zijn, in 't spel. Ik ben over (ik ben over de meet geloopen, ik heb mijnen marbol over de meet geschoten).

— In twee stukken, gebroken. De stok is over. De koor(d) was over.

— *Over* in samengestelde ww. beteekent 1° In twee stukken, gebroken: *overbijten*, *overbreken*, *overbuigen*, *overgaan*, *overgoeien*, *overkappen*, *overslagen*, *oversnij(d)en*, *overstampen*, *oversteken*, *overtrekken*, enz.; 2° Over het geheele voorwerp heen: *overbijten*, *overdabben*, *overdörs(ch)en*, *overdouwen*, *overeggen*, *overgaan*, *overgapen*, *overgritselen*, *overloopen*, *overschilderen*, *overtasten*, *overwruten*, enz.; 3° Te veel: *overeten* (*zich*), *overgaan* (*zich*), *overjagen* (*zich*), *overloopen* (*zich*), *overschatten*, *overvoe(d)eren*, *overvragen*, enz.; 4° Overig: *overblijven*, *overschieten*, enz. Z. mede T. en R.

— Volgens Kram. zijn de werkw., met *over* samengesteld, *scheidbaar*, wanneer *over* « opnieuw » beteekent, zooals: *overboorden*, *overborstelen*, *overdoen*, *overdorschen*, *overeggen*, *overkammen*, *overkneden*, *overleeren*, *overlezen*, *overloopen*, *overmesten*, *overmetsen*, *overnaaien*, *overplaasteren*, *overploegen*, *overschaven*, *overschilderen*, *overschrobben*, *overschuren*, *overslijpen*, *oversmeren*, *overstrijken*, *overstrooien*, *overtellen*, *oververven*, *overvijlen*, *overwitten*, *overzaaien*, *overzien*.

Dergelijke werkwoorden zijn bij ons altijd *onscheidbaar*.

OVERAL, znw., m. — Overjas, jas, die men over zijne andere kleederen aantrekt, Fr. *surtout*.

OVERANDER (klemt. op *an*), bvw. — Hetzelfde als het Holl. *om den anderen*, beurtelings een van twee, Fr. *de deux l'un*, *alternativement*. D. B., R., Hag., Kl.-Br. Hij gaat overander week naar de stad. Mijne vriend komt mij overander jaar bezuken. Dieën boom draagt maar overander jaar.

Kil. Over-ander, *alternus*.

***OVERBAFFEN**, w., wdrk. — Z. OVERBOËFEN.

Sch. geeft dat w. voor Brab. en Antw.

OVERBEE(D)EN, z. OVERBIE(D)EN.

OVERBÈREN, w., b., onschb. (klemt. op *over*). — Met beer overgieten. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik zal me' weiken nog is overbèren. Hij hee' z'nen hof overbèèrd.

OVERBEULEN, w., b., onschb. (klemt. op *over*). — Bij landb. Bij het ploegen aan weerskanten van een bed of gewent eene voor naar het midden rijden, zoodat deze beide voren het geheele gewent dekken. Z. BEULEN. (K.)

OVERBIE(D)EN, OVERBEE(D)EN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Boven de weerde bieden. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ge moet zien da' ge nie' over en biedt.

OVERBIJTEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken bijten. T., R. Hij heget mondstuk van z'n pijp overgebeten.

— Onschb. (klemt. op *bijten*). Over het gansche voorwerp bijten. T., R. Me' gezicht is heelegans(ch) overbeten van de muggen.

OVERBLIJVEN, w., o., schb., met *zijn* en *hebben* (klemt. op *over*). — Ergens uitslapen, er den nacht overbrengen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik ben twee dagen bij mijne' vriend overgebleven. As 'et te laat is om naar huis te komen, dan blijf ek over.

— Onp. Niet meer regenen, sneeuwen, enz. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) As 't vandaag overblijft, dan gaan me wandelen. 't Is gisteren den heelen dag goed overgebleven.

OVERBLINKEN, w., b., onschb. (klemt. op *blinken*). — Nogmaals blinken, opnieuw poetsen. Ge moet mijn schoenen nog is overblinken, want ze zijn al wat doof gewörren. Ik heb al twee paar schoenen overblonken.

OVERBOĔFEN, OVERBUFFEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *boĕfen*). — Zich overeten. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Dieë gulzigaard overboëft zijn eigen altijd.

— Ook *zijn eigen overboĕft eten*.

OVERBOKEN, w., b., onschb. (klemt. op *boken*). — Over het gansche voorwerp boken, slaan. (Z. der K.) T. Ze moesten dieë' kèrel is goed overboken, dan zou em zooveul van z'ne' neus nie' meer maken.

OVERBOOGEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Al buigende breken. T. Eenen stok overboogen.

OVERBÖRSTELEN, w., b., onschb. (klemt. op 't ww.). — Aframmelen. Ze heminen em goed overbörsteld.

OVERBREKEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken breken. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Wie hée' mijne' stok overgebroken? Probeert is om dieën tak over te breken.

OVERBRENGEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Doorbrengen, Fr. *passer*. De' nacht op 'en ander overbrengen. Ik breng den avend over mè' schrijven en studeeren.

— Eens laten meedrinken om bescheid te laten doen. (Ook in Brab., z. Sch.) Brengt oe' glas is over.

— Ook o. Brengt is over aan oe' buurvrouw. Met de kermis is t de mode van over te brengen.

OVERBRENGWIEL, znw., o. — Bij horlogemakers. Wieltje waarmede men de wijzers van eenen remontoir in beweging brengt, als men met den nagel van den duim het wipstuk indrukt.

OVERBUFFELEN, w., b., onschb. (klemt. op *buffelen*). — Ruw bejegenen, Fr. *rudoyer*. T. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij overbuffelt mij altijd.

OVERBUFFEN, w., wdrk., onschb. — Z. OVERBOËFEN.

OVERBUIKEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *buiken*). — Zich overeten. Dieë gulzigaard overbuikt 'em altijd.

OVERDABBEN, w., b., onschb. (klemt. op *dabben*). — Over het geheele voorwerp dabben. (K.) T. De honden hebben mijn bloëmbed heelemaal overdabd.

***OVERDEKKERKEN**, znw., o. — Z. OVENDEKKERKEN. Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

OVERDEMMELEN, w., b., onschb. (klemt. op *demmelen*). — Iets geheel ontschikken, platdrukken of verkreuken met er op te liggen, en met de handen op te duwen. (Z. der K.) Ge hèt nie' weinig liggen wulen: heel 'et bed is overdemmeld. Fransken heget bloëmperk overdemmeld.

OVERDENKEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *denken*). — Zich bedenken, nadenken. Overdenkt oe is goed.

OVERDOËFEN, w., b., onschb. (klemt. op *doëfen*). — Er over doffen. T. Hij overdoëft z'n kinderen den heelen dag.

OVERDOEN, w., b., onschb. (klemt. op *doen*). — Z. Wrdb. — Overschilderen, oververven, overwitten. Als ge de' muur nog is overdaan hèt, dan zal em schoon zijn.

— *Ze zullen hem niet overdoen*, men zal hem niet bedotten, hij zal den kaas niet van zijn brood laten nemen.

OVERDÖRS(CH)EN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken dorschen. T. Ik heb mijne' vlegel overgedörs(ch)en.

— Onschb. (klemt. op *dörschen*). Over het geheele voorwerp dorschen. T. Da' koren zou nog 'ne' keer moeten overdörs(ch)en wörren.

OVERDRAGEN, bvw. — *'En overdragen fleuris*, eene verwaarloosde pleuris. T.

OVERDRAGEN, w., o., schb. (klemt. op *over*). — Voortzetten, sprek. van ziekten. Die ziekte draagt over.

OVERDRAGERIJ, znw., v. — Verklikking, Fr. *délation, dénonciation*. D. B.

OVERDUVELEN, w., b., onschb. (klemt. op *duvelen*). — Overbluffen, overschreeuwen. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij overduvelt iedereen mè' ze' leelijk lawijt.

OVEREEN, bw. — Over elkander. Z. Wrdb.

— Komt in veel samengestelde ww., die in de Wrdb. niet staan. *Overeengaan, overeenhangen, overeenhou(d)en, overeenknoppen, overeenkrijgen, overeenleggen, overeenloopen, overeenstaan, overeenzetten*, enz.

— *Met de armen overeen zitten*, ledig zitten.

OVEREENKOMEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Overeenkomen gelijk twee mosselschelpen, gelijk kat en hond.*

OVEREENUITKOMEN, w., o. met *zijn*. — Op hetzelfde uitkomen, Fr. *revenir au même*. D. B., T., R., Kl.-Br., M. Da' komt overeenuit. Of ge schrijft of nie' en schrijft, 't komt overeenuit.

Ook *ten eenen uitkomen.*

OVEREGGEN, w., b., onschb. (klemt. op *eggen*). — Over het heele voorwerp eggen. T. Die stoppelen moeten nog 'ne keer overegd wörren.

OVEREIND, OVEREND, bw. — Z. Wrdb.

— In opschudding, overhoop, in wanorde. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Heel de straat stond overeind. Alles lag in dat huis overend.

OVERETENTHEID, znw., v. — Maagoverlading, Fr. *indigestion*.

OVERFRAK, znw., m. — Overjas, Fr. *pardessus, surtout*.

OVERFRÈTEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *frèten*). — In de gemeene taal gebezigd voor Zich overeten, te veel eten.

OVERGAAN, w., b. onschb. (klemt. op *gaan*). — Overstrijken, overschilderen, enz. Ik zal die deur nog is wat overgaan (overschilderen). De metser moet de' muur nog is overgaan mè' mörtel (overstrijken).

— Aframmelen, afrossen. D. B., T. Ge moet dieën deugeniet maar 'ne keer goed overgaan. Hij overging z'ne' zeun mè' 'nen dikke' stok.

— Over het gansche voorwerp gaan. T. E stuk land overgaan om 'et te onderzuken.

— Ergens overheen gaan. T. 'En brug overgaan. 'En straat overgaan.

— Wrdrk. Zich afmatten door te gaan. T. Ik heb mij gisteren wat overgaan. Hij overgaat 'em altijd.

— O., schb., met *zijn* (klemt. op *over*). In twee stukken gebroken worden. T. Die pijp is overgegaan mè' ze in m'ne' zak te steken.

— Van het eene naar het andere gaan. T. Naar de' vijand overgaan.

— Ophouden. T. Den règen gaat over. De pijn zal wel overgaan.

— Enkel met *wat* tot onderwerp en eenen persoon tot voorwerp. Gebeuren, overkomen. Ik weet nie' wat oe overgaat van oe' huis zoo goeiekoop weg te geven. Wat gaat 'em over van nu nog te trouwen in zijnen ouwen dag.

— Met *hebben*. Wordt gezeid van eene bekalfde koe die haar kalf later werpt dan men gerekend had. D. B. Ons witte koei gaat altijd 'nen dag of twee over.

OVERGANK, znw., m. — Heerschende ziekte, waardoor er velen te gelijker tijd worden aangetast. (K.) Sch., T., Hfft. Daar is 'nen heelen overgank onder de kinderen.

Kil. Over-ganck, *morbus epidemius*.

OVERGAPEN, w., b., onschb. (klemt. op *gapen*). — Over het geheele voorwerp gapen. 'Nen boterham zoo dik, da' ge'm nie' overgapen en kunt.

OVERGEHAALD, bvw. — Gekruist, door twee dieren van verschillend ras geteeld, Fr. *hybride*. 'Nen overgehaalde kropper (soort van duif). Dieën dog is overgehaald.

OVERGEPSEN, w., b., onschb. (klemt. op *gepsen*). — Afrossen, bij T. *overgespen*. Ge moet dieë' schelm maar is goed overgepsen.

OVERGERAKEN, w., o., schb., met *zijn* (klemt. op *over*). — Eindigen met ergens over te komen. Wij zullen den berg nie' overgeraken.

— Overgaan, ophouden. Den règen is eindelijk overgeraakt. Mijn tandpijn geraakt nie' over.

— Over de meet geraken (in kinderspelen). Ik geraak nie' over.

OVERGEVEN, w., wdrk., schb. (klemt. op *over*). — Zich aangeven. De lotelingen moeten hun morgen gaan overgeven.

— Ook b. Aangifte doen, Fr. *déclarer*. E kind overgeven, Fr. *faire une déclaration de naissance*. Sommige artikelen moeten aan de grenzen overgegeven worden. Hij hée' zijn huis te hoog overgegeven aan de verzekeringsmaatschappij.

OVERGOEIEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken werpen. Hij nam z'n pijp en hij goeide ze over.

OVERGRIBBEN, OVERGRUBBEN, w., b., onschb. (klemt. op *gribben*). — Van gribben, van greppels voorzien. 'En wei overgribben, overgrubben.

OVERGRITSELEN, w., b., onschb. (klemt. op *gritselen*). — Over het gansche voorwerp gritselen. (Z. der K.) T. Da' pleksken zou nog is moeten overgritseld wörren.

OVERGRUBBEN, w., b. — Z. OVERGRIBBEN.

OVERHALEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Eenen nieuwen gebuur uit zijne oude woning plechtig naar zijne nieuwe overbrengen. (K.) 'Nen boer overhalen. Mergen gaan me onze' nieve' gebuur overhalen. Als een boer overgehaald wordt, zit zijn huisgezin in eene schoon versierde huifkar.

OVERHAND (klemt. op *hand*), bw. — Beurtelings, Fr. *alternativement*. D. B. (Z. ook OUD., V, 506.) Ik en mijn bruur waken overhand bij de' zieke. Ge kunt da' werk overhand doen.

— Spr. *Overhand gelijk Jan Marus honden basten, en hij had er maar éénen.*

OVERHANDSVOLLEN, w., b., onschb. (klemt. op het ww.). — Met in de handen te nemen, bederven, bij T. *overhandvelen*. Ge meugt die appelkokken zoo nie' overhandsvollen, of ze zullen rotten.

OVERHANGEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Over het vuur hangen. D. B. Hangt de' ketel maar over.

— Ook o. De pot hing over. Hangt de soep al over?

OVERHEFFEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *heffen*). — Zijn lichaam hinder doen met te veel te heffen. D. B. Zij maar veurzichtig da' ge oe nie' overheft. Hij hee' zijn eigen overhoffen.

OVERHOOP (klemt. op *hoop*), bw. — In overvloed, Fr. *en abondance*. Daar is dees jaar fruit overhoop. Hij hée' geld overhoop.

— Znw., m. Daar was 'nen overhoop van volk. Hedde nogal veul patatten gewonnen? 't Is geenen overhoop.

OVERHOOZEN, w., b., onschb. (klemt. op *hoozen*). — Al hoozende overgieten. Ge moest 'et lijverd nog wat overhoozen.

OVERJAARS(CH) (klemt. op de tweede lettergr.), bvw. — Overjarig, meer dan een jaar oud. D. B. 'En overjaars(ch) verken. Da' zijn nog overjaars(ch)e noten.

OVERJAGEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *jagen*). — Zich overhaasten. T. Ge moet oe zoo nie' overjagen, want ge hèt al den tijd.

OVERKAMMEN, w., b., onschb. (klemt. op *kammen*). — Nogmaals kammen. Overkamt oe' haar nog eens, want 't is in de wăr.

— Bij Kram. is dit ww. schb.

OVERKAPPEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken kappen. T. Hij hée' zijn been half overgekapt. 'Ne' wortel overkappen.

OVERKĂRREN, w., b., onschb. (klemt. op *karren*). — Met de kar korte vette over eene weide voeren. 'En wei overkărren. Da' bemdeken zou nog wel 'ne keer overkărd meugen wörren.

OVERKÈREN, w., b., onschb. (klemt. op *keren*). — Nogmaals keren. Ge moet de' vloer van de zaal nog is overkèren.

OVERKERVEN, w., b., onschb. (klemt. op *kerven*). — Over de gansche oppervlakte kerven. Tafels en stoelen waren heelegansch overkerfd.

OVERKIJVEN, w., b., onschb. (klemt. op *kijven*). — Bekijven, T. Ik wör nie' gèren den heelen dag overkeven.

OVERKLAPPEN, w., b., onschb. (klemt. op *klappen*). — Door het klappen over andere zaken vergeten wat men voornemens was te zeggen. Ik meinden over die zaak te spreken, maar toen wier' 'et overklapt en ik heb er nie' meer op gedocht.

— *'t Is overklapt*, er is genoeg over gepraat. Ge moet daar nie' meer over klappen: 't is al genoeg overklapt.

OVERKLETSEN, w., b., onschb. (klemt. op *kletsen*). — Afkletsen, overal kletsen geven. T. Ze moesten dieën deugeniet is goed overkletsen, dan zou em beteren.

OVERKLOPPEN, w., b., onschb. (klemt. op *kloppen*). — Aframmelen. T. Iemand is goed overkloppen.

OVERKNABBELEN, w., b., onschb. (klemt. op *knabbelen*). — Over het geheele voorwerp knabbelen. T., R., Kl.-Br. De muizen hebben 'et brood heelemaal overknabbeld.

— Fig. Overlezen, ten einde lezen. Heddegij dieën boëk haast overknabbeld?

— Overpeinzen. Ik heb 'em goe' zijn zaligheid gezeed, dat em da' nu maar is overknabbelt.

— Schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken knabbelen. De muizen hebben 't zeel overgeknabbeld.

OVERKNAGEN, w., b., onschb. (klemt. op *knagen*). — Aan iets aan alle zijden knagen. T. De muizen hebben 't brood heelemaal overknaagd.

— Fig. Met smert overwegen. T. Hij meint dat em misdaan héet, en da' zit em daar nu gedurig te overknagen.

— Schb. (klemt. op *over*). In twee stukken knagen. De ratten hadden 't zeel overgeknaagd.

OVERKNAUWEN, w., b., onschb. (klemt. op *knauwen*). — Over het gansche voorwerp knauwen. T., Kl.-Br. Ziet is hoedat em dieë' koëk overknauwd héet.

— Fig. Aandachtig overlezen. Hij was de gazet aan 't overknauwen.

— Overdenken, overpeinzen, Fr. *méditer*. Overknauwt mijn woorden maar eens goed. (Ook bij 17de-eeuwsche schrijvers, z. OUD., V, 512.)

— Schb. (klemt op *over*). In twee stukken knauwen. De ratten hebben 'et zeel overgeknauwd.

OVERKOMEN, w., o., met *zijn*, onschb. (klemt. op *komen*). — Overeenkomen, Fr. *s'accorder*. (K.) Hfft. Hij kan mè' niemand nie' overkomen. Overkomdegij goed mee' oewe' nieve' gebuur? Ik kander moeilijk mee overkomen.

Kil. Over-komen, *convenire, componere*.

— O., schb., met *zijn* (klemt. op *over*). — Zich naar de meening van een ander voegen, Fr. *céder*. D. B. Ik heb moeite genoeg gedaan om hem tot ander gedachten te brengen, maar hij kwam toch nie' over. As ge't 'em nog is in fatsoen zegt, dan zal em wel overkomen.

OVERKOTEN, w., wdrk., onschb. (klemt. op *koten*). — Soort van verstuiking bij hoornbeesten, bij Kram. *overkooten*. (K.) De koei héet heur overkoot mee' over 'en gracht te springen. Ons koei is overkoot. Z. ook SPRINKKOOT.

OVERKRIJGEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken gebroken, getrokken, enz. krijgen. Dieë stok is zoo taai, dat ek 'em nie' kan overkrijgen.

OVERKUIS(CH)EN, w., b., onschb. (klemt. op *kuischen*). — Nogmaals kuischen. Overkuischt de tafel nog eens, want ze is nog nie' zuiver.

OVERLANK (klemt. op *lank*), bw. — Lang geleden. (Ook in 't Mdnl., z. OUD., V, 513.) Hij is overlank vertrokken.

OVERLEEREN, w., b., onschb. (klemt. op *leeren*). — Overzien om te leeren. Hij hee' z'n les al drij keeren overleerd, en hij kan ze nog niet.

— Bij Kram. is dit ww. schb.

OVERLEG, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Den overleg is 't werk, zee Brodder, en hij zette de(n) lap nèven 't gat.*

OVERLEST (klemt. op *lest*), bw. — Onlangs, Fr. *dernièrement*, bij D. B. *overlaatst, overlaatsten*. Ik heb heur ȯverlest nog gezien. Hij hèet overlest hier geweest.

OVERLÈVEN, w., b., onschb. (klemt. op *lèven*). — Beleven. Wij overlèven al aardige tij(d)en. Ik heb al veul overlèèfd.

OVERLEZEN, w., b., onschb. (klemt. op *lezen*). — Belezen, eene bezweerformuul over iets lezen. 'En brandwond overlezen. Er woont daar 'en oud manneken, die betooverde koeien overleest.

— Vluchtig doorlezen, nogmaals lezen. Ik gaan met de gauwte m'n les nog is overlezen. Hedde uwen brief al overlezen?

— Kram. heeft ook dit ww. in de 2e bet., doch schb., met den klemt. op *over*.

OVERLOOP, znw., m. — Heerschende ziekte, die velen te gelijk treft. Ook **Omloop** en **Overgank**. Daar is 'nen heelen overloop onder de kinderen.

OVERLOOPEN, w., b., onschb. (klemt. op *loopen*). — In alle richtingen doorloopen. T. Ziet is hoedat de honden da' salaadbed overloopen hebben!

— In der haast overzien, overlezen. T. 'Nen brief overloopen. Ik heb dieën boek met de gauwten is overloopen.

— Wrdrk. Zich afmatten door te loopen. T. Hij hèet 'em overloopen.

— Spr. *Het spoor overloopen*, z. SPOOR.

— *Het werk overloopt hem niet*, er is niet veel werk.

— O., met *zijn*. Overtrekken, betrekken, Fr. *se couvrir de nuages*. T. De locht overloopt. 't Overloopt, 't zal wörren regenen.

— Schb., o., met *zijn*. Besmetten, sprek. van ziekten. Die ziekte loopt leelijk over. Den typhus is 'en overloopende ziekte.

OVERMERGEN, bw. — Overmorgen. (K.)

OVERMETEN, w., b., onschb. (klemt. op *meten*), — Langs alle kanten meten. T. De kleermaker hèet da' stuk genoëg overmeten, maar hij kander toch geen broëk uit krijgen.

OVERMETSEN, w., b., onschb. (klemt. op *metsen*). — Overheen metselen, overwelven. 'En riool overmetsen.

OVERNEMEN, w., b., onschb. (klemt. op *nemen*). — Omvatten, 'tzij met de hand, 'tzij met de armen. T. (Ook in Brab., z. Sch.) Kundegij mijnen arm overnemen? 'Nen boom, zoo dik, da' ge 'm nie' overnemen en kunt.

Kil. Over-nemen, *manu complecti.*

OVERNUUS(CH) (klemt. op *nuusch*), bw. — Overschuins. Z. NUUS(CH). Hij liep overnuusch over 't veld.

OVERPEEZEN, w., b., onschb. (klemt. op *peezen*). — Z. OVERKLETSEN. Ze moesten oe is goed overpeezen, mee' oewen ambras!

OVERPEIZEN, w., b. — Overpeinzen.

— Wrdk. Ernstig nadenken, Fr. *réfléchir*. Weëtte 't nie' meer? Overpeist oe is goed. Laat me nog 'nen dag, om me te overpeizen.

OVERPRATEN, w., b. -- Z. OVERKLAPPEN.

OVERPRIEGELEN, w., b., onschb. (klemt. op het ww.) — Afpriegelen. T. Ze hebben 'em daar goed overpriegeld.

OVERRAMMELEN, w., b., onschb. (klemt. op het ww.) — Afrossen. T. Overrammelt 'em maar is goed: hij verdienet.

OVERRANSELEN, w., b., onschb. (klemt. op het ww.). — Z. OVERRAMMELEN. T.

OVERRANSEN, w., b., onschb. (klemt. op *ransen*). — Bij kleermakers. Bijzondere manier om eenen zoom te naaien, hierin bestaande dat men, bij elken steek, den draad over den zoom toehaalt. Ook **Perfijlen**, **Profijlen**.

OVERRAZEN, w., b., onschb. (klemt. op *razen*). — Overschreeuwen. Hij laat 'ne' mens(ch) nie' spreken, hij overraast oe altijd.

OVERRIJVEN, w., b., onschb. (klemt. op *rijven*). — Z. OVERGRITSELEN.

OVERROËFELEN, w., b., onschb. (klemt. op het ww.). — Afrossen. T.

OVERRUG (klemt. op *rug*), bw. — Achterover. (Ook in 't Mdnl., z. OUD., V, 492, 907.) Hij viel overrug van zijne' stoel. Ge meugt zoo overrug nie' liggen.

OVERRUIS(CH)EN, w., b., onschb. (klemt. op *ruis(ch)en*). — Over het geheele voorwerp wrijven. Ge moet da' koper maar goed overruis(ch)en mè' krijt en 'ne wolle' lap, dat 'et blinkt.

OVERSCHĀRREN, w., b., onschb. (klemt. op *schārren*). — Over het gansche voorwerp scharren. Ik hem mijn hand heelegans(ch) overschārd met die dorens. Ziet is hoedat de kiekens de bloembedden overschārd hemmen.

OVERSCHAVEN, w., b., onschb. (klemt. op *schaven*). — Over eene geheele oppervlakte schaven, nogmaals schaven. Die planken moeten nog is overschaafd wörren.

— Bij Kram. is het ww. schb. en heeft den klemt. op *over*.

OVERSCHERRELEN, w., b., onschb. (klemt. op *scherrelen*). — Ergens overheen schrijden. (K.) Kundegij die gracht overscherrelen?

OVERSCHIETEN, w., b., onschb. (klemt. op *schieten*). — Bij landb. Een korenveld met aarde overspreiden, die men uit de voren steekt en over de bedden werpt met de schup. D. B. Koren overschieten. Het land overschieten.

OVERSCHIP. Naam van een kinderspel. Aan de twee uiteinden der speelplaats is eene meet getrokken en hij, die door 't lot aangewezen is en « overschip » genoemd wordt, plaatst zich te midden der twee lijnen. Alle medespelers komen dansende voorbij « overschip » geloopen en zingen: « Veur mijnen eerste(n) keer! Veur mijnen eerste(n) keer! » Allen mogen voorbij. Zij keeren terug met: « Veur mijnen tweede(n) keer! Veur mijnen tweede(n) keer! » Ditmaal vangt « overschip » eenen jongen in de armen, houdt hem zoo stevig vast dat hij zich niet meer kan verplaatsen en klopt hem driemaal op den rug, zeggende: Eén, twee, drij! overschip! » Deze is er aan. Als er twee door « overschip » gepakt zijn, is hij er af en mag hij met den hoop medeloopen. De laatst overgeblevene der vrije loopers, die door den tweede niet is gepakt, is voor het volgende spel « overschip » of mag er eenen anderen kiezen. Vrglk. KATTEKEN en HAAR- EN KLEIN' BEESTJES.

OVERSCHOËFELEN, w., b., onschb. (klemt. op *schoëfelen*). — Uit begeerlijkheid of gulzigheid maken dat iemand geen voedsel genoeg heeft. Da' venteken overschoëfelt de ander, ik zal 'et moeten alleen zetten. Dieë gulzige jongen overschoëfelt zijn bruurkens aan tafel.

OVERSCHOOT (zachte *o*), znw., m. — Wordt door sommigen gezeid voor Overschot.

OVERSCHOT, znw., m. en niet o. — Fr. *reste*. D. B., Sch., T., R., J.

— *Geenen overschot hebben*, nauwelijks genoeg hebben. Ik verdien mijne' kost, maar ik heb toch geenen overschot. Steek 'et brood nog maar wat terug in den oven, 't hée' nog geenen overschot ('t is nog niet genoeg doorbakken).

— *Overschot van gelijk hebben*, groot gelijk hebben.

— *Op den overschot zitten*, doodgedeeld worden, niets krijgen, er overschieten bij de verdeeling. Alleman héet e stuk, behalven ikke; ik zit alweer op den overschot.

OVERSCHRIJVEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Schriftelijk aanklagen. R. Ze hemmen onze' veldwachter overgeschreven, omdat hij zijnen dienst verzuimt. 'Ne' pastoor overschrijven naar 't bisdom. Onze schoolmeester is overgeschreven.

OVERSCHRIKKELEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Overslaan, achterlaten, Fr. *passer*, *négliger*, *omettre*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch. bij Kil. *over-schricken*). As hij op zwier is, schrikkelt hij geen enkel' herberg over. Ik meende vandaag te gaan, maar 'k zal nog maar 'nen dag overschrikkelen. Ik schrikkel nooit 'en enkel misken over. « Coleta heeft, van toen ze verscheen op het bal, geen enkelen dans nog *overgeschrikkeld*. » (J. VAN BEERS, *Gevoel en Leven*.)

OVERSCHROBBEN, w., b., onschb. (klemt. op *schrobben*). — Over het gansche voorwerp schrobben, nogmaals schrobben. T. Ge moet de' vloer overal goed overschrobben.

OVERSCHROËBEN, w., b., onschb. (klemt. op *schroëben*). — Over het geheele voorwerp schroëben. (K.) 't Is dèèrlijk gelijk die kiekens mijnen hof overschroëbd hebben.

OVERSCHROMMELEN (in 't Z. en W. *ovərschroëmmələn*), w., b., onschb. — Hetzelfde als Overschrobben.

OVERSCHUDDEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Van het eene in het andere schudden. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.) Schud die pataten in deze' zak over.

OVERSJAUWELEN, w., b., onschb. (klemt. op *sjauwelen*). — Z. OVERKLAPPEN.

OVERSLAGEN, w., b. — Overslaan. Z. Wrdb.

— In twee stukken slaan. T., Kl.-Br. Slaagt dieë' stok maar nie' over.

OVERSLAPEN, w., wdrk. onschb. (klemt. op *slapen*). — Zich verslapen, te lang slapen. D. B. Ik hem mij deze' morgend overslapen. Ga maar intijds naar oe' bed, anders overslaapte oe morgen weer.

OVERSMOOREN, w., wdrk., onsch. (klemt. op *smooren*). — Zijne gezondheid hinderen met te veel te rooken. Hij hée' zijn eigen oversmoord en daarom héet den doktoor hem de pijp verbo(d)en.

OVERSMOSSEN, w., b., onschb. (klemt. op *smossen*). — Langs alle kanten aan iets zeeverachtig knabbelen, bij T. *oversmoesen*. Ik zou daar nie' gèren van eten, want ge hèt 'et heelemaal oversmost.

OVERSNIJ(D)EN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken snijden. T., Kl.-Br. Wie héet dieë' stok overgesne(d)en ?

— O., met *zijn*. Snel ergens overheen loopen. T. Den haas snee' 'et veld over gelijk 'ne weerlicht.

OVERSNOEFELEN, z. OVERSNUFFELEN.

OVERSNOKKEN, **OVERSNUKKEN**, w., b. schb. (klemt. op *over*). — Met eenen snok in twee stukken trekken. Hij snukte zoo herd met 't zeel, dat em 'et oversnukte.

OVERSNOLLEN, w., b., onschb. (klemt. op *snollen*). — Nieuwsgierig oversnuffelen. (Z. der K.) Hij héet al m'n papieren en printen oversnold.

OVERSNUFFELEN, OVERSNOĔFELEN, w., b., onschb. (klemt. op *snuffelen*). — Snuffelende geheel onderzoeken. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij komt hier alles oversnuffelen. Den hond hêet heel 'et veld oversnuffeld, maar 't wild nie' gevonden.

OVERSNUISTEREN, w., b., onschb. (klemt. op 't ww.). — Oversnuffelen. Gij moet hier alles nie' komen oversnuisteren.

OVERSNUKKEN, z. OVERSNOKKEN.

OVERSNUREN, w., b., onschb. (klemt. op *snuren*). — Nieuwsgierig oversnuffelen. (K.) Hij komt hier alles oversnuren. Hij oversnuurde alles dat in de kas lag.

OVERSPÖRZEN, w., b., onschb. (klemt. op *spörzen*). — Al spörzende over iets loopen in zijne geheele uitgestrektheid (z. SPÖRZEN), (K.), bij T. *oversporren*. De kinderen hemmen den bemd heelemaal overspörsd.

OVERSPRONG, znw., m. — Bij landb. Plaats bezijden den dorschvloer, waar het graan getast wordt. T., R., Kl.-Br. Z. ook STALLEI.

OVERSTAMPEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken stampen. T. Iemand de been overstampen.

OVERSTEEK, znw., m. — Bij timmerl. Oversteken zijn planken, aan het uiteinde van een dak genageld, om de pannen tegen den wind te beschutten. Ook **Windvèèr.**

— Het onderste deel eens daks, dat over den muur afhangt en het regenwater voorwaarts van den muur afwerpt.

OVERSTEKEN, w., b., onschb. (klemt. op *steken*). — Overal steken. T. De wespen hebben heel zijne' kop oversteken.

— *Kousen oversteken*, met sajet overnaaien. T.

— Schb. (klemt. op *over*). In twee stukken steken. T. Ik heb 'ne' spilwörm overgesteken mè' m'n schup.

— *Niet willen oversteken tegen iemand*, niet willen ruilen met hem, niet in zijne plaats willen zijn. Mijnheer S. is zoo rijk as 't water diep is, maar ik zou nog nie' willen oversteken tegen hem.

OVERSTIER, OVERSTIEL, OVERSTUUR (klemt. op de tweede lettergr.), bw. — Na den tijd, te laat. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Gij komt 'en uur overstier. Den trein is 10 minuten overstiel. Den brief is drij dagen overstuur gebleven.

OVERSTOPPEN, w., b., onschb. (klemt. op *stoppen*). — *Kousen overstoppen*, met sajet overnaaien.

OVERSTREEK (klemt. op *streek*), bw. — Z. OVERSTIER. (K.)

OVERSTREEPEN, w., b., onschb. (klemt. op *streepen*). — Afrossen. T. Ze moesten dieë' kèrel maar is te goei overstreepen.

OVERSTRIJ(D)EN, w., b., onschb. (klemt. op *strijden*). — Afstrijden, loochenen. Hij overstrijdt al da' 'k zeg.

OVERSTUIKEN, w., o., schb. (klemt. op *over*). — Overtuimelen, Fr. *faire des culbutes.* Hij ging op z'ne' kop staan en hij stuikten over.

OVERSWIJL, bw. — Z. OVERWIJLEN.

OVERTAFFELEN, w., b., onschb. (klemt. op *taffelen*). — Afrossen. T. Ze hebben hem goed overtaffeld, en 't was wel besteed.

OVERTASSEN, w., b., onschb. (klemt. op *tassen*). — Overheen tassen. T. De dieven hadden het gestolen goed mè' stroo overtast.

OVERTASTEN (Kemp. *overtassen*), w., b., onschb. (klemt. op *tasten*). — Overal betasten. D. B., T., Kl.-Br. Ik hem al mijn zakken overtast om mijne' sleutel te vinden. Ze overtastten de' kèrel om te zien ofdat hij nie' gestolen en had. 'En koei overtasten om ze te keuren.

OVERTEL, znw., m. — *Van overtel zijn*, niet geteld, slecht gezien worden. (K.) Hij is daar van overtel in dat huis. Den ouwe vader is naar 't gasthuis gegaan, omdat hij bij zijne' zeun van overtel was.

OVERTELLEN, w., b., onschb. (klemt. op *tellen*). — Natellen, alles tellen. T. Ik weet nie' hoeveul geld da' 'k heb; ik hem 't nog nie' overteld.

— Bij Kram. is dit ww. schb.

OVERTELLIG, bvw. — Van geenen tel, niet geacht of geteld. Hij is daar zoo wat overtellig. Vrglk. OVERTEL.

OVERTIJD (klemt. op *tijd*), bw. — Over eenigen tijd, eenigen tijd geleden. D. B., T., R., Sch. Hfft. Hij hèet overtijd hier geweest. Ik hem heur overtijd gezien. Dat is overtijd gebeurd.

OVERTREK, znw., m. en niet o. — Z. Wdb. J.

OVERTREKKEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — In twee stukken trekken. T., R. Den hond hèe' zijnen band overgetrokken.

— O., met *zijn*. Naar eene andere woning trekken, verhuizen. Wanneer trektegij over? Boer Jan is aan 't overtrekken (aan 't verhuizen).

— Onschb., o., met *zijn* (klemt. op *trekken*). Betrekken, bewolken, Fr. *se couvrir de nuages.* D. B., T., R., Hfft. De locht overtrekt. 'En overtrokken weer. Het weer zal veranderen, want 't overtrekt.

Kil. Over-trecken, *obnubilare, nubilo obtenebrare.*

OVERTROEVEN, w., b., onschb. (klemt. op *troeven*). — Afrossen. T. Overtroeft dieën deugeniet maar eens goed!

OVERTUIKELEN, w., o., schb., met *zijn* (klemt. op *over*). — Overbuitelen, Fr. *culbuter.* Op zijne' kop gaan staan en overtuikelen. De kinderen vermaken hun in de wei mee' over te tuikelen.

***OVERTULLIG,** bvw. — Sch. beweert, dat men in 't N. der prov. Antw. *overtullig* zegt voor *overtellig.* Z. Sch. i. v. OVERTELLIG.

OVERUUR, znw., v. — Uur dat men werkt boven de verplichte werkuren. Ik heb twee dagen en twee overuren gewerkt. De werkman moet nog betaald wörren veur zijn overuren.

OVERVAAKT (klemt. op *vaakt*), bvw. — Zoodanig door den vaak overmeesterd, dat men niet kan wakker blijven. (Ook in Brab., z. Sch.) Wordt enkel als gezegde gebezigd. Da' kind is overvaakt, leg 'et slapen.

OVERVAL, znw., m. — Beroerte, Fr. *apoplexie*. G. Loopt is gauw naar de' pastoor: vader hée' 'nen overval gekregen.

OVERWELLEN, w., b., onschb. (klemt. op *wellen*). — Bij landb. Met de wel of rol, Fr. *rouleau*, over het gansche stuk rijden. T., Kl.-Br. De spörrie zou nog is moeten overweld wörren.

OVERWERK, znw., o. — Overwerkuren, Fr. *heures d'extra*. Den baas moet mij nog vier frang betalen veur mijn overwerk.

OVERWIJL, OVERWIJLEN, OVERSWIJL (klemt. op de tweede lettergr.), bw. — Overtijd, vóór eenigen tijd, Fr. *il y a quelque temps*. Ik ben hem overwijl tegengekomen. Ik hem oe overswijl nog gezien. Mijne vrind is mij overwijlen komen bezuken.

OVERWÖRPEN, w., b., schb. (klemt. op *over*). — Z. OVERGOEIEN.

OVERWRINGEN, w., b. schb. (klemt. op *over*). — Al wringende in twee stukken breken. Mee' al ze' wringen héet em 'et zeel overgewrongen.

OVERWRUTEN, w., b. onschb. (klemt. op *wruten*). — Over de gansche oppervlakte wroeten. De mol overwruüt heel mijnen hof.

OVERZET, znw., m. — Veer, plaats waar men, in een boot of eene veerpont, over een water overzet. D. B., B.

OVERZETTEN, w., o., schb. — Van den eenen oever naar den anderen overgaan. D. B. Ik kwam aan den oever en ik zetten over in 'en bootje.

— Zich voortzetten, sprek. van ziekten. D. B. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) Die ziëkte zet over van vader tot zeun. De typhus is 'en ziekte die gemakkelijk overzet.

OVERZETTER, znw., m. — Overzetboot.

OVERZIEN, w., b., onschb. (klemt. op *zien*). — Vluchtig overlezen; lezen om van buiten te leeren; nazien om te verbeteren. Overziet oe' les nog 'ne' keer. Ik heb de drukproef overzien en geen fouten meer gevonden.

— Bij Kram. heeft dit ww. den klemt. op *over* en is schb.

OVERZIJ (klemt. op *zij*), bw. — Zijlings heen. (Z. OUD., V, 493.) Ze kreeg 'en appelflauwte en ze viel overzij van heure' stoel.

OVERZJAKKEN, w., b., onschb. (klemt. op *zjakken*). — Afrossen. Ze pakten 'em vast en ze overzjakten 'em is goed. De voerman overzjakte ze' pèèrd.

OVERZUKEN, w., b., onschb. (klemt. op *zuken*). — Langs alle zijden zoeken. T. Ik hem alles overzocht om dieën boek te vinden, maar te vergeefs.

— Bij Kram. heeft dit ww. den klemt. op *over* en is schb.

P.

PAAIEN, w., o. — Het paren der visschen. De visschen zijn aan 't paaien. t Is nu 't seizoen van 't paaien.

PAAITIJD, znw., m. — De paartijd der visschen.

PAALPLANK, znw., v. — Z. DAMPLANK.

PAAN, znw., v. — Z. het mrv. PANEN.

PAANBOER, znw., m. — Z. PUINBOER.

PAAPKE(N, znw., o. — Houten blokje of kurken stop, waar de kinderen centen op leggen, als zij paapken schieten. (K.)

— *Paapken schieten* of *paapken heulen*, een spel hierin bestaande, dat men van eene meet een blokje of korten stop, *paapken* geheeten, waar centen op liggen, tracht om te werpen met een grooter muntstuk of eene ijzeren bolleket.

— Naam van zeker vogeltje, tot het geslacht der vinken behoorende.

PAAPSTEEN, znw., m. — Hoofdbenaming van den rooden steen, die te Boom en 't omliggende gebakken wordt.

PAART, znw., o. — Hetzelfde als Part, aandeel, Fr. *part*. B. Ze' paart krijgen. Iemand ze' paart geven.

PAARTEN, w., b. en o. — Deelen, verdeelen, Fr. *partager*. Wij moeten gedrijen die som paarten.

Kil. Paerten, *partiri, dividere*.

PAAS(CH)BLOĔM, PAAS(CH)BLOM, znw., v. — Gele tijloos, eene hofbloem, in de wetenschap *Narcissus Pseudo-Narcissus* L.

PAAS(CH)KÈÈRS, znw., v. — Groote keers, die op Paaschavond gewijd wordt en gedurende de hoogmis brandt tot Ons-Heer-Hemelvaart, Fr. *cierge pascal*.

PAAS(CH)KROONTJE, znw., o. — Kransje van gemaakte bloemen, dat op Paaschavond gewijd wordt in de kerk, en aan het kind wordt gegeven, dat het eerst gedoopt wordt na de wijding der vont. Vrglk. SINKSENKROONTJE.

PAAS(CH)NAGEL, znw., m. — In de paaschkeers steken, in den vorm van een kruis, vijf nagelen van wierook, die dikwijls nog in wassen nagels gesloten zijn. Met heet ze paaschnagels. Een paaschnagel is heiligdom. (Z. HEILIGDOM.)

PACE (uitspr. *pase*, op zijn Nederl.), znw., v. — Kunstig bewerkt blad van metaal, hout of been, dat de priester aan den autaar kust na het Agnus Dei, bij D. B. *paais*, o. De pace kussen.

PACHOOI (klemt. op *chooi*), znw., v. — Oud wijf. (K.) 'En oû pachooi.

PACHTE(R)S(E), znw., v. — Vrouw eens pachters; titel dien men aan eene boerin geeft.

PAD, znw., v. — Fr. *crapaud*.

— Fig. Dikke, korte persoon. 'En dikke pad. 'En pad van 'ne' vent.

PAD, znw., v. — Bij slotm. IJzeren plaatje in den muur, waar de tong van een slot in schuift, wanneer dit gesloten wordt, Fr. *gâche*.

Kil. Padde van 't slot, *serae latibalum*.

PAD, znw., m. en niet o., vrklw. *paddeken* en *paaiken*. — Voetweg, Fr. *sentier*. Hfft., J., Oppr.

— Gep. w. *Pad noch spoor*, geenen weg. Ik vond in da' bos(ch) pad of spoor. Hij was verloren geloopen en hij zag nieverans pad of spoor.

— Spr. *Zijne(n) pad schoonmaken*, zich verontschuldigen. As hij iet misdaan héet, dan weet hij altijd zijne' pad schoon te maken.

— *De(n) pad openhou(d)en*, de betrekkingen blijven onderhouden, die men met iemand heeft.

PAD, znw., v. — Klep die over de zijzakken van een vest, enz. hangt. (A.)

PADDEBLOOT, bvw. — Naakt, vooral gezeid van vogels die nog geene vederen hebben. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) De jongskens van die mees waren nog paddebloot.

Kil. Padde-blood, *deplumis*, *nudus instar busonis*.

PADDEGERAK, znw., o. — Kikvorscheieren. (K.) Heel de gracht lee' vol paddegerak.

Kil. Padden-gherack, *ova ranarum*.

PADDEKOETER, znw., m. — Zeer bot mes. (Heist-op-den-Berg.) Da' mes is 'ne rechte paddekoeter.

PADDEKULLEKEN, znw., o. — Kikvorschenlarve, dikkop, Fr. *têtard*. (K.)

PADDEN, w., o. — Gaan, met eenen bijzin van moeite of onbehendigheid. (K.) Ik heb lank deur 't slijk moeten padden. Deur de' sneeuw padden.

— Op handen, knieën en voeten kruipen. Klein kinderen die nog niet kunnen loopen, gaan niet, maar padden.

— Het Neders. *pedden* beteekent Met voeten treden, en het Eng. *to pad* Zacht gaan, zegt Dr de Jager.

PADDENHAAR, znw., o. — Z. DUVELSHAAR.

PADDEPOËF, znw., v. — Dik, opgedrongen vrouwspersoon. 'En paddepoëf van e wijf.

Sch. heeft daar *patapof* voor.

PADDESTOEL, znw., m. — Soort van draaitol met platte klos, (K.), te Antw. Pleit genaamd.

PADDEVERGIF, znw., o. — Iets dat zeer slecht of walgelijk smaakt. (Ook in W.-Vl., z. Sch.) Wa' veur paddevergif hedde me nu gereedgemaakt? Da' bier is precies paddevergif. « Kom mij niet aan het lijf met dit *paddenvergif*, of ik haal u de oogen uit den kop! » (CONSCIENCE, *De Podagrist*, 41.)

PADDEVILDER, znw., m. — Zeer bot mes. T., R., bij B. *poddevillertje*. Z. ook VÖRS(CH)EVILDER, PADDEKOETER en VILDER.

PADDEVIS(CH)KE(N, znw., o. — Z. POTSKOP.

PADDEZAKKEN, znw., m., mrv. — Zakken in eenen jas, enz. die voorzien zijn van eene pad of klep. (A.) Z. PAD.

PAF, bw. — Wordt gebruikt met *staan*, om eene schielijke en geweldige ontsteltenis of verbaasdheid uit te drukken, Fr. *stupéfait*. D. B. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Toen ik 'em da' niefs vertelde, stond hij paf. Ik staan der paf van.

PAFFELEN, w., o. — Met geweld aan eene sigaar of overstopte pijp trekken. Aan 'en sigaar paffelen. Hij paffelt den heelen dag.

— Wordt ook gebruikt voor Taffelen, sukkelen. Hij zal paffelen met da' werk. Ik zal moeten paffelen om gedaan te krijgen.

— Gep. w. *Smooren en paffelen*, veel rooken.

— Afl. *Paffelèèr*, *gepaffel*.

PAFFEN, w., o. — Geweldig rooken, bij M. *pafken*. Hij doet iet van paffen. Smooren en paffen.

— Verg. *Paffen gelijk 'nen Törk*.

PAGADDER (klemt. op de 2e lettergr.), znw., m. — Kleine jongen, klein manneken. R. 'Ne kleine pagadder. 'Ne pagadder van e manneken. — Z. verder Sch.

— Kind dat begint te loopen.

PAGGELEN, w., o. — Lastig en onbehendig gaan. D. B. Deur 't slijk paggelen. Ziet em paggelen.

— Afl. *Paggelèèr*, *gepaggel*.

PAIEN, znw., v., mrv. — Z. PEIEN.

PAK, znw., m. — Lukslag, voordeelige koop, hazaard. T., R. Ievers 'ne' pak aan doen. Gij het 'ne' goeie' pak gedaan aan dat huis. Op dieë' koopdag zullen pakken te doen zijn.

— Zekere hebbelijkheid van iets, handigheid, wijze van iets aan te pakken. Hfft. Gij hèt er de' pak van weg (gij weet nu hoe gij het moet doen, aanleggen). Dieë jongen héet de' pak nog nie' eweg van te maaien en te pikken.

— Grijp, vat, Fr. *prise*. Hij is te arm om te betalen: ik heb er geene' pak op, as ek 'em aandoen.

PAKBAAR, bvw. — Kunnende gepakt, d. i. aangehouden of in de boet geslagen worden. R. Ge zij' pakbaar, as ge dat doet.

PAKDRAGER, znw., m. — Een leurder in ellegoed, die zijne waren in een pak op den rug draagt.

— Iemand die, in dienst van eenen smokkelaar, gesmokkelde waren over de grenzen draagt.

PAKKEBOL, PAKKENBOL, znw., m. — Bal, kaatsbal, Fr. *balle*. (K.)

PAKKEBOLLEN, w., o. — Met den pakkebol spelen, den bal opwerpen en in de hand opvatten. (K.)

PAKKEMAN, znw., m. — Boeman, doezeman, bietebauw, Fr. *croquemitaine*. K. De pakkeman neemt de kinderen mee die 's avonds te laat op straat loopen.

— Gendarm. Pas op, de pakkemannen zijn daar.

PAKKEN, w., b. — Treffen, raken, bewegen, ontroeren, Fr. *toucher*. D. B., T., Kl.-Br. De dood van ze' vader hêet 'em geweldig gepakt. As ge zoo 'n armoeî en verdriet ziet, da' pakt 'ne' mens(ch).

— Onaangenaam aandoen. Dieë smoor pakt mij. De vuile reuk van die bloemen hee' mij gepakt.

— Wegnemen, stelen, Fr. *dérober*. D. B. 'Nen dief pakt alles dat em krijgen kan. Hij hêet daar wa' gepakt.

— Proces-verbaal tegen iemand opmaken, hem in de boet slaan. T., R., Kl.-Br. Den bos(ch)wachter hee' 'ne' strooper gepakt. As ge nog over me' land derft gaan, dan pak ek oe. De policie hee' gisteren drij herbergiers gepakt, omda' ze na de uur openhielden.

— Betrappen, vatten. 'En kou pakken. Ik heb 'en valling gepakt mee' in den trek te staan.

— Een glas bier of eenen borrel drinken. Pakt er nog eentje. 'k Heb er al drij gepakt; 'k heb genoeg. Hij pakt er te veul,

— O., met *hebben* en *zijn*. — Vasthechten, aankleven. D. B., T., Kl.-Br. Dieën ink pakt nie' op dees papier. Eene verf pakt, wanneer ze wel vastkleeft.

— Zijn uitwerksel hebben, lukken, Fr. *faire de l'effet, réussir*. D. B., T., R., Kl.-Br. Al ze' schoon geklap pakt bij mij nie' meer. Zijne winkel pakt niet. Gij hèt 'et gepakt met da' schoon weer op uw reis. Het graan is goe' gepakt dees jaar. Uw onderneming zal nie' pakken.

PAKKENBOL, z. PAKKEBOL.

PAKKOOR(D), znw., v., zonder mrv. — Koord om iets in te pakken, Fr. *corde d'emballage*.

PAKOOI (klemt. op *kooi*), znw., v. — Lui wijf. (Z. der K.) Da' wijf is 'en eeste pakooi. 'En pakooi van e wijf.

***PAKZAK**, znw., m. — « Pafzak of log zwaarlijvig mensch. » Sch. geeft dat w. voor Brab., *Kemp.* en *Antw.* Ik heb het nog niet gehoord. Z. PAPZAK.

PAL, znw., v. — Bij mulders. IJzeren klink die in de kammen van het kamwiel valt om het verkeerd draaien te beletten.

PALATIE, znw., v. — Hetgeen dient om te paleeren. Met den règen is de palatie nat gewörren en bedörven.

PALÉEREN, w., b. — De straten of huizen versieren, Fr. *parer*, *orner*. D. B. De straten worden gepaleerd als de processie uitgaat. Al de huizen waren gepaleerd met de inhaling van den burgemeester.

— Opsmukken, versieren, tooien. Ze was gepaleerd me' lintjes en strikskens. Als een boer verhuist in de Kempen, dan wordt hij met zijn huisgezin overgehaald in eene schoon gepaleerde huifkar.

— Volgens Kram. en V. D. wordt dit w. weinig gebruikt. Hier bezigt men geen ander.

PALEERING, znw., v. — Versiering der huizen en straten bij feestelijke gelegenheden.

— Fig. Ruzie. As ge thuis komt, zulde geen klein paleering krijgen.

PALEERSEL, znw., o. — Hetgene waarmede men de huizen en straten paleert of versiert.

PALING, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *'Ne(n) paling vangen*, in 't water vallen, zich nat maken.

PALLAS (klemt. op *pal*), znw., m. – Vierkant kartonnen deksel met lijnwaad overtrokken, liggende op den kelk in de mis, Lat. *palla*. D. B.

PALLEPOOTEN, w., o. — Aan iets duwen met de hand, met de vingeren veel betasten en beduwen, beduimelen, bederven of bevlekken met er onzindelijk aan te raken, in de hand te nemen, enz. Dieë jongen zit altijd overal aan te pallepooten. Klein kinderen pallepooten gèren aan iet.

— Plonsen, zich bewegen in 't water. (Z.-W. der K.) Gij kunt nie' zwemmen, ge doe' nie' as pallepooten.

— Afl. *Pallepooter*, *gepallepoot*.

PALLESAAT (klemt. op *saat*), znw., m. — Mager, lang opgeschoten mensch. 'Ne pallesaat van e meisken. 'Ne lange pallesaat.

— Van 't Fr. *palissade*.

***PALLODDER, PALLOEDER**, znw., m. — « Bedrieger ». Sch. geeft dit w. voor Brab. en de *Kemp*. Z. PALOETER.

***PALLODDEREN**, w., b. (?). — Wordt, volgens Sch., nogal veel in de Kemp. gebruikt met eene tamelijk onbestendige beteekenis; het beduidt : vleien, flodderen.

PALM, znw., m. en niet v. — Fr. *buis*.

PALMEN (uitspr. *pallᵊmən*), w., b. en o. — Palmtakjes die op Palmenzondag in de kerk gewijd zijn, op de hoeken der bezaaide velden of tusschen de wassende vruchten steken. (K.) T. Het koren palmen. Na 't Lof gaan wij palmen.

PALMSLAG, znw., m. — Z. HANDSLAG.

PALOETER, znw., m. (klemt. op *loe*). — Bedrieger, Betrouwt dieë' paloeter nie'.

— Tragerik, luiaard, lammerik. 'Ne luie paloeter.

PALOETEREN, w., b. — Bedriegen, foppen. Ge zult mij nie' paloetrren!

PALRAD, znw., o. — Bij horlogiemakers. Het rad in een zakuurwerk, dat de veer opgewonden houdt.

PALREEP, znw., m. — Bij mulders. Het touw, waarmede de pal van het molenwiel wordt weggetrokken.

PALTO (klemt. op *pal*), znw., m. — Een kleedingstuk dat in 't Fr. *paletot* heet.

PALUL (klemt. op *lul*), znw., m. — Dronkaard, zatlap. 'Ne zatte palul. Ginder komen de palullen aan.

— Nietsweerdige mensch, voddeman, luiaard. Wa' kunde mè' zoo 'ne' palul aanvangen!

PALULLEN (klemt. op *lul*), w., b. — Foppen, beetnemen. Ge zult me nie' palullen. Hij zocht mij te palullen, maar hij was er nog nie' half.

PALUT (klemt. op *lut*), znw., v. — Dwaas, halfgek vrouwmensch. 'En zotte palut. Die Trees is toch 'en palut! Z. ook BALLUIT, BALLUT, KALUT en LUT.

PALVÈÈR, znw., v. — Bij horlogiemakers. Veer die het palrad in zijnen opgewonden staat houdt, daar dit rad op de groote veer werkt.

PAMPIER, znw., o. — Papier. D. B., G., B., M.

PAMPIEREN, bvw. — Papieren. Een pampieren zak.

PAN, znw., v., vrklw. *panneken*, Kemp. *pänneken*, *penneken*. — Z. Wrdb.

— Uitgehold stuk ijzer of koper, waar de spoor van eene lee in draait, Fr. *crapaudine*.

— Bij mulders. Stuk ijzer dat van onder aan den steenbalk is, daar waar de steenbalk op de nok van den standaard draait.

— *'t Panneken van 't gat*, het aars- of steertbeen. Hij is van den trap gevallen en hij hee' ze' panneken (of: 't panneken van ze' gat) gebroken.

— Spr. *Daar is iet in de pan*, daar is iets ophanden. Daar is iet in de pan bij Boer Lauwers.

— *Hij staat daar precies alsof hij e panneken gebroken had*, zegt men van iemand die daar bedrukt en onnoozel staat te kijken.

— *Van de pan gaan*, gemakkelijk gaan, goed vorderen. Alles is gereed: nu zal 'et van de pan gaan.

— *De pan met de(n) steel hebben*, een goeden onderpand hebben, zoodat er geene vrees bestaat om te verliezen. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.)

— *'t Is panneken met de(n) lange(n) steel*, zegt men wanneer iets lang duurt.

— *'t Is 't steeltje met 't panneken*, ze zijn van eenderen aard.

— *Veur 'en pan eieren*, voor een kleinen prijs. T. Hij hêet die boomen gekocht veur 'en pan eieren.

— *'t Is 'en pan, 't is er 'en pan mee*, 't is mislukt, 't is er maar stillekens, 't gaat er slecht mede. (Ook in Brab., 't Hag. en Vl., z. Sch.) 't Is 'en pan geweest met de feest. Hoe gaget met de' zieke? 't Is er 'en pan mee.

— *'t Is er maar 'en half pan mee*, 't is mislukt, 't is niet naar wensch afgeloopen.

— *Van de pan krijgen*, slaag krijgen, gestraft worden. (Ook in Brab., z. Sch.) As ge thuis komt, deugeniet, zulde van de pan krijgen!

— *'t Is panneken vet*, er is overvloed, er is eten volop. 't Was gisteren avend panneken vet bij Jan.

— *'t Is panneken aan*, zegt men van twee menschen die goed overeenkomen, die elkander veel vriendschap betoonen.

— *'t Is panneken af*, hunne vriendschap is verbroken, ze zijn vijanden.

— *'t Is panneken aan 't steeltje*, gezeid van een minnend paar, dat elkander veel liefde betoont.

PANAPPEL, znw., m. — Roodachtige, groote, vlokke appel.

PAND, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. D. B, J.

— *Terende pand*, iemand die niets wint voor 't huishouden en leeft van 'tgeen de anderen verdienen. Frans is 'nen tèrende pand: hij werkt nie' en zijn bruurs moeten veur hem de' kost winnen.

— Een tamelijk breed stuk grond, tusschen twee rechte voren. Een pand is geen gewent. 'Ne pand klaver, aardappelen, enz. E stuk land in panden leggen. De mastboss(ch)en liggen gewoonlijk in panden.

— Galerij rondom de binnenplaats van een klooster. D. B. Een klooster met 'nen breeden pand. De paters wandelden in den pand.

— Breedte van eene kleerstof. Er gaan drij panden in dieën rok.

— *Pand overhalen*, krijgertje spelen, Fr. *jouer aux barres*.

PANDEN, w., b. — *Ge meugt u eigen nie(t) panden*, men mag zelf bij zijnen schuldenaar niets in pand gaan nemen zonder zijne toestemming.

PANDOERING, znw., v. — Klopping, pak slagen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Iemand 'en pandoering geven.

PANDOES (klemt. op *does*), znw., m. — Panharing. (A.)

PANEELDEUR, znw., v. — Eene deur met paneelen.

PANEN, znw., v., mrv. — Hondsgras, Fr. *chien-dent* (N. der K.), Hfft., elders **Peien**, **Paien**, **Puinen** en **Pessemen** genaamd. Da' land is vergeven van de panen.

PANIEREN (klemt. op *nie*), w., b. — De banen en wegen zuiveren en effen leggen. (K.) Ze zijn in die straat aan 't panieren. De banen panieren.

PANLAT, znw., v. — Ieder van de latten die op de kepers geslagen worden om er de pannen op te leggen, bij D. B. *pannelatte*.

— Fig. Lange, magere mensch.

PANNELEPEL, znw., m. — Bij steenb. Groote koperen lepel, dienende om de gevormde pannen van den vorm in de schappen te leggen.

PANNEMAKER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de pannen maakt in den pannevorm.

PANNENBAK, znw., m. — Bij steenb. Bak met water, waarin de plaan, vóór het afstrijken van iedere pan, wordt nat gemaakt.

PANNENBLOK, znw., m. — Bij steenb. Vierkant stuk hout dat op de tafel ligt en waarop men den pannevorm plaatst.

PANNEPLEKKER, znw., m. — Vlinder met schoon gekleurde vlerken. (Rupelstreek.)

PANNESCHAP, znw., o. — Bij steenb. Ieder der schappen, waarop men de gevormde pannen laat drogen.

PANNESTEEN, znw., m. — Bij timmerl., smeden, enz. Groote steen of arduinen blok waar de dook in gesoldeerd is, daar de deur op draait. D. B.

PANNESTRIJKER, znw., m. — Bij metsers. Een truweel omtrent twee vingeren breed en eene span lang om, tusschen de dakpannen in, mortel te strijken.

PANNEVÖRM, znw., m. — Bij steenb. De vorm, waarin men dakpannen maakt.

PANRINK, znw., m. — Houten ring waar men de pan op zet om de tafel niet te bekruizen.

PANTOЁFEL, znw., m. en niet v. — Pantoffel, Fr. *pantoufle*.

— Spr. *Onder de(n) pantoëfel liggen*, onder het gezag staan van de vrouw.

— *Van de(n) pantoëfel krijgen*, ruzie krijgen van zijne vrouw. Hij is blijven plakken; hij zal nie' weinig van de' pantoëfel krijgen.

PANVÈGER, znw., m. — Een lapje aan een stokje gebonden, waarmede men de pan smeert als men koeken bakt.

PANVIS(CH), znw., m. — Panharing. (Z. der K.)

PAO (*a* en *o* afzonderlijk uitgespr.), znw., m. — Pauw, Fr. *paon*.

PAP, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Botermelks(ch)e pap, zutemelks(ch)e pap*, pap van karnemelk, van zoetemelk.

— Spr. *Iemand pap aan den baard smeren*, z. BAARD.

— *Iemand de pap in de(n) mond geven*, hem op eene middellijke, doch vatbare wijze zeggen wat hij moet antwoorden. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik geef oe de pap in de' mond, en nog kunde nie' antwoorden.

— *Geen pap meer kunnen zeggen*, zoo vermoeid zijn, dat men niet spreken kan.

— *De pap is gestört*, 't is te laat beklaagd.

— *Het zout in zijn pap nie(t) verdienen*, z. ZOUT.

— *Iet zoo beu zijn als koû pap*, er tot walgens toe van verzadigd zijn.

— *'t Is zoo al pap, zee de jongen, onze vader eet ze, maar den hond mag ze niet.*

— Aan kinderen die vragen hoe laat het is, antwoordt men schertsend: *'t Is half pap, 't zal seffens brokken luien.*

PAPBOER, znw., m. — Iemand met een dik gezicht en een log voorkomen. Hij is persies 'ne papboer. Wa' papboer van 'ne' vent!

PAPBUIK, znw., m. — Iemand met een dikken zwadderbuik.

— Soort van visch, op den boling gelijkende, doch met breeder middenlijf. (**A.**)

PAPEGAAIENBEK, znw., m. — Bij schrijnw., enz. De afgeronde zijkant eener plank of ander stuk hout aan meubels, enz. De papegaaien-bek wordt met eene pateeschaaf gemaakt.

PAPEGAAIENEUS, znw., m. — Gebochelde neus, bij Kram. *papegaaisneus.*

PAPEGAAISBEK, znw., m. — Bij schrijnw. Soort van lijst, in 't Fr. *bec-de-corbin.*

PAPEKULLEKE(N en **PAPEPULLEKE(N**, znw., o. — De vrucht van den witten- of haagdoorn. (Ook in 't Hag., z. Sch.)

— Men geeft dien naam ook aan den zaadbol van den egelteer of de hondsroos, in de Wrdb. Rozebottel, Fr. *gratte-cul.*

PAPELUL, znw., m. — Z. POTSKOP.

PAPEPULLEKEN, z. PAPEKULLEKEN.

PAPIER, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Het papier is verduldig*, men moet niet alles gelooven wat gedrukt wordt.

— *Papier op zolder*, uitroep bij 't zeeltje springen, wanneer het touw den grond niet raakt. T.

PAPPER, znw., m. — Meikever, die traag in 't kruipen en in 't opvliegen is.

PAPPERIJ, znw., v., zonder mrv. — Pap, melkspijzen. Ik ben veur geen papperij. 's Avends eten wij wa' papperij.

PAPSCHOOL, znw, v. — Minachtende benaming voor Kleine-kinderschool, bewaarschool, Fr. *école gardienne.* Dieë jongen ga' nog naar de papschool.

PAPZAK, znw., m. — Dikke, logge, zwaarlijvige mensch. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Vreesachtige mensch. Wa' papzak: hij is van 'en hondje bang!

PARAGRAAF, znw., m. en niet o. — Fr. *paragraphe.* J.

PARAPLU, znw., m. en niet v. — Fr. *parapluie.* J.

— Vierkant ijzer, waaraan vier kettingen, met twee haken elk, gevestigd zijn, om vier vaatjes ineens op te halen. (**A.**)

PARASOL, znw., m. en niet v. — Zonnescherm. J.

PARDAF, PARDAFFEL, PARDOËF, PARDOËFEL (klemt. op de tweede lettergr.), tw. — Nabootsing van eenen harden slag, bij D. B. *pardaf, pardaaf, pardoef.* Pardaf! daar viel em op de' grond! Pardoëfel! daar leget (ligt het)!

PARDAF (klemt. op *daf*), znw., m. — Slappe koffie. Ge hèt weer pardaf opgeschonken.

PAREN. w., b. — Bij timmerl. en schrijnw. Bij het maken van vergeringen worden de regels en stijlen, nadat ze gevlakt en gereed zijn, naast elkander gelegd zooals zij in de deur, het raam, enz. zullen geplaatst worden. Daarna trekt men er, met een potlood, lijnen over om later te kunnen zien, hoe men deze stukken ten opzichte van elkander aanbrengen moet. De bewerking heet paren, Fr. *établir le bois.*

PARETTEN (klemt. op *ret*), znw., v., mrv. — Parten, grillen, kuren. Zijn paretten spelen. Zij hee' vandaag heur paretten weer gehad.
— *In den zin van *poets, snakerij*, zooals Sch. het opgeeft voor Brab. en Antw., heb ik het nog niet gehoord.

PARING, znw., v. — Bij timmerl. De lijnen die met het potlood op het hout zijn afgeschreven, wanneer men het hout paart. Z. PAREN.

PARLESANTEN (klemt. op *san*), w., o. — Redetwisten, luidruchtig en met veel gebaren spreken. D. B., Sch. Ze zijn wel 'en uur me' malkander aan 't parlesanten geweest. Tegen wie waarde daar aan 't parlesanten? Eerst nog 'nen tijd geklapt en geparlesant, eerdat hij gereed was.

PARMANTELIJK, PARMENTELIJK, PROMANTELIJK, PROMENTELIJK (klemt. op de tweede lettergr.), bw. — Duidelijk, bescheelijk, stellig, zekerlijk, Fr. *clairement, pertinemment, évidemment.* Ik meinde parmantelijk dat ek 'et hoorde luien, maar 'k zal mij bedrogen hebben. Ik heb 'et parmentelijk zien weerlichten.
— Deftig, statig, bij M. *permantig, parmantig.* Hij ging promantelijk over de straat. Ziet is hoe parmentelijk da' ze daar hennen gaat!
Kil. Parmantelick, *magnificè.*

PARRETÉEREN, w., o. — Sierlijk voorkomen, bevallig staan, prijken. Die bloëmen parreteeren schoon in den hof. Da' kleed parreteert nie'. Ze parreteert nie' zonder hoed.

PARTIJK, Antw. **PRATIJK** (klemt. op *tijk*), znw., o. — Slimheid, loosheid, list, looze treken, Fr. *artifice.* Hij zit vol partijk en slimme streken. 'Et pratijk van dieën deugeniet is te groot.
Kil. Practijke, *artificium.*

PARTIJKIG Antw. **PRATIJKIG**, bvw. — Listig, loos, slim, arglistig, doortrapt, Fr. *artificieux.* 'Ne partijkige schelm. Ge zult 'em nie' betrappen, hij is veul te pratijkig.
Vrglk. D. B. i. v. *pratijkig.*

PAS, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb.

— *Op zijne(n) pas*, op zijn gemak. Gaat daar is op oewe' pas naartoe. Hij wilt alles op zijne' pas hebben.

— *Van éene(n) pas*, dikwijls, gedurig aan. Da' gebeurt zoo van ééne' pas. Ge zij' van ééne' pas ziek. Ik hoor zeggen dat hij van ééne' pas zat is.

— *Jan van pas*, de verwachte en verlangde bruidegom. Als een meisje zegt dat ze nooit zal trouwen, dan antwoordt men haar: als Jan van pas komt, dan zulde wel trouwen.

— Verg. *Te pas komen gelijk 'en haar in de soep*, scherts. Da' ge daar vertelt, komt hier zooveul te pas as 'en haar in de soep.

PASBLOK, znw., m. — Bij mulders. Blok hout die in de pasbrug zit en moet kunnen om en weer schuiven, om de steenen overal op denzelfden afstand van malkander te houden.

PASBRUG, znw., v. — Bij mulders. Een balk die op den ezel rust en de spoorpan bevat, waarin de hals draait, Fr. *braie*. D. B.

PAS(CH)EN, znw., m. en niet v. — Fr. *Pâques*. D. B., T., R., J.

— *De(n) Pas(ch)en dragen naar 'ne(n) zieke*, hem de Paaschcommie thuis bezorgen. De priesters brengen de' Pas(ch)en thuis aan de mens(ch)en die nie' naar de kerk kunnen komen.

— *Als Pas(ch)en op 'ne(n) Vrijdag komt*, of *als Pas(ch)en en Sinksen op éene(n) (Zon)dag komt*, nooit. Ge zult da' krijgen, as Pas(ch)en nog is op 'ne' Vrijdag komt.

PAS(CH)EN, w., o. — Zijnen Paschen houden, Fr. *faire ses Pâques*. (K.) Ik gaan morgen pas(ch)en. Heddegij al gepaas(ch)t?

PASMES, znw., o. — Bij brouwers. Soort van kapmes, scherp aan de snee, dik aan den rug en spievormig aan den top, dienende om de hommen te kappen en ze in 't bomgat te slaan of er uit te heffen.

PASPLANK, znw., v. — Bij blokmakers. Plankje waar men de blokken op zet om ze te paren, te koppelen, te zien welke blokken een goed paar zullen zijn.

PASSEMAAT, znw., v., vrklw. *passemaatje*. — Juist gepaste maat. As ek daar om 'ne' liter melk gaan, 't is altijd passemaatje: de boerin ziet op eenige druppels.

PASSEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Verg. *Passen gelijk 'en tang op e verken*, hoegenaamd niet passen, sprek. van kleederen; *gelijk 'en bus*, goed passen. Dien frak staat oe geschilderd; hij past gelijk 'en bus.

— Spr. *Me(t) passen en meten wördt den tijd versleten.*

— *Me(t) passen en meten komt den timmerman aan 't eten.*

— Met gepast geld betalen. Metdat ek 'et nie' passen en kost, moest ek 'ne' vijffrang laten wisselen.

PASTENAAK, znw., v. — Pastinak, *Pastinaca sativa*.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

PATAAT [illegible], PATAT [illegible]

[illegible] Samenstellingen: [illegible]

PATA[illegible]BOL, PATATBOL, znw. m. — [illegible] van [illegible]

PATA[illegible]BOS, PATATBOS, znw. m. — Aardappelstruik.

PATAATPOOT, PATATPOOT, znw. v. — Een [illegible] dat de [illegible] zijn [illegible] geeft, als de aardappelen gerooid zijn.

PATAATGROND, PATATGROND, znw. m. — Grond geschikt voor de aardappelteelt.

PATAATJASSER, PATATJASSER, znw. m. — Mesje om aardappelen te schillen.

PATAATKRUID, PATATKRUID, znw. o. — Verdord aardappelloof.

PATAATLAND, PATATLAND, znw. o. — Land waar aardappelen op gestaan hebben.

PATAATPLAK, PATATPLAK -PLEK, znw. v. — Plek grond met aardappelen beplant.

PATAATSCHELDER, PATATSCHELDER, z. PATAATJASSER.

PATAATWIPPER, PATATWIPPER, znw., m. — Een man die bij de boeren pataten wipt. Z. WIPPEN.

***PATAPOF,** z. PADDEPOĕF.

PATAPPEL (klemt. op *appel*), znw., m. — Aardappel, patat, Fr. *pomme de terre.* (Z.-W. der K.)

PATATEKLOS, znw., v. — Bij landb. Wanneer de aardappelen uit zijn, dan geeft de boer aan zijn werkvolk eene « fooi ». De boerin bakt koeken en voor de patateklos wordt er een gebakken met garen of verward vlas in. De patateklos is hij of zij die op het veld den laatsten struik aardappelen uitgestoken heeft.

PATATEN-BOVEN-'T JÈÈR, znw., m., mrv. — *Helianthus bulbosus* L.

PATATTEKLOK, znw., v. — De klok die op de dorpen 's middags of rond den middag geluid wordt, om de werklieden aan te kondigen dat het tijd is om het werk te eindigen en het noenmaal te gaan nemen.

PATEE, znw., v. — Taartje, pasteitje, Fr. *pâté.*

— Fig. Oorveeg, muilpeer. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Iemand 'en patee om zijn ooren geven.

PATEESCHAAF, znw., v. — Bij schrijnw. Kleine schaaf om de groeven of sponningen te steken in de rabatten van een venster, Fr. *petite rainoire, guillaume.*

PATENT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij hee(ft) patent van liegen,* zegt men van een onbeschaamden leugenaar.

PATER-KLETS-AF, z. BATSEN. (A.)

PATERNOSTER, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

— *Zijne(n) Frans(ch)e(n) paternoster aflezen,* vloeken.

— Fig. Ruggegraat. R.

PATERNOSTERBOLLEKEN, znw., o. — Paternosterkraal, Fr. *grain de chapelet.*

PATERSKAP, znw., v. — Eene vergiftige plant met blauwe bloemen, die in de hoven gekweekt wordt en in de Wrdb. Monnikskap heet, Fr. *aconite, napel,* Lat. *Aconitum napellus.* D. B.

PATET (klemt. op *tet*), znw., v. — Aardappel, Fr. *pomme de terre.* (Z.-O. der K.)

PATRAS (klemt. op *tras*), znw., m. — Aardappel, Fr. *pomme de terre.* (N.-O. der K.) Patrassen planten. 'Ne zak patrassen.

Bij D. B. beteekent *patras* Beetraap, Fr. *betterave.* In 't Fr. is *patraque* een soort van aardappel.

PATRASSENBOER, znw., m. — De boer op wiens land een burger van Turnhout zijne aardappelen plant.

PATRIJS, znw., v. en niet m. — Fr. *perdrix*. R., Kl.-Br., J.

PATRIOTTENTIJD, znw., m. — Tijdperk der Brabantsche Omwenteling tegen Jozef II.

PATROON, znw., m. en niet v. — Model. Z. Wrdb. De *o* is scherpl. (Ook m. bij J.)

PAUW, znw., v. en niet m. — Fr. *paon*.

PAUWSTÈÈRT, znw., m. — Soort van duif die heuren steert waaiervormig kan openspreiden op de wijze eener pauw. D. B.

PEDDEN, znw., m. — Bij landb. Wanneer men het laatste graan dorscht, wordt er *gedrobd*, d. w. z. dat al de dorschers te gelijk met den vlegel op den dorschvloer slaan. Die de leste slaat, wordt *pedden* genoemd. Men maakt 's avonds boekweitkoeken gereed, en voor pedden wordt er een gebakken met de vod in, waarmede men geheel den avond de pan heeft gesmeerd. (Z. der K.) Z. ook LOOI en PATATEKLOS.

PEE (zachte *e*), znw., v. — Wortel, peen, Fr. *carotte*, Lat. *Daucus carota*. Peeën zaaien.

— *Heete peekens*, vroege roode wortelen, klein en zoet, die in den tuin gekweekt worden.

— *Hollands(ch)e peeën*, soort van groote roode wortelen.

— Samenstellingen : *peegrond*, *peeloof*, *peesaad*, enz.

— Spr. *'t Sluit met 'en pee gelijk de poorten van Herenthals*, 't sluit volstrekt niet.

— *Iemand zijn peeën opscheppen*, hem duchtig bekijven, hem den bol wasschen, hem zijn zaligheid geven.

— *Nu zou 't goed zijn om peeën te zaaien*, zegt men als iedereen in 't gezelschap zwijgt.

PEE (zachte *e*), znw., m., vrklw. *peken*. — Oude man. 'Nen ouwe pee. De pekens uit 't gasthuis.

— Het vrklw. *peken* wordt gebruikt voor Grootvader. Ze' peken is negentig jaar gewörren.

— Verkorting van *pere*, voor Vader. (A.) « Als mijne *pee* 't schoenemaken dee », enz. (uit een straatliedje.)

PÉEDAS, znw., m. — Brood, opgewerkt met moes van peeën of wortelen (Heist-op-den-Berg), te Tongerloo **Péehomperd**.

PEEËN (zachte *e*), w., o. — Zeker kaartspel.

PEEËN (zachte *e*), znw., v., mrv. — Gebrande en gemalen chicoreiwortels. Een half pond peeën. Ge hèt te veul peeën bij de' koffie gedaan. Z. BITTERPEE.

— Hondsgras. Z. PEIEN.

PÈEHOMPERD, znw., m. — Z. PÉEDAS.

PÈÈNBIER, znw., o. — Z. PENBIER.

PEEPEN, w., o. — Piepen, een piepend geluid geven, Fr. *pépier, piauler, clapir, piailler*. (**K.**) De jonge kiekens peepen. De deur peept as de harren nie' gesmèèrd zijn. Den asem van iemand dieë bevangen is, peept. — Verg. *Peepen gelijk 'en mossel*, gezeid van iemand wiens adem geweldig peept.

— Afl. *Peeper, gepeep*.

PEEPER, znw., m. — Weekelijke, ziekelijke mensch. (**K.**) Onze Jan is maar 'ne peeper : hij is alle botten ziek. 'Ne peeper van e kind.

— Een vogel die ook Pijpeling heet. Z. PIJPELING.

PÈÈR, znw., v. — Fr. *poire*.

— Verg. *Pèren gelijk wijn*, zoete, sappige peren.

— Spr. *'En pèèr aanhebben*, beschonken zijn.

— *Het in zijn pèèr hebben*, fier, hoogmoedig zijn. Sedert dat em klerk op 't stadhuis is, héet em 'et nie' weinig in zijn pèèr.

— *De pèèr is rijp*, zegt men, wanneer iemand, na lang genoeg kwaad bedreven te hebben, eindelijk zijne welverdiende straf ontvangt.

— Fig. Oorveeg, muilpeer. D. B., R., B., M. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Iemand 'en pèèr in ze' gezicht geven.

PEER (scherpl. *e*), znw., m., vrklw. *Peerke(n*. — Verkorting van Pieter of Petrus, Fr. *Pierre*. Hfft.

— Kleine blikken of koperen lamp met eenen toot, waar de wiek doorsteekt. Steek 'et peerken aan. In dat huis brandt 's avends nog 'ne peer.

PÈÈRD (Kemp. ook *pjèèd* en *pèäd*), vrklw. *perdje(n, pjedje(n* en *pèèrdeke(n, pjèreke(n ;* mrv. *pjèèr*, in de Kemp. - Paard, Fr. *cheval*. M., B.

— Verg. *Eten, gaan, loopen, stampen, trekken, werken, wruten, zweeten gelijk e pèèrd*, geweldig eten, gaan, loopen, enz.

— *De körts hebben gelijk e pèèrd*, eene geweldige koorts hebben. *Zoo lomp als 't pèèrd van Christus*, zeer dom.

— Spr. *Gauw op zij(n) pèèrd zijn*, lichtgeraakt, gauw gestoord zijn.

— *Iemand op zij(n) pèèrd zetten*, iemand kwaad maken.

— *De(n) wagen veur de pèèrden jagen* of *spannen*, te haastig en zonder overleg te werk gaan, gauwer gaan dan mogelijk is.

— *Waar naartoe met da(t) blind pèèrd*, wat aangevangen ? T., R.

— *'t Is verloren gefloten, als 't pèèrd nie(t) pissen en wil*, men besteedt te vergeefs zijne moeite aan eenen koppigaard. (**K.**) T., R.

— *'t Is beter 'en oud pèèrd den nek afgere(d)en* (of *gekraakt*) *als e jong de been kapot*, er is meer gelegen aan iets dat jong of nieuw is dan aan iets dat oud en versleten is. Er is meer gelegen aan een jongen mensch die sterft, dan aan een ouden versleten mensch die toch sterven moet.

— *Het beste pèèrd kan wel eens strunkelen*, iedereen kan missen.

— *E pèèrd kan misstappen, 'ne mensch kan misklappen.*

— *E pèèrd mistreedt hem wel 'ne keer, en dat is zoo'n groote beest*, zegt men om zich te verontschuldigen, als men gemist heeft. Men zegt ook : *e pèèrd mistrapt hem wel 'ne keer en dat heeft vier pooten, waarom zou 'ne mensch niet kunnen missen, die maar twee beenen heeft ?*

— *Da(t) kan nog gee(n) pèèrd, en dat is zoo'n groote beest,* zegt men van iets dat men onmogelijk kan.

— *De ziekten komen te pèèrd en vertrekken te voet,* men is gauw ziek, doch men geneest traag.

— Spr. *Die me(t) e pèèrd uitgaat, ga(at) me(t) zij(n) meester* (of *me(t) zijne(n) vijand*) *uit.*

— *'t Zijn dieven die pèèrden stelen,* wordt gezeid van iemand die in 't groot steelt. Ze hebben te Brussel 100,000 fr. gestolen. Ja 't zijn dieven die pèèrden stelen.

— *Jong te pèèrd, oud te voet,* die in zijne jeugd te weelderig leeft, lijdt armoede in zijnen ouden dag.

— *De beste pèèrden worden op stal verkocht,* goede jongedochters moeten niet rondloopen om getrouwd te geraken.

— *IJzeren pèèrd,* rijwiel, Fr. *vélocipède.* (**K.**)

— Locomotief, trein. Ik gaan naar Brussel, met 't ijzere' pèèrd.

— Groote misslag. 't Is geene kemel dieë' ge daar begaan hèt, 't is e pèèrd.

— Soort van schraag, bestaande uit twee rechtstaande zware stukken hout, waarop een zwaar stuk hout ligt, en dienende om bij 't wegbreken van eenen muur de balken te ondersteunen.

— Eindje boom, 80 cm. tot 1 m. lang, rustende op drie pooten. De blokmakers gebruiken een peerd om de klompen, klonen of blokken af te krammen. Z. ook ZAAGPÈÈRD en SLAGPÈÈRD.

— In samenstellingen bezigt men in de Kemp. veel *pèèrds* voor *pèèrde* of *pèèrden.* Zoo hoort men *pèèrdsarbeid, pèèrdsboer, pèèrdsboon, pèèrdsgetuig, pèèrdshaar, pèèrdsleer, pèèrdsstal, pèèrdsstront,* enz. (uitgespr. *pjesarbeid, pjesboer, pjesboon,* enz.)

PÈÈRDACHTIG, bvw. — Van peerden houdende, genegen om met peerden om te gaan. Onze knecht is nie' pèèrdachtig.

PÈÈRDEDRACHT, znw., v. — Hetzelfde als Maandracht, Molledracht, valsche zwangerschap. (**A.**) Lies héet 'en pèèrdedracht g'had.

PÈÈRDEKE(N, znw., o. — Vrklw. van Peerd.

— Smal strookje brood. 'Nen boterham in peerdekens snijden.

— *Pèèrdeken schol,* een stuk schol van 3, 4, 5, 6 beentjes. Een beentje schol is een stukje der halve schol, ter breedte van eenen vinger, een smal strookje schol. (**A.**)

— Bij wevers. De peerdekens van een weefgetouw zijn houten latten, die met het eene einde vastliggen onder aan de zijstukken, en met het ander einde verbonden zijn aan de koorden, die de schemels aan den weefkam hechten.

— Waterjuffer, Fr. *demoiselle, libellule,* bij M. *peerdmantje, blaupeerdje, seespeerdje.* De peerdekens vliegen over het water. Z. ook BIEZENPEERD, DEEZEKENSPEERD, GLAZEMAKER, KORENBIJTER, PEERDERIJDER en RIDDER VAN MALTHA.

PÈÈRDEKENSMEULEN en **PÈÈRDJESMEULEN**, znw., m. — Mallemolen, een draaiend gevaarte met houten peerdjes, dat op de kermissen staat en waar de kinderen op rijden.

PÈÈRDELEUGEN, znw., v. — Groote, tastbare leugen. Da' 's 'en pèèrdeleugen, die ge daar vertelt.

PÈÈRDEMAN, znw., m. — Ruiter, Fr. *cavalier.*

PÈÈRDEMES, in 't N. **PÈÈRDEMIS**, znw., o. — Paardenmest.

PÈÈRDENATIE, znw., v. — Natie die wagens en peerden gebruikt. (A.) Z. NATIE.

PÈÈRDENBEENHOUWER, znw., m. — Paardenslachter.

PÈÈRDENDÉKEN, znw., m. — Natiebaas die gelast is met het toezicht over de peerden en de wagens. Volgens het werk verdeelt hij de wagens en peerden, zendt er waar er noodig zijn voor het werk, neemt er weg waar er te veel zijn, enz. (A.) Z. NATIE, NATIEBAAS.

PÈÈRDENDRANK, znw., m. — Medecijndrank, die zeer slecht is om innemen. D. B. Den doktoor hee' me daar 'ne' pèèrdendrank gegeven.

PÈÈRDENET, znw., o. — Vliegennet voor een peerd.

PÈÈRDENHEMEL, znw., m. — Wanneer een peerd gestorven is, dan zegt men : *'t is naar de(n) pèèrdenhemel.*

PÈÈRDEPROSSER, znw., m. — Peerdenviller, Fr. *équarrisseur de chevaux.*

— Iemand die zijne peerden mishandelt of afbeult.

PÈÈRDENTAND, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Pèèrdetanden en vrouwhehanden meugen nooit stilstaan.*

— Soort van maïs, dienende tot veevoeder.

PÈÈRDEPURGATIE (uitspr. *pèèrdeprigasie*), znw., v. — Eene straffe purgatie, gegeven aan iemand bij wie de gewone middelen niet helpen.

PÈÈRDERIJ(D)ER, znw., m. — Ruiter, Fr. *cavalier.*

— Een insect, anders ook Peerdeken, Deezekenspeerd, enz. genaamd, in 't Fr. *libellule, demoiselle.*

PÈÈRDESCHEET, znw., m. — Hardklinkende wind.

PÈÈRDESULKER, znw., m. — Z. PÈÈRDSSULKER.

PÈÈRDEVLIEG, znw., v. — Z. DOL. (A.)

PÈÈRDEVLOEK, znw., m. — Groote vloek. Hij liet daar 'ne' pèèrdevloek.

PÈÈRDEWERK, znw., o. — Z. PÈÈRDSARBEID.

PÈÈRDEZWEET, znw., o. — De pellen en het stof die van het lijf eens peerds komen, als het geroskamd wordt.

PÈÈRDJESMEULEN, znw., m. — Z. PÈÈRDEKENSMEULEN.

PÈÈRDSARBEID, znw., o. — Nog meer dan gewone slafelijke arbeid (**K.**), te Antw. **Pèèrdewerk**. Da' werk kan ek nie', 't is waarlijk pèèrdsarbeid. Zoo e stuk ijzer dragen is pèèrdsarbeid.
Kil. Peerds-arbeyd, *herculei labores*.

PÈÈRDSBOER, znw., m. — Landbouwer die een of meer peerden houdt, in tegenstelling van den ossenboer, die zijn werk met eenen os verricht.

PÈÈRDSBOON, znw., v. — Soort van boon, diende tot voedsel aan het hofgevogelte.

PÈÈRDSGETUIG, znw., o. — Het getuig van een peerd.

PÈÈRDSHORZEL, PÈÈRDSHURZEL, znw., v. — Horzel, soort van groote wesp, Fr. *frelon*, Lat. *Œstrus*, bij D. B. *peerdhursel*, *-horsel*.
Kil. Peerds-horsel (fland.), *vespa*, *cabro*.

PÈÈRDSKNOPPEN, znw., v., mrv. — Eene purperroode bloem die veel in weiden groeit, Lat. *Centaurea jacea*, L. Ook **Börsteltjes**.

PÈÈRDSKRIB, PÈÈRDSKRUB, znw., v. — Kribbe van een peerd.

PÈÈRDSNOOT, znw., v. — Soort van groote okkernoot, meulekensnoot. (**Z.** der **K.**)

PÈÈRDSOOG, znw., v. — Kluchtwoord om een vijffrankstuk aan te duiden, bij D. B. *peerdoog*. Z. ook KARREWIEL.

PÈÈRDSREEP, znw., m. — Ruif voor een peerd.

PÈÈRDSSNEE, znw., v. — Snede brood voor een peerd.

PÈÈRDSSULKER, PÈÈRDESULKER, znw., m. — Soort van wilde zuring die in de weiden groeit.

PEERKE(N, znw., o. — Z. PEER.

— *Peerke-lèèft-nog*. Wanneer een kaarsje bijna opgebrand is, dan zegt men: *Peerke lèèft nog*, om te beteekenen dat het kaarsje op het uitgaan is. (**A.**)

PÈÈRLEMOEN, znw., o. — Parelmoer, Fr. *nacre*. D. B.

PÈÈRLEMOENEN. bvw. — Parelmoeren, Fr. *de nacre*. Peerlemoene' knoppen.

PÈÈRS(CH), bvw. — Hetzelfde als het Holl. Paars, violetkleurig. D. B., B. Pèèrs(ch) zien van de kou. Iemand pèèrs(ch) en blauw slagen.

PEES, znw., v. — Snaar van eene viool, een spinnewiel, enz.

— Al wat naar eene pees gelijkt, zooals b. v. lange draadachtige wortels. E gewas mè' lange pezen aan de wörtels.

— Fig. Gierigaard, schrok. (**K.**) 'En pees van 'ne' vent. 'En gierige pees.

PEES (scherpe *e*), znw., v. — Lap, oorveeg. R. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Geëft 'em eenige peezen. Hij kreeg 'en pees om zijn ooren.

PEES (scherpe *e*), znw., v. — Troefheer en troefvrouw in 't kaartspel. R. De pees telt twintig.

PEES (scherpe *e*), znw., v. — Perzik, Fr. *pêche*. (**Z.-O.** der **K.**) Elders **Pers** en **Spers**.

PEESCHIJF, znw., v. — Schijf die op zijn dwars van eene pee gesneden is. 't Is gemakkelijk gezeed : koop 'et ! maar waarmee betalen ! Mè' peeschijven, zeker ?

PEESOPKE(N, znw., o. — Een geneesmiddel, een fleschken zonder kracht, dat de dokter voorschrijft om den zieke te paaien.

PEET (zachte *e*), ook **PÈÈT**, znw., v. — Meter, petemoei, Fr. *marraine*, Hgd. *Pathe*. Die vrouw is mijn peet. Oe' peëtjen is dood.
— Het vrklw. *peëtje(n* wordt somwijlen gebruikt voor Petekind, doopdochter, Fr. *filleule*.
— *'En aardige*, *'en vieze peet*, eene zonderlinge, eene drollige vrouw, *'en gierige peet*, een gierig wijf.

PEETER, znw., m. — Pieter, Fr. *Pierre*.

PEETERMAN, znw., m. — Soort van wit bier dat te Leuven gebrouwen wordt.

PEETERSELIE en **PETERSELIE**, znw., m. en niet v. — Fr. *persil*.

PEEWESP, PEEWEPS (zachte *e*), znw., v. - De gewone wesp, Fr. *guêpe*, Lat. *Vespa*.

PEEZEN, w., b. en o. — Slagen geven, afrossen. 'k Zal oe peezen ! De vader begost op zijne' zeun te peezen.

PEG, znw., v. — Houten pinneken dat de schoenmakers bezigen om de zolen aan de schoenen vast te maken, Eng. *peg*.
— In 't Gron. bet. *pig*, *pigge*, stokje aan het eene einde gepunt. Zie M.

PEGEL, znw., m. — Bepaalde maat. D. B., T., R. Vier roomers wijn is mijne pegel. Ge zijt aan oewe' pegel. Ik ben al boven mijne' pegel.

PEGGEN, w., b., en o. — Van peggen voorzien, met houten pinnen vastmaken, Eng. *to peg*. E stuk leer onder 'ne' kloon peggen. De schoenmaker pegt de zolen aan de schoenen.

PEGGEN, w., o. — Het bedrijf van pegger uitoefenen, in koeien en kalveren sjachelen. (**K.**) Hij pegt in koeien en kalveren. Ik heb eenige jaren gepegd, maar nu doen ek 'et nie' meer. Hij doeget peggen.
— Vrglk. het Angels. *bygan*, 't Goth. *bugjan*, *baugian* en 't Zwabisch *beugen*, ruilen, verwisselen, koopen en verkoopen.

PEGGER, znw., m. — Schoenlapper. Draagt mijn schoenen naar de' pegger en zegt dat em er halflappen onder zet.

PASTER, znw., m. — Wordt door sommigen gezeid voor Passer, Fr. *compas*.

PASTER (klemt. op *pas*), znw., m. — Wordt door enkelen te Antw. gezeid voor Pastoor.

PASTOET (klemt. op *toet*), znw., v. — Eene hofbloem, in 't Fr. *passe-tout*, Lat. *Hyacinthus orientalis*.

PASTOET (klemt. op *toet*), znw., v. — Klap, klets. (A.) 'k Zal oe daar seffens is 'en pastoet op oe' kaak geven.

PASTOOR, znw., m. — Fr. *curé*. De *o* is scherplang.

— Spr. *De pastoor doet geen twee missen veur één geld*, z. MIS.

— *De pastoor zegent zijn zelven eerst*, ieder zorgt eerst voor zijn eigen,

***PASTOORSHULLEKENS**, znw., o., mrv. — Z. PAPEKULLEKEN.

Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

PATAAT (zuivere *a*), en **PATAT** (klemt. op de tweede lettergr.), znw., m., en v. op sommige plaatsen. — Aardappel, Fr. *pomme de terre*. Pataten uitdoen. Patatten planten.

— Verg. *Pataten gelijk dooiers van eieren*, aardappelen vol bloem.

— Spr. *Hij kan patatten eten uit 'en flesch*, zegt men van iemand die zeer mager is. (Lier.)

— Lap, oorveeg. Iemand 'ne' pataat om zijn ooren geven.

— Samenstellingen : *pataatbloem*, *pataatbol*, *pataatbos*, *pataatgrond*, *pataatkruid*, *pataatland*, *pataatloof*, *pataatplak*, *patatveld*, enz.

PATAATBOL, PATATBOL, znw., m. — Zaadappel van den aardappelstruik.

PATAATBOS, PATATBOS, znw., m. — Aardappelstruik.

PATAATFOOI, PATATFOOI, znw., v. — Een feestje dat de boer aan zijn werkvolk geeft, als de aardappelen gerooid zijn.

PATAATGROND, PATATGROND, znw., m. — Grond geschikt voor de aardappelteelt.

PATAATJASSER, PATATJASSER, znw., m. — Mesje om aardappelen te schillen.

PATAATKRUID, PATATKRUID, znw., o. — Verdord aardappelloof.

PATAATLAND, PATATLAND, znw., o. — Land waar aardappelen op gestaan hebben.

PATAATPLAK, PATATPLAK, -PLEK, znw., v. — Plek grond met aardappelen beplant.

PATAATSCHELDER, PATATSCHELDER, z. PATAATJASSER.

PATAATWIPPER, PATATWIPPER, znw., m. — Een man die bij de boeren pataten wipt. Z. WIPPEN.

***PATAPOF,** z. PADDEPOËF.

PATAPPEL (klemt. op *appel*), znw., m. — Aardappel, patat, Fr. *pomme de terre.* (Z.-W. der K.)

PATATEKLOS, znw., v. — Bij landb. Wanneer de aardappelen uit zijn, dan geeft de boer aan zijn werkvolk eene « fooi ». De boerin bakt koeken en voor de patateklos wordt er een gebakken met garen of verward vlas in. De patateklos is hij of zij die op het veld den laatsten struik aardappelen uitgestoken heeft.

PATATEN-BOVEN-'T JÈÈR, znw., m., mrv. — *Helianthus bulbosus* L.

PATATTEKLOK, znw., v. — De klok die op de dorpen 's middags of rond den middag geluid wordt, om de werklieden aan te kondigen dat het tijd is om het werk te eindigen en het noenmaal te gaan nemen.

PATEE, znw., v. — Taartje, pasteitje, Fr. *pâté.*
— Fig. Oorveeg, muilpeer. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Iemand 'en patee om zijn ooren geven.

PATEESCHAAF, znw., v. — Bij schrijnw. Kleine schaaf om de groeven of sponningen te steken in de rabatten van een venster, Fr. *petite rainoire, guillaume.*

PATENT, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Hij hee(ft) patent van liegen,* zegt men van een onbeschaamden leugenaar.

PATER-KLETS-AF, z. BATSEN. (A.)

PATERNOSTER, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.
— *Zijne(n) Frans(ch)e(n) paternoster aflezen,* vloeken.
— Fig. Ruggegraat. R.

PATERNOSTERBOLLEKEN, znw., o. — Paternosterkraal, Fr. *grain de chapelet.*

PATERSKAP, znw., v. — Eene vergiftige plant met blauwe bloemen, die in de hoven gekweekt wordt en in de Wrdb. Monnikskap heet, Fr. *aconite, napel,* Lat. *Aconitum napellus.* D. B.

PATET (klemt. op *tet*), znw., v. — Aardappel, Fr. *pomme de terre.* (Z.-O. der K.)

PATRAS (klemt. op *tras*), znw., m. — Aardappel, Fr. *pomme de terre.* (N.-O. der K.) Patrassen planten. 'Ne zak patrassen.
Bij D. B. beteekent *patras* Beetraap, Fr. *betterave.* In 't Fr. is *patraque* een soort van aardappel.

PATRASSENBOER, znw., m. — De boer op wiens land een burger van Turnhout zijne aardappelen plant.

PATRIJS, znw., v. en niet m. — Fr. *perdrix*. R., Kl.-Br., J.

PATRIOTTENTIJD, znw., m. — Tijdperk der Brabantsche Omwenteling tegen Jozef II.

PATROON, znw., m. en niet v. — Model. Z. Wrdb. De *o* is scherpl. (Ook m. bij J.)

PAUW, znw., v. en niet m. — Fr. *paon*.

PAUWSTÈÈRT, znw., m. — Soort van duif die heuren steert waaiervormig kan openspreiden op de wijze eener pauw. D. B.

PEDDEN, znw., m. — Bij landb. Wanneer men het laatste graan dorscht, wordt er *gedrobd*, d. w. z. dat al de dorschers te gelijk met den vlegel op den dorschvloer slaan. Die de leste slaat, wordt *pedden* genoemd. Men maakt 's avonds boekweitkoeken gereed, en voor pedden wordt er een gebakken met de vod in, waarmede men geheel den avond de pan heeft gesmeerd. (Z. der K.) Z. ook LOOI en PATATEKLOS.

PEE (zachte *e*), znw., v. — Wortel, peen, Fr. *carotte*, Lat. *Daucus carota*. Peeën zaaien.

— *Heete peekens*, vroege roode wortelen, klein en zoet, die in den tuin gekweekt worden.

— *Hollands(ch)e peeën*, soort van groote roode wortelen.

— Samenstellingen : *peegrond*, *peeloof*, *peesaad*, enz.

— Spr. *'t Sluit met 'en pee gelijk de poorten van Herenthals*, 't sluit volstrekt niet.

— *Iemand zijn peeën opscheppen*, hem duchtig bekijven, hem den bol wasschen, hem zijn zaligheid geven.

— *Nu zou 't goed zijn om peeën te zaaien*, zegt men als iedereen in 't gezelschap zwijgt.

PEE (zachte *e*), znw., m., vrklw. *peken*. — Oude man. 'Nen ouwe pee. De pekens uit 't gasthuis.

— Het vrklw. *peken* wordt gebruikt voor Grootvader. Ze' peken is negentig jaar gewörren.

— Verkorting van *pere*, voor Vader. (A.) « Als mijne *pee* 't schoenemaken dee », enz. (uit een straatliedje.)

PÈEDAS, znw., m. — Brood, opgewerkt met moes van peeën of wortelen (Heist-op-den-Berg), te Tongerloo **Pèehomperd**.

PEEËN (zachte *e*), w., o. — Zeker kaartspel.

PEEËN (zachte *e*), znw., v., mrv. — Gebrande en gemalen chicoreiwortels. Een half pond peeën. Ge hèt te veul peeën bij de' koffie gedaan. Z. BITTERPEE.

— Hondsgras. Z. PEIEN.

PÈEHOMPERD, znw., m. — Z. PÈEDAS.

PÈÈNBIER, znw., o. — Z. PENBIER.

PEEPEN, w., o. — Piepen, een piepend geluid geven, Fr. *pépier, piauler, clapir, piailler.* (K.) De jonge kiekens peepen. De deur peept as de harren nie' gesmèèrd zijn. Den asem van iemand dieë bevangen is, peept. — Verg. *Peepen gelijk 'en mossel,* gezeid van iemand wiens adem geweldig peept.

— Afl. *Peeper, gepeep.*

PEEPER, znw., m. — Weekelijke, ziekelijke mensch. (K.) Onze Jan is maar 'ne peeper: hij is alle botten ziek. 'Ne peeper van e kind.

— Een vogel die ook Pijpeling heet. Z. PIJPELING.

PÈÈR, znw., v. — Fr. *poire.*

— Verg. *Pèren gelijk wijn,* zoete, sappige peren.

— Spr. *'En pèèr aanhebben,* beschonken zijn.

— *Het in zijn pèèr hebben,* fier, hoogmoedig zijn. Sedert dat em klerk op 't stadhuis is, héet em 'et nie' weinig in zijn pèèr.

— *De pèèr is rijp,* zegt men, wanneer iemand, na lang genoeg kwaad bedreven te hebben, eindelijk zijne welverdiende straf ontvangt.

— Fig. Oorveeg, muilpeer. D. B., R., B., M. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Iemand 'en pèèr in ze' gezicht geven.

PEER (scherpl. *e*), znw., m., vrklw. *Peerke(n.* — Verkorting van Pieter of Petrus, Fr. *Pierre.* Hfft.

— Kleine blikken of koperen lamp met eenen toot, waar de wiek doorsteekt. Steek 'et peerken aan. In dat huis brandt 's avends nog 'ne peer.

PÈÈRD (Kemp. ook *pjèèd* en *pèäd*), vrklw. *perdje(n, pjedje(n* en *pèèrdeke(n, pjèreke(n;* mrv. *pjèèr,* in de Kemp. — Paard, Fr. *cheval.* M., B.

— Verg. *Eten, gaan, loopen, stampen, trekken, werken, wruten, zweeten gelijk e pèèrd,* geweldig eten, gaan, loopen, enz.

— *De körts hebben gelijk e pèèrd,* eene geweldige koorts hebben. *Zoo lomp als 't pèèrd van Christus,* zeer dom.

— Spr. *Gauw op zij(n) pèèrd zijn,* lichtgeraakt, gauw gestoord zijn.

— *Iemand op zij(n) pèèrd zetten,* iemand kwaad maken.

— *De(n) wagen veur de pèèrden jagen* of *spannen,* te haastig en zonder overleg te werk gaan, gauwer gaan dan mogelijk is.

— *Waar naartoe met da(t) blind pèèrd,* wat aangevangen? T., R.

— *'t Is verloren gefloten, als 't pèèrd nie(t) pissen en wil,* men besteedt te vergeefs zijne moeite aan eenen koppigaard. (K.) T., R.

— *'t Is beter 'en oud pèèrd den nek afgere(d)en* (of *gekraakt*) *als e jong de been kapot,* er is meer gelegen aan iets dat jong of nieuw is dan aan iets dat oud en versleten is. Er is meer gelegen aan een jongen mensch die sterft, dan aan een ouden versleten mensch die toch sterven moet.

— *Het beste pèèrd kan wel eens strunkelen,* iedereen kan missen.

— *E pèèrd kan misstappen, 'ne mensch kan misklappen.*

— *E pèèrd mistreedt hem wel 'ne keer, en dat is zoo'n groote beest,* zegt men om zich te verontschuldigen, als men gemist heeft. Men zegt ook: *e pèèrd mistrapt hem wel 'ne keer en dat heeft vier pooten, waarom zou 'ne mensch niet kunnen missen, die maar twee beenen heeft?*

— *Da(t) kan nog gee(n) pèèrd, en dat is zoo'n groote beest*, zegt men van iets dat men onmogelijk kan.

— *De ziekten komen te pèèrd en vertrekken te voet*, men is gauw ziek, doch men geneest traag.

— Spr. *Die me(t) e pèèrd uitgaat, ga(at) me(t) zij(n) meester* (of *me(t) zijne(n) vijand*) *uit*.

— *'t Zijn dieven die pèèrden stelen*, wordt gezeid van iemand die in 't groot steelt. Ze hebben te Brussel 100,000 fr. gestolen. Ja 't zijn dieven die pèèrden stelen.

— *Jong te pèèrd, oud te voet*, die in zijne jeugd te weelderig leeft, lijdt armoede in zijnen ouden dag.

— *De beste pèèrden worden op stal verkocht*, goede jongedochters moeten niet rondloopen om getrouwd te geraken.

— *IJzeren pèèrd*, rijwiel, Fr. *vélocipède*. (K.)

— Locomotief, trein. Ik gaan naar Brussel, met 't ijzere' pèèrd.

— Groote misslag. 't Is geene kemel dieë' ge daar begaan hèt, 't is e pèèrd.

— Soort van schraag, bestaande uit twee rechtstaande zware stukken hout, waarop een zwaar stuk hout ligt, en dienende om bij 't wegbreken van eenen muur de balken te ondersteunen.

— Eindje boom, 80 cm. tot 1 m. lang, rustende op drie pooten. De blokmakers gebruiken een peerd om de klompen, klonen of blokken af te krammen. Z. ook ZAAGPÈÈRD en SLAGPÈÈRD.

— In samenstellingen bezigt men in de Kemp. veel *pèèrds* voor *pèèrde* of *pèèrden*. Zoo hoort men *pèèrdsarbeid, pèèrdsboer, pèèrdsboon, pèèrdsgetuig, pèèrdshaar, pèèrdsleer, pèèrdsstal, pèèrdsstront*, enz. (uitgespr. *pjesarbeid, pjesboer, pjesboon*, enz.)

PÈÈRDACHTIG, bvw. — Van peerden houdende, genegen om met peerden om te gaan. Onze knecht is nie' pèèrdachtig.

PÈÈRDEDRACHT, znw., v. — Hetzelfde als Maandracht, Molledracht, valsche zwangerschap. (A.) Lies hèet 'en pèèrdedracht g'had.

PÈÈRDEKE(N, znw., o. — Vrklw. van Peerd.

— Smal strookje brood. 'Nen boterham in peerdekens snijden.

— *Pèèrdeken schol*, een stuk schol van 3, 4, 5, 6 beentjes. Een beentje schol is een stukje der halve schol, ter breedte van eenen vinger, een smal strookje schol. (A.)

— Bij wevers. De peerdekens van een weefgetouw zijn houten latten, die met het eene einde vastliggen onder aan de zijstukken, en met het ander einde verbonden zijn aan de koorden, die de schemels aan den weefkam hechten.

— Waterjuffer, Fr. *demoiselle, libellule*, bij M. *peerdmantje, blauwpeerdje, seespeerdje*. De peerdekens vliegen over het water. Z. ook BIEZENPEERD, DEEZEKENSPEERD, GLAZEMAKER, KORENBIJTER, PEERDERIJDER en RIDDER VAN MALTHA.

PÈÈRDEKENSMEULEN en **PÈÈRDJESMEULEN**, znw., m. — Mallemolen, een draaiend gevaarte met houten peerdjes, dat op de kermissen staat en waar de kinderen op rijden.

PÈÈRDELEUGEN, znw., v. — Groote, tastbare leugen. Da' 's 'en pèèrdeleugen, die ge daar vertelt.

PÈÈRDEMAN, znw., m. — Ruiter, Fr. *cavalier.*

PÈÈRDEMES, in 't N. **PÈÈRDEMIS**, znw., o. — Paardenmest.

PÈÈRDENATIE, znw., v. — Natie die wagens en peerden gebruikt. (**A.**) Z. NATIE.

PÈÈRDENBEENHOUWER, znw., m. — Paardenslachter.

PÈÈRDENDÉKEN, znw., m. — Natiebaas die gelast is met het toezicht over de peerden en de wagens. Volgens het werk verdeelt hij de wagens en peerden, zendt er waar er noodig zijn voor het werk, neemt er weg waar er te veel zijn, enz. (**A.**) Z. NATIE, NATIEBAAS.

PÈÈRDENDRANK, znw., m. — Medecijndrank, die zeer slecht is om innemen. D. B. Den doktoor hee' me daar 'ne' pèèrdendrank gegeven.

PÈÈRDENET, znw., o. — Vliegennet voor een peerd.

PÈÈRDENHEMEL, znw., m. — Wanneer een peerd gestorven is, dan zegt men : *'t is naar de(n) pèèrdenhemel.*

PÈÈRDEPROSSER, znw., m. — Peerdenviller, Fr. *équarrisseur de chevaux.*

— Iemand die zijne peerden mishandelt of afbeult.

PÈÈRDENTAND, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Pèèrdetanden en vrouwlichanden meugen nooit stilstaan.*

— Soort van maïs, dienende tot veevoeder.

PÈÈRDEPURGATIE (uitspr. *pèèrdeprigasie*), znw., v. — Eene straffe purgatie, gegeven aan iemand bij wie de gewone middelen niet helpen.

PÈÈRDERIJ(D)ER, znw., m. — Ruiter, Fr. *cavalier.*

— Een insect, anders ook Peerdeken, Deezekenspeerd, enz. genaamd, in 't Fr. *libellule, demoiselle.*

PÈÈRDESCHEET, znw., m. — Hardklinkende wind.

PÈÈRDESULKER, znw., m. — Z. PÈÈRDSSULKER.

PÈÈRDEVLIEG, znw., v. — Z. DOL. (**A.**)

PÈÈRDEVLOEK, znw., m. — Groote vloek. Hij liet daar 'ne' pèèrdevloek.

PÈÈRDEWERK, znw., o. — Z. PÈÈRDSARBEID.

PÈÈRDEZWEET, znw., o. — De pellen en het stof die van het lijf eens peerds komen, als het geroskamd wordt.

PÈÈRDJESMEULEN, znw., m. — Z. PÈÈRDEKENSMEULEN.

PÈÈRDSARBEID, znw., o. — Nog meer dan gewone slafelijke arbeid (**K.**), te Antw. **Pèèrdewerk**. Da' werk kan ek nie', 't is waarlijk pèèrdsarbeid. Zoo e stuk ijzer dragen is pèèrdsarbeid.
Kil. Peerds-arbeyd, *herculei labores*.

PÈÈRDSBOER, znw., m. — Landbouwer die een of meer peerden houdt, in tegenstelling van den ossenboer, die zijn werk met eenen os verricht.

PÈÈRDSBOON, znw., v. — Soort van boon, diende tot voedsel aan het hofgevogelte.

PÈÈRDSGETUIG, znw., o. — Het getuig van een peerd.

PÈÈRDSHORZEL, PÈÈRDSHURZEL, znw., v. — Horzel, soort van groote wesp, Fr. *frelon*, Lat. *Œstrus*, bij D. B. *peerdhursel*, *-horsel*.
Kil. Peerds-horsel (fland.), *vespa*, *cabro*.

PÈÈRDSKNOPPEN, znw., v., mrv. — Eene purperroode bloem die veel in weiden groeit, Lat. *Centaurea jacea*, L. Ook **Börsteltjes**.

PÈÈRDSKRIB, PÈÈRDSKRUB, znw., v. — Kribbe van een peerd.

PÈÈRDSNOOT, znw., v. — Soort van groote okkernoot, meulekensnoot. (**Z.** der **K.**)

PÈÈRDSOOG, znw., v. — Kluchtwoord om een vijffrankstuk aan te duiden, bij D. B. *peerdoog*. Z. ook KARREWIEL.

PÈÈRDSREEP, znw., m. — Ruif voor een peerd.

PÈÈRDSSNEE, znw., v. — Snede brood voor een peerd.

PÈÈRDSSULKER, PÈÈRDESULKER, znw., m. — Soort van wilde zuring die in de weiden groeit.

PEERKE(N, znw., o. — Z. PEER.
— *Peerke-lèèft-nog*. Wanneer een kaarsje bijna opgebrand is, dan zegt men: *Peerke lèèft nog*, om te beteekenen dat het kaarsje op het uitgaan is. (**A.**)

PÈÈRLEMOEN, znw., o. — Parelmoer, Fr. *nacre*. D. B.

PÈÈRLEMOENEN, bvw. — Parelmoeren, Fr. *de nacre*. Peerlemoene' knoppen.

PÈÈRS(CH), bvw. — Hetzelfde als het Holl. Paars, violetkleurig. D. B., B. Pèèrs(ch) zien van de kou. Iemand pèèrs(ch) en blauw slagen.

PEES, znw., v. — Snaar van eene viool, een spinnewiel, enz.
— Al wat naar eene pees gelijkt, zooals b. v. lange draadachtige wortels. E gewas mè' lange pezen aan de wörtels.
— Fig. Gierigaard, schrok. (**K.**) 'En pees van 'ne' vent. 'En gierige pees.

PEGGER, znw., m. — Kleine koopman of sjachelaar in koeien en kalveren, iemand die hoornbeesten op de merkten of bij de boeren opkoopt om ze voort te versjachelen. Ik heb mijn koei aan de' pegger verkocht. In dat dörp woonen veul peggers.

PEGGEREN, w., o. — *In 't slijk peggeren*, in 't slijk wroeten en morsen. (K.) Dieë vuile jongen leet altijd in 't slijk te peggeren.
— Afl. *Peggereèr*, *gepegger*.

PEIBOER, PAIBOER, PEEBOER, znw., m. — Z. PUINBOER.

PEIEN, PAIEN, PEEËN, znw., v., mrv. — Lange, peesachtige wortels van het Hondsgras; ook het gewas zelf, Fr. *chiendent*, L. *Triticum repens*. Da' land zit vol paien. De peien uitsteken met den riek. Z. ook PANEN, PESSEMEN en PUINEN.

PEILEN, w., o. — Puilen. De oogen peilen uit zijne' kop.

PEISTEREN, PESTEREN, w., o. — Hetzelfde als het Holl. Pleisteren, ergens ophouden of binnentreden om er wat te rusten of iets te gebruiken. Gij blijft overal peisteren. Wij hebben onderwegen twee keeren gepesterd. Peistert zoolank nie'.
— Afl. *Peistereèr*, *gepeister*.

PEIZEN, w., o. — Peinzen, nadenken, Fr. *penser*, *méditer*, *réfléchir*. Peist is goed. Waarover ligde nu te peizen?
— Vermoeden, Fr. *se douter de*. Ik had 'et gepeisd dat 'et zoo zou afgeloopen zijn. Wie zou dat ooit gepeisd hebben!
— Zich inbeelden, Fr. *s'imaginer*. Dieën ongelukkige zot peist dat hij de keuning is.

PEK, znw., m. en niet o. — Fr. *poix*. R., J. (Ook in Limb., z. Sch.)
— Brandbare zelfstandigheid, waarmede de toppen der fosfoorstekskens voorzien zijn. Daar is geene pek aan da' stekskes.

PEK, znw., m., zonder mrv. — Ransel, slagen. Iemand pek geven. Hij kreeg pek van ze' vader.

PEKBEEST, znw., v. — Mestkever, drekkever, Fr. *bousier*, L. *Geotrupes*. De pekbeesten vliegen rond in de avondschemering en wroeten in drek- en meststoffen. Z. ook DUVEL, DUVELSBEEST, HEINTJEPEK, MOONTJEPEK en STRONTBEEST.

PEKEL, znw., m. en niet v. — Fr. *saumure*. T., R., J.

PEKELDOES, znw., m. — Pekelharing. (Z. der K.)

PEKELHEKS, PEKELTANG, PEKELTEEK, PEKELTEEF, znw., v. — Gierig, vrekkig wijf.

PEKELING, znw., v. — Vracht slagen met ruzie en verwijten. Mijne zeun is deze' nacht om één thuis gekomen, maar ik heb 'em 'en pekeling van ee(r)ste klas gegeven.

PEKELZOUT, bvw. — Zoo zout als pekel. Da' vlees(ch) is pekelzout.

PEKE(N, znw., o. — Z. PEE.

PEKENSHUIS, znw., o. — Toevluchtshuis voor ouderlingen, oude-mannenhuis.

PEKKEN, w., o. — Hard aan iets werken. Ik heb meugen pekken om gedaan te krijgen.

— Slaan, afrossen. Pekt er maar is goed over, over dieën deugeniet!

PEKKER, znw., m. — Schoenlapper, Fr. *savetier*. Draagt die schoenen is naar de' pekker.

PEKKING, znw., v. — Vracht slagen, rammeling, Fr. *raclée*. Iemand 'en pekking geven. Hij kreeg 'en goeî pekking.

PEKMANNEKEN, PEKMENNEKEN, znw., o. - De duivel in de kindertaal. (K.) Ge moet braaf zijn, of pekmenneken zal komen.

PEKPOT, znw., m. — Soort van emmer om pek in te doen.

— Verg. *Zoo vuil, zoo zwart als 'ne pekpot*, T.

PEKRUUT, znw., v. — Mansslaapmuts. (N.-O. der K.) Hij had 'en spierwitte pekruut op.

PEL, znw., v. — Velachtig of vliezig omkleedsel van peren, pruimen, aardappelen, appelen, noten, enz., van graan en zaad, van kruidachtige gewassen, enz. De pel van het hout is het buitenste velleken dat de schors bedekt.

— De Bo merkt zeer juist op: « De *pelle* verschilt van de *schelle* (schil): de *pelle* is maar enkel het omkleedsel, hetzij dit aan de vrucht nog vast is, hetzij het er van afgedaan is; maar de *schel* is het omkleedsel dat van de vrucht afgedaan is en dat wèl met een mes zoodanig dat er een deelken van de vrucht aan vastkleeft: b. v. de *pelle* van eenen aardappel is het vlies dat hem bekleedt, en dat men met de vingers gemakkelijk afplukt als hij nieuwgegroeid of gekookt is; maar de *schelle* van eenen aardappel is het bekleedsel dat men er van afschroodt met een mes eer men hem kookt; de *pelle* is het werk der natuur en is altijd even dun; maar de *schelle* is het werk van den mensch en kan dun of dik zijn, volgens dat men ze afschroodt. »

Zoo ook te Antw. en in de Kemp. en wellicht overal.

— Een evengroot verschil is er tusschen *schellen* en *pellen*. Eenen aardappel *pellen* is niet hetzelfde als eenen aardappel *schellen*; men *schelt* eenen appel, maar men *pelt* eene perzik.

— Wat bij D. B. eene *pelle op de ooge* heet, is in de Kemp. eene *schel op de oog*, Fr. *taie sur l'œil*. Te Antw. zegt men nochtans meer *eene pel op de oog*.

PELDERIM, PELLERIM, znw., m. — Schoudermanteltje dat sommige geestelijken dragen; ook een soort van omslagdoek der vrouwen, Fr. *pèlerine*.

PELLEN, w., b. — Van de pel ontdoen. Wegens het verschil tusschen *pellen* en *schellen*, z. PEL.

— Spr. *Me(t) iemand 'en eiken te pellen hebben*, z. EI.

— O. Zijne pel aflaten, gepeld worden. Gruun hout pelt gemakkelijk. Dieën appelsien wilt nie' pellen.

PELLERIM, znw., m. — Z. PELDERIM.

PELLETAAT (klemt. op *taat*), znw., m. — Parelhoen, Fr. *pintade*.

PEN (Kemp. *pän*), znw., v. — Fr. *plume*.

— Spr. *Met geen pennen te beschrijven zijn*, niet kunnen gezeid of beschreven worden. Wat hij daar gele(d)en hèet, is mè' geen pennen te beschrijven.

— *Ze worden daar met de pen gevoeierd*, 't is er magere keuken. (Lier.)

— Bij smeden. Koperen stift dienende om maten af te teekenen op het ijzer, Fr. *ligneur*.

PENBIER, PÈÈNBIER, znw., o. — Bier, dat de herbergier moet geven aan den brouwersgast, die het bier in den kelder legt.

PENDER, znw., m. — Groote platte vischmand. (A.) Vrglk. het Fr. *panier*.

PENNEBUISKE(N, znw., o. — Penneschacht, Fr. *tuyau de plume*.

PENNEKEPIK, znw., o. — Een spel van schooljongens, in den tijd dat de veêren pennen nog in zwang waren. Ieder bracht ééne of meer pennen in het spel; men stak of pikte er beurtelings naar met een pennemes. Wie eene pen aanpikte, won ze.

PENNESTEEL, PENNESTOK, znw., m. — Penhouder, Fr. *porte-plume*.

PENNEVERKEN, znw., o. — Stekelverken, Fr. *porc-épic*.

PENNING, znw., m. — Fr. *denier*.

— Spr. *Bekend zijn gelijk 'ne kwa(d)e penning*, een zeer slechten naam hebben, in kwaden reuk staan.

— *Valsche penning*, valschaard.

— *Drinken, zuipen, vloeken*, enz. *tegen penning zestien op*, geweldig drinken, zuipen, vloeken, enz.

— *Iemand de(n) penning gunnen*, bij hem iets koopen, bij D. B. *iemand den penning junnen*.

PENS, znw., v. — Buik, Fr. *panse, ventre*.

— Bij veeartsen. De eerste maag bij herkauwende dieren, Fr. *panse, rumen*, ook **Mook** genaamd. D. B.

— Beuling, bloedworst, Fr. *boudin*. Pensen koken.

PENS(CH), bvw. — Verwelkt, verrimpeld, voddig, sprek. van knolvruchten. (K.) Die rapen zijn pens(ch). As ge pataten te vruug uitdoet, dan wörren ze pens(ch).

— In 't Z. der Kemp. beteekent het Rot. Die rapen zijn pens(ch) (rot); ge kunt er niks meer mee aanvangen.

PENSEKRUID, znw., o. — Keule, Fr. *sarriette*, zoo genaamd omdat men het gebruikt bij het bereiden der pensen of beulingen. (**Z.** der **K.**)

PENSERIJ, znw., v. — Afval van een geslacht verken, dienende om pensen te maken.

PENSFEEST, PENSKERMIS, znw., v. — Een feestje dat de boer aan vrienden en bloedverwanten geeft, wanneer hij een verken geslacht heeft.

PENSHOREN, znw., m. — Trechter om pensen te vullen.

PENSMUTSAARD, znw., m. — Mutsaard van geblekt eikenhout. (**Z.-W.** der **K.**)

PENWIEL, znw., o. — Bij horlogiemakers. Wiel van het slagwerk dat den hamer doet slaan, ook **Tapwiel** genaamd.

PEPEL, znw., m. — Vlinder, Fr. *papillon*, bij D. B. *piepel* en bij Joug. *peèpel*.
Kil. Pepel, *papilio*.

PEPER, in 't Z. der Kemp. ook **PÈPER**, znw., m. en niet v. — Fr. *poivre*. D. B., T., R. J. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.)
— *Peper- en- zout*, grauw en wit. D. B., R. Hij draagt peper- en-zoute kousen. Mijnen baard begint peper-en-zout te wörren.
— *Peper geven*, iets doen met driftig geweld, luidruchtig en met veel beweging dansen, zingen, springen, enz. (**A.**) D. B. De meiskens zijn veur den ee(r)sten keer uit geweest mè' Vastelavend, en ze hebben peper gegeven.
— *Iemand peper geven*. Z. NIESKRUID.
— *Dat is andere peper*, dat is wat anders. T., R., Kl.-Br. De klemt. is op *andere*. Hij woont nu in e schoon huis met twee stagies, dat is andere peper as alle dagen hard te werken gelijk hij vruger moest doen.

PEPERBOL, znw., m. — Pepergraan.

PEPERKOOL en **PEPERKOOR** (zachte *o*), znw., v. — Bruin vlekje in de huid met één of meer haarpijltjes er op, Fr. *tache de naissance, grain de beauté*.

PEPERMUNT, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

PEPERZAK, znw., m. — Iemand die veel peper gebruikt.

PEPPEREN, w., o. — Met smaak, met genot eene pijp rooken, (**N.-O.** der **K.**) Hij kan zoo smakelijk pepperen. Ziet dat oud ventje maar heelder dagen pepperen.
— Afl. *Pepperèèr, gepepper*.

PER, vz. — In een; ten, op een, in het, met de, door, bij. R. Hij is per koets gekomen. Drij per honderd. Ik werk per stuk. Hij wint twee frang per dag. Dat is per ongeluk gebeurd. Zendt mij dieën boëk per post. Laat 'et mij per brief weten.

PERCENT, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. R.

PERCIES, bvw. en bw. — Precies, juist, Fr. *précis*. Hij is altijd percies op zijn werk. Dat is percies zijn zuster. Hij is percies vertrokken. 't Is percies eender. Ge meugt zoo percies nie' zijn.

PERDAF, PERDOÈF, PERDAFFEL, PERDOÈFEL, tw. — Z. PARDAF.

PERDEOM, znw., m. — Verbastering van *pro Deo*, voorniet, gratis, kosteloos. Hij hee(ft) 'ne' perdeom gekregen = eene kostelooze rechtspleging.

PERDOM (klemt. op *dom*), znw., m. — Blikken keteltje, waarin men melk, soep, enz. naar de arbeiders in 't veld of naar eenen zieke draagt. (**K.**)

PERDOMINÉ, znw., m. — *In ééne(n) perdominé*, in eens, alles te gelijk, plots. D. B., Sch., R. Ik gaan alles in ééne' perdominé verkoopen. Hij viel in ééne' perdominé van al de trappen.

PERE, znw., m. — Wordt in de gemeenzame taal gebruikt voor Vader, Fr. *père*. Zijne peren héet hier geweest. Hij zal wa' meekrijgen van zijne' pere.

— Spr. *Zijne(n) pere zien*, veel uitstaan. R. Ik zal mijne' pere zien aan da' werk. Hij héet daar zijne' pere gezien, de twee jaar dat em er gewoond héet.

PÈREJAAR, znw., o. — Een jaar dat vruchtbaar is in peren.

PÈREL, znw., m. en niet v. — Parel, Fr. *perle*. D. B., J.

— *Pèrel op de oog*, witte vlek op het hoornvlies van 't oog, Fr. *cataracte*. D. B.

PÈRELEGERST, znw., m. — Parelgerst, gerst in ronde korrels, gelijk perels, Fr. *orge perlée*.

PÈRELKRAAG, znw., v. — Een kraag met kleine glazen perels benaaid, die vroeger veel door 't vrouwvolk gedragen werd.

PÈRELTJES, znw., o., mrv. — Druifhyacint, Lat. *Muscari racemosum* Mill.

PÈREN-ONDER-'T ÈÈRD, znw., v., mrv. — Aardperen, Fr. *topinambours*.

PEREPLUKKER, znw., m. — Een soort van scheer, bevestigd aan een langen stok, om peren te plukken, plukhaak, Fr. *marotte, jaffet*.

PERFIJLEN, PROFIJLEN (klemt. op *fij*), w., b. — Bij kleermakers. Hetzelfde als Overransen, den draad bij elken steek over den zoom toehalen, om het uitrafelen te beletten.

PERK, znw., o. — Z. HINKELPERK.

PERKHINKEL, znw., m. — Hetzelfde te Lier als elders Hinkelen, Fr. *jouer à la mérelle*. Perkhinkel spelen. Perkhinkel doen.

PERKHINKELEN, w., o. — Hinkelen in een perk (Lier), te Tongerloo **PERKHENKELEN**. De kinderen waren aan 't perkhinkelen. Perkhinkelen is een vermakelijk spel.

PERKSKE(N, znw., o. – Vrklw. van Perk.
— *E perksken schol*, een sneedje schol. (Lier.)

PERLAMÉEKE(N (klemt. op *mée*, zachte *e*). Term in een aftelrijm. Z. ANE-DANE-DIENE-DES.

PERMAFOOI, bvw. — Ziek, ziekelijk. (Enkel als gez.) Hij ziet er maar permafooi uit. 't Is mee' heur maar permafooi. (Ook te Brussel, z. Sch.)

PERS (Kemp. ook *pis*), znw., v. — Perzik, Fr. *pêche*, bij D. B. *persche*.
Vandaar *perzebloëm*, *perzekjen*, *perzenboom*, *perzesteen*, enz.
Kil. Perse, *persicum*.
— In een groot gedeelte der Kemp. hoort men SPERS.

PERSOON, znw., m. — Fr. *personne*. De *o* is scherplang.

PERSVOD, znw., v. — Soort van dun kussen, waarop de kleermaker het strijkijzer afveegt eer hij er mede perst. Met een zelfde kussen houdt hij het persijzer vast, wanneer het handvat te heet is om het met de bloote hand vast te nemen.

PERSVODDEMAKER, znw., m. — Scheldwoord voor Kleermaker. (A.)

PERT, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Part, poets, Fr. *farce*. D. B. Iemand 'en pert bakken.
— Gril, grillige doenwijze, Fr. *caprice*. D. B. Zij hèet aardige perten over heur. Hij is zijn perten weer aan 't spelen. Hij zit mè' perten.
— Kwade luim, Fr. *accès de mauvaise humeur*. D. B. Dat kind hèet dikwijls kwaê perten.
— *Kwa(d)e perten*, tooverij, tooverkuusten. Mè' kwaê perten omgaan. Dieë vent kan kwaê perten.

PERTANG (klemt. op *tang*), bw. — Verbastering van 't Fr. *pourtant*, nochtans. D. B. Gij gelooft mij nie', en 't is pertang de waarheid.

PERTEN, w., o. — Pertig zijn, zijne perten spelen, sprek. van onwillige kinderen die tegenstreven. (K.) Dieën deugeniet is weer aan 't perten. Janneke lag op de' vloer te perten, omdat em geene' koëk en kreeg.

PERTIG, bvw. — Gestoord, kwalijk gezind, van kwade luim. (K.) Hij is pertig, omdat hij zijne' zin niet doen mag. Ik ben pertig, omdat dieë jongen nie' luistert.
— Eigenzinnig, grillig, *quinteux*, *capricieux*, *difficile*. D. B. E pertig wijf. Ge meugt zoo pertig nie' zijn.

PESSEMBOER, znw., m. — Z. PUINBOER.

PESSEMEN, znw., v., mrv. — Hondsgras, Fr. *chiendent*. (**Z.-O.** der **K.**) In da' land zitten veul pessemen. **Z.** PUINEN.

PESSER, znw., m. — Passer, Fr. *compas*. R.

PESTENAAK, znw., m. — Z. PASTENAAK.

PESTENAKEN (klemt. op *na*), w., o. — Hard werken. (Heist-op-den-Berg.) Daar zal nogal wat aan te pestenaken vallen.

PESTEREN, w., o. — Z. PEISTEREN.

PESTILENT, bvw. — Verpestend. 'Ne pestilente stank.

PET, znw., v. — Gekookte aardappel met eene korst. Wanneer de aardappelen afgegoten zijn en weder op het vuur gezet worden, dan gebeurt het, dat de aardappelen die op den bodem van den pot liggen, eene korst krijgen : deze noemt men *petten*. (**A.**)

PETEMOETJE, znw., o. — Petemoei, peettante.

PETERE(N, znw., m. — Peter, Fr. *parrain*. Dieë man is mijne petere. Oewe peteren is hier.

— Wordt gebruikt om iemand gemeenzaam aan te spreken. Ha ! peteren ! hoe is 't er mee ?

PETEROOM, znw., m. — Peter, peetoom. (**K.**)

PETIETER (klemt. op *tie*), znw., m. — Kleine persoon. 'Ne petieter van een ventje. 'Ne kleine petieter.

— Naam van den pink of kleinen vinger in de kinderrijmkens.

PEUKEN, w., o. — Hard werken. (**A.**) Daar valt hier te peuken. Ik zal moeten peuken vandaag.

PEUL, znw., m. en niet v. — Peluw, peuluw, Fr. *traversin*.

— Bij timmerl. Blok hout in eenen muur, waar de kop van eenen balk op rust.

PEUL, znw., v. — Pel, schelp van erwten of boonen, Fr. *cosse*, *gousse*. Ook POOL.

PEULERTEN, znw., v., mrv. — Z. POOLERTEN.

PEŬLDER, PÒLDER, POLDER, znw., m. — De plaats in den stal waar de kiekens slapen, hoenderrek. (**K.**) (Ook in Limb. en 't Hag., z. Sch.)

— Slaapplaats der knechten in den stal. (**K.**) De knecht slaapt op zijne' polder.

— Fig. Bed. Ik kruip vandaag vruug in mijne' pölder.

— Spr. *Ge zult hem met geen kaf van den peŭlder lokken*, z. KAF.

PEUT, bw. — *Peut hou(d)en*. Term in het marmelspel. Zijne hand op de meet houden, wanneer men schiet, niet pooteren. Z. POOTEREN. (**A.**)

— In het biljartspel bet. die uitdrukking Goed zijn best doen om uit te geraken. (**A.**)

***PEUTEREN**, w., o. — « Bedrog in 't spel of anderszins doen. » Sch. geeft dat w. voor Antw. Z. POOTEREN.

PEUTEREN, w., o. — Werken, wroeten, zijn uiterste best doen. (A.) Hij moet hard peuteren om aan de' kost te geraken. Aan da' werk zal nogal wat te peuteren vallen.

PEUTERIG, bvw. — Nauw, gierig, vrekkig. (A.) Weinig gebruikt. In groote zaken is em royaal, en in klein dingen is em zoo nauw en zoo peuterig dat 't schand is.

PEUTERING, znw., v. — Rossing, pak slagen. Hij héet 'en geweldige peutering gehad.

PEUZELEN, w., o. — Traagzaam en met kleine beetjes eten. Aan 'en beentje peuzelen. Gij peuzelt den heelen dag.
— Afl. *Peuzelèèr*, *gepeuzel*.

PEUZELEN, w., b. en o. — Term in het knikkerspel. Al de knikkers die in de o staan, stillekens achter elkander uitschieten, zonder dat de overige medespelers hunne schietbeurt hebben. (St-Antonius.) Ge peuzelt. Hij zal de knikkers allemaal uit de o peuzelen.

PEUZELWERK, znw., o. — Iets dat men al peuzelende eet. Die kleine vischkens zijn oprecht e peuzelwerk.

PEZEN, w., o. — Hard werken. T., R. Daar zal nogal wat aan te pezen vallen.

PEZERIK, znw., m. — Bullepees, Fr. *nerf de bœuf*.
— Zwarte gaanstok, daarvan gemaakt, met in 't midden eene stalen roede, die hem sterkte geeft en er een geducht wapen van maakt.
— Fig. Gierigaard. 'Ne gierige pezerik.
— *De Pezerikken van Loenhout*, spotnaam op de inwoners dier gemeente.

PEZEWEVER, znw., m. — Gierigaard die alles beknibbelt. 't Is zoo 'ne pezewever!

PIASTER, znw,, m. — Naam van eene vreemde munt. Z. Wrdb.
— Wordt in 't meerv. gebruikt voor Geld, centen. Ik zou wel willen meedoen, maar mijn piasters zijn op. Hij hee' geen piasters meer.

PIEËN, w., o. — Over 't lijfje springen, een kinderspel. (N.-O. der K.)

PIEK, bw. — *Piek zijn*, dood zijn. (K.) Ei zoona! of hij was piek. Ik schoot, en den haas was piek.

PIEKHEI, znw., v. — Steekbrem, gaspeldoorn, ginst, *Ulex europæus*, Fr. *ajonc*.

PIEP, tw. — Dat w. bezigt men, meest in de kindertaal, als men ergens door kijkt. Piep! wie is daar! Piep! Janneken!
— *Piep doen*, piepen, ergens door kijken, in de kindertaal.

PIEP, znw., v. — Pijp, hol in den grond, doch enkel in het schommelrijm :

De klokken die luien me(t) vieren, me(t) vijven
Al over Liezebeth Lijzen.
Liezebeth Lijzen was nie' thuis.
Waar was ze dan ? — In 't zomerhuis.
Wa' was ze daar aan 't doen ?
— Heur haarken ontwarren
Met twee ivoore(n) kammekens.
Wat dee' ze met die kammekens ? — Heur haarken ontwarren.
Wat dee' ze met die haarkens ? — Toomekens vluchten (vlechten).
Wat dee' ze met die toomekens? — 't Peerdeken lei(d)en.
Wat dee' ze met die peerdekens? — 't Landeken omrij(d)en.
Wat dee' ze met da' landeken ? — Haverken op zaaien.
Wat dee' ze met dat haverken? — Aan de tikskens geven.
Wat dee' ze met die tikskens? — Eikens laten leggen.
Wat dee' ze met die eikens ? — Aan 'nen arme' man geven.
Wat héet dieën arme man gedaan ?
— 't Schaapken te diep in 't koreken laten gaan ;
Zoo diep gelijk 'en *piep*,
Zoo lank gelijk 'en plank ;
Geef 'et schaapken 'nen herten (harden) deurstoot
Me(t) kèès en brood
En laat 'et daar mee loopen.
Tien, twintig, ... enz.

PIEP, znw., m. — De daad van eens te piepen. 't Was er zoo stil, da' ge er geene' piep en hoorde. Hij was zoo muug, dat em geene' piep meer kost zeggen.

PIEPELING BÖRGEN, w., o. — Z. PIEPENBÖRGEN. (**K.**)

PIEPELING, znw., m. — Vlinder, Fr. *papillon*. (**Z.-O.** der **K.**) Piepelingen vangen. Daar vliegt 'ne schoone piepeling.

PIEPELINGSKE(N, znw., o. — Iets dat klein en teer is. Die boomkens zijn maar piepelingskens. Wat is da' kind toch e piepelingsken : 't zie' maar res te lèven !

PIEPEMOLLEKE(N, z. PIEPENHOLLEKE(N.

PIEPEN, w., o. — Vluchtig kijken, ergens door heen kijken, door een gat of eene spleet loeren, Eng. *to peep*. M. Hij kwam is deur de deur piepen. De zon piept is even deur de wolken. Piept is deur de venster of hij nog nie' en komt.

— Een kaartspel, anders ook **Kontenten** en **Barreelen** genaamd. Z. die w.

PIEPENBÖRG, znw., m. — Hetzelfde spel dat ook **Bedodden, Hoddebedodden** en **Piepeling börgen** genaamd wordt, in 't Fr. *jeu de cache-cache*. (Z. BEDODDEN.) (**K.**) (Ook in Brab. en Oost-Vl., z. Sch.)

PIEPENBÖRGEN, w., o. — Piepenbörg spelen.

PIEPENHOLLEKE(N en **PIEPEMOLLEKE(N**. Naam van een kinderspel. De meisjes vormen eenen kring en geven elkander de hand. Twee meisjes worden gekozen : het eene moet binnen, het andere buiten den kring gaan staan.

Dit laatste vraagt :

« Piepenholleken, waar zijde ? »

Het binnen staande meisje antwoordt :

« In mijn holleken. »

Waarop het andere herneemt :

« Wat doede daar ? »

En het antwoord luidt :

« Piepen en fluiten
En deur alle hollekens kruipen. »

De in den kring staande meisjes houden nu de armen in de hoogte. Dan loopt deze die er binnen staat, weg, kruipt onder de armen der meisjes, om uit de ronde te komen, loopt er langs eenen anderen kant terug in, kruipt er weer uit, en zoo voort.

Die er buiten staat, moet de andere achterna zitten en juist langs dezelfde « hollekens » kruipen als de andere. Dat duurt totdat de andere gepakt is, ofwel dat de andere een holleken misloopt.

Als zij gepakt is of de andere misloopen is, gaan zij een weinig ter zijde, om twee andere meisjes te kiezen; intusschen laten de andere kinderen de armen zakken, zonder de handen los te laten, en dansen in de ronde al zingende :

« Als vader en moeder niet thuis en is,
Dan zullen me rijspap eten
Uit 'ne(n) kopere(n) ketel,
Me(t) 'ne(n) zilvere(n) lepel
En den bessem in 't mozegat steken.
Schoep ! schoep ! schoep !

Daarna komen de twee meisjes terug, noemen er twee andere die zij gekozen hebben, en 't spel herbegint. (St-Antonius.)

PIEPER, znw., m. — Oog in de kindertaal. Doet oe' piepers eens open.

PIEPERKE(N, znw., o. — Zwak, onderkomen kindje. (**A.**) M. Da' manneken wördt nooit nie' oud, 't is zoo e pieperken.

PIEPERSOOG, znw., v. — Z. PIEPOOG.

PIEPOOG, znw., v. — Klein, halfgesloten oog. Zij hèe' piepoogen. Hij kan nie' zien mè' zijn piepoogskens.

— Fig. Iemand die zulke oogen heeft. Die leelijke piepoog!

PIEPOOGEN, w., o. — Met halfgeloken oogen zien. Hij zat daar te piepoogen.

PIER, znw., m. en niet v. — Aardworm. Fr. *ver de terre, lombric*. J.

— Spr. *Macht hebben gelijk 'ne pier*, volstrekt geene macht.

— *Op iet staan zien gelijk 'en hin op 'ne(n) pier*, er onnoozel, droomerig op staan kijken.

— *Iemand 'ne(n) pier uit den neus halen*, hem een geheim ontwringen.

— Spotnaam op de inwoners van Halle. De Pieren van Hal. 'Nen Hals(ch)e Pier.

PIERELAND, znw., m. — Schertsend voor Kerkhof. D. B. Hij is al lank naar 't piereland. Naar 't piereland verhuizen. « Met zijne eeuwige historiën van struikroovers, beren en wildemannen, vreesde ik dat wij na drie dagen altezamen naar het *pierenland* zouden gevaren zijn. » (CONSCIENCE. *Het Goudland*, 40.)

PIEREN, w., o. — Pieren vangen. Sommige vogels zooals kraaien en eksters, pieren. De kiekens pieren op 't vers(ch)geploegd land.

PIEREN, w., o. — Met inspanning op iets staren, met de oogen half toegeknepen, moeite doen om scherp te zien. Hij zit heelder dagen in boëken te pieren. As ge zoo met den avend blijft pieren, dan zullen oew oogen g nw bedörven zijn.

— In *Loquela*, 1889, hlfz. 7. beteekent het Met halfgeloken oogschelen kijken, met afgunstigheid loeren, Eng. *to peer*.

***PIERIG** of ***PIRRIG**, bvw. — « Gestoord, gram. »
Sch. geeft het w. voor de Kemp.

***PIET**, bw. — Sch. geeft dit w. o. a. voor Antw. en de Kemp. in de beteek. 1° van Koes, stil; 2° van Zeer, fel, heel en gansch; 3° van Starlings. Wij hebben dit w. nog niet gehoord. Z. PUUT.

PIET, znw., m., vklw. *Pietje(n* en *Pieteke(n*. — Fr. *Pierre*.

— Vogel in de kindertaal. Onze piet is gaan vliegen. Het pieteken eten geven. E schoo(n) pieteken.

— *Piet* is ook de naam, waarmede men eenen vogel aanspreekt.

— Hengst die niet telen kan, niet omdat hij gelubd is, maar uit eene natuurlijke oorzaak. Hij is hier mè' zijne' piet veurbijgere(d)en.

— Mannelijk teellid, roede.

— Pier, aardworm, Fr. *lombric, ver de terre*. (Z.-O. der K.) De hinnen vangen pieten. De grond zit hier vol pieten.

— *Piet Snot*, onnoozele hals. Staan zien gelijk Piet Snot (onnoozel staan te kijken). M.

— *Pietje de Dood*, verpersoonlijking van de dood. As Pietje de Dood komt, dan moeten wij mee.

PIETELAND, znw., m. — Z. PIERELAND. (Z. der K.)

PIETEMAN, znw., m. — Kleine, witte riviervisch, goed gelijkende op eenen knorhaan, doch wat grooter.

PIETEVOGEL, znw., m. — Vogel in de kindertaal. (Ook in 't L. v. W., z. Sch.) De pietevogel is dood. E schoo(n) pietevogeltje.

PIJL, znw., m. — Haarpijl, Fr. *un cheveu, un poil.* D. B. Daar valt gee(n) pijltjen haar van ons hoofd zonder Gods toelating. Hij hèe' gee(n) pijl haar meer op zijnen blottekop staan.

— Ook in den zin van Halm, dun scheutje, Fr. *brin.* E pijltje gers. Een pijltje stroo.

— *Gee(n) pijl,* geen zier, niets. D. B. Gij hèt gee(n) pijl verstand. Den bedelèèr kreeg gee(n) pijl. Ge zij' gee(n) pijl beter as dieë schelm.

PIJLRECHT, bvw. — Zoo recht als een pijl uit den boog vliegt. D. B. Hij liep pijlrecht naar huis. 'Ne pijlrechte weg.

PIJLSTÈÈRTOLIE, znw., v. — De gesmoltene lever van den pijlsteert, een soort van visch. D. B. Het volk zegt gewoonlijk *pijpstèèrtolie.*

PIJN, znw., v. — Moeite, last, arbeid, Fr. *peine,* Eng. *pain,* Kil. *opera, labor.* Die oude beteekenis heeft het w. nog in de uitdrukking : *'t kan de pijn nie(t) lij(d)en* of *'t is de pijn nie(t) weerd,* Fr. *il ne vaut pas la peine.* (Ook bij D. en M.)

PIJP, znw., v. — Fr. *pipe.*

— *'En pijp toebak,* zooveel tabak als men ineens in de pijp steekt.

— Spr. *Geen pijp toebak wèèrd zijn,* weinig of niets weerd zijn. Dieë jongen is nog geen pijp toebak wèèrd.

— *'En vuil', 'en leelijke pijp smooren,* er aan toeleggen, het bezuren, kwalijk varen.

— *De pijp aan Merten geven,* den moed opgeven, eene zaak opgeven, er van uitscheiden.

— *Leêre(n) pijp,* kluchtwoord voor Sigaar. Hij smoort 'en leêre' pijp.

— De pijp van de schouw is het hol gemetselde bovenstuk der schouw, langs waar de rook opwaarts stijgt. D. B.

— Een hol dat konijnen, vossen en eenige andere wilde dieren in de aarde graven om er in te schuilen. D. B. Mijnen hond hèet e konijn uit zijn pijp gehaald.

— Spr. *De pijp uit zijn,* weg zijn, ontsnapt, de gaten uit zijn. Toen ze den dief wilden gaan aanhouwen, was em de pijp uit.

— Fig. Schertsend voor Bed. Hij leet al om acht uren in zijn pijp. Ik zal oe is uit oe' pijp komen halen, as ge nie' opstaat.

— Holle plooi in lijnwaad, papier, enz., Fr. *godron.* D. B. 'Ne' kraag in pijpkens zetten.

— De pijp van het been, Fr. *l'os de la jambe.*

— Bij wevers. De gevulde klos, zooals deze in den weversspoel gedaan wordt.

PIJPEHOOS (zachte *o*), znw., v. — Koker om er eene pijp in te bewaren.

PIJPEKAS, znw., v. — Houten koker, waarin de rooker zijne pijp sluit en in den zak draagt. D. B.

PIJPEKEUTER, znw., m. — Kort puntig staafje van been, ivoor, ijzer, hoorn of zoo iets, waarmede men de pijp uitkeutert, Fr. *cure-pipe*.

PIJPEKOP, znw., m. — Spotnaam voor eenen aanklever der katholieke of behoudsgezinde partij.

PIJPELING, znw., m., zonder mrv. — Men geeft dien naam aan den Graspieper of Veldleeuwerik, Fr. *pipi des prés*, *béguinette*, Lat. *Anthus pratensis*, alsmede aan den Boompieper, Lat. *Anthus arboreus*. De pijpeling is een trekvogel die in September veel met de leeuweriken gevangen wordt. Pijpeling vangen. Ook **Peeper.**

PIJPEMUTSKE(N, znw., o. — Koperen, blikken of uit koperdraad gevlochten huisje, pijpedopje, dat men op de pijp steekt, opdat er geen vuur uitvalle, Fr. *couvercle de pipe*.

PIJPEN, w., b. — Holle of ronde plooien maken in lijnwaad, enz., Fr. *fraiser*, *godronner*, *tuyauter*. D. B. 'Ne gepijpte kraag. 'En muts pijpen.

PIJPENHOOSKE(N, PIJPENHOZEKEN, PIJPENHUISKE N, znw., o. — Z. PIJPEMUTSKEN.

PIJPENREK, znw., o. — Uitgezaagd, getand schapken of plankskeu, waarin men Hollandsche pijpen hangt langs den wand der herbergen. D. B.

PIJPERSGETUIG, znw., o. — Getuig, gereedschap, meubel, enz. dat slecht ineenzit of slecht vervaardigd is. (**Z.** der **K.**)

PIJPIJZER, znw., o. — Soort van ijzeren staaf die, in het vuur gewarmd, dient om pijpen te maken in lijnwaad, enz. Z. ook PINIJZER.

PIJPKENSKRAAG, znw., m. — Lijnwaden vrouwekraag met ronde of holle plooien.

PIJPKENSMUTS, znw., v. — Kanten of katoenen vrouwenmuts met pijpkens. De pijpkensmutsen worden weinig of niet meer gedragen. De pijpkens in de kanten pijpkensmutsen werden er in gemaakt met rietjes.

PIJPSCHÈÈR, znw., v. — Hetzelfde als Pinscheer. Z. ald.

PIJPSTÈÈRTOLIE, znw., v. — Z. PIJLSTÈÈRTOLIE.

PIK, znw., m. — Suiker in de kindertaal, bij B. *pikvers(ch)*. Moeder, mag ek wa' pik op mijnen boterham doen?

PIK, znw., m. — Wrok, Fr. *rancune*. Z. Wrdb.
— *'t Is pik a pik*, er bestaat van weerskanten wrok. 't Is pik a pik met die twee mannen.

PIK, znw., o. — *Gee(n) pik*, niets. Daar is gee' pik verf meer op de deur. Gaat is naar de' meulder, want me hemmen gee' pik mèèl ne meer.

PIK. znw., v. — Soort van kleine zeisen met korten krommen steel, waarmede men het graan pikt of afmaait, Fr. *sape, fauchon*. (Overal in Zuid-Nederl. en in N.-Br.)
Kil. Picke, *falx frumentaria*.

PIKANT (klemt. op *kant*), bvw. — Bijtend. Dat is pikanten azijn. Pikante jenevel. Die saus is veul te pikant.
— *Een pikante boer* is in 't N.-W. der Kemp. een welstellende en ijverige landbouwer.

PIKANTIG, bvw. — Naijverig, afgunstig, nijdig, wrokkig, vijandig tegen iemand, bij D. B. *pijkantig*. (Ook bij Dr. en OPPR.) Sch. spelt verkeerdelijk *pikkantig*. Den eene winkelier is pikantig op den andere. Ge meugt zoo pikantig nie' zijn. 'Ne pikantige mens(ch) kan nie' lij(d)en dat 'en ander zijn brood verdient.
— Afl. *Pikantigheid, pikanterik, pikantigaard*.

PIKARDIJN, znw., o. — Bij brouwers. Groote ton die, met bier gevuld, bestemd is om langen tijd in den kelder te liggen.

PIKBAAR, bvw. — Bekwaam om gepikt te worden, sprek. van granen. Die haver zal haast pikbaar zijn.

PIKHAAK, znw., m. — Bij landb. Houten steel met eenen omgebogen ijzeren tand, dien de pikker in de linkerhand houdt en waarmede hij de afgepikte aren verzamelt en bijeenhoudt. D. B.

PIKIJZER, znw., o. — Bij schoenmakers. Een klein werktuig uit eenen steel of handhaaf met een getand ijzeren wieltje om het leder te prikken en af te steken. Z. ROLET.

PIKKEL, znw., m. — Hetzelfde als Bikkel, Fr. *osselet*. Er zijn beenen, looden en koperen pikkels. Met de pikkels spelen.
— Schertsend voor Been, Fr. *jambe*. Hij sta' nie' vast meer op zijn pikkels.
— Poot van tafel of stoel. Kil. Die tafel sta' maar op drij pikkels. Daar is 'ne pikkel van de' stoel gebroken.
— Stoel zonder rugleun, waar de schoenmakers op zitten. De schoenmaker zat op zijne' pikkel, as ek binnenkwam.

PIKKEL, znw., m. — Klein puistje, veroorzaakt door brand in het lichaam, bij Kram. *pukkel, peukel, pokkel*. Heel ze' gezicht sta' vol pikkels. Ik heb e pikkeltje op mij' veurhoofd.

PIKKELBEEN, znw., o. — Min of meer gebrekkig been. Hij heet e pikkelbeen.

PIKKELBEENEN, w., o. — Min of meer gebrekkig loopen. Zij pikkelbeent vandeeg.

PIKKELEN, w., o. — Met korte en rasse stappen gaan; min of meer gebrekkig loopen. Hij pikkelt daar zoo aardig hennen. Ik kost nie' goed gaan, maar toch pikkelden ik er naartoe.
— Afl. *Pikkelèèr*, *gepikkel*.

PIKKELEN, w., o. — Bikkelen, met de bikkels spelen, Fr. *jouer aux osselets*. Klein meiskes pikkelen gèren. E spelleken pikkelen.

PIKKELS, znw., m., mrv. — Groenten in 't zuur. Van 't Eng. *pickle*.

PIKKEN, w., b. — Met de pik afmaaien, Fr. *saper*. Koren pikken. 'Et graan stond gepikt op den akker. Is oe' haver al gepikt? Dieë werkman kan goe' pikken.

PIKKEN, w., b. en o. — Hetzelfde als het Holl. Prikken, steken, bijten, prikkelen, Fr. *piquer*. B. Ik heb mij gepikt aan 'nen doren. Dieën drank pikt op de tong. Zout pikt in 'en wond.
— O. Schimpen, smalen. Hij moet altijd op iemand pikken.

PIKKEN, w., b. — Verzachte uitdrukking voor Stelen, wegnemen, Fr. *voler*, *dérober*. R. (Ook in 't L. v. A., Brab. en Limb., z. Sch.) Hij héet daar wa' gepikt. Ik lee mijn horlogie op tafel en, as ek terugkwam, was ze gepikt.

PIKKENDONKER, bvw. — Pikdonker. 't Is buiten pikkendonker.

PIKKENDOREN, znw., m. — Doorn, in de kindertaal.

PIKKEPOOTEN, w., b. — Heimelijk wegnemen. (K.) Wie hee' mij' geld gepikkepoot?

PIKKER, znw., m. — Doorn, stekel. E gewas, waarvan de steel mè' pikkers bezet is. Blijft daar af, er staan pikkers aan.

PIKKEUTEL, znw., m. — Z. KATTEKEUTEL. (**N.-O.** der **K.**)

PIKLAT, znw., v. — De lat of steel van den pikhaak. T., R., Kl.-Br.

PIKO, znw., m. — Z. PUG. (**A.**)

PIKWERF, znw., v. — De houten handhave der pik. T., R., Kl.-Br., bij D. B. *pikkewerf*.

PIL, znw., v. — Dik, struisch meisje, dat de kinderjaren voorbij is. 'En dikke pil van e meiske. Die Marie wördt toch 'en dikke pil.
— Dikke boterham, dik stuk vleesch, kaas, enz. (Ook in Z.-Holl., N.-Holl. en Gron., z. OPPR., B. en M.) Hij snee' me daar 'en pil af van wel twee vingeren dik. 'En dikke pil vet. 'En dikke pil kèès.

— Stukje, vierkantig klompje vleesch, hesp, enz., zooals men het snijdt om op te eten. Steeds in den verkleinvorm *pilleken*. (**Z.** der **K.**) Eet gij die pillekens vleesch maar op. Daar liggen nog eenige pillekens op de talloor.

— Vlies op gekookte melk. (**Z.** der **K.**) Doet de pil van 't melk. Daar leet 'en dikke pil op 't melk.

— Z. ook PILLEN.

PILATUS, znw., m. — Fig. Valschaard. T., R. De' Pilatus spelen.

PILÈÈR, znw., m. — Pilaar, Fr. *pilier*.

PILLEN, znw., v., mrv. — Soort van dunne, langwerpige aardappelen. (**K.**)

PILLEPOOT, znw., m. — Naam van den ringvinger in de kinderrijmkens. (**A.**)

PIMPEL, znw., m. — Vlinder, Fr. *papillon*. (**Z.** der **K.**) De pimpels vliegen van bloëm tot bloëm.

Kil. vermeldt het w. als Leuvensch.

PIMPELEN, w., o. — Gedurig met de oogleden knippen, pinkoogen. Hij pimpelt gedurig. Ge meugt zoo nie' pimpelen.

— Afl. *Pimpelèèr*, *gepimpel*.

PIMPELEPIMP, znw., m. — Iemand die gestadig met de oogschelen knipt.

PIMPELMEES, znw., v. — Fig. Mager, ziekelijk, zwak en bleek mans- of vrouwspersoon, bij D. B. *pimpermeeze*.

Kil. Pimpel-meese, *humuncio debilis*.

PIMPELOOG, PIMPOOG, znw. v. — Klein, slecht oog, dat gestadig pimpelt. Hij hee' pimpoogen.

— Iemand die zulke oogjes heeft.

— Kil. Pimp-ooghe, *lucinus*, *ocella : qui exiles habet oculos*.

PIMPELOOGEN, PIMPOOGEN, w., o. — Hetzelfde als Pimpelen. Z. ald.

PIMPEN, w., o. — Z. PIMPELEN.

PIMPOOG, znw., v. — Z. PIMPELOOG.

PIMPOOGEN, w., o. — Z. PIMPELOOGEN.

PIN, znw., v. — Puntige ijzeren spijl op een hekken of eenen muur. 'En hekken mee' ijzere' pinnen.

— Bij timmerl. In 't alg. Houten nagel, stop.

— In 't bijz. Het bewerkt einde van een stuk hout, waarmede het in 't gat van een ander sluit, Fr. *tenon*. Met pin en gat verbinden, Fr. *assembler à tenons et mortaises*.

— De ijzeren punt waar een draaitol op draait. D. B.

— Fig. Gierigaard of gierige vrouw. R. 'En pin van e wijf. Mijne gebuur is maar 'en gierige pin.

— Spr. *Veur de pinnen komen*, te voorschijn komen, ten blakke komen, zooals b. v. voor 't gerecht. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij wilt mij nie' betalen, maar 'k zal 'em eens veur de pinnen doen komen. Die zaak komt morgen veur de pinnen. Hij moest veur de pinnen komen.

— *Iet aan de pin hangen*, het overal ruchtbaar maken.

PIN, PINBIER, znw., o. — Bij brouwers. Licht bier dat gemaakt wordt van het laatste aftreksel van den draf in de brouwkuip.

PINBALK, znw., m. — Bij mulders. Balk die van boven in 't voorste deel van den molen ligt en waar de pin der molenas in draait. D. B.

PINBAND, znw., m. — Bij mulders. Balk die achter den pinbalk ligt.

PINBEEL (zachte *e*), znw., v. — Bij mulders. Soort van beel of scherphamer, die puntiger is dan de gewone beel.

PINBIER, znw., o. — Z. PIN.

PINBOOM, znw., m. — Soort van pijn- of denneboom, in de wetenschap *Pica excelsa* L. genaamd. Ook **Pinmast** en **Zwarte mast**.

PINBOOR, znw., v. — Z. WRINGBOOR.

PINDOP, PINTOP, znw., v. — Draaitol met eene stalen pin.

PINDRAAD, znw., m. — Z. PINNEKENSDRAAD.

PINEGEL, znw., m. — Egel, horts, Fr. *hérisson*.

***PINENT, *PINIJN**. — Wordt, volgens Sch., in de Kemp. gezeid van iemand die gierig is. Z. Sch. i. v. *pin*.

PINHAMER, znw., m. — Bij smeden, koperslagers, enz. Hamer met aan weerskanten een puntigen kop om ijzer of koper te rekken of door te zetten.

***PINIJN**, z. *PINENT.

PINIJZER, znw., o. — Ronde ijzeren staaf, de bovenste helft dunner dan de onderste. Het pinijzer dient om de « boëfen » in de witte mutsen te maken. De « boëfen » zijn een soort van vouwen of plooien in den vorm van kleine blaasjes, gemaakt in den kop der pinmutsen. Er zijn pinmutsen met platten, en andere met ronden kop. De « boëfen » worden enkel gemaakt in de pinmutsen met ronden kop. Z. ook PIJPIJZER.

PINK, znw., m. — De daad van eens te pinken. 'Ne pink van de oogen.

— Oogwenk, oogpink, Fr. *clin d'œil*. 't Was op 'ne' pink gedaan.

PINK, znw., m. — Z. WrJb.

— *Bij de pinken zijn*, rap, behendig, bij der hand zijn. (K.) G. Die meid is bij de pinken.

***PINKEL, *PINKER**, znw., m. — « Pink (kleine vinger) en ook vinger in 't algemeen. Mijn pinkerken doet zeer. »
Sch. kent het w. toe aan Vl. en Antw.

***PINKEN**, znw., (gesl. ?). — « Overleer, bovenleer, Fr. *empeigne*. »
Sch. geeft dat w. voor Lier en omstreken.

PINKEN, w., o. — Flikkeren, glinsteren, tintelen, Fr. *scintiller*. D. B. De sterren pinken aan den hemel. In de verte zagen wij e lichtje pinken. De lamp pinkten en doofden uit.
— Pinkoogen, met de oogleden knippen, Fr. *cligner des yeux*. Hij pinkten is op mij. Dieë jongen pinkt altijd.
Kil. Pincken, *scintillare, micare*.

PINKHAAR, znw., m. — Het haar des oogscheels, Fr. *les cils de la paupière*. D. B.

PINLAT, znw., v. — Bij timmerl. Lat, dienende om de pinnen en gaten af te teekenen, ten einde vergeringen die uit ruwe balken bestaan, aaneen te brengen.
— Ook de lat, waarvan de borsten het beloop hebben der vormen, die bij sommige vergeringen worden onderscheiden; die lat wordt op het stuk hout gelegd, om daar langs het beloop der af te werken borsten af te schrijven.

PINMAST, znw., m. — Z. PINBOOM.

PINMUTS, znw., v. — Eene witte muts met bekjes of pijpjes. Wanneer de pijpjes geheel het gezicht omvatten (behalve natuurlijk onder de kin), dan is het eene *kwezelsmuts*, omdat de kwezels zulke mutsen dragen.

PINNEGELUK, znw., o. — De jongens roepen: *'t is pinnegeluk!* wanneer bij 't spelen met de non of den top, de pin uit de klos vliegt.

PINNEKENDOOD en **PINNEKENDUN**, bvw., enkel als gezegde. — Uit der mate gierig. Hij is pinnekendun.
— *'t Is er maar pinnekendun*, 't is er armoedig. 't Is maar pinnekendun daar, al gaan ze zoo schoon gekleed.
— Wordt ook als o. znw. gebezigd. E pinnekendood van e ventje. Hier woont pinnekendun.

PINNEKENSDRAAD, PINDRAAD, znw., m. — Uit twee draden gevlochten ijzerdraad, gegalvaniseerd en met scherpe punten voorzien, dienende voor afsluitingen.

***PINNEKENSHOUT** of ***ZWART HOUT**, znw., o. — « Zoo genoemd », zegt Sch., « omdat men er kleine pinnekens van snijdt, met welke men b. v. een lederen lap ergens op vastmaakt. »
Hij geeft het w. voor Brab. en de Kemp.

PINNEMUTS, znw., m. — Mansslaapmuts.

PINNEN, w., b. — Het haar kroezelen of friseeren door middel van eene pinscheer.

— Hetzelfde als Pijpen. Z. ook OPPINNEN en PINSEL.

PINNEUS, znw., m. — Scherpe neus. Ze hee' ne' pinneus.

PINRAAP, znw., v. — Langwerpige raap, op eenen beetwortel geiijkende.

PINSCHÈÈR, znw., v. — Soort van tang, dienende om in lijnwaad ronde plooien of pijpen te maken of om het haar te krullen of te friseeren. Z. ook PIJPSCHÈÈR.

PINSEL, znw., o. — Het werk van het oppinnen eener muts of eenen kraag. (**A.**) Z. OPPINNEN. Mijn muts is opgepind: wat e fijn pinsel, he?

PINSEN, w., o. — Aanhouden, voet bij stuk houden, niet opgeven (een woord in gebruik aan de dokken te Antwerpen.) De natiebaas, wiens mannen eene kraan moeten voortduwen, of een ander werk verrichten, dat groote inspanning vraagt, roept tot zijn volk: pinsen! pinsen! (houdt aan, mannen, duwt maar voort!)

PINSTEEN, znw., m. — Bij mulders. Steen die in den pinbalk zit en waar de pin der molenas in draait.

PINT, znw., v. — Oude vochtmaat, Fr. *pinte*; glas bier, Fr. *chope*.

— Gep. w. *Tusschen pot en pint*, al drinkende. Dat is zoo besproken tuss(ch)en pot en pint.

— *Pot noch pint drinken*, nooit naar de herberg gaan. Hij drinkt van ze' lèven pot of pint.

— *'En stijve pint pakken*, liefhebber zijn van een goed glas bier.

— *'En pint uithebben*, beschonken zijn.

— *Op zijn pinten gaan*, te bier gaan, naar de herbergen gaan om er bier te drinken. 's Zondags gaat hij op zijn pinten. 'Ne werkende mens(ch) mag in de week nie' op zijn pinten gaan.

— Z. onder PINTJESMEESTER.

PINTELEN, w., o. — Overmatig drinken, Fr. *boire copieusement*. D. B. Die mannen hebben op hun pinten geweest en ze hemmen goe' gepinteld.

PINTJESBOEK, znw., m. — Tooverboek, Fr. *livre de magie*, *grimoire*. (**A.**)

PINTJESGELD, znw., o. — Geld dat bestemd is om er bier voor te drinken. Ik heb nog 'ne' frang over, dat is pintjesgeld.

PINTJESMEESTER, znw., m. — Soort van genezer of wonderdokter, Fr. *guérisseur*, *empirique*, die de pijn afnemen kan. (**K.**) Men roept de hulp van den pintjesmeester in tegen tandpijn, brandwonden, zweren en andere etterachtige gezwellen, die dikwijls hevige pijn veroorzaken. De lijder vangt in een doeksken een weinig bloed of etter op

uit zijne wonde of zijnen zieken tand en draagt het naar den wonderdokter of laat het er henen brengen. De pintjesmeester ontvangt het doeksken en steekt het in eenen pot, *pint* genaamd, die een mengsel bevat van verschillende stoffen, waar de pintjesmeesters alleen het geheim van kennen. De pint wordt matig op het vuur tot op eenen zekeren graad verwarmd en, naarmate de pint warmer wordt, voelt de lijder zijne pijn verminderen en eindelijk ophouden. Tegenwoordig hoort men weinig meer van pintjesmeesters spreken.

PINTOP, znw., m. — Z. PINDOP.

PINWÖRTEL, znw., m. — Spilwortel. T., R. De' pinwörtel van 'nen boom afsnijen.

PINZAAG, znw., v. — Bij timmerl. Spanzaag om de pinnen te zagen, die bij wijze van nagels in 't hout gedreven worden. De pinzaag heeft denzelfden vorm als de schorpzaag, maar is zonder topje van boven.

PIOT, znw., m. — Soldaat bij het voetvolk, infanterist, Fr. *piéton, pion, troupier.*

PIP, znw., m. — Kroep, keelontsteking, Fr. *croup.* G.

PIPI. *Pipi doen*, pissen in de kindertaal. M.

PIPPENDOOR (klemt. op *door*), znw., m. — Verbastering van het Fr. *pépin d'or*, een appel met goudgele kernen.

PIPZEKSKE(N, znw., o. — Naam van den pink in een vingerrijm. (Heist-op-den-Berg.)

***PIRRIG**, z. *PIERIG.

PIS, znw., m. en niet v. — Fr. *urine.* R. (Ook m. bij J.)

— Spr. *De roei leet in de(n) pis*, ge zult gestraft worden. Wacht maar manneken, totda' ge thuis komt: de roei leet in de' pis.

— Gep. w. *Pis of kak*, last. 't Is altijd pis of kak mee' u (ge verkoopt altijd last.)

PISBEZIENDER, znw., m. — Piskijker, dokter die op het water meestert, Fr. *uroscope.* R.

PISBLOËM, PISBLOM, znw., v. — De bloem van de wilde suikerij. Z. MOLSALAAD.

PISKOUS, znw., v. — Minachtende benaming voor een kind van 't vrouwelijk geslacht. Hij hée' zes kinderen, en 't zijn allemaal piskousen.

PISPOTTEN, znw., m., mrv. — Klokskensbloemen, Fr. *campanules.*

— Men geeft ook dien naam aan de bloemen van het Vingerhoedkruid.

PISPRAAT, znw., m. — Praat voor den vaak. 't Is pispraat dieë' ge vertelt.

PISSEBET, znw., v. — Bedeesd meisje of jongen. (A.) Ge zit daar gelijk 'en pissebet. Wat 'en pissebet van e meiske!

PISSEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Nie(t) weten of men kakken of pissen wil*, z. KAKKEN.

— *'t Is verloren gefloten, als 't pèèrd nie(t) pissen en wil*, z. PEERD.

— *Ge moet op geene(n) vetten akker pissen*, men moet geene nuttelooze uitgaven doen.

— *Hij hee(ft) op 't kerkhof* (of *in de maan*) *gepist*, zegt men van iemand die eene weeroog heeft.

— Wanneer een kind zich in een gesprek tusschen bejaarde menschen wil mengen, dan zegt men: *zwijgt kind en spre(e)kt as de kiekens pissen, die hebben lange pooten.* Dat bet.: zwijg nu; later, als ge oud en groot genoeg zijt, moogt ge meepraten. (A.)

PISSIJN, znw., o. — Pisbak, Fr. *urinoir*.

PISSIJNBO(R)STEL, znw., m. — Groote stijve borstel met een kort handvatsel, om de pissijnen te kuischen of uit te schrobben.

PISTOLEE (uitspr. gelijk het Fr. *pistolet*), znw., m. — Langwerpige koek met in 't midden eene groef. (Ook in Brab. en 't Hag.)

PISTONKRAAN, znw., v. — Z. OPHAALKRAAN.

PISTONNEKE(N, znw., o. — Knalpatroon voor kinderpistooltjes. 'En dooske pistonnekens. Pistonnekens zijn kleine ronde papierkens met een weinig knalzuurstof in.

PISTOOL, znw., o., nooit v. — Fr. *pistolet*.

— Spr. *Hij mag pistolen dragen*, zegt men van iemand die geweldig lomp is, willende beduiden dat hij dengene die lomper is dan hij, mag omverschieten, wanneer hij hem ontmoet. (K.)

— *Op 't pistool zitten*. Wordt gezeid van iemand die in voorloopige gevangenschap zit en zijne eetmalen op zijne kosten van buiten het gevang laat brengen; die dus het eten van 't gevang niet neemt.

PISZIENDER, znw., m. — Z. PISBEZIENDER.

PIT, znw., m. — Korte, dikke jas. R. Hij draagt winter en zomer ne' pit. Hij hée' zijne' pit weer meugen aandoen.

PITSEN, w., b. en o. — Scherp nijpen, knijpen met duim en wijsvinger, met de nagelen of eene tang. Fr. *pincer*. Hij pitsten in mijn been. Dieë jongen zit altijd aan 't brood te pitsen. Hij héet e stuk van de vlaai gepitst.

— Nauwelijks het voedsel aanraken, zonder lust eten. Gij eët nie', gij zit daar maar te pitsen.

— Afl. *Pitser*, *gepits*.

— Kil. Pinssen, pitsen, *vellere, summis digitis premere*, etc.

PITSKEN, znw., o. — Heel weinig, klein stukje. Ge geeft me zoo e klei' pitsken van uwen appel. Vrglk. BITSKEN.

PITTELÈÈR, znw., m. — Mansjas met lange en smalle slippen. Van 't Fr. *pet-en-l'air.*

PITTENG (klemt. op *teng*), znw., v. — Gierig wijf. (K.) Van 't Fr. *putaine*. 'En gierige pitteng. 't Is 'en echte pitteng, die Mie.

PJÈÈD, znw., o., vrklw. *pjèdje(n* en *pjèreke(n*, mrv. *pjèèr*. — Kemp. uitspr. van Peerd, Fr. *cheval.*

PLAAG, znw., v. — Besmettelijke ziekte, Fr. *maladie contagieuse*. D. B. De plaag is aan de pataten. De plaag is in veul stallen. Daar sterven veul menschen van die plaag.

PLAAI, znw., v. — Dikke plank die op de zul ligt en waarboven de leemen muur begint. (K.) T., R.

PLAAIEREN, w., o. — Voortdurend in eenen ziekelijken toestand verkeeren. Ik plaaier al wel meer as e jaar. Hij is oprecht nooit gezond, hij is altijd aan 't plaaieren. Z. ook PLAGGEREN.

PLAAIERZIEKTE, znw., v. — Kwijnende ziekte. (A.) Z. PLAAIEREN.

PLAAMKOP, znw., m. — Hoofd met weinig of geen haar. (Rupelstreek.)

PLAAN, znw., v. — Bij steenb. Stuk hout, voorzien van eenen steel, en dienende om de overtollige klei af of weg te strijken en den vorm toe te strijken en effen te maken, Fr. *planoir.*

PLAASTER, znw., m. en niet o. — Hetzelfde als het Holl. Pleister, gips, Fr. *plâtre.* Jong., M.

— V. Pleister, Fr. *emplâtre*. 'En plaaster leggen op 'en wond.

— Spr. *'t Is 'en plaaster op 'en houten been*, 't is niet doelmatig, het kan niet baten.

— Fig. Iemand die zijne kleederen bevuilt en bevlekt. 'En vuil plaaster. Die plaaster beplakt al zijn kleeren.

PLAASTEREN, bvw. — Pleisteren. E plaasteren beld.

PLAASTEREN, w., b. en o. — Pleisteren, vastmaken met plaaster.
— Fig. Zijne kleederen bevlekken. Hij plaastert zijn kleeren vol.

PLAASTERBERD, znw., o. — Bij metsers. Klein vierkant bord met eene handhaaf, waarop de plaaster ligt dien zij moeten gebruiken.

PLAAT, znw., v. — Groot metalen blad, waarop de bakkers brood in den oven bakken, Fr. *plafond.* D. B.

— Spr. *De plaat poetsen*, ontvluchten, op de vlucht gaan. D. B., Jong. (Ook in Limb., Brab. en Vl., z. Sch.) De kassier héét de plaat gepoetst mee' heel de kas. Den dief poetste de plaat.

PLAATBROOD, znw., o. — Brood dat op platen gebakken is.

PLAATS, znw., v. — Betrekking, post. D. B. Hij héet daar 'en goei plaats. Naar 'en ander plaats uitzien. 'En plaats zuken. Héet dieë knecht nog geen plaats?

PLAATSÉEREN, w., b. — Plaatsen, Fr. *placer*. (K.)

PLADEDDER (Kemp. *pladäddər*, klemt. op de tweede lettergr.), znw., m. — Dun slijk, drek of andere vuiligheid. T., Kl.-Br. Loopt deur dieë' pladedder nie'. In 'nen pladedder trappen.

PLADERM (klemt. op *derm*), bw. — In zijne volle lengte. Hij viel pladerm op de' grond. (K.)

PLADIJS, znw., m. en niet v. — Hetzelfde als Platdijs in de Wrdb., Fr. *plie*. (Ook m. bij J.)

PLADOOIEN (klemt. op *dooi*), w., b. — Foppen, bedriegen. Ge zult me nie' pladooien.

PLAFON(D), znw., o. en m. — Z. Wrdb.

PLAGGEREN, w., o. — Vruchteloos geneesmiddelen aanwenden, voortdurend ziekelijk zijn. (K.) Hij plaggert al 'en half jaar aan zijn been. Ik heb lank geplaggerd, maar nu ben ek toch genezen. Z. ook PLAAIEREN.

— Afl. *Geplagger*.

— *Sch. geeft het nog voor de Kemp. in den zin van Plamuisteren. Z. dat w.

PLAK, znw., m. — *Op de(n) plak*, op den poef, op borg, Fr. *à crédit*. Op de' plak koopen. Hij haalt bij den bakker en in de' winkel alles op de' plak.

PLAK en **PLEK** (Kemp. ook *pläk*), znw., v. — Plaats, ruimte, Fr. *place*. (K.) D. B., Hfft. Plak maken veur 'en ander. Ge zit hier op mijn plek. Daar is hier plak genoeg. Van plak veranderen. Hij ga' geene' voet van plek. Ik heb plak te kört in mijn huis.

— Spr. *Niet van plak kunnen*, in verlegenheid verkeeren, in armoede zijn. T., R.

— Betrekking. Hij héet 'en goei plak. Naar 'en ander plak uitzien.

— Stuk lands van zekere uitgestrektheid. 'En plek grond van 'en hectare. Op die plak zaai ik koren. 'En plek klaver, haver, pataten, enz.

— Het vrklw. *plakske(n*, *plekske(n* wordt gebruikt om eene kleine boerderij zonder peerden aan te duiden. D. B. Ik heb da' pleksken tegen Halfmeert gehuurd. Hij is op da' plaksken geboren. Dees pleksken is nog te koop.

— *In (de) plak (plek) van*, in (de) plaats van, Fr. *au lieu de*. D. B. In plak van daar naartoe te gaan, is hij thuis gebleven. Werkt, luiaard, in de plak van te bèdelen. In plek van te leeren, versnippert hij zijnen tijd.

— Wordt algemeen gebruikt voor Vlek, Fr. *tache*, *marque*. D. B. Hfft. 'En koei mè' vosse plekken. Oe' kleeren zijn vol plakken. Daar is 'en vettige plek in de' muur. Die plakken zijn nooit meer uit de' vloer te krijgen.

Kil. Placke, plecke, *macula*.

PLAK, znw., m. — Kleverige zelfstandigheid, waarmede men plakt, Fr. *colle*. Doe' wa' meer plak aan 't papier, anders houdt 'et nie'. Dieë plak is te dun.

PLAKAGEZAAG, znw., v. — Bij schrijnw. Kleine zaag bestaande uit een getand latje, vastgeschroefd op een houten blokje, uitgesneden in den vorm van een handvat.

PLAKALMANAK, znw., m. — Almanak die ergens op geplakt is.

PLAKBERD, znw., o. — Bij metsers en lezetters. Vierkant houten bord, met een handvat, waarop de mortel ligt die gebruikt wordt bij het plakken, voegen, aanstrijken van pannen, enz. Fr. *palette*.

PLAKBOĔK, znw., m. — Een boek, waarin de winkelier aanteekent wat men bij hem op borg koopt. D. B. Hij staat op de' plakboĕk.

PLAKBÖ(R)STEL, znw., m. — Groote stijfselborstel, plat van vorm en lang van haar en voorzien van eenen steel of een kort handvatsel. Wordt gebruikt door de behangers en plakkaatplakkers.

PLAKET (klemt. op *ket*), znw., o. — Oud geldstuk ter weerde van fr. 0,32.

Zij heeft een kleed van merinos,
Het kost maar vijf *plaketten*;
Het is geen rood of 't is geen ros,
Maar 't berst gedurig los.

(*Uit een oud lied.*)

PLAKHAMER, znw., m. — Bij schrijnw. Hamer dienende om de lijm onder de plakage te strijken. Het eene deel is vierkantig en langwerpig; het dient om te kloppen, te hameren; het achterdeel is plat en wordt breeder naar het uiteinde.

PLAKIJZER, znw., o. — Bij plafonn. Soort van truweel om te plafonneeren.

— Fig. Iemand die overal blijft plakken of toeven. Die Jan is toch e plakijzer, hij weet van geen naar huis gaan.

— Iemand die in winkels of herbergen schuld maakt. Da' plakijzer hêet in alle winkels van 't dörp wa' staan.

PLAKKAAT, znw., v. en niet o. — Z. Wrdb.

— Fig. Vuile, vette vlek, klad op papier of kleederen. M. Daar hangt 'en plakkaat op oe' kleed.

PLAKKAATGELD, znw., o. — De taks die op het aanplakken van plakkaten geheven wordt door middel van plakkaatstempels of — zegels.

PLAKKAATPLAKKER, znw., m. — Iemand wiens broodwinning bestaat in het aanplakken van plakkaten.

PLAKKAATSTEMPEL, znw., m. — Stempel die op de plakkaten gedrukt wordt tot het beloop van den taks.

PLAKKAATZEGEL, znw., m. — Zegel die op de plakkaten geplakt wordt tot het beloop van den taks.

PLAKKEN, w., b. en o. — Op borg halen, op krediet koopen. D. B. Hij hèet in dieë' winkel meer as vijftien frang geplakt. Ze ga' maar naar winkels daar ze plakken kan. Hij plakt in alle herbergen.
— Blijven zitten, toeven. Hij blijft overal plakken. Jan is dezen nacht tot twelf uren blijven plakken.
— Bezetten met gips, mortel, leem, enz. D. B. 'Ne' muur plakken.

PLAKKEN en **PLEKKEN**, w., b. — Vlekken, Fr. *tacher*, bij D. B. *plekken*. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 77.) Uw kleeren zijn heelegans(ch) geplekt. Ziet da' ge oewe' schrijfboëk nie' en plakt.
— O. Vlekken veroorzaken. Water plekt nie', maar olie wel.

PLAKKER, znw., m. — Iemand die 1° op borg haalt, op krediet koopt; 2° in de herbergen blijft zitten.

PLAKLÈÈRKEN, znw., o. — Rond schijfje leder met in 't midden een fijn gaatje, waardoor een koordje steekt, dat met eenen knoop eindigt. Die knoop, als een bolleken, past onder op 't gaatje. Het plaklèèrken wordt aan de onderzijde nat gemaakt en vast op eenen steen gedrukt. Trekt men nu met het koordje, dan zuigt het plaklèèrken in 't midden, terwijl de buitenrand aan den steen vastgekleefd blijft. Zoo halen de jongens kasseisteenen op. (**A.**)
— Fig. Iemand die altijd vuil en bemorst is. (**A.**)

PLAKPLAASTER, znw., v. — Iemand die overal blijft pleisteren en in de herbergen blijft zitten. Hij is bekend veur 'en plakplaaster. Ik ben n..' gèren mè' zoo'n plakplaasters op gank.
— Vuile, morsige persoon. Mie is 'en plakplaaster, ze plakt daar ze staat van de vuiligheid. 'En plakplaaster van 'ne' vent.

PLAKSPAAN, znw., o. — Bij plafonn. Houten truweel, waarmede de mortel aan den muur overstreken wordt, Fr. *taloche*.

PLAMADE, znw., m. — Verkeerde uitspraak van Pommade, Fr. *pommade*.

PLAMEI, znw., m. — Verkeerde uitspraak van Pommei, appelmoes.

†**PLAMMOTTEN**, w., o. — Z. PLAMODDEN. Sch. geeft dien vorm voor de Kemp.

PLAMOD, znw., v. — Vuile, morsige vrouw. 'En plamod van e wijf. 'En vuil plamod.

PLAMODDEN (klemt. op *mod*), w., o. — Morsen, in slijk en vuilnis roeren, Fr. *patauger*. Klein kinderen plamodden gèren in 't slijk.

PLAMODDER (klemt. op *mod*), znw., m. — Slijk, modder, vuilnis. Loopt nie' deur dieë' plamodder. As 't et wa' gerègend hèet, dan is 't hier in de straat 'ne plamodder.

PLAMODDER, znw., v. — Z. PLAMOD.

PLAMODDEREN w., o. — Freq. van Plamodden, Fr. *patauger*. Z. PLAMODDEN.

— B. Te veel liefkoozen, streelen. De kinderen plamodderen de kat en bederven ze heelemaal.

— Met de handen of vingeren vastnemen, heen en weer draaien, betasten, sprek. van visch, vleesch, enz. (A.) Plamoddert dieë' visch nie, of hij verliert zijn vers(ch)igheid.

— Afl. *Geplamodder*.

PLAMOES (klemt. op *moes*), znw., m. — Plamodder, dun slijk. Loopt deur dieë' plamoes nie'.

PLAMOEZEN (klemt. op *moe*), w., o. — Plodderen, ploeteren in slijk en vuiligheid. In 't slijk plamoezen. Dieë jongen is betooverd om in 't slijk te plamoezen.

PLAMOT (klemt. op *mot*), znw., v. — Z. PLAMOD.

PLAMUISTER, znw., v. — Slons, slordig en vuil vrouwmensch. (K.)

PLAMUISTEREN (klemt. op *muis*), w., o. — Bevlekken, vuil en smerig werk verrichten. Plamuisteren is 't liefsten dat em doet. Die kinderen zijn hier weer aan 't plamuisteren.

— Afl. *Geplamuister*, *plamuisterèèr*.

PLAMUURMES, znw., o. — Mes waarmede men plamuurt. Z. *plamuren* in de Wrdb.

PLAN, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Zijn plan trekken*, overleggen, regelen, hoe men iets op het best zal verrichten. Zoolank as ge thuis blijft, jongen, zal ik veur oe zörgen, maar eens da' ge getrouwd zijt, kunde maar zien hoeda' ge oe' plan trekt. Ge moet nie' bang zijn, ik zal me' plan wel weten te trekken.

PLANEN, w., b. — Bij steenb. Z. AFPLANEN.

PLANK, znw., v. — *De planken van de voeten*, het plat van de voeten, Fr. *la plante des pieds*. (Ook in Brab. en 't L. v. A., z. Sch.)

PLANT, znw., m. en v. — Fr. *plante*.

PLANTEIT, bvw. — Mild, vrijgevig, Fr. *large*. (K.) Ge zij' planteit met oe' geld.

— Overvloedig, Fr. *abondant*, B., M., Mdnl. *plaintheit*, En. *plenty*. De pataten zijn planteit dees jaar. De appelen zijn goe' gelukt, maar daar zijnder toch zoo planteit nie' as verle(d)en jaar.

Kil. Planteyt, *huber*, *abundans*, *largus*.

PLANTER, znw., m. — Plantaardappel.

PLANTGOED, znw., o. — Al wat dient om geplant te worden. (Ook in Brab. en 't Meetjesl., z. Sch.) Plantgoed van pataten, boonen, enz.

PLANTSOEN, znw., o. — Verkeerde uitspraak van Blazoen. Z. BLAZOEN.

PLAS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *In 'ne(n) natte(n) plas is 't gauw geregend*, een zwak mensch is gauw ziek.

PLAT, bvw. — Fr. *plat*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo plat als 'en duit, als 'en Hollands(ch)e duit, als 'en vijg.*

— Zeer week, malsch, Fr. *tendre, mou*. De visch is te plat gekoökt. Plat brood.

Kil. Plat en morwe, *mollis*.

— Verg. *Zoo plat als zeep, als spijs, als 'en mispel, als stront.*

— Jong, sprek. van bier. R. Da' bier zal goe' zijn, as 't wa' gelegen héet, maar nu is 't nog te plat.

— Bleek en ziekelijk. Hij is genezen, maar hij ziet er nog plat uit. Zij ziet er zoo'n platte uit: zou ze wel gezond zijn?

— Slim, geslepen, doortrokken, Fr. *malin*. Hij is den duvel te plat. Ge zult mij nie' bedodden, ik ben daarveur veul te plat.

— Spr. *De(n) platte spelen in de klucht*, zich onnoozel houden, zich gebaren alsof men van niets weet.

— Ondiep. 'En platte telloor. 'En platte schotel.

— *Plat ziek*, zoo ziek dat men het bed niet verlaten kan. Plat ziek zijn, Fr. *être cloué au lit*. Ze leet al acht dagen plat ziek. Ik ben nog liever plat ziek als tandpijn te hebben.

— Spr. *Platte broôkens bakken*, z. BROOD.

PLATAF, bw. — Vlakaf, rechtuit, zonder omwegen. R. Ik heb 'em platat gezeed da' 'k mee' hem niks meer wil te stellen hebben.

PLATANT (klemt. op *tant*), bw. — Z. PLADERM.

PLATBROËK, znw., v. — Laffe, karakterlooze mensch. R. Onzen börgemeester is maar 'en platbroëk.

— In denzelfden zin geeft Sch. ook *platzak*, maar dat beteekent hier iets anders.

PLATBROËKERIJ, znw., v. — Handelwijze van eenen laffen, karakterloozen mensch.

PLATDRAAD, znw., m. — Bij wevers. Als een afgebroken kettingdraad door onoplettendheid niet weder aangeknoopt wordt, dan vallen er, in 't weven, twee ketingdraden bijeen en vormen in 't weefsel wat men eenen platdraad heet.

PLATON, znw., o. — Peleton. D. B.

PLATROEI, znw., v. — Bij wevers. Platte lat, liggende tusschen den kam en den garenboom, achter de leesroeikens en dienende om de scheringdraden te scheiden en te verdeelen eer zij door de hevels gaan en den beet maken.

PLATSJIRP, znw., m. — Zeer platte neus, Fr. *nez écrasé*. (A.)

PLATTEKÈÈS (klemt. op *kèès*), znw., m. — Versche kaas. T., R., Kl.-Br. Kil. Plattekèès zetten. In de' zomer eten de boeren plattekèès op hun brood.

PLATVOS, znw., m. — Slimme, geslepene kerel.

PLATZAK, znw., m. — Doortrapte slimmerik, platvos. Ge zult 'em nie' foppen: 't is zoo 'ne platzak.
— Zwak, ziekelijk kind, mensch of dier. T., Kl.-Br. Dieë jongen ziet er maar 'ne platzak uit. E platzakske van e kind, van e verksken.
— Aardappel die, gekookt zijnde, week en zeepachtig is. Da' zijn platzakken van pataten.

PLATZAK, bw. — Zonder iets geschoten of gevangen te hebben, sprek. van jagers en visschers. Mijne gebuur héet op de jacht geweest, en hij komt weeral platzak thuis. « Gansche hoopen gedulige lijnvisschers ziet men *platzak* van de rivier naar huis keeren. » (*Gazet van Lier*, 22 Febr. '91.)

PLAVEI, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. R. J.

PLAVUIS (klemt. op *vuis*), znw., m. — Plavei, vloertegel van klei of leem. (**N.** der **K.**) Hfft.

PLEBAAN (klemt. op *baan*), znw., m. — Titel van den deken eener kerk, waar een kapittel van kanunniken is.

PLEBANIE, znw., v. — De parochiën staande onder het geestelijk gezag van eenen plebaan.

PLECHT. Tweede hoofdvorm van Plegen.

PLEEG. Tweede hoofdvorm van Plegen.

PLEET. Tweede hoofdvorm van Pleiten.

PLEIN, znw., v. en niet o. — Opene ruimte. (Ook in Brab., z. Sch.)
— Bij steenb. Plaats op den grond, waar men de pasgevormde steenen op rijen zet, om ze te laten bakdroog worden.

PLEIN, znw., o. — Plan, plattegrond. (**K.**) Het plein van 'en huis. Ik heb 'et plein geteekend.

PLEIN, bw. — Tot aan den boord vol, effen vol. De mand is zjust plein. Doet de' körf plein vol. De gracht sta' plein met de straat. Kil. Pleyn, effen, *planus*, *aequus*.

PLEIT, znw., v. — Draaitol met platte klos, dien men onderarms uitwerpt. (**A.**) Z. ook PADDESTOEL.

PLEIT, znw., v. — Soort van vaartuig, een lage lichter met afgeronden kop. (**A.**)

PLEIT, znw., v. — Pots die van boven niet bolachtig, maar plat is. (**A.**)

PLEK, znw., v. — Z. PLAK 2°.

PLEKKEN, w., b. — Z. PLAKKEN 2°.

PLEZANT, bvw. — Vroolijk, vermakelijk, aangenaam, plezierig. In de stad is 't veul plezanter as op den buiten. 't Is hier plezant om te woonen. 'En plezante kermis. Oe' bruur is 'ne plezante jongen. Ik gaan gèren mè' Piet uit, 't is zoo 'ne plezante.

— *'Ne flauwe plezante*, iemand die flauwigheden verkoopt.

PLEZIER, znw., o. — Vermaak, Fr. *plaisir*. Z. Wrdb.

— *Iemand plezier doen*, hem dienst bewijzen. R. Kan ek oe plezier doen mee' e glas bier? Gij hèt mij al dikwijls plezier gedaan met 't een en 't ander, 'et betaamt dat ek oe ook 'nen dienst bewijs.

— Spr. *Ge he(b)t nie(t) meer plezier als da(t) ge u zelven aandoet.*

— *Het een plezier is het ander weerd.*

PLICHT, znw., v. en niet m. — Fr. *devoir*. Z. Wrdb. T., Sch., R., J.

— Schuld, in de uitdrukking *plicht hebben*. R. Ik wör' daarvan beschuldigd, en 'k heb er geen plicht in. Hij is gestraft en hij had geen plicht. Jan hee' plicht, anders zou em wel derven komen. Z. OUD., V, 644.

PLICHTIG, bvw. — Schuldig, overtuigd van misdaad, Fr. *coupable*. Volgens Kram. nog enkel gebr. in sam.

PLINK, znw., m. — De daad van eens te plinken, d. i. met de oogleden te knippen. (K.) 't Was op 'ne' plink van 'en oog gedaan.

PLINKEN, w., o. — Pinkoogen, met de oogleden knippen, Fr. *cligner des yeux*. (K.) Hij plinkte 'ne keer op mij, as hij mij zag. Ik heb heur op u zien plinken.

— Afl. *Plinker, geplink.*

PLOCHT (in 't W. ook *ploëcht*). Tweede hoofdvorm van Plegen. Hfft.

PLOD, znw., v. — Goedzak, goede sul, Fr. *bonasse*. 'En plod van 'ne' jongen. 't Is 'en goei plod.

— Trage en vadsige persoon. Onze knecht is maar 'en plod.

— Een kind dat geerne getroeteld wordt en zelf geerne fleemt en streelt. Die plod zou altijd op moeders schoot willen zitten. E ploddeken van e kind.

— Iemand die in de herbergen blijft zitten en aan geen naar huis gaan denkt. Die plod hèet deze' nacht weer tot twelf uren in de herberg gezeten.

— Kwapoets, jongen die anderen geerne plaagt, niet uit kwaadwilligheid, maar uit lichtzinnigheid. Dat is toch 'en plod van 'ne' jongen! Hij kan niemand nie' gerust laten.

— Kat die zich van iedereen laat pakken of altijd bij 't vuur zit.

— Hetzelfde als Smots of Kwezel, eenige lappen opeengenaaid, om de potten en ketels van het vuur te nemen of er over te hangen.

PLODDEKE(N, znw., o. — Vrklw. van Plod.

— Influenza. (K.) 'Et ploddeken hebben. Ik heb veertien dagen 't ploddeken gehad. Ze liggen daar gevijven met 't ploddeken.

PLODDEN, w., o. — Sollen, ruw behandelen, in de armen nemen en er mede spelen. (K.) Mee' e kind plodden. Ge zit altijd met die kat te plodden, laat ze loopen.

— Hetzelfde als Plodderen. Z. ald.

— Hetzelfde als Vluggen, sprek. van hoenders. Z. VLUGGEN. De hinnen liggen in 't zand te plodden.

— Afl. *Geplod.*

PLODDEREN, w., o. — Met de voeten in 't water plonsen, trappelen, in water of modder morsen en plassen. De jongens plodderen gèren in 't water. Wa' zitte daar in 't slijk te plodderen?

— Allerlei nat en morsig werk verrichten, zooals wasschen, schuren, enz. De week veur de kermis wördt er nogal wa' geplodderd.

— Hetzelfde als Plaggeren, vruchteloos geneesmiddelen gebruiken. Hij héet al wel twee jaar aan zijn been geplodderd en 't is nog nie' genezen.

— Afl. *Plodderèèr*, *geplodder.*

PLODDERWEEK, znw., v. — De week die de kermis vooraf-gaat, zoo geheeten, omdat er dan veel geplodderd, d. i. met water gegoten, geklast en geplast moet worden. (K.)

PLODDERWERK, znw., o. — Werk, waarbij veel moet geklast en geplast worden. (K.)

PLOEG, znw., v. en niet m. — Fr. *charrue.* J. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— *Ploegen die in God gelooven*, spotnaam gegeven aan de buitenlieden die voor de katholieke partij kiezen.

— Spr. *Ze moesten hem in 'en ploeg spannen*, zegt men van eenen man, die zijne vrouw mishandelt. Voorheen werden de vrouwenslagers, voor hunne straf, in eenen ploeg gespannen.

— Bij timmerl. Ploegschaaf, Fr. *rabot à rainures.*

— Een zeker getal werklieden, b. v. 10 of 12, staande onder eenen man die ze beveelt en betaalt. D. B. De werkliê die aan steenwegen, spoorwegen, enz. werken, zijn gemeenlijk verdeeld in ploegen.

— Wordt ook toegepast op andere lieden, die in benden verdeeld en al of niet door eenen man opgeleid worden. We waren daar mee' e schoo(n) ploegsken bijeen. 'En ploeg zatlappen. De een ploeg ging rechts en de ander links.

PLOEGBAAS, znw., m. — De hoofdman eener ploeg werklieden. D. B.

PLOEGBALK, znw., m. — Stuk hout boven aan den ploeg, waar bijna al de andere deelen aan vast zijn.

PLOEGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— O. Geploegd worden. Da' land ploegt slecht, as 't nat is.

— In 't biljartspel. Zijnen bal recht doorstooten om den carambole te maken, zonder den band te raken.

PLOEGHOOD, znw., o., **PLOEGKOP**, m. — Het gedeelte van den ploeg dat in het diep der voor glijdt, den ploeg vastheid geeft en er als de basis van is.

PLOEGIJZER, znw., o. — Soort van halve lans aan eenen ploeg, Fr. *soc de charrue*. Het ploegijzer maakt de snede los van onder, terwijl het kouter ze zijlings afsnijdt.

PLOEGKENNEF, znw., m. — Stuk ijzer, van gaten voorzien vóór aan den ploeg, waar het peerd aan gespannen wordt.

PLOEGKOP, znw., m. — Z. PLOEGHOOD.

PLOEGRISTER, znw., m. — Z. RISTER.

PLOEGSLEUTEL, znw., m. — Oogvijs om den ploegvoet vast te zetten.

PLOEGVIJS, znw., v. — Z. PLOEGSLEUTEL.

PLOEGVOET, znw., m. — Stuk hout in den vorm van een voetje, aan het voorste uiteinde van den ploegbalk, dat op en neer kan schuiven en de diepte der voor regelt.

PLOEZEN, w., o. — Plonsen, plodderen, plassen in 't water. (K.) In 't water ploezen. Hij viel in de gracht en we hoorden 'em ploezen.
— Afl. *Ploezer*, *geploes*.

PLOK (in 't W. ook *ploëk*). Tweede hoofdvorm van Plukken.

PLON, bvw. — Komt voor in: *plonne saai*, zachte sajet of breigaren. Er is lichte en donkere plonne saai.
— *Plonne rokken* zijn zachte geweven wollen onderrokken.

PLOOI, znw., v. — Fr. *pli*.
— Fig. Goede staat, behoorlijke gesteltenis. D. B., T., R., Kl.-Br. De zieke is weer op zijn plooi gekomen. Da' werk is nu weer op zijn plooi. Het bier zal wel op zijn plooi komen, as ge 't maar wa' laat liggen.
— Spr. *Tusschen de plooien vallen*, van weinig belang, niet hoog op te nemen zijn, bij D. B. *in de plooien vallen*. Dat hij nu en dan te laat komt, da' valt tusschen de plooien. Hij hée' mij betaald op ééne' frang na, maar dieë valt tuss(ch)en de plooien.

PLOOIBANK, znw., v. — Bij smeden. Bank waarop men plaatijzer plooit of buigt.

PLOOIBERD, znw., o. — Bij strijksters. Plank met de twee bovenste hoeken afgerond en overtrokken met eenen doek, die er aan vastgenaaid is. Het plooiberd dient om in fijne hemden onder de borst, tijdens het strijken gestoken te worden. Zoo kunnen de strijksters de borsten dier hemden fijn en gelijkmatig plooien en strijken. Sommige plooiberden hebben de vier hoeken afgerond.

PLOOIMACHIEN, znw., o. — Bij smeden. IJzeren tuig om wielbanden te buigen en rond te plooien, Fr. *machine à cintrer*.

PLOOITANG, znw., v. — Bij smeden. Tang om ijzeren platen te plooien, te buigen, te krommen. D. B.

PLOOS. Tweede hoofdvorm van Pluizen.

PLOTS, bw. — Plotseling, schielijk, Fr. *tout-à-coup, subitement*. G. 'Et lawijt was plots gedaan. Hij is plots gestörven.

— Volgens Kram. wordt dit w. weinig of niet gebruikt.

PLUIM, znw., v. — Fr. *plume, panache*.

— Al wat naar eene pluim gelijkt, Fr. *houppe, touffe*. De pluimen van 't riet. De Spaans(ch)e terf draagt 'en pluim op heure aar.

— Spr. *Iemand van haar noch pluim kennen*, z. HAAR.

— *Haar en pluim vechten*, z. HAAR.

— *Op pluimen van zesvoet lang* of *op lange pluimen slapen*, op stroo.

— *Iemand e pluimken geven*, hem prijzen, een complimentje geven.

— *Dat is e pluimken op zijnen hoed*, dat verheugt en vereert hem.

— *De pluimen maken de(n) vogel*, de kleederen maken den man.

— *Ievers van zijn pluimen laten*, er aan toeleggen, het bekoopen. In den oorlog van '70, hèet de Frans(ch)man van zijn pluimen gelaten.

— *Iet doen om e pluimken te halen*, om daarvoor geprezen te worden. Hij meenden e pluimken te halen mè' zijnen dienst aan te bie(d)en, maar ze hadden 'em nie' noodig.

— *E pluimken op zijnen hoed steken*, zich de verdiensten van iets aanmatigen.

— *Iemand 'en pluim* of *'en veer steken*, hem iets kwaads of nadeeligs toebrengen. As em er de kans veur hèet, hij zal nie' wachten om oe 'en pluim te steken.

PLUIMBÖ(R)STEL, znw., m. — Vederstoffer, Fr. *plumeau*. D. B. Met de' pluimborstel de meubelen afstoffen.

PLUIMEN, w., b. — Fig. Plunderen. D. B. De roovers pluimden den reiziger. Hij wier' daar gepluimd.

PLUIMSTÈÈRT, znw., m. — Vederbosvormige, langharige steert.

— Hond die zulken steert heeft.

PLUIMZIEKTE, znw., v. — Ziekte van vogelen die hunne pluimen verliezen, niet enkel in den tijd van het ruiven, maar geheel het jaar door.

PLUISKENS, znw., o., mrv. — Soort van anjelier, *Dianthus plumarius* L.

PLUIZEN, znw., v., mrv. — Eene bloem, in de wetenschap *Eriophorum angustifolium* Hoppe.

PLUK, znw., m., zonder mrv. — Pluksel, uitgerafeld of uitgeplozen lijnwaad, Fr. *charpie*. (Ook in Vl., Brab. en N.-Br., z. Sch.)

PLUKBAAR, bvw. — Bekwaam om geplukt te worden, sprek. van fruit. Die appelen zijn plukbaar.

PLUS, znw., m., zonder mrv. — Hetzelfde als Pluis, Fr. *péluche*. Heel de vloer lee' vol plus. Raapt dieë' plus op.

PLUSSEN, w., o. — Plus afgeven, pluizen. Fr. *s'éplucher*. Die stof plust geweldig.

PLUT, bw. — *Plut zijn*, alles verloren hebben in 't spel.

PLUUT, bw. — Z. PUUT.

PLUVIER, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

PODDOMME(N, PODDOME(N, PODDORIE, PODDOZIE (klemt. op de tweede lettergr.), tw. — Soort van bastaardvloeken.

PODSTOOTER, znw., m. — Z. POTSKOP.

***POEDEREN, *POEIEREN**, w., b. — « Opzetten, vleien, opbeuren. Poeiert hem maar, hij zal tevreden zijn. »

— « Iemand onaangename dingen zeggen. »

Volgens Sch. wordt het w. in de eerste opvatting gebruikt in Brab. en Antw., en in de tweede, in de Kemp.

POĔCHEL, znw., m. — Rug, schoft, bochel, bij M. *pökkel*, bij V. D. *pochel*. (A.) Iemand wat op zijne' poĕchel geven. Vrglk. *bochel*, bult.

POĔCHELTJE, znw., o. — Puistje. Heel ze' gezicht sta' vol poĕcheltjes.

POĔF, znw., m. — Doffe slagklank, slag. D. B. Het geweer gaf 'ne' poef. Hedde dieë' poĕf gehoord ? De lamp gaf 'ne' poĕf en ze was uit.

— *Op den poĕf*, op den pof, op borg, Fr. *à crédit*. Hij haalt overal op de' poĕf. Op de' poĕf koopen. Dieë winkelier geeft nie' meer op de' poĕf.

— Tw. Hetzelfde als Pof, Fr. *pouf*. Poĕf! zee 'et gewèèr. Pif! poĕf! paf!

— Bw. Plots, Fr. *tout-à-coup*. Hij hiel' poĕf op mè' spreken. 't Is poĕf gedaan.

— *Poĕf uit*, geheel uit, sprek. van vuur en licht. 'Et vier is poĕf uit. Hij blaasde de lamp poĕf uit.

POĔF, znw., m. — Moed, lust, bij Kram. *puf*. Daar zit geene' poĕf in dieë' jongen.

— *Op iet geene(n) poĕf hebben*, er geenen lust toe gevoelen. Ik heb er geene' poĕf op om nog zoo laat uit te gaan. 'Ne luiaard hée' geene' poĕf om te werken.

POĔF, znw., m., vrklw. *poĕfke(n*. — Puistje, bobbeltje. (K.) Hij hée' ze' gezicht vol poĕfen. Daar staat e poĕfken op oe veurhoofd.

POĔF, znw., v. — Zeer bolle plooi. Poĕfen maken in 'en mouw, e kleed.

— Dik, opgeblazen vrouwmensch. 'En dikke poĕf. Wa' poĕf van e wijf is da'!

POĔF, znw., m. — Min of meer bolvormige uitzetting van den rok bij vrouwen, op den rug beneden de lenden. Om dit uitzetten of opblazen te bekomen, droegen de vrouwen onder het kleed een dik gevuld kussentje, dat in de lenden vastgebonden was. Andere vrouwen lieten den poëf opzetten door middel van baleinen of ijzeren riemkens, die het kussentje onnoodig maakten. Die dracht is sinds een tiental jaren in onbruik geraakt.

POĔFEL, znw., m. — Hetzelfde als Poëf, bobbel. Ze' gezicht sta' vol poëfels.

POĔFELEN, w., o. — Drukt het geluid uit, dat groen of nat hout al brandende maakt. (K.) Z. POËFEN.

— Afl. *Gepoëfel.*

POĔFEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Poffen, op borg koopen, Fr. *prendre à crédit.* B. Zij gaat overal poëfen. Hier wördt nie' gepoëft. Dieë winkelier kan tegen 'et poëfen nie' tegen. « Er is geen brood meer, en wij mogen niet meer *poffen*, uit vrees van de menschen niet te kunnen voldoen. » (ZETTERNAM. *Mijnheer Luchtervelde*, 15.)

— Wordt gezeid van het geluid, dat nat of groen hout al brandende maakt. Dat hout wilt nie' branden, 't leet daar maar te poëfen.

— Met eenen poëf openspringen, zooals kastaniën doen, wanneer men ze in 't vuur braadt.

— Ook b. In de heete asch braden. Kastaniën poëfen. Gepoëfte kastanies. B.

— In zeer bolle plooien leggen. Mouwen poëfen. Gepoëfte mouwen.

— Blazen, zooals de katten doen als ze kwaad of bang zijn. De kat poëfte, as ze den hond zag.

— Proesten van lachen, versmoord lachen. Ze zaten daar te poëfen en te lachen as zottinnen. Me kosten onze' lach nie' meer inhouwen, en den eene begost veur, en den andere naar, te poëfen.

— Afl. *Poëfer*, *gepoëf.*

POĔFER, znw., m. — Vuursteksken, lucifer, Fr. *allumette chimique*, dat eenen poëf geeft als men het aanwrijft. 'En doosken poëfers.

— Papieren balletje met stukjes glas en knalpoeder gevuld, dat met eenen knal openspringt, als men het op den grond werpt, Fr. *pétard.* D. B.

— Suikergoed in gekleurd papier gewonden met een weinig knalpoeder, dat knalt als men 't opentrekt, Fr. *bonbon casaque.* D. B. Bij 't nagerecht brengt men poëfers op tafel. Ook **Knetser**.

POEIER, te Antw., en **POIER** in de Kemp., znw., o. — Poeder, buskruit, Fr. *poudre.*

POEIERDOOS, POIERDOOS, znw., v. — Doos met buskruit.

***POEIEREN**, z. *POEDEREN.

POEIERFABRIK, POIERFABRIK, znw., o. — Buskruitfabriek.

POEIERHOREN, POIERHOREN, znw., m. — Kruithoorn, Fr. *poudrière.*

POEIERMAGAZIJN, POIERMAGAZIJN, znw., o. — Buskruitmagazijn.

POEIERTOREN, POIERTOREN. znw., m. — Kruittoren, Fr. *tour à poudre.*

POEIERVAT, POIERVAT, znw., o. — Kruitton, Fr. *baril à poudre.*

POĔKEL, z. POKKEL.

POĔLIE, znw., v. — Z. PUL.

POĖMEL, znw., v. — Kort, dik vrouwspersoon (K.) M. 'En poëmel van e wijf. 'En dikke poëmel.

POĔNS, znw., m. — Punch, een drank.

POEP, znw., v. — Achterste, aars, Fr. *derrière.* (K.) Hij viel op zijn poep. E kind wat op zijn poep geven.

POĔP, znw., v. — Uitspr. van Pop, Fr. *poupée.* Z. POP.

POEPER, znw., m. — Spr. *Wat deur den roeper kan, kan deur den poeper*, z. ROEPER.

— Melkbaard, Fr. *blanc-bec.*

— *Met de poepers zitten*, met angst zitten, in groote verlegenheid of vrees verkeeren. Dieë student zit met de poepers: hij vreest dat i zal gebuisd wörren.

POES, znw., v. — Fr. *chat.*

— Spr. *Van de poes*, van geene of van kleine weerde, van weinig belang of aangelegenheid. As hij iet ten beste geëft, dan is 't nie' van de poes.

— Luis, Fr. *pou.* Hij hee' poezen op.

— Dik, struisch meisje, dat de kinderjaren voorbij is.

— Uitslag van kalk, vlokkige schimmel. B. Daar staan poezen op de' muur.

POESJE, znw., m. — Z. POESJENELLEKELDER.

POĔSJENELLEKELDER, znw., m. — Een tooneel met poppen, Fr. *théâtre des marionettes*, zooals er thans nog bestaan in de volkswijken te Antwerpen. De vertooningen hebben plaats in eenen kelder.

POĔSJENELLESPEL, znw., o. — Poppenspel, Fr. *jeu des marionettes.*

POĔSKENS, znw., o., mrv. — Het wit wollig bloeisel van onderscheidene wilgensoorten.

POĔTS, znw., v. — Fr. *tour.* Z. Wrdb.

— *Poëts wederom poëts spelen*, iemand op zijne beurt eene poets bakken.

— Snaak, een jongen die niemand kan gerust laten. 'En poets van 'ne' jongen. Dieë jongen wördt 'en groote poets.

POĔTS, znw., m. — Hond in de kindertaal. (Z. der K.) Hier is de poëts. De poëts zal bijten.

POĔTSEN, w., b. — Toebrengen, aandoen. T. Da' 'k mijn plaats kwijtgeraakt ben, dat héet oe' bruur mij gepoëtst.

— Heimelijk wegnemen, T. Wie hee' mij' geld gepoëtst?

— Vluchten. T. Hij ging poëtsen.

— Spr. *De plaat poëtsen*, z. PLAAT.

POEZEMIN, znw., v. — Troetelnaam van eene kat.

POIEL, znw., o. — Gewestelijke uitspraak van Poederlee, een dorp in het arrondissement Turnhout.

POIER, znw., o. — Z. POEIER.

POIER, znw., m. — Tros pieren, die als lokaas aan 't einde van den poierstok vast is, om paling te vangen, in 't Z. der Kemp. **POOR**, bij D. B. *peure*.

POIEREN, w., b. — Paling vangen met den poier, in 't Z. der Kemp. **POREN**, bij D. B. *peuren*. Paling poieren.

— Ook visschen met de hengelroede, Fr. *pêcher à la ligne dormante*. Gaan poieren. Wij hebben gisteren den heelen achternoen gepoierd.

Kil. Poyeren, *fuscina piscari*.

POIERSTOK, **POORSTOK**, znw., m. — Lange stok, waar de poier aan hangt om paling te vangen.

POINTILLEN, z. PONTILLEN.

POK (in 't Z. *poĕk*), znw., v. — Z. Wrdb.

— *Zwarte pokken*, soort van gevaarlijke pokken, Fr. *variole hémorrhigique*.

— De metsers noemen *pokken* de kleine, ongebluschte kalksteentjes, die in den plaaster of mortel zitten, waarmede men eenen muur beplakt en die later, opengaande, zich uitzetten op de beplaastering en openbèrsten.

POKE(N, znw., o. — Ledepop, die de kunstschilders gebruiken.

POKKEL, **POĔKEL**, znw., m., meest in den verkleinv. *pokkeltje*, *poĕkeltje*. — Puistje, pikkeltje. Hij hee' ze' gezicht vol pokkeltjes staan. Ge hèt e poĕkeltjen op oe' kaak.

***POKKELING**, znw., m. — Z. POKKEL.

POKSMOEL, znw., m. — Pokdalig aangezicht.

— Iemand die van de pokken geschonden is.

POL, znw., m. — Verkorting van Leopold en Polydoor.

POL, znw., m. — Hand in de kindertaal, bij D. B. *poele*, *polle*, v. (Ook in Brab. en 't L. v. W., z. Sch.) Kind, geef mij 'ne' pol. Oe' pollekens zijn koud. 'Et kind hée' ze' polleken verbrand. Krijgt vader 'ne' pol?

POL, znw., m. — Klein brood van den overschot deeg gebakken. (**K.**) 'Ne pol is kleinder as e gewoon brood. E polleken bakken. — Te Antw. is een *pol* of een *polleken* een kleine pannekoek, ter grootte van een kinderhandje.

POLDER, PÖLDER, znw., m. — Z. PEÜLDER.
Kil. Polder, *gallinarium*.

POLDERKALF, znw., o. — Z. POLDERKÖRTS.

POLDERKÖRTS, znw., v. — Moeraskoorts, koorts eigen aan de polders, Fr. *fièvre des marais*, anders ook **Polderkalf** en **Poldermeütten** genaamd. D. B. vertaalt het door *fièvre palludienne*.

POLDERMEŬTTEN, znw., m. — Z. POLDERKÖRTS.

POLEN, w., b. — Van de peul ontdoen, pellen, Fr. *écosser*. (**Z.** der **K.**) T., R. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) Boonen polen. Die erten moeten nog gepoold wörren.
Kil. Polen, *decorticare*.

POLFER, bw. — *Polfer verbrand*, tot pulver verbrand.
Kil. Polffer, *pulvis*.

POLFERZOT, bvw. — Heel en gansch zot. Hij wördt nog polferzot.

POLICEN (klemt. op *li*), w., b. — Des avonds de ronde doen, na het luiden der policieklok, om te zien of de herbergen gesloten zijn en de overtreders te beboeten. Den börgemeester gaat dezen avend policen.

POLICIEKLOK, znw., v. — De klok die 's avonds geluid wordt en het sluiten der herbergen aankondigt. De policieklok luidt om 10 uren.

POLIEREN, w., b. — Poleeren, polijsten, Fr. *polir*.

POLIERVIJL, znw., v. — Bij smeden. Een werktuig in den vorm eener vijl, maar zeer fijn geslepen en dat dient om gevijld metaal meer glans te geven, Fr. *brunissoir*, *lissoir*.

POLITIEK, znw., o. en niet v. — Fr. *politique*.

POLITIEK, bvw. — Min of meer dwars, wederstrevig. Ge meugt zoo politiek nie' zijn. Ik ben nie' gèren bij Sus, 't is zoo 'ne politieke. As em wa' gedronken héet, dan begint em politiek te wörren.

POLITOOREN, w., b. — Hetzelfde als Polijsten, Fr. *polir*.

POLITOORSEL, znw., o. — Wat dient om te politooren, te polijsten.

POLKA, znw., m. en niet v. — R.

POLKEN, w., o. — Omzien. (**Z.** der **K.**) Ge meugt in de kerk zoo nie' polken.

POLLEKOOF (scherpe *o*), znw., v. — Sint-Jansbloem, *Chrysanthemum leucanthemum*. (**Z.** der **K.**)

POLLEVIE, znw., m. en niet v. — Hetzelfde als het Holl. Pollevij, hiel of achterlap van eenen schoen. R., Jong.
— *Zijn pollevieën vègen aan iemand* of *aan iet*, z. BOTTEN.

POLSEN, w., o. — Diep door slijk of water waden. (Ook in Vl., Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) Deur 't water polsen. Hij polst overal maar deur.

POMMADE, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

POMMEL, znw., v. — Z. POËMEL.

***POMMELEN**, w., o. — « Wroeten, slaven. »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

POMP (in 't Z. en W. *poëmp*), znw., v. — Z. Wrdb.
— *Zijn pomp is af*, zijne krachten zijn uitgeput. T.
— Hij heeft geen geld meer.
— Zijne goede betrekkingen zijn afgebroken. T. Hij was daar vruger wit, maar nu is zijn pomp daar af.

POMPAF, bw. — Bekaf. Ik ben pompaf van die trappen op en af te loopen.

POMPELOEN (klemt. op *loen*), znw., m. — Kikvorschen-larve, Fr. *têtard*, bij Kil. *popelioenken*. De beek zwemt vol pompeloentjes. Z. ook DIKKOP en POTSKOP.

POMPIG, bvw. — Afgunstig, naijverig. (K.) Dieë winkelier is pompig, omda' zijne gebuur meer verkoopt.

POMPOEN, znw., v. en niet m. — Eetbare kauwoerde.

POMPOENEPAP, znw., v. — Melkpap met geraspte pompoenen toebereid. (K.)

En als 't te Kastel kermis is,
Eten de boeren lijk beesten;
Veel beenen en weinig vleesch,
Pompoenepap 't aldermeesten.
(*Spotrijm op de inwoners van Casterlee.*)

PONDENEUR, znw., m. — Verbastering van 't Fr. *point d'honneur*. Hij houdt 'em op zijne' pondeneur.

PONDS(CH), bvw. — *Pondsche kèèrsen*, waskeersen die een pond wegen.

PONDSGEWICHT, znw., o. — Gewicht per pond berekend, in tegenstelling van kilosgewicht.

PONDSGEWIJS, bw. — Pondswijze, Fr. *par livre*.

PONDVOD, znw., v. — Alle goed dat versleten is en in de vodden geworpen wordt. (A.)

PONTILLEN, POINTILLEN, znw., v., mrv. — *Op zijn pointillen zijn*, puntig, nauwkeurig, nauwziende zijn in of om hetgeen men doet, Fr. *être pointilleux*. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Die meid is fel op heur pointillen.

— Lichtgeraakt, gauw gestoord zijn. Hij is seffens op zijn pontillen.

— Te Antw. is dit w. mann. en wordt er meest in 't enkelv. gebruikt.

POOIKE(N, znw., o. — Peerd in de kindertaal.

POOK (zachte *o*), znw., v. — Snaak, kapoen. 'En aardige pook. 'En pook van e manneken.

— *Dikke pook*, zwaarlijvig vrouwspersoon. (Lier.)

POOL, znw., m. en niet v. — Fr. *pôle*.

POOL (zachte *o*), znw., v. — Peul, pel, de schelp van erwten en boonen, Fr. *cosse*, *gousse*. (**Z.** der **K.**) R. Er zijn erten die me' pool en al geëten worren.

Kil. Pole, peule (Sicamb., Holl.), *pericarpium*.

POOLBOONEN, znw., v., mrv. — Boonen die gepoold of gepeld worden. (**Z.** der **K.**)

POOLERTEN, znw., v., mrv. — Erwten die van de doppen of schelpen ontdaan worden, eer men ze eet, Fr. *pois à écosser*. (**Z.** der **K.**) T., R.

POONT (scherpe *o*), znw., m. en o. — Wordt in 't Z.-O. der prov. Antw. gebezigd voor Punt, in den zin van het Fr. *point* en *pointe*. D. B.

POOR (zachte *o*), znw., m. — Z. POIER 2°.

POOR (zachte *o*), znw., m. — Porei, prei, Fr. *poireau*, L. *Allium porrum*. (**Z.-O.** der **K.**) (Ook in Belg.- en Holl.-Limb., z. Sch.) Poor zaaien. 'En bed poor. R.

— Sam. *poorbed*, *poorsoep*, *poorzaad*, enz.

POORSTOK, znw., m. — Z. POIERSTOK.

POORT, znw., v. — Fr. *porte*. Dat w. wordt bijna overal met scherpl., doch in 't Z. der Kemp. met zachtl. *o* uitgesproken.

— Ark, triomfboog, praalboog, Fr. *arc de triomphe*. (**A.**)

— Aars, achterste, *podex*, *anus*. Kil. Poorte (vetus. Fland.) *anus*.

POORTJESBEENEN, znw., o., mrv. — Beenen met uitwaarts gerichte knieën, *genu varum*. (**A.**) Dieë mens(ch) hée' poortjesbeenen, Fr. *il est bancal*, *il a les jambes tortues*.

POOS, znw., v. — Eene wijl tijds dat men met iets bezig is. Veur 'nen doo(d)e luidt 'et drij poozen. 't Is al twee poozen geluid. 'En poos slapen.

— *Me(t)* (*zijn*) *poozen*, bij tijds, nu en dan. Het règent mè' poozen. 't Is mè' z'n poozen schoo(n) weer. Mè' poozen is i ziek.

— *'En poos doen*, *e poosken pakken*, een uiltje vangen, eene wijl slapen. Ik ben gewoon na den noen e poosken te pakken. Houd nu maar op mè' slapen, ge hèt al 'en goeî poos gedaan.

POOT, znw., m. en niet v. — Plantstek, Fr. *plantard, plançon.* — Spr. *Poten worden boomen,* kinderen worden mannen.

POOT, znw., m. — Voet van dieren, Fr. *patte, pied.* Z. Wrdb. — In gemeene taal wordt *poot* ook gebruikt voor de hand of den voet eens menschen. Hij kost op zijn pooten nie' meer staan van zattigheid. Ge kunt nieverans oe' pooten nie' afhouwen.

— *Met hood en poot,* z. HOOD.

— *Te poot zijn,* goed of slecht kunnen gaan. Hij is slecht te poot.

— *Op zijn pooten staan,* goed aaneenhangen, sprek. van een opstel, enz. Da' verhaal sta' nie' goed op zijn pooten.

— *Op zijn pooten zetten,* in behoorlijke orde en verband zetten. Zet dieë' volzin is wa' beter op zijn pooten.

— *Onder iemands pooten vallen,* in zijne handen vallen, vastgegrepen worden met gevaar van mishandeling.

— *Uit iemands pooten geraken,* uit zijne handen geraken, iemands streng- en wreedheid ontkomen.

— *Op zijne(n) poot spelen,* in gramschap tegen iemand uitvaren. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De meester speelden op zijne' poot, omdat de leerlingen hun les nie' en kosten.

— *Geen pooten me(t) iemand uitkunnen,* er niet mede over de baan kunnen, er niet mee kunnen handelen. Ge kunt er geen pooten mee uit mè' zoo 'ne' knecht: hij verstaat alles verkeerd.

— *'t Zal er met de pooten uithangen,* 't zal weinig schelen of het gebeurt niet. Kunde den trein nog hemmen? Ja, maar 't zalder met de pooten uithangen. Was hij er op tijd? 't Hing er met de pooten uit.

— *Pootjes geven,* door vriendelijkheid en vleierij iemands gunst trachten te herwinnen. Over e jaar kost hij mij nie' genoeg belasteren, en nu komt hij pootjes geven.

POOT (scherpe *o*), znw., v. – Wortel, pee, peen, Fr. *carotte.* (**Z.-O.** der **K.**) T., R. Roo(de) en gèèl' pooten. 'En bed pooten. Bij B. bet. *poot* roode beet.

— Sam. *Hofpooten, veldpooten, pootgrond, pootzaad,* enz.

Kil. Poote, pote, pee, *sifer.*

POOTEREN, w., b. — Heimelijk wegnemen, stelen. Hij hêet daar twintig frang gepooterd.

— O. Bedrog doen bij het spel, met te ver vooruit te komen staan, zijnen marbol te ver vooruit te steken, enz. Opnieuw schieten! Gij hèt gepooterd! Nie' pooteren!

— Afl. *Pooterèer, gepooter.*

POOTMANNEKE(N, znw., o. — Borrel rooden bitter. (**A.**) Geëft me nog e pootmanneke.

POOTVAST (klemt. op *vast*), bvw., enkel als gezegde. — Niet geefachtig, niet mild, die de handen gesloten houdt uit gierigheid. Pootvast zijn. Ge zult van dieë' vent nie' veul bekomen, want hij is pootvast. Vrglk. HANDVAST en HOUVAST.

POOTVLEES(CH), znw., o. — Gezoden rundsvleesch van de pooten, dat geperst wordt.

POOTZAKKEN, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Vorst, een dorp in 't kanton Westerloo.

POOTZIEKTE, znw., v. — Zekere besmettelijke veeziekte. T.

POP (in 't Z. en W. *poĕp*), znw., v. — Speelpop; — opgetooid meisje; — rupsennest.

— Graanaar die door stuifbrand of massel aangedaan is. (K.) Er zijn poppen in de terf. De poppen in de haver.

— Wijfje van zingende vogels. D. B. De pop van 'en goudvink, 'ne' nachtegaal, enz. Ik heb daar 'en spreeuw gevangen, maar 't is 'en pop.

— Flesch genever waar geneeskruiden op gezet zijn. D. B. 'En borreltje van de pop.

— Bij sigarenmakers. Het binnenste, de ziel van eene sigaar, waarrond het buitenblad gerold is.

— Rol geldstukken, in een papier gerold, kardoes. T. 'En pop centen van 'ne' frang.

— Bij metsers. Dun, langwerpig busseltje stroo dat men tusschen de pannen en de panlatten steekt om het dak dicht te maken.

POPPEKEUKEN, znw., v. — Verzameling van telloortjes, schoteltjes, kruikjes, enz., waar de kinderen mee spelen.

POPPEKOP (uitspr. *poĕppəkop*), znw., m. — Bij mutsenmaaksters. Kartonnen kop met langen breeden hals, waarop men de zwarte mutsen zet, die moeten opgedaan worden.

— Vrouw of meisje die eene overdreven zorg besteedt aan heuren haartooi. Dieë leelijke poppekop!

POPPELAP (in 't Z. en W. *poĕppəlap*), znw., m. — Lap waar de kleine meisjes kleederen voor hunne pop van maken.

POPPEMOIER (in 't Z. en W. *poĕppəmoiər*), znw., v. — Meisje dat verzot is op poppen.

POPPEN (in 't Z. en W. *poĕppən*), w., b. — Bij metsers. Poppen of stroobusseltjes onder de dakpannen steken. Een dak poppen.

— Bij 't gemeen volk voor 't Lat. *coïre, futuere.* (Ook in de 17e eeuw. Z. OUD., V, 682.)

— O. Zich bovenmate opschikken, zich optooien gelijk eene modepop. Da' meisken houdt te veul van klee(d)en en poppen.

POPPERS, znw., m., mrv. — *De poppers hebben, krijgen, met de poppers zitten,* z. POEPER.

POPPETREES, znw., v. — Speelpop, Fr. *poupée.*

POR, znw., m. — Moed, sterkte. (A.) Hij hée' geene' pŏr in ze' lijf.

POREN, w., b. — Hetzelfde als Poieren, paling vangen met den poor. Z. POIEREN.

PÖRREN, w., o. — Hard aan iets werken, veel moeite doen, zich spoeden. D. B. Daar valt nogal wat te pörren aan zoo'n werk. Ik heb geweldig moeten pörren. Ge zult meugen pörren om er te komen. Hard pörren. Nu 't is werk af, maar 'k heb moeten pörren, jongen! Kil. Porren, *niti, conari, conferre vires.*

PÖRRING, znw., v. — Bij metsers. De richting waarin een strekssche boog boven ramen of deuren genomen wordt. B.

PORRINGLAAG, znw., v. — Bij metsers. De eerste schuinsche steenenlaag onderaan een gewelf, ook **Schalmlaag** geheeten. De pörringlaag rust op den muur en het gewelf rust op de pörringlaag.

PORS (uitspr. *pös*), znw., v. — Perzik. (Z. der K.)

***PORSEN**, w., b. — « Met moeite dragen, torsen. » Sch. kent dat w. toe aan de Kemp. en 't N. van Belg.-Limb.

PORTIONKEL, znw., m. — De 2e Augustus.

— Spr. *Portionkel, te acht uren donker.*

PORTRETTENTREKKER, znw., m. — Fr. *photographe.*

PORTUGAL, znw., o. — Schertsend voor Gemak, Fr. *lieu d'aisance.* D. B. Naar Portugal gaan. (Die uitdrukking vindt men ook bij 17e eeuwsche schrijvers. Z. OUD., V, 678.)

PORTULAK, PORTULAKO, znw., m. — Schoone hofbloem van 't geslacht der porseleinachtigen, Fr. *pourpier à grandes fleurs*, Lat. *Portulaca grandiflora.*

PÖRZEN (uitspr. *pözzən*), w., o. — Wordt gezeid van een vocht of iets weeks, dat ergens doordringt of uitspat. (Z. der K.) De spijs pörst uit de pensen. Het bier komt deur de bom gepörst.

POSIE, znw., v. — Portie, Fr. *portion.* Ieder kreeg zijn posie.

— Gerecht, Fr. *service.* 'En maaltijd van vijf posies. De tweede posie was gestoofden haas.

— De hoeveelheid die er noodig is voor een gerecht. Ik geloof dat ek nog vier posies pataten heb. 'En posie vis(ch) koopen. 'En posie vlees(ch).

— Spr. *'t Is 'en posie, 't is mij 'en posie,* 't is al wat slecht is. T. 't Is mij 'en posie zoo'n huishouwen : de vent alle dagen zat en altijd ruzie en lawijt.

— *Iemand zijn posie geven* of *opscheppen*, hem duchtig berispen. T.

POST, znw., is m. in den zin van Posterij, postkantoor, postrijtuig, Fr. *poste*, doch ook v. op sommige plaatsen. (Ook m. bij J.)

POST, znw., m. — Stam uit eene haag. 'En haag met dikke posten. De posten van die haag staan te wijd vaneen.

— Gedeelte lands. Op deze' post zaai ik koren.

— Spr. *Ne(n) post pakken*, slecht van eene zaak doorkomen, weggejaagd worden, vluchten, loopen. Hij meende daar goed te varen, maar hij héet er 'ne' post gepakt. Ge hadt den dief moeten zien 'ne' post pakken, as de gendarmen kwamen. Da' mijn meid thuis komt, ze zal 'ne' post pakken!

POSTÉEREN, w., o. — Smalen, biskeeren, tegenstreven. T. Hij posteert altijd, as ek em iet doen doen.

POSTELEIN, znw., o. — Porselein, Fr. *porcelaine*. B. Kommekens en tassen van postelein.

— M. Eene hofplant, ook Porselein genaamd, Fr. *pourpier*.

POSTELEINEN, bvw. — Porseleinen, van porselein. 'En posteleine' vaas.

POSTELEN, w., o. — Redetwisten, kijven, stribbelen, meest gebruikt in de sam. *tegenpostelen*. (K.) Ik heb lang tegen hem moeten postelen, eerdat hij toegaf. Tegen wie waarde daar aan 't postelen?

— Afl. *Gepostel*.

POSTKAART, znw., v. — Briefkaart, Fr. *carte postale*.

POSTKOETS, POSTSEES, znw., v. — Postrijtuig, dienende tot het vervoer van brieven en reizigers.

POSTPAMPIER, znw., o. — Postpapier. (K.)

POSTTEMBER, POSTTIMBER, znw., m. — Postzegel, Fr. *timbre-poste*.

POSTUUR, znw., o. — Borst- of standbeeld dat geenen heilige verbeeldt. D. B., T., Kl.-Br. Postuurkens koopen om veur de schouw te zetten. Heel zijnen hof sta' vol posturen.

— Iemand die klein of mismaakt van gestalte is. D. B., T., Kl.-Br. Een klei(n) postuur van e ventje. E vies postuur. Wa' veur 'en aardig postuur van e manneken is da'?

POT, znw., m. — Z. Widb.

— In sommige kaart- en andere spelen. Schaal of ronde met krijt op de tafel geschreven, waarin iedere speler zijnen inzet of inleg zet, iedere maal dat men een spel begint; al het geld dat in den pot is. D. B. In de jasspelen is er geen pot, maar een boom. Veur 'ne' pot spelen. Den heele' pot trekken,

— IJzeren potje in het tonspel. De pot doet honderd. Hij hée' 'ne' pot geschoten.

— Gep. w. *Tusschen pot en pint*, *tusschen pot en kan*, z. PINT.

— *Pot noch pint drinken*, z. PINT.

— Spr. *Over de(n) pot springen*, komen om te eten als er niets meer is. (K.) Hij kwam om één uur thuis, maar hij kost over de' pot springen.

— *Daar is geenen ééne pot, of daar past e schëeltjen op*, iedereen, hoe mismaakt of niet, kan eenen man of eene vrouw krijgen.

— *Daar staan ofda(t) ge e potteken gebroken hadt*, onnoozel staan kijken.

— *Rond de(n) pot draaien*, de gestelde vragen ontwijken, niet openhertig antwoorden.

— *Over de(n) pot komen*, betalen, afdokken. Kom maar eens over de' pot.

— *Iemand in de(n) pot doen*, hem foppen, bedriegen.

— *In de(n) pot doëfen*, bedrieglijk te werk gaan. De rekening komt nie' uit, hij moet in de' pot gedoëft hebben.

— *Iemand in de(n) pot doëfen*, hem bedriegen. Hij hee' mij met dieë' koop leelijk in de' pot gedoëft.

— *Iet in de(n) pot doëfen*, iets doen mislukken. De zaak is in de' pot gedoëft.

— *Met de rapen in de(n) pot gaan*, z. RAAP.

— *De pot verwijt de(n) ketel dat hij zwart ziet*, de eene schelm beschuldigt den andere.

— *De eene is pot en de andere is ketel*, ze deugen geen van beide.

— *Ge wördt nie(t) bekrozen als van 'ne(n) vuile(n) pot*, z. BEKRUIZEN.

— *Kak of geene kak, toch op de(n) pot*, zegt men wanneer iemand gedwongen is iets tegen zijnen zin te doen.

— *Pot*, achter den stam van een werkwoord gevoegd, vormt mannelijke persoonsnamen met eene ongunstige beteekenis. *Grèèfpot, grolpot, grompot, knorpot, rochelpot*, enz.

— Vormt talrijke bastaardvloeken, zooals *potverdomme, potverbloëme, potverdekke, potdomme (poddome), potdorie (poddore), potdözie (poddözze)*, enz.

POTAGE, znw., v. — Moeskruiden. Ik win in mijnen hof veul potage. Wij eten 's avends potage.

— *Late potage*, laat middagmaal. 't Zal vandaag weer late potage zijn. 't Is daar altijd late potage.

POTAGEHOF, znw., m. — Moestuin, Fr. *jardin potager*.

POTBAKKER, znw., m. — Pottenbakker.

POTDICHT, bw. — Zoo dicht gesloten als een pot. Hij dee' de deur potdicht toe.

POTDONKER, bvw. — Zeer donker. (Z. der K.) 't Is daar potdonker.

POTÈÈRDDABBERS, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Ramsel.

POTFLES(CH) (Kemp. *potfläs(ch)*, znw., v. — Wijdgebuikte flesch, eenen pot of twee pinten inhoudende. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

POTIETER, znw., m. — Z. PETIETER.

POTIETS(CH), bvw. — Bij metsers. Wordt gezeid van eenen steen die in zijne lengte dwars door den muur ligt, zoodanig dat de kop alleen in den dag komt. D. B. Potiets(ch)e steen, Fr. *boutisse, pierre boutisse*. Potiets(ch)e laag. Potiets(ch) metsen.

POTLOODBÖ(R)STEL, znw., m. — Zwarte handborstel om stoven en kachels te potlooden.

POTMUTSAARD, znw., m. — Mutsaard met dikke kluppelen, die door de pottenbakkers gebezigd wordt.

POTRIJS (klemt. op *trijs*), znw., v. — Patrijs, Fr. *perdrix*. (K.)

POTROOS, znw., v. — Pioen, Fr. *pivoine*. (Z.-O. der K.)

POTS, znw., v. — Ronde mansmuts zonder klep. Manneken, doet oe' potsken af. De kleine jongens dragen gemeenlijk potsen.
— Ook hoofddeksel dat alleen het bovenste deel van den schedel bedekt, Fr. *solidé*.

POTSCHÄRDER, znw., m. — Iemand die den pot uitschart. Z. SCHÄRREN.
— Spr. *De potschärders komen in den hemel niet*, woordenspel. Door *potscharder* bedoelt men hier niet den persoon, die den pot schart, maar den lepel waarmede hij dit werk verricht.

POTSCHEEL, znw , o. — Deksel van eenen pot, Fr. *couvercle d'un pot*.

POTSKOP, znw., m. — Kikvorschenlarve, Fr. *têtard*.

POTSTUK, znw., o. — Vijffrankstuk of goudstuk.

POTTEBUIS, znw., v. — Buis van gebakken aarde, dienende voor rookleiding langs eenen muur of boven op eene schouw, Fr. *tuyau en potterie*.

POTTEFÈÈR, znw., m. — Rondreizende ketellapper, Fr. *chaudronnier ambulant*.

POTTEGIES (klemt. op *gies*), znw., m. — Gierigaard, vrek. (K.) Dieë leelijke pottegies is te gierig dat em eët.

POTTEGIEZEN (klemt. op *gie*), w., o. — Vrekkig leven. (K.) Hij zit daar alleen te pottegiezen.

POTTEGIEZER, znw , m. — Oude schraper, vrek. (K.)

POTTEKARREE, znw., m. — Pottewerk, kommen, schotels, teljoren, bij D. B. *pottekarie*, *pottekarij*. Hij zit mee' heel zijne' pottekarree op straat. De zatte beest héet heel de' pottekarree kapot geslagen.

POTTEKARRÉEKAR, znw., v. — De kar van iemand die met potten en andere breekwaar leurt.

POTTEKÄRREN, w., o. — Ellendig, onnoozel aan huishouden, aardig toe leven. (K.) (Ook in Limb.) Dieën ouwe vent zit daar heel alleen, zonder meiser, te pottekärren.

POTTEKE-ME(T)-BLAUW' OOGEN. Een kinderspel. Eenige meisjes maken eenen kring. Zij houden met beide handen eene koord vast, waarvan de twee uiteinden aaneengeknoopt zijn. De koord, strak aangetrokken, maakt eene ronde; in 't midden staat een meisje dat er aan is. Een der meisjes vraagt aan dit laatste: « Wa' kiesde? »
En 't antwoord luidt: « Potteke mè' blauw' oogen. »
Daarop zeggen al de meisjes die buiten de koord staan, op maat:

Potteke mè' blauw oogen!
Tikke-takke-toogen,
Grauw papier;
Wilde nie' werken,
Sjart oe van hier!

Dan moet het meisje dat binnen de koord staat, toegrijpen en zoolang in den kring rondloopen, totdat zij eene harer gezellinnen vastheeft. Enkel het meisje naar wie gegrepen wordt, mag de koord loslaten om ze weer aanstonds vast te nemen. Is een der meisjes gepakt, dan neemt het de plaats in van het eerste, dat buiten den kring gaat en mede de koord vasthoudt. (**A.**)

POTTEKENSMER(K)T, znw., v. — Zoo noemt men te Lier en in de omstreken den eersten Zondag der Liersche jaarmerkt.

— Wordt gezeid wanneer er in een huis veel potten en pannen onder de voet staan, bij R. *pottekensjaarmerkt.*

POTTEKENSOOGEN, znw., v., mrv. — Groote, uitpuilende oogen. (**A.**)

POTTEKLANK, znw., m. — Allerlei potten en pannen die men bezit. Zet dieë' potteklank op 'en ander plaats. Hij sloeg heel de' potteklank kapot.

POTTELOOD, znw., o. — Potlood, Fr. *crayon.* Daarnevens *potlood.*

POTTEN, w., o. Bij kaartsp. Uitspelen, spelen, in tegenstelling van *passen.* Wat doedegij: potten of passen? Ik pot.

— Ook de naam van zeker kaartspel.

POTTER, znw., m. — Kind dat begint te loopen. (**K.**) Wa' kleine potter komt daar aan?

POTTEREN, w., o. — Het eerste loopen van kleine kinderen met korte stappen. (**K.**) De kleine begint al goed aan te potteren.

— Haastig gaan, sprek. van groote menschen. (**K.**) Ziet em eens over de baan potteren!

— Afl. *Potterèèr, gepotter.*

POTTERS, znw., m., mrv. — Bleekroode, zeer groote aardappelen, die maar vier of vijf knollen aan eenen struik voortbrachten. Deze soort bestaat niet meer.

POTVERBLOEME(N), POTVERDEKKE N, POTVERDOMME(N), POTVERDOEME(N). POTVERDOOIEN, POTVERDOZEN, POTVERKROMME(N), tw. — Soort van vloekachtige uitdrukkingen.

POTVET, znw., o. — Gesmolten reuzel in een aarden pot.

POUS, znw., m. — Paus, Fr. *pape.* (**N.** en **W.** der **K.**)

POVER, bvw. — Arm, armoedig, Fr. *pauvre.* Ze was maar pover gekleed. Die mens(ch)en hebben 'et maar poverkens.

POVER, znw., m. — Roodborstje, Fr. *rouge-gorge*.

— Spr. *E poverken zingt zoowel van armoei als van weelde*, de arme verblijdt zich zoowel in zijnen bekrompen toestand als de rijke in zijnen overvloed.

PRAAL, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. D. B., J.

PRAAT, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Praat hebben veur zeven man*, geweldig veel praat hebben.

PRAATKONT, znw., v. — Vrouw die veel praat maakt.

PRAATMAKER, znw., m. — Iemand die veel praat maakt. Jan is 'nen eerste praatmaker.

PRADDER en **PRATTER**, znw., m. — Stoel zonder leuning, Fr. *tabouret*. (Lier.)

PRAKKEZÉEREN, w., o. — Diepzinnig nadenken over iets, met een denkbeeld bezig zijn, bij D. B. *praktizeeren*. T., M., B. (Ook in Limb., z. Sch.) Waarover zijde altijd aan 't prakkezeeren? Hij prakkezeert al verscheidene dagen op iet. Hij prakkezeert over 'et verlies van ze' geld.

Kil. Pracktiséren, *meditari*.

PRANG, znw., v. — Vang, rem, Fr. *frein*.

— *Iemand de prang op den neus zetten*, hem dwingen, hem in 't nauw brengen.

— *De meulen is deur de prang*, er is geen verhelpen meer aan.

PRANGBALK, znw., m. — Bij mulders. Het hout dat de prang doet werken, opent en sluit.

PRANGDIEF, znw., m. — Een die iemand tot stelen dwingt, verheler of opkooper van gestolen goederen.

— Spr. *Waren er geen prangdieven, er waren geen hangdieven*, waren er geen helers, er waren geen stelers.

PRANGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Prangen om deur de wereld te geraken*, veul moeten tobben om zijnen kost te winnen.

PRANGIJZER, znw., o. — Bij mulders. Groot plat ijzer, dat schuins door den prangbalk steekt en met het ander einde aan de prang bevestigd is, en hetwelk dient om de prang aan te trekken.

PRATEMAN, znw., m. — Onvermoeibare prater.

PRATEN, w., o. — Fr. *babiller*.

— Verg. *Praten gelijk 'en ekster*, veel babbelen.

— Spr. *Praten zijn geen oorden*, praatjes vullen geen gaatjes.

PRATIJK, znw., o. — Z. PARTIJK.

PRATIJKIG, bvw. — Z. PARTIJKIG.

PRATTER, znw., m. — Z. PRADDER.

PRAZELEN, w., o. — Hetzelfde als Frazelen, het onduidelijk spreken van jonge kinderen en het kweelen van jonge vogels. Z. FRAZELEN. Da' kind begint al te prazelen. Dieë vogel prazelt.

— Afl. *Prazelèèr*, *geprazel*.

PREE (zachte *e*), znw., v. en m. — Weekloon. R. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) 's Zaterdags krijg' 'et werkvolk zijn pree. Hij wint daar maar 'en klein pree. Dieën ongelukkige zatlap hée' zijne' pree weer opgedronken.

— Bij uitbreiding ook gebezigd voor alle werkloon; dus ook dagloon, maandloon, jaarwedde. Hedde daar 'en schoon pree? Ja, 200 fr. per maand. Jef hee' 3000 fr. pree per jaar.

— Bij D. B. beteekent het *soldij*.

PREEDAG, znw., m. — De dag dat de werklieden hunne pree ontvangen.

PREÊKEN (zachte *e*), w., o. — Prediken, Fr. *prêcher*.

— Wordt gezeid van draaitollen die op hetzelfde punt zoo zacht ronddraaien, dat ze onbeweeglijk schijnen. Mijn non preekt. Zie mijnen dop is preêken!

— Wordt nog gezeid van het ronken van den meikever. Hoort mijne meülder is preêken!

PREEKHEER, znw., m. — Monnik van het orde der Dominikanen, Fr. *dominicain*, *frère prêcheur*.

— Kleine witachtige meikever. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Boterham, waarvan de eene snede van tarwe- en de andere van roggebrood is. (Ook in Brab. en Belg. Limb., z. Sch.)

PREĔKSTOEL, znw., m. — Fr. *chaire*.

— Spr. *Van de(n) preĕkstoel vallen*, *van den preĕkstoel gegooid* (*geworpen*, *gestampt*) *worden*, de roepen in de kerk krijgen, wanneer men gaat trouwen. Jan is vandaag van de' preĕkstoel gevallen.

— Men zegt ook: *hij is van de trappen van de(n) preĕkstoel gerold*.

PREEMEN, w., b. — Stelen, wegnemen (A.), bij D. B. en Sch. *preeuwen*. Wie hée' mijn horlogie gepreemd? Iemands beurs preemen. — Vrglk. *flambeem* (flambeeuw) en *schreemen*. (D. B.)

Kil. Preeuwen, *suffurari*, *surripere*.

PREFECT, znw., m. — Overste van eene congregatie voor jongelingen of jongedochters.

— Fig. Iemand die zich de leiding van iets aanmatigt. Hij is overal de prefect van.

PREGEL, znw., m. — Hetzelfde als Pegel. Z. ald. (A.) Me staan weer op onzen ouwe' pegel.

— Leefregel, gewoonte van leven. (A.) Hij volgt altijd dezelfde' pregel. Ge moet oe maar aan oewen ouwe' pregel houwen: verandering is geen verbetering.

PREI, znw., m. en niet v. — Porrei, Fr. *poireau*.

PREMIEJAGER, znw., m. — Persoon, die op de verkoopingen van eigendommen te Antwerpen, in de eerste zitting de hoogste bieder blijft om de premie te winnen en het inzicht niet heeft den eigendom te koopen.

PRENGEL, znw., v. — Vrouw, die altijd prengelt, alvorens te koopen.

PRENGELEN, w., o. — Scherp bieden, nauw afdingen. T., Kl.-Br. Prengelt zoo nie'. Ze kan nie' koopen, of ze moet prengelen.
— Pramen, dwingen. Ze zal zoolank prengelen, totdat ge't toestaat.
— Afl. *Prengelèèr*, *geprengel*.

PRENGELKONT, znw., v. — Z. PRENGEL.

PRÉSENT (uitspr. op zijn Nederl.), bvw. — Bij zijne zinnen, nuchter. R. Ik was gisterenavend nog goe' present, hoewel ik veul gedronken had.

PRESENTJE(N, PRISENTJE(N, PRESENTNAGELTJE(N, znw., o. — Klein nageltje met platten kop, dienende om b. v. leder op de klompen te slaan..

PREST, znw., v. — Groote menigte, hoop, Fr. *presse*, *foule*. Daar staat 'en heel prest kinderen aan de deur. Hij héét 'en groote prest kiekens. Z. ook BRES.

***PRESTAKWESEMUS**, znw., m. — Volgens Sch. in Brab. en Antw. gebruikt voor « een priester zonder bediening, die maar enkel mis leest. »

PREUF, znw., v. — Proef, bewijs, Fr. *preuve*. Gij gelooft nie' wat ek oe zeg, maar ik heb er de preuven van. As ge wilt, zal ek er oe de preuf van geven.
— In den zin van het Fr. *essai*, *épreuve*, zegt men *pruuf*, niet *preuf*.

PREUT, znw., v. — Gierig wijf. 'En preut van e wijf. 'En gierige preut.

PREUT, znw., v. — Aars, achterste, Fr. *cul*, *derrière*. T., R.

***PREUTELEN**, w., o. — Z. PROTTELEN. Sch. geeft dien vorm voor Antw.

PRIEGELEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Verg. *Gepriegeld worden gelijk 'en Duits(ch) wijf*, ferm afgerost worden.

PRIEM, znw., m. — Breinaald, Fr. *aiguille à tricoter*. Hfft. Er zijn stalen en houten priemen.
— *Priemken doen*, om het rapst breien. (**A.**)
— Bij metsers. Stokje of spie, gestoken onder den draad langs welken men de steenen legt en schikt, en dienende om den draad een weinig te verhoogen, zoodanig dat hij het leggen van de steenen niet belemmere.

PRIEMKE(N, znw., o. — Vezeltje, pijltje. D. B., T. Hij had gee(n) priemken vlees(ch) meer aan ze' lijf (hij was geheel afgeteerd). Geen priemke gers staat er nog op den bleik.

PRIEMSTIJL, znw., m. — Bij timmerl. Rechtstaande stuk waar de nok of het kruinhout op rust, Fr. *poinçon*.

PRIES, znw., v. — Kleine hoeveelheid die men tusschen den duim en den wijsvinger neemt. T. E prieske van da' zaad is genoeg.

— Snuifje, Fr. *prise*. Geeft mij nog 'en pries.

PRIESTERSSTOF, znw , v. — Zwarte en blinkende stof, waarvan de priesters kleederen dragen. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.)

PRIETPRAAT, znw., m. — Flauwe praat, praatjes voor den vaak. 't Is prietpraat dieë' ge vertelt. Ge moet naar zijne' prietpraat nie' luisteren.

PRIJKEL, znw., o. — Gevaar, Fr. *péril*. Hij is in prijkel van te sterven. De wereld is vol prijkelen.

PRIJKELEUS, bvw. — Gevaarlijk, Fr. *dangereux*, *périlleux*. D. B., R. Dat is 'en prijkeleuze zaak. 't Is prijkeleus van 's nachts langst dieë' weg te gaan.

PRIJS, znw., m. — Fr. *prix*.

— Spr. *De prijzen zijn er nog van te geven*, de uitslag is nog onzeker. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Hij meent dat em vast en zeker die plaats zal hebben, maar de prijzen zijnder nog van te geven.

— *Dat is zijne(n) prijs weerd gelijk 'en broôken van 'en oordje* (of *'ne cent*), scherts.

PRIJSKEGELEN, w., o. — Voor prijs kegelen. Morgen is 't prijskegelen in « De Kroon ».

PRIJSKEGELING, znw., v. — Prijskamp op het kegelspel. 't Is e Zondag groote prijskegeling.

PRIJSSCHIETEN, w., o. — Voor prijs schieten. R.

PRIJSSCHIETING, znw., v. — Prijskamp met den handboog of het geweer. Naar de prijsschieting gaan. Prijsschieting naar de wip, op de doelen.

PRIL, znw., m. — April. (Z.-O. der K.) 't Is vandaag den 3ⁿ Pril.

PRINSESSEN, znw., v., mrv. — Soort van boontjes, rond of eirond, die groen met de schelpen geëten worden, Fr. *haricot princesse*, L. *Phaseolus tumidus*. D. B.

PRINSKENSDAG, znw., m. — Nationale feestdag. De 21ᵉ Juli en de 15ᵉ November zijn prinskensdagen. Met prinskensdag is 't geen school.

PRINT, znw., v. — Bij bakkers. Stempel waarmede zij eene letter of een merk op het brood drukken, eer het in den oven gaat.

PRISENTJE(N, znw., o. — Z. PRESENTJE.

PRISTER, znw., m. — Priester.

***PRIT**, znw., m. — « Soort van turf. »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp. Doch z. PRUT.

PROBATIE, znw., v. — Proef, Fr. *essai*. Ik koop die waar nie' zonder probatie. *Op probatie*, op proef, om te probeeren. Ik heb e staal van die patatcn op probatie gevraagd.

PROBÉEREN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Te probeeren gaan*, vóór de eerste communie eene ongeconsacreerde hostie ontvangen.

PROCESSIE, znw., v. — Fr. *procession*.
— *Zatte processie*, dronken gezelschap. As die mannen samen naar de kermis gaan, dan zal 't t'avond weer zatte processie zijn.
— Spr. *Ge kunt nie(t) luien en in de processie gaan*, men kan g ene twee werken te gelijk verrichten.

PROCESSIEJAS, **PROCESSIEFRAK**, znw., m. — Beste jas, die de buitenman enkel op plechtige feestdagen aantrekt, b. v. als de processie gaat.

PROCESSIESTROOISEL, znw., o. — Bloemen, groen, bladeren of snippers van gekleurd papier, die men strooit op den doortocht der processie. Bijgeloovigen verzamelen het processiestrooisel en werpen het in de schuren om de muizen en ratten te verdrijven; anderen strooien het met het graan over den akker, opdat de musschen van de tarwe zouden blijven.

PROCHIE, znw., v. — Parochie, Fr. *paroisse*.
— *De prochie van miserie*, zoo noemt men te Antw. de St. Andriesparochie, omdat er het meeste arme menschen wonen (meer dan in andere oude stadswijken.)

PROFEET, znw., m. — Iemand die met nadruk, met juistheid of op eenen toon van zekerheid spreekt. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Zwijgt, de profeet sprekt. 't Is 'nen eerste profeet.
— *Profeet van roggebrood*, profeet die geen geloof verdient, iemand die iets voorzegt dat nooit zal uitvallen. (**A.**)

PROFESSEN, w., b. — Iemand, na den proeftijd, als lid van een klooster inwijden en zijne geloften laten doen. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Me' zuster wördt morgen geprofest. Den bisschop zelf héet 'em gisteren geprofest.

PROFESSIE, znw., v. — Inwijding als lid van een klooster. Hflt. Zijn professie doen.

PROFETEBEES, znw., v. — Vrouw die op stelligen toon spreekt. (**A.**) 't Is zoo'n profetebees.
— Peerdevijg. Fr. *crottin de cheval*. Profetebezen rapen.

PROFICIAT, tw. — Dient om iemand geluk te wenschen. Hfft. Proficiat over uw benoeming ! Ge gaat trouwen ! Proficiat ! Iemand proficiat wens(ch)en. Ik wens(ch) oe proficiat.

PROFIJLEN, w., b. — Z. PERFIJLEN.

PROFIJT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Het naaste profijt houdt het langsten huis.* T.

— *Het profijt* (of *het spek*) *in 'nen hondsnest suken,* voordeel zoeken waar geen te vinden is. T.

PROFIJTELIJK, bvw. — Fr. *profitable, avantageux.* Z. Wrdb.

— Wordt ook gezeid van personen in den zin van Spaarzaam, geneigd om alles te benuttigen en niets te verkwisten, bij D. B. *profijtig.* Ge moet profijtelijk zijn met 't melk, want daar is nie' veel meer. Da' zijn profijtelijke mens(ch)en. Ik heb 't zoo profijtelijk aangeleed as ek kost, en toch ben ek veul geld kwijt. Profijtelijk lèven. Dat is 'ne profijtelijken boer: hij laat niks verloren gaan.

PROFITÉEREN (uitspr. *proffətérən*), w., b. — Nutten, eten of drinken. T., K. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Geëft me gauw wat eten, want ik heb nog niks geprofiteerd vandaag. Ik gaan mee, maar ik moet eerst wa' profiteeren.

PROGRAM, znw., m. en niet o. — Fr. *programme.*

PROL, znw., m. — Pap die voor den tweeden keer warm gemaakt is. (K.); ook Dikke pap, brei. B.

PROLLEN, w., o. — Hetzelfde als Pruilen, monken, moëfen, zuur zien en niet spreken, Fr. *bouder.* (K.) Zij zit daar te prollen. Hij héet den heelen dag geprold.

— Afl. *Prolder, geprol.*

PROMANTELIJK, PROMENTELIJK, bvw. — Z. PARMANTELIJK.

PRONKAPPEL, znw., m. — Pompoen van min of meer ronde gedaante, die men op de kas of vóór de schouw zet om te pronken. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) V. D. vermeldt het als gewest.

— Fig. Iemand met een dik, blozend gezicht.

PRONKEN (in 't Z. en W. *proënkən*), w., o. — Pruilen, monken, zuur zien en stom loopen, Fr. *bouder.* D. B. Zij zit daar in 'nen hoëk te pronken. Zijn vrouw kan zoo drij dagen aan e stuk pronken. Pronken sta' zoo leelijk.

— Afl. *Pronker, pronkster, gepronk.*

— Wordt ook gezeid van het weder, als de lucht overtrokken of bewolkt is, zonder dat het regent. D. B. 't Weer pronkt. Het héet al den heelen dag gepronkt.

— Bij Kil. Broncken.

— Wordt gezeid van den pauw, wanneer hij zijnen steert ten volle uitspreidt. De pauw pronkt.

PRONKPÈÈR, znw., v. — Soort van pompoen, die den vorm heeft van eene peer.

PRONKSTUK, znw., o. — Pronkzieke vrouw. Ziet da' pronkstuk daar is gaan. Hij is getrouwd mee' e pronkstuk.

PRONSEL, znw., m. — Afval, bucht. (Rapelstreek.)

PRONT, bvw. — Fraai, flink, groot en schoon van leest, welgemaakt van lijf en leden. D. B. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) 'Ne pronte jongen. 't Is e pront meisken. 'Ne pronte kerel. Jan zal 'ne pronte soldaat zijn.

— Flink, deftig, gelijk het behoort. Dat is pront gesproken. Gij gaaft daar e pront antwoord. Pront gehandeld!

— *Ge zijt 'ne pronte* (of *'en pronte*), zegt men verwijtend tot iemand, die reden tot klagen heeft gegeven. Ge zij' 'ne pronte, gij, van mij zoolank doen te wachten.

PROOFPOT (zachte *o*), znw., m. — *Om den proofpot gaan*, om den overschot van 't eten gaan. (**A.**) Ze gaat alle weken in eenige huizen om de' proofpot. Vrglk. PROVEN.

PROOST, znw., m. — Z. Wrdb.

— Verg. *Daar zitten gelijk 'ne proost*, statig, trotsch zitten. T., Kl.-Br.

PROPEL en **PROPER**, bvw. — Rein, zuiver, net, zindelijk, Fr. *propre*, bij D. B. *proper*. Zij is altijd propel en net. Alles is daar om ter properste. 'En proper meid. Geeft mij 'ne' propelen handdoek. E proper huis.

PROS, znw., v. — Kat die zich van iedereen laat pakken, die er vuil en verwaarloosd uitziet. Doet die leelijke pros van oewe' schoot. Laat die kat loopen, ge zult er 'en pros van maken.

— Slordig meisje, slons.

PROSPECTUS, znw., m., niet o. — Z. Wrdb. J.

PROSPUT, znw., m. — Put, waar de vilders de afgemaakte peerden in steken.

PROSSELEN, w., o. — Het brobbelen van kokende spijzen op het vuur, ook **Prottelen** en **Prossen** geheeten. De pap staat daar te prosselen op 't vier.

PROSSEN, w., b. en o. — Villen, snijden, kerven. Peerden prossen. Sommige doktoors prossen gèren. Snijen en prossen is 't liefste dat em doet.

— *Prossen met*, beulen, kwellen, ruw behandelen. Prost zoo niet met dieën hond! Hij zit altijd met die kat te prossen.

— Dringend uitnoodigen, pramen. Ge moet oe nie' laten prossen. Ik heb 'em geprost om mee te eten, maar hij wilde nie'.

— Martelen, sukkelen, met veel moeite aan iets bezig zijn. Gij denkt dat da' werk gemakkelijk zal gaan, maar ge zult er mee prossen. Ik heb lank geprost om 't slot open te krijgen, en eindelijk is 't gelukt.

— Z. ook Sch.

PROSSEN, w., o. — Wordt gezeid van kleeren, die niet wel passen, maar plooien en rimpelen, vooral aan de naden. (**K.**) T. Da' kleed prost onder de mouwen. Ook **Börzen**, **Brossen** en **Leiperen**.

— Ook van vocht dat ergens doordringt of omhoog stijgt. (**K.**) T. Het bier prost deur de bom. Ook **Pörzen.**

— Het geluid van kokende spijzen op het vuur, anders **Prottelen** en **Prosselen** genaamd.

PROSSER, znw., m. — 1° Dierenbeul; 2° Peerdenviller.

PROT, znw., m. — Veest, Fr. *pet.*

• **PROT**, znw., v. — Dik, struisch vrouwmensch. (**Z.** der **K.**) 'En dikke prot van e wijf. Die Mie is 'en dikke prot.

PROTOKOLLEN, w., o. — Tegenpreutelen, ergens iets tegen inbrengen. Hij heet hier niemendalle te protokollen. Daar valt hier niet te protokollen.

PROTTELEN, w., o. — Het geluid van kokende spijzen op het vuur, bij Kram. en te Antw. *prutteleu.* R. Wa' staat daar op de stoof te prottelen? Hoort de pap is prottelen.

— Afl. *Geprottel.*

PROTTEN, w., o. — Pratten, pruilen, Fr. *faire la moue, bouder.* (**K.**) Ge moet daar nie' zitten protten. Protten sta' leelijk.

PROTTEN, w., o. — Veesten, winden loozen, Fr. *péter.*

— Afl. *Protter, geprot.*

PROTVENTJE(N, znw., o. — Kleine, onbeduidende persoon.

PROVEN, znw., v., mrv. — Lekker dat men op oudejaarsavond uitdeelt aan de kinderen, die aan de deuren komen Nieuwjaar zingen. (Lier.) De proven zijn uitgedeeld. Wij hebben nog geen proven, en de kinderen zijn al daar!

— *Prove, provene* beteekende voorheen: brood, dat als aalmoes aan de armen werd uitgedeeld. Z. Kil.

PROVISIE, znw., v. — Fr. *provision.*

— *Bij* of *me(t) provisie,* met dat al, ondertusschen, niettemin. T., R. Mijne werkman kan vandaag nie' komen, omdat em ieverans moet naartoe gaan, maar mè' provisie blijft me' werk toch staan. Ook **Met aldereere.**

PRR, tw. — Dient om vogels weg te jagen. R.

PRUIMENTIJD, znw., m. — De tijd dat de pruimen rijp zijn.

— *In de(n) pruimentijd,* nooit. Hij zal oe betalen in de' pruimentijd.

PRUIS, znw., m. — In 't Z. der Kemp. geeft men dien naam aan alle landloopers en bedelaars van verdacht voorkomen, onverschillig tot welke nationaliteit zij behooren, waarschijnlijk omdat er nogal veel Pruisen onder zijn. Daar kwamen twee pruisen aan de deur om 'en aalmoes. De champetter hee' ne' pruis in den bak gezet, die geen papieren en had.

PRUIS(CH)EN, w., o. — Een bruisend geluid maken gelijk kokend water of brieschende peerden, proesten. Z. D. B. i. v. *pruischen* en Sch. i. v. *pruisen.*

PRUISEN, znw., m., mrv. — Soort van aardappelen. Er zijn witte en roode Pruisen.

PRUISIS(CH), bw. — *Het gaat daar Pruisis(ch),* het zit daar niet juist, het is er op. D. B., M. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 't Gaat daar Pruisis(ch), as de man zat thuis komt. 't Was gisteren avend Pruisis(ch) in die herberg.

PRUISTIG (uitspr. *pröstəg*), bvw. — Paardriftig, sprek. van zwijnen. (Ook in 't Hag. en 't Hasp., z. Sch. en R.)

PRUL, znw., v. — Iets zonder weerde, nietigheid, beuzeling, Fr. *agatelle*. Hij houdt zijn eigen mè' prullen bezig. De horlogie die ge daar gekocht hèt, is maar 'en prul. Hij bezit niks as wa' prullen. Oû prullen van schilderijen.

— Nietig gezegde, ijdele praat. 't Zijn prullen die ge vertelt. Zwijgt met die prullen. Allemaal prullen en bullen!

— Leugen, bedrieglijk gezegde. D. B. Iemand prullen wijsmaken.

— Slechte zaak, dwaas of mislukt werk. D. B. Die onderneming is 'en schoon prul. 't Zal 'en prul zijn.

PRUL, znw., m. — Mannelijke roede.

PRUL, znw., m., zonder mrv. — Klap voor den vaak, nietsweerdige redenen. (Z.-O. der K.) Al da' ge daar vertelt is prul. Luistert naar zijne' prul nie'.

— Iets zonder weerde, bocht. Dat is allemaal prul. Prul van laken Die stof is maar prul.

PRULHOED, znw., m. — Versletene of verlepte vrouwenhoed. Zij hèet alle dagen heure' prulhoed op.

PRULLEMAN, znw., m. — Iemand die zich met beuzelarijen bezighoudt. D. B. Hij is 'ne prulleman. Doet die prullen weg, prulleman! — Z. PRUL 2°.

PRULLEN, w., o. — Prullen, praat voor den vaak vertellen. Ligt daar nu nie' over te prullen.

— Frutselen, frullen. (Z. die w.) Hij zit overal aan te prullen.

PRULWERK, znw., o. — Onbeduidende bezigheid, werk van geener weerde, bij D. B. *prullewerk*. Hij maakt niks as prulwerk.

PRUT, bw. — *Nie(t) prut vallen*, niet pluis zijn, niet gemakkelijk vallen. (K.) Ze valt nie' prut, as ze 't spel meint. Pas op da' ge'm niks miszegt, want hij is nie' prut gevallen.

— Bij Kram. bet. die uitdrukking: niet veel deugen.

PRUT, znw., m. — Slijmerige etter, etterachtig draagsel in de oogen, Fr. *muco-pus dans les yeux*. Zijn oogen zijn altijd vol prut. Kuis(ch)t dieë' prut uit oew oogen.

— Soort van turf, moer, baggerd. (Z.-O. der K.) Bij B. bet. het: modder, slijk.

— Bitterpeeën, gebrande en gemalen chicorei (Z.-O. der K.) D. B. Gij hèt te veul prut in de kaffie gedaan. Bij B. en M. bet. het: koffiedik.

PRUT, PRUTLALA, tw. — Dient om iemand uit te lachen. 't Is zooveel als: Ik lach u wat uit, Fr. *je m'en moque*. Prut! dat doen ek nie', doeget zelf! Prutlala! ik gaan nie'!

PRUTOOG, znw., v. — Oog waar slijmerige etter in gedroogd is, ten gevolge eener ontsteking, Fr. *œil sécretant du muco-pus*. Prutoogen hebben. Da' kind hèet altijd prutoogen.

— Fig. Iemand die zulke oogen heeft. Die leelijke prutoog!

PRUTS, znw., v. — Ding zonder weerde, nietigheid, beuzeling, Fr. *bagatelle*. G., OPPR. (Ook in Vl., Brab. en 't L. v. W. z. Sch.) Hij koopt altijd van alle prutsen. Mè' prutsen bezig zijn. Die horlogie is maar 'en pruts.

— IJdele praat, nietig gezegde. Ik kan met die prutsen nie' om. Zwijgt met die prutsen!

— Leugen, bedrieglijk gezegde. Iemand prutsen wijsmaken. Da' ge vertelt, zijn allemaal prutsen.

— Kleine, onbeduidende persoon. 'En pruts van e manneken. Zoo'n pruts van e ventje!

— Troetelnaam voor een klein meisje. Wel du klein pruts!

— Kleine hoeveelheid, bij T. *prits*. Wa' kan ek mè' zoo e prutske zaad aanvangen?

— Bij duivenmelkers. Soort van kleine duif.

PRUTSELEN, w., o. — Hetzelfde als Frutselen. Z. dat w. Hij zit altijd overal aan te prutselen.

— Afl. *Prutselèèr*, *geprutsel*.

PRUTSELKONT, znw., v. — Z. FRUTSELKONT.

PRUTSELWERK, znw., o. — Z. FRUTSELWERK.

PRUUF, znw., v. — Proef, Fr. *essai*, *épreuve*.

PRUUFBEETJE, znw., o. — Beetje om te proeven. Geef me e grooter stuk; 't is maar e pruufbeetje.

PRUUFMONDJE, znw., o. — Iemand die genegen is om aan alle spijzen te proeven. T.

PRUUT, bw. — Z. PUUT.

PRUVEN, w., b. — Proeven, Fr. *goûter*. Hfft. Pruuft daar is van. Ik heb 'et gepruufd.

— Fig. Lijden en kwellingen onderstaan, tegenspoed ondervinden. Ik heb in me' lèven al veul gepruufd. Nu meent i dat em niks dèren kan, maar later zal i wel pruven.

***PUCHELING**, znw., m. — Puistje. (Sch. kent dit w. toe aan Antw.)

PUF, znw., m. — Veest, nauw hoorbare wind, sprek. tot kinderen. (**A.**)

PUFFEN, w., o. — Veesten, winden laten. (**A.**)

PUFFEN, w., o. — Spuwen. Hij puft den heelen dag.

PUG, znw., v. — Harde puntslag van eenen werptol op eenen anderen die neerligt of draait, bij D. B. *pugge* (**K.**), ook **Puuk** en te Antw. **Piko** genaamd. Geeft er nog maar wa' puggen op. Ik gaf zijnen top 'en pug, dat em openspolde.

PUGGEN, w., b. en o. — Met eenen werptol puggen of krachtige puntslagen geven op eenen anderen die neerligt of draait. D. B. (**K.**) 'Nen top puggen. Hij hèet op mijn non gepugd, dat er de spollen afvlogen.

PUILOOGEN, w., o. — Met uitpuilende oogen kijken, puilende oogen hebben. D. B. Hij puiloogde van colère.

Kil. Puyl-oogen, *oculos exerere*.

PUIMEN, w., b. — Met puimsteen glad wrijven, Fr. *poncer.*

PUIN, znw., o., zonder mrv. — Geld. Hij hée' puin (hij is rijk). — Dat w. is Bargoensch of dieventaal.

PUIN, znw., v. — Z. het mrv. PUINEN.

PUINBOER, znw., m. — Een landbouwer wiens akkers vervuild zijn en vol puinen en onkruid zitten.

PUINEN, znw., v., mrv. — De lange wortelscheuten van het Hondsgras, en het gewas zelf. Men geeft dien naam aan verschillende grassoorten, als aan den *Agropyrum repens* P. B., Fr. *agropyre rampant, chiendent*, den *Holcus mollis* L., Fr. *houlque molle* en de *Agrostis alba* L., Fr. *agroste blanche.* (**K.**), Hfft. De puinen zijn e leelijk onkruid. Ze' land is vergeven van de puinen. De puinen uitbuten mè' 'nen riek. 't Wemelt hier van de puinen. De puinen heeten ook, volgens de streek, **Paien, Peien, Panen** en **Pessemen.**

PUIST, znw., v. — Fr. *pustule.* Z. Wrdb.

— Fig. Drollige kerel, snaak. 'En vieze puist. 't Is 'en aardige puist van 'ne' jongen. Met die puist zoudde moeten lachen.

— Eiken stronk. (**N.-O.** der **K.**) Eike' puisten.

PUIT, znw., m. — Kikvorsch. (**N.** der **K.**) Kram. geeft dit w. voor gewest. op.

— Bij mulders. Ieder der houten haakskens die aan 't uiteinde der molenroeden vast zijn en waar men de litsen der zeilen in legt.

PUKEN, w., b. en o. — Z. PUGGEN.

PUL, PULLIE, POELIE, znw., v.

— Jonge hen. bij R. en Jong. *pul.* Uit de eieren die ik laten uitbru(d)en heb, zijn meest allemaal pullen gekomen. Hij hée' vier pullen en twee hanen verkocht. Hedde geen pullies te koop?

Kil. Poelie, *gallina.*

PULLEN, ook **PULKEN**, w., b. en o. — Met de nagels, met een mesje, enz. aan iets peuteren of plukken, Eng. *to pull*, Angels. *pullian*, bij D. B. *pulken*, bij M. *pulen*, Oostfri. *pûlken*, *pulen*, Noordfri. *pöln.* Pult de verf nie' van de deur. Men pult aan de roof van eene wond, aan de nagels, enz. Foei! kind, in oewe' neus nie' pulken! Die kwâjongen héet de stopverf uit 'et hout gepulkt.

— Afl. *Pulder, gepul, pulker, gepulk.*

PULLIE, znw., v. — Z. PUL.

PUMMEL, znw., m. — Loer, lummel, lomperd, Fr. *rustre, lourdaud.* G., OPPR. (Ook in Holl.-Limb., z. Sch.) 'Ne pummel van 'ne' jongen. 'Ne lompe pummel. Z. ook BOEREPUMMEL.

* **PUMMELEN**, w., o. — « Slaven, wroeten. »
Sch. zegt dat dit w. gebruikt wordt in een deel der Kemp.

PUNNEKE(N, znw., o. — Verkleinwoord van Punt, spits, Fr. *pointe.* Daar is gee' punneken aan m'n griffel.

PUNT, znw., o. — Stip, Fr. *point;* — leesteeken, o. en niet v. — J. — *Zijn eigen op zij(n) punt houden*, niet toegeven, voet bij stek houden. T., Kl.-Br. Ze ondervroegen 'em op alle manieren, maar hij hield 'em op ze' punt. Ge moet oe op oe' punt houwen.

— *Als 't op zij(n) punt komt*, als het er op aankomt, op het beslissend oogenblik. Gij hèt altijd veul praat, maar as 't op ze' punt komt, dan derfde nie' spreken.

PUNT, znw., m. en niet v. — Spits, vrklw. *puntje(n* en ook *punneke(n*, Fr. *pointe*.

— *Daar kunt ge 'ne(n) punt aan zuigen, zuigt daar 'ne(n) punt aan*, volg het na, zoo gij kunt. Oe' bruur hèet den eerste' prijs en gij de' leste' : zuigt daar 'ne' punt aan.

— *Het puntje van zijn ziel geven*, z. ZIEL.

PUNTBOOR, znw., v. — Z. WRINGBOOR.

PUNTEN, w., o. — Met puntwerk bezig zijn. D. B. Waar zitte nu weer aan te punten? Punten aan 'en horloge.

— Treuzelen, veel tijd verliezen aan kleine bijzonderheden in plaats van zijn werk dapper voort te zetten. D. B. Ge moet zoo nie' blijven punten aan da' werk; maakt da' ge gedaan hèt.

PUNTIJZER, znw., o. — Bij timmerl. Een kort, dik breekijzer of kapbeitel met een scherpen bek aan 't een uiteinde en eenen kop aan 't ander, waarop men slaat met eenen hamer, om eene groef te kappen in een stuk arduin, enz.

PUNTJE N, znw., o. — Bij timmerl. Z. ELSEN.

PUNTSTEEN, znw., m. — Baksteen die langs den eenen kant puntig uitloopt en gebezigd wordt bij het bouwen van welfsels.

PUNTWERK, znw., o. — Werk, dat veel geduld en nauwkeurigheid vraagt. D. B. 'Een horloge ineenzetten is puntwerk. Mè' puntwerk bezig zijn. Ik kan mè' zoo e puntwerk geene' weg; ik krijg 't er van op mijn zenuwen.

PUNTZAK, znw., m. — Puntige papieren zak, peperhuisje, waarin de winkeliers waren geriesen. Ook **Tipzak**.

PURPEL, znw., o. en bvw. — Purper, Fr. *pourpre*. E purpel kleed. Purpel is e schoo(n) koleur.

PUT, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Putten in de èerde klagen*, z. ÈERDE.

— *In 't put* of *in 't putteken van de(n) winter*, in het hertje, in 't midden van den winter.

— *'Ne(n) put maken om 'nen anderen te vullen*, eene nieuwe schuld maken om daarmede eene vroegere te betalen.

— Graf, Fr. *tombe*. Iemand in de' put helpen (de oorzaak zijn van iemands dood.) Diëë jongen zal ze' vader nog in de' put helpen.

— Diepte in de aardappelen. T., Kl.-Br. Er zijn witte pataten mè' roò en mè' blauw putten.

— Achterste, tot kinderen sprekende. (**A.**) Ik zal oe wa' kletsen op oewe' put geven. 'k Zal oe is onder oewe' put schuppen, as ge nie' wijs en zijt.

PUTKEEF en **PUTKUIP**, znw., v. — Planken afsluiting rond eenen bornput.

PUTLIGGER, znw., m. — Z. PUTZWIKSIE.

PUTMIK, znw., m. — Putgalg.

PUTRAD, PUTWIEL, znw., o. — Houten cirkel op den bodem van eenen put, waarop het metselwerk staat, Fr. *rouet*.

PUTROL, znw., m. — Rol over eenen bornput, waar rond de putketting loopt. T.

PUTSNEP, znw., v. — IJzeren haak, waar de putemmer in hangt. T.

PUTSTEEN, znw., m. — Soort van baksteen om den wand van eenen bornput te metsen. T.

PUTTEN, w., b. — Met de goes bewerken (bij blokmakers.)

PUTTEREN, PUTTERS, bw. — Bij spelende meisjes. Een der drie bikkelstanden.

PUTWIEL, znw., o. — Z. PUTRAD.

PUTZEEL, znw., o. — Touw om te putten. T., Kl.-Br.

PUTZWIKSIE, PUTZIKSIE, znw., v., **PUTZWIKSEL**, m. — Z. ZWIKSIE.

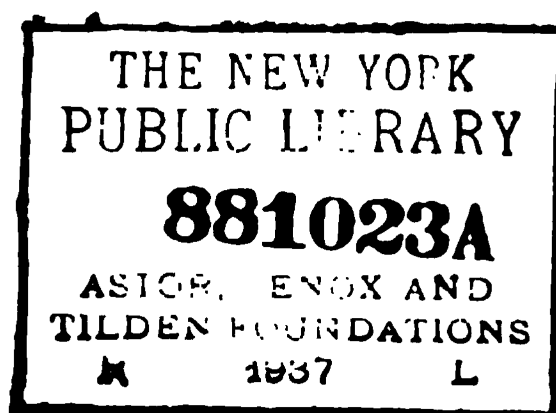
PUUK, znw., v. — Z. PUG.

PUUR, bw. — Waarlijk, gaar, om zoo te zeggen, D. B., B. Ik heb dezen nacht puur nie' kunnen slapen van 't lawijt. 't Is puur de moeite nie' meer weerd om er nu nog naartoe te gaan. Hij is puur versleten van te werken. Ik ben puur ziek. 't Is puur koud vandaag. Is da' nu 'ne mens(ch)? 't Is puur 'ne wilde.

PUUT, ook **PLUUT** en **PRUUT**, bw. — Plots, stijf, eensklaps, met strakke blikken. (K.) Hij bleef daar puut staan gapen. Puut op iet staan zien. Puut blijven zitten.

— Sch. geeft ook *piet* voor Antw. en de Kemp. Dien vorm heb ik nog niet gehoord.

PYRAMIDALEN, znw., v., mv. — Eene schoone, blauwe klokvormige bloem, *Campanula pyramidalis*.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
881023A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1937 L

R.

R. Syncope der R. (Zie Idiot., bl. 29.) In een gedeelte der provincie Antwerpen, namelijk in 't Noorden, wordt de *r* enkel uitgestooten vóór *st*, en dan nog maar alleen achter *ö*. Zoo zegt men *böstel*, *köst*, *wöst*, *döst*, *wöstelen*, enz. voor *borstel*, *korst*, *worst*, *worstelen*, enz., doch: *gärst*, *bärst*, *härst*, enz.

Te Antwerpen zijn ons geene andere voorbeelden van syncope der *r* bekend dan in *böstel*, *köst*, *wöst* en *eest* (eerst.)

In andere streken van 't N. der Kempen en in een gedeelte van 't W., behoudt men de *r* vóór *d* en *t*, maar niet vóór de sisklanken. *Härt*, *wörtel*, *märt* (merkt), *spärtelen*, *mörtel*, enz. Daarentegen *käs* (kers), *hözzel* (horzel), *bäst* (berst), *wäzzelen*, *vöst* (vorst), enz. — Nochtans, achter eenen langen klank blijft *r* gemeenlijk staan: *baors*, *schaors*, *vèèrs*, *kèèrs*.

Doch elders in 't W., in 't midden en 't Z. der Kempen, verdwijnt *r* vóór *d*, *t*, *s* en *z*, tenzij wanneer zij onmiddellijk door eenen langen klinker voorafgegaan is. *Mättelen* (martelen), *böst* (borst), *hät* (hert), *wöttel* (wortel), *gäst* (gerst), *zwät* (zwart), *köt* (kort), enz. — Daarentegen: *baord*, *pèèrd*, *Mèèrt*, *schaors*, *zuurder*, *gehoord*, enz.

Nochtans, in 't Z. en Z.-O., in de kantons Heist-op-den-Berg, Westerloo, Herenthals en voor een gedeelte in het kanton Mol, valt de *r* ook weg achter een langen klank. *Baod* (in 't Z.-O. *boad*), *pèèëd*, *Mèèët*, *schaos* (in 't Z.-O. *schoas*), *südder* (zuurder), *gehood*, enz.

— Nopens de verandering van *r* in *j* in *pjèèd*, *stjèèt*, enz., z. blz. 29.

— Invloed der R op den voorgaanden klinker. In 't Z.-O. der Kemp., o. a. te Vorst, Tongerloo en elders, veroorzaakt de *r* « swarabhakti » van de voorgaande lange *a*, *e* (zacht en zwaar), *o* (zacht) en *eu*. Men hoort er *haoᵊr* voor *haor* (haar), *weeᵊr* voor *weer*, *pèèᵊr* voor *pèèr*, *spooᵊr* voor *spoor*, *deuᵊr* voor *deur*, enz.

RAAD, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Het weer is om raad uit*, zegt men wanneer het niet goed weet of het overblijven of regenen zal.

RAAF, znw., v. — Wilde jongen, rakker, ruifel. (A.) 'En raaf van 'ne' jongen.

— *Domme raaf*, *stomme raaf*, dom vrouwspersoon.

— Fr. *corbeau*. Verg. *Stelen gelijk de raven*, *gelijk 'en raaf; zoo dom als 'en raaf*.

RAAK, znw., m. en niet v. — Stam van Raken.

— *Den raak hebben*, iets moeten lijden, tegenspoed ondervinden. T., R., Kl.-Br. Hij hée' leelijk den raak gehad in zijne' stal met de ziekte. Ik heb nogal dikwijls den raak. (Ook in 't Mdnl., z. OUD., V, 759.)

— *Op den raak schieten, werpen*, op den tref, gelijk het lukt. R. Zie GERAAK.

RAAL, bvw. — Z. RÈÈL.

RAAM, znw., v. en niet o. — Z. Wrdb. T., R., J., B.

RAAMIJZER, znw., o., zonder mrv. — Bij smeden, enz. Het ijzerwerk van een venster, waar de ruiten in vastgemaakt worden, Fr. *fer-à-vitre*.

RAAMPOMP, znw., v. — Venstersluiting, bestaande uit eene lange ijzeren staaf, waaraan in 't midden een handvat is, dat men op- en neerdraait om het venster te openen of te sluiten, Fr. *espagnolette*.

RAAMSTOK, znw., m. — Bij mulders. Ieder van de twee horizontale riggels, die op de kist liggen en den graanbak dragen.

RAAMZAAG, znw., v. — Zware zaag in een raam, dat door twee mannen bewogen wordt om eenen stam in planken te zagen. In plaats van de raamzaag gebruikt men nu meest de kraanzaag, die nog zwaarder van blad is, maar zonder raam. De lattenzagers gebruiken nog eene raamzaag, doch deze wordt maar door eenen man bewogen.

RAAP, znw., v. — Fr. *navet*.

— Spr. *In iemands rapen geloopen* of *gescheten hebben*, hem vergramd, misnoegd hebben.

— *'t Gaat daar met de rapen in de(n) pot (op)*, zegt men van een huishouden waar men niets overhoudt van de inkomsten, maar alles verteert. Hij wint veul geld, maar wat help' 'et? 't Ga' met de rapen in de' pot.

— *Blozen gelijk 'en geschelde raap*, zeer bleek zien.

— *E gezicht hebben gelijk 'en raap*, een zeer bleek gezicht.

— Fig. Groot, ouderwetsch zakuurwerk. Gij hèt die raap zeker van oe' grootvader geërfd?

RAAPAPPEL, znw., m. — Afgevallen appel. Geëft die raapappelen maar aan de kinderen.

RAAPBEET, znw., m. — Koolraap, Fr. *rutabaga*, eene voederplant.

RAAPBOTER, znw., v. — De boter die de koeien geven in den tijd dat men ze veel rapen voedert.

RAAPBROOD, znw., o. — Raapkoek. (**Z.** der **K.**)

RAAPSMOUT, znw., o. — Olie uit raapzaad geslagen. Kil. Raep-smout, *oleum rapacium*.

RAAPTOL, znw., m. — Z. RAAPBEET.

RAAPZAAD, znw., o. — Het zaad van de raap, Fr. *graine de navet.*

— In Holland beteekent het Koolzaad, Fr. *navette*, *colza*, waarvoor wij *sloorzaad* zeggen.

RAAR, bvw. — Fr. *rare.*

— Gep. w. *Zelden of raar*, *raar of zelden*, zeer zelden, bijna nooit. Zoo iet gebeurt zelden of raar. 't Is raar of zelden dat hij hier komt.

— *'Nen rare kèrel*, *'nen rare vogel*, een vies, een kluchtig man.

— Spr. *Rare mannen hebben rare baarden*, vieze mannen hebben aardige manieren.

RAAS, znw., m. — Geschreeuw, gerucht. Maakt daar zoo 'nen raas nie' over. Den raas is veul erger as de daad.

RAASDIG, GERAASDIG, bvw. — Razend, dol. 'Nen raasdigen hond. Hij was raasdig kwaad. De kat was geraasdig.

Ons-Lievrouwken trapt op 't zand,
Zonder stok of stapel in heur hand,
Met de zeven psalmen in heure(n) mond:
Keert daarmee den *raasdigen* hond.
Ik ben deze(n) mergend vruug opgestaan,
Ik heb Sint-Huibrechts kloksken hooren slaan:
Raasdigen hond, sta stil,
Want het is Sint-Huibrechts wil.

(*Bezwering tegen eenen razenden hond.*)

RAASKLOOT, znw., m. — Razer, manspersoon die veel geraas maakt.

RAASKONT, znw., v. — Vrouw die bij 't spreken veel geraas maakt.

RABARBEL, REBERBEL, znw., m., niet v. — Rabarber.

RABAT (klemt. op *bat*), znw., o. — Bij timmerl. Groef waarin een raam of deur schuift, Fr. *coulisse.*

— Vensterroede, Fr. *croisillon.* De ruiten worden in de rabatten met stopverf vastgezet.

RABATSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Sponningschaaf, boorschaaf, Fr. *guillaume.*

RABAUW (klemt. op *bauw*), znw., m. — Schelm, deugniet, Fr. *fripon*, *ribaud*, *vaurien.* D. B., bij Kram. *rabaut.* Hij loopt altijd mè' schelmen en rabauwen. 't Is 'nen eersten rabauw.

— Soort van laten appel, met eene grauwe schel, zuurachtig van smaak. De Wrdb. vertalen *rabauw* door *capendu*, maar dat is 't niet.

RABOE (klemt. op *boe*), znw., m. — Uitschot, bocht, Fr. *rebut.* Raboe van volk. Raboe van graan.

RABOT (klemt. op *bot*), znw., m. — *Op rabot gaan*, op zwier gaan, de herbergen afloopen en zich bedrinken. Fr. *riboter*. D. B. Hij héet de heel week op rabot geweest. Mijne gebuur laat van eene' pas ze' werk staan en gaat op rabot.

RABOTTEN, w., o. — Slempen, op rabot gaan. T. Hij héet heel de week gerabot. Hij doe' nie' as zuipen en rabotten.

***RADUINEN**, z. *RANDUINEN.

RAF, tw. — Dient om eene rasse daad uit te drukken. T., R. Raf! daar leet den heelen boel op de' grond. « Raf! hij wipt ineens het kussen af! » (VAN DROOGENBROECK, *Zonnestralen.*)

— Bw. Spoedig. Maakt oe raf de deur uit.

— Znw., m. Oogwenk. 't Was op 'nen raf gedaan.

RAFELBERD, znw., o. — Berd waarop men rafelt. Op het rafelberd gooien.

RAFELEN, w., o. — Met teerlingen werpen op het rafelberd. Op de kermissen wordt er gerafeld. Rafelen veur kluppelkoek.

RAFELS, znw., o. — Ravels, een dorp in de Kempen.

RAFFEL, tw. — Z. RAF.

***RAGERSHOOFD**, znw., o. — « Wordt, volgens Sch., in de Kemp. soms gebezigd voor Raagbol, Fr. *boussoir*.

RAGGEN, w., o. — Wild, onstuimig, heen en weer loopen, op iemands lijf gaan hangen of met zijne kleederen trekken of sleuren, sprek. van kinderen. (N.-W. der K.) Hfft. Dieën dwaze jongen ragt overal deur. Loopen en raggen.

— Wordt ook gezeid van het wild loopen van koeien in de weide, die stierig zijn en op andere koeien springen.

— Met het lichaam tegen iets wrijven en schuiven, hangen, leunen. (N.-W. der K.) (Ook in N.-Holl., z. B.) Zit zoo niet te raggen op oewe' stoel. Sta' zoo niet tegen de' muur te raggen. De koei doe' niks as tegen heure' staak raggen.

— Afl. *Ragger*, *gerag*.

RAISONNATIE, znw., v. — Redeneering, gesprek. T., R. Ze waren mè' malkandeien druk in raisonnatie. Is da' nu 'en raisonnatie die ge vertelt?

RAKELEN, w., b. en o. — Met het rakelijzer de gloeiende kolen in den oven omroeren, Fr. *remuer la braise*, bij D. B. *rokelen*. Den oven rakelen. In de ass(ch)e rakelen. Ook **Reukelen**.

Kil. Raeckelen het vier, *rutabulo prorvere ignem*.

RAKELIJZER, znw., o. — IJzer om den oven te rakelen.

RAKELSTOK, znw., m. — Lange stok om den oven te rakelen.

RAKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Van 'en kwa(d)e hand geraakt zijn*, betooverd zijn. R.

— *'k Zal hem raken*, zegt men dreigender wijze om te beteekenen dat men zich zal wreken over eenig ongelijk. Wacht maar totda' 'k 'em zien, ik zal 'em raken, de kwâtong! Ge hèt mij belasterd, maar 'k zal oe raken, kèrel!

RAKKEN, w., o. — Woest loopen, overal doorheen loopen. (K.) Dieë jongen rakt overal maar deur. Over de straat rakken. Hij rakt deur boss(ch)en en kanten. Overal naartoe rakken. — Vrglk. RAGGEN.

— Gep. w. *Rakken en brakken.*

— Afl. *Gerak, rakker.*

RAKKER, znw., m. — Wilde jongen, woelige straatjongen. 'Nen rakker van 'ne' jongen.

— Ruwe, onbeschaafde kerel. Da' zijn daar rakkers in dat dörp.

— De Wrdb. vertalen het door *vaurien*, deugniet.

RAKKEREN, w., o. — Z. RAKKEN.

RAM, znw., m. — Zeker kaartspel. 'En rammeken doen. 'Nen ram spelen.

RAMMEL, znw., m. — Rammelaar, een kinderspeeltuig, Fr. *hochet*.

— Vracht slagen. Rammel krijgen. Iemand rammel geven.

RAMMEL, znw., v. — Rammelaarster, babbelaarster, Fr. *caqueteuse.*

RAMMELEN, w., b. — Aframmelen, eene rammeling geven. Ik zal dieën deugeniet rammelen!

— Onp. Wordt gezeid van het gewone klokkenspel, dat het slaan der uren of halve uren voorafgaat. 'Et rammelt op den toren. Het is vier uren gerammeld.

RAMMELKONT, znw., v. — Rammelaarster, wauwelaarster, Fr. *caqueteuse.*

RAMMEN, w., o. — Naam van een kaartspel. Willen me wa' gaan rammen? Me hebben gisteren den heelen avend geramd.

RAMMENANT (klemt. op *nant*), znw., m. — Uitschot, overgeschoten bucht. (Ook in Brab., z. Sch.) Rammenant van appelen, peren, enz. Daar lee' nog wa' rammenant van patаten, voeiert die aan de verkens op.

RAMMENATS, znw., v. — Rammenas, Fr. *raifort noir*, L. *Raphanis niger.*

RAMMETIEK, bvw. — Z. ROMMETIEK.

RAMOER, znw., m. — Hetzelfde als Rumoer, gedruisch, geraas, Fr. *tapage, vacarme.* D. B. Ik hoorde gisteren nacht 'en hevig ramoer op de straat. Stil daar, met da' rumoer!

Kil. Rammoer, romoer, *rumor, turba.*

Nijhoff 16 Dec 1936

RAMOEREN en **RAMOEZEN**, w., o. — Rumoeren, geruch maken. Wat hoor ek daar ramoeren? Ze zijn heel den nacht aan 't ramoezen geweest.

Kil. Rammoeren, *tumultuare*.

RAMPLEMENT, REPPLEMENT, znw., o. — Vermaning, berisping, Fr. *réprimande*, te Antw. **REPPREMENT**, bij Dr. *rapplement*, bij M. *rappelment* en bij B. *rappellement*, *rapplement*. Iemand e ramplement geven. Hij kreeg 'en repplement, omdat em zijn boodschap slecht had gedaan.

RAMULT (klemt. op *mult*), znw., o. — Rumoer, gedruisch, oproer. Daar was veul ramult in die herberg. Te midden van 't ramult kwam ik binnen. Ze maakten groot ramult.

— Bij D. B. is 't w. vr.

RAND, znw., m. — Bij schoenmakers. Eene strook leder, die met den zoom van het overleer vastgenaaid wordt aan den binnenzool en dan aan den lapzool, in de Wrdb. Brandzool, Fr. *trépointe*. D. B.

***RAND**, znw., m. — « *Uit den rand eten*, overvloedig eten. » Sch. geeft die uitdrukking voor de Kemp.

RANDEN, RANNEN, w., b. en o. — Overslaan, verzuimen, achterlaten wat men gewoon is te doen. **(K.)** Ik ben gewoon van alle dagen naar de mis te gaan, maar vandaag zal ik is randen. 's Zondags 'et lof randen. Hij komt alle weken naar de vergadering, maar vandaag héet em gerand.

— Wordt ook gezeid van hennen die den eenen dag leggen en den anderen niet. Ons zwarte hin randt overanderen dag.

Kil. Randen, *supersedere opus, omittere opus*. Randen, *dicitur gallina cùm intermittit ponere ovum ad unum ant alterum diem*.

***RANDUINEN, *RADUINEN**, w., o. — Heeft, volgens Sch., te Antw. nog dezelfde beteekenis als In 't wilde rondloopen.

Ik heb dit w., hetwelk bij Kil. staat, bij 't volk nog niet gehoord.

RANG, znw., m. — Zwarte ring dien men soms in aardappelen aantreft. **(K.)** Ons pataten zijn vol rangen en weeren. Z. GERANGD.

RANGMAAI, znw., v. — De made der schorskevers, Lat. *Scolytidæ*, een kleine witte worm, die in de schors en in het hout der boomen leeft en er gangen in graaft.

RANK, znw., m. en v. — Fr. *sarment, vrille*. Z. Wrdb. J.

— De slanke stengel van erwten, boonen, hop, winde, enz. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— Naam dien men geeft aan verschillende rankende planten, zooals b. v. aan de Haagwinde, L. *Convolvulus sepium*.

RANNEN, w., b. en o. — Z. RANDEN.

RANST, znw., v. — Ieder van de berderen of planken, die men aan den houtdok onder de stapels gezaagd hout legt, om ze tegen de vochtigheid van den bodem te beveiligen. **(A.)**

RAP, bvw. — Vlug, behendig, gauw. Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo rap als 'nen haas, als 'nen hert, als de wind, als 'ne weerlicht, als 'ne pijl, als de blaren die waaien.*

RAP, znw., v. — Puist, vooral in het aangezicht of het hoofd. Z'n heel gezicht sta' vol rappen en puisten.

RAPALIE (klemt. op *pa*), znw., v. — Schuim van volk, gepeupel, janhagel, bij Sch. *rapaile, rapailje, raspalie,* bij Kram. *rapalje.* Rapalie van volk.
Kil. Raepalie, *popellus.*

RAPELING, znw., v., zonder mrv. — Bijeengeraapt, afgevallen fruit. D. B., Sch., T.

RAPEN, w., b. — Z. Wrdb.
— *Iet rapen,* tot schande komen, bedrogen worden, sprek. van een meisje. R.

RAP EN RUI(G, znw., o. — Schurftig volk, slecht volk, Fr. *canaille.* (K.), bij M. *rap* en *roet.*

RAPPIGHEID, znw., v. — Gauwheid, behendigheid. T., R.
— Spr. *Alles is 'en weet, maar vlooien vangen is 'en rappigheid.*

RAS(CH), bvw. — Loslijvig, Fr. *relaché, ayant ventre lâche.* Ras(ch) zijn in den buik. Ik eet van die gruunte nie' meer, want ik wör' der veul te ras van. As de koeien te veel groen voeder krijgen, dan worden ze rasch.
— Kil. Rasch in den buyck, *foriolus: cita alvo.*
— Zoo droog dat het breekt, sprek. van planten. (K.) T., D. B. 't Hooi is zoo ras(ch) dat 'et breëkt.

RASKEDEPEU, znw., o. — Janhagel, slecht, gemeen volk.

RASTEEL, RESTEEL (klemt. op *eel,* scherpe *e*), znw., o. — Hooireep, ruif voor de peerden, Fr. *râtelier.* (N. der K.) D. B. (Ook in Brab. en de omstreken van Bergen-op-Zoom, z. Sch.)

RAT, znw., v. en in sommige streken o. — Fr. *rat.*
— *Oostindis(ch)e rat,* meerzwijntje, Fr. *cochon d'Inde.*
— Wakker, levendig, slim kind. Da' kind is 'en rat. 'En rat van e kind.
— Slimmerik, iemand die alles in 't geheim achterhaalt om er zijn voordeel mee te doen.
— *Frans(ch)e rat,* Fransche gelukzoeker.
— *Vreemde rat,* vreemde gelukzoeker.
— *Kale rat,* kaalaard, arme duivel, die als iemand voornaams wil doorgaan.
— Spr. *Daar zitten ratten in onze(n) kèès,* wij worden bestolen.
— *Van de ratten gepoetst* of *geneukt zijn,* slim, listig, doortrapt zijn.

RAT, RATS, bw. — Geheel en al, midden door. Wordt gebruikt met *af, in tweeën, op, over, uit*, enz., bij D. B. *grat* en *rat*. De pijp viel, en rat kapot! Hij kapte zijne' vinger rats af. De stok brak rat deur. Ik trok 'et zeel rats in tweeën.

RATEL, znw., v. — Vrouw die overvloedig babbelt. 'En ratel van e wijf.

RATEL, znw., m. — Reutel, doodsreutel, Fr. *râle, râlement*. D. B. Met den ratel in de kèèl liggen.

— Spr. *Den ratel in de kèèl hebben*, bijna geruineerd zijn.

RATELEN, w., o. — Reutelen, den doodsreutel hebben. Hij ratelde en stierf.

RATELS, znw., m., mrv. — Een onkruid dat veel in sommige weiden aangetroffen wordt, Fr. *crête-de-coq*, L. *Rhinanthus minor* Ehrh. Eene grootere variëteit treft men aan in 't koren, te weten de *Rhinanthus major* Ehrh. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Z. ook D. B. en M.

RATS, bw. — Z. RAT.

RATTEKE(N, znw., o. — Troetelnaam voor kleine kinderen. Kom hier, me' klein ratteken!

RATTEKE(N)SMEULEN, znw., m. — Raderkensmolen, Fr. *carrousel à vélocipèdes*. (Lier.)

RATTEKLEM, znw., v. — Eene klem of knip om ratten te vangen.

RATTEKOP, znw., m. — Iemand wiens haar onregelmatig, met habben en trappen, geknipt is.

RATTEKRUID, znw., o. — Wilde munt die in akkers en grachten groeit, Lat. *Mentha arvensis* en *Mentha aquatica* L.

RATTEN, w., b. — Heimelijk wegnemen. T., R. Hij héet daar wa' gerat. Ze hebben mijn geldbeurs gerat.

***RATTENKRUID**, znw., o. — « *Zoo slim als rattenkruid*, zeer slim, loos. »

Sch. geeft die uitdr. voor de Kemp. en Antw.

RATTEVANGER, znw., m. — Slag van kleinen hond, die ratten vangt.

RATTIG, bvw. — Afzichtelijk, vuil en kaal. Hij had me zoo 'nen rattige' frak aan. Gij ziet er zoo rattig uit.

RAUW, znw., m. en niet *rouw*, zooals Sch. schrijft. — Aarden stoofpot. (K.) Men stooft roôkoolen, vleesch, enz. in 'nen rauw.

RAVATTER (klemt. op *vat*), znw., zonder lidw. — Vracht slagen. Z. der K.) Ravatter krijgen. Iemand ravatter geven.

RAVATTEREN, w., o. — Aframmelen, slagen geven. (Z. der K.) Ze pakten 'em vast, en ze begosten er is goed over te ravatteren.

RAVATTERING, znw., v. — Rossing, pak slagen.

RAVEELEN (klemt. op *vee*), w., o. — Dwaas en wild loopen, ravotten. Hij hèet den heelen dag op de straat geraveeld.

— B. Bemorsen, verscheuren, sprek. van kleederen. R., D. B. (Ook n Vl., z. Sch.) Wat hedde oe' kleed leelijk geraveel l ! Z. Sch. en Kil.

RAVELLEKEN (klemt. op *vel*), znw., o. — Straatliedje, straatdeuntje. (Z. der K.) Hij kan van alle ravellekens. Speëlt nog is e ravelleken.

RAVENS, (klemt. op *vens*), znw., v. — Wraak, Fr. *revanche*. Ge hèt 'em kwaad gedaan, maar hij zal wel ravens nemen.

RAVETS (klemt. op *vets*), znw., v. — Gemeen feestje. (Z. der K.) T. Da' meisken lōpt alle ravetskens en kermiskens af.

***RAVETS**, znw. (gesl. ?). — Beteekent volgens Sch., te Antw. een straatliedje, een straatdeuntje.

RAWENS(CH), bvw. — Z. ROUWAANS(CH).

RAVOT (klemt. op *vot*), znw., m. — *Op ravot gaan*, z. RABOT. (A.)

RAVOTSEN, w., o. — Hetzelfde als Ravotten, wild stoeien, dwaas loopen en spelen. (K.)

RAVOTTEN, w., o. — Op zwier, op rabot gaan, wallebakken, Fr. *riboter*. (A.)

REAAL, bvw. — Mild, vrijgevig, ruimgeefsch, Fr. *large*, *libéral*. R., D. B. M., te Antw. **RIAAL**. Gij zij' veul te reaal mee oe' geld. 'Nen realen heer. As hij geld hèet, is hij ruim reaal genoeg.

— Groot, ruim, wijd. E reaal huis. Ik zal reaal toekomen mè' mij' geld. 'Nen reale prijs. Ik heb hier reaal plaats genoeg. 'En huis mè' reaal kamers.

REBBE, RIBBE, znw., m. — Vocatief van konijn. T., R., D. B., Kl.-Br.

— In 't Z. der Kemp. ook gebruikt als vocatief van Geit.

REBERBEL, znw., m. — Z. RABARBEL.

REBBIGEPEU, znw., o. — Janhagel, slecht volk. (Z. der K.)

RECHT, bvw. — Fr. *droit*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo recht als 'en kèèrs*, *als 'nen bout*, *als 'ne pijl*, *als 'en naald*, *als 'nen draad*.

— *Recht op recht gaan*, den kortsten weg nemen, geenen omweg maken. As ge deze' weg neemt, dan gade recht op recht.

— *Recht deur*, *recht veur de vuist*, oprecht, niet geveinsd, Fr. *sincère*. Dieë mens(ch) is recht deur. Hij hèet altijd recht veur de vuist geweest.

— *Recht in zijn schoenen gaan*, eerlijk zijn in zijnen handel en wandel. D. B., T. As ge recht in oe' schoenen gaat, dan moette u aan 't klappen van de mens(ch)en nie' stooren.

— Men gebruikt *recht* en *rechtsch* voor *rechter*. De rechts(ch)e hand. Mijnen rechts(ch)e voet. Zijnen rechten arm.

Zoo ook *slink* en *slinksch* voor *linker*.

— *Ten rechte*, te recht. Den brief is nie' ten rechte gekomen. Da' geraakt nooit nie' meer ten rechte.

RECHT, znw., o. — Fr. *droit*.

— Spr. *Kört recht spelen me(t) iet*, er spoedig een einde aan maken. Den baas hée' kört recht gespeeld mee' eene van zijn gasten, en 'em maar seffens aan de deur gewalst.

— *Recht doen tegen iemand*, hem gerechtelijk vervolgen.

— *Recht is recht, zee den boschwachter, en hij sloeg ze' wijf in de boet.*

— *Daar niks is, verliert de keizer zijn recht*, die niet heeft, kan niet geven.

— *Onder zijn kerkelijke rechten liggen*, de laatste HH. Sacramenten ontvangen hebben. Z. ook KERKERECHTEN.

RECHTER, znw., m. — Breede, dikke loopplank, die als een brugsken de verbinding vormt tusschen den kaaimuur en de schepen, bij den wal liggende. (**A.**)

RECHTS(CH), bvw. — Z. RECHT.

RECHTZETTEN, w., b. — *Iemand rechtzetten*, hem min of meer krachtdadig, nadrukkelijk, gevoelig tot zijne plicht brengen, hem tot rede brengen, Fr. *arranger*. Hfft. Hij wilt oe nie' gehoorzamen? Ewel, ik zal ik 'em is rechtzetten.

RECHTZINNIG, bvw. — Oprecht, rondborstig, eerlijk, Fr. *sincère, franc, probe*. Hflt., Sch. Ik heb 'em altijd aanzien veur 'nen rechtzinnige' mens(ch). Rechtzinnig de waarheid zeggen. Hij is rechtzinnig bekeerd. God vergeeft onze zonden niet, als ons berouw niet rechtzinnig is. Hetgeen ik u zeg, is rechtzinnig waar, de rechtzinnige waarheid.

Kil. Recht-sinnigh, *integer, sincerus animo, aequus*.

REDELIJKSKENS, bw. — Zus en zoo, niet al te best. D. B. Hoe gaget met de' zieke? Wel zoo maar redelijkskens.

REDEN, znw., v. — 1° Denkvermogen, Fr. *raison*; 2° beweegreden, Fr. *motif*, mrv. *re(d)en* en *rede(n)s*. Met reden en verstand begaafd zijn.

— *In de reden*, redelijk, tamelijk, Fr. *passablement*. Hoe gaget met de gezondheid? Wel zooal in de reden.

— *Alle re(d)en plaats geven*, redelijk zijn, Fr. *être raisonnable*. 'Ne mens(ch) moet alle re(d)en plaats geven.

— *Iet zeggen veur zijn reden*, iets zeggen om zekere redenen die men heeft, zijne meening te kennen geven bij iemand die min of meer anders denkt. D. B. Ik zeg veur mijn reden da' zoo iet belachelijk is Ik bestruften 'em omdat hij gisteren nie' op de vergadering nie' geweest had, maar hij zee veur zijn reden, dat hij geenen tijd had om er naartoe te komen.

— 3° Woordvoering, gesprek, Fr. *paroles*, *propos*, *discours*, mrv. *redens*. Hij héet daar 'en schoon reden uitgesproken. Slechte redens vertellen.

— In de beteekenis van 't Fr. *motif* zegt men zoowel *reëen* (zachte *e*), als *reden* en in 't mrv. *reëen* en *redens*, doch in de andere opvattingen van 't w. is 't altijd *reden*.

REE (zachte *e*), znw., v. — Greppel.

— Spr. *Geen reeën me(t) iemand kunnen schieten*, er niet mee kunnen overeenkomen, hem geene rede kunnen doen verstaan. Z. ook RICHT.

REEK (zachte *e*), znw., m. — De vruchtbaarheid, de goede staat van eenen akker. (**K.**) In of uit den reek zijn. Da' land is uit den reek (het is in slechten staat).

— Men zegt ook van een huis, dat het *uit den reek* is, wanneer het overal begint te vervallen.

— In N.-Br., zegt Hfft., bet. het hetgeen voor het bebouwen en bewerken, het bemesten en bezaaien van het land betaald wordt, alsook het mest en het zaad in het land stekende.

RÈÈL, RAAL, REIL, bvw. — Dun en lang, rijzig, rank, Fr. *grêle*, *svelte*, *élancé*, bij D. B. *raal*. Hij is lank en rèèl. 'Nen rèle jongen.

Kil. Rael, reel, *tenuis*, *exilis*, *gracilis*.

REENGENOOT (uitspr. *regənoot*), znw., m. — Dat w. wordt in de Kemp., voornamelijk op de plakkaten der notarissen nog gebruikt voor Eigenaar die met zijne goederen aan die van andere paalt. Hfft., Jong. (Ook in Brab., Belg.-en Holl.-Limb., z. Sch.)

Kil. Reen-ghenoot, *vicimus*, *confinis*, *affinis in agris*.

REEP (scherpe *e*), znw., m. — Houten hoepel, Fr. *cerceau*.

— Spr. *Reepen snijden*, vluchten, de plaat poetsen, Fr. *prendre la poudre d'escampette*. Hij is gaan reepen snijen mee' 'en andermans geld.

— Ruif waar de peerden hun hooi in hebben, Fr. *râtelier*. T., R., M. (Ook in Belg. en Holl.-Limb., Drenthe en Neders., z. Sch. en M.) Bij Jong *reup*. 't Pèèrd hée' geen hooi meer in zijnen reep.

— Bij slotmakers. Smal plaatje dat in de kas van een slot geplaatst is en in den kerf van den sleutel past. Het dient om het opendoen door middel van valsche sleutels te beletten, Fr. *bouterolle de serrure*. D. B.

REEP (zachte *e*), znw., v. — Hetzelfde als Repel in de Wrdb., soort van ijzeren kam om de zaadbollen van de vlasstengels te scheiden, Fr. *drège*. D. B. (Ook in Vl., West-Brab. en Limb., z. Sch.)

Kil. Repe, *instrumentum ferreum quo lini semen stringitur*.

REEP (scherpe *e*), bw. en tw. — Weg, ontsnapt, gevlucht. De vogel is reep. Reep! hij is de gaten uit!

REEPEL, Kemp. ook **REIPEL,** znw., m. — Smalle band of strook. 'Nen reepel papier. 'En reepeltje laken afsnij(d)en. 'Ne smallen reipel. 'Ne langen reepel. « Dit zeggende, greep hij het boek weder vast en ging het in *reepels* scheuren. » (ZETTERNAM. *Mijnheer Luchtervelde*, 11.)

— Wordt ook gezeid van eene strook of streep grond. Ik heb daar nog 'nen reipel grond liggen, dieën ik wil verkoopen. Op da' reepeltje plant ek bloëmen.

REEPEKLIEVER, REEPEMAKER, znw., m. — Hoepelmaker, Fr. *cerclier*.

REEPEN, w., o. — Hoepelen, met den reep, den hoepel spelen, Fr. *jouer au cerceau*. De kinderen reepen gèren.
Kil. Reepen, *circulo ligneo ludere*.

REEPHOUT, znw., o. — Hout, waaruit reepen gekloven worden.

REEPKOOR(D), znw., v., **REEPZEEL**, o. — Dik touw, dienstig voor de reepen van mulders, brouwers, enz.

REEPKRAM, znw., v. — Ieder van de ijzeren krammen aan eene huifkar, waar de reepen in steken over welke de huif gespannen wordt.

REEPZEEL, znw., o. — Z. REEPKOOR(D).

REES. Tweede hoofdvorm van Reizen.

REESEL, znw., m. — Hetzelfde als het Holl. Rist, tros, sprek. van dingen die in eene rij samenhangen, bij D. B. en Kil. *reesem*. Sch. (V. D. vermeldt het als gewest.) 'Nen reesel sleutels. 'Nen reesel ajuin. De rupsen hangen mee' heelder reesels in de boomen.
— *'Nen reesel pèèrden*, peerden die met koorden aan toom en steert samengebonden, op eene rij de eene achter de andere voortgeleid worden, b. v. naar eene merkt. 'Nen reesel van negen pèèrden.

REESELEN, w., b. — Tot eenen reesel samenvoegen. Reeselt die pèrels eens.
— Met koorden aan toom en steert verbinden, sprek. van peerden. Pèèrden reeselen.

REETEN, w., b. — Hetzelfde als Rotten of Roten in de Wrdb., vlas in 't water gedompeld houden gedurende eenige dagen, opdat de bast afscheide van den stengel, Fr. *rouir*, bij V. D. *reten*. (K.) Vlas reeten in 'ne' vijver. Gereet vlas.
— Ook o. Laat 'et vlas nog maar 'nen dag of twee reeten.
Kil. Reeten het vlas, *praeparare linum in aquis*.

REETPUT, znw., m. — Put waar men vlas in reet.

REFTER, znw., m. — Eetzaal in een klooster, eene kostschool, Fr. *réfectoire*. D. B.

REGARDE, znw., v. — *Iet laten uit regarde veur iemand*, uit achting voor iemand. Van 't Fr. *égard*. Ik zou hem kunnen vervolgen deur de politie, maar ik laat het uit regarde veur ze' vader.

REGEL, znw., m. — Liniaal, Fr. *règle*. D. B. Mè' 'nen regel lijnen trekken.
— Volgens Kram. wordt dit w. weinig of niet gebruikt. Hier wel.

REGELATIE, znw., v. — Overleg, Fr. *arrangement.* T., R., Kl.-Br. Gij hèt geen goeí regelatie.

REGELÈEREN, w., b. — Regelen, schikken, Fr. *règler.* T., Kl.-Br., R. Regeleert da' ge' tegen drij uren gedaan hèt mee' oe' werk, dan kunnen me gaan wandelen.

— Overleggen, Fr. *arranger.* Daar is niks meer aan te veranderen, 't is zoo geregeleerd.

— Bestemmen. Da' stuk land is geregeleerd veur koren.

— In staat stellen of zijn. Dat huis is slecht geregeleerd om winkel te houwen.

Ook bij T.

REGELEN, w., b. — Langs eenen regel of eene liniaal lijnen trekken op papier, enz., Fr. *ligner.* Z. AFREGELEN.

REGELET (klemt. op *let*), znw., o. en v. — Regel, liniaal.

REGELPEN, znw., v. — Potlood. (Z. der K.) T.

RÈGEN en **RÈGER,** znw., m. — Regen, Fr. *pluie.*

***REGENBLOESEM,** znw., m. — « De kleine witte wolkjes, waaraan de landbouwers, in den zomer, na eene lange droogte, meenen te voorzien dat het in 't kort zal regenen. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

RÈGENEN en **RÈGEREN,** w., onp. — Regenen, Fr. *pleuvoir.* — Spr. *Als 't règent uit den Oosten, règent het zonder vertroosten.* — Wordt soms met *ze* als onderw. gebruikt. Ze règenen goed aan. — Ook b. 't Zou 'en goei bui moeten règeren.

REGENOOT, znw., m. — Z. REENGENOOT.

RÈGER, znw., m. — Regen.

— Gep. w. *Deur règer en slèger,* door alle slecht, nat weder. De briefdragers hebben 'et onder de mer(k)t niet, zij moeten alle dagen deur règer en slèger.

RÈGEREN, w., onp. — Z. RÈGENEN.

REGGELOT (klemt. op *lot*), znw., v. — Verbastering van 't Fr. *reine-Claude,* soort van groene pruim.

REGISTER, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. D. B., R., J. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.)

— Spr. *'Nen anderen register trekken,* op eene andere manier te werk gaan dan met tot nu toe placht. Nudat hij getrouwd is, zal em 'nen anderen register moeten trekken.

REI, znw., v. — Bij metsers, timmerl. en andere ambachten. Lat of maat die men tegen den muur houdt om te passen. B.

REIFELEN, w., o. — Hetzelfde als Rafelen, uitrafelen, Fr. *s'effiler.* Da' goed reifelt fel.

REIGERD, znw., m. — Wordt door sommigen gebruikt voor Reiger, Fr. *héron.*

REIL, bvw. — Z. RÈÈL.

REILATTEKE(N, znw., o. — Bij timmerl. Ieder van de twee latten van 45 tot 50 cm. lengte, die men op de beide uiteinden eener plank zet bij het schaven, om te zien of het hout recht en van scheelte geschaafd is. Ook **Schèèltelatteke(n.**

REIPEL, znw., m. — Z. REEPEL.

REIS, znw., v. — Z. Wrdb.
— *Van 'en kaal reis komen,* z. KAAL.
— *Altijd 'en mert of 'en reis hebben,* z. MERT.

REIS, REISKENS, REIZEKENS, RES, RESKENS, RIS, RISKENS, bw. van tijd en van plaats. — Juist, precies, Fr. *tout juste;* nauwelijks, Fr. *à peine;* lichtjes, eventjes, Fr. *légèrement, un peu.* Het is meest altijd voorafgegaan van *maar.* Hij was nog maar reis vertrokken, as gij kwaamt. Ik had maar reiskens den tijd om 'nen boterham te eten, en daarmee moest ik weeral voort. Hij hèèt hier reizekens binnen geweest. Drinkt wa' meer, ge komt maar reskens mee oe' lippen aan 't glas. Ik kwam maar riskens aan zij' lijf, en hij begost te grijzen. Doet dieën boek is reskens open. Ik gaan eens res buiten, ik kom seffens terug.
Z. ook D. B., i. v. *rechts.*

REISCHAAF, RIJSCHAAF, znw., v. — Schaaf die langer en zwaarder is dan de strijkblok en dient om het hout, dat eerst met den strijkblok geschaafd is, verder zuiver af te werken en het geheel recht te strijken, Fr. *varlope.*
— Kram. vertaalt het door *riflard,* doch dat is de Voorlooper, die merkelijk kleiner is dan de reischaaf.

REIT, znw., m. — *Scirpus sylvaticus* D. C.

REIZENDE, bw. — Komt als versterking bij *vol.* Boordevol. effen vol. Ons koei geeft alle morgens 'nen eemer melk, reizende vol. Hij schonk zijnen roomer reizende vol. Vrglk. D. B. en Kil. i. v. *reis.*

REIZENS, bw. — Z. REIS.

REK, znw., m. — Rekbare caoutchouc, Fr. *gomme élastique.*
— Rekbaarheid. In die schoenen is geenen rek meer. Den rek is er uit.
— Fig. Slagen. Iemand rek geven.
— *Warme rek,* mengsel van gesmolten suiker, vet en bloem, waarvan de kramers karamellen maken.
— O. Eind weg. Dat dörp is 'en heel rek van hier. (Bij Kram. m.)

REKEL, znw., m. — Gierigaard, vrek. 'Ne gierigen rekel. Dieën rekel lijdt nog armoei bij al ze' geld.
Kil. Rekel, *homo avarus.*

— Moedwillige deugniet, vlegel. Mè' zoo 'nen rekel is geen richt te schieten.

— Schubvleugelig insect met een dik lijf en een zeer langen zuigspriet. Evenals de vlinders, bezoeken de rekels de bloemen, maar gaan er nooit op zitten.

REKENKLOT, znw., m. — Klomp moerturf, die men in den heerd legt en met assche overdekt, om het vuur te bewaren. (K.) Z. *rekenen* in de Wrdb.

RÈKEREN, w., o. — Wordt in sommige streken gehoord voor Rekenen, Fr. *compter*.

REKKEDEBEKKEN, w., o. — Trekkebekken, Fr. *se becqueter*. De duiven rekkedebekken.

REKKEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Gerekt en gestrekt*, z. GEREKT.

— Door rekken pijnigen of dooden. Ze moesten hem rekken, den deugeniet! E konijn rekken.

— *Ik laat mij rekken*, soort van eed. Ik lâat mij rekken as 't nie' waar en is.

— O. Hard loopen. Hflt. Gij hadt den dief moeten zien rekken. Hij liep zooveul as em maar rekken en kost.

REKPLANK, znw., v. — Eene plank tegen den muur, die voor rek dient.

REKSCHOENEN, znw., m., mrv. — Schoenen met rek bezijden. T., Kl.-Br.

REMEDIE-TEGEN-DE-LIEFDE, znw., v. — Zeer leelijke persoon. T. Jan is 'en remedie tegen de liefde.

REMMEL, znw., m. — Men geeft dien naam aan een huis, dat met zijne bijgebouwen en aanhoorigheden eene tamelijk groote lengte beslaat. (K.) Hij hèet heel dieën remmel gekocht veur vier duzend frang. Die brouwerij is 'ne geweldige grooten remmel.

— Te Antw. beteekent het een huis, dat eenigszins in staat van verval is, dat bouwvallig begint te worden.

REMONSTRANTIE, znw., v. — Zonvormige vaas, waarin het H. Sacrament wordt ten toon gesteld, Fr. *ostensoir*. 'En gouwe' remonstrantie.

REN en **RENNE**, znw., v. — Afsluiting van latten of ijzeren staven. De wilde beesten zitten in 'en ijzere' ren. 'En houte' ren. In een huis waar veel kinderen zijn, zet men eene renne rondom het vuur, opdat de kinderen er niet zouden invallen. De kiekens loopen in 'en ren.

— Kram. vermeldt het w. als gewest.

RENGAT, znw., o. — Opening in eenen houtkant, langs waar men op een stuk land kan gaan of rijden. (Z. der K.) Z. ook MENNEGAT en SLOP.

RENGEL, znw., m. — Hetzelfde als Remmel 1°. (**Z.** der **K.**) Heel dieën rengel wördt afgebroken.

RENGENEN, w., onp. — Regenen, Fr. *pleuvoir.* (**N.-W.** der **K.**)

RENNE, znw., v. — Z. REN.

RENNUATIE, RENNEWATIE, znw., v. — Ondergang, verderf, Fr. *ruine.*

— Verwoesting, Fr. *ravage, destruction.*

RENNUÉEREN, RENNEWÉEREN (zachte *e*), w., b. — Ruineeren, in den grond helpen, Fr. *ruiner.* Dieë jongen hée' z'n ouwers heelemaal gerennueerd.

— Verwoesten, Fr. *ravager, détruire.* Den hagel héet heel den oost gerennueerd.

RENS(CH), bvw. — Rinsch, zuurachtig. Rens(ch) fruit. Rens(ch)e appelen.

RENT, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Loopende renten*, kinderen.

RENTIER, znw., m. — Rentenier, Fr. *rentier, capitaliste.* Hfft.

RENTIERSTER, znw., v. — Rentenierster, Fr. *rentière.*

REP, znw., v. — Dwaze kuur, gekke streek. (**Z.** der **K.**) Hij héet daar weer 'en rep aangevangen.

REPEN, w., b. — Hetzelfde als Repelen in de Wrdb., het vlas door de reep trekken om de zaadbollen af te scheiden, Fr. *dréger.* D. B. Kil. Repen, *stringere semen lini.*

REP EN RURE, znw., v. — Rep en roer. Alles stond in rep en rure.

REPPIG, bvw. — Slecht, gemeen. Reppig volk.

REPPLEMENT, znw., o. — Z. RAMPLEMENT.

REPPREMENT, znw., o. — Z. RAMPLEMENT.

REPUBLIEK, znw., v. en o. — Ook o. bij R.

RES, RESKENS, bw. — Z. REIS, REISKENS.

RESKATIE, RISKATIE, znw., v. — Gevaar, Fr. *risque.*

— Iets gewaagds. T., Kl.-Br. Zoo iet beginnen is 'en groote reskatie.

RESKEEREN, RISKÉEREN, w., b. — Wagen, Fr. *risquer.*

— *Het reskeert te regenen*, 't zou gemakkelijk kunnen regenen. T.

— *Daar riskeeren dees jaar veel noten te zijn*, er zullen dit jaar waarschijnlijk veel noten zijn. T.

RESOLUUT, bvw. — Mild, edelmoedig, Fr. *libéral, généreux.* (**K.**) D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Gij zijt te resoluut mee' oe' geld. Hij is altijd resoluut.

RESP, znw., v. — Z. RISP.

RESPECT, znw., o. — Fr. *respect.*

— *Zijn eigen op zijn respect hou(d)en*, zich zelven eerbiedigen, Fr. *se respecter.* T., R. 'Nen onderwijzer moet 'em op zijn respect houwen.

RESSELING, znw., v. — Graan dat bij 't vervoeren uit de aren gerezen is. Kèèrt die resseling is bijeen.

REST, znw., v. — *Te rest geraken, te rest zijn*, verloren gaan, verloren geraken, vergaan, te loor gaan. Dat huishouwen is heelegans(ch) te rest geraakt. Al ze' goed is te rest. Gij laat al oe' bloëmen te rest gaan. Legt die papieren goed eweg, da' ze nie' te rest geraken.

RESTEEL, znw., o. — Z. RASTEEL.

RETTEPETET, znw., m. — Iemand die heel rad ter tong of heel snel is in zijne bewegingen. (**A.**)

RETTER, znw., m. — Winterkoninkje, Fr. *roitelet, troglodyte ordinaire*, L. *Troglodytes parvulus.* (**K.**)

RETTER, znw., m. — Kleine, rappe jongen. (**K.**)

RETTEREN, w., o. — Rollen, glijden. Het steentje retterde van 't dak.

— Rap loopen. (**K.**) Hij retterde de deur uit. Ziet 'em is retteren!

REUIG, bvw. — Tochtig, sprek. van honden. 'En reuïge teef.

REUKELEN, w., b. — Rakelen, met het reukelijzer omroeren, sprek. van gloeiende asch en kolen, bij D. B. *rokelen.* Den oven reukelen.

— In den heerd, in de stoof reukelen (er in roeren met den stoofhaak, de tang, enz. om de brandstof te doen gloeien.)

— Wrijven, ergens door ruischen. (**K.**) Ons kat had vuiligheid in huis gedaan: ik heb ze er met den neus in gereukeld. As ge koolen plant, moette de wörtelen eerst goed deur 't slijk reukelen.

REUKELIJZER, znw., o. — Z. RAKELIJZER.

REUKELSTOK, znw., m. — Z. RAKELSTOK.

REŪND, RÖND, znw., o. — Kemp. uitspraak van Rund. Z. RUND. Vandaar *reūndsvlees(ch), reūndsvet*, enz.

REUS, znw., m. — Fr. *géant.*

— Spr. *Den reus gezien hebben*, dronken zijn. (**A.**)

REUSELEN, w., o. — Z. REUZELEN 2°.

REUT, znw., v. — Slim, doortrapt vrouwmensch. (**K.**) Da' meisken is 'en eerste reut. 'En slimme reut.

— Gierige vrouw. (**K.**) 'En gierige reut.

— Kwajongen, onverbeterlijke deugniet. (**A.**) Da' 's toch 'en reut van 'ne' jongen, hij zal nog in 't kot sterven.

— Zedeloos meisje. (**A.**)

REUTEL, znw., m. — Z. FERTEL.

REUZEL, znw., m. en niet v. — Fr. *saindoux*.

REUZELEN, w., o. — Speelterm. Den marbol zachtjes laten rollen. (Ook in Kl.-Br., z. Sch.) Gij hèt gereuzeld. Zijne' marbol laten reuzel'en.

— In 't kegelspel. Den bol slepend over de baan werpen.

REUZELEN, te Antw. ook **REUSELEN**, w., o. — Zachtjes ruischen, ritselen. T. (Ook in Brab., Kl.-Br. en Vl., z. Sch.) Ik heb daar iet hooren reuzelen in de blaren. Wa' reuzelt daar in 't droog kruid?

— *Daar reuzelt iet*, daar loopen geheimzinnige geruchten. Ik heb daar al lank iet van hooren reuzelen.

— Afl. *Gereuzel*.

REZELBERD, znw., o. — Het berd in eenen wanmolen, langs hetwelk het gezuiverd graan afrijst. (K.) T., Kl.-Br.

RIAAL, bvw. — Z. REAAL.

RIB en **RUB**, znw., v. — Fr. *côte*.

— *Aan de ribben blijven hangen* of *plakken*, gezeid van voedsel dat deugd aan 't lichaam doet.

— *Niks op de ribben hebben*, mager zijn; fig. arm, onvermogend zijn. T., Kl.-Br.

RIBBE, znw., m. — Z. REBBE.

RICHEL, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

RICHT, znw., v. — Richting, Fr. *direction*, bij T. *richte*. (K.) Ik weet niet in welke richt dat em vertrokken is. Ik sloeg 'en verkeerde richt in en ik liep verloren. Hij kan bij 't ploegen geen richt houwen.

— Spr. *Met iemand geen richt kunnen schieten*, er niet mee uit de voeten kunnen. (K.) Daar is met dieë' kèrel geen richt te schieten (er is niets mee aan te vangen).

RIDDER, znw., m. — *Ridder van Maltha*, een peesvleugelig insect, in de Wrdb. Waterjuffer, Fr. *demoiselle, libellule*.

— *Volgens Sch. bet. *ridder* in de Kemp. « Hengst die uit eene natuurlijke oorzaak niet kan gelubd worden. »

RIDDERENDID, znw., m. — Gestold vleeschnat, lil, jeugd. (K.)

— Te Antwerpen zijn *ridderendidjes* dunne, magere worsten van de gemeenste soort en den minsten prijs.

RIEK, znw., m., niet v. — Drie- of viertandige vork. D. B. Hfft. (Ook in Brab. en Limb. z. Sch.) Er zijn platte en ronde rieken. Zekere ronde rieken van een bijzonder maaksel worden Engelsche rieken genaamd. Met den platten riek doet men aardappelen uit. Met den ronden riek laadt men mest.

Kil. Rieck, *tridens, furca*.

RIEKEN, w., b. en o. — Hetzelfde als het Holl. Ruiken, dat niet bekend is, Fr. *flairer*, *sentir*.

— Wordt bij verzachting gezeid voor Stinken. Het lijk rook al.

— *Aan iemand* of *aan iet nie(t) meugen rieken*, er de vergelijking niet kunnen mee doorstaan. Gij ligt altijd te biskeeren op dieë' jongen, maar ge meugt er nog nie' aan rieken wegens da' zijn bekwaamheid aangaat.

— *Kan ik da(t) rieken*, kan ik het weten? Kost ik 'et rieken, da' ge vanzin waart van uit te gaan? Ik kost nie' rieken, dat hij zou komen.

RIET, znw., o. — Z. RUUT.

RIET, znw., o. — Bij wevers. Een deel van den weefkam, Fr. *ros*, *peigne de tisserand*. Het riet bestaat uit eene lange rij van rietjes, d. i. platte rieten strookjes.

RIETEN, w., b. — Met riet bevlechten. Stoelen rieten.

RIETMAKER, znw., m. — Iemand die weefrieten verveerdigt, Fr. *rosetier*.

RIJBAAR, bvw. — Kunnende bereden worden, sprek. van wegen. Dieë weg is hier nie' rijbaar.

RIJCHEL, znw., m. — Richel, houten vensterdorpel, vensterberd.

RIJ(D)EN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Met staande kar rij(d)en*, de eene kar laden, terwijl men de andere wegvoert. R.

— Gep. *Rij(d)en en rotsen*, z. ROTSEN.

— Men zegt: *dieë weg rijdt hard*, *dieë stee(n)weg rijdt zuut*, enz.

— Al wroetende een spoor maken. D. B. De mol héet hier leelijk over die boonbedden gere(d)en.

— Wordt ook gezeid van het loopen van insecten. D. B. Ziet die vliegen is over tafel rij(d)en. Daar rijdt 'en beest over uwen rug.

— Bij blokmakers. Langwerpige sneden maken op de kap van eenen blok.

— Hard loopen, vluchten, verjaagd worden. D. B. Ge hadt den dief moeten zien rij(d)en, as de gendarmen kwamen. Hij zal deze' keer rij(d)en, as em nog in mijn huis komt.

— Met *zijn*. Afgescheept, doorgezonden, afgewezen worden. Ik vroeg 'nen dag verlof, maar ik ree. Frans mocht blijven werken, maar-ik ben gere(d)en. — Men zegt ook *me(t) zeep aan zijnen buik rij(d)en*.

— Nu hier, dan daar liggen, op eene ongeschikte plaats liggen, Fr. *trainer*. Die boeken hebben daar 'en heel week op de kas liggen rij(d)en. Zijn kleeren liggen overal te rij(d)en. Hij laat al ze' gerief op tafels en stoelen rij(d)en.

— *Iemand naar zijne(n) kam rijden*, z. KAM.

— *Met iemand de gans rij(d)en*, z. GANS.

— B. Ploegen. Het land rij(d)en. Die voor is nie' recht gere(d)en. Z. ook de sam. *omrijden*, *onderrijden*, enz.

— Doen loopen, wegjagen. Ik zal dieën deugeniet rij(d)en, as em nog in mijn huis derft komen!

RIJ(D)ER, znw., m. — Mannelijk konijn, Fr. *bouquin*. T., R. (Ook in Brab., Kl.-Br. en Vl., z. Sch.)

RIJELEN, RIJEREN, RIJLEN, w., o. — Rillen, huiveren, sidderen, Fr. *frisonner, trembler*, bij Sch. *rijelen, rijeren*. Ik rijl van de kou. Hij rijelde van schrik. Rijeren van de körts.
Kil. Rijderen, rijeren, *tremere, palpitare, horrere*.

RIJFELEN, REIFELEN, w., b. en o. — Rafelen, Fr. *effiler, s'effiler*. Rijfelt nog wa' goed. Die stof reifelt gemakkelijk.

RIJGGAT, znw., o. — De rijggaten van eenen schoenen, een keurslijf, enz. zijn de gaatjes waar men den nestel doorsteekt om toe te rijgen.

RIJGLIJF, znw., o. — Onderkleedingstuk voor vrouwen van stevig doek en baleinen gemaakt en met sterk koord wordende toegeregen. B. Thans wordt dit kleedingstuk door het corset vervangen. Hier is nog 'en rijglijf van grootmoeder.

RIJGSCHOENEN, znw., m., mrv. — Schoenen die met eenen nestel toegeregen worden. T.

RIJK, bvw. — Fr. *riche*.
— Verg. *Zoo rijk als 't water* of *als de zee diep is*, schatrijk.
— Spr. *Wijd van huis is altijd rijk*.

RIJKDOM (in 't Z. en W. *rijkdoëm*), znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Rijkdom in 't veld is den boer zij(n) geld*.

RIJKMAKERS, znw., m., mrv. — Soort van grove aardappelen die veel opbrengen en hoofdzakelijk als veevoeder benuttigd worden.

RIJLEN, w., o. — Z. RIJELEN.

RIJMEN, w., onp. — Hetzelfde als het Holl. Rijpen, dat niet bekend is, Fr. *faire du givre* (rouwrijmen, hijzelen), *faire de la gelée blanche* (waterrijmen). D. B., R., Sch. Het héet dezen nacht gerijmd.

RIJN, znw., v. — Bij mulders. Soort van ijzeren kruis, dat onderaan den looper of bovensten molensteen gevestigd is en in 't midden rust op den hals, Fr. *nille, anille*. D. B., B.

RIJNKAS, znw., v. — Groote ijzeren Rijnboot. (**A.**)

RIJNTAK, znw., m. — Bij mulders. Ieder der vier vertakkingen op de hoeken der rijn.

RIJP, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *De pèèr is rijp*, z. PÈÈR.

RIJPELS, znw., m. — Zwarte schapenpels of stuk leder met van onder een kussen met haar gevuld, dat men op een peerd legt in plaats van eenen zadel, om er op te rijden.

RIJREEP, znw., m. — Schommel, touter, Fr. *escarpolette*.

RIJREEPEN, w., o. — Schommelen, touteren, Fr. *jouer à l'es-ırpolette*. (Ranst.)

RIJS, znw., m. en niet v. — Hetzelfde als Rijst, Fr. *riz*, Hgd. *'eis*, Eng. *rice*, Zw. en Deen. *ris*. J., R., Kil. E pond rijs. Rijs koken.

— Sam. *rijsbaal*, *rijspap*, *rijsmeel*, *rijstoert*, enz.

— *Rijs in 't zaksken*. Men zet eenen pot op 't vuur; in den pot oet men eene hoeveelheid vet, dat men laat smelten. Men neemt nu ɜn deel rijst, doet die in een dun doekje, b. v. gaas, en hangt dat uideltje aldus in 't vet. Het kokend vet dringt in de rijst, die aldus ɪar wordt. Dat is *rijs in 't zaksken*. (**A.**)

RIJSBESSEM, znw., m. — Bezem van berkerijs.

RIJSCHAAF, znw., v. — Z. REISCHAAF.

RIJSKOÉK, znw., m. — Koekebak, waarvan de bloem met ge-ookte rijst gemengd is.

RIJSKOREN, znw., o. — Koren dat uit de aren gevallen is.)e grond leet hier vol rijskoren.

RIJSKRIEL, znw., m. — Zeer kleine rijst, rijstafval dienende)t voedering van de hoenders.

RIJSPAP, znw., v., doch m. in 't N. der Kemp. — Rijstebrij, 'r. *bouillie au riz*, *pâtée au riz*, *riz au lait*.

RIJSTAL, znw., m. — Peerdenstal in eene afspanning, waar de oerlieden hunne peerden stallen. 'Ne groote rijstal. « De pachter ontruimde en *rijstal*. » (CONSCIENCE. *De arme Edelman*, II.)

RIJSTOERT, znw., v. — Rijsttaart, Fr. *tarte au riz*.

RIJTAK, RIJTEK, znw., m. — Schommel, touter. (**K.**)

RIJTAKKEN, RIJTEKKEN, w., o. — Schommelen, touteren, 'r. *jouer a l'escarpolette*. (**K.**)

— Ook, aan den tak van eenen boomstronk hangende, weg en weer wieren.

RIJTOOM, znw., m. — Peerdentoom, enkel bij eenen rit gebruikt. '., Kl.-Br.

RIJZELÈREN HOUT, znw., o. — Berkenhout. (**Z.** der **K.**)

RIJZELING, znw., v. — Z. RESSELING.

RIJZEN, w., o., met *zijn*. — Nederwaarts bewegen, dalen, zachtjes aar beneden komen, neerwaarts glijden. Sch., T., R., Kl.-Br. (Ook in Mdnl., z. OUD., V, 863.) Met dieën hevigen wind zijn er verscheidene annen van 't dak gerezen. Ik liet mij stillekens van den berg rijzen.)e blaren rijzen van de boomen.

— Glijden. Baantje rijzen. De kinderen rijzen op 't ijs.

— Ergens af- of uitvallen, sprek. van graan, zaad, zand, fijn gruis, enz., bij D. B. *reuzen*, *reuzelen* en bij Kram. *rijselen*. Snijd da' zaad af eerdat 'et rijp is, anders zal 'et rijzen. 'Et koren rijst op 't land, as 't al te rijp is. Daar leet hier veul graan gerezen. 't Staat hier gelijk gruun, van de haver die er gerezen is. De ass(ch)e rees deur de spleten van de kar.

— *De kosten zijn gerezen*, de onkosten zijn gedaan.

Kil. Rijsen, af-rijsen, *labi*, *delabi*, *defluere*, *descendere*.

RIJZEN, w., b. — Rijshout in den grond steken bij de opgroeiende erwten om de ranken te ondersteunen. R. Erten rijzen. Die erten zijn groot genoeg om gerezen te wörren.

RIK, znw., m. — Verkorting van Hendrik, Frederik, enz.

RIK. Dit achtervoegsel vormt mannelijke persoonsnamen met ongunstige beteekenis. De voornaamste zijn : *Bangerik*, *benauwderik*, *botterik*, *dwazerik*, *dwèèrzerik*, *dommerik*, *flauwerik*, *groots(ch)erik*, *lammerik*, *lomperik*, *loozerik*, *luierik*, *onbelèèfderik*, *onbeschaamderik*, *onbeschofterik*, *slechterik*, *slimmerik*, *stijverik*, *stommerik*, *stouterik*, *vervèèrderik*, *vuilderik*, *zatterik*, *zwarterik*.

— Dit achtervoegsel is nooit toonloos.

RIKUS, znw., m. — Hendrik. (**Z.** der **K.**)

RIMRAM, znw., m. — Veel woorden zonder zin noch verband, vervelend gepraat. D. B. Ik kan uit dieën rimram nie' uit. Hij hèet daar 'ne' langen rimram afgelezen. 't Is allemaal rimram dieën em vertelt.

RINGEN, w., o. — Wordt gezeid van verloofden, wanneer zij samen naar de stad gaan om trouwringen te koopen. (**K.**) Ze zullen in 't kört trouwen, want ze zijn vandaag gaan ringen.

— B. Ringelen. E verken ringen.

— Spr. *Het verken is geringd*, de zaak is in 't geheim beklonken. T., R.

RINK, znw., m. — Ring, Fr. *anneau*. Z. Wrdb.

— Spr. *Ne rink rond de maan die kan vergaan ; ne rink rond de zon geeft geen pardon* (of *is water in de ton*), weersvoorspelling.

— Bij mulders. De ruimte tusschen den looper en de kuip.

— Krijt, ruimte waarin de kampvechters plaats nemen om te vechten.

— *In den rink komen*, komen vechten. Derfdegij in den rink komen tegen mij, lafaard ?

RINK, bvw. — Bij houtkoopl., zagers, enz. Wordt gezeid van eenen boom, waarvan de lagen niet vast op elkander liggen, waarvan de stam van binnen bestaat uit twee, drie of meer concentrische ringen, die weinig of niet aan elkander gegroeid zijn. Dieën boom is rink. Een boom die rink is, kan niet tot berd verzaagd worden.

— D. B. heeft *rieschaalde*, *rieschalde*, dat misschien eene verbastering is van *ringschaalde* (ringschalig).

RINKAANEEN, bw. — Aan een stuk, onafgebroken, zonder tusschenpoos. Het hèet dezen nacht rinkaaneen gerègend.

RINKHOUT, znw., o. — Bij mulders. Een houten cirkel rond den looper. Op het rinkhout staat de kuip. D. B.

RINKMÈÈL, znw., o. — Bij mulders. Meel dat rondom den steen in de kuip gevallen is.

RINKOVEN, znw., m. — Bij steenb. Steenoven waarin de steen zoowel gevormd als gebakken wordt.

RINKSTEKEN, w., o. — Een spel dat bij kermissen en volksfeesten fel in zwang is, en hierin bestaat dat de medekampers met eenen ijzeren priem of eenen langen, puntigen stok eenen of meer ringen trachten te vangen, die aan eene veer bevestigd zijn. Het rinksteken geschiedt te peerd of met rijtuigen.

RINKSTEKING, znw., v. — Prijskamp in het rinksteken. Met de kermis is 't groote rinksteking te peerd. Hij héet in de leste rinksteking den eerste' prijs gehad.

RIOOL, znw., v. en niet o. — Fr. *rigole, égout*. D. B., J.

RIP, bw. — Z. RIPS.

RIPPEN, w., b. — Onvoorzichtig aftrekken, afrukken, b. v. van bladeren, bloemen, enz. (K.) As em deur den hof gaat, dan ript em al de bloemen van de stelen.

— Vrglk. het Gron., Geldersch en Overijs. *roppen*, aftrekken, uitrukken, het Oostfri. *röpen*, het Nedersaks. *repen*, *röpen*, rukken, het Hgd. *raufen*, *rupfen*, het Oudhgd. *raufjan* en het Goth. *raupjan*, plukken, trekken, het Eng. *to rip*, openrijten, alsmede ons *repen*. (Idiot., blz. 1024.)

Kil. Ruppen, ruepen, *carpere*, *vellere*, *retrahere*.

RIPS, znw., v. — Rups, Fr. *chenille*. De ripsen zitten aan de koolen.

RIPS, RIP, bw. — Weg, vertrokken, verdwenen, gevlucht. Ik meende mijne' vogel gaan te voeieren, maar hij was rips. Ze' geld is rips. Den dief is rip.

— Het w. behoort ook tot het Bargoensch. Z. TEIRL., 57.

RIS, RISKENS, bw. — Z. REIS, REISKENS.

RIS(CH), bvw. — Bij houtkoopl., zagers, enz. Wordt gezeid van eenen boom, waarvan de stam inwendig vervuurd of verduurd is. (K.) Die boomen zijn ris(ch). Dieën boom is van binnen heelemaal ris(ch).

RISCO-RASCO, tw. — Komt voor in : *Risco-rasco ! 'nen bangen boer is niks wèèrd !* uitroep in het kaartspel, zooveel als : ik waag het.

RISKATIE, znw., v. — Z. RESKATIE.

RISKÉEREN, w., b. — Z. RESKÉEREN.

RISP, RESP, znw., v. — Hetzelfde als Rups, rips, Fr. *chenille*. (Z. O. der K.)
Kil. Rispe, *millepeda*.

RIST, znw., m. — Verkorting van Evarist.

RISTER, znw., m. — Bij landb. Omgebogen ijzeren blad, dat bezijden aan de ploeg dient om de snede te keeren, die van onder afgesteken wordt door het ploegijzer en ter zijde door het kouter, in de Wrdb. *strijkbord*, Fr. *oreille*, *versoir*, bij D. B. *riester*.
Kil. Ryster, *rulla*.

RITPÈÈR, znw., v. — Soort van langwerpige, bruine peer, met een honingzoeten smaak. (N. der K.)

RITS, bw. — *Rits zijn*, alles verloren hebben in het spel. Ik ben rits.
— Weg, verdwenen, gevlucht, vertrokken. Den deugeniet is rits. Me' geld is rits.

RITS, znw., m. — Een onkruid, in de Wrdb. Perzikkruid, Fr. *renouée persicaire*, *persicaire commune*, L. *Polygonum persicaria*, bij D. B. *retse*, *rotse*, *rootse* en in 't Z.-O. der Kemp. ook **Ritsel** en **Rutsel** genaamd.

RITS, znw., v. — Ritsijzer, Fr. *rouanne*, *traceret*. De brouwers gebruiken de rits om hunne tonnen te merken.
— Bij blokmakers. Mes met breeden punt, hoekig en scherp van snee, waarmede men bloemen en figuren op de kap der blokken snijdt.

RITS(CH), bvw. — Ritsig, bokkig, paardriftig, sprek. van eene geit. (Z. der K.) Ons geit is rits(ch).

RITSEL, znw., m. — Z. RITS 2°.

RITSEN, w., b. — Met de rits teekenen. 'En letter ritsen op e vat. De tonnen ritsen. De kloonmakers ritsen bloemen en andere figuren op de kap van de klonen.

RITSEN, w., o. — Vlug loopen, vliegen, snel door de lucht varen. R., Kl.-Br. De vogel ritsten uit zijn handen. De steen ritste neven mijn ooren. Hij kwam hier veurbij 'et huis geritst. Hij ritsten er vandeur.
— Wordt gezeid van eenen draaitol, wanneer hij, uitgedraaid zijnde, ver van zijne eerste plaats rolt. Z. BRISS(CH)EN.
— Schuiven, glijden. Metdat 'et zoo glattig was, ritsten ik en ik viel.

RIVO (klemt. op *ri*), bw. — Weg, vertrokken, gar. Ik meende u daar te vinden, maar ge waart rivo. De schelm was rivo.

ROBBEDOBBEDOB (in 't Z. en W. *roĕbədoĕbədoĕb*), tw. — Klanknabootsing van 't geroffel eener trommel. Komt voor in den deun:

Robbedobbedob!
Me' geld is op;
Ik heb 't verteerd in 't Zwaantje.
Den boer heet Jan,
Het wijf heet An
En de dochter heet Arjaantje.

ROBBER, znw., m. — Dief, Fr. *voleur.*

ROBBEREN, w., b. — Stelen, Fr. *voler.* Hij hèet daar wa' gerobberd. Me' geld is gerobberd. Da' volk lèèft van stelen en van robberen.

— Vrglk. het Eng. *to rob*, het Sp. *robar*, het Fr. *dérober, rapace, rapt*, het Ital. *derubare*, ons Ndl. *rooven*, Hgd. *rauben*, enz.

— Afl. *Robberèèr.*

ROCHELPOT, znw., m. — Iemand die gedurig rochelt en fluimen uitwerpt.

ROCHUS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. 't *Is gelijk Rochus me(t) zijnen hond*, zegt men van twee onafscheidbare kameraden.

ROĔBES, znw., m. — Ruwe, onbeschofte kerel. (K.)

ROĔF, ROĔFEL, tw. en bw. — Wordt gezeid van iets dat met eenen snuk of korten ruk gebeurt, dat snel en spoedig plaats heeft. Roĕf! hij was de deur uit. 't Was roĕfel gedaan.

— Znw., m. Snuk, korte ruk. Mè' 'nen roĕf trok hij het zeel over.

— Oogwenk, oogenblik, Fr. *clin d'œil.* Hij was op 'nen roĕf de deur uit. Den tandmeester trok op 'nen roĕfel mijnen tand uit.

ROEF, znw., v. — Bij zinkbewerkers. Soort van overkapping over de naden der verschillende zinken platen op een dak, om het inregenen te beletten. B.

ROĔFEL, znw., m. — Bij timmerl. Voorlooper, eene schaaf, Fr. *riflard.*

ROĔFEL, znw., m. — Rammeling, vracht slagen. Roĕfel krijgen.

ROĔFELEN, w., b. en o. — Aframmelen, ranselen. Roĕfelt 'em maar is goed. Ze begosten op den deugeniet te roĕfelen.

— Bij timmerl. Met de roefelzaag bewerken.

ROĔFELING, znw., v. — Rammeling, rossing, Fr. *raclée.*

ROĔFELZAAG, znw., v. — Bij timmerl. Kleine zaag, met handvat, dienende om pinnen af te zagen, voor zoo ver zij in eene vergering vastgeslagen zijnde, daar buiten steken, Fr. *scie à chevilles.*

ROĔFEN, w., b. — *Zij(n) woord roĕfen*, zijn woord terugtrekken. T. (Z. der K.) Hij had 'et mij vast beloofd, maar later hèet em ze' woord geroĕft.

ROEFLAT, znw., v. — Wanneer men eene zinkbedekking op een dakvlak wil leggen, zoodanig dat de zink niet aan malkaar is gehecht, maar uit losse bladen bestaat, dan nagelt men op de houten bedekking zware panlatten, die roeflatten geheeten worden. Hiertegen wordt de zink omgeplooid.

ROEI, znw., v. — Schurft der katten. (**Z.** der **K.**) Ons kat hèet de roei, ze zalder van sterven.

ROEI, znw., v. — Roede, Fr. *verge.*

— Spr. *'En roei maken veur zijn eigen gat*, iets doen, dat later tot uwe eigen straf of schande dienen zal.

— *De roei is van 't gat*, het gevaar is voorbij. Hij hèet er bijkanst aan geweest, maar pas was de roei van 't gat, of hij begost opnieuw te drinken.

— *De roei ligt in de(n) pis*, z. PIS.

— *Er de roei onder hou(d)en*, de kinderen op tijd kastijden en berispen. Ik weet nie' wat die deugenieten zouwen aanvangen, as ek er de roei niet onder en hiel'.

— Bij mulders. De borst met beide hare roeieinden. Er is eene *binnenroei* en eene *buitenroei*. De binnenroei is naast het stormeind en de andere die tegen de binnenroei drukt, is de buitenroei.

— Men geeft dien naam ook aan de molenwieken, Fr. *les ailes du moulin.*

— Bij voerl. De rechterzijde van een gespan. Op *of* in de roei gaan (wordt gezeid van 't peerd dat aan de rechterzijde gaat nevens het handpeerd). D. B.

ROEIBAND, znw., m. — Bij mulders. IJzeren band ter versterking van de molenroede.

ROEIBEUGEL, znw., m. — Bij mulders. IJzeren bandje, dat om de molenroede wordt gelegd om te beletten dat de roeisloten losgaan.

ROEIËND, znw., o. — Bij mulders. Een lang stuk hout van de molenwiek, dat vastligt aan de borst en waaraan het hekken gevestigd is, Fr. *ante, ente.* Elke borst heeft twee roeiënden. D. B.

ROEIEN, w., b. en o. — Smijten, werpen, gooien, Fr. *jeter.* bij D. B. *rooien.* Hij roeide naar 'en musch mè' 'ne' steen, maar in plaats van de mus(ch) te treffen, roeiden hij in de ruiten. Iemand op de' grond roeien. Roeit die bullen op de straat.

— Afl. *Geroei.*

Kil. Roeden, roeyen, *jacere.*

ROEIHOUT, znw., o. - Uitgerooid hout van kanten of heggen. (**K.**)

ROEIKANT, znw., m. — Bij voerl. Kant, zijde van den wagen, langs welke de wielen de stappen volgen van het roeipeerd. D. B.

ROEIPÈÈRD, znw., o. — Bij voerl. Het peerd dat ter rechterzijde van een gespan gaat. D. B.

Kil. Roed-peerd, roey-peerd, *equus sinisterior.*

ROEISLOT, znw., o. — Bij mulders. Houten spie voor eene molenroede.

ROEIVOOR, znw., v. — *In de roeivoor staan*, wordt gezeid van spitters die grond omspitten, waarvoor zij per roede betaald worden. (K.)

ROEIWIEL, znw., o. — Bij voerl. Wiel aan den roeikant, de roeizij van eenen wagen. D. B.

ROEIZIJ, znw,, v. — Bij voerl. Z. ROEIKANT. D. B.

ROĔKEDEKOE, tw. — Het geluid van kirrende duiven.

ROĔKEDEKOEEN, w., o. — Het kirren der duiven, Fr. *roucouler*.

ROELEEREN, w., o. — Rondloopen, Fr. *roder*, bij D. B. *roleeren*. De vastelavendzotten hebben heel den nacht geroeleerd. Hij roeleert gedurig op straat.

ROEP, znw., m. — Roeping, Fr. *vocation*. Hij is in e klooster gegaan, omdat 't zijnen roep was. De ouwers moeten de kinderen hunnen roep laten volgen.

— Afkondiging in de kerk van degenen die gaan trouwen, Fr. *ban de mariage*., R. Hfft. (Ook in Limb., Hag., en Brab. z. Sch.) De roepen geschieden op den preekstoel, 's Zondags in de hoogmis. Ze hée' vandaag heuren eersten roep gehad. Er zijn drij roepen vóór het huwelijk.

— *Onder de roepen zijn*, ondertrouw zijn.

— *Iet in den roep koopen*, iets koopen op de koopdagen in de roepzalen en niet op de koopdagen van bijzonderen.

ROEPDAG, znw., m. — Koopdag, Fr. *vente publique*.

ROEPEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Veilen, bij opbod verkoopen, Fr. *mettre à l'enchère*, *vendre au plus offrant*. D. B., Hfft. Eerst wieren de meubels geroepen en daarna de beesten. 'Et goed wördt te naaste week geroepen.

— De roepen afkondigen in de kerk, de namen dergenen die gaan trouwen. D. B., R. De pastoor zal mij e Zondag roepen. Ze gaan trouwen, want ze zijn gisteren geroepen.

— Wekken, wakker maken met te roepen. D. B. Roept mij morgen wa' vruger as naar gewoonte. De knecht riep mij om zes uren.

— Wordt gezeid van 't gezang van den koekoek. D. B.

— *Op iemand* of *achter iemand roepen*, iemand roepen, Fr. *appeler quelqu'un*. Daar riep iemand achter u. Wie héet er op mij geroepen ?

ROEPER, znw., m. — Iemand die op eene openbare verkooping de koopers roept en ze aan de meestbiedenden toewijst.

— Keel, strot. Iemand den roeper toenijpen. Wat deur den roeper kan, kan deur de' poeper (schertsspreuk.) D. B.

ROEPZAAL, znw., v. — Verkoopzaal, Fr. *salle des ventes*.

ROES(CH), znw., m. – Z. ROS(CH).

ROEST, RUST, znw., m. niet v. -- Hoenderrek, staak waarop de hoenders slapen, Fr. *juchoir*.

Kil. Roest (Fland.), *gallinarium*, *pertica gallinaria*.

ROESTPLAK, ROESTPLEK, znw., v. — Roestvlek, Fr. *tache de rouille.*

ROETAARD, ROETHANNEN, znw., m. — Meerkol, Fr. *geai.* Ook **Hannewuiten, Hikster** en **Rotzak.**

***ROETEMOEZEN,** w., o. — Roezemoezen. Sch. geeft dat w. voor de Kemp. Nooit gehoord.

ROEVEN, w., b. — Bij zinkbewerkers. Een dak beleggen met losse zinken platen, op wier naden roeflaten en daarover roeven gelegd worden. B. Zie ROEF en ROEFLAT.

ROEZEMOES, znw., m. — Dof gerucht, gesmoord lawaai. In die herberg was veul roezemoes.

ROEZEMOEZEN, w., o. — Een dof gerucht maken. Wat hoor ek daar roezemoezen: Hij is op de' zolder aan 't roezemoezen.

ROEZIG, bvw. — Wild, onstuimig, sprek. van 't weder. (**N.** der **K.**) (Ook in Holl., z. Kram.) E roezig weer.

ROG, znw., m. en v. — Rogge, Fr. *seigle.*

ROG, znw., m. — Gierigaard, vrek. 'Nen rog van 'ne' vent. 'Ne gierigen rog.

ROG, znw., m. — Zaad, eieren van den haring. (**A.**)
Kil. Roghe, rogher, *ovum piscis.*

ROK. Tweede hoofdvorm van Rekken.

ROK, znw., m. — Bij wevers. Al de aaneenhangende hevels van den weefkam. De rok, met eenen drom aan 't riet gevestigd, is de kam.

ROKET (klemt. op *ket*), znw., o. — Wit koorhemd dat de geestelijken en misdieners dragen en dat hun tot omtrent de knieën hangt, Fr. *surplis, rochet.*

ROKKELOOS, bvw. — Roekeloos, onvoorzichtig, zorgeloos. 'Nen rokkelooze mens(ch). Ge zij' veul te rokkeloos mee' oe' geld. Rokkeloos te werk gaan.

ROL, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

— Soepvleesch dat tot eene rol ineengewonden is. Vraagt bij den beenhouwer 'nen rol van e pond of vier. Twee kilo rol.

— *E rolleken toebak*, een eindeken ineengedraaiden tabak om te pruimen, Fr. *un rôle de tabac.*

— *Iet opzeggen op 'en rolleken*, snel achtereen en zonder haperen. Hij hée' zijn les op 'en rolleken opgezeed.

ROLET (klemt. op *let*), znw., o. — Bij schoenmakers. Gekerteld wieltje in eene kleine ijzeren mik om reefkens te drukken in den pollevie, ook **Meuleken** geheeten. Staat dat wieltje op zijde, dan noemt men het werktuig PIKIJZER.

ROLHOUT, znw., o. — Rond hout, houten rol die de pastei- en wafelbakkers gebruiken om het deeg, en de keersenmakers om het was uiteen te rollen, Fr. *rouloir, rouleau.*

***ROLLEPOT,** znw., m. — Hetzelfde als Lollepot, grispot, vuurpot. Sch. geeft het w. voor de Kemp.

ROLLEZANGER, znw., m. — Rondreizende liedjeszanger. (**K.**) (Ook in Limb.)

ROLMETER, znw., m. — Een meter dien men oprollen kan. De kleermakers gebruiken eenen rolmeter om de maat van een kleedingstuk te nemen.

ROLTOEBAK, znw., m. — Ineengedraaide tabak, kauwtabak, pruimtabak, Fr. *tabac à mâcher.*

ROLWAGEN, znw., m. — Lage wagen met kleine wielen, om zware voorwerpen te vervoeren.

— Houten gestel op wieltjes, waar men de kinderen in leert loopen. Ook LOOPWAGEN.

ROMMEDOM, ROMMETOM (in 't Z. en W. *roëmmədoëm, roëmmətoëm*), bw. — Rondom. T., R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch., bij OPPR., 80, *rommentom.*) Da' kasteel lee' rommedom in 't water. 'En open plein, rommetom mè' boomen beplant.

ROMMEL (in 't Z. en W. *roëmməl*), znw., v. — Dikke, zwaarlijvige vrouw. 'En dikke rommel.

ROMMELING (in 't Z. en W. *roëmmeling*), znw., v. — Rommel, rommelzoo, bucht, oud getuig, versleten vodden, Fr. *fatras.* D. B. Gooit heel die rommeling op straat. Ik heb daar op zolder nog 'nen hoop rommeling liggen, daar ik niks mee doen kan.

ROMMELKOT, znw., o. — Eene plaats waar men allerlei ouden rommel, versleten getuig, enz., zet.

ROMMETIEK, RAMMETIEK, RUMMETIEK, RUMATIEK, bvw. — Vochtig, Fr. *humide*, bij D. B. *reumatijk, romatijk.* 'En rommetieke kam er. Dat huis is geweldig rammetiek. Rummetieke muren. 't Is daar zoo rumatiek.

Kil. Reumatijk, *udus, uvidus, humidus.*

ROMMETOM, bw. — Z. ROMMEDOM.

ROMP (in 't Z. en W. *roëmp*), znw., v. en niet m. — Fr. *tronc.* D. B., T., R.

— Groot stuk schors (**K.**) 'En romp schörs van 'nen boom aftrekken.

ROMPEL (uitspr. *roëmpəl*), znw., m. — Rimpel. (**A.**) Ze' gezicht sta' vol rompels.

ROMPELEN (uitspr. *roëmpələn*), w., o. — Rimpelen. (**A.**) Oe' kleed rompelt.

ROMPER, znw., m. — Groot blekmes. (**K.**) Z. BLEKKEN

RÖND, znw., o. — Z. RUND.

ROND, bvw. — Fr. *rond.*

— Verg. *Zoo rond als 'nen bol, als 'en ei, als 'ne kogel.*

— Vz. Hetzelfde als het Holl. Om, rondom, Fr. *autour de.* 'Et gezelschap zat rond de tafel. Wij wandelen rond den hof. De soldaten zetten 'en wacht rond het huis. (Die uitdrukkingen worden door velen als een anglicisme gewraakt, hoewel *rond* in dien zin bij Kram. en V. D. voorkomt.)

— Omtrent, omstreeks, sprek. van plaats en van tijd. Hfft., R. Hij moet ievers rond Gent woonen. Dat is rond Antwerpen gebeurd. Ik zal rond Kerstmis is komen. Den trein vertrekt rond vier uren. Zie OM.

— In samengestelde werkwoorden gebruikt men altijd *rond*, nooit *om*. Het beduidt 1° wijd en zijd; 2° om; 3° in den omtrek. Zoo hebben wij eene menigte samenstellingen, die in de Wrdb. niet voorkomen, als: *rondbabbelen, rondbanzen, rondbeenen, rondbirzen, rondbrajotelen, rondbrakken, rondbratsen, rondbriezen, rondbriss(ch)en, ronddjampelen, ronddragen, rondduwepen, rondflaggeren, rondflansen, rondflenteren, rondfliddaren, rondflodderen, rondgapen, rondguizen, rondhalen, rondjagen, rondkruipen, rondleuren, rondpolken, rondraggen, rondrakken, rondrollen, rondschieten, rondschobben, rondschreeuwen, rondschuiven, rondseezen, rondsjauwelen, rondsnuren, rondspörzen, rondstouwen, rondstrooien, rondtrampelen, rondtranten, rondtrullen, rondvendelen, rondvèren, rondwentelen, rondzetten, rondzuken* (rondzoeken), *rondzwadderen, rondzwemmen, rondzwenderen, rondzwermen*, enz.

RONDBABBELEN, w., b. — Overal voortvertellen. T., Kl.-Br. Hij héet overal rondgebabbeld, dat ik moet verhuizen.

RONDBANZEN, w., o. — Rondloopen, in ongunstigen zin. (Z. BANZEN.) (K.) Da' vrouwvolk banst overal rond.

RONDBEENEN, w., o. — Rondloopen. T. Ik heb vandaag al wa' rondgebeend.

RONDBIRZEN, w., o. — Z. RONDBRIEZEN.

RONDBRAJOTELEN, w., o. — Dwaas rondloopen. (Z. der K.) Dat dwaas vrouwvolk voerdaar rondbrajotelen. (Z. BRAJOTELEN, Aanh.)

RONDBRAKKEN, w., o. — Wild rondloopen. (Z. BRAKKEN.) Die straatkapoenen brakken den heelen dag rond.

RONDBRATSEN, w., o. — Hetzelfde als Rondbanzen. (Z. der K.) (Z. BRATSEN, Aanh.)

RONDBRIEZEN, Kemp. **RONDBRISS(CH)EN, RONDBIRZEN**, w., o. — Wild, onstuimig rondloopen. (Z. BRISSCHEN). De lotelingen hebben gisteren den heelen dag rondgebriesd, rondgebrischt.

RONDDAGGELEN, w., o. — Wild rondloopen. (Z.-W. der K.) Dieë kwaëjongen héet den heelen dag rondgedaggeld. (Z. DAGGELEN.)

RONDDALKEN, RONDDJALKEN, w., o. — Ronddolen. (K.) Ik heb 'nen halven nacht in e groot bosch rondgedjalkt. (Z. DALKEN.)

RONDDJAMPELEN, w., o. — Rondtrappelen. (Z. DJAMPELEN.) Hij stond daar rond te djampelen van colère.

RONDDWEPEN, RONDDWÈPEN, w., o. — Als een verstooteling ronddolen. (Z. DWEPEN.) Dieë sukkelèèr dweëpt nog altijd rond.

RONDE, znw., v. — Cirkel, kring, Fr. *cercle*, *rond*. D. B. In deze beteekenis wordt het ook m. gebezigd. 'En ronde trekken. In 'nen ronde dansen. Zet u in den ronde.

— Omtrek, Fr. *pourtour*, *circonférence*. D. B. Dieën boom is meer as 'ne' meter in de ronde.

— Omtrek, omstreek, Fr. *environs*. Hij is uren in de ronde bekend veur 'nen bekwamen doktoor.

— Een glas bier of een druppel voor iederen man van 't gezelschap, Fr. *tournée*. Hij gaf 'en ronde veur al die in de kamer waren. Bazin 'en ronde gersten. Die verliert, betaalt 'en ronde.

— Bij timmerl. Holle schaaf om rond lijstwerk te steken, Fr. *gorget*.

RONDFLAGGEREN, w., o. — Rondfladderen. (Z. FLAGGEREN.) Dieë vogel doe' nie' as rondflaggeren in zijn kevie.

RONDFLANSEN, w., o. — Rondslenteren. T. (Z. FLANSEN.) Den heelen dag rondflansen is al da' ze doet.

RONDFLENTEREN, w., o. — Rondslenteren. (Z. FLENTEREN.) (K.) Hij doet iet van rondflenteren.

RONDFLIDDEREN, w., o. — Rondloopen om kermissen en feestjes bij te wonen. T. (K.) (Z. FLIDDEREN, Aanh.) Ze fliddert heelder Zondagen rond.

RONDFLODDEREN, w., o. — Rondslenteren. (A.) (Z. FLODDEREN.) Die madam zie-de den heelen dag rondflodderen.

RONDGAPEN, w., o. — Nieuwsgierig rondkijken. Kinderen, ge meugt in de kerk nie' rondgapen.

RONDGUIZEN, w., o. — Rondslenteren. (K.) (Z. GUIZEN 2°.) Dieë luiaard doe' niks as wa' rondguizen.

RONDHALEN, w., b. — Omhalen, inzamelen al rondgaande, Fr. *quêter*. T. Geld rondhalen. Er is op die feest 50 frang rondgehaald veur den arme.

RONDHALING, znw., v. — Omhaling, inzameling. Fr. *quête*.

RONDHOOREN, w., o. — In 't rond hooren, vernemen naar iets. Ik zal is rondhooren of ik nieverans geen zetgoed van boonen kan krijgen.

RONDLEUREN, w., o. — Van deur tot deur gaan om kramerij of snuisterijen, eetwaren, enz. te verkoopen. T., D. B., Sch. Hij leurt rond mè' lint en saai. Daar komt er hier alle weken eene rondgeleurd mè' blink en postpapier. Rondleuren mee' hèring.

— Fig. Dringend aanbieden. T., Kl.-Br. Ge moet met dat eten zoo nie' rondleuren.

RONDLEURDER, znw., m. — Rondreizende koopman of kramer, die zijne waren langs de huizen vent, Fr. *marchand ambulant, rouleur.* D. B.

RONDPOLKEN, w., o. — Rondgapen. (Z. der K.) 't Sta' nie' schoon van zoo rond te polken in de kerk.

RONDRAGGEN, w., o. – Z. RONDRAKKEN.

RONDRAKKEN, w., o. — Wild, onstuimig rondloopen. (Z. RAKKEN.) (K.) Die kwâjongens hebben den heelen dag in 't bos(ch) rondgerakt.

***RONDRANDUINEN,** w., o. — « Straatslijpen of langs de straten rondzwerven. Hij heeft al veertien dagen rondgeranduind. Over acht dagen randuinde hij hier nog rond. »

Sch. geeft het w. voor Brab., Hag. en *Antw.*

RONDRIJ(D)EN, w., o. — Fig. Rondloopen. Hij zal meugen rondrijen om 'nen nieve' woon te krijgen. Tegen de kiezing ziede de kandidaten rondrijen.

— Rondgaan, rondverteld worden, sprek. van een nieuws. Da' niefsken rijdt rond.

— Spottend gezeid van iemand die gedurig aan verhuist. Mij dunkt da' Jan goe' rondrijdt : dat is nu al 't derden huis dat hij bewoont op twee jaar tijd.

— Op eene ongeschikte plaats, nu hier dan daar liggen, sprek. van kleedingstukken, werktuigen, huisraad, enz. T., Kl.-Br. Hij laat zijn kleeren overal rondrijen. Die boeken liggen hier rond te rijen. As die papieren hier blijven rondrijen, dan geraken ze te rest. Ook **Rij(d)en.**

RONDRINK, bw. en vz. -- Rondom. T., R. Ik ging rondrink 'et huis, maar ik zag gee(n) spoor van dieven.

RONDSCHIETEN, w., o. — Rondloopen. T. Tegen dat 't kiezing wördt, zulde 'm zien rondschieten.

RONDSCHOBBEN, w., o. — Rondloopen op een drafje. (K.) (Z. SCHOBBEN.) Ik heb heel de stad rondgeschobd vandaag. Hij doe' nie' as rondschobben.

RONDSCHUIVEN, w., o. — Rondloopen. Ik heb meugen rondschuiven om die waar te vinden.

RONDSEEZEN, w., o. — Rondloopen. (Z. SEEZEN.) Dieë kandidaat seest overal rond om wa' stemmen af te bèdelen.

RONDSJAUWELEN, w., b. — Z. RONDBABBELEN.

RONDSNUREN, w., o. — Nieuwsgierig rondsnuffelen. (Z. SNUREN.) Ik betrapte de meid, terwijl ze in de kas aan 't rondsnuren was.

RONDSPORZEN, w., o. — Met gejaagdheid, driftig rondloopen, bij T. *rondsporren.* (Z. SPÖRZEN.) Hij hée' wa' rondgespörsd om die plaats te krijgen. Ziet die verkens is rondspörzen.

RONDSTOUWEN, w., o. — Her- en derwaarts stouwen of drijven. Hij hée' heel 'et dorp rondgestouwd mè' zijn verkens, zonder er één te kunnen verkoopen.

RONDSTROOIEN, w., b. — Overal uitstrooien. T., Kl.-Br. Hij is overal gaan rondstrooien, dat ik 'em weggejaagd heb. Die praatjes heddegij rondgestrooid.

RONDTRAMPELEN, w., o. — Hetzelfde als Ronddjampelen. (K.) (Z. TRAMPELEN.) Hij stond daar rond te trampelen van de pijn.

RONDTRANTEN, w., o. — Rondwandelen. (Z.-O. der K.) T. (Z. TRANTEN). Het veld rondtranten. 't Is nu zoo goê weer, ge moest 'en bitje rondtranten.

RONDTREKKEN, w., o., met *zijn*. — Rondgaan. T., Kl.-Br. De muzikanten zijn deze' veurnoen 'et dörp rondgetrokken.

— Rondreizen. Die Bohemers hebben geene' vaste' woon, zij trekken gedurig rond.

— Spottend voor Verhuizen. Dieën boer trekt goe' rond; dat is nu al de derde hoef die hij bewoont.

RONDVENDELEN, w., o. — Rondslenteren. (K.) (Z. VENDELEN.) Hij vendelt den heelen dag rond. Ik heb 'em daar strak 'et dörp zien rondvendelen.

RONDZEGGEN, w., b. — Al zeggende alom bekend maken. T., Kl.-Br. Onze Frans moest bij alle geburen gaan rondzeggen dat de lijkdienst e Zaterdag om 10 uren is.

RONDZETTEN, w., b. — *Iemand rondzetten*, hem doen werken, hem leeren vlijtig zijn. Oewe' jongen wilt nie' werken? As 't de mijne was, ik zou 'em wel rondzetten!

RONDZUKEN, w., o. — In alle richtingen zoeken. T. Ik heb overal rondgezocht naar mijn pijp, maar ik kan ze nieverans nie' meer vinden. Zuükt nog 'ne keer goe' rond.

RONDZWADDEREN, w., o. — Rondzwieren, dronken rondloopen. (Z. ZWADDEREN.) Hij héet de heel week rondgezwadderd.

RONDZWENDEREN, w., o. — Rondslenteren, lui en doelloos her- en derwaarts loopen. (Z. der K.) (Z. ZWENDEREN.) Dieë luierik vaart daar heel den dag rondzwenderen.

RONK (in 't Z. en W. *roënk*), znw., m. — Rondloopend gerucht, bedekt gepraat. D. B. Ik heb daar al lank 'nen ronk van gehoord.

RONKEN (in 't Z. en W. *roënkən*), w., o. — Snorren, een gonzend geluid geven, Fr. *bourdonner*. D. B. De vliegen, bieën, meulders en pekbeesten ronken. 'Et spinnewiel ronkt. Ik hoorde 'ne' kever rond mijn ooren ronken. 'Nen draaitop ronkt.

— Sprekende van iets dat bedektelijk verteld wordt. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik heb van die zaak al lank iet hooren ronken.

— In den zin van het geronk een slapers, in 't Fr. *ronfler*, zeggen wij *snörken*, niet *ronken*.

RONKER (in 't Z. en W. *roẽnkər*), znw., m. — Dun stuk hout waar eene koord doorsteekt, dat de kinderen rondzwieren en dat een ronkend geluid maakt.

RONSEL, znw., m. — Kamwiel, tandwiel, Fr. *roue dentée, roue dentelée.*

— Bij mulders. Rad dat op 't staakijzer vastzit en door het kamrad in beweging gehouden wordt.

ROÔBAARD, znw., m., vrklw. *roodbaardje(n.* — Een vogeltje, anders ook Roodborstje, Fr. *rouge-gorge* en in de wetenschap *Erithacus rubecula* geheeten. D. B.

ROOD, bvw. — Fr. *rouge.*

— Dit w. wordt als volgt verbogen: *Den roo'n appel* (Kemp.), *den rooien appel* (Antw.); — *de roô bloem* (Kemp.), *de rooi bloem* (Antw.); — *het rood vleesch*; — *de roô koolen* (Kemp.), *de rooi koolen* (Antw.); — vermeerderende trap: *róor, rooër* (Kemp.), *rooier* (Antw.).

— Verg. *Zoo rood als bloed, als 'nen haan, als 'ne kalkoens(ch)en haan, als 'nen oven.*

— Spr. *Rood rond de zon is water in de ton; — als de dag schijnt rood, dat is water in de sloot; — 's morgens rood, 's avonds water in de sloot; — zonneken rood, waterken in de sloot*, weersvoorspellingen.

— Znw., o. Mager van de hesp. Snijdt wa' rood van de hesp. Hij eet nie' as 't rood en 't wit laat hij liggen.

— *Geen roô duit*, z. DUIT.

— *Rood bloed, zelden goed*, spreuk op eenen rosharige.

ROODBAARDJE, znw., o. — Z. ROÔBAARD.

ROO(D)ENHOND, znw., m. — Roode koorts, roodvonk, Fr. *scarlatine*, bij B. en M. *roodhond.* Daar liggen in ons geburen veul kinderen met den roo(d)enhond.

ROODHAAN, znw., m. — Soort van zeehaan, een visch, in 't Fr. *rouget* waarschijnlijk.

ROODHANS, znw., m. — Iemand met rood haar, rosharige.

ROODSEL (Kemp. *rötsəl*), znw., o. — Roode oker of schuursel van plaveien, waarmede men eenen steenen vloer rood maakt.

— Soort van pommade, waarmede sommige vrouwen eene rozige tint aan hunne bleeke kaken geven.

ROODSELEN (Kemp. *rötsələn*), w., b. — Met roodsel eenen steenen vloer rood maken. R. De vloer van de kamer moet nog geroodseld wörren.

ROODZUUT, znw., o. — Zekere zoete roode drank. 'En borrel roodzuut. Hij drinkt altijd roodzuut.

ROOF. Tweede hoofdvorm van Ruiven.

ROOF, znw., v. — Korst op eene wonde. Z. Wrdb. Dit w. wordt in 't N. en W. met zachtl. *o*, doch in 't Z. met scherpl. *o* uitgesproken.

— Korst van gekookte melk, brei, enz., bij T. m. Daar is 'en heel roof op de rijspap gekomen.

— De wol, die jaarlijks van een schaap geschoren wordt, bij T. m. De schaap hebben dees jaar 'en goei roof wol gegeven.

Kil. Roof van 't schaep, j. vlies, *vellus.*

ROOGELVINK, znw., v. — Goudvink, Fr. *bouvreuil.* (Z.-W. der K.)

ROOK, znw., m. — Fr. *fumée.*

— Spr. *Daar gaat niks verloren als de rook uit de schouw*, zegt men van een huishouden waar men zeer spaarzaam is.

— *Daar is geenen rook zonder vier*, alles heeft eene oorzaak, hoe klein of nietig zij ook weze.

— *Daar rook is, is vuur, zee Uilespiegel, en hij stak zijn pijp aan 'ne(n) peerdsstront aan.*

ROOKBIL (Kemp. *rökbil*), znw., m. — Stuk gerookt vleesch uit de bil van een runddier.

ROOKEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Dit ww. wordt schier uitsluitend gebezigd in den zin van In den rook hangen: spek rooken, hesp rooken, gerookt vleesch. Als o. en onp. ww. zeggen wij meer *smooren:* 'et vier smoort, 'et smoort hier in de kamer. In de beteekenis van In rook doen opgaan, is het altijd *smooren:* 'en pijp, 'en sigaar smooren. Z. SMOOREN.

ROOMEN, znw., o. — Rome, eene stad.

— Spr. *Me(t) vragen komt men te Roomen*, met te vragen komt men overal terecht.

— *Hoe dichter bij Roomen, hoe slechter Christenen*, hoe dichter bij de kerk, hoe minder men er heen gaat. T., Kl.-Br.

— *Alle wegen leiden naar Roomen*, men kan door verschillende middelen zijn doel bereiken.

ROOMER, znw., m. — Romer, kelkvormig drinkglas.

ROÔPUTTERS, znw., m., mrv. — Soort van fijne, witte aardappelen met roode putjes. (K.) Vrglk. BLAUWPUTTERS.

ROOS, znw., v. — Verkorting van Rosa en Rosalia.

ROOS, znw., v. — Fr. *rose.* De *o* is scherplang.

— Bij doelschutters. Ronde zwarte plek in 't midden van 't blazoen. Roos schieten. Alle scheuten zijn geen roozen. In 't midden van de roos is nog een wit roudeken, dat men den gaudeamus noemt.

— Fig. Bloemig meisje, meisje met een fleurig, blozend gelaat.

ROOSTER, znw., m. — Z. onder NEGENHOEKEN.

ROOSTERING (Kemp. *röstəring*), znw., v. — Roosterwerk, Fr. *grillage.* De roostering van 'en riool.

ROOT (zachte *o*), znw., v. — Rij, reeks, Fr. *suite, rangée, file.* D. B., T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En root boomen. De kinderen stonden op 'en root. 'En heel root huizen is afgebrand. De soldaten gingen op twee roten.

— *Te root,* achtereen, achter malkander. Dat is nu drij dagen te root, da' ge te laat komt in de school. Ik heb vier weken te root ziek geweest.

Kil. Rote, *ordo, series.*

ROOT (zachte *o*), znw., v. — Ruit, Fr. *vitre.* (Z.-O. der K.) Daar is 'en root in de venster gebroken. 'En root inzetten.

ROOVEN (Kemp. ook *ruëvən*), w., b. — *'Ne(n) vogel rooven,* zijn nest wegnemen of er de eieren of jongskens uithalen, Fr. *dénicher un oiseau.* D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En ekster rooven. Hij héet 'en vink geroofd op vier eieren. De hinnen rooven (hunne eieren uit het nest wegnemen). Dieë jongen héet in ze' lèven al veul vogelen geroofd. Ook **Uitrooven** en **Uittrekken.**

Kil. Rooven den voghel, *detrahere avem nido.*

— *'Nen offerblok rooven,* het geld uithalen dat liefdadige personen er in gestort hebben, Fr. *vider un tronc.* D. B. Elken avend wörren de offerblokken geroofd, omdat 'et geld 's nachts nie' zou gestolen wörren.

— *Den troef rooven,* in zekere spelen de kaart die gekeerd is, nemen in verwisseling met eene kaart die men in zijne hand had. D. B. Gij meugt rooven. Wie héet den troef geroofd?

ROOZELANDSKAR, znw., v. — De met bloemen en gekleurd papier versierde kar, met welke men de dienstboden naar hunnen nieuwen post overvoert. In 't W. der Kemp. **Sint-Janskar.**

ROOZEMARIJN, znw., m. — Rosmarijn, Fr. *romarin.*

ROOZEN, w., o. — Gerust en blozend slapen, meest van kleine kinderen gezeid. (A.). Ziet da' kind is roozen! Vrglk. *slapen gelijk 'en roos.*

ROOZENHOEIKE(N, znw., o. — Vijf tientjes van de vijftien die tot den rozenkrans behooren, Fr. *chapelet.* Laat ons e roozenhoeiken bidden. Ze lezen daar alle avenden 'et roozenhoeiken.

ROOZEZIP, ROOZEZJIP, znw., m. — Verbastering van 't Fr. *rose d'Egypte.* In 't Z.-O. der Kemp. geeft men dien naam aan de Reseda. R.

ROS, bvw. — Fr. *roux.*

— Verg. *Zoo ros als 'ne kater.*

— Spr. *Ros haar en elzenhout groeien maar op slechte(n) grond.*

— *Ros bloed, selden goed,* z. ROOD.

ROS, bvw. en bw. — Wordt gezeid van eenen draaitop die niet op dezelfde plaats draait, maar onder 't draaien gedurig verspringt. (A.) (Z. HEKELEN.) Dieën top is ros. Mijn non draait ros.

ROS, znw., v. en niet o. — Slecht peerd, Fr. *masette, rosse*. D. B. — Fig. Slecht vrouwmensch, boosaardig vrouwspersoon. D. B., T., R. 'En kwaê ros van e wijf. Zij is maar 'en ros.

ROS, znw., m., zonder lidw. — Vracht slagen. Hij hêe' ros gehad.

ROS(CH), ROĔS(CH), RUS(CH), znw., m. — Zode, graszode, afgestoken zode, Fr. *gazon, motte de terre, couverte d'herbe*. Hgd. *Rasen*. Hfft., Sch. bij T. *resch*. Ross(ch)en afsteken. 'Ne' weg ophoogen mè' russ(ch)en. Slapen gelijk 'nen roës(ch) (zeer vast slapen).

— Het vrklw. wordt ook gebruikt voor Grasbosje, struikje gras. De ros(ch)kens tuss(ch)en de steenen uitsteken.

— Dingen die door menigvuldige worteltjes aaneengegroeid zijn. Da' land is maar éénen rus(ch) van de puinen. 't Is hier gelijk 'nen roës(ch) van 't onkruid.

Kil. Rusch, *cespes, gleba*.

— Gep. w. *Met rus(ch) en rijs*, geheel en gansch, met wortel en aarde. Ik zal die planten mè' rus(ch) en rijs uitsteken, dan zulde ze best kunnen verplanten.

— Spr. *Onder den ros(ch) liggen*, begraven zijn.

ROS(CH)HAAK, znw., m. — Bij landb. Ploeghaak, een haak, voorzien van eenen langen stok, dien een persoon aan de ploeg houdt, terwijl men ploegt. (K.)

ROSDOĔK, znw., m. — Bij voerl. Een zak waarin het voeder voor het peerd is, en die onder aan de kar hangt. Jong.. (K.)

ROSSEKOP, znw., m. — Rosharig hoofd.

— Iemand die ros haar heeft.

***ROSSEN**, w., o. — « Hard aan iets werken. »

Sch. geeft het w. voor Antw. Doch zie RUIS(CH)EN.

ROT, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo rot als kampernoelie, als mok, als 'en mispel, als stront, als spijs*.

— Behept met koningszeer, zeer op het hoofd of venusziekte, R. Rot zijn. Hij is heelegans(ch) rot.

— Wordt ook gezeid van menschen die aan tering of borstziekten lijden en veel hoesten en fluimen. Hij is rot van binnen. Rot gedronken zijn.

— Onsterk. T., R. Rot garen. Die broëk hêe' maar rot geweest. Die koor(d) kan nie' dienen, zij is veul te rot.

— Vochtig, regenachtig. R. 'En rotte kamer. Rotte muren. E rot weer. De locht ziet er maar rot uit.

— Komt als versterking bij veel scheldnamen en is maar als zoodanig in gebruik bij 't gemeene volk. T., R. Rotte teef! Leelijke, smerige, rotte tang! Rotte beest!

— Wordt ook gebezigd om van iets met afkeer te spreken. Alle dagen naar die rotte school, zee de jongen, 't is toch zoo droevig!

— *Rotte schelvisch.* Een spel dat meest door jongens, maar soms ook wel door meisjes gespeeld wordt. De jongens, in eenen kring geschaard houden eene koord vast, waarvan de uiteinden aaneengeknoopt zijn. Hij die er aan is, staat in 't midden. Hij moet er eenen vastgrijpen, doch het telt maar, als hij het kan, terwijl de gegrepene de koord vastheeft. De jongen die er aan is, heet *de rotte schelvisch.* Om hem moede te maken en hem veel spel te leveren, loopen en sleuren zijne makkers met de koord langs alle kanten, al roepende: « Rotte, rotte schelvisch! » Grijpt hij toe, dan belet hem dikwijls een juist van pas gegeven snuk aan de koord den jongen te vatten, op wien hij het gemunt had. Soms ook tuimelt hij 't onderste boven door het rukken, dat hem onvoorziens in zijnen loop stuit. Wordt hij het spel beu, dan laat hij zich op sleeptouw nemen, d. i. hij leunt met den rug tegen de koord en vat ze met beide handen, alsof hij den teugel van een gespan hield. Zoo laat hij zich voorttrekken en grijpt nu en dan in 't loopen, naar al die hem te dicht nabij komt. Die gepakt wordt, met de handen aan de koord, is er aan en wordt op zijne beurt « rotte schelvisch. » (A.)

ROT, bw. — Z. RUT en TROT.

ROT, znw., o. — Naam van verschillende variëteiten van de *Potentilla*, zooals de *Potentilla sylvestris*, de *Potentilla anserina* en de *Potentilla reptans.*

ROTELINGS, bw. — Te root, achtereen. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hée' rotelings vier boterhammen opgeëten. Ze gingen rotelings over de straat.

ROTSEN, w., o. — Hard rijden te wagen of te peerd; ook Hard loopen. D. B. (Door V. D. als gewest. vermeld.) Hij rotst overal naartoe. Die mannen rotsen den heelen dag.

— Gep. w. *Rij(d)en en rotsen, loopen en rotsen.* Hij doet nie' as rijden en rotsen. De vastenavondzotten loopen en rotsen tot laat in den nacht. Ik ben muug gere(d)en en gerotst.

Kil. Rotsen, rossen, *equitare, currere.*

— Afl. *Gerots.*

ROTSEN, w., b. — Bij bezetters. De steenen of het bezetsel van eenen buitenmuur zoodanig ruw en hobbelig maken, dat die muur, op zekeren afstand gezien, gevormd schijnt uit sintels, Fr. *rustiquer.* D. B.

ROTTEKOP, znw., m. — Hoofd dat aangedaan is van zeer of haarworm.

— Iemand die zulk hoofd heeft.

ROTZAK, znw. — Iemand die aangedaan is van koningszeer, venusziekte of eene borstkwaal, die hem doet hoesten en fluimen.

— Een vogel anders ook Roetaard, Roethannen en Hannewuiten en in de Wrdb. Meerkol genaamd, Fr. *geai.*

ROUW, bvw. — Hetzelfde als Rauw, Fr. *crû*. (K.) Rouw vlees(ch). Ik voeier alles rouw aan de koei. Iet rouw opeten.

Kil. Rouw, *crudus*.

ROUW, bvw. — Hetzelfde als Ruw, Fr. *rude*, *grossier*. 'Nen rouwe kerel. Rouw steenen. 'En rouw weer.

— *Rouw in de kèèl*, wat verkoud. T. Ik ben wa' rouw in mijn kèèl.

— *Uit den rouwe*, ruwweg, zonder veel zorg, niet fijn afgewerkt. T., Kl.-Br. We zullen die planken maar wat uit den rouwe schilderen.

— Wordt als gezegde gebruikt in den zin van Gruwelijk, uit der mate. R. 't Is rouw, gelijk dieë vent toch vloeken kan. 't Is rouw in de wereld gelijk het vlees(ch) toch dier is.

— Sch. geeft in dien zin *rew*, *riw* voor Tessenderloo, en meent dat dit w. eene verbasterde uitspraak is van *wreed*. Dat is mis: *rouw* wordt in die streek *rèèë*, *rèèw* uitgesproken.

— Spr. *Er met den rouwen börstel overgaan*, z. BÖ(R)STEL.

— *'t Is rouw, zee Uilespiegel, en hij pakte den hond bij zijn vel* (of *bij zijn haar*.)

ROUW, znw., o. — Bij timmerl. Ruwheid die een gezaagd berd bedekt en door de tanden der zaag veroorzaakt is, ook **Wol** genaamd.

ROUWAANS(CH) (klemt. op *waansch*), bvw. — Ruw, woest, wild, onstuimig. 'Nen rouwaans(ch)e kerel. 'Et weer is rouwaans(ch). 'Nen rouwaans(ch)e wind. Rouwaans(ch) te werk gaan. Ge moet oe' kleeren daar zoo rouwaans(ch) nie' hennen smijten.

ROUWAGE, znw., v. — Ruigte, verzameling van ruwen afval. Hfft. Doet die rouwage weg.

Z. Kil. i. v. *rouwagie*.

ROUWDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Rouwkleederen. Ze had rouwdingen aan.

ROUWENIS, znw., v. — Allerlei afval van hout, stroo, onkruid, enz. Me zullen die rouwenis opstoken. Doet die rouwenis bijeen in 'nen hoop.

ROUWEREN, w., b., en o. — Wordt in sommige streken gehoord voor Roeien, gooien, Fr. *jeter*.

ROUWEVIE, znw., v., **ROUWEVER**, m. — Soort van haver die veel in de zandige gronden der Kempen gezaaid wordt.

ROUWIGHEID, znw., v. — Schorheid in de keel, ten gevolge van eene verkoudheid.

ROUWKOOP, znw., m. — *Rouwkoop hebben*, beteekent niet enkel Spijt hebben over eenen gedanen koop, maar in 't algemeen Spijt gevoelen over iets dat men verricht heeft.

ROUWMOES, znw., m. — Ruwharig dier. (K.) Rouwmoezen van verkens. Dieën hond is 'ne leelijke rouwmoes.

ROUWRIJM, znw., m. — Witte rijm, bevrozen smoor of mist die aan de boomtakken blijft hangen in den vorm van sneeuw, Fr. *givre*. (K.) D. B. (Ook in Kl.-Br., z. Sch.), bij G. *ruwisel*. De boomen hangen vol rouwrijm. Ook **Hijzel**.

— De *rouwrijm* verschilt van den *waterrijm*, gelijk het Fr. *givre* van *gelée blanche*. Sleeckx mist dus wanneer hij *rouwrijm* vertaalt door *gelée blanche*.

ROUWRIJMEN, w., onp. — Rijmen, sprek. van nevel die aan de boomtakken bevriest en blijft hangen, Fr. *faire du givre*. D. B. (K.) Ook **Hijzelen**.

RUB, znw., v. — Ribbe, Fr. *côte*.

RUBARBEL, znw., m. en niet v. — Rabarber, Fr. *rhubarbe*.

RUBARBELSPIJS, znw., v. — Moes van de stengels van rabarber.

RUBBEN, w., wdrk. — Zich keeren, roeren, gewoonlijk in de tautologie *rubben of keeren*. (A.) Ik kan me nie' rubben of keeren van de pijn. Ge hèt hier geen plaats, ge kunt oe nie' rubben of keeren.

RUBBEN, znw., v,, mrv. — Jong raaploof dat men als moes eet. (Ook in Brab., z. Sch.) Vrglk. het Hgd. *rübe*, raap.

— In 't N. der Kemp. zegt men **Kelen**.

Kil. Ribe, rube, *rapum*.

RUCHEL, RUGGEL, RUCHELKONT, RUGGELKONT, znw., v. — Meisje dat onmatig lacht.

RUCHELEN, RUGGELEN, w., o. — Het hinniken der peerden, Fr. *hennir*. (K.) Ook **Hunkeren**.

— Afl. *Geruchel, geruggel*.

Kil. Ruchelen, rochelen, *rudere*.

— Fig. Gichelen, onmatig lachen, sprek. van vrouwvolk. (Z. der K.) Da' zot vrouwvolk staat daar te ruchelen dat 't schand is.

RUG, znw., m. — Fr. *dos*.

— *'En kar te zwaar in den rug la(d)en*, te veel vracht achter op de kar zetten.

— Spr. *Iet van zijnen rug schudden*, z. NEK.

— *'t Geld wast op mijnen rug niet*, ik heb geen te veel.

— *Ik kan het van mijnen rug nie(t) snij(d)en*, zegt men tot iemand die iets vraagt dat men hem niet geven kan. Gij ligt daar om mijn ooren te zagen om e paar nief' schoenen, ik kan ze toch van mijnen rug nie' snij(d)en.

— *'Nen bree(d)en rug hebben*, veel kunnen verdragen.

— Bij landb. Smal bed van twee ploegsneden tusschen twee diepe voren. 'Nen akker in ruggen ploegen. Men ploegt het land in ruggen vóór den winter, om den grond goed te laten uitvriezen.

RUGGE, znw., v. — Komt in veel samenstellingen voor in de plaats van Rogge, Fr. *seigle*.

RUGGEBLOĔM, RUGGEBLOM, znw., v. — Roggebloem.

RUGGEL, RUGGELKONT, znw., v. — Z. RUCHEL.

RUGGELEN, w., o. — Z. RUCHELEN.

RUGGELEN, RUGGELS, bw. — Speelterm. Wordt gezeid bij 't bikkelspel, wanneer de bikkel op den rug ligt.

RUGGEMÈÈL, znw., o. — Roggemeel, Fr. *farine de seigle.*

RUGGENBOTERHAM, Kemp. **RUGGENBOTTERHAM,** znw., m. — Boterham van roggebrood.

RUGGENBROOD, znw., o. — Roggebrood, Fr. *pain de seigle.*

RUGGENBROODKERMIS, znw., v. — Wijkkermis te Lier, die aan de statie, buiten de Antwerpsche poort, gevierd wordt.

RUGGESCHIETER, znw., m. — Z. RUGGEVERDOMMEKE(N.

RUGGESTROO, znw., o. — Roggestroo, Fr. *paille de seigle.*

RUGGEVERDOMMEKE(N, RUGGEVERDOĔMEKE(N, znw., o., **RUGGESCHIETER,** znw., m. — Klein roggebroodje, met krenten in gebakken.

RUGGRAAT, znw., v. — Ruggegraat, Fr. *épine dorsale.*

RUGMERK, znw., o. — Ruggemerg, Fr. *moëlle épinière.*

RUGVLIM, znw., v. — Rugvin, Fr. *nageoire dorsale.*

RUI, znw., v. – Vliet, gracht. Te Antwerpen waren vroeger ruien. Die ruien zijn nu overwelfd. Sommige straten dragen nog de namen van Ankerrui, Oude Leeuwenrui, Suikerrui, enz. De schipper leet in de rui.

RUIFEL, RUIFELÈÈR (*ui* = *ö*), znw,, m. — Roerzieke, woelige jongen. Dieën ruifel verslijt al zijn kleeren. 'Nen ruifel van 'ne' jongen.

RUIFELEN (uitspr. *röffələn*), w., o. en b. — Als een ruifel te werk gaan, woelig over den grond kruipen, al wrijvende over den grond zijne kleeren verslijten, in 't Hag. *rijfelen*, z. Sch. Over de' grond ruifelen. Dieë jongen hée' vandaag al wa' geruifeld. Gij ruifelt al oe' kleeren kapot. — Afl. *Geruifel.*

RUIFTIJD, znw., m. — Ruitijd, Fr. *temps de la mue.* Z. RUIVEN.

RUI(G, znw., o. — Soort van schurft dat de honden krijgen. — Gep. w. *Rap en rui(g,* z. RAP EN RUI(G.

RUIGAARD, znw., m. — Ruige, ruwe kerel.

RUIGT (uitspr. *röcht*), znw., v. — Uitschot, bucht, iets dat klein en gering is. Ruigt van patatten. Klein ruigt van boonen. Jaagt die ruigt (kinderen) van de deur.

— Allerlei afval van hout, stroo, onkruid, enz. Doet die ruigt in de' stal. 'Nen heelen hoop ruigt.

— De Wrdb. vertalen dit w. door *brousailles, mauvaises herbes.*

RUIIG, bvw. — Ruig, ruw, woest. Nen ruiigen hond. Ruiig volk. 't Ziet er zoo 'nen ruiige' kerel uit.

RUIL, znw., m. — Soort van watervogel, die veel in de heiden verblijft. Is het de *Fulica atra?* De jager had 'nen ruil geschoten.

RUIMEN, w., b. — *'En bos(ch) ruimen*, het kreupelhout wegdoen dat er in groeit. (K.)

RUIS(CH) (uitspr. *rös*), znw., m. — Het werk van te wrijven te schuren. Daar zal nogal 'nen heelen ruis(ch) aan dat ijzer zijn eerdat 't blinkt.

— Fig. Hard of zwaar werk. Daar zal nogal 'nen ruis(ch) aan zijn eerdat 't af is.

— Slagen. Hij hee' ruis(ch) gehad.

RUIS(CH)BEEN (uitspr. *rösbieën*), znw., o. — Bij wevers. Glad beentje of houtje, waar men het lijnwaad mee wrijft op het getouw eer men het op den onderlooper rolt.

RUIS(CH)EN (uitspr. *rössən*), w., o. — *Daar ruischt iet*, er is daar iets op handen, er zit iets achter, er gaat daar iets gebeuren. Daar héet in de leste dagen zooveul geloop bij Jan geweest, daar moet iet ruis(ch)en. Ik hoor zooveul lawijt in die herberg, daar zal zeker iet ruis(ch)en?

— Wordt, evenals *ronken*, gebruikt als men spreekt van iets dat bedektelijk verteld wordt. Ik heb daar al lang iet van hooren ruis(ch)en.

— *Daar zal e volksken ruis(ch)en*, er zal daar veel volk bijeenkomen. Ik heb op die kermis geweest, maar daar ruischte nogal e manneken (er was veel volk).

RUIS(CH)EN (uitspr. *rössən*), w., o. — Wrijven, schuren, Fr. *frotter*. Hflt. (Ook in Brab., z. Sch.) Mé' 'ne' wolle' lap over 't zilverwerk ruis(ch)en om 'et te doen blinken. Hij ruis(ch)te mè' zijn zwarte handen deur ze' gezicht. As er iet in oew oog gevlogen is, meugde er nie' in ruis(ch)en.

Kil. Ruydschen, *scabere, terere, fricare.*

— Fig. Hard werken. Daar zal nog te ruis(ch)en vallen, eerdat 't Zondag is.

RUIS(CH)ING (uitspr. *rössing*), znw., v. — Pak slagen, Fr. *raclée.*

RUIT, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zijn eigen ruiten uitslagen*, zijne eigen zaak roekeloos en moedwillig bederven.

— *'t Is 'en ruit uit e glas*, er is niet veel bij verloren.

RUITENS, znw., v. — Ruiten. Ruitens is troef. Ik heb ruitens uitgespeëld.

RUITER, znw., m. — Meikever, Fr. *hanneton*. (N.-O. der K.)

RUITS (uitspr. *röts*), znw., m. — Soort van witvisch, plat van vorm en redelijk groot, Fr. *able roche*, Lat. *Leuciscus rutilus.*

RUIVEN, *roof*, *heb* en *ben geroven*, w., o. — Hetzelfde als het Holl. Ruien, het haar of de vederen verliezen, ontbladeren, sprek. van menschen, dieren, vogelen en bloemen. R. As de kanarievogels ruiven dan zingen ze nie' meer. Ik ruif geweldig: ik ben al veul haar kwijt. Neemt de kat nie' op oewe' schoot, want ze ruift. Héet oewe' vogel al geroven? De roozen hebben schoon gebloëmd, maar nu zijn ze meest allemaal geroven. Jammer dat die bloemen zoo gauw ruiven.

Kil. Ruyven, *remittere pennas vel pilos mutare plumas vel pilos.*

RUIZEMUIZEN, w., o. — Snuffelen, doorzoeken in 't geheim en in stilte. (**A.**) Hij zit altijd overal in te ruizemuizen. Wa' ruizemuisde gij daar in die kas?

RUMATIEK, RUMMETIEK, bvw. — Z. ROMMETIEK.

RUMATIS, RUMMETIS, znw., o. — Flerecijn, rheumatismus, Fr. *rheumatisme.*

RUMATISPLANT, znw., v. — *Plectranthus fructicosus.*

RUND, Kemp. **REŬND**, mrv. *reünder*, znw., o. — Veerskalf dat men gaat aanstieren, Fr. *génisse.* E reünd van e jaar. E schoon rund. Hij héet drij koei' en twee reünder.

— In de Wrdb. beteekent *rund*, Fr. *bête à corne.*

— In de ww. *rundvlees(ch)*, *rundsvlees(ch)* en *rundsvet* (Kemp. *reündvlees(ch)*, *reündsvlees(ch)*, *reündsvet*), is *rund* genomen in eenen algemeenen zin van *veers*, *koei* of *os.*

RUNSELMAAG, znw., v. — Kalfsmaag die het runsel oplevert.

RUREN, w., b. en o. — Roeren. Z. Wrdb. Hfft.

— Spr. *Al da(t) ge ruurt, al da(t) ge meevuurt*, al wat ge aanraakt, moet ge nemen (aan tafel).

— *Zoo nauw als 't ruurde*, het scheelde weinig. T. Zoo nauw as 't ruurde, of hij viel in de beek.

RUS(CH), znw., m. — Z. ROS(CH).

RUST, znw., m. — Z. ROËST.

RUSTEN, w., o. — Aanroepen worden, gezeid van eenen heilige. R. Te Beers rust Sinte-Cornelius.

RUT, bw. — *Rut zijn*, alles verloren hebben in het spel. D. B.

RUT, znw., m. — Flauwe praat. R. Zwijgt met dieë' flauwen rut. 't Is allemaal rut dieë ge vertelt. Ik kan met dieën rut nie' om.

— Bij D. B. beteekent *ruit* het praten, het babbelen.

RUTSEL, znw., m. — Z. RITS.

RUTSELEN, w., b. en o. — Eenige vloeistof sterk schudden, hutselen. (Ook in 't Hag. en Belg.-Limb., z. Sch.) Ge moet dieën drank goed rutselen, eerda' ge 'm inneëmt. Rutselt is met da' fleschken, maa niet te hard, of ge zult den drank er uit rutselen.

— Afl. *Gerutsel.*

RUTTAMTUT, znw., m. — IJdele praat. Hij vertelt niks as ruttamtut. Zwijgt mee' oewen ruttamtut!

RUURVOGEL, znw., m. — Bij vogelvangers. Vogel op het steek vastgemaakt, en dienende om de andere vogels te lokken.

RUUT, in 't Z. ook **RIET**, znw., o. — Vet, smeer, ongel, Fr. *graisse, suif.* 'Et ruut van de kèèrs. Van schaapsruut wõrren kèèrsen gemaakt.

Kil. Ruet, *sevum.*

RUUTACHTIG, RIETACHTIG, bvw. — Op ruut gelijkende. Da' vet ziet er zoo ruutachtig uit.

Kil. Ruetachtig, *sevosus.*

RUTEN, RIETEN, bvw. — Van ruut. *Rute(n) keers*, vetkaars. In den ouwen tijd brandden ze 's avens rute' kèèrsen.

Kil. Rueten keersse, *sebacea candela.*

RUZIE, znw., v. — *Ruzie krijgen*, bekeven worden.

RUZING, znw., v. — Hetzelfde als Ruzie, twist, Fr. *querelle.* R., Jong. (Ook in Limb., Hag. en Brab., z. Sch.)

— Wordt ook, evenals *ruzie*, gebruikt in den zin van Kijven, bekijving. Hij kreeg ruzing, omdat hij te laat thuis kwam. De knecht kreeg ruzie van zijnen baas (hij werd bekeven).

S.

SAAI, znw., m. — Wollen breigaren, sajet, Fr. *fil de laine*. 'Nen draad saai. Twee strenen saai.
— Men maakt verschil tusschen *saai* en *wollegaren*, z. WOLLEGAREN.

SAAIEN, bvw. — Van saai. 'Ne saaien draad. Saaie' kousen. Saaie' lint (soort van wollen lint, Fr. *ruban de saye*).

SAAR, znw., v. — Traag en dom vrouwmensch. Da' meisken ziet er 'en saar uit. 'En saar van e wijf.

SABEL, znw., m. en niet v. — Fr. *sabre*. R. (Ook m. bij G.)

SACRAMENT, znw., o. — Schertsend voor Vrouw, wederhelft, Fr. *femme*. Hij gaat uit mè' zij' sacrament. Ze' sacrament was nie' goe' gezind.

SACRISTIJN, znw., o. — Sacristij, een deel der kerk, Fr. *sacristie*. R.

SACRISTIJNPRIESTER, znw., m. — Men noemt alzoo den priester, die gelast is met het regelen der goddelijke diensten, het plaatsen der versiersels, het verwittigen der kerk- en kapelmeesters, enz. (**A.**)

SAFFELEN, w., o. — Z. SCHAFFELEN.

SAFFRAAN, znw., m. en niet v. — Fr. *saffran*. R., J.

SAJET, znw., m. en niet o. — Fr. *fil de laine*. R.

SAKERSTIJN, znw., o. — Z. SACRISTIJN.

SAKKÉE, tw. — Vloekachtige uitdrukking.

SAKKER, znw., m. — Vloek, Fr. *juron*. Hij liet daar 'ne' geweldige' sakker.
— Vormt veel bastaardvloeken, zooals *sakkerdikken*, *sakkerdit*, *sakkerdomme*, *sakkerloot*, *sakkernonde*, *sakkerstomme*, *sakkertwee*, enz. Z. ook SAPPER.

SAKKEREN, w., o. — Vloeken, Fr. *jurer*. D. B., R. Hij sakkerde, omdat i beetgenomen was. Hij kan geweldig sakkeren, as em kwaad is.
— Afl. *Gesakker*.

SAKKERSTIJN, znw., o. — Z. SACRISTIJN.

SAKKOREN (klemt. op *ko*), tw. — Bastaardvloek.

SAKKORIS(CH), bvw. — Drommelsch. Die sakkoris(ch)e deugenieten !

SAKRIST, znw., m. — Onderkoster, Fr. *sous-sacristain*. (A.)

SALAAD, znw., m. en niet v. — Fr. *salade*. R.
— In 't N. der Kemp. spreekt men *salaai* uit.

SALDAAT, znw., m. — Z. SOLDAAT.

SALON, znw., v. en niet o. — Z. Wrdb.

SALPETER, ook **SALPEETER**, znw., m. en niet o. — Ook m. bij R. en J.

SAMEN, bw. — Z. Wrdb. Men zegt *te samen* en niet *te zamen*.

SAMENSTAAN, w., o. — Samengaan, overeenkomen, enkel in de Onbep. wijze gebruikt. T., R. Rijk zijn en alle dagen gaan werken, dat kan nie' goed samenstaan. « Dat kan immers met zijne opgeblazenheid niet *samenstaan?* » (CONSCIENCE, *Hoe men schilder wordt*.)

SAMENSTEL, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. J.

'**SAMMELTJE**, znw., o. — « Kloterspaan (?) »
Sch. geeft het w. voor de Kemp.

SANDER, znw., m. — Alexander.

SANT, znw., m. — Heilige, Fr. *saint*.
— *Van santen hebben*, aangedaan zijn van eene ziekte, voor welker genezing men eene bedevaart naar den eenen of anderen heilige moet doen.
— *De santen kennen*, weten op welke plaats en ter eere van welken heilige men moet bedevaart gaan, om van zekere kwalen genezen te worden.
— Spr. *Geene sant verheven in zijn land*, niemand is profeet in zijn eigen land.

• **SANTÉ-GLAS**, znw., o. — Klein bierglas. T., R.

SANTEKWANT, znw., v. — Oorveeg, Fr. *mornifle*. (K.) D. B. Ik gaf 'em 'en santekwant, dat hooren en zien 'em verging.

SANTENBOUTIQUE, znw., m. — Santekraam. *Heel de santenboutique*, heel den boel, Fr. *toute la boutique*. (Ook in Vl. en Limb., z. Sch.) Hij héet heel de' santenboutique kapot geslagen.

SAP, znw., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Het sap schiet in zijn knoesels*, wordt gezeid van een aankomenden jongen, wien de kinderschoenen beginnen te nijpen.

SAPÉE, tw., vrklw. *sapéekens*. — Vloekachtige uitdrukking.

SAPPER. Vormt veel bastaardvloeken, zooals *sapperdeboeren*, *sapperdekken*, *sapperdepotjes*, *sapperdit*, *sapperloot*, *sapperlot*, *sappermille*, *sappermille-muss(ch)epooten*, *sappertwee*, enz. Z. SAKKER.

SAPPIG, bvw., — Fig. Kluchtig, vermakelijk. (A.) 't Is 'ne sappige kerel.

SARADEL (klemt. op *del*), znw., v. en m. — Eene voederplant, bij V. D. *seradelle*, Lat. *Ornithopus sativus*.

SARGIE, znw., v. — Beddedeken, Fr. *couverture de lit*. 'En wolle', 'en katoene' sargie.

— Spr. *Onder de gruun* (groene) *sargie liggen*, begraven zijn. Jan Daems leet (ligt) ook al lank onder de gruun sargie.

SAROOP, znw., m. — Siroop, stroop, Fr. *sirop*.

— *'En sarope(n) tronie*, een geslepen, onnoozel gezicht. (A.)

SAROOPKIT, znw., v. — Blikken siroopstoop.

SAROPETRAAN, znw., v. — Iemand die er onnoozel uitziet, maar in werkelijkheid geslepen en doortrapt is. (K.)

SAROPERHAM, znw., m. — Snede brood met stroop besmeerd.

SARUT (klemt. op *rut*), znw., v. — Z. SAAR. (Z. der K.)

SASA, znw., m. — *'Nen ouwe sasa*, een oude vent.

SASDEUR, znw., v. — Sluisdeur. De sasdeuren openzetten of sluiten.

SASPUT, znw., m. — Sluiskolk, Fr. *bassin d'écluse*.

SASSEN, w., b. — In de dok laten varen langs de sasdeuren. Wanneer een schip uit de Schelde in de dok vaart, dan wordt het gesast.

SASSENIER, znw., m. — Sluiswachter, Fr. *éclusier*. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

SASWACHTER, znw., m. — Sluiswachter.

SATIJN, znw., m. en niet o. — Fr. *satin*. R., J.

SAUS (in 't N. en W. *sous*, in 't Z. *saas*), znw., v. — Fr. *sauce*.

— Fig. Bui, geweldige regenvlaag. B. We waren nog maar pas vertrokken, of we kregen 'en geweldige saus op ons lijf.

— Felle berisping, rammeling. Dieën deugeniet zal saus krijgen, as em thuis komt.

— Spr. *'t Is saus naar 't kommeken*, ze zijn alle twee van dezelfde soort, de eene is niet beter dan de andere. De zeun deugt zoomin as de vader, 't is saus naar 't kommeken.

SAUSDIEVEN, znw., m., mrv. — Droge, meelachtige aardappelen die veel saus vragen. Ik kook van die pataten nie' meer, 't zijn oprechte sausdieven.

***SAUSEN**, w., o. — Beteekent, volgens Sch., in de Kempen « Razen, flauwen praat vertellen. »

SAUZEN, w., b. — Met saus begieten. Uw eten is goed gesausd. « Gesausden toebak » is zulke die met iets overgoten wordt om hem zwart te maken.

SAVEE (klemt. op *vee*, zachte *e*), znw., m. — Flauwe praat, zoutelooze redenen. R. Ik kan met dieë' savee niet goed om. Hij vertelt flauwe' savee.

SAVEL, znw., m. — Sabel, Fr. *sabre*. (K.) D. B., T., R. 'Ne lange savel. Hij had zijne' savel aan.

SAVIE, znw., m. — Salie, Fr. *sauge*. R., Hfft.
Kil. Savie, *salvia*.

SAVIEMELK, znw., o. — Melk waar savie in gekookt is. Hfft. Saviemelk drinken.

SAVOOI, znw., v. — Savooikool, Fr. *chou de Milan*. D. B. 'En bed savooien. Savooien planten.

— Fig. Lui, nalatig vrouwmensch. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En lui savooi.

SCHAAF, znw., m. — *Op schaaf loopen*, tafelschuimen, rondloopen om ergens aan 't eten te geraken. (N. der K.) Dieë gulzigaard loopt overal op schaaf.

— Elders *op de(n) schoëfel loopen*.

SCHAAFBLOK, znw., m. — Het hout, waar het schaafijzer in steekt.

SCHAAI, znw., v. — Z. SCHA(D)E.

SCHAAIEN, w., b. — Bij teekenaars. Schaduwen, Fr. *ombrer*. 'En teekening schaaien.

SCHAAKBERD, znw., o. — Schaakbord, Fr. *échiquier*.

SCHAAKSEL, SCHOKSEL, znw., o. — Onzindelijk, oneerbaar vrouwmensch. Ziet da' schaaksel daar is loopen! Die Mie is 'en eerste schoksel.

SCHAAMTESCHOENEN, znw., m., mrv. — Spr. *Zijn schaamteschoenen uittrekken*, alle schaamte afleggen of ter zijde stellen, niet meer beschaamd zijn. Sch., T., R., Kl.-Br.

SCHAAP, znw., o. — Fr. *mouton*. Z. Wrdb.

— Dat w. heeft in de Kemp. geenen meervoudsuitgang. 'En kooi (kudde) schaap. Met de schaap uitgaan. Vrglk. het Eng. *sheep*.

— In samenstellingen gebruikt men in de Kemp. veel *schaaps* voor *schape* of *schapen*. Dus zegt men *schaapslèèr*, *schaapslèver*, *schaapsmest*, *schaapsstal*, *schaapsvel*, *schaapsvet*, *schaapsvleesch* zoowel als *schapeleer*, *schapelèver*, *schapemest*, enz.

— Fig. Arm, beklagenswaardig kind. Die arm schapen hebben gee(n) moeder meer. 't Arm schaap had zoo 'nen honger. Nu zit die arm vrouw daar alleen met heur twee schapen van kinderen.

— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel in de samenspraak van vrouwen. Ja, schaap, zoo ben ek daar gevaren. Wel, schaap toch, komdegij al van zoo ver?

— *Een zwart schaap in huis, in de familie, enz. hebben*, bet. dat er onder de kinderen van het huisgezin een slecht kind is.

— Spr. *Als ge u eigen schaap maakt, dan wörde (wordt ge) van de wolven opgeëten*, veel te goed is half zot.

— *Zoolang als 't schaapken gers weidt*, altijd. 'En rent zoolank as 't schaapke gers weidt.

— *Getelde schaapkens*, geld waar niets mag afgenomen worden, dat bestemd is tot iets.

— *Daar is geen een kooi schaap, of daar is 'en ruig onder*, onder alle koren is kaf. T.

SCHAAPHEIDER, znw., m. — Schaapherder, Fr. *berger*.

SCHAAPKE(N, znw., o. — Verkleinw. van Schaap.

— Een blinkend zwart waterkevertje. Z. KATTINNEKEN.

— Klein, wit, vlokkig wolkje in de lucht, Fr. *mouton, nuage moutonné*. De locht hangt vol schaapkens.

SCHAAPKENSLOCHT, SCHAAPKENSLOĔCHT, znw., v. — Lucht die vol *schaapkens* zit, d. i. kleine, witte, vlokkige wolkjes, Fr. *ciel moutonné*.

SCHAAPSBOER, znw., m. — Landbouwer die schapen kweekt, bij D. B. *schaapboer*.

SCHAAPSHOND, znw., m. — Schaapherdershond, hond die de schaapskudde bewaakt, Fr. *chien de berger*.

SCHAAPSKOU, znw., v. — In de maand Mei worden de schapen geschoren. Men heeft dan soms nog koude dagen en nachten, wat de geschoren schapen doet lijden van de koude, die men dan *schaapskou* noemt.

SCHAAPSMES, znw., o. — Schapenmest.

SCHAAPSRAS, znw., o. — Ras van honden die de schapen bewaken.

SCHAAPSSULKER, znw., m. — Schapezuring, Fr. *oseille sauvage*, L. *Rumex acetosella*, bij D. B. *schaapsulker*, v.

SCHAAR, znw., v. — Breuk of kerf in de snede van een mes of ander snijtuig, Fr. *brèche*, bij D. B. *schaar* en *schaard*. Daar zijn scharen in da' mes. 'En schaar in 'nen beitel.

SCHAARAF, bw. — Ten gronde af, sprekende van een bosch dat verkocht wordt. (K.) 'En bos(ch) schaaraf verkoopen. Da' bos(ch) wördt schaaraf verkocht.

— Znw., m. — Hout van een bosch, dat van voren af aan afgezaagd of afgeblaaid is. (K.) Drij koopen masten schaaraf.

SCHAARS, znw., o. — Scheermes, Fr. *rasoir*. (K.) (Ook in Brab., Hagel. en Limb., z. Sch.) E scherp, 'en bot schaars. Zoo scherp as e schaars. Die schaarsen snij(d)en nie' meer.

Kil. Schaers, scheers, *culter rasorius*.

SCHAB, znw., o. — Hetzelfde als Schap, plank tegen den muur of in eene kas om iets op te leggen of te zetten. In 'ne' winkel zijn veul schabben. Den timmerman moet hier tegen de' muur eenige schabben maken. De schabben van 'en boekenkas.

SCHABARING, te Antw. **SCHRABARING** (klemt. op *ba*), znw., v. — Duchtige berisping, schommeling, Fr. *forte réprimande*. Iemand 'en schabaring geven. De knecht kreeg 'en geweldige schabaring van zijnen baas.

SCHABAUWELIJK (klemt. op *bau*), bvw. — Leelijk, gruwelijk, schromelijk, Fr. *horrible*, *épouvantable*, bij D. B. *schabouwlijk*. 'Ne schabauwelijke kèrel. 't Is e schabauwelijk weer. 't Was gisteren schabauwelijk heet.

***SCHABBERDEBOK**, znw., m. — *Op schabberdebok loopen* bet. volgens Sch., te Antw. hetzelfde als bij ons *op schaaf loopen* en *op den schoëfel loopen*. Z. SCHAAF en SCHOËFEL.

SCHABBERNAK (klemt. op *nak*), znw., o. — Iemand die aardig aangetakeld is of wiens kleederen wonderlijk of slordig om het lijf hangen. Ge loopt daar gelijk e schabbernak, kleed oe wa' beter aan. Da' meisken is piecies e schabbernak.

— Mismaakt of vuil en slordig persoon. D. B. E vuil schabbernak. E schabbernak van e ventje.

— Kapoen, kwapoets. (A.) 't Is e schabbernak van 'ne jongen. Da' schabbernak laat niks gerust. — In dezen zin is het w. ook in Duitschland bekend.

— Bouwvallig huis. Hij woont daar in e schabbernak van 'en huis, da' nie' te goed is om af te breken.

SCHABEELEN (klemt. op *bee*), w., o. — Schimpen, bedektelijk verwijten, bij OUD. *schabbeeuwen*. (K.) Hij schabeelt altijd op iedereen. Ge doe' nie' as schabeelen op oe' geburen. Ook **Schaveelen**.

SCHABEL, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Op 't schabelleken staan*, te pronk staan; aan den schandpaal staan.

SCHACHT, znw., v. en m. — Z. Wrdb. (Ook m. bij J.)

— Kluchtige snaak, vieze kerel. Met die schacht zoude moeten lachen. Zijnen oom is 'nen aardige schacht.

— Jonge recruut, jonge soldaat. 'Ne jonge schacht.

— Kluchtnaam voor den Shah van Perzië. De schacht heet te Parijs geweest.

— Bij wevers. Elk van de vier of meer houten latten, waarop de rok van eenen weefkam gevestigd is.

SCHAD, znw., v., meest in 't mrv. **SCHADDEN**. — Zoden die van een dichtbegroeid heideveld afgestoken worden om als turf tot brandstof te dienen. (K.) Hlft. De boeren stoken törf en schadden. Schadden steken. Legt nog eenige schadden op 't vier. « Maar neen, het zijn de *schadden*, die zoo hevig branden. » (CONSCIENCE. *Mengelingen*, 18.) Ook **Heischadden**.

— *Schadden* zijn geene *vlaggen* noch *rosschen*. Z. die w.

SCHADDER, znw., m. — Schouwveger, Fr. *ramoneur*. (**A.**)

SCHADDEVIER, SCHADDEVUUR, znw., o. — Vuur van schadden of gedroogde heizoden.

SCHA(D)E, znw., v. — Nadeel. Z. Wrdb.

— *Schade doen* heeft bij ons, evenals bij D. B. twee beteekenissen : 1° Iemand schade toebrengen. Hij hée' mij veul scha(d)e gedaan. De slekken doen veul scha(d)e aan de koolen. De hagel doe' scha(d)e aan de vruchten. 2° Schade lijden, een verlies ondergaan. Ik kan oe da' goed aan dieë' prijs nie' geven, want 'k zou er scha(d)e aan doen. Hij hée' scha(d)e gedaan mè' zijn huis uit der hand te verkoopen. Laat oewe' jongen maar lank naar de school gaan, ge zult er 'em geen scha(d)e mee doen.

— Spr. *Ge moet leeren me(t) scha(d)e of me(t) schand*, men moet leeren, 't zij men door die ondervinding schade of schande lijdt.

SCHA(D)E, SCHAAI, znw., v. — Schaduwe, Fr. *ombre*, G., Hgd. *Schatten*, Eng. *shade*, Oudd. *scade*, Fr. *skaed*, Oostfr. *schadde*, Ang. *scæd* bij B. *schad*. (Ook in 't Mdnl. V. D. vermeldt het als gewest.) De scha(d)e van dieën boom valt vlak op den muur. 'Nen dief is bang van zijn eigen scha(d)e. Gaat uit de scha(d)e staan. Ge zit hier in de scha(d)e van de' muur. « Om te verlichtene deghene die sitten in demsternissen ende in den *schaden* van der doet. » (*Leven van Jesus*, Zacharias' Loflied.)

Kil. Schaede, schaeye, *umbra*.

SCHA(D)EN, w., b. — Z. SCHAAIEN.

SCHAFFELEN, SJAFFELEN en **SAFFELEN**, w., o. — Met de voeten schuiven al gaande, slenterend voortschuiven, bij Hfft. *schaffelen*. Den ouwe vent schaffelde voetje voor voetje deur de kamer. Sjaffelt zoo nie' mee' oe' voeten.

— Met moeite iets verrichten, sukkelen. Hij meent da' me' werk gemakkelijk is, maar hij zou er mee sjaffelen, as hij 't doen moest. Ik heb geschaffeld den eenen tijd op den anderen om 't slot open te krijgen, maar 't ging niet.

— Afl. *Schaffelèèr*, *sjaffelèèr*, *geschaffel*, *gesjaffel*.

SCHAFFEN, w., b. — Bezorgen. Z. Wrdb.

— *Middel schaffen*, nieuwe maatregelen nemen om iets naar behooren te verrichten, iets te vereffenen, enz. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Daar moet middel geschaft wörren om dieë' jongen 'en plaats te bezörgen. Jongen, as ge oe nie' goe' gedragen en wilt, dan zal ek andere' middel mee oe schaffen. Ik moet middel schaffen om mijn huis te laten maken, want zooas 't nu is, is 't onbewoonbaar.

SCHAFFIEREN (klemt. op *fie*), w., b. — Ontzien, Fr. *ménager*. (**N.-O.** der **K.**) Ge moet 'em nie' schaffieren.

— *Sch. geeft het voor Turnhout in den zin van Schaffen, doen, maken, verrichten, opdisschen, eten.

SCHAKEL, znw., m. en niet v. — Fr. *chaînon*. J.

SCHAKELEN, w., b. — Vlechten met vier draden. (K.) 'En zweep schakelen,

SCHAKELHANGEL, in 't N. der Kemp. **SCHAKELHAAL**, znw., m. — Haal of hangel met tanden, Fr. *crémaillière dentée*. (K.) De schakelhangel verschilt van den vijshangel die op en neer geschroefd kan worden. Z. HANGEL.

***SCHALDIE**, znw., v. — « Achteruit, achterplaats. » Sch. geeft dat w. voor Limb. en de (Antw.?) Kemp.

SCHALIEBERD, znw., o. — Planken dienende tot bedekking van een schaliëndak.

SCHALIEDEKKER, znw., m. — Leidekker, Fr. *ardoisier*.
— Spr. *De schaliedekkers zitten hebben*, haarpijn hebben, hoofdpijn hebben, daags nadat men veel gedronken heeft. (Ook in O.-Vl., z. Sch.)

SCHALIEZALF, znw., v. — Eene blauwe kwikzalf, Lat. *Unguentum hydrargyri simplex*.

SCHALK (uitspr. *schallək*), znw., m. — Eenvoudig werktuig om palen in den grond te heien, om zware balken, molenassen, arduinsteenen, enz. op te hijschen, Fr. *sonnette*. Zie de beschrijving daarvan bij D. B.

SCHALM (uitspr. *schalləm*), znw., m. — Bij houtkoopl., boomvelders, enz. Ontschorste vlek op eenen boom, voorzien van een cijfer, het nummer van den koop aanwijzende. (K.)

SCHALMBRIEF, znw., m., **SCHALMLIJST**, m. en v. — Gedrukte lijst van eenen boom- of houtkoopdag, die de verdeeling in koopen aanwijst.

SCHALMEI, znw., v. — Toethoren van boomschors, waarop de jongens en voornamelijk de koewachters, gewoonlijk tot tijdverdrijf blazen. (K.) Hfft.

SCHALMEN, w., b. — Bij boomkoopl., enz. Boomen teekenen, die bestemd zijn om verkocht en geveld te worden. (K.) (Ook in Brab., Hag., Belg.-Limb. en 't L. v. W., z. Sch.) Schalmen geschiedt met een weinig schors af te hakken en op de ontschorste vlek of *bles* met rood krijt de verdeeling in koopen of het nummer van den kavel te schrijven. Dat teeken heet *schalm*. Boomen schalmen. De boomen zijn hier nog niet geschalmd.
— *Schalmen* verschilt van *blessen*, want dit laatste beteekent eenvoudig een weinig schors van eenen boom afkappen, zonder er een cijfer op te zetten, ten teeken dat hij moet verkocht of geveld worden. Z. BLESSEN.
Kil. heeft Schalmen (vetus), *decorticare*.

— Fig. Door de openbare meening aangeduid worden om een ambt of eene plaats te bedienen. Wie zou er secretaris wörren? Ze schalmen er de' zeun van de' köster veur. Weëttegij wiedat er veur de plaats van gemeenteontvanger geschalmd wördt?

— Bij metsers. De eerste schuinsche steenenlaag onderaan een gewelf metsen. 'En laag schalmen.

SCHALMLAAG, znw., v. — Bij metsers. De eerste schuinsche laag onderaan een gewelf. Z. PÖRRINGLAAG.

SCHALMLIJST, znw., v. en m. — Z. SCHALMBRIEF.

SCHALOENEKENS, znw., o., mrv. — Sauslook, echalotten, Fr. *échalotes*. (A.)

SCHAM, znw., v. — Kale plek of vlek in een veld, eenen beemd, eenen houtkant, een jong bosch, waar de akkervruchten, het gras, het hout slechter wassen dan elders. (K.) Daar is 'en leelijke scham in dieën bemd. Oewe klaver sta' schoon, maar der zijn veul schammen in.

— Eilandje in een ven of eenen waterplas in de heide. (K.)

SCHAMELIJK, bw. — Armoedig. Ze was maar schamelijk gekleed.

***SCHAMFOETER**, znw., m. — Z. Sch. Men zegt *sjamfoeter*. Z. ald.

SCHAMP, znw., v. — Schimp, zijdelingsch verwijt. Dat em daar zee, was 'en schamp op u. Ik krijg altijd schampen van u. Iemand 'en schamp geven. In die gazet staan dikwijls schampen tegen 't gemeentebestuur.

SCHAMPAVIE (klemt. op *vie*), znw., v. — *Schampavie spelen*, *schampavie zijn*, zich wegmaken, er ongemerkt uitsluipen, Fr. *escamper*, *fuir secrètement*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) De meester wilde mij in de school doen blijven, maar ik speelde schampavie. Den dief was schampavie.

— Volgens Sch. zegt men in de Kemp. ook *schamponavie* en *schampelavie spelen*. Ik heb dit eerste nooit gehoord.

SCHAMPBRIEF, znw., m. — Brief met verwijten en schimpredenen. Hij hee' me daar 'ne' schampbrief geschreven.

SCHAMPÉEREN, w., b. — Z. SCHAPPÉEREN.

SCHAMPELAVIE, z. SCHAMPAVIE.

SCHAMPEN, w., o. — Schimpen, smalen, zijdelingsche verwijten doen. Gij schampt altijd op mij. Hij schampt op Jan en alleman. In sommige gazetten wördt er tegenwoordig fel geschampt. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Kram. noemt het w. verouderd.

— Gep. w. *Schampen en schabeelen*, *schampen en schaveelen*,

schimpen en schampen, schärren en schampen. Hij doe' nie' as schampen en schabeelen. Op iederen schärren en schampen.

— Afl. *Schamper, geschamp.*

Kil. Schampen, schimpen, *perstringere, convitiari: insultari, irridere, contumeliosè in aliquè, aliquid dicere vel facere.*

SCHAMPSCHEUT, znw., m. — Zijdelingsch verwijt. T.

SCHAMPWOORD, znw., o. — Schimpwoord.

SCHANDAAL, znw., o. — Iemand die zich schandelijk, eerloos gedraagt. D. B. Da' wijf dient tot schandaal van heel 'et dörp. E zat schandaal. Ze is e schandaal.

— Iets dat buitengewoon leelijk is. Doet da' schandaal van 'nen hoed af. Heur kleed is e schandaal.

SCHANDALIG, bvw. — Schandig, eerloos, ergerlijk. D. B. Schandalige liekens zingen. Schandalige printen. Da' vrouwmens(ch) gedraagt heur schandalig. 't Is schandalig gelijk hij mij bedrogen héet.

— Bw. Bovenmate. Hij verkoopt zijn waren schandalig dier.

SCHANDELEUS, bvw. — Hetzelfde als Schandalig. D. B. Hij sprak schandeleuze woorden. De boter was vandaag schandeleus dier.

SCHANDELIZÉEREN, w., b. — Schenden, bederven, Fr. *gâter, abîmer*. T., R., B. Mijn meubelen zijn leelijk geschandelizeerd met 't verhuizen. As ge de doozen nie' beter inpakt, dan zullen ze geschandelizeerd zijn.

SCHAP, SCHAB, znw., o. — Plank tegen den muur of in eene kas om iets op te leggen of te zetten. Dr. Zet de kommen maar op 't schap. Heel de muur hing vol schabben. Er is e schap te kört in die kas.

— Kas waar iets in bewaard wordt. (**Z.-O.** der **K.**) T., R. Hangt oe kleeren in 't schap. Het brood leet in 't schap.

— *Schapken spelen*, een spel van kleine meisjes. Z. KOKENETEN. (**K.**)

— Spr. *Iemand op 't schap zetten*, hem zijn ontslag geven. De kiezers moeten dieë' kandidaat bij de eerste kiezing maar op 't schap zetten.

Kil. Schap, *promptarium, armarium.*

SCHAPEKOPPEN, znw., m., mrv. — Spotnaam der Lierenaars. De Liersche schapekoppen. 't Is 'ne schapekop.

SCHAPENDÖRST, znw., m — Schertsend voor Honger. (**A.**) Ik heb schapendörst.

SCHAPPÉEREN in 't Z. ook **SCHAMPÉEREN**, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Ontsnappen, ontwijken, Fr. *échapper*. D. B. Hij heget schoon geschampeerd. Niemand kan de dood schappéeren. Ik ben gelukkig 'et gevaar geschappeerd.

SCHAPRAAI (klemt. op *raai*), znw., v. — Eetkas, Fr. *garde-manger*. 't Eten staat in de schapraai. As hij honger héet, dan gaat hij maar naar de schapraai.

— Kram. zegt dat dit w. weinig gebruikt wordt en V. D. noemt het veroud. en gewest. In de prov. Antw. is het zeer gemeen, evenals in

W.-Vl., N.-Br., het Hag. en 't Hasp. (z. D. B., Hfft. T. en R.) Kil. Schap-raede, *promptarium*, *armarium*.

— Spr. *De schapraai hangt er hoog*, zegt men van een huis, waar men gierig is op 't eten.

— *In Sint-Anna's schapraai zitten* of *zijn*, wordt gezeid van eene jongedochter van reeds gezetten leeftijd en die dus bedreigd is van ongetrouwd te blijven. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ze moet maar zien dat ze gauw 'ne' vent krijgt, of ze zit in Sint-Anna's schapraai. « Ja, hernam de maagd, ik versta u wel; gij wilt zeggen, dat ik in *Sint-Anna-schapraai* zal geraken. » (CONSCIENCE. *De Loteling*, 8.)

SCHAPULIER (uitspr. *schappəlier*), znw., m. — Schouderkleed dat veel kloosterlingen boven het habijt dragen, Fr. *scapulaire*. De Trappisten dragen een wit habijt en een zwarten schapulier.

— Twee stukjes eener gewijde stof met lintjes aan elkander gehecht, die de geloovigen over de schouders onder de kleederen dragen, Fr. *scapulaire*.

Bij D. B. *schapulier*, o.

SCHĀR, znw., m. — Aanbrandsel op den bodem van eenen ijzeren pot, waar melkspijzen in gekookt zijn. De schār is 't beste van de rijs(t)pap.

SCHĀR, znw., v. — Schram, krab, Fr. *égratignure*. Hij had ze' gezicht vol schārren. 'En schār maken op 'en lei. Daar zijn schārren in da' glas. De kat gaf mij 'en schār op mijn hand.

— Fig. Schamp, zijdelingsch verwijt. Hij geeft iedereen schārren. Dat em daar zee, was 'en schār op u.

SCHĀR, znw., v. — Schraapzuchtige vrouw, bij T. *schaar*. Da' wij is 'en eerste schār.

SCHĀRLING, znw., m. — Schar, het laatst overblijvende van den pot. Doet dieë' schārling uit de' pot.

SCHĀRLINGS, bw. — Z. SCHERLINGS.

SCHARNIER, znw., v. en niet o. — Fr. *charnière*.

SCHARREN, w., b. en o. — Schrammen, krabben, Fr. *égratigner*. Ik heb in mijn hand geschārd mee' 'en spel. Schārt oe nie' aan die dorens.

— Krabben, scharrelen, Fr. *gratter*, Hgd. *scharren*, bij D. B. *scharten*. De kiekens schārren alles overhoop in den hof. Achter zijn ooren schārren.

— *Over zijn ooren niet laten schārren*, z. OOR.

— Grijpen, vatten. T., R. Iemand bij zijne' kraag schārren.

— Stelen. Hij schārt al dat hij krijgen kan.

— Naar zich toehalen. Schārt da' geld nie' van de tafel. « En hij *scharde* al het geld van de tafel in zijne tassche. » (CONSCIENCE. *Simon Turchi*, 18.)

— Wordt ook gezeid van het schrapen eens gierigaards. Hfft. Dat hij zoo nie' geschārd had in ze' lèven, hij zou zoo rijk nie' zijn. « Deze baas Dries, met weinig begonnen, had het door sparen, *scharren* en schrafelen zooverre weten te brengen... » (CONSCIENCE. *Mengelingen*, 8.)

— Veel moeite aanwenden, neerstige pogingen doen, bij D. B. *scharten*. Ik zal meugen schärren om gedaan te krijgen. De mens(ch)en moeten schärren om aan hunne' kost te geraken.

— De *r* brouwen, breien, Fr. *grasseyer*. Sommige mens(ch)en schärren, as ze de *r* uitspreken. Schärren sta' leelijk.

— Schimpen, bedektelijk verwijten. Gij zit altijd op mij te schärren, Hij doe' niks as schärren en schampen.

Kil. Scherren, scharren, *ruspari, terram scalpere, scabere, radere*.

— Afl. *Schärder, geschär, schärling, schärsel.*

SCHÄRSEL. znw., o. — Z. SCHARLING.

SCHÄRTONG, znw., v. — Soort van visch. De schärtong is breeder dan eene tong, doch heeft kleiner vinnen en een kleineren steert.

SCHATTATIE, znw., v. — Schatting. Dat huis is volgens mijn schattatie veul te dier.

SCHATTÉEREN, w., b. — Schatten. Hoeveul schatteerdegij dat huis?

SCHATTEN, w., b. — Van meening zijn, gissen. Hfft. Ik schat dat 't nu omtrent twee uren moet zijn. Hij zal vandaag nie' komen, schat ek.

SCHAVAK (klemt. op *vak*), znw., v. — Groot stuk, brok. T. Hij snee' me daar 'en schavak van 't brood, wel twee vingeren dik. Ik heb 'en heel schavak van mijn hand gesne(d)en.

— *Schavakken vangen*, hetzelfde als Den bef jagen, bij D. B. *schavuiten vangen*. Z. BEF.

SCHAVAKKEN (klemt. op *vak*), w., o. — Wordt gezeid van eenen werkman die geen vast werk heeft, maar nu eens bij den eene, dan bij den andere arbeidt. (O. der K.) Uit schavakken gaan. Hij schavakt den heele' zomer.

SCHAVAKKER, znw., m. — Werkman zonder vast werk, die nu eens bij den eene, dan bij den andere arbeidt. (O. der K.)

SCHAVEELEN (klemt. op *vee*), w., b. — Schikken, regelen, in orde brengen, Fr. *arranger*. 't Zal nog lank aanloopen, eerdat alles behoorlijk geschaveeld is. De zaak is al half geschaveeld.

— Wegnemen, stelen, Fr. *dérober*. Hij héet daar honderd frank geschaveeld.

— Hetzelfde als Schabeelen, schimpen. Hij schaveelt op iederendeen. Schampen en schaveelen.

SCHAVEI (klemt. op *vei*), znw., v. — Wordt enkel gebruikt in de woordkoppeling *hei en schavei*, heide en onvruchtbare, woeste grond. (K.) In die streek ziede niks as hei en schavei.

SCHAVEN, w., b. — Bij schoenmakers. Den zool langs de boorden effen snijden.

— O. Geschaafd worden. Dat hout schaaft zuut.

SCHAVERDIJN (klemt. op *dijn*), znw., v. — Schaats, Fr. *patin.* D. B. Op schaverdijnen rij(d)en. E paar schaverdijnen.

SCHAVERDIJNEN, w., o. — Op schaatsen rijden, Fr. *patiner.* D. B. Hij kan goe' schaverdijnen. Schaverdijnen is 'en aangenaam tijdverdrijf.

Kil. Schaverdynen, schuyverdynen, *calapodia ferrata.*

SCHAVIES (klemt. op *vies*), znw., m. — Schoorsteenveger, Fr. *ramoneur.* (A.)

SCHAVIJN (klemt. op *vijn*), znw., o. — Ondeugend mensch. (A.) Gij leelijk schavijn. E schavijn van e wijf. « Wel, gij zwart *schavijn!* Wat meent gij dan wel? (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 4.)

SCHEE (scherpe *e*), znw., o. — Scheiding, scheilijn, grenslijn, Fr. *limite.* Aan dieë' paal is 't schee van mij' land. Wij zijn hier op 't schee van 't dörp.

SCHEE (scherpe *e*), znw., v. — Bij timmerl., smeden, enz. Plat of vierkant dwarshout, ijzeren staaf of lat dienende om grootere stukken aan elkander te verbinden.

— Bij mulders. Ieder van de dwarslatten in het hekken eener molenroede.

— Bij timmerl. Plat, vierkant stuk hout, dienende om twee planken aaneen te voegen. Met eenen beitel kapt men in elke plank een gat volgens de gedaante van de schee; men steekt het scheeken half in de eene, half in de andere plank; men slaat of men prangt beide planken toe; men boort gaten door plank en schee, en men slaat daar tappen in en door.

— Bij 't gemeen volk voor Vrouwelijk schaamdeel.

SCHEE(D)EN, w., b. — Hetzelfde als Scheiden, Fr. *séparer.* D. B., Hfft. Hij is van zijn vrouw geschee(d)en. De veldwachter héet de vechters geschee(d)en.

— Spr. *Iet God en de(n) meulder laten schee(d)en*, z. MEULDER.

— O. Eindigen. Mijn land scheedt hier aan deze' paal. Waar scheedt uwe grond ergerans?

— Spr. *Op 't schee(d)en van de mert*, z. MERT.

— *Nie(t) weten waar het scheedt*, niet klaar zien in eene zaak, niet weten hoe het met eene zaak gelegen is. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik wist nie' waar 'et scheedde, dat zijn bruur (broeder) zoolank wegbleef.

— Met *zijn.* Schiften, kabbelen, sprek. van melk, Fr. *se cailler.* 'Et melk is geschee(d)en. In de' zomer scheedt 'et melk nogal eens.

Kil. Scheeden, *separare.*

SCHEEDSEL, znw., o. — Matten, kezelingen, korreltjes in botermelk of melk die gekarnd is.

— Bij timmerl. Houten afscheiding. De scheedsels van 'en meelkist

SCHEEF, bvw. — Fr. *oblique*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo scheef als 'en krab.*

— Gestoord, dwars, misnoegd. E scheef gezicht trekken. Iemand e scheef antwoord geven. Iemand scheef bezien.

— Gep. w. *Scheef en schèèl*, geheel scheef. Die plank is scheef en schèèl getrokken.

— *Scheef zitten*, in onbehoorlijken toestand, niet richtig zijn. D. B. 't Zat gisteren avond 'en bitje scheef in 't gezelschap (men kwam niet goed overeen). 't Zit scheef met die twee mannen (ze zijn geene goede vrienden meer.)

— *Scheef gela(d)en zijn, scheef hangen*, zoo dronken zijn dat men niet recht meer gaan kan. Jan was gisteren weer scheef gela(d)en.

SCHEEGRACHT, znw., v. — Gracht die tot grensscheiding dient.

SCHEEHAAG, znw., v. — Haag die twee hoven van elkander scheidt.

SCHÈÈL, bvw. — Fr. *louche*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo schèèl als 'en krab, als 'nen otter.*

— Gep. w. *Scheef en schèèl*, z. SCHEEF.

— Misnoegd, gestoord. Iemand schèèl bezien. Hij zag schèèl, omdat hij 't grootste paart nie' en kreeg.

— Fig. Dronken. (A.) Hij zag gisteren avend leelijk schèèl.

— *Schèèl zien*, fig. Miszien, kwalijk zien, zich vergissen. Ik meende zeker dat 'et Frans was, maar 'k zal schèèl gezien hebben, want hij is ommers dood?

— *Schèèl zien van honger*, zeer grooten honger hebben. Hij zag schèèl van honger. Ik heb zoo 'nen honger da' 'k schèèl zien.

— *Schèle oogen maken*, iemand misnoegen door anderen te begunstigen. Om geen schèle oogen te maken, heb ik ieder kind evenveul gegeven.

— Spr. *Daar is geenen eene schèle, die op heur wilt recht zien*, zij kan geenen vrijer krijgen. R.

— Bij timmerl. Wordt gezeid van een stuk hout wanneer het aan zijne oppervlakte een ongelijk plat vlak vertoont, Fr. *tors, gauchi*. Dat hout is schèèl getrokken.

— Windveerdig. De roeien van 'nen windmolen zijn schèèl.

SCHEEL (zachte *e*), znw., o. — Deksel, Fr. *couvercle*. 'Et scheel van de stoof. Leg 'et scheel op de' pot. 'En ijzere' scheel.

— Groote, platte schijf, dienende tot deksel. 'Et scheel van 'en boterstand, 'en meelkuip, enz.

— Het scheel van de oog is het ooglid, Fr. *paupière*. Z. OOGSCHEEL.

— Het scheel van eenen kloon is het bovendeel, de kap van eenen blok of klomp.

— Koperen bekken, waar men op slaat, Fr. *cymbale*. De schelen slagen, Fr. *jouer des cymbales*.

— Spr. *Daar is geen potteken, of daar past e scheeltjen op*, men vindt allicht eenen man of eene huisvrouw, hoe mismaakt of hoe leelijk men ook weze.

Kil. Scheele, schele, *operculum*. Bij D. B. *scheel, schele*, v.

SCHÈÈLTE, znw., v. — Bij timmerl. *Van schèèlte schaven, kappen*, eene plank schaven, een balk kappen, totdat zij effen zijn.

SCHÈÈLTELATTEKE(N, znw., o. — Bij timmerl. Z. REILATTEKE(N.

SCHEEMES, znw., o. — Mes dat men in eene scheede steekt. Hij draagt altijd e scheemes in zijne' zak.

SCHEEMUUR, znw., m. — Scheidsmuur, Fr. *mur mitoyen, mur de séparation*. D. B.

SCHEEN (zachte *e*), znw., v. — Bij smeden, timmerl., enz. Platte riggel of lat, gemeenlijk van metaal, anders ook *lemmer* geheeten, Fr. *lame*.

— Bovenste, scheel van eene boterstand of karn. (**Z.** der **K.**)

— Het voorste van 't been, z. Wrdb.

— Spr. *Da(t) zal hem tegen zijn schenen springen*, dat zal hij bekoopen, het zal kwalijk voor hem uitvallen, hij zal mislukken.

SCHEENAGEL, znw., m. — Nagel met platten kop.

SCHEENIS, znw., v. — Scheiding, grensscheiding, Fr. *limite*. De gracht dient hier tot scheenis tuss(ch)en die twee akkers. 'En scheenis maken tuss(ch)en twee stukken grond.

SCHEENLAP, znw., m. — Lederen lap op de schenen van een peerd.

SCHEEP, znw., o. — *Scheep gaan*, fig. Ten ondergaan, naar de dood gaan, sterven. As i nog moet ziek wörren, daan gaat i scheep.

SCHEEPDRAGEN, w., b. — Koopwaren in een schip dragen, Fr. *embarquer*. (**A.**) Hij draagt scheep. Wij moeten vandaag nog tweehonderd ton scheepdragen.

SCHÈÈR, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Schaar, Fr. *ciseaux, cisailles*. B.

— De twee beenderen van het kinnebakken, Fr. *ganache*, bij D. B. *schaar*. De schèèr van e peerd.

— Bij smeden. Eene spie van plaatijzer, die door eenen bout gestoken wordt en dient tot sluiting, Fr. *clavette, cheville*.

— Bij berdzagers. Stapel gezaagde planken, geplaatst in den vorm van eene scheer. Zij bevestigen een langen, dikken staak in eenen muur, eene houtmijt, enz. en zetten er langs weerkanten berd tegen, kruisgewijs over elkander.

— Bij timmerl. De schèèr van een dak, z. SCHÈÈRGEBINT.

— De scheer van eene ploeg is de beugel of kennef. Z. die w.

SCHÈÈRBALK, znw., m. — Bij timmerl. Dwarsbalk waarop de priemstijl rust in een schèèrgebint, Fr. *entrait*, *tirant*. D. B. Ook **Gebintbalk**.

— Niet te verwarren met de *gordingspan* of *span*, die ook een dwarsbalk is in het dak, maar op de gordingen rust, zonder deel uit te maken van een schèèrgebint.

SCHÈÈRBAND, znw., m. — Bij timmerl. Ieder van de twee schuinsche draagstukken, die den scheerbalk ondersteunen, Fr. *aisselier*.

SCHÈÈRBANK, znw.. v. — Bij wevers. Soort van bank, waar de bobijnen op gezet worden.

SCHÈÈRBOUT, znw., m. — Bij smeden, enz. Een bout zonder draad, die aangesloten wordt door eene schèèr of spie, Fr. *boulon à clavette*. Ook **Spiebout**.

SCHÈÈRGEBINT, znw., o. — Bij timmerl. Vergèring van stukken hout op wijze van eene A, die in een dak van afstand tot afstand geplaatst is, om de gordingen, de kepers en den vorstbalk of het kruinhout te dragen, ook eenvoudig **Schèèr** genaamd, Fr. *ferme*. D. B. Een zwaar schèèrgebint bestaat uit twee *schèèrstijlen*, eenen *schèèrbalk*, eenen *priemstijl* en twee *steekbanden*. De scheerstijlen worden dikwijls nog ondersteund en aan den priemstijl verbonden door twee schuinsche stukken, die men *schèèrpooten* heet. De scheerbalk wordt soms ook ondersteund door twee schuinsche draagstukken, *schèèrbanden* genaamd.

SCHÈÈRLAP, znw., m. — Het doekje of de lap, waaraan men het scheermes afveegt, terwijl men zich scheert.

SCHÈÈRLEER, znw., v. — Dubbele ladder, waarvan de twee deelen aan elkander gevoegd zijn door middel van eene ijzeren spil.

SCHÈÈRLÈÈR, znw., o. — Scheermesriem, Fr. *cuir à rasoir*.

SCHÈÈRLING, znw., v., zonder mrv. — Knipsel, scheersel van eene tuinhaag. D. B.

SCHÈÈRLINGS, bw. — Rakelings. Daar vloog 'ne steen schèèrlings veurbij m'ne' neus.

SCHÈÈRMEULEN, znw., m. — Bij wevers. Groote haspel, waarop het garen voor de schering geschoren wordt, Fr. *ourdissoir*.

SCHÈÈRPOOT, znw., m. — Bij timmerl. Ieder van de twee schuinsche stukken die de scheerstijlen ondersteunen en aan den priemstijl verbinden, Fr. *contre-fiche*.

SCHÈÈRSCHOOL, znw., v. — Zaterdaagsche vergadering van mannen in het huis van eenen barbier om zich te doen scheren, bij D. B. *barbierschool*. Naar de schèèrschool gaan. Ik heb da' niefs gisteren in de schèèrschool hooren vertellen.

SCHÈÈRSEL, znw., o. — Z. PINSEL.

SCHÈÈRSTIJL, znw., m. — Bij timmerl. Zwaar stuk hout dat schuins rust op de muurplaat en van boven tegen den nokbalk vastgemaakt is aan den priemstijl, Fr. *jambe de force*, *arbalétrier*. D. B. Ook **Gebintstijl.**

SCHÈÈRZOLDER, znw., m. — De hoogste zolder die in 't schèèrgebint van een dak gemaakt is. D. B.

SCHEESTUK, znw., o. — Bij timmerl. enz. Stuk dienende tot afscheiding. De scheestukken van een pissijn.

SCHEET, znw., m. en v. — Fr. *pet.*

— Drek van vliegen en vlooien, Fr. *chiure*. D. B.

— Nietigheid, kleinigheid, Fr. *bagatelle*. Wat hedde veur oe erfdeel getrokken? Ba! 'en schoon scheet, eenige arm honderden frangs.

— Flauwe, kinderachtige mensch. Dieë Jan is 'ne flauwe scheet.

— Spr. *'En scheet geven*, verkeerd, kwalijk eindigen. Nu zijn die twee mannen goed vrienden, maar 't zal nog wel is 'en scheet geven. 't Zal zoolank duren, totdat 'et is 'en scheet geeft.

— *'En scheet in 'en flesch*, eene mislukte zaak. Hoe is de zaak afgeloopen? 't Is 'en scheet in 'en flesch geweest.

— *Van 'ne(n) scheet 'nen donderslag maken*, iets overdrijven, van eene kleinigheid eene groote zaak maken, Fr. *faire d'un œuf un bœuf.*

— *Die lacht me(t) 'ne(n) scheet, is zotter als hij weet.*

SCHEETEN, w., b. — *Stroo scheeten*, z. SCHOOTEN.

SCHEEVOOR, znw., v. — Voor die tot grensscheiding dient.

SCHEIWEI, znw., v. — Wei van gestremde melk, Fr. *petit lait.*

SCHEFFELEN, w., o. — Hetzelfde als Schaffelen, herhaaldelijk met de voeten schuiven. (**A.**) Scheffelt toch zoo nie', me kunnen malkanderen nie' verstaan.

— Afl. *Scheffelèèr*, *gescheffel.*

SCHEL, znw., v. — Schil, afgesneden pel van aardappelen, peren, appelen, enz.

— *Schel op de oog*, vlies op het oog, Fr. *taie sur l'œil.*

SCHELD, znw., o. en niet v. — Schelde, Fr. *l'Escaut.*

SCHELDER, znw., m. — Z. PATATSCHELDER.

— Aardappel, die groot genoeg is om gescheld te worden. D B.

SCHELFT, znw., m. — Zoldering gevormd door eenige houten of sparren, al of niet met planken belegd, boven eenen stal of eene schuur, waar men hooi of stroo tast. T. (Ook in Brab. en 't L. v. W.)

— Schertsend voor Doksaal, oksaal. Ik gaan vandaag op de' schelft zitten.

— In de Wrdb. bet. *schelf* mijt, tas, stapel.

SCHELFTHOUT, znw., o. — Ieder van de houten of sparren die men boven schuur of stal legt om eenen schelft te maken.

SCHELLEN, w., b., — Hetzelfde als het Holl. Schillen, de schel afsnijden. D. B. G. 'En pèèr, 'nen appel schellen. Zijn de pataten gescheld ?

— O. Geschild worden. Die pataten schellen moeilijk.

— Wegens het verschil tusschen *pellen* en *schellen*. Z. PELLEN.

SCHELLEN, w., o. — Uitspraak van Schelden. Hfft. Gij doe' nie' as schellen.

— Gep. w. *Schellen en bellen*, z. BELLEN.

SCHELLEVIS(CH), znw., m. — Schelvisch.

SCHELM (uitspr. *schell'm*), znw,, m. — Z. Wrdb.

— Spr. *De(n)* (of *het*) *schelm in den nek hebben*, niet te betrouwen zijn, voor alles in staat zijn. Pas op veur dieë' kèrel, hij héet de' schelm in den nek.

— Gep. w. *Iemand opbrengen als schelm en dief*, hem voor het oog van iedereen naar de gevangenis leiden.

SCHELP (uitspr. *schell'p*) in 't Z. ook **SCHOLP**, znw., v. — Fr. *coquille*.

— Spr. *Uit zijn schelp komen*, buitenkomen, zijne woning verlaten, vooral gezeid van personen die binnenzitten. Hij komt van ze' lèven uit zijn schelp niet. Ik zien oe zoo zelden, gij komt zeker bijkanst nooit uit oe' schelp niet ?

— *In zijn schelp kruipen*, binnengaan, in zijn huis sluipen. Hij is stillekens in zijn schelp gekropen. Toen ek zag da' ze zouwen gaan vechten, kroop ik algauw in mijn schelp.

— *In zijn schelp blijven*, zich met eene zaak niet inlaten, er zich niet mede bemoeien.

— Schaal van een ei of eene noot, Fr. *coque*, *coquille*. R.

— Dop van erwten of boonen, Fr. *cosse*, *gousse*. R. Daar zijn erten, die mè' schelp en al geëten wörren. 't Is goe' van de plantboonen in de schelpen te laten.

Kil. Schelpe, *putamen*.

SCHELVIS(CH)OOGEN, znw., v., mrv. — Groote, glazige, uit het hoofd stekende oogen. (A.) Hij hee' schelvis(ch)oogen.

SCHEMEL, znw., v. — Bij wevers. Een der beide treeplanken of hefboomen die, met den voet in beweging gebracht, de draden der schering aanhalen en van elkaar doen wijken, zoodat de spoel er tusschen door geworpen kan worden.

SCHEMELBANK, znw., v. — Bij wevers. De zware lat, die de zijstukken van 't getouw met elkaar verbindt.

—

SCHEMELEN, w., o. — Hetzelfde als Schemeren. D. B. 't Schemelden allemaal veur mijn oogen. Mijn oogen schemelen, Fr. *mes yeux sont éblouis.*

Afl. *Geschemel.*

Kil. Schemelen, *caligare.*

SCHEMELING, znw., v. — Schemering. D. B. Ik had zoo'n schemeling in mijn oogen.

SCHEP, znw., v. — Werktuig met eene korte handhave om te scheppen. 'En kopere', 'en houte' schep. De winkeliers hebben blekken en kopere' scheppen.

— De *schep* verschilt van den *schepel* of de *schoep*. Z. die ww.

— Houten schotel om melk of koeidrank te scheppen. (K.)

— Hoeveelheid die men in eenmaal schept. 'En schep rijs. 'En schep melk.

— Fig. Glas bier, Fr. *chope*. Geeft mij nog maar 'en schep. Hij drinkt 's Zondags 'en goei schep.

— *'En schep op-* of *uithebben*, dronken zijn. Ik zag dat hij 'en schep uithad. Sus hée' weeral 'en goeî schep op.

SCHEPBERD, znw., o. — Een stuk van het molberd. Z. MOLBERD.

SCHEPEL, znw., m. — Holle houten schop met eenen langen steel, dienende om aardappelen, granen, enz. om te zetten en op te scheppen, Hgd. *Schaufel*, Eng. *shovel*, ook **Oo(g)stschepel**, (**N**. der **K.**) elders **Schoep** genaamd.

SCHÈPER, znw., m. — Schaapherder, Fr. *berger*, bij Hfft. en G. *schéper*, bij M. *schèper* en *scheiper*, Hgd. *Schäfer*. De schèper is hier veurbijgegaan mè' zijn schapen. Hij kan liegen gelijk 'ne schèper.

— *De brandende schèper*, de geest van eenen verdoemden herder, die, naar het volk gelooft, des nachts al brandende over de heide zweeft, tot straf van eenen diefstal en eenen valschen eed.

— Waterlangbeen, een insect dat in de wetenschap *Hydrometra lacustris* genaamd wordt. De schèpers loopen met snukken en bij scharen over de oppervlakte des waters.

SCHÈPERSALMANAK, znw., m. — Almanak, welke den ongeletterden landman de tijden des jaars door teekenen aanduidt, Fr. *almanach der bergers*. Hfft.

SCHÈPERSGELD, znw., o. — Een waterkruid, in de wetenschap *Ranunculus aquatalis* L.

SCHÈPERSHOND, znw., m. — Herdershond, Fr. *chien de berger.*

SCHÈPERSSCHUP, znw., v. — Herdersstaf, Fr. *houlette*. T., R., Kl.-Br.

SCHEPPER, znw., m. — Klein ijzeren voertuig op twee wieltjes om vrachten te vervoeren op kleine afstanden, b. v. op schepen. (A.)

SCHEPZAK, znw., m. — Schepnet, Fr. *truble*. T., Kl.-Br.

SCHÈREN, w., b. — Fr. *tondre*, *raser*. Z. Wrdb.

— Spr. *Veul geschreeuw en weinig wol, zee den duvel, en hij schoor e verken.*

— *Die e verken met 't kapmes schèèrt, mag op geen haar zien*, z. HAAR.

— *Geenen ou(d)en top schèren*, niet lang leven, niet oud worden. D. B. Hij zal ook al geenen ouwen top schèren, want hij drinkt te veul borrels.

— *Op éène(n) kam geschoren zijn*, z. KAM.

— Fig. Bedriegen, te veel doen betalen. In dieë' winkel kunnen ze 'ne' mens(ch) schèren.

— Spr. *Iemand schèren zonder zeep*, hem op eene listige wijze bedriegen.

— *Geschoren zijn me(t) iemand* of *me(t) iet*, er mede bedrogen, gefopt zijn. Die mee' 'en modepop trouwt, is veur heel ze' lèven geschoren. Ik ben nie' weinig geschoren met 't pèèrd da' 'k gekocht heb. Ze is geschoren mè' 'ne' zatlap van 'ne' vent.

— Werpen, smijten. Schèèrt die bullen op de straat. As ek in oe' plaats was, ik schèèrden 'em aan de deur.

— Bij wevers. Het garen van de klossen op den scheermeulen winden en zoodoende de schering gereed maken.

— Bij mutsenplooisters. Z. PINNEN.

— *De(n) zot of het zot met iemand schèren*, z. ZOT.

— O. Steek afsteken, in 't oog springen, sprek. vooral van kleederen (Z. der K.) Ge meugt da' kleed nie' meer aandoen, 't schèèrt te hard. Ze draagt altijd kleeren die fel schèren.

SCHÈRESLIEP, znw., m. — Schaarslijper, Fr. *gagne-petit*. T., R., B.

Schèresliep,
Hadde gekomen, als ik u riep,
Ge hadt 'nen boterham gekregen
En nu niet!

(*Kinderrijmpje.*)

SCHERFZEISEN (uitspr. *schärrᵊfzeisən*). znw., v. — Soort van zeisen, waarmede men het stroo voor de peerden klein snijdt. (K.)

SCHERLINGS, SCHERRELINGS, SCHARLINGS, bw. — Schrijlings, Fr. *à califourchon*, *à chevauchon*. « De heksen », zoo vertelt het volk, rij(d)en scherlings op 'nen bessemsteel deur de locht. Scherrelings te pèèrd zitten.

Zij kropen *scharlings* op elkaar
En hinkten achtereen.

(TH. VAN RYSWYCK, *Eppenstein.*)

Kil. Scherdelinck, *divaritacus et distentis pedibus.*

SCHERM znw., m. en niet o. — Fr. *paravent*, *écran*, enz. Z. Wrdb.

SCHERMEN, w., o. — Fig. Geweldig met iets bekommerd zijn, er misbaar over maken. Wordt gebruikt met *over*. Ge moet daar zoo nie' over schermen. Dat em nog in z'n nief huis nie' kan trekken, daar kan em geweldig over schermen.

SCHERMINKEL, SCHRAMINKEL, znw., o. — Oud en mager wijfken. 'En oud scherminkel. Wa' schraminkel is da'?

SCHERP (uitspr. *schärrəp*), bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo scherp als e mes*, *als 'en vlim*, *als e schaars*, *als 'en naald.*

— Glad. T. Scherp ijs. E scherp baantje.

— Grof, sprek. van zand. Scherp zand. Da' zand is zoo scherp.

— *Scherp zetten*, ten ijs beslaan, sprek. van peerden. R. Ik heb me' pèèrd laten scherp zetten.

— *Scherp staan*, ten ijs beslagen zijn. Staat uw peerd scherp? De steenweg is gelattig.

— *Scherp staan*, grooten honger hebben. Brengt me maar gauw wat eten, want ik staan scherp.

— Bw. Nauwelijks, nauw. Hfft., T. 't Weegt 'ne' kilo, maar scherp. 'k Zal scherp toekomen mè' me' geld.

— Znw., o. *Het scherp hebben*, wordt gezeid van hoornbeesten die bij 't grazen iets scherps hebben ingezwolgen. (K.) Die koei zal 'et scherp hebben.

SCHERPELEUS, bvw. — Verbastering van Schrupuleus, Fr. *scrupuleux*.

SCHERPEN, w., b. — *Een peerd scherpen*, scherp zetten, Fr. *ferrer un cheval à glace.*

SCHERPNAGEL, znw., m. — Nagel met scherpen kop, die in de hoefijzers geslagen wordt, opdat het peerd niet zou uitschuiven op het ijs en de sneeuw. D. B.

SCHERRELEN, w., o. — Schrijden, de beenen wijd uiteenzetten, Fr. *écarquiller*, *écarter les jambes*. D. B. Kunde gij over die gracht scherrelen? Het volk vertelt van Langen Wapper, dat hij over de hoogste gebouwen kost scherrelen.

SCHERRELINGS, bw. — Z. SCHERLINGS.

SCHERVEN (uitspr. *schärrəvən*), w., b. — Stroo klein snijden voor de peerden. (K.) Stroo scherven. Gescherfd stroo. Zie D. B.
Kil. Scherven, *concidere minutatim*.

SCHETKONT, znw., v. — Z. SCHIJTKONT.

SCHETS, znw., v. — Schaats, schaverdijn, Fr. *patin*. E paar schetsen. Op schetsen rijden.

SCHETS (uitspr. *schäts*), znw., v. — Schimpscheut, Fr. *trait de satire, sarcasme.* Dat em daar zee, was 'en schets op mij. Ik heb in dieën boek 'en schets gelezen op de mode. Die gazet staat altijd vol schetsen.

SCHETSEN (uitspr. *schätsən*), w., o. — Bedektelijk schimpen, schimpscheuten geven, spotten. Hij schetst altijd op iedereen. Da' gazetteken schetst altijd op de grooten. Pater Poirters schetste gèren op de mode.

Kil. Schertsen, *ludere.*

SCHETTER, znw., m. — Geschetter. Maakt zoo 'ne' schetter nie'.

SCHETTER, znw., v. — Vrouw die schettert. 'En schetter van e wijf.

SCHETTEREN (Kemp. *schättərən*), w., o. — Met eene schetterende stem spreken, schetterend schreeuwen. Hoort da' vrouwvolk is schetteren. Die hinnen doen wat af van schetteren.

— Met gedruisch zich verspreiden, Eng. *to scatter*, meest gebruikt in de sam. *uiteenschetteren.*

Kil. Schetteren, *diffundere, spargere, dispergere cum sonitu.*

SCHETTERKONT, znw., v. — Vrouw die op schetterenden toon spreekt.

SCHEUREN, w., b. — Bij landb. *'En wei, 'nen beemd, 'ne(n) klavergroes scheuren*, omploegen om te bezaaien. D. B., M.

SCHEUT, znw., m. — Hetzelfde als het Holl. Schot, Fr. *coup.* De scheut van e geweer, van e pistool. Hij kreeg 'ne' scheut in volle börst. Alle scheuten zijn geen roozen. Z. ROOS.

— Bij 't marmelspel. De daad van eens te schieten. Dat is 'ne schoone scheut.

— *Scheut geven*, zoo zijnen marmel schieten, dat hij die daarna schieten moet, gemakkelijk den marmel van zijnen voorganger raken kan.

— Tocht. T. In de' scheut van de' wind staan.

— Een weinig vocht, geut. Ik heb gèren 'ne' scheut azijn in de saus. Hij goot 'ne' scheut jenevel in ze' glas water.

— Groote borrel. Geeft mij nog 'ne' scheut.

— Pijnlijke trek. B. Ik krijg soms scheuten in mijn tanden.

— Opbrengst van granen (K.) T., R., bij D. B. *beschot.* Groote of kleine scheut van terf, koren, haver, enz.

— *Grooten* of *kleine(n) scheut geven*, of *groot of klein van scheut zijn*, veel of weinig graan voortbrengen. Den oost is klein van scheut, dees jaar. De haver hèe' verle(d)en jaar goeie' scheut gegeven. Z. SCHIETEN.

— *Scheut geven*, z. KATOEN GEVEN.

— *Op scheut gaan*, op zwier gaan, Fr. *riboter.* T., R. Hij hèet de heel week op scheut geweest.

SCHEUTIG, bvw. — *Scheutig zijn op iet*, sterk belust. T., R. Ik ben er nie' scheutig op, om nu nog alleen deur den donkere te loopen.

— De Wrdb. vertalen het door *prêt, prompt.*

SCHIELOOS, bvw. — Bang, schuw, vervaard, meest gezeid van peerden. (K.) E schieloos pèèrd. Ze' pèèrd wier' schieloos en 't ging op de loop.

— Bij Kil. heeft het w. den zin van Onvoorzichtig, niet vooruitziende, roekeloos.

SCHIETEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Term in het marmelspel. Den marbol tusschen duim en wijsvinger houden en hem met een enkel geweld van den duim voortjagen, ook **Knipsen**. Frans hée' geschoten, gij moet schieten. Hij schoot zijne' marbol vlak in de o.

— **Met laaien schieten*, wordt volgens Sch. te Antw. gebruikt voor « liegen. » We hebben die uitdrukking nimmer gehoord.

— *Meetje schieten*, z. MEET.

— *Schreefken schieten*, z. SCHREEF.

— *Paapken schieten*, z. PAAPKEN.

— *In zijnen haak schieten*, z. HAAK.

— *In zijn krammen schieten*, z. KRAM.

— *Richt schieten met iemand, geen reeën met iemand kunnen schieten*, z. RICHT en REE.

— *Er eenen laten schieten*, eenen vloek uitwerpen.

— Opbrengen, sprek. van granen. T., R. Zie SCHEUT. 'Et koren schiet goed, dees jaar. As de haver zoo goe' schiet as op ander jaren, dan zal ek 'ne' goeien oost hemmen.

— Kiemen, Fr. *germer*. T., R. Als 'et wa' veul règent, dan zal 'et koren in de aren schieten. Ik dabden is in de' grond, en 'k zag dat 'et graan geschoten was.

— *'Nen lap in een kleedingstuk schieten*, er in naaien. Ik moet nog 'ne' lap in dat hemd schieten.

— Met de schup aarde werpen. T., R. Schiet wat èèrd over 't koren. Eèrd schieten over e stuk grond.

— *Zijn koleur schieten*, zijne kleur verliezen, afgaan. D. B. Die stof schiet gemakkelijk heur koleur. Blauw behangselpapier schiet zijn koleur.

— Rood worden van schaamte of gramschap. D. B. Hij schoot z'n koleur as ik 'em da' vertelde.

SCHIETER, znw., m. — Boekworm, boekschorpioen, een diertje met zilverachtigen schijn, dat men in oude boeken en papieren aantreft, Fr. *gerce*, Lat. *Lepisma saccharina*. D. B., bij B. *schietertje*. Die boeken zitten vol schieters. De schieters hebben die papieren kapot gebeten.

— Het w. staat in Sleeckx en van de Velde, maar is misselijk vertaald door *mite*. Het w. *lépisme* wordt er overgezet door *schubbenspringsteert*.

Kil. Schieter, *blatta, tinea*.

SCHIETER, znw., m. — Bij slotm. IJzeren tong van een slot, die door den sleutel in- en uitgeschoven wordt, Fr. *pène*, bij Kram. *scheut* en *schoot* en bij D. B. *schof* genaamd.

— Bij smeden. Z. ANKERSLEUTEL.

— *Ruggen schieter*, z. RUGGESCHIETER.

SCHIETGEBED, znw., o. — Kort gebed, biddende verzuchting. Fr. *prière jaculatoire*. E schietgebed lezen. Op dat doodsbélcken staan schoon schietgebeckens.

SCHIETGRUUN, znw., o. — Raaploof dat laat in 't jaar gezaaid wordt, dat overwintert op den akker om, zonder rapen voortgebracht te hebben, tot voeder te dienen aan het vee. (**K.**)

SCHIETING, znw., v. — Wedstrijd, waarbij men 'tzij naar de wip, 't zij naar de doelen schiet. Naar de schieting gaan. 't Is morgen schieting op de wip. Z. PRIJSSCHIETING.

SCHIETKÖRF (uitspr. *schiitkörr'f*), znw., m. — Langwerpige korf met een houten hengsel, waar de landbouwer het zaaigraan in heeft, als hij zaait.

SCHIETLAP, znw., m. — Lederen lap dien men om den linkerarm bindt, als men met den handboog schiet. D. B., R.

— Meest in 't vrklw. *schietlapken*. Verzameling van drie, vier of vijf lederen lapjes, die boven elkander genaaid zijn en waaraan een lederen bandje vastgemaakt is. Het schietlapken doet dienst bij het schieten met marbollen. Het beveiligt het bovendeel der hand, onder andere de kneukels, wanneer men de hand tegen den grond houdt onder 't schieten. Het lederen bandje is langs de binnenzijde der hand. Men maakt de schietlapkens van enkel ronde schijfjes ofwel van lederen lapjes, uitgebekt in den vorm van sterren; in dat geval gebruikt men leder van verschillende kleuren : zwart, rood, geel, enz. De ledertjes worden op elkander genaaid in 't midden; soms naait men er een plat knopje op.

— Spr. *Het in zijne(n) schietlap krijgen*, gram, gestoord worden. (**A.**)

— Kil. Schiet-lap, *brachiale jaculatorium*.

SCHIETPLOEG, znw., v. — Bij landb. Soort van ploeg om de aarde uit de voren over de gewenten te schieten, ook **Korenploeg** genaamd.

SCHIETSCHUP, znw., v. — Bij landb. Spade of schup, schuinsch van onder, dienende om de aarde uit de voren over de bezaaide gewenten te schieten, ook **Korenschup** geheeten.

SCHIJF, znw., v. — Bij blokmakers. Stuk afgezaagd hout, ter lengte van de blokken die men wil maken.

— Mijt of stapel halfhout. (**K.**) 'En schijf halfhout. Ook **Schrank** en **Klamp**.

SCHIJN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Schijn noch gedacht*, volstrekt niets. R. Gij vertelt iet, daar schijn of gedacht van is. Daar is schijn of gedacht van, dat em ga' vertrekken.

— Glans, Fr. *lustre*. E kleed me' 'ne' grune' schijn. Sommige insecten hebben 'ne' goudachtige' schijn.

— Schaduw, schaduwbeeld, Fr. *ombre*. Ik zag zijne' schijn op de' muur. Ik meinden iet te zien in 't licht van de maan, en 't was de schijn van 'nen bremstruik.

SCHIJN, znw., o. — Naam van twee rivieren. *Het Groot Schijn* neemt zijnen oorsprong in de heiden van Westmalle, loopt nevens Schilde en Wijneghem, ontvangt het *Klein Schijn* tusschen Deurne en Merxem en loopt in de Schelde.

— Het *Klein Schijn* neemt zijnen oorsprong nabij St-Job-in-'t Goor, bespoelt 's-Gravenwezel en Wijneghem en vloeit in het Groot Schijn tusschen Deurne en Wijneghem.

SCHIJNHEILIGAARD, znw., m. — Schijnheilige persoon.

SCHIJNTJE, znw., o. — Soort van houten kuipje zonder bodem, waarover een doekje gespreid wordt, dat op den boden zakt en waarin de zoetemelksche plattekaas gelegd wordt. (**A.**)

SCHIJNTJESKÈÈS, znw., m. — Zoetemelksche plattekaas. (**A.**)

SCHIJNTJESZIJ, znw., m. — Glanzende zijde. (**A.**) Zij draagt e kleed van schijntjeszij.

SCHIJT, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *In de(n) schijt zitten*, in nesten, in nood zitten, fel met iets bekommerd zijn. M., T., R. Morgen vervalt er 'ne wissel en hij kan 'em niet betalen; hij zit er geweldig mee in de' schijt. Te Antw. hoort men veel *in 't schijt zitten*.

— *Van iet de(n) schijt geven*, er den brui, den bras van geven, Fr. *se ficher de*. T., R. Ik geef wel de' schijt van hem. Hij geeft de' schijt van te betalen.

— O. Afgang, Fr. *foire*, *diarrhée*, gezeid van dieren, en spottend van menschen. T. 'Et schijt hebben.

— *Het schijt krijgen*, fig. bang worden.

— *Me(t) schijt zitten*, *schijt hebben*, in bange verwachting zijn, schrik hebben.

SCHIJT, znw., v. — Vreesachtige vrouw. Die Mie is maar 'en schijt.

SCHIJTEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Schijten gelijk 'nen reiger*, geweldigen afgang hebben.

— Spr. *Op iemand* of *op iet schijten*, er zich niet om bekreunen, er den brui van geven, Fr. *s'en ficher*.

— *Op zijne(n) kop laten schijten*, zich laten overrompelen, zich niet durven verweren uit goedheid. Ik zou me toch op mijne' kop nie' laten schijten.

— *Iemand schijten dragen*, kwaadspreken van iemand. Ze hebben nie' weinig schijten gedragen van hem.

— *Deur éé(n) gat schijten*, van ééne meening zijn, goed overeenkomen. Die twee mannen schijten deur éé(n) gat.

— *Het schijt uren*, de tijd vervliegt zoo rap.

— *Den duvel schijt bij de(n) grooten hoop*, z. DUVEL.

— *Gescheten hebben*, ergens niet meer welkom zijn, er niet meer aangetrokken worden. Vruger was em gehouwen en geslagen bij L., maar nu héét em gescheten.

— *Schijt in de ass(ch)e* is een term van afkeuring, Fr. *allez-vous en*. Men zegt ook eenvoudig *schijt*. Ik doen da' nie' veur u, schijt gij.

— *In iemands rapen* (of *boonen*) *gescheten hebben*, z. RAAP.

— *Hooger schijten alsdat zijn gat is*, z. GAT.

— *Van 'nen ezel over 'en halfdeur gescheten zijn*, z. EZEL.

— *'t Is gescheten en meegedragen*, zegt men, wanneer iemand iets doet dat niet helpen kan. Gij wilt daar nu naartoe gaan, maar 't is gescheten en meegedragen, want ge zult 'em toch nie' thuis vinden.

— *Dat 't schijt!* 't is mij onverschillig, ik geef er niet om. Ik zal misschien gestraft wörren as ik te laat kom, maar dat 't schijt! Ze willen nie' meer in mijn huis komen, maar da' ze schijten!

SCHIJTER, znw., m. — Lafle, nietsweerdige mensch. 'Ne schijter van 'ne' vent. 't Is maar 'ne schijter.

— *Bange schijter*, z. BANGSCHIJTER.

— Hooveerdigaard. 'Nen hooveerdige schijter.

SCHIJTKONT (uitspr. *schetkont*), znw., v. — Verwaande vrouw, pronkziek meisje.

— (Uitspr. *schijtkont*). Vreesachtige vrouw. T.

SCHIJVESPEL, znw., o. — Een spel waarin men met ijzeren schijven naar een doel werpt.

SCHIK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Orde, de daad van iets te schikken, behoorlijk te regelen. D. B. Dieë mensch hee' ne' goeie' schik. Gij hèt geene' schik.

— *Geene(n) schik hebben*, niet voegen, niet passen. Uw kleed hee' geene' schik.

— Rijmspreuk :

Kort en dik
Hee(ft) geene(n) schik,
Maar lank en smal
Da(t) ga(at) nogal.

SCHIKKELIJK, bvw. — Tamelijk. M., Hfft. 't Weer is nogal schikkelijk. 't Ga' nogal schikkelijk met de' zieke.

SCHIKKEN, w., b. — Achten, tellen. Hfft. Hij schikt alles nogal locht.

— Meenen, van plan, voornemens zijn. Hfft., D. B. Ik schik van morgen en acht dagen te vertrekken. Wanneer schikte (schikt gij) te beginnen?

— Zenden, Hgd. *schicken*. Iemand 'nen brief schikken.

SCHIL, znw., o. — Uitspraak van Schilde, een dorp in 't kanton Zandhoven.

SCHILD, znw., v. en niet o. — Fr. *bouclier*, *écusson*.

— Plaat die men aan eene flambeeuw hangt.

— Uur- of wijzerplaat eener horlogie, Fr. *cadran*. T.

— Eene schild lijm is een blad lijm.

SCHILDERÈÈR, znw., m. — Schilder, Fr. *peintre*. (K.)

SCHILDEREN, w., o. en b. — Z. Wrdb.

— Verg. *Schilderen gelijk Rubens.*

SCHILDERSKAM, znw., m. — Lederen kam, dienende om houtdraad, vooral eik, na te bootsen.

SCHILDWACHT, znw., m. — Menschendrek. M. Trapt in dieë' schildwacht nie'.

SCHILFER, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. J.

SCHILLEN, *schol* en *schou*, *geschollen*, *geschouen* en *geschillen*, w., o. — Verschillen, Fr. *différer*. D. B., R., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Die twee kinderen schillen bekanst e jaar. Het schol weinig, of hij viel in 't water. 't Hée' weinig geschollen, of hij was dood. Dat hij nog 'ne' frang of twee meer rekende, maar 't schilt te veul. Mijn horlogie en de kerkeklok schillen ontrent vijf minuten. Die jongen is wa' wild, maar 't zal schillen, as i naar 't school gaat.

— Als onpers. ww. is *schillen* dikwijls vergezeld van *hem*. 't Schou 'em geen haar, of hij viel van den trap. Hij is wel geenen dief, maar 't schilt 'em toch nie' veul.

— Schelen, aangaan. D. B., R., Hfft. 't Kan me weinig schillen of hij vertrekt of niet. Dat ek win of verlier, wa' schilt u da'?

— Schorten, haperen, Fr. *manquer*. Ik weet nie' waar 'et aan schilt, dat hij nie' en schrijft. Ge ziet er zoo bleek uit, wa' schilt oe? Daar schilt iet aan die horlogie, want ze blijft nie' in gank.

— Afhangen, liggen aan, Fr. *tenir à*, *dépendre de*. D. B. 't Héet aan u geschollen, dat de zaak nie' in orde was. 't Schol maar één stem, of hij was gekozen. Aan wie schou 'et, dat de zaak nie' voortging?

Kil. Schillen, *differre*, *discrepare*, *distare*.

— Voor *schillen*, de pel afdoen, zeggen wij *schellen*.

SCHIMMEL, SCHUMMEL, znw., m. en niet o. — Fr. *moisissure*. T., R.

SCHINKEN, w., b. — Schenken, Fr. *verser*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.)

SCHIP, znw., o. — Fig. Wolk, waaruit men eene felle regenbui of hagelvlaag verwacht, bij D. B. *appelscheep*. Komt er zulke wolk aangedreven, dan zegt men: ze zijn weer e schip aan 't la(d)en, of daar komt weer e schip af.

— Onze voorouders geloofden dat de nevels, de hagel, de kwade wolken, een schip uitmaakten, dat de tooveraars of wedermakers konden doen verschijnen, tot groote schade van den oogst, die hunne prooi werd. De bisschop Agoberd, die onder de regeering van Lodewijk den Goedige leefde, verhief krachtdadig de stem tegen de krankzinnigheid (*dementia*) en zinneloosheid (*stultitia*) van degenen die geloof hechtten aan dergelijke dingen, die overigens reeds in 't algemeen veroordeeld waren door de Kapitulariën van Karel den Groote. Onze uitdrukkingen *ze zijn weer een schip aan 't laden* of *er komt weer een schip af*, zouden wel in verband kunnen staan met de vroegere voorstellingen en begrippen.

SCHIPPEKENSKERMIS, znw., o. — Kermis die te Lier wordt gevierd, aan de Molpoort en de Werft.

***SCHIRPEN**, w., o. — Z. SJIRPEN. Sch. geeft dit w.

SCHIT, znw., v. — Hoopje koedrek. (K.) De wei lag vol schitten. Hij trapten in 'en schit.
Kil. Schitte (Holl., Fris., Fland.), *stercus bovinum sive bovillum, fimus vaccinus quo ficcato cespitum loco in focis passim utuntur.* Ook in het Angels. is *scitta* drek.

SCHOB, znw., v. — Z. SCHOP.

***SCHOB, *SCHOP**, znw. (gesl. ?). — « Weerwolf, spook, enz., Fr. *loup-garou.* Dier dat, zoo men zegt, de gewoonte heeft voor de menschen op den weg te springen, om hun het doorgaan te beletten. »
Sch. geeft dit w. voor de omstreken van Antw.

SCHOBBEJAK, Antw. ook **SCHOBEJAK**, znw., m. — Korte kiel van blauw lijnwaad, dien de arbeiders welke vuil werk verrichten, over hunne kleederen dragen.

SCHOBBEKE(N, znw., o. — Drafje. (K.) Op e schobbeke loopen. E schobbeken doen. Hij loopt altijd op e schobbeken.

SCHOBBEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Gaan, loopen, met eenen bijzin van gedwongenheid. (K.) As er ievers te gaan valt, ben ik het toch die schobben moet. Ik heb dees week drij keeren naar Antwerpen geschobd. Waar mag hij nu weer naartoe geschobd zijn ?
— Ook Op een drafje loopen. (K.) Liep ze hard ? Nee', ze schobde stillekens.
— Gep. w. *Loopen en schobben.*
— Afl. *Schobber, geschob.*

SCHOBBER, znw., m. — Een borrel voor de helft Anisette en voor de helft Franschen. (A.) Genevel is te straf, geeft me maar 'ne' schobber.

***SCHOBBERDEBOK**, znw., m. — *Op schobberdebok gaan* of *loopen* is bij Sch. hetzelfde als bij ons Op schaaf loopen, op de' schoëfel loopen.
Hij kent die uitdrukking toe aan Antw.

SCHOBEJAK, znw., m. — Z. SCHOBBEJAK.

SCHODDELEN, w., o. — Schommelen, het lichaam heen en weer bewegen, om door de wrijving der kleederen eenig jeuksel te verdrijven. (O. der K.) (Ook in Limb., z. Sch.) Hoe stade daar te schoddelelen ? Hij schoddelt, ofdat i ongediert aan ze' lijf had.
— Afl. *Schoddelèèr, geschoddel.*

***SCHODDER**, znw., (gesl. ?). — « Vischeieren. »

***SCHODDEREN**, w., o. — « Leggen der eieren bij de visschen. »
Sch. geeft beide w. voor *Antw.* en Kl.-Br.

SCHODDEREN, w., o. — Rap gaan, schuddend loopen. B. Ziet 'em schodderen! Waar schoddert ze nu weer naartoe?

— Bij T. bet. het Schudden.

Afl. *Schodderèèr, geschodder.*

SCHOĔBEN, w., o. — Hard werken. (N.-W. der K.) 't Is 'ne goeie post van eten en drinken, maar daar valt te schoëben.

SCHOĔBER, znw., m. — Schobbejak, schurk, schavuit, Fr. *coquin.* Duë leelijke schoëber! Hij is maar 'ne schoëber.

SCHOĔF, znw., m. — *Op de(n) schoëf loopen*, hetzelfde als Op den schoëfel loopen. Z. ald. (Z. der K.) D. B.

SCHOĔFEL, znw., v. en m. — Tafelschuimer, Fr. *parasite.* Dieë schoëfel loopt overal rond om aan 't eten te geraken.

— Begeerlijke mensch, gulzigaard of begeerlijke vrouw. Die schoëfel hee' nooit nie' genoeg. Zijn vrouw is 'en eerste schoëfel.

SCHOĔFEL, znw., m. — *Op de(n) schoëfel gaan* of *loopen*, zich als een tafelschuimer aanstellen, rondloopen om ergens aan 't eten te geraken, in 't N. der Kemp. **Op schaaf loopen** en bij Sch. *op schobberdebok loopen.* Hij loopt overal op de' schoëfel.

SCHOĔFEL, znw., v. — Hetzelfde als Schoffel, Fr. *sarcloir.* Met de schoëfel schoëfelt men de hofpaden af.

SCHOĔFELACHTIG, bvw. — Gulzig, begeerlijk. Ik kan nie' verstaan hoedat iemand zòò schoëfelachtig kan zijn. 't Sta' leelijk van zoo schoëfelachtig te zijn.

SCHOEFELÈÈR, znw., m. — Tafelschuimer; begeerlijke mensch. D. B. Ik kan geen schoëfelèèrs verdragen. Sus is maar 'ne schoëfelèèr, hij hée' nooit nie' genoeg.

SCHOĔFELEN, w., b. en o. — Op andermans kosten teren, op den schoëfel loopen, Fr. *écornifler* bij Kram. *schuifelen.* D. B. Hij loopt overal rond, om te zien ofdat hij nieverans niks schoëfelen kan. Hij loopt en hij schoëfelt overal.

— Gulzig eten, opslokken, overmatig eten en drinken, bijzonder als 't een ander betaalt. Ziet dieë' gulzigaard is schoëfelen! Hij kan goe' schoëfelen. Ze ga' zien ofdat er niks te schoëfelen is.

— Afl. *Geschoëfel.*

SCHOĔFELEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Schoffelen, met de schoffel werken, Fr. *sarcler.*

SCHOĔFELING, znw., v. — Duchtige berisping. T. Iemand 'en schoëfeling geven. Hij kreeg 'en goei schoëfeling.

SCHOĔFT, znw., v. — Schoft, hooge schouder. Dieë jongen heet 'en leelijke schoëft.

SCHOĔLIE, znw., m. en v. — Schoelje, gemeene kerel, Fr. *vaurien, mauvais sujet.*

SCHOĔLIE, znw., v. — Ovenpaal, platte houten schop, waarmede men het brood in den oven schiet, Fr. *pelle à four* (**N.** der **K.**) (Ook in Brab., z. Sch.)

SCHOĔM, znw., v. — Z. SCHOM.

SCHOEMAKER, znw., m. — Kemp. uitspraak van Schoenmaker.

SCHOEN, znw., m. — Fr. *soulier*.

— Spr. *Recht in zijn schoenen gaan*, z. RECHT.

— *Vast in zijn schoenen staan*, zeker van zijn stuk zijn. Hij moet vast in zijn schoenen staan, anders dierf em zoo iet niet doen.

— *Lood in zijn schoenen hebben*, traag, met loome stappen aankomen.

— *In iemands schoenen niet willen staan*, *zijn voeten in iemands schoenen niet willen zetten*, in zijne plaats niet willen zijn.

— *Weten waar de schoen douwt* (of *nijpt*), de oorzaak kennen van hetgeen ons leed doet. D. B.

— *Iemands schoenen vègen*, z. VÈGEN.

— *Ge zoudt het in uw schoenen niet willen*, het is niets weerd. T.

— Bij timmerl. Het onderste buitendeel (meest in hard hout) van den aanslag van een veusterraam, enz. Ook **Sloëf**.

— Bij mulders. Z. GRAANBLOK.

SCHOĔNKLOON, znw., m. — Lederen schoeisel met houten zool.

SCHOENLAP, znw., m. — Soort van slechte, taaie deegwafel.

SCHOENLAPPER, znw., m. — Men geeft dien naam aan onderscheidene vlinders met zwarte plekken, zooals de *Vanessa polychloros* L., de *V. urtica* L. en de *V. atalanta* L.

SCHOENMAKERKE(N, znw., o. — Z. KATTINNEKEN.

SCHOENMAKERSKONVOOI, SCHOENMAKERSVAPEURKE(N, znw., o. — Spr. *Met 't schoenmakerskonvooi* of *'t schoenmakersvapeurken vertrekken*, schertsend voor Te voet gaan. Hoe zijde gekomen? Met 't schoenmakersvapeurken. Den trein is weg, daar zit dan niks anders op as met 't schoenmakerskonvooi te vertrekken.

SCHOENPEGGER, znw., m. — Smaadnaam voor eenen Schoenlapper. Z. PEGGER.

SCHOENTJE-LAP, znw., o. — Een jongensspel dat volgender wijze gespeeld wordt. De spelers zitten in eene ronde op den grond en geven elkander onder de beenen eenen schoen of eenen holleblok rond, onder het herhaald opzeggen van : « schoentje, schoentje-lap, lap, lap. » Een staat in het midden van den kring en moet trachten te ontdekken onder wiens beenen de schoen of de holleblok is. Vindt hij hem, dan is deze die den schoen verborgen hield, er aan en moet op zijne beurt in den kring.

SCHOENTREKKER, znw., m. — Schoenhoorn, aantrekker, Fr. *chausse-pieds*. R. (Ook in Vl., z. Sch.)

SCHOEP, znw., v. — Holle houten schop, voorzien van eenen langen steel, en dienende om granen en aardappelen om te zetten en op te scheppen, in 't N. der Kemp. **Schepel** genaamd.

— De *schoep* verschilt 1° van de *schep* dat eene kleine schop is met of zonder handhave, waarmede de winkeliers hunne waren scheppen ; 2° van de *schup*, waardoor men eene Spade, Fr. *bèche* verstaat en die dient om te spitten; 3° van de *troëfel*, dat eene groote, platte, ijzeren schop is met langen steel en dient om aarde, steengruis, kolen, enz. op te scheppen.

— Zooveel als men ineens in eene schoep, op eene schup, op een forket, enz., kan scheppen, Fr. *pellée*, *pelletée*, *pellerée*. Een of twee schoepen koren. Met twee, drij schoepen van die koolen heb ik al genoeg.

Kil. Schoepe, koren-schoepe, *rutellum*.

SCHOEPEN, w., b. — Scheppen met eene schoep. Graan in zakken schoepen. Uit dieë' zak moet wa' koren geschoëpt wörren.

— *Iemand schoepen*, hem eenen schop geven, wegjagen. Ik zal dieë' schoepen, as em nog derft komen !

SCHOEREN, w., b. en o. — Schuren. (**Z.-O.** der **K.**) De vloer was geschoerd. Koper schoeren.

***SCHOEVER**, znw., m. — « Schobbert. »

Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

SCHOF, znw., o., zonder meervoudsuitgang. — Hetzelfde als Schoft, v., in de Wrdb., het vierde van eenen werkdag, Fr. *quart de journée*. Ik heb bij hem twee schof gewerkt. E schof werken. De werkman héet drij schof te trekken.

— *E schof doen*, een praatje voeren met iemand.

SCHOF, znw., o., mrv. *schoven*. — Voor- en achterberd van eene kar of eenen wagen. Zet 'et schof van achter op de' wagen. De schoven worden op de kar gezet, als men b. v. aardappelen laadt.

— De zijberden heeten *sponnen*.

— Spr. *Iemand zijn schoven opgeven*, hem zijn ontslag doen nemen.

— Fig. Schertsend voor Halfhemd, overhemd, Fr. *chemisette*. Hij hée' ze' schof meugen aandoen.

— Het drijven der wolken, het zwerk. D. B. In 't Westen hangt e zwart schof. « Er hangt ginder aan den gezichteinder in den wind een zwart *schof*. » (CONSCIENCE. *Valentijn*, 20.)

— Schutting of hek van latten, geplaatst aan 't begin van grachten, enz. door welke de vijvers afloopen, ten einde het wegzwemmen der visschen te beletten.

SCHOK, znw., m. — *Op schok gaan*, op zwier gaan, Fr. *riboter*. Hij is den heelen dag op schok. Veul geld gelijkt 'em nie', want hij gaat er mee op schok.

SCHOK, znw., m. — De schok van een slaguurwerk is hetzelfde als bij Kram. Voorslag en Klik, Fr. *avant-quart*. 't Zal seffens vijf uren slagen, 'k heb de' schok gehoord.

SCHOKÉEREN, w., b. — Beleedigen, kwetsen, Fr. *choquer*. (Ook in Brab., z. Sch.) Ge meugt nooit geen mens(ch)en schokéeren. Hij schokeert iedereen.

SCHOKGEWENT, znw., o. — Wanneer een pad of weg over een veld loopt, dwars over de geweuten, en de boer het land ploegt, dan ploegt hij ook dat pad om, zoodanig dat dit later oneffen ligt. Dat is een schokgewent.

SCHOKKELEN en **SJOKKELEN**, w., b. en o. — Schokkend rijden, hosebossen, hotsen, sprek. van een rijtutg, Hgd. *schaukeln*, Eng. *to joggle*, Fr. *cahoter*, bij R. *schokkelen*. Die kar schokkelt geweldig. Wij wieren weg en weer gesjokkeld in de' postwagen. Deur 't geweldig schokkelen op den rouwen steenweg, vielder e pak van de kar. De steenweg schokkelt hier vandeeg (hij doet de voertuigen schokkelen die er over rijden).

— Afl. *Geschokkel*, *gesjokkel*.

SCHOKKELKĀR, **SJOKKELKĀR**, znw., v. — Kar die onder 't rijden schokkelt.

SCHOKKEN, w., o. — Met eenen korten stoot schudden. Ik moest lachen dat ek schokte. Hij lachte da' zijnen buik schokte.

— Opschuiven, Fr. *reculer*, *faire place*. Schokt wa' meer naar ginder; ik kan hier nie' zitten.

— Op schok gaan of geweest zijn. Z. SCHOK. (**A.**) Ze schokken al drij dagen, heel de week zalder aan blijven.

— Het voorslaan van een uurwerk. Z. SCHOK. Hoe laat mag 't zijn? 't Is daar seffens vijf uren geschokt.

SCHOKKER, znw., m. — Tjalk, zekere soort van schip. (**A.**)

— Iemand die op schok gaat, Fr. *riboteur*.

SCHOKSCHOU(D)EREN, w., o. — De schouders ophalen, Fr. *hausser les épaules*. Toen ik 'em bescheed vroeg, schokschouwerden em 'ne' keer. « In stilte hield de notaris het oog op den jongeling gericht en *schokschouderde* bijwijlen met eene zonderlinge uitdrukking van medelijden op het gelaat. (CONSCIENCE, *De arme Edelman*.)

— Ook **Hokschou(d)eren**, **Hukschou(d)eren**, **Hikschou(d)eren**.

SCHOKSEL, znw., o. — Z. SCHAAKSEL.

SCHOL, znw., m. en v. — Gedroogde en gezouten pladijs.

SCHOL. Tweede hoofdvorm van Schillen.

SCHOLP (uitspr. *schollep*), znw., v. — Schelp. (**Z.** der **K.**) Z. SCHELP.

SCHOM, **SCHOĔM**, znw., v. — Onvruchtbaar, hooggelegen veld. (**K.**) 'En kaai (kwade) schoëm. Ik gaan die schom laten vaag liggen, want 'k win er toch niks op.

— M. Slechte, magere, onvruchtbare grond. Daar lee' nog veul schoëm. Schom van grond.

Kil. Schom, Schomme, *glabretum*, *calvetum*.

SCHOMGROND, **SCHOĔMGROND**, znw., m. — Zandige, onvruchtbare grond.

SCHOMMELÈÈR (uitspr. *schoëmməlèèr*), znw., m. — Voorschoot dien de vrouwlieden aanbinden om het werk in huis en stal te verrichten. (*Z.* der K.)

SCHOMMELEN (in 't Z. en W. *schoëmmələn*), w., o. — Zich schurken, zich wrijven van jeuksel. Hoe stade daar te schommelen? Hij schommelt, ofdat em ongediert aan ze' lijf had.

— Schoonmaken, reinigen, schuren en schrobben, Fr. *nettoyer*. In 'en huishouwen moet er veul geschuurd en geschommeld wörren. Die meid schommelt den heelen dag.

— Afl. *Geschommel.*

SCHOMMELHUIS, znw., o. — Achterplaats van een huis waar men het ruwste werk verricht, zooals wasschen, het keukengerief reinigen, enz.

SCHOMMELING, znw., v. — Duchtige bekijving, strenge berisping. T., R. Hij kreeg daar 'en geweldige schommeling.

SCHOMMELKOT, znw., o. — Z. SCHOMMELHUIS.

SCHOMMELMEID, znw., v. — Meid die het huiswerk verricht, zooals schuren en schommelen, vegen en wasschen. Dieën ouwe vent dient daar veur schommelmeid.

SCHOMMELWERK, znw., o. — Het grofste huiswerk. Zij doe' nie' as wa' naaien en breien en ze laat 'et schommelwerk aan heur zuster over.

SCHOOD, znw., m., vrklw. *schoôken*. — Hetzelfde als Schoot, Fr. *giron, sein.*

— Zooveel als men in zijnen voorschoot dragen kan. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Ne volle schoot appelen. Ne schood pèren.

— De schood of schoot van eene kar is het gedeelte tusschen de berriën, vóór het schof.

Kil. Schoot, schood, *gremuim, fivus.*

SCHOOF, znw., v. en m. — Fr. *gerbe.*

— Wordt in 't Z. ook gebruikt voor Bussel uitgedorschen stroo, waarvoor men elders *schob* en *bosterd* zegt.

SCHOOFZAK, znw., m. — Knapzak, een zakje van lijnwaad of eene andere stof, waar de werklieden hunne boterhammen in dragen. (A.)

SCHOÔKE(N, znw., o. — Bij schrijnw. Lijstje dat vastgemaakt is onder de vensterbank van een vensterkozijn, Fr. *cimaise.*

SCHOOLJONG, znw., o., mrv. — Schoolkinderen.

SCHOOLKAS, znw., v. — Kleine lade waarin de scholieren hunne boeken en hun ander schoolgerief in sloten en die zij op de knieën hadden liggen, wanneer zij schreven.

SCHOOLKOSTER, znw., m. — Schoolmeester, onderwijzer, Fr. *maitre d'ecole, instituteur.* (K.) Z. KÖSTER.

SCHOOLWICHTER, znw., o., mrv. — Schoolkinderen. (Z.-O. der K.)

SCHOON, bvw. — Fr. *beau*. Dat w., hetwelk in de Holl. volkstaal zoo goed als onbekend is, wordt bij ons altijd gebezigd, met uitsluiting van *mooi* en *fraai*.

— Verg. *Zoo schoon als 'nen engel, als 'en beeld.*

— Fraai gekleed, opgeschikt, wel uitgedost. Hfft. Ge zij' zoo schoon, me' kind.

— Eerlijk, welvoeglijk, Fr. *honnête*. D. B. Schoon manieren hebben. 'Et sta' nie' schoon van zijn eigen te prijzen. Dat is schoon gehandeld van u.

— Zuiver, Fr. *propre*. Schoo(n) water. E schoon hemd aandoen. Da' zaad is nog nie' schoon genoeg.

— *Ge zij(t) 'ne schoone*, zegt men tot iemand die reden tot klagen gegeven heeft. D. B., R. Ge zij' 'ne schoone van mij zoolank te laten wachten. 't Is 'ne schoone kèrel van zoo 'ne' mens(ch) veur den aap te houwen.

— *Het schoon hebben*, een gemakkelijk leven hebben. D. B. Dieë knecht heget daar schoon, hij hee' bijkanst nie' te werken.

— *'t Is 'ne schoone luiaard, 'ne schoone zatlap*, enz., hij is oprecht een luiaard, een groote dronkaard, enz. 't Is 'ne schoone vals(ch)aard, den heele Jan! 't Is e schoo(n) voddewerk, da' ge daar gemaakt hèt. Hij is 'ne schoone leugenèèr.

— Wordt dikwijls met *kunnen* gebruikt in den zin van Gemakkelijk, Fr. *aisément*. D. B. Ge kunt daar schoon is naartoe gaan. Hij kan schoon liegen. Hij zou schoon kunnen dood zijn van zoo 'ne' val.

— Komt voor in uitdrukkingen als de volgende: Hij beloofde mij van te komen, maar hij liet me wa' schoon fluiten. Dieë kèrel hee' me schoon bedrogen. Ze hemmen oe schoon beetgehad, he, manneken? Hij docht dat em van alles zou af geweest hebben, maar hij hee' schoon meugen betalen.

— Wel, behoorlijk, Fr. *comme il faut*. D. B. Hij is schoon genezen. Gij hèt 'em schoon de waarheid gezeed. Hij heget daar schoon afgegeven.

— Ook in den zin van Geheel en al, Fr. *tout à fait*. M. Ik ben 'et schoon vergeten. 'Et verken hée' zijnen bak schoon uitgeëten. Dieë mens(ch) is schoon versleten. Ik ben schoon aan 't eind van 't danig loopen. Hij is er schoon deur geboerd.

— *Schoon spreken*, met beleefde woorden smeeken. D. B. Hij moest schoon spreken, of ze zetten 'em in 't kot. Had ik nie' schoon gesproken veur hem, ze hadden 'em misschien doodgeslagen.

— *Schoon klappen*, mooi praten, Fr. *cajoler*. 't Is 'ne fijne, hij kan zoo schoon klappen.

— *Schoo(n) weer spelen met*, een schoon leven leiden ten koste van een ander. Hij speelt schoon weer mè' mijn centen. « Laat de advokaten of de mannen van Brussel maar *schoon weer spelen* met uw geld. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 26.)

— *Het schoo(n) manneken komen spelen*, zich komen verontschuldigen over iets of door vleierij iemands gunst trachten te herwinnen. Hij hée' gee' kwaad genoeg kunnen zeggen van mij, en nu komt hij 't schoo(n) manneken spelen.

— Znw., o. *E schoon*, eene schoone grap. 't Was e schoon, dat ze dieën dengeniet ook is kosten foppen.

— *In 't schoon wasschen*, in 't tweede sop wasschen. T.

— *In 't schoon schrijven*, in 't net schrijven. T.

SCHOONEKENS, bw. — Vrklw. van Schoon. Hij hée' mij schoonekens laten zitten. Dieë winkel is schoonekens aan 't eind.

SCHOONIGHEID, znw., v. — Schoonheid. D. B. Ik vind daar weinig schoonigheid aan. De schoonigheid is er af.

SCHOONKLAPPER, znw., m. — Iemand die op fleemenden toon spreekt, vleier. Wacht oe veur de schoonklappers! Pas op veur dieë' schoonklapper, want hij zal oe bedriegen.

SCHOONMAKEN, w., b. — Opschikken, versieren, tooien, Fr. *orner*, *parer*. Hfft. Wie héet oe zoo schoongemaakt, me' kind? Als een boer verhuist in de Kempen, dan wordt hij met zijne vrouw en kinderen overgehaald in eene schoongemaakte huifkar. De huizen en wegen schoonmaken.

Kil. Schoon maken, *decorare*, *ornare*, *adornare*, *honestare*.

— Zuiveren, reinigen, kuischen, sprek. van graan en zaad, dat men van kaf en vuiligheid zuivert. D. B. Is 'et zaad al schoongemaakt? 'Et koren schoonmaken met de' winder en de' wan.

— In de Wrdb. heeft Schoonmaken de beteekenis van 't Fr. *nettoyer*, doch daarvoor zeggen wij **Kuischen.**

SCHOOR, znw., v. — Fig. Stamp, schup, Fr. *coup-de-pied*. (**A.**) Iemand 'en schoor onder zijn broek geven.

SCHOORHOUT, SCHOORSEL, znw., o. — Ieder van de houten onder den tas in de schuur. (**K.**)

SCHOORS (zachte *o*), znw., o. — Brug over eene gracht of beek, gewoonlijk van eenige houten gemaakt, overdekt met mutsaards of graszoden, en waar men met eene kar over rijden kan. (**K.**) Een schoors is dus geen vonder. E schoors leggen. 't Schoors was ingevallen.

SCHOORSEL, znw., o. — Z. SCHOORHOUT.

SCHOORSTEENEN, w., o. — Een spel met centen. Men werpt een geldstuk tegen de zoldering en men wint het spel, als het geldstuk op eene voeg der plaveien blijft liggen.

SCHOORSTIJL, znw., m. — Bij mulders. De schoorstijlen zijn stukken hout die in overnoesche richting de hoekstijlen aan de hangselstijlen verbinden. D. B.

SCHOOT, znw., m. — Z. SCHOOD.

SCHOP, SCHOB, znw., v. — Schoof uitgedorschen graan, bussel stroo (**N.** en **Z.-O.** der **K.**), in **W. Bosterd** genaamd. 'En schop stroo. Gooit nog 'en schob stroo veur de deur.

SCHOP, SCHOB, znw., v. — Klein gebouwken, houten of leemen hok, waar men turf, hout, voeder, enz. in bergt, Hgd. *Schoppen*, *Schuppen*. Hfft., G. (Ook in Limb., z. Sch.)

Kil. Schop, *tegumentum*.

***SCHOP**, znw. — Z. *SCHOB.

SCHORENBOL, znw., m. — Iemand wiens haar zeer kort gesneden is. (**A.**)

SCHÖRFT (uitspr. *schörrᵊft*), znw., o. en niet v. — Schurft, Fr. *gale*.

— M. Soort van zwarte, ondoordringbare aarde die in veel streken van de Kempen onder den bouwgrond zit. De' schörft bovenhalen. As ge de' schörft die in oe' land zit, nie' doe' breken, dan zulde'r nooit niks winnen.

SCHÖRFTACHTIG, bvw. — Schörft bevattende, sprek. van grond. De grond is hier nogal hard schörftachtig.

SCHÖRFTBANK, znw., v. — Laag schörft in den grond. Daar zit in me' land 'en dikke schörftbank die 'k zal moeten bovenhalen.

SCHÖRFTGROND, znw., m. — Grond die veel schörft bevat.

SCHÖRFTIG, bvw. — Schurftig.

— Spr. *Die niet schörftig is, moet hem niet krabben*, die niets misdaan heeft, hoeft zich niets te verwijten.

SCHÖRK (uitspr. *schörrᵊk*), znw., m. — Schurk.

SCHÖRP, znw., m. — Scheur in de huid, in het vleesch, teweeggebracht door een puntig voorwerp of den hoorn van een runddier. De koei gaf hem 'ne' schörp.

— *Schörp geven*, z. KATOEN GEVEN.

SCHÖRPELING, znw., m. — Bij timmerl. Afgezaagd kantstuk eener plank.

SCHÖRPEN (uitspr. *schörrᵊpen*), w., b. — Bij timmerl., enz. In de lengte, op zijn langs doorzagen, bij D. B. *schurpen*, bij T. *scherpen*, bij Kram. *schulpen*, bij B. *schilpen*. 'En plank in latten schörpen.

— Rijten, scheuren met de horens of een puntig voorwerp. (**K.**) De koei schörpte de' grond mee' heur horens. Den os héet hem leelijk geschörpt.

— Kil. Schorpen, *secare*, *scindere*.

SCHÖRPENS, bw. — *Schörpens er deur eggen*, eggen met de tanden der erg vooruit.

SCHÖRPZAAG, znw., v. — De gewone spanzaag van den timmerman om hout te schörpen of op zijn langs door te zagen, bij T. *scherpzaag*, bij B. *schilpzaag* en bij Kram. *schulpzaag*.

SCHÖRREMÖRRIE, znw., v. — Schoft, deugniet, Fr. *coquin*. (**A.**) 't Is 'en schörremörrie van 'ne' jongen.

— In de Wrdb. bet. het slecht volk, Fr. *canaille*.

SCHÖRSENEEL, znw., v. — Schorsoneer, Fr. *scorsonère*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Schörsenelen zaaien. Gestoofde schörsenelen.

SCHÖRT (in 't Z. en W. ook *schöt*), znw., v. — Voorschoot met borstlap dien de ambachtslieden dragen. Z. Wrdb.

— In 't Z. der Kemp. verstaat men daardoor een Vrouwenrok. 'En baaie' schört.

SCHÖRT, znw., v. — De houten zoom of boord der bollebaan, van het eene einde tot het andere.

SCHÖRTEN, w., o. — Op de bolbaan tegen eene der zijplanken aan spelen. Gij hèt geschört. Had mijnen bol nie' geschört, het zou raak geweest hebben.

SCHÖRZELEN, w., onp. — Lichtjes vriezen. (**K.**) 't Zal deze' nacht wa' schörzelen. Heget hard gevrozen? Neen, 'en bitje geschörzeld.

— Afl. *Geschörzel*.

SCHÖRZELTJE, znw., o. — Dun laagje ijs. (**K.**) Daar lag e schörzeltjen ijs op 't water.

SCHOSSEM, znw., m. — Lange grassoort met vederbosvormige aar, die veel in de granen groeit, in de wetenschap *Apera Spica venti* P. B. genaamd.

SCHOT. Komt voor als uitgang in talrijke plaatsnamen. *Bloemerschot* (onder Oostmalle), *Jucxschot* (Sint-Antonius), *Hoebenschot* (onder Lichtaart) *Kinschot* (onder Turnhout), *Isschot* (onder Itegem en onder Kasterlee), *Kerschot* (onder Rijkevorsel), *Risschot* (onder Zoersel), *Wedschot* (onder Wijnegem), enz.

SCHOTEL, znw., v., niet m. — Fr. *plat*. T., R., Sch. J. Het Hgd. *Schussel* is ook v.

SCHOTELTJES, znw., o., mrv. — Een kruid met schotelvormige blaadjes, dat men aan beken en grachten en in 't water vindt, Lat. *Hydrocotyle vulgaris* L.

SCHOTELVOD, znw., v. — Schoteldoek, Fr. *torchon*. T., R.

— *Veur schotelvod dienen*, als eene asschepoester behandeld worden, miskend en veracht, tot alle lage diensten gebruikt worden. T.

SCHOTS(CH), bvw. — Zonderling, vreemd, aardig, aanstootelijk. 'Ne schots(ch)e kerel. Ze was zoo schots(ch) gekleed. Wa' veur 'ne' schots(ch)en hoed had hij op? Hij ziet er altijd zoo schots(ch) uit.

— Kluchtig, snaaksch, vies. Ik moet altijd lachen mè' Piet, 't is zoo 'ne schots(ch)e. Hij kan zoo 'n schots(ch)e dingen vertellen, da' ge er oe eigen slap mee zoudt lachen.

— Misselijk, onpasselijk, genegen om over te geven, enkel als gezegde. Ik ben zoo schots(ch). As ek dieën reuk gewaarwör', dan zou ek schots(ch) wörren.

Kil. Schots, *ineptus*, *incompositus*.

— De Wrdb. vertalen het door *grossier*, *brutal*.

SCHOTS(CH)IG, bvw. — Z. SCHOTS(CH).

SCHOU. Tweede hoofdvorm van Schillen. (K.) Hfft., OPPR., 4. Ook **Schol**.

SCHOU(D)EN, w., b. — Met heet water wasschen en wrijven, Fr. *échauder*. (K.) D. B. De tellooren en potten schouwen. De boterstand moet nog geschoud wörren. Ook **Baaien, Beien**.

— In ziedend water dompelen of er mee overgieten om iets gemakkelijk te kunnen schoonmaken en afkrabben, Fr. *échauder*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Et verken schouwen. Zijn die pooten en ooren al geschoud ?

Kil. Schouden, schauden, *aqua calefacere; calida perfundere; calida abluere sive abradere*.

SCHOU(D)ER, znw., m. en v. — Fr. *épaule*. (Ook v. bij J.)

SCHOUW, bvw. — Hetzelfde als Schuw, Fr. *farouche*, *sauvage*, *timide*.

— *Schouw zijn van*, bevreesd zijn, Fr. *craindre, avoir peur de*. Ik bender schouw van, van nu nog zoo laat met den donkere te loopen. Hij zou gèren dieë' winkel overnemen, maar hij is er 'en bitje schouw van.

— Koddig, vies, kluchtig, Fr. *drôle*. 't Is 'en schouw ziel (een drollige kerel). Ik ben gèren mee' hem op gank, 't is zoo 'ne schouwe.

SCHOUW, znw., v. — Wordt overal gebruikt voor Schoorsteen, Fr. *cheminée*. Hflt. (V. D. vermeldt het als gewest. en Kram. zegt dat het w. veroud. is, maar nog leeft als gewestw. en in de taal onzer dichters.)

— *Spaansche schouw*, lage schouw, hoedanige men er in de kamers en burgershuizen aantreft, in tegenstelling met de groote, open schouw der boerenwoningen.

SCHOUWBALK, znw., m. — Balk waar de schouwmantel op rust.

SCHOUWBERD, znw., o., **SCHOUWPLANK**, v, — Berd of plank vooraan het mantelhout van eene schouw, waarop men gemeenlijk tellooren en andere voorwerpen ten toon stelt.

SCHOUWBUIS, znw., v. — Lange buis van gebakken aarde of van zink, die boven op de schouwpijp staat, om den trek van 't vuur te vermeerderen. D. B.

SCHOUWKETING, znw., v. — Eene ketting in de schouw met eenen haak, waar men potten en ketels mee over den heerd hangt. Een schouwketing is geen hangel.

SCHOUWKLEED, znw , o. — Een geplooide of gepijpte reepel katoen of dergelijke stof, geruit of gebloemd, hangende onder aan het schouwberd, om het mantelhout te dekken, Fr. *tour de cheminée.* (Ook in Limb., Brab. en O.-Vl., z. Sch.)

SCHOUWMANTEL, znw., m. — Schoorsteenmantel, het gemetste deel van eene schouw beneden de zoldering, rustende op het mantelhout en de stijlen, als er zijn, Fr. *manteau de cheminée.*

SCHOUWNOOT, znw., v. — Elk van de twee stukken hout, die horizontaal aan beide kanten van den schoorsteen, boven in de zijmuren gemetseld, en met het vooreinde aan het mantelhout vastgetimmerd zijn.

SCHOUWPIJP, znw., v. — Schoorsteenpijp, het gemetste deel der schouw, dat boven het dak uitsteekt, Fr. *tuyau de cheminée.*

— Spr. *De schouwpijp zal daar nie(t) blijven rooken,* ze zullen er gauw door, ten ondere zijn.

SCHOUWPLANK, znw., v. — Z. SCHOUWBERD.

SCHOUWSPIEGEL, znw., m. — Schoorsteenspiegel.

SCHOUWSTUK, znw., o. — Een raam van beschilderd papier of van hout, dat men voor de schouw zet, als de stoof weggenomen is. D. B.

SCHOUWVÈGER, znw., m. — Schoorsteenveger, Fr. *ramoneur.*

— Een vogeltje, anders ook **Huisleeuwerk** en **Muurnachtegaal** geheeten, Zwart roodstaartje, Fr. *rouge-queue tithys.*

SCHOUWVIJS, znw., v. — Z. VIJSHANGEL.

SCHOVEN, w., o. — Een poosje gaan slapen, een middagslaapje doen. In de' zomer gaan ek altijd 'en uurken schoven. Bij de buitenmens(ch)en is 't de gewoonte van na den noen wa' gaan te schoven.

— Schoften, het werk opschorsen om te eten en te rusten. D. B. 't Is tijd om te schoven.

— Schaften, eten. Hij kan danig goe' schoven. Ik gaan 'en bitje schoven.

SCHRAAF, znw., v. — Hetzelfde als Schraag, Fr. *tréteau.* (K.) D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En plank op schraven leggen.

SCHRABADE (klemt. op *ba*), znw., v. — Duchtige berisping, Fr. *réprimande sévère.* Hij kreeg 'en geweldige schrabade.

SCHRABARING, znw., v. — Z. SCHABARING.

SCHRABHOELIE, znw., v. — Z. SCHRAMOÈLIE. (Lier.)

SCHRAFEL, znw., v. — Schraapzuchtige vrouw. Ze' wijf is 'en eerste schrafel.

SCHRAFELEN, w., o. — Schrapen. Z. Wrdb.

— Gep. w. *Schärren en schrafelen.*

— Gras snijden met de zikkel. (K.) Ik moet nog wa' gers gaan schrafelen veur mijn geit. De arm mens(ch)en meugen voeier schrafelen in Mijnheers boss(ch)en.

— Afl. *Schrafelèèr, geschrafel.*

SCHRAMINKEL, znw., o. — Z. SCHERMINKEL.

— *Schraminkel jagen*, ketelmuziek maken, een woelig gedruisch maken op ketels, pannen, toethorens, enz., Fr. *donner un charivari à quelqu'un*, ook *belmerkt houden*, bij D. B. *schominkelen* genaamd.

— Bw. Mank. T. Hij gaat daar zoo schraminkel hennen.

SCHRAMOĔLIE (klemt. op *moĕ*), znw., v. — Uitgebrande kooltjes. Ik heb hier nog 'nen heelen bak schramoĕlie. Schramoĕlie rapen.

SCHRANK, znw., v. — Mijt of stapel halfhout. (K.) — Ook **Schijf**.

SCHRANKEN, w., o., met *zijn*. — Uit den haak zijn. Die deur is geschrankt (is uit den haak, hangt niet recht meer.)

SCHRANKKLAMP, znw., v. — Bij timmerl. Klamp die in schuinsche richting op het beleg eener deur, enz. is aangebracht.

SCHRANS, znw., v. — Lage steenen muur (K.), ook **Stichel** genaamd. De lage steenen muren rond de kerken heeten schransen. Hij klom over de schrans. 'En schrans bouwen.

— Hetzelfde als Schans, vierkant of langwerpig stuk grond, met of zonder huizing, door grachten en soms ook door aarden wallen omgeven, dat vroeger als schuilplaats heeft gediend. (K.) In de Kempen bestaan nog veel schransen.

SCHRANS, znw., m. — Honger. Ik heb groote' schrans, laat ons gaan eten.

— *Schrans* is ook Bargoensch of dieventaal. *Michels maast grandigen schrans* (ik heb grooten honger). Z. Is. TEIRLINCK, *Wrdb. van Barg.*

SCHRANSLOOPER, znw., m. — Soort van kapoot dien de priesters over hunne andere kleederen aantrekken.

SCHRANZEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Schransen, gretig eten, verslinden. Appelen en peren schranzen. Hij kan goe' schranzen.

SCHRAP, bw. — Hetzelfde als Krap bij Kram., nauwelijks, met moeite, Fr. *à peine*. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.) Ik zal maar schrap toekomen mè' mij' geld.

— Bekrompen, arm. D. B. Schrap zitten (gebrek hebben aan geld). Die mens(ch)en zitten der maar schrap veur.

SCHREE, znw., m. en niet v. — Schrede, Fr. *pas*.

SCHREEF, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Schreefken heulen* of *schreefken schieten*, met geldstukken naar eene op den grond getrokken schreef werpen.

— Spr. *Over de schreef gaan*, de grens der gepastheid overschrijden. 't Is nie' verboden van plezier te maken, maar ge moet zien da' ge nooit over de schreef gaat. Z. BUITENSCHREEF.

— *'En schreef aanhebben*, dronken zijn. Hij hée' weer e schreefken aan. As hij 'en schreef aanhéet, dan héet em praat veur zeven man.

— *'En schreef weghebben*, niet wel wijs zijn, zijn volle verstand niet hebben. Sedert de dood van zijn vrouw héet em 'en schreef weg.

SCHREEP (zachte *e*), znw., v. — Hetzelfde als Schreef, Fr. *ligne, trait, raie, trace*. 'En schreep trekken. Schreepkens maken.

SCHREEUWBAKKES, znw., o. — Iemand die luidkeels schreit.

SCHREEUWEN, w., o. — Fr. *crier*. Z. Wrdb.

— Verg. *Schreeuwen gelijk 'nen bezetene, gelijk e penneverken dat in 'en hekel hangt, gelijk e mager verken, alsof men hem 't vel afdee(d), alsof hij doodgedaan wier(d)*.

— Spr. *Moord en brand schreeuwen*, uit alle macht schreeuwen.

— *Schreeuwen eerdat ge geslagen wordt*, klagen en jammeren over iets dat nog niet gebeurd is. Alles kan nog goe' komen, ge moet nie' schreeuwen eerda' ge geslagen wördt.

— Krijten, schreien, luidkeels klagen. 'Et kind schreede van de kou. Hij schreede van de pijn.

— Weenen, stille tranen storten, Fr. *pleurer*. Dieë mens(ch) schreet van droefheid. Hij begost te schreeuwen van verdriet. Heure oogen waren roodgeschreed.

— Men zegt *gij* en *hij schreet, ik schreede, geschreed*, in den zin van *pleurer*, tranen storten, en *gij* en *hij schreeuwt, ik schreeuwde, geschreeuwd* in den zin van *crier*, tieren.

SCHREEUWERKE(N, znw., o. — Leliehaantje, Lat. *Criaceris merdigera*.

SCHRIFT, znw. — Met zegt *het H. Schrift* en niet *de H. Schrift*. J.

SCHRIFTGELEERDE, znw., m. — Wordt gezeid van iemand die goed lezen en schrijven kan. Gij zij' maar 'nen ezel, maar oe' bruur da' 's 'nen andere klepper; dat is 'ne schriftgeleerde, die alle brieven ontcijferen kan.

SCHRIJFACHTIG, bvw. — Genegen om te schrijven. Verwacht niet te veul brieven van mij, want ik ben nie' schrijfachtig.

SCHRIJFGERIEF, znw., o., zonder mrv. — Benoodigdheden om te schrijven. Ik moet 'nen brief schrijven, en 'k heb gee(n) schrijfgerief.

SCHRIJFHAAK, znw., m. — Bij timmerl. Een winkelhaak om daar langs eene schreef te trekken of af te teekenen op het hout.

SCHRIJFLAT, znw., v. — Bij timmerl. Dunne lat van onbepaalde lengte, om op de te bewerken stukken hout eene rechte lijn af te schrijven.

SCHRIJFPUNT, znw., o. — Bij timmerl. Stalen punt of spits, soms in een houten hecht gevat, waarmede men op houten voorwerpen de bewerkingslijnen schrijft of trekt, die de afmetingen, het beloop, enz. van een werkstuk aanwijzen, Fr. *traceret*, *traçoir*.

SCHRIJVEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Schrijven en wrijven*, veel schrijven.

— Spr. *Waar zullen we da(t) schrijven!* uitroep van verwondering R. Hij was vandaag in de kerk, waar zullen me da' schrijven!

— *Da(t) sta(at) nieverans geschreven*, zegt men om te beteekenen dat iets geen gebod of geene verplichting is of niet moet geloofd worden. 't Sta' nieverans geschreven da' ge mè' Kersmis drij missen moet hooren. Waar staget geschreven, dat ik oe eerst moet aanspreken?

— *Met dobbel krijt schrijven*, z. KRIJT.

— Aanschrijven, aanrekenen, in rekening brengen. Hfft. Hij kan geweldig schrijven (geweldig veel aanrekenen). Oe' rekening is nie' zjust, gij hèt 'ne' frang te veul geschreven.

— Als kooper erkennen op eene openbare veiling. De notarissen willen 'em nie' meer schrijven, omdat hij niemand betaalt.

— Bij timmerl. Afteekenen met krijt of eene ijzeren stift. 'Nen hoek schrijven met den winkelhaak.

— De turf, de moer die op het legveld uitgespreid ligt en die al de noodige bewerkingen ondergaan heeft, met de turfpen in vierkante klompen verdeelen, schrijvende van boven tot beneden en van den eenen tot den anderen kant. (O. der K.) Waar zijn de boeren het best geleerd? Te Balen. Waarom? Omdat ze daar al kunnen schrijven (namelijk turf schrijven met de turfpen.)

— Men zegt: Da' papier schrijft slecht. Grof papier schrijft moeilijk. Dees postpapier schrijft beter en schoonder als dat, enz.

SCHRIJVER, znw., m. — Een vogeltje, anders ook **Grunsel** genaamd, Fr. *tarin*, *verdier*. (K.)

**SCHRIK*, znw., m. — « Groote menigte, schrikkelijk veel. Daar was een schrik van volk. Dat zal eenen schrik van geld kosten. »
Sch. geeft dat w. voor Brab., *Antw.* en Vl.

SCHRIKKELEN, w., o. — Overslaan. D. B., T. Ge moet van da' fles(ch)ken alle dagen nie' innemen, ge meugt al is schrikkelen. Z. ook OVERSCHRIKKELEN.

SCHRIKKELIJK, bw. — Uit der mate. Hij is schrikkelijk mager. Dieë vent kan schrikkelijk vloeken. De boter is tegenwoordig schrikkelijk dier.

***SCHRIKSCHOENEN**, znw., m., mrv. — « Schaatsen, schaverdijnen, Hgd. *Schrittschuhe*, Fr. *patins*. »
Sch. geeft dat w. o. a. voor de *Kemp*.

SCHROBBEN, w., b. — Z. SCHROÈBEN.

SCHROBBER, znw., m. — Kleine handbezem van heide zonder steel, om potten en kuipen te reinigen. (Ook in Brab., N.-Brab. en Friesl., z. Sch.)

— Bij Kram. bet. het Oude bezem, versleten bezem.

SCHROBBERS, znw., m., mrv. — Zoo noemde men eertijds degenen die, in tijden van besmettelijke ziekten, de zieken kwamen oppassen.

— Bij Kil. is *schrobben* pestzieken oppassen en dooden reinigen, dat volgens Tuinman dien naam heeft, « omdat zulke huurlingen doorgaans gewoon zijn de goederen ten roof met diefachtige handen te zamen te schrobben. Vandaar *schrobber.* »

SCHROBBING. znw., v. — Harde berisping. Iemand 'en schrobbing geven. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

SCHROBZAAG, znw., v. — Z. SCHROĔBZAAG.

SCHROĔBEN, w., o. — Zich schuren van jeuksel, schurken, bij D. B., G., M. en Dr. *schobben.* Gij staat daar te schroĕben ofda' ge ongediert aan oe' lijf hadt. Schroĕbt toch zoo niet!

— Krabben, scharrelen, Fr. *gratter*, Hgd. *schrubben*, Eng. *to scrub*, bij B. *schrobben.* Uw kiekens zitten heelder dagen in mijnen hof te schroĕben. Ze schroĕben 'et zaad uit de' grond.

— Afl. *Schroĕber, geschroĕb.*

— Niet te verwarren met *schrobben*, wrijven, schuren met eenen bezem, Fr. *frotter, nettoyer.*

Kil. Schrobben, *scalpere, scabere, fricare, radere.*

SCHROĔBZAAG, SCHROBZAAG, znw., v. — Bij timmerl., enz. Smalle zaag met eene handhaaf, om gaten in hout te zagen.

— Niet te verwarren met de *schörpzaag.*

SCHROĔBEN en **SCHROBBEN**, w., b. — Bij timmerl. Met de schrobzaag zagen. Eene ronde opening in eene plank schrobben.

SCHROEIEN, SCHROOIEN, w., b. — Bij schoenmakers. Van voor aan den zool of van achter aan den hiel de opeengebrachte stukken leder gelijk snijden.

SCHROEVEN, w., b. en o. — Wrijven, schuren, schurken. (Z. der K.) Ik hem 'et vel van m'ne' vinger geschroefd. Zit daar zoo mee' uwe stoel nie' tegen de' muur te schroeven, ge zul' 'et papier er nog af schroeven.

— Bij B. bet. het Schuiven, schuifelen.

— Afl. *Schoever, geschroef.*

SCHROK, znw., m. — Vrek, gierigaard, schraper. 'Ne gierige schrok. Dieë schrok is nog te gierig dat hij eet. » Die schijnheilige *schrok?* Hij zou in mijn huis durven komen? » (CONSCIENCE. *De Plaag der dorpen.*)

SCHROKACHTIG, bvw. — Gierig, schraapzuchtig. Schrokachtig zijn. 't Zou 'ne goeie mens(ch) zijn, as em zoo schrokachtig nie' en was.

SCHROKKEN, w., o. — Schrapen, gierig leven. Deur te schrafelen en te schrokken is hij rijk geworden.

SCHROKKERIJ, SCHROKKIGHEID, znw., v. — Vrekkigheid, gierigheid. Dat is geen spaarzaamheid, dat is schrokkerij. Hij ziet op 'ne' cent uit schrokkigheid.

SCHROMMELEN (in 't Z. en W. *schroèmmələn*), w., b. en o. — Schrapen, krabben, scharrelen, Fr. *gratter*, *racler*, *râtisser*. (K.) Wa' ligde daar te schrommelen? As er wat te schrommelen valt, is hij er bij. Schrommelt dat onkruid op 'nen hoop. De kiekens schrommelen hier alles overhoop.

— Afl. *Schrommelèèr*, *geschrommel*.

SCHROMMELING, znw., v. — Hetzelfde als Schommeling, strenge berisping. Jan kreeg 'en goei schrommeling van de' pastoor.

SCHRONSEL, znw., v. — Wroetster, vrouw die werkt en wroet uit schraapzucht. (K.) Diè Mie is toch 'en schronsel!

SCHRONSEL, znw., m. — Knobbel bevrozen slijk. (K.) 't Ga' moeilijk, de weg is vol schronsels.

SCHRONSELEN, w., o. — Slafelijk werken, wroeten. (K.) Zij wruüt en zij schronselt van 's mergens tot 's avends.

— Onp. Gevrozen hebben, zoodat de weg vol bevrozen hobbels is. (K.) 't Héet deze' nacht gevrozen, 'et schronselt.

— Afl. *Schronselèèr*, *geschronsel*.

SCHROOI, znw., v. — Bij smeden. Aambeeldbeitel, wigvormig stuk ijzer dat boven in het aambeeld geplaatst wordt en dient om ijzer door te kappen, bij G. *schrör*.

— Blad in een boek. (Z.-O. der K.) In dien boek is een schrooi te kort.

Kil. Schroode, schrooye, *pagella*.

SCHROOIEN, w., b. en o. — Bij smeden. Op de schrooi doorkappen.

— Bij schoenmakers. Z. SCHROEIEN.

SCHROOIGAT, znw., o. — Gat in een aambeeld, waar de schrooi in steekt.

SCHROOMELIJK (Kemp. ook *schruëmələk*), bvw. — Schromelijk, Fr. *horrible*.

— Geweldig, uit der mate, Hfft. T., R., Kl.-Br. 't Is schroomelijk koud. 'Et vlees(ch) is schroomelijk dier. Hij kan schroomelijk vloeken. 't Is 'ne schroomelijke zageman.

— *'Ne schroomelijke mensch*, een mensch die zich slecht gedraagt, die roekeloos, opvliegend, koppig, lui of zorgeloos is. T. Jan is toch 'ne schroomelijke mensch : alle dagen zat loopen en thuis de beest spelen. Ge zijt toch 'ne schroomelijke mensch, da' ge naar geene' goeien raad wilt luisteren.

SCHUD, znw., v. — Deugniet, Fr. *coquin*, R. O! du schud! 'En schud van 'ne' jongen.

— Ook Snaak, drollige kerel. 't Is 'en aardige schud. 'En vieze schud. Kil. Schudde, *homo vilis*.

SCHUDDEKOPPEN, w., o. — Met het hoofd schudden, ten teeken van afkeuring of ontkenning, Dr., M. (Ook in Oostfriesl., Nedersaksen en Holstein.) Ik vroeg 'em ofdat hij daar iet van wist, maar hij schuddekopte. Ge moet daar nie' staan schuddekoppen.

SCHUDDEKUL, znw., m. — Slappe koffie. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Gij hèt schuddekul opgeschonken. Ik drink geene' schuddekul.

SCHUDDEN, w., b, — Wordt gebruikt voor Schutten, tegenhouden.

— Spr. *Alle hagen schudden wind*, een nieuw bedrijf, een nieuwe winkel, in de nabijheid van eenen anderen komende, vermindert den verkoop van dezen.

— O., met *hebben* en *zijn*, term in 't knikkerspel. Wordt gezeid van eenen marbol of eene bolleket die, geschoten zijnde, tegen den eenen of anderen hinderpaal botst. Oewe' marbol is geschud tegen de' muur. Gij hèt geschud.

SCHUDDING, znw., v. — Klopping, rammeling. Iemand 'en schudding geven.

— Berisping, hevige bekijving. R. 'En schudding krijgen.

***SCHUFFEN,** w., o. — « Rap eten. »
Sch. geeft dat w. voor Antw. Doch z. SCHOËFELEN.

SCHUIF, znw., v. — Iemand die gedurig rondschuift, die overal rondloopt. (Z. der K.) Die schuif is daar weer.

SCHUIF, znw., v. — Schuiflade, Fr. *tiroir*, *layette*. De schuiven van 'en kas. Het geld leet in de onderste schuif.

— Rol waar men de kinderen in te vondeling legde, Fr. *tour*. (A.)

SCHUIFACHTIG, bvw. — Glibberig, slibberig, Fr. *glissant*. Opgepast van nie' te vallen, want de weg is hier vandeeg schuifachtig.

SCHUIFELÈÈR, znw., m. — Bij voerl. Eene zweep met knoopkens.

SCHUIFELEN (uitspr. *schöffələn*), w., o. — Herhaaldelijk met de voeten schuiven. Wie leet daar zoo te schuifelen? Schuifelt nie' mee' oe' voeten.

— Afl. *Geschuifel*.

— B. en o. Met eene schup de bovenkorst van den grond afsteken. Schuifelt de èèrd wat uit de voor. Ik zal wat èèrd van de' pad schuifelen.

— *Schuifelen* verschilt van *schoëfelen*, dat met eene schoëfel geschiedt.

SCHUIFGORDIJN, znw., v. — Gordijn van ringen voorzien, die op eene ijzeren gard of roede verschoven wordt.

SCHUIFIJZER, znw., o. — Bij smeden. Moerijzer met kussens, Fr. *filière à coussinets*.

SCHUIFKE(N, znw., o. — Deurken dat verschoven wordt.

— *Het schuifken krijgen*, door den biechtvader zonder absolutie doorgezonden worden.

— *Het schuifken geven*, doorzenden zonder absolutie.

SCHUIFPOEIER (Kemp. *schuifpoiər*), znw., o. — Wit poeder dat men in nieuwe schoenen of leerzen strooit, opdat de voet er gemakkelijk zou in glijden.

— Spr. *Iemand schuifpoeier geven*, hem doen verstaan dat men zijn bijwezen niet verlangt. Hij kreeg schuifpoeier.

SCHUIL, znw., o. — Witte blaasjes die men op de tong en in den mond krijgt. Deze kwaal, in de Wrdb. Spruw, Fr. *muguet* genaamd, is eigen aan kinderen en zeer kranke menschen. Da' kind heget schuil. Het schuil bij groote menschen is dikwijls een voorteeken der dood.

Kil. Schuyl, *aphtae*, *oscedo*.

SCHUIM, znw., m. en niet o. — Fr. *écume*.

SCHUIMER, znw., m. — Havelooze kerel, landlooper, Fr. *vagabond*. (A.) Daar is hier 'ne vremde schuimer aan de deur. Hij was gekleed gelijk 'ne schuimer.

— Gemeene kerel, schoelje. Ik kwam 'nen heelen hoop schuimers tegen. Zoo'n schuimers zouwen er nie' op zien om 'ne mensch aan te randen en uit te plunderen.

Z. ook SCHUIVER.

***SCHUIMLEKKER**, znw., m. — « Fleemer, mouwvager. »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

SCHUIMS(CH), bvw. — Zoo wordt door sommigen het w. Schuinsch uitgesproken.

SCHUIT, znw., v. — Fr. *bateau*.

— Spr. *Zijn schuit* of *zijn schuitje van kant steken*, zich uit de voeten maken, zich heimelijk verwijderen. Toen ek zag dat er ruzie ging komen, stak ek me' schuitje van kant.

— *Sch. zegt dat *schuit* te Geel en in de Kemp. gebruikt wordt voor Vrouwenrok. Dat is mis: 't is het w. *schört* (uitspr. *schöt*), dat in dien zin gebezigd wordt.

SCHUIVEN, w., o., met *zijn*. — Opgaan, verminderen, sprek. van dingen die verbruikt worden. D. B. Ik zien da' me' geld al wijd geschoven is.

— Weggaan, vertrekken, vluchten. (K.) Den herbergier zou gèren gesloten hebben, maar de gasten wilden nie' schuiven. De vijand moest schuiven.

Daer wart gevochten bitterlike
Maer die Fransoyse wordens te boven
Entie andere weken ende *scoven*.

(MAERLANT, *Spieg. hist.*)

SCHUIVER, znw., m. — Landlooper, havelooze kerel, Fr. *vagabond*. (**K.**) 'Ne leelijke schuiver. Daar is 'ne schuiver aan de deur om 'en aalmoes. De veldwachter hée' 'ne' schuiver gepakt die geen papieren had.

— Gemeene kerel, schoelie. In die straat woonen de schuivers. Eenige schuivers hebben al de ruiten uitgegooid bij den börgemeester.

Kil. Schuyver (vetus), *scurra*, *histrio*.

— Z. ook SCHUIMER.

SCHUIVER, znw., m. — Bij timmerl. De schuiver van de werkbank is een houten staander (doorboord met verscheidene gaten waarin men eenen tap of bout kan steken), die weg en weer kan schuiven in eene sponning terzijde van de werkbank. Wanneer de timmerman den boord van eene plank wil schaven of beitelen, legt hij die vast, niet boven op de schaafbank, maar er nevens in de bankvijs of op den tap of bout die in den schuiver zit. Ook **Leider.**

***SCHULLAAR** (*schulleer*), znw., m. — « Eene groote schotel. » Sch. zegt dat dit w. hier en daar in de Kemp. gebruikt wordt.

SCHUMMEL, znw., m. — Schimmel, Fr. *moississure*. (**K.**)

SCHUMMELEN, w., o. — Hetzelfde spel, als elders *pand overhalen*. (**Z.** der **K.**) **Z.** PAND.

SCHUP, znw., m. — Hetzelfde als het Holl. Schop, voetschop, Fr. *coup de pied*. Iemand 'ne' schup geven.

SCHUP, znw., v. — Spade, Fr. *bêche*.

— Spr. *Met de schup op den rug gaan*, zichtbaar naar de dood gaan. Hij ga' met de schup op zijnen rug (hij zal niet lang meer leven).

— *Honger hebben dat men door 'en schup zou bijten*, grooten honger hebben.

— Het schupken van een forket of tafelvork is het platte uiteinde van den steel.

— Wegens het verschil tusschen *schup*, *schep*, *schoep* of *schepel* en *troëfel*, z. SCHOEP.

SCHUPPEN, SCHUPPENEN, SCHUPPENS, bvw. — Bij kaartsp. Hetzelfde als Schoppen, Fr. *pique*. Schuppenheer, schuppenaas. Ik heb schuppenen uitgespeeld. Schuppens is troef.

SCHUPPEN, w., b. en o. — Hetzelfde als het Holl. Schoppen. Hij hée' mij geslagen en geschupt. Iemand uit den huize schuppen.

— Spr. *Iemand in den nek schuppen*, z. NEK.

SCHUPPESTEEL, znw., m. — Steel eener spade. Z. SCHUPSTOEL.

SCHUPPEZOTTEN, SCHUPPENBOEREN, w., o. — Een kaartspel, waarin degene er aan is, die schuppenboer ophaalt.

SCHUPSTOEL, znw., m. — Spr. *Op 'ne(n) schupstoel zitten*, in de onzekerheid zijn of men zijne betrekking zal kunnen behouden of een huis zal kunnen blijven bewonen. Dr. Die in 'en huurhuis woont, zit op 'ne' schupstoel, want ze kunnen 'et verkoopen en dan moet hij vertrekken.

— Bij misverstand zeggen sommigen *op 'nen schuppesteel zitten*.

SCHUREN, w., b. — Met zand wrijven om te reinigen of te doen blinken. D. B. Koper schuren. 'Et kopere' en tenne' keukengerief wördt vandaag geschuurd.

— Met eenen bezem of borstel en water rein wrijven of schrobben. D. B., Hfft. De' vloer schuren. De meid schuur' 'et huis eens per week.

— Ook o. Sommige vrouwen schuren 's Zaterdags, andere Vrijdags.

— Gep. w. *Schuren en schrobben, schuren en schommelen.*

SCHURENÈREN, znw., m. — Dorschvloer, Fr. *aire.* (Z.-O. der K.)

SCHURE(R)S(E), znw., v. — Schuurster, schrobster. (Z. der K.)

SCHUTTERSBOOM, znw., m. — Lange staak, waar bovenop ijzeren spillen gevestigd zijn, die elk eenen houten vogel dragen, Fr. *perche à tirer l'oiseau.* (Z.-O. der K.), elders **Wip**, bij Hfft. *schutsboom* en bij D. B. *gaaipertse* genaamd.

Z. WIP.

SCHUUR, znw., v. — Fr. *grange.*

— Spr. *Als 'en oû schuur aan 't branden geraakt, is er geen blusschen meer aan*, z. OUD.

— Fig. Groote, ledige zaal of kerk.

SCHUURDEUR, znw., v. — Deur van eene schuur.

— *Als 'en schuurdeur*, tweede term eener vergelijking, dient om iets zeer groots aan te duiden. Hij hée' 'ne' mond gelijk 'en schuurdeur. Hij kan geen letter lezen, al was ze zoo groot as 'en schuurdeur.

SCHUURHOUT, znw., o. — Elk van de houten in de schuur, waar men den tas op stapelt.

SCIATICA, znw., o. — Heupjicht, soort van zeer pijnlijk flerecijn, Fr. *sciatique.*

SÈ (uitspr. gelijk het Fr. *c'est*) en **SI**, tw. — Zie, daar zie, Lat. *ecce.* Si! wie da' me daar hebben! Sè! daar is Jan! Si! ge zij' lijk daar al. Si! as ge nog te laat komt, dan meugde nie' meer binnen. Nu sè! 't is gedaan. Sè! sè! seffens breëktegij oe' been! Si! da' zou ek over mijn hert nie' krijgen, sè! Waar is mijn pen? Hier sè (*la-voici*). Waar woont hij! Daar si!

— Dat *sè, si* is de verkorting van het oude *sich*, geb. wijze enk. van *zien.*

SEBBEKEN, znw., o. — Sukkeltje. (K.) Zijn vrouw ziet er zoo e sebbeken uit. E sebbeken van e wijfken.

SEBBEN, znw., m. — Sukkelaar, snul. 't Is zoo 'ne sebben. « Welnu, ik zal de vrouw van zulken *sebben* niet blijven. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 26.)

SECOND, znw., m., niet v. — Seconde.

SEEF (zachte *e*), znw., v. en m. — Welbekend wit bier, dat te Antwerpen en in de Kempen gebrouwen wordt.

SEEME, SEEMEKE(N, SEEMENIS, z. DEEME, DEEMEKE(N, DEEMENIS.

SEES (scherpe *e*), znw., v. — Rijtuig met twee wielen en met een peerd bespannen, van 't Fr. *chaise*, bij Kram. *sjees*. De sees inspannen. In e seesken uitrij(d)en.

SEESDREEF, znw., m. — Grint- of kiezeldreef, waarop men met seezen en koetsen rijdt.

SEEZEKE(N, znw., o. — Z. DEEZEKE(N.

SEEZEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Snel loopen. R., B. Ziet den dief is seezen! Hij seest overal naartoe. Ik zal meugen seezen om er nog op tijd te zijn.

— Afl. *Gesees*.

SEEZES, znw., m. — Z. DEEZES.

SEFFENS (Kemp. *sevvəns*), bw. — Terstond, aanstonds. D. B., T., R., Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij vertrok seffens. Wacht 'nen oogenblik, wij gaan seffens mee. Ik kom seffens. As de meester u iet gebiedt, da' moette 't seffens doen.

— Spoedig. Hfft. In de' winter, as de dagen kört zijn, is 'et seffens donker. Spoeid oe wa', want 'et wördt seffens laat. De pijn was seffens over.

— *Eén seffens*, enz., één met eenen keer, Fr. *un à la fois*. D. B., T., R. De kinderen meugen maar mee' één seffens binnengaan. Die koëkskens zijn veur u, kind, maar ge meugt er maar ééntje seffens opeten. Hij doet alles mee' 'en bitje seffens. Mee' éénen dag seffens wörren wij oud. Ge meugt mij betalen mee' vijf frang seffens (ge moogt mij voldoen in gedeeltelijke betalingen van 5 fr.).

Kil. Seffens, *simul, una, pariter*.

SEG, tw. — Wordt gebruikt in deze en dergelijke zinnen: Seg! luistert is hier! Seg! brengt mijnen boek is mee! Seg! vriendje, kom is terug. Seg! manneken, ge verliert iet. Waar gade naartoe, seg? Seg, Frans, waar zijde mè' mij' mes gebleven? Seg! zegt er tegen niemand iet af.

SEGENWOORDIG (ook *segəworrəg*), bw. — Tegenwoordig, Fr. *aujourd'hui, à présent*. D. B., T., Sch. 't Is segenwoordig armen tijd veur veul mens(ch)en. Daar is segenwoordig moeilijk geld te verdienen. Ge hoort segenwoordig veul van moorden en branden.

SEGOND, znw., m. — Seconde, Fr. *seconde*.

SEKUUR (klemt. op *kuur*), bvw. — Wordt gezeid van dingen die kunstig en met juistheid en nauwkeurigheid gemaakt zijn. D. B. (Ook in Brab., Limb. en 't L. v. A., z. Sch.) 'En horlogie is al e sekuur werk. De sloten van brandkassen zijn sekuur gemaakt.

SELDER, znw., m. — Hetzelfde als Selderij, Fr. *céléri*. Selder planten. 'Nen bos selder. Selder aanèèrden.

— Sam. *Selderplant*, *seldergroef*, *selderzaad*, enz.

SELDERGROEF, znw., v. — Diepe groef waar men selder in plant, dien men aanaardt naarmate hij groot wordt.

SELMUS, znw., m. — Anselmus.

SEMMEL (Kemp. ook *sämməl*), znw., m. — Vervelende praat. T., R. Zwijgt met dieë' semmel! Ik kan mee' oewe' semmel nie' om.

SEMMEL (Kemp. ook *sämməl*), znw., v. — Semmelaarster, vrouw die semmelt, T., R., B.

— Te Heist-op-den-Berg bet. het Kwaadspreekster.

SEMMELACHTIG, bvw. — Wordt gezeid van iemand die gewoon is te semmelen of te talmen. Ge zij' zoo semmelachtig, spoeid oe watte.

SEMMELEN (Kemp. ook *sämmələn*), w., o. — Hetzelfde als Sammelen, leuteren, dralen, talmen, traagzaam iets verrichten, niet voorwaarts komen, Fr. *lambiner*, *trainer*. R. Hij blijft overal staan semmelen. Semmelt toch zoo nie'. Dieë werkman semmelt te veul aan ze' werk.

— Vervelend wauwelen, Fr. *rabâcher*. T., R. Ze hée' meer as 'en uur zitten semmelen over alle vodden. Da' wijf kan iet doen van semmelen.

— Ook b. Wa' semmelt hij toch van... Fr. *qu'est-ce qu'il chante donc de...* Hij semmelden iet over z'n huishouwen dat ek nie' verstond.

— Preutelen, grollen, grommen, Fr. *murmurer*, *grogner*. (Z. der K.) As ge dieë' jong iet gebiedt, hij semmelt altijd tegen. Kijven en semmelen.

— Te Heist-op-den-Berg bet. het Achterklap spreken, kwaadspreken van iemand.

— Afl. *Semmelèèr*, *semmelachtig*, *semmele(r)s(e)*, *gesemmel*.

SEMMELGAT, znw., o. — Z. SEMMELKLOOT en SEMMELKONT.

SEMMELKLOOT, znw., m. — Semmelaar.

SEMMELKONT, znw., v. — Semmel, semmelaarster.

SENAAT, znw., o. en niet m. — Fr. *Sénat*. J.

SEPPEN, znw., m. — Jozef.

— Sul, onnoozele hals. T. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Dieë jongen ziet er zoo 'ne' seppen uit. Ook **Teppen** en **Sebben**.

SERKEN, SJERKEN, SIRKEN, SJIRKEN, w., o. — Het schreeuwen of krijschen van hennen, kalkoenen en andere vogels, vooral wanneer er weersverandering ophanden is. (K.) Z. ook SJIRKEN.

— Afl. *Geserk*, *gesirk*.

SERMOON (scherpe *o*), znw., o. — Preek, predikatie, Fr. *sermon*, bij V. D. en Kram. *sermoen*.

SEROOP, znw., m. — Z. SAROOP.

SERVET, znw., v. en niet o. — Fr. *serviette.* R., J., Jong.
— Spr. *Iemand met de servet aan verzuken,* hem te weinig tijd op voorhand uitnoodigen.
— Te Lier zegt men ook: *iemand op de heete servet verzuken.*
- Papiertje dat gereed ligt in een bakje, of aan eene pin of eenen haak hangt in 't gemak. (A.)

SESTIG, telw. — Zestig, Fr. *soixante.* Sestig frang. Twee en sestig keeren.
— Spr. *Hij is sestig,* hij is niet wel bij zijn verstand. (A.)

SEVENTIG, in 't N. en W. der Kemp. **SEUVENTIG**, telw. — Zeventig, Fr. *septante.*

SEVUS, znw., m. — Wordt in sommige streken gezeid voor Jozef.

SEVVENS. bw. — Z. SEFFENS.

SHAKO, znw., m. en niet v.

SI, tw. — Z. SÈ.

SIEBOT, znw., m. — *Op 'ne(n) siebot,* op eenen oogwenk, oogenblikkelijk, dadelijk. Hfft., R. (Ook in Brab., Holl.-Limb. en 't L. v. A. z. Sch.) 't Was op 'ne' siebot gedaan. Wacht 'en bitje, op 'ne' siebot ben ek bij u.

SIEBOTS, bw. — Op 'nen siebot, schielijk, plotseling. Hij is siebots gestorven, zonder bichten of berichten. Da' niefs komt zoo siebots en zoo onverwacht.

***SIEPERS(CH)**, bvw. — Volgens Sch. zegt men te Antw. *eene siepersche kat* voor eene kat met spikkels of plekken. Z. Sch. i. v. *gesieperd.*

SIER, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

***SIET**, znw. (gesl. ?), **SIETJE**, o. — « Winterkoningsken, Fr. *roitelet.* »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

SIFFEN, w., b. — Bij schoenm. Het was dat men op den hiel strijkt, met een versleten lakenen lap uiteenwrijven, om den hiel te doen blinken.

SIGERRE, SIGARRE, znw., v. — Sigaar, Fr. *cigare.* (K.) 'En sigerre smooren. Geeft mij is twee sigerres.

SIGNAALKLOK, znw., v. — Z. VERWITTIGINGSKLOK.

SIJS, znw., v. — Hetzelfde als Sijsje, dat in de Wrdb. staat, Fr. *serin,* Lat. *Fringilla spinus.* Sijzen vangen. Hij hèet 'en sijs in 'en kevie zitten.

***SIJZELEN**, w., o. — « Onder het spel heimelijk elkander kaarten overgeven. »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

SIJZEN, w., o. — Flauwen praat vertellen, zeeveren. (Turnhout en omstreken). Zit daar zoo nie' te sijzen. Da' sijzen van dieë' vent is vervelend. Sijst toch zoo nie'.

— Afl. *Sijzer, gesijs.*

SIKKELAT, znw., m. — Chocolade, Fr. *chocolat.* (K.)

SIKSEN, znw., v. — De boom of balk die in den putmik ligt. (Z. der K.)

Z. ook ZWIKSIE. Kil. Sicksene, *tollenon.*

SIM, SIMMEKEN, z. SUM.

SIMPEN, w., o. — Z. SUMPEN.

SINDERT, vz. — Sedert. (A.) Hij is sindert eergisteren terug. (Weinig gebruikt.)

SINGEL, znw., m. — De witte koord die de priesters in de mis om de lenden boven de albe dragen.

SINGEL, znw., m. — Hetzelfde als Sintel, verbrande steenkool die als versteend of verijzerd, is bij Kil. *senghel.*

SINGEL, znw., v. — Kerkschel, misbel, soort van bel waaraan verschillende schelletjes zijn, en die de koorknapen welke de mis dienen, bij zich hebben staan. 'En kopere' singel. Zilvere' singels. De misdienders klinken met de singel bij het begin der mis, onder de Opheffing, het Agnus Dei, enz.

SINGELEN, w., o. — Tuiten, een zingend geluid geven, tintelen, trillen. Wordt ook gezeid van de krevelende pijn, die in de gestoorde zenuwen siddert, bij D. B. *sinderen,* bij OPPR. *sintelen.* Mijn oor singelt. As oe' rechteroor singelt, dan zeggen ze goed van u, maar is 't oe' linkeroor, dan spreken ze kwaad. Werpt 'ne' steen tegen 'nen telegrafdraad, en ge zult den draad hooren singelen. As de voeten geslapen hebben, dan beginnen ze te singelen. Ik heb hem zoo'n geweldige oorveeg gegeven, da' m'n hand er nog van singelt. Mijn vingers singelen van de kou.

— Met de singel klinken. Aan 't Agnus Dei wordt er drij keeren gesingeld. De misdiender singelt bij 't begin van de mis.

— *Sch. geeft het voor Antw. en de Kemp. ook in den zin van Zengen, doch daarvoor zeggen wij **Zengelen**. Z. ald.

— Afl. *Gesingel.*

SINGELING, znw., v. — Trilling, siddering, zingend geluid. Ik heb soms singelingen in mijn ooren. As ge oewen elleboog stoot, dan wördde in den arm 'en singeling gewaar.

SINKSEN (ook *Singsen* uitgespr.), znw., m. — Pinkster, Fr. *Pentecôte.*

SINKSENBLOEM, SINKSENBLOM, znw., v. — Witte tijloos, in de wetenschap *Narcissus poeticus.*

SINKSENKROONTJE, znw., o. — Vontkroontje, kransje van gemaakte bloemen, dat op Sinkseuavond gewijd wordt in de kerk en aan het kind wordt gegeven, dat het eerst gedoopt wordt na de wijding der vont. Vrglk. PAASCHKROONTJE.

SINT, bw., vgw. en vz. — Sedert, sinds. T. Ik heb 'em sint e jaar nie' meer gezien.

SINT-AMELBERGA, znw., v. — De 10e Juni.
— Spr. *Me(t) Sint-Amelberga gaat de heuningdeur open* (dan beginnen de bieën voorgoed te halen).

SINT-ANDRIES, znw., m. — De 30e November.
— Spr. *Sint-Andries brengt de(n) vries.*
— *Sint-Andries, spörrieke piep; vandaag zien ik u nog, maar morgen niet (meer)*, (dan sneeuwt de spurrie dikwijls onder.)

SINT-ANNAKAT, znw., v. — Kat met driekleurig haar. (K.)

SINT-ANNA'S SCHAPRAAI, znw., v. — Z. onder SCHAPRAAI.

SINT-ANNUIT (klemt. op *nuit*), znw., v. — *In 't schipken van Sint-Annuit zitten*, wordt gezeid van jongedochters, die geene hoop meer hebben om te trouwen. (A.) Vrglk. *Sint-Anna's schapraai.*

SINT-BASTJE, znw., o. — Sint-Sebastiaan (20 Januari).
— Spr. *Sint-Bastje is 'en hard gastje*, het vriest dan dikwijls fel.

SINT-HUIBRECHTSBROOD, znw., o. — Brood, dat op den feestdag van den H. Hubertus in de kerken gewijd wordt als een voorbehoedmiddel tegen de razernij.

SINTE-KATRIENEWIELTJES, SINTE-KATRIENE-RAAIKENS, znw., o., mrv. — Eene huidziekte, in 't Fr. *herpès circiné* en *tonsurant*. D. B.

SINTE-MARGARIET, znw., v. — De 10e Juni.
— Spr. *Sinte-Margariet is de hooizeikster*, het regent dan dikwijls hevig en langdurig, waardoor het hooi bederft.

SINTE-MARKOEN, znw., o. — Koningszeer, verzwerende tuberculeuse klieren in den hals, Fr. *tuberculose des ganglions, scrofulose.* D. B., R. (Door V. D. als gewest. vermeld.)

SINTE-MATTHIJS, znw., m. — De 14e Februari.
— Spr. *Sinte-Matthijs maakt of breekt het ijs.*
— *Sinte-Matthijs gooit 'nen heeten steen op 't ijs.*

SINTE-MICHIELSZOMER, znw., m. — Het eerste deel der maand October, dat gewoonlijk nog veel schoone dagen telt, Fr. *été de Ste-Thérèse.* D. B.

SINTE-PEETER, znw., m. — Sint-Pieter, Fr. *St.-Pierre.*
— Fig. Huissleutel. T., R. Ik heb Sinte-Peeter in mijne' zak. Ik kost nie' binnen, want ik had Sinte-Peeter nie' bij.

— Spr. *'t Is die Sinte-Peeter niet*, 't is die kwestie niet, 't is eene andere reden. R. Gij zegt da' ge nie' komen kost, omdat ge geenen tijd en hadt, maar 't is dieë St. Peeter niet (d. i. gij verbergt de ware reden van uwe afwezigheid.)

SINTE-PEETERSLETTER, znw., v. — De oude gothieke drukletter. D. B. Dieën boek is nog in Sinte-Peeterletters gedrukt. Z. ook KATTELETTERS.

SINTE-PEETERSPENNING, znw., m., zonder mrv. — Eene vrijwillige gift, die door de leden der R. K. Kerk wordt bijeengebracht ten behoeve van den Pauselijken Stoel. Veur de' Sinte-Peeterspenning rondgaan. De pastoor héet hier geweest veur de' Sinte-Peeterspenning.

SINT-JANSBEES, znw., v. — Witte of roode aalbes. (Z. der K.) T., R.

SINT-JANSBLOEM, SINT-JANSBLOM, znw., v. — Soort van groote madelief die veel in de weiden groeit, ganzebloem, Lat. *Chrysanthemum Leucanthemum* volgens L., en *Pyrethrum Leucanthemum* volgens Coss. en G. D. B.

SINT-JANSKĀR, znw,, v. — Schoon versierde huifkar, waarmede men de knechten of meiden vervoert, die rond Sint-Jan naar eenen nieuwen boer verhuizen. (K.)

SINT-JOB, znw., m. — Fr. *Saint-Job.*

— Spr. *Sint-Job kent zij(n) volk*, soort zoekt soort, Fr. *qui se ressemble, s'assemble.*

— *Sint-Job is de boonenzetter* of *Sint-Job zet boonen en houdt nie(t) meer op*, zeggen de landlieden, omdat men rond Sint-Job (10 Mei) de boonen begint te planten.

SINT-JOZEFSZAAG, znw., v. — Bij timmerl. Soort van handzaag met een breed blad.

SINTE-MEDUNKT, znw., o. — Kluchtwoord voor Eene ingebeelde ziekte, gilziekte, door 't volk Hypo, Fr. *hypocondre* geheeten. Hij heget Sinte-Medunkt.

SINT-PAULUS-BEKEERING, znw., v. — De 25° Januari.

— Spr. *Met Sint-Paulus-bek*(eering) *leet de ekster heuren eersten stek.*

SINT-TEUNIS, znw., m. — Sint-Antonis.

— Spr. *Met Sint-Teunis* (17 Jan.) *en Sint-Sebastiaan* (20 Jan.) *komen de harde koppen eerst aan*, dan begint het eerst voor goed te vriezen.

SINT-TEUNISBLAREN, znw., o., mrv. — Eene plant met groote blaren die in de weiden groeit, Lat. *Rumex optusifolius* L., ook **Weversblaren**.

SINT-TEUNISBLOEM, SINT-TEUNISBLOM, znw., v. — Naam van eene chrysanteem, die in de hoven gekweekt wordt.

SINT VINCENT, znw., m. — De 19e Juli.

— Spr. *Met Sint-Vincent pikt die kan, en met Sint-An* (26 Juli) *pikt alleman.* Z. PIKKEN.

SIPSAPPEN, w., o. — Maar eventjes met de lippen aan iets proeven. Drinkt 'ne' goeien teug, in plaats van zoo te sipsappen. Mijn bruur zit altijd te sipsappen aan tafel.

— Afgebroken en met heel fijne stralen melken. (K.) R. Ze kan nie' melken, ze sipsapt.

— Afl. *Sipsapper, gesipsap.*

SIREEN, znw., v. — Syringa, syringabloem. Er zijn peersche en witte sirenen.

SIRKEN, w., o. — Z. SERKEN.

— Treuren. Die hin is ziek, zij sirkt. (K.)

***SIRKERT**, ***SIRPERT**, znw., m. — « Zingende krekel. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

***SIROPEN BROODJE**, znw., o. — « Ontuchtig meisje. » Sch. kent dat w. toe aan Antw. Doch te Antw. geeft men den naam van *saropen brooiken* aan iemand met een effen, eenvoudig, goedig gezicht, die echter niet te betrouwen is.

— *E gezicht trekken* of *zetten gelijk e saropen brooiken* is : een treurig gezicht trekken.

— *Saropen brooiken*, in den zin van « ontuchtig meisje », wordt alleen gebruikt in de uitdrukking : *aan da' saropen brooike mag iedereen lakken* (lekken).

SIRPEN, **SJILPEN** en **SJIRPEN**, w., o. — Tjilpen, het schreeuwen van musschen en andere vogels. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De muss(ch)en sirpen. Mijne kanarievogel is niks wèèrd, hij sjirpt gelijk 'en mus(ch).

— Sch. geeft ook *schirpen*, welke gedaante ik nog niet gehoord heb.

— Afl. *Sirper, sjirper, gesirp, gesjirp.*

***SIRPERT**, z. *SIRKERT.

SISKA, **SUSKA**, znw., v. — Francisca.

SJACHELEN, w., o. — Hetzelfde als Schacheren. Hij sjachelt in oû pèèrden. De Joden sjachelen zoo wat in alles.

— Afl. *Sjachelèèr, gesjachel.*

SJAFFELEN, w., o. — Z. SCHAFFELEN.

SJAL, znw., m. en niet v. — Sjaal, shawl.

— Wordt in de Kemp. ook gebruikt voor Gebreide of uit wol geweven das, dien de manslieden om den hals dragen, en waarvoor men elders *sjerp* zegt.

SJAMFOETER (klemt. op *foe*), znw., m. — Eerlooze kerel. Hij is 'nen rechte sjamfoeter. Ik betrouw dieë' sjamfoeter geen haar.

SJAMMELEN, w., o. — Babbelen, sjauwelen. (**K.**) Wa' sjammelt em daar? Ze blijft overal staan sjammelen.

SJAMPETTER, znw., m. — Z. CHAMPETTER.

SJANS, znw., v. — Voorspoed, welvaart, geluk, bij D. B. *sanse*. Die mens(ch)en hebben weinig sjans. Gij hèt altijd veul sjans bij 't spel.
— *Sjans* is niet hetzelfde als *kans*, want dit laatste beteekent Hazaard, lukslag, Fr. *chance*.

SJARNI, SJARNINONDE, SJARNITWEE, tw. — Bastaardvloeken.

SJASSEN, w., b. — Wegjagen, verjagen. T. Hij wier' daar aan de deur gesjast. Ook **Jassen**.

SJATER, znw., v. — Babbelzieke vrouw. (**K.**)

SJATER, znw., m. — Beuzelpraat, flauwe redenen. (**K.**) Ik kan mè' zijne' sjater nie' om.

SJATEREN, w., o. — Babbelen, tateren, snappen, Fr. *jaser*, *babiller*, *caqueter*. (**K.**) As ze eens aan 't sjateren geraakt, weet ze van geen uitschee(d)en. Da' wijf kan iet doen van sjateren.
— Ook b. Wat hèet em daar allemaal gesjaterd?
— Afl. *Sjaterèèr*, *gesjater*.

SJATERKONT, znw., v. — Babbelzieke vrouw. (**K.**)

SJATS, znw., v. — Gemeen vrouwspersoon, slet. Da' meisken is maar 'en sjats. 'En gemein sjats van e wijf.
— Van 't Hgd. *Schatse*.

SJAUWEL, znw., v. — Babbelaarster, vrouw die veel sjauwelt.

SJAUWEL, znw., m. — Gewauwel, gepraat, Fr. *caquet*, *babillage*.

SJAUWELEN, w., o. — Babbelen, praten, wauwelen, Fr. *babiller*, *jaser*, bij M. *tjaueln*, *tjoueln*. Da' wijf gaat overal sjauwelen in de geburen. Hij blijft overal staan sjauwelen. Daar wördt veul gesjauweld da' nie' waar en is. Ik heb over die zaak al veul hooren sjauwelen.
— Ook b. Wa' sjauwelt em daar? Hij sjauwelt overal dat em moet gaan erven.
— Afl. *Sjauwelèèr*, *gesjauwel*.

SJAUWELKONT, znw., v. — Babbelzieke vrouw.

SJEEMEKE(N, SJEEMENIS, z. DEEME, DEEMENIS.

SJEEZES, znw., m. — Z. DEEZES.

SJERP (uitspr. *sjärr'p*), znw., m. en niet v. — R. Men verstaat daardoor geenen gordel of sluier, Fr. *écharpe*, dien men om het lichaam draagt, maar een langen smallen wollen das, gebreid of geweven, dien kinderen en mannen om den hals dragen, in de Kemp. ook **Sjal** geheeten.

SJILPEN, w., o. — Z. SIRPEN.

SJIRK (uitspr. *sjïïrək*), znw., m. — Botermelksche plattekaas (A.)

SJIRKEN, w., o. — Schreeuwen, van kleine vogels die honger lijden. Hoort die jonge muschkens is sjirken, ze roepen om eten.

— Honger lijden, van menschen gezeid. Nu verkwiste oe' geld, maar wacht 'en bitje, ge zult nog sjirken, en dan is 't te laat beklaagd.

SJIRPEN, w., o. — Z. SIRPEN.

SJOBBEL, z. HOBBEL.

SJOĔBEKE(N, znw., o. — Troetelnaam voor een lam of eene jonge geit.

SJOĔFEL, znw., v. — Vrouw die sjoĕfelt.

SJOĔFELEN, w., o. — Voetje voor voetje gaan, bij gebrek aan krachten. Wa' sjoĕfelt hij daar traag hennen! Grootvader sjoĕfelde naar boven.

— Afl. *Sjoĕfelèèr*, *gesjoĕfel*.

SJOĔFEN, w., o. — Hetzelfde als Sjoĕfelen.

SJOĔFEN, w., b. — Drinken, zuipen. Hij kan goe' sjoĕfen. Ik heb daar eenige borrels gesjoĕft.

SJOER, znw., m. — Z. SJOOR.

SJOETER, znw., v. — Viool. (K.) Op de sjoeter spelen.

SJOETEREN, SOETEREN, w., o. — Vedelen, op de viool krassen. (K.) Hij sjoetert den heelen dag.

— Afl. *Sjoeterèèr*, *gesjoeter*.

SJOKKELEN, SJOKKEN, w., b. en o. — Z. SCHOKKELEN.

SJOL, SJOLLEKEN, znw., m. en o. — Troetelnaam voor een klein kind.

SJOMPELEN (in 't Z. en W. *sjoĕmpələn*), w., o. — Strompelen, struikelen. Hij sjompelt daar zoo aardig henen. 'Nen ezel sjompelt geen twee keeren tegen dezelfde' steen. Hij ga' niet, maar hij sjompelt.

— Gep. w. *Hompelen en sjompelen*, z. HOMPELEN.

— Afl. *Sjompelèèr*, *gesjompel*.

SJOMPEN (in 't Z. en W. *sjoĕmpən*), w., o. — Gaan met de knieën inzakkende, stootend gaan. Gij sjompt daar zoo aardig hennen. Ziet 'em sjoĕmpen.

Kil. Sompen, *cespitare*, *claudicare*.

— Afl. *Sjomper*, *gesjomp*.

SJOOR (zachte *o*), **SJOER**, znw., m. — Opsmuk, pronk. T. Sjoer verkoopen. 't Is nie' as kale sjoor. Groote' sjoor maken. Da' wijf hee' veul sjoor.

SJOOS (scherpe *o*), znw., v. — Slordig aangekleede vrouw. (Heist-op-den-Berg.) Z. SOOS.

***SJOREN EN SCHEREN**, w., o. — « Fel pronken. Die modepop houdt niet als van sjoren en scheren. »
Sch. geeft die uitdr. voor de Kemp. en Geel.

SJÖRREN, w., o. — Sjouwen, zware lasten dragen, sleuren. Ik heb den heelen dag moeten dragen en sjörren.
— Afl. *Sjörder*, *gesjör*.

SJOUW, znw., m. — Bij boogschutters. *Sjouw hebben*, *sjouw schieten*, *sjouw zijn*, mis schieten, het doelpunt niet getroffen hebben. (Ook in Hag., z. Sch.)
— *Sjouw zijn*, er boven op zijn, meenen dat men boven een ander is, dat niets u meer deren kan. Hij is sjouw, omdat em eenige honderden frankskens gewonnen héet. Omdat em wa' geërfd héet, meent em dat hij sjouw is.
— *Volgens Sch. zou het te Antw. gebezigd worden in den zin van Mis, b. v. *het ding is sjouw*, het is weg, het is af, het is schuw of weggevlucht.

***SJOUWEL**, ***SJOUWELEN**. — Zoo spelt Sch. een woord, dat overal *sjauwel*, *sjauwelen* uitgesproken wordt. Z. ald.

SJOUWEN, w., o. — Heen en weer loopen met een denkbeeld van afmatting. Heelder dagen loopen en sjouwen. Hij sjouwt den heelen dag rond.

SJOUWERMAN, znw., m. — Sjouwer, scheepslader of -losser. (A.) Weinig gebruikt; men zegt meest *sjouwer*.

SLAAF, znw., m. en v. — Fig. Iemand die zeer hard werken moet. R. 'Nen boer is 'ne slaaf. Gij zij' 'ne slaaf bij al oe' geld. Die vrouw is 'en rechte slaaf.

SLAAPMUTS, znw., v. — Z. Wrdb.
— Fig. Borreltje dat men neemt alvorens te gaan slapen. D. B. Ook in O.-Vl., z. Sch.) 'En borreltje drinken veur 'en slaapmuts. Geëft mij nog e slaapmutsken.

SLAAPZAAD, znw., o. — Heulzaad, Fr. *graine de pavot*.

SLABBARIS (klemt. op *ba*), znw., m. — Maag. Iet in zijne' slabbaris slagen. Hij héet die fles(ch) wijn in zijne' slabbaris geslagen.
— Snadder, mond. Hij slaagt overal zijne' slabbaris tuss(ch)en.
— *Ievers zijnen slabbaris in slagen*, zich ontijdig of ongewenscht in 't gesprek mengen.

SLABBEKE(N, znw., o. — Deel van eene vrouweschort dat de borst bekleedt. 'Ne veurschoot mee' e slabbeken.

SLABBER, znw., m. — Kwijldoek, doekje dat men kleine kinderen voorbindt, opdat zij op hunne kleeren niet zouden zeeveren, Fr. *bavette*.
— Bef, het doekje dat priesters en advocaten in toga onder de kin dragen, Fr. *rabat*.
— Iemand die slabbert.

SLABBEREN, w., o. — Spreken met eene belemmerde tong, Fr. *balbutier*. (**N.-W.** der **K.**) Hij kan geweldig slabberen. Slabbert zoo nie': spreekt verstaanbaar. Z. SLAMMEREN.

— Hetzelfde als Slabben, leppen, met de tong drinken. Den hond slabbert.

— Afl. *Slabberèèr*, *geslabber*.

SLABBERTONG, znw., v. — Belemmerde tong, dubbele tong. (**N.-W.** der **K.**) Hij spreekt mee 'en slabbertong.

SLABBERTONGEN, w., o. — Spreken met eene belemmerde tong, slammeren, doddelen. (**N.-W.** der **K.**) Ze kan geweldig slabbertongen.

SLACHTER, znw., m. — Wegens het verschil tusschen *slachter* en *beenhouwer*, z. BEENHOUWER.

SLACHTZOUT, znw., o. — Soort van grof zout, dat men gebruikt om vleesch te zouten.

SLAFELIJK, bvw. — Slaafsch, hard, zwaar, sprek. van werk. D. B., R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Slafelijk werk doen. Da' werk is slafelijken arbeid.

SLAG, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ne(n) slag krijgen dat het vier uit uw oogen springt, dat de sterren veur zijn gezicht dansen, dat de tanden in zijne(n) mond rammelen.*

— *Van iet de(n) slag weghebben*, het kennen. Hij hèet de' slag weg van 't maaien, 't pikken, enz.

— *Hij hee(f)t den slag van de zweep weg* of *hij kent de(n) slag van de zweep*, hij weet hoe hij 't moet doen, hoe hij 't moet aanleggen.

— Bij kaartsp. Eene hand, Fr. *levée*. M. Hoeveul slagen heddegij? Ik heb de' leste' slag. Ik bender aan, as ek geen drij slagen meer halen kan.

— *Geene(n) slag werken*, volstrekt niet werken. D. B. Ik werk geene' slag meer. Hij wilde geene' slag meer werken.

— Kans, gelegenheid om iets te doen. D. B. Gij hèt de' slag gemist. Ziet da' ge oewe' slag waarneëmt. Hij zal schoon zijne' slag missen, as i nie' oppast.

— *Zijne(n) slag thuis gehaald hebben*, geslaagd zijn in zijne onderneming.

— Lukslag, voordeelige zaak. D. B. Hij hèet daar 'ne' goeie' slag gedaan op dieë' koopdag.

— *Er 'ne(n) slag deur slagen*, iets bij benadering bepalen, sprek. van eene rekening, eene schuld, bij D. B. *er eenen slag in slaan*. Ik weet nie' zjust meer hoeveul dat de rekening bedraagt, me zullender maar 'ne' slag deur slagen.

— Vreemd, koddig of kernachtig gezegde. Hij kan er 'ne' slag uit slagen. Gij deedt daar aardige slagen. Hij dee' daar 'ne' goeie' slag.

— *'Ne(n) slag weghebben*, dronken zijn.

— *'Ne(n) slag van de(n) meulen weghebben*, z. MEULEN.

— *'t Zal 'ne(n) slag geven als 't afgaat*, zegt men schertsend van eene onderneming waarvan men niet veel goeds verwacht. Hij ga' 'ne' groote' winkel opstellen. Zoo! 't zal 'ne' slag geven as 't afgaat.

— *Slagen krijgen gelijk hooi*, fel afgerammeld worden, Fr. *être battu comme plâtre*.

— Bij timmerl. De slag van eene zwong is het middelste gedeelte dat de timmerman met de hand omvat, wanneer hij de zwong rond draait.

— De slag van eene zweep is het klinksnoer, Fr. *clachoire*.

— *Alle slag, slag veur slag*, telkens, iederen keer. Hij komt hier slag veur slag aan. 't Is alle slag te doen.

— *Op 'ne(n) slag en 'ne(n) keer*, op eenen oogwenk. 't Was op 'ne' slag en 'ne' keer gedaan.

— *Slag hou(d)en*, de maat houden bij 't dorschen. Dieë jongen kan nog niet dörschen: hij weet geene' slag te houwen.

— Fig. Volhouden, voet bij stek houden, niet opgeven. Hij houdt slag, hij geëft de' moed nie' op.

— Men zegt *die horlogie is van 't slag* (zij slaat verkeerd); *ik ben aan 't slag* (in 't kaartspel); *aan 't slag zijn* (slaags zijn, aan 't vechten zijn.)

— *Slag*, vogelknip, Fr. *trébuchet*, is m., niet o.

SLAGBANK, znw., v. — Bij landb. Eene plank, waar men het graan op afslaat of baarslaagt. (K.)
Ook **Slagpèèrd** en **Motberd**.

SLAGBOOM, znw., m. — Slèger eener kar. (Z. der K.) Z. SLÈGER.

SLAGDEUR, znw., v. — Kleine deur in eene grootere.

SLAGEN, w., b. — Wordt altijd gebruikt voor Slaan, Fr. *battre, frapper*, Hgd. *schlagen*. Hfft., M. (Ook in Drenthe en Friesl., z. M.)

— Spr. *Iemand slagen dat zijn oogen in zijnen kop draaien, dat hij rolt en bolt, dat hij brand en moord schreeuwt, dat hij schèèl ziet, dat hij zwart ziet, dat hij er drij dagen naar tast, dat hij niet meer hoort of ziet, dat 't vier uit zijn oogen springt, dat zijn tanden knotsen, dat zijn tanden in zijnen mond rammelen, dat hij zweet, dat hij niet weet waar hij zijn zelven héét*.

— Spr. *Er op slagen gelijk den duvel op Geeraard*, z. DUVEL.

— *Er op slagen gelijk op stokvisch, gelijk op 'nen mèèlzak, gelijk op 'nen kafzak*.

— *Van de hand Gods geslagen zijn*, z. HAND.

— *Van den hamer geslagen zijn*, z. HAMER.

— *Zien wat er geslagen* of *wat uur er geslagen is*, zien wat er gaande is, wat er scheelt. As ek daar kwam, zag ek al wat er geslagen was.

— *Handen en voeten slagen*, zeer verwonderd zijn. T.

— *Ievers zijne(n) snadder tuss(ch)en slagen*, z. SNADDER.

— *Er iet uit slagen, iet uit zijn botten slagen*, z. BOTTEN.

— *Naar iet slagen*, er naar raden. Gij weët er niks van, gij slaagt er maar naar. Verg. *Naar iet slagen gelijk 'nen blinde naar 'en ei*.

— *Iet op zijnen bil* of *zijn kaak slagen*, z. BIL en KAAK.

— *Zijn tong slaagt ijzer*, z. TONG.

— *In 't goed, in 't kwaad slagen*, z. GOED en KWAAD.

— Een stuk hout klieven met spieën en hamer. 'Nen boom in halfhout slagen. Stek slagen. (Z. STEK.)

— Slachten, Fr. *tuer*. E verken slagen. Dieën beenhouwer slaagt alle weken 'en koei en 'nen os. Geslagen vlees(ch).

— Treffen, aandoen. Dat hèe' me geweldig geslagen. Dat ongeluk slaagt me.

— *Het slaagt er deur*, het treft aan, het is gevoelig. As ge zoo'n duzend frangs onkosten moet gaan doen, da' slaagt er nogal deur.

— In den zin van het Fr. *réussir*, dien de Wrdb. er aan toekennen, wordt het nooit gebruikt.

SLAGER, znw., m. — Groote zware duif met eenen krop.

SLAGHOUT, znw., o. — Bij timmerl. Stuk hout dat boven de opening eener deur, venster, enz. aan de binnenzijde van den muur wordt aangebracht, om tot draagstuk te dienen aan het daarop volgende metsel- of roosterwerk, Fr. *linteau en bois*.

SLAGLIJN, znw., m. — Bij mulders. De slaglijnen van eene molenwiek zijn drie geteerde koorden die, op zekeren afstand van elkander vastliggende aan den eenen boord van het zeil, neerhangen tot beneden, en dienen om het zeil uit te spannen of te korten. De andere boord van het zeil ligt vast aan de *puiten*, door middel van oogen of litsen. D. B.

SLAGLINGS, bw. — Plotseling, schielijk. D. B. (A.) Hij viel slaglings dood. D. B. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

SLAGMES, znw., o. — Mes om de boomstammen te klieven eer men grifelt. Ook **Kliefmes**.

SLAGMEŬLDER, znw., m. — Olieslager, Fr. *huilier*. (K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

SLAGMEULEN, znw., m. — Olieslagerij, Fr. *huilerie*. (K.) (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

Kil. Slach-molen, *mola olearia*.

SLAGPÈÈRD, znw., o. — Z. SLAGBANK.

SLAGRIEM, znw., m. — Bij voerl. Z. STULPRIEM.

SLAGROEI, znw., v. — IJzeren roede om moerturf die beslagen is, in vierkante klompen te verdeelen. (K.)

SLAGSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Eene schaaf, wier plat schaafijzer overnoesch zit en dient om b. v. rechthoekige groeven te schaven. D. B.

SLAGVÈÈR, znw., v. — Bij geweermakers. De slagveer van een geweer is de veer die den tuimelaar doet springen.

— Bij slotmakers. Metalen strook die geplooid is op de wijze eener V en dient om b. v. in een nachtslot den schieter in of uit te drijven, Fr. *ressort à chien*. D. B.

SLAGVENSTER, znw., v. — Buitenblad eener venster, Fr. *contre-vent*. D. B. (Ook in Brab. en West-Brab., z. Sch.) De slagvensters sluiten. 'En huis zonder slagvensters.

SLAGVLAAG, znw., v. — Slagregen, stortvlaag, Fr. *averse, ondée.*

SLAK, SLEK (Kemp. *släk*), znw., v. — Fr. *limaçon*.

— Verg. *Zoo traag als 'en slek, zoo vet als 'en slek.*

— *Slakken stouwen*, zeer traag gaan. (K.) Kom wa' rapper voort, ge zij' weer aan 't slakken stouwen.

— Bij mulders. Ieder van de twee platen in den vorm eener slek, die van onder tegen de kas van den molen een weinig op den zetel dragen.

SLAKKESTEKER, SLEKKESTEKER, znw., m. — Spotnaam dien men geeft aan eene bajonet, eenen korten degen, enz. Hij hée' zijne' slakkesteker aan.

SLAKKESTOUWER, SLEKKESTOUWER, znw., m. — Iemand die zeer traag gaat. (K.)

SLAKVET, SLEKVET, bvw. — Zoo vet als eene slak. Da' verken is slakvet.

SLAMEUR (klemt. op *meur*), znw., m., zonder mrv. — Beslommering, last, drukte, moeite, zorg, Fr. *tracas*. Hfft., Sch., D. B. o. In de' slameur zitten. 'Ne slameur van 'en huishouwen. Zij is aan dieë' slameur nie' gewend. Zoo 'ne was(ch) is 'ne groote slameur.

SLAMIER (klemt. op *mier*), znw., o. — Klein meisje dat zich door zijne vlugheid en handigheid onderscheidt. (A.)

— Bij B. bet. het: een leep, listig persoon. In Groningen is *slemier, slemiere* een schimpwoord voor een vrouws- ook wel voor een manspersoon, die niet flink, een slungel is. In de Neder-Betuwe is *slemier* een traag, vadsig vrouwspersoon. Zie M.

SLAMMEREN, w., o. — Spreken met eene belemmerde tong, doddelen, Fr. *balbutier*. (K.) Slammert zoo nie'. Gij slammert alles dooreen. De zatlap slammerde zoodanig, dat ek er gee(n) woord van verstond.

— Ook b. Wa' slammerde ze toch allemaal?

— Afl. *Slammerèèr, geslammer.*

SLANGENBALSEM, znw., m. — Soort van balsem om kappen, sneden en andere verwondingen te genezen. (K.)

***SLANGEVAT**, znw., o. — « Watervat door 'twelk de slang of buis eener stokerij loopt, opdat de damp tot jenever zou overgaan. » Sch. geeft dat w. voor Brab. en Antw.

SLAP, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo slap als 'en vod, als 'en schotelvod, als 'ne wis(ch).*

SLAPELIJF, znw., o. — Hemdrok van wol of andere stof, Fr. *camisole*, bij D. B. *slaaplijf*. 'En baaie' slapelijf. Hij draagt winter en zomer e flanelle' slapelijf.

SLAPEN, w., o. — Fr. *dormir*.

— Verg. *Slapen gelijk 'en roos*, van een kind; *gelijk 'nen rus(ch), 'ne muur, 'ne steen, 'en hout, 'nen os*, zeer vast, *gelijk 'ne zalm*, gerust, *gelijk 'en muis in 't mèèl*, met de oogen een weinig open, wakker op 't eerste gerucht.

— *Geene oog slapen*, z. OOG.

— *Op iet slapen*, het uitstellen. D. B. Gij vraagt mij of ek dat doen zal; ik weet 'et nie', ik zalder is op slapen.

— *Met de kiekens gaan slapen*, z. KIEKEN.

— *Op allebei zijn ooren slapen*, gerust zijn, geene voorzorgen nemen.

— *Iemand slapen leggen*, hem foppen, overmeesteren of dooden. (A.)

— Znw., o. Nachtverblijf, Fr. *logis*. Is hier ergerans slapen te krijgen? De landlooper vroeg slapen aan 'nen boer. Hij kost nievers geen slapen krijgen en hij was verplicht in 'en schuur te vernachten.

SLAPERACHTIG, bvw. — Slaperig. D. B. Ik ben vandaag zoo slaperachtig. 's Avends wör ek slaperachtig.

SLAPERS, znw., m., mrv. — Gedroogd vuil in de hoeken der oogen. D. B., OPPR., 82. Slapers in de oogen hebben. Doet die slapers uit oew oogen.

SLAPLIJVIG, bvw. — Zwak, slecht, onvoldoende. (Z. der K.) 'Ne slaplijvige mensch. Dieën hond wördt maar slaplijvig gevoierd.

SLAPPIGHEID, znw., v. — Slapte, zwakheid, Fr. *faiblesse, débilité*. Hij kost schier op zijn beenen nie' staan van slappigheid.

SLAVAAT (klemt. op *vaat*), znw., m. — Dunne, slappe koffie. Gij hèt weer slavaat opgeschonken.

— Dunne, waterachtige pap of soep. Slavaat van botermelk. Zoo 'ne' slavaat eet ek nie'.

SLAVANS (klemt. op *vans*), znw., m. — Hetzelfde als Slavaat. Slavans van koffie. Die soep is maar slavans.

SLAVEDDER (Kemp. *slaväddər*, klemt. op de tweede lettergr.), znw., v. — Slordig, lui vrouwmensch.

SLAVENDER (klemt. op *ven*), znw., v. — Lui vrouwmensch, dat, in plaats van te werken, liever over de straat slentert. (K.)

SLAVENDEREN (klemt. op *ven*), w., o. — Lui over de straat slenteren. (K.) Hij slavendert den heelen dag. Ik heb ze hier zien veurbij slavenderen.

— Afl. *Slavenderèèr, geslavender*.

SLAVETS (Kemp. ook *slaväts*, klemt. op de tweede lettergr.), znw., v. — Slordig, lui, onachtzaam vrouwmensch. D. B. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.)

SLAVETSEN (klemt. op *vets*), w., o. — Wordt gezeid van schoenen of pantoffels die in- en uitgaan. (Z. der K.) Die sloëfen zijn te groot; ze slavetsen.

SLAVIJN (klemt. op *vijn*), znw., v. — Bijna hetzelfde als Slavets, slordig, nalatig vrouwmensch. 'En slavijn van e meiske. 'En lui slavijn.

SLAVIN, znw., v. — Vrouw die zeer hard werken moet. Vrglk. SLAAF. 'En slavin van 'en vrouw. Mie is 'en rechte slavin.

SLAVODDER (klemt. op *vod*), znw., v. — Slavedder, slavets, slavijn, Fr. *femme négligente*. T., R.

— Slecht befaamd vrouwmensch, Fr. *salope*.

SLAVOTEREN (klemt. op *vo*), w., o. — In- en uitgaan, sprek. van schoeisels. (**Z.** der **K.**) Ik kan die schoenen nie' aan m'n voeten houden, da' ze zoo slavoteren.

SLEB, znw., o. — Karsmeer, nadat het aan de kar gediend heeft. (**Z.** der **K.**)

SLECHT (in 't Z. ook *slächt*), bvw. — Z. Wrdb.

— Gevaarlijk ziek, enkel als gez. R., M. De zieken is slecht. Vader is vandaag slechter as gisteren.

— *'Ne slechte mensch* bet. ook Iemand die eene slechte gezondheid heeft, die zeer week is.

Bw. Nauwelijks, ter nauwernood, moeilijk, kwalijk. Hfft. Hij zal slecht 'en huis vinden. Ik kan da' slecht veur dieë' prijs geven. Ik kan da' maar slecht zeggen. Hij zal slecht gedaan krijgen.

SLECHTERIK, znw., m. — Slechte, bedorven kerel. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.)

SLECHTIGHEID, znw., v. — Slechtheid, bedorvenheid, ontucht.

SLEDDER, znw., m. — Z. SLIDDER.

SLEDDEREN, w., o. — Z. SLIDDEREN.

SLEEF (scherpe *e*), **SLEEUW**, **SLOOF** (scherpe *o*), znw., v. — Bij landb. Handvatsel aan den steel eener zeisen. (**K.**)

Z. ook KNAVEL.

SLEEKERBEES, znw., v. — Sleepruim, de vrucht van den sleedoorn of wilden pruimelaar. (**Z.** der **K.**)

***SLEEPAARD**, znw., m. — « Tuig van gevlochten latten of stokken dat men over den akker sleept om de klotten te breken. »

Sch. kent dat w. toe aan Antw. en de Kemp. Z. SLEIP.

SLEET, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

— *Wijd sleet zijn*, verre versleten. Jan is wijd sleet. Mijn schoenen zijn wijd sleet.

— *Half sleet zijn*, half versleten. Uw schoenen zijn al half sleet, en ge hèt ze pas 'en maand.

— *Goeie(n) sleet doen*, wordt gezeid van kleederen die sterk en deugdelijk zijn en goed tegen 't verslijten kunnen. Da' laken doe' goeie' sleet. De schoenen die 'k hier aan heb, hebben goeie' sleet gedaan.

— Het wollig slijtsel, dat tusschen de voedering en de naden van 't kleedsel langs binnen vergadert.

SLEETS(CH)IG, bvw. — Hetzelfde als Sleetsch in de Wrdb., d. i. veel kleederen verslijtende. 'Ne sleets(ch)ige jongen. Ik ben sleets(ch)ig aan mijn voeten (ik verslijt veel kousen of schoenen).

— Niet te verwarren met *sletig*.

SLEÈTS(CH)IGAARD, znw., m. — Die sleetsch is, die veel kleeren verslijt.

SLEÈTS(CH)IGHEID, znw., v. — Sleetschheid.

SLEEUW, znw., v. — Z. SLEEF.

SLEEUW, bvw. — Wordt gezeid van peerden, wier hoefijzers zoodanig afgesleten zijn, dat zij uitschuiven. T. Da' peerd sta' sleeuw.

SLECHTEN, w., b. — Gelijken, slachten. (Lier.)

SLEF, znw., m. — Schoen of pantoffel, die van achter uitgesneden is. Doet oe' sleffen uit. Hij loopt altijd op sleffen.

SLEFFEN, w., o. — Gaan alsof men sleffen aanhad, met slepende stappen gaan. Sleft zoo nie'. Ik hoorden 'em van verre sleffen.

— Afl. *Sleffer*, *geslef*.

SLÈGER, znw., m. — Wordt in de Kempen gebruikt voor Slager, slachter, Fr. *boucher*.

— Bij wagenm. De slègers van eene kar zijn de twee houten, waartusschen de bodem van de kar ligt, ook **Slekboomen** genaamd.

— Dikke smoor, fijne regen. Wordt maar gebruikt in de woordkoppeling *règer* (regen) *en slèger*. Deur règer en slèger loopen.

SLÈGEREN, w., onp. — Mistregenen, smoorregenen. Komt maar voor in de woordkoppeling *règeren en slègeren*, aanhoudend regenen en misten. 't Hée' vandaag den heelen dag gerègerd en geslègerd.

SLEIGERSVOL, bvw. — Z. SLEIKVOL.

SLEIK, bvw. — Effen, met den boord gelijk, Fr. *bord à bord*, bij D. B. *sleek*. T. Het water in de gracht sta' sleik met de straat. 'En mand sleik vullen. Sleike maat. Sleikens vol.

Kil. Sleyck, *planus, aequus*.

SLEIKVOL, bvw. — Boordevol. 'Et vat is sleikvol Hij laadde de mand sleikvol. Ook **Sleikens vol**.

SLEIP, znw., m. — Hetzelfde als Sleep in de Wrdb., Fr. *queue d'une robe; train; suite*.

SLEIP, znw., v. — Bij landb. Horde van gevlochten takken, die men over den akker sleept om de aardkluiten te breken. (K.) (Ook in 't Hag., z. Sch.)

— Sleepnet, Fr. *trainasse*. Patrijzen vangen met de sleip. Visschen mee' 'en sleip.

SLEIPEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Slepen en Sleepen in de Wrdb., Fr. *trainer*. Hfft.

— Bij landb. Met de sleip of eene omgekeerde eg over den akker gaan. (K.) 'Et land sleipen om de klotten te breken.

— Bij vogelvangers en wildstroopers. Een groot sleepnet des nachts over het veld voorttrekken om vogels en wild te vangen. (K.) De stroopers hebben al de patrijzen gesleipt.

— Bij metsers. Achterwaarts overhellen. Wordt gezeid van eenen muur die niet loodrecht opgaat, maar eene afwijkende richting heeft ten opzichte van den kant waar men het paslood schiet, zoodanig dat het paslood er langs sleept en hapert. Een muur die *sleipt* langs den eenen kant, *vliegt* gemeenlijk langs den anderen.

— Wordt gezeid van eene deur, een raam, enz. die, bij het open- of toedraaien, aan den onderkant haperen.

SLEIPER, znw., m. — Sleepboot, Fr. *remorqueur*. (A.)

— Bij timmerl. Dakkeel, hellende inhoek tusschen twee samengevoegde panden van een dak, Fr. *noue*, bij D. B. en Kil. *slaper*.

— Ook gebruikt voor *aanvaller*. Z. AANVALLER.

SLEK, znw., v. — Z. SLAK.

SLEKBOOM, znw., m. — Bij wagenm. Z. SLÈGER.

SLEKVET, bvw. — Z. SLAKVET.

SLENDER, SLINDER, znw., m. — Grijze hagedis, ook Heislender genaamd, Lat. *Lacerta muralis*. (K.)

— Sommigen geven dien naam ook aan den Hazelworm of de glasslang Fr. *orvet commun*, Lat. *Anguis fragilis*.

Kil. heeft Slinder, *chelydrus; serpentis genus*.

SLENDEREN, SLINDEREN, w., b. — Met drie draden vlechten. 'En koor(d) slenderen. 'Et haar slinderen.

Verg. het Hgd. *schlingen*, vlechten.

SLENDERS, znw., m., mrv. — Draaierijen, draaiwinkels, linksche streken, bij Hfft. *slenters*. Met slenders omgaan. « Gij denkt zeker dat ik u niet in de buis had met al die *slenders*. » (CONSCIENCE, *Hoe men Schilder wordt*.)

SLENG, znw., v. — Ketting met haak om verscheidene balen of andere goederen in eens op te halen met de kraan, en in het schip te laden. (A.)

***SLEPERS** of ***SLIEPERS**, znw., v. — « Slepend vrouwmensch of meisje. »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

SLEPUS, znw., m. — Iemand die, gelijk men zegt, het achter zijnen elleboog heeft, die eenvoudigheid huichelt, maar inderdaad loos en geslepen is. Betrouwt dieë' slepus nie'. Hij ziet er 'ne' slepus uit.

SLERVEN, w., b. en o. — Slurpen. (Z. der K.) Hij slerft altijd bij 't eten. Slerft zoo nie' aan uw soep. Slerven is onbelèèfd.

— Afl. *Slerver*, *geslerf*.

SLET, znw., v., mrv. *sletten*. — Slede, Fr. *traineau*, bij D. B. *slette*. Met de slet uitrij(d)en. Er zijn vier sletten veurbijgere(d)en.

— Een houten raam of zoo iets, waarop de landbouwer zijne ploeg of eg legt, om ze naar den akker of naar huis te voeren, Fr. *trainoir*. (**K.**)

SLETIG, bvw. — Wat doet verslijten. R., Kl.-Br. Altijd over de kasseien gaan, is sletig aan de schoenen. Met een rijwiel over een nieuw aangelegden sintelweg rijden is sletig voor de ban'len.

Sletig is niet hetzelfde als *Sleets(ch)ig*. Z. dat w.

SLETS, znw., v. — Slof, muil, pantoffel. (**A.**) D. B. Sletsen aandoen. Doet die sletsen uit.

— Hetzelfde als Slet in de Wrdb., haveloos vrouwspersoon. D. B.

SLEUN, znw., m. — Takken die uit eenen boom gekapt zijn, uitgesleund hout. Eike' sleun. Verkooping van maste' sleun.

SLEUNEN, w., b. — Met een kapmes de overtollige takken uit de boomen kappen, Fr. *élaguer*. (Ook in Brab., z. Sch.) Boomen sleunen. Die eikeboomen zouwen moeten gesleund wörren.

— *Sleunen* verschilt van *snoeien*, dat met een mes geschiedt en enkel van fruitboomen gezeid wordt.

Kil. Sleunen, sloneu, *frondare*, *putare arborem*.

SLEUNSCHUPKE(N, znw., o. — Klein schupje, aan eenen zeer langen steel, om de zijscheuten van de boomen te sleunen.

SLEUR, znw., m. en niet v. — Fr. *routine*. J.

SLEUR, znw., v. — Z. SLEIP 2°.

— Vrouw die hard en slaafs werkt. Die Mie is 'en rechte sleur.

SLEUR, znw., m. — Fig. Sleep kinderen. Zij loopt altijd mè' 'ne' sleur jong over de straat. Die kinderen meenemen? 't Is veul te groote sleur!

SLEUREN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Sleuren en sleipen*.

— Bij landb. z. *Sleipen*.

SLEURMER(K)T, znw., v. — Gemartel, gesukkel. Da' werk is oprecht 'en sleurmert.

SLEURZIEKTE, znw., v. — Slepende, langdurige ziekte.

SLEUTEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Bij timmerl. Eene plaat, eiken of ander hard hout, onder tegen het moerbint aangebracht, waarin standvink en steekbanden met gat en korte pin en tandborsten worden ingewerkt.

— Spie waarmede het schaafijzer in de schaaf wordt geklemd en vastgesloten, Fr. *coin*.

SLEUTELPLAAT, znw., v. — IJzeren plaatje in het slot geplaatst, waardoor de sleutel moet gaan, vooraleer den schieter te bereiken, Fr. *foncet*.

SLINGERSAUS, znw., v. — Dikke saus van bloem, eieren, boter en azijn. In de' zomer eten ze daar altijd salaad mee' 'en slingersaus.

SLINGERSTOK, znw., m. — Bij mulders. Plat stuk boven aan eene roede, waar de zoom van de nabijzijnde roede doorschuift, om alzoo meer vastheid aan de roede te geven.

SLINGS(CH), bvw. — Z. SLINK(SCH).

SLINK, bvw. — Linker. Fr. *gauche*. Ik heb 'en wond aan mijne' slinke' voet. Zij naait mee' heur slinke hand.

V. D. en Kram. zeggen dat dit w. verouderd is. Hier wordt het dagelijks gebruikt, evenals in 't Hasp. (Zie R.)

SLINKEPOOT, znw., m. — Iemand die slinks gehand is, die zijne linkerhand bezigt om te werken. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch. Kil. Slinke poot, *sinistra manus, scaeva*.

SLINKS(CH), ook **SLINGS(CH)**, bvw. — Linksch, linker, Fr. *gauche*. De slinks(ch)e hand. (Volgens Kram. veroud.)

— *Slinks gehand zijn*, z. GEHAND.

— *Nie(t) slinks vallen*, snedig antwoorden, met behendigheid te werk gaan. Hij randde mij aan, maar ik, nie' slinks gevallen, pakten 'em vast en 'k gooiden 'em op de' grond.

SLIP, znw., v. — Fr. *pan*.

— Spr. *Achter* of *aan iemands slippen hangen*, hem overal opvolgen.

— *Met zijn slippen in andermans assche zitten*, zich moeien met andermans zaken.

— *Niemand moet met mijn slippen trekken*, ik heb geene schulden.

SLIP, znw., v. — Lange snede die ergens dwarsdoor gaat, zonder den kant door te snijden. Men snijdt eene slip door het spek en steekt er een wisken door, waarmede men het in de schouw hangt.

— Ook diepe en tamelijk lange snede. R. Dat verken heet 'en slip in zijn oor. De snede in den bek van 'en pen is 'en slip. Als men koolen plant, steekt men met de schup slippen in den grond en plant daar de koolen in.

— Langwerpige opening in de ton bij het tonspel. De slip telt 200 punten.

Kil. Slippe, *crena, incisura*.

SLIPPEKENSOOGEN, znw., v., mrv. — Gespleten, schuins geplaatste oogen, zooals die der Chineezen. (A.)

SLIPPEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van eene pen, waarvan de punten niet recht meer overeenkomen. Die pennen deugen nie', ze slippen seffens. Mijn pen die schrijft nie' meer, ze is geslipt.

— B. Bij slachters. Om de huid van een dier dat moet geslacht worden, niet te bederven, geeft men een klein slipken in de keel van het beest, en zoekt dan de ader, die men moet doorsnijden om den dood te veroorzaken. Die bewerking heet *slippen*.

SLIPPENDRAGER, znw., m. — Fig. Sleepdrager, mouwveger.

SLIPPEREN, w., o. — Slibberen, Fr. *glisser*. Daarnevens SLIBBEREN.

SLISSEN, w., b. — Beslechten, beslissen, Fr. *décider*, *arranger*, *régler*, *aplanir*. De zaak is zoo geslist. E verschil slissen. (Volgens Kram. veroud.)

— Slechten, plat leggen, Fr. *planer*. (**A.**) 'Ne' wal slissen.

SLOB, znw., v. — Lage kous, die maar het onderste gedeelte van het been, een weinig boven den voet bedekt. (**Z.** der **K.**) Wolle' slobben. Doet oe' slobben aan. E paar slobben.

Z. ook VEURVOET.

SLOBMOUW, znw., v. — Mouw aan een vrouwenkleed of eenen jak, eng boven den elleboog en zeer breed van onder. (**K.**) Die dracht bestaat niet meer.

SLOD, znw., v. — Rij afgekapte kapruin of schaarhout, dat nog tot mutsaard moet gebonden worden. (**K.**) 'En slod opbinden. Eike' slodden. Elze' slodden. Kapruin in slodden leggen.

— Vod waarmede men de kachel afkuischt. (**Z.** der **K.**)

— *Sch. geeft het w. in den zin van ons *sleip*. Z. ald.

SLODDER, znw., v. — Slons, slordig, nalatig vrouwmensch, T. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En slodder van e wijf. 'En vuil slodder.

— Gemeen meisje, loopster. (**A.**) Die slodder loopt altijd mè' soldaten.

SLODDER, znw., m. — Iets dat geslodderd is. Daar lee' nog 'nen heele' slodder koren.

— Flard, afhangende lomp. (**A.**) De slodders hangen van heur kleed.

— Fig. Aanzienlijke som. Hij hèet daar 'ne' goeie' slodder getrokken.

SLODDERACHTIG, bvw. — Slonsachtig. Slodderachtig gekleed zijn.

Kil. Slodderachtig, *sordidus*, *negligens*, *flaccidus*.

SLODDERBROËK, znw., v. — Flodderbroek, wijde broek.

SLODDEREN, w., b. — In 't gaan of rijden hier en daar iets laten vallen of storten. Gij hèt overal graan geslodderd. Houd oewe' zak recht, ge sloddert al oewen rijs(t). De weg lag overal vol geslodderd mè' stroo. Wie hèet die haver hier geslodderd?

— O., met *zijn*. Afhangen, afzakken, sprek. van kleedingstukken. Oe' kousen slodderen (vallen af). Wördegij nie' gewaar, dat oewen rok sloddert?

(Ook in Brab., het Hag. en Belg.-Limb., z. Sch.)

Kil. Slodderen, *flaccere*.

— Afl. *Slodderèèr*, *geslodder*.

SLODDERKONT, znw., v. — Z. SLODDER.

SLODDERKOOL, znw., v. — Eene variëteit van groene kool hoog van stam, doch geenszins de *spruitkool*, zooals Sch. zegt. De slodderkool heeft bladeren in plaats van spruiten op den stam.

— Fig. Slons, slordige vrouw, slodder. 'En slodderkool van e wijf.

SLODDERKOUS, znw., v. — Eene kous die te lobbig, te wijd is en sloddert of afzakt.

— Fig. Slordig wijf. Z. SLODDER.

— Nalatige, onachtzame mensch, Fr. *homme négligent, femme négligente.*

SLOËBER, znw., m. — Scheldnaam, zooveel als Deugniet, schoft. Hij is maar 'ne sloëber. 'Ne leelijke sloëber. Dieë sloëber hée' mij bedrogen.

— *'Ne goeie sloëber*, een goede sul, Fr. *bonasse.* 't Is 'ne goeie sloëber van 'ne' jongen.

— *'Ne groote sloëber*, groote jongen, groote lummel. Dieë groote sloëber ga' nog naar geen school. 'Ne groote sloëber dieën e kind mishandelde.

SLOËBERATIE, znw., v. — Dunne, krachtelooze spijs. Ik eet van die sloëberatie nie': ge krijgt er niks mee in oewen buik.

SLOEBERDOES (klemt. op *does*), znw., m. — Naam dien men als verwijting geeft aan een kind, dat veel en gulzig eet, dat nooit genoeg heeft.

— Bij Kram. bet. *slobberdoes* morsige, onzindelijke persoon.

SLOËBEREN, w., o. — Hetzelfde als Slobberen in de Wrdb., al slorpende eten. D. B. E verken sloëbert.

— Ook van menschen. D. B. Bij 't eten sloëberen. 't Is onbeschoft van zoo te sloëberen.

— Afl. *Sloëberèèr, gesloëber.*

SLOEF, znw., m. — Pantoffel, slof, Fr. *pantoufle.* Leêre' sloëfen. Zij héet altijd gebloëmde sloëfkens aan.

— Bij Kram. en V. D. bet. *slof* versleten muil, pantoffel met neergetrapte hakken, doch daarvoor zeggen wij *slef* en *slets.*

— Spr. *Het gaat daar met de(n) volle(n) sloëf*, men is er niet zuinig, men leeft er op breeden voet.

— Fig. Goede sul, Fr. *bonasse.* 'Ne sloëf van 'ne' jongen. 't Is 'ne goeie sloëf.

— Bij timmerl. Eikenhouten plaat, tusschen den zolderbalk op het moergebint gelegd, en waarin de moerstijl met eene pin wordt gewerkt.

— Ribbe die doorgaans op zijn plat, dwars over twee of drie zolderbalken tegen of in den muur wordt gelegd, om hierop de gebinten met eene pin vast te zetten, Fr. *patin.*

— Z. SCHOEN.

SLOEF, znw., m. — Hetzelfde als Sloof, schort, voorschoot met borstlap, dien landbouwers en arbeidslieden bij den arbeid aanhebben. (K.) 'Ne lijverde' (lijnwaden) sloëf. De timmerlie dragen 'ne' sloëf van kuiperskatoen.

SLOĔFEN, w., o. — Het op- en neerschuiven van den hiel in te groote schoeisels. T. Die schoenen sloĕfen: legt er 'ne' zool in.

— Het gaan van iemand die te groote sloffen aanheeft. Sloĕft zoo nie'. Hij kwam daar al sloĕfende aan.

— Afl. *Sloĕfer*, *gesloĕf*.

***SLOENSEN**, w., b. — « Sloesteren of de sloester afdoen. Okkenoten sloensen. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

SLOĔSTER, te Antw. ook **SNOĔSTER**, znw., v. — De bolster of de groene bast eener okkernoot, Fr. *brou*. De sloesters van de noten afdoen. De noot zat nog in de sloester.

— V. D. zegt dat *sloester* verouderd is. Wij gebruiken geen ander w.

SLOĔSTEREN, te Antw. ook **SNOĔSTEREN**, w., b. — Van de sloester, den bolster ontdoen, sprek. van okkernoten. Okkenoten sloesteren.

SLOETER, znw., m. — Kind dat sloetert.

SLOETEREN, w., b. — Bij spelende kinderen. Knikkers opnemen en er mee gaan loopen, te Antw. **Opstärren**. (**Z.** der **K.**) Wie hee' mijn knikkers gesloeterd? Pas op veur Jan, want hij zal uw knikkers sloeteren.

SLOK (in 't W. ook *sloĕk*). Tweede hoofdvorm van Slikken.

SLOKKEBÈÈR, SLOKKENBÈÈR (in 't Z. en W. *sloĕkkə-*, *sloĕkkənbèèr*), znw., m. — Bietebauw, ingebeeld wezen, waar men de kinderen mee verveerd maakt, Fr. *croquemitaine*. As ge nie' wijs en zijt, zal ek de' slokkebèèr is roepen.

— Leelijke mensch. 'Ne slokkebèèr van 'ne' vent. Hij is precies 'ne slokkebèèr.

SLOKKEMAN, znw., m. — Hetzelfde als Slokkebèèr.

SLOMMER (uitspr. *sloĕmmər*), znw., m. — Iets dat geslommerd, geslodderd ligt. (**Z.** der **K.**) Slommer van stroo. Doet dieë' slommer weg.

*Sch. geeft het voor de Kemp. in de bet. van « bundel kort, slecht verdorschen stroo. »

SLOMMEREN (uitspr. *sloĕmmərən*), w., b. — Hetzelfde als Slodderen, laten vallen, rondstrooien. (**Z.** der **K.**) Daar is hier overal stroo geslommerd. Heel de' vloer lag vol geslommerd. Ziet da' ge gee(n) koren slommert.

SLOMMERING (uitspr. *sloĕmməring*), znw., v., zonder mrv. — Wat geslommerd is. (**Z.** der **K.**) Slommering van hooi, stroo, enz. Gritselt die slommering van hout wa' bijeen.

SLOMPEN (in 't Z. en W. *sloĕmpən*) w., o. — Plomp gaan. Hij slompt daar zoo aardig hennen.

— **Afl.** *Slomper*, *geslomp*.

SLOOF. Tweede hoofdvorm van Sluiven.

SLOOF (scherpe *o*), znw., v. — Z. SLEEF.

SLOOIEREN, w., o. — Hetzelfde als Sluieren. Z. dat w. (**N.** der **K.**)

SLOOR (scherpe *o*), znw., v. — Goedaardig, sulachtig, deerniswcerdig vrouwmensch. D. B., Hfft., R. 'En goei sloor. Die arm sloor! 'En sloor van een wijf. Die vrouw is al 'en ongelukkige sloor.

— Ook Slons, slordig vrouwmensch, Fr. *salope*. 'En vuil sloor. Ze' wijf is maar 'en sloor.

SLOOR (scherpe *o*), znw., v. — Koolzaadplant, Fr. *colza*, *navette*. D. B., Hfft. (Door V. D. als gewest. vermeld.) Slooren leggen. De slooren zijn bevrozen. 'En sloor uittrekken. 'En plek slooren.

— Kil. Sloore, sloor-koole, *brassica cumana*, *laevis*, *rubra*.

SLOORSMOUT, znw., o. — Koolzaadolie, Fr. *huile de colza*.

SLOORZAAD, znw., o. — Koolzaad, Fr. *graine de colza*, *navette*.

SLOOTEN, w., o. — De slooten zuiveren van het slijk en onkruid. (**N.** en **O.** der **K.**)

SLOP, znw., o. — Doorgang door eenen houtkant over eene gracht, om naar eenen akker te rijden. (**K.**)

Ook **Mennegat.**

SLOT, znw., o. — Fr. *serrure*. Z. Wrdb.

— *Slot hebben*, goed sluiten. Da' kleed hée' gee(n) slot in de lee.

— Gep. w. *Slot noch band*. Aan da' kleed is slot of band (het is te wijd, het past niet).

— Spr. *Gee(n) slot in zijne(n) buik hebben*, wordt gezeid van iemand die aanstonds na het drinken wateren moet.

— *Zijn gat in 't slot doen*, z. GAT.

— Afgesloten plaats in een klooster, waar 't den vreemdelingen verboden is in te gaan, Fr. *clôture*. D. B.

— Eirond, open- en toegaande gouden tooisel, dat de vrouwen eertijds op de borst droegen of nog dragen, aan een kettingsken, een snoer of een lint vastgemaakt. Me' moeder zaliger droeg e gouwe' slot.

— Bij mulders. Ieder van de stukken hout, die tusschen den ezel en de pasbrug gestoken worden.

— Ook ieder van de houten, die dienen om den pasblok te doen verschuiven.

— Ook soort van klamp met twee gaten achter de roeden van eenen molen.

SLOTHAAK, znw., m. — Gesmede ijzeren haak om een slot te openen, waarvan men den sleutel niet heeft, Fr. *crochet*.

SLOTKAS, znw., v. — De afsluiting in plaatijzer, waarin het slotwerk vastzit, Fr. *palastre*, *palâtre*, *cloison*, *boîte de serrure*. D. B.

SLOTKLEPKE(N, znw., o. — Eene kleine scharnier met kram; deze kram valt in het slot en ontvangt de tong, Fr. *moraillon, auberonnière.* Sloten met klepkens worden meest gebruikt aan koffers.

SLOTPLAAT, znw., v. — De plaat van eene slotkas, waardoor men den sleutel steekt, Fr. *foncet.* D. B.

SLUIER, znw., m. — Gordelband, sjerp, Fr. *écharpe.* D. B. Den börgemeester had zijne' sluier aan.

— Zwarte gordelband der priesters, Fr. *ceinture.* D. B.

SLUIEREN, in 't N. der Kemp. ook **SLOOIEREN**, w., o. — *Iet laten sluieren*, op zijn beloop laten, er niet naar omzien, verwaarloozen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.), bij M. *sloeren.* As ge 'en ziekte laat sluieren, dan wördt ze dikwijls ongeneesbaar. Ge zoudt met den bouw van oe' huis moeten beginnen, maar ge laat alles maar sluieren. « Maar ge moogt dit niet laten *sluieren*, vriend; wil ik dadelijk, dadelijk naar den doctor loopen? » (ZETTERNAM. *Eene zonderlinge Bedelares.*)

— Wordt ook gezeid van dingen, vooral ziekten, die lang duren. Die ziekte slooiert al meer as e jaar. 't Is al lank, dat da' proces sluiert. Die zaak blijft slooieren.

SLUIF, znw., v. — Zoom, omgenaaide rand die langs weerskanten open is en waar een lint, eene koord, eene roede of zoo iets doorschuift. Aan de gordijnen is eene sluif, waar een lint of eene gard doorsteekt om ze te hangen. De sluif van eene beurs is de omgenaaide rand waar het snoer doorschuift, met hetwelk men de beurs toestropt en vastbindt.

— Hetzelfde als het Holl. Sleuf, groef waar iets inschuift, Fr. *cannelure, coulisse.*

— Scheede van de roede eens peerds. T., R., bij Kil. *sloove.*

SLUIM, znw., v. — Erwtpeul zonder vlies, Fr. *cosse, gousse.* (Z. der K.) T., R., Mdnl. *slume.*

Kil. Sluym, *cortex, siliqua.*

SLUIMERTEN, znw., v., mrv. — Erwten die met peul en al geëten worden. (A. en Z. der K.) T., R.

SLUIS, bw. — Komt voor in de uitdrukking *sluis geraken*, te recht geraken, zijn doel bereiken. (Z. der K.) Hij moet nie' naar da' meiske gaan, want hij zalder toch nie' sluis geraken (hij zal ze niet krijgen). Ik moest 100 fr. leenen en, na lank rondloopen, ben ik bij Jan sluis geraakt (hij heeft mij de 100 fr. geleend).

SLUITEN, w., b. — Z. Wrdb.

— O. Gesloten worden. De herbergen sluiten hier 's Zondags om 10 uren.

— *Gesloten huis*, huis waar geen handel gedreven wordt. T.

SLUITKÖRF, znw., m. — Korf, met één of twee deksels gesloten. T., Kl.-Br.

SLUITLAAG, znw., v. — Binnenlaag van graanschooven op eene mijt of eenen tas. T., Kl.-Br.

SLUITLIKKER, znw., m. — Bij schoenmakers. IJzeren likker met eenen platten uitstekenden tand in 't midden, om den zool toe te likken met de randen.

SLUITPIN, znw., v., **SLUITSTEK, SLUITTAP**, m. — Bij timmerl. Groote houten spie, die men in de pin van eene schee slaat om de vergèring samen te houden.

SLUITPLANK, znw., v. — Bij timmerl. Plank waarmede de laatste opening in eenen planken vloer, een beleg, beschot, enz. dichtgemaakt wordt.

SLUITROEI, znw., v. — Bij wevers. Platte lat die gevestigd wordt op het dromroeiken, om dit in de groef van den buikboom gesloten te houden, als men een stuk lijnwaad begint te weven.

SLUITSTEK, znw., m. — Z: SLUITPIN.

SLUITTAP, znw., m. — Z. SLUITPIN.

SLUITWIEL, znw., o. — Bij horlogiem. Een wiel dat op den uitlichter of hefboom werkt met eene pen, om den slag te sluiten.

SLUIVEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van het afschuiven van de koord eens werptols. (**K.**) R., T. Als ge uwen dop te los opwindt, dan sluift de koor(d) er af. De koor(d) sloof van mijn non. Z. AFSLUIVEN.

SLUIZEN, w., o. — Bij kelelaars. Den bol slepend over de baan werpen (**Z.** der **K.**), elders **Reuzelen.**

SLUIZENDE, bw. — *Sluizende vol*, boordevol. (**K.**) De grachten staan sluizende vol water.

SLUIZENOOT, znw., v. — Soort van groote hazelnoot, ook **Lombaardsche noot** geheeten, die in de hoven gekweekt wordt, bij Hfft. en Kram. *sluisnoot*, hazelnoot. (**N.** der **K.**)

SLUM, enz., z. SLIM en vlg.

SLUNS, znw., v. — Hetzelfde als Slons, Fr. *salope.* (**Z.** der **K.**)

SMACHTKOP, SMACHTLAP, znw., m. — Scheldnaam, zooveel als Smeerlap. Du leelijke smachtlap !

SMACHTPUT, znw., m. — Sterfput, overdekte put waar het vuil water in loopt en versmacht.

SMAK, znw., m. — Smertelijke gebeurtenis. 't Is 'nen harde smak veur die vrouw, heure' man zoo vruug te verlieren. Hij héet tien duzend frang aan die onderneming verspeëld : 't is 'ne leelijke smak veur hem.

— *Volgens Sch. bet. het hier en daar in de Kemp. « koord. »

SMAKELIJK, bvw. — Z. Wrdb.

— Wordt gezeid bij wijze van groet, wanneer de personen bij wie men binnentreedt aan tafel gezeten zijn en zullen beginnen te eten of reeds begonnen zijn.

— *'Ne smakelijke! of 'ne smakelijke middag!* afscheidsgroet tot iemand die gaat eten.

— *Smakelijk lachen*, hertelijk lachen. Hij kan zoo smakelijk lachen!

SMAKKEN, w., b. — Het werpen en opvangen, sprek. van baksteenen, die door eenen werkman achtereenvolgend geworpen worden naar eenen anderen, die ze opvangt, bij D. B. *muizen*. De steenen uit het schip smakken. Ze zijn bezig met steen te smakken.

SMAL, bvw. — *Zijn eigen smal hou(d)en*, zich koes houden.

SMALBEKKEN, w., o. — Het schrap aanleggen, zuinig leven, het smal hebben. (Ook in 't Hag., z. Sch.) Ze' geld is wijd geschoven, hij zal moeten smalbekken. Gij hèt 'et eertijds breed gehad, maar nu zulde meugen smalbekken.

— Volgens Sch. zou men te Antw. in denzelfden zin ook *sperrebekken* gebruiken.

SMED, znw., m. — Smid, Fr. *forgeron*. (Z. der K.)

SMÈÈR, znw., o. — Karsmeer, wagensmeer, Fr. *cambouis*.

— M. Hetgeen dient om op het brood te smeren, zooals boter, spekvet, enz. We zullen droog brood moeten eten, want we hebben geene' smèèr meer.

— Het smeren, het smullen, Fr. *bonne chère*. Veur de' smèèr zijn. Hij houdt van de' smèèr.

— V., niet m. Oorveeg, lap. R. Iemand 'en smèèr om zijn ooren geven.

— Zonder lidw. Rammeling, pak slagen. Smèèr krijgen. Iemand smèèr geven.

— Spr. *Om de(n) wille van het smèèr, lekt de kat de(n) kandelèèr*, z. KAT.

SMÈÈRBOS, znw., m. — Scheldwoord, bijna hetzelfde als Smeerlap. Dieë leelijke smèèrbos!

SMÈÈRBUIK, znw., m. — Smullebroer, Fr. *gourmand de bonne chère*.

SMÈÈRHOOS, znw., v. — Vuile vrouw, morsebel. (Lier.) Zoo'n smèèrhoos, ge zoudt ze mè' geen tang aanpakken!

SMÈÈRHOUT, znw., o. — Hout dat men onder de kar zet, als men de as smeert.

SMÈÈRLAPPEKEN, znw., o. — Z. SCHÈÈRLAP.

SMÈÈRLAPPEN, znw., m., mrv. — Dadels, de vrucht van den *Phœnix dactylifera*, ook *Engelsche vijgen* genaamd.

SMÈÈRLAPPERIJ, znw., v. — Handelwijze van eenen smèèrlap. (Ook in Vl. en Limb., z. Sch.) Zoo iet doen is smèèrlapperij.

— Vuiligheid, morsig werk. Ik lees zoo'n smèèrlapperij nie'. Doet die smèèrlapperij weg. Da' werk is 'en eerste smèèrlapperij.

SMÈÈRPARTIE, znw., v. — Smulpartij, smulfeest. Hij houdt veel van 'en smèèrpartie.

SMÈÈRPOT, znw., m. — Fig. Vuile, onzindelijke vent, vetlap. Wa' vuile smèèrpot van 'ne' vent!

SMÈÈRROES (uitspr. *smerroes*), znw., m. — Vuile, onzindelijke mensch. (K.) Zoo 'ne smèrroes! Ge zoudt 'em mè' geen tang aanpakken.

SMEGGELEN, SMEKKELEN, w., o. — Z. MEGGELEN.

SMEPSEN, w., o. – Smakken, bij T. *smetsen*. (Z. der K.) Hoort 'em smepsen! Smepst zoo nie'.

— Afl. *Smepser, gesmeps.*

***SMÈRELKEN,** znw., o. — « Duif met een klein beksken. » Sch. geeft dit w. voor Antw. Z. SMIRREL.

SMÈREN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Iemand pap of siroop aan den baard smèren,* z. BAARD.

— O. Gesmeerd worden. Die boter smèèrt slecht, ze is te hard.

— O. Smullen, smulfeest houden, lekker eten en drinken, Fr. *faire bonne chère.* Ze doen daar nie' as smèren. Hij doe' nie' liever as smèren en kermis houden.

— Gep. w. *Smullen en smèren, tèren en smèren,* z. TÈREN.

SMÈRING, znw., v. — Rammeling, rossing, Fr. *raclée.* (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Hij kreeg 'en smèring die van geen stroo en was.

SMERT (uitspr. *smät*), znw., o. -- Ontvelling tusschen de oksels, den hals, den aars, enz., bij kleine kinderen.

SMERTEN (uitspr. *smättən*), w., o., met *zijn.* — Wordt maar gebruikt in 't verl. dlw. *gesmert.* Z. ald.

SMET, znw., v. — Bij wevers. De roode, groene of zwarte plek die van afstand tot afstand in de keting gemaakt wordt, als zij op den scheermeulen geschoren is.

— De ruimte of afstand tusschen twee smetten, d. i. 5 of 6 ellen. 'En smet weven. Da' stuk is 15 smetten lank. (Ook bij D. B.)

SMETDRAAD, znw., m. — Bij zagers, timmerl., enz. Koordje met zwartsel of roodsel bestreken, waarmede men iets afteekent. De zagers gebruiken den smetdraad om eenen boomstam te smetten eer zij hem doorzagen. D. B.

***SMETS(CH),** bvw. — « Flauw, zouteloos, walgachtig, walgelijk van smaak. Wat smaakt dat eten smetsch. »

Sch. geeft dat w. voor Brab., Kl.-Br. en *Antw.*

SMETTEN, w., b. — Bij zagers, timmerl., schilders, enz. Met den smetdraad afteekenen, Fr. *tringler.* D. B., T., R. 'En plank, 'nen boomstam smetten. De smetdraad wordt aan de twee uiteinden gespannen; men trekt hem in 't midden op, laat hem plotseling nederslaan en zoo smet men eene rechte lijn op het voorwerp.

SMID, in 't Z. **SMED,** znw., m., vrklw. *smeke(n, smidje(n* en *smedje(n,* mrv. *sme(d)ers,* niet *smeden,* Fr. *forgeron.*

SMIEK. Tweede hoofdvorm van Smaken. (**Z.-O.** der **K.**)

SMIEREL, znw., m. — Z. SMIRREL.

SMIERUS, znw., m. — Iemand met een goedaardig uiterlijk, maar die vol valsche streken zit. (**K.**) 't Ziet er zoo 'ne smierus uit. 'Nen heimelijke smierus.

SMIJT, znw., m. — Worp, Fr. *jet.* (**A.**) Bij den eerste' smijt wierp hij vijf kegels om.

— Harde slag of klets, bij D. B. *smete, smeet,* v. (**A.**) Iemand 'ne' smijt geven. Van iemand 'ne' smijt krijgen.

SMIJTEN, w., b. — Slaan, Fr. *frapper,* Eng. *to smite.* D. B. (**Z.** der **K.**) Meester, hij smijt mij altijd. Ik wil nie' gesmeten zijn. Gij smijt en gij slaagt gedurig.

— Werpen. Z. Wrdb. Onder de noten smijten kan beteekenen: 1° er onder werpen; 2° er onder slaan met eenen stok.

SMICHEL, SMIGGEL, SMIKKEL, znw., m. — Mond. Houdt oewe' smichel, of ik zalder op slagen.

SMICHELEN, SMIGGELEN, SMIKKELEN, w., o. — Lustig eten, smullen, bij B. *smikkelen.* (Ook in Brab., z. Sch.) Wij hemmen daar goe' gesmikkeld. Hij houdt van te smiggelen.

— Afl. *Smikkelèèr, gesmikkel.*

SMIKSEN, w., o. — Hetzelfde als Smichelen, smiggelen of Smikkelen, bij D. B. *smijksen.* Wij zullen eens lekker gaan smiksen.

SMIKSMOELEN, w., o. — Lekkebaarden. (**Z.** der **K.**) Hij smiksmoelde vandeeg.

SMILTEN, w., b. en o. — Smelten, Fr. *fondre.* Hfft. Die pèren smilten in de' mond. Lood smilten.

— Verg. *Smilten gelijk sneeuw veur de zon.*

SMINKEL, znw., m. — Z. SMICHEL.

SMIRREL, ook **SMIEREL,** znw., m. — Soort van kleine duif met witten kop en hals, bij D. B. *smierel.*

SMIS, znw., v. — Hetzelfde als Smidse, werkplaats van eenen smid, Fr. *forge.* (Ook in Brab., Limb. en 't kanton Axel, z. Sch.)

— Spr. *Op de(n) meulen en in de smis, daar zijn de leugens gewis,* z. MEULEN.

SMISASSCHE(N, znw., v. — Asch uit den smidsheerd, Fr. *cendre de forge, fraisil.*

SMISBED, znw., o. — De heerd der smis, Fr. *foyer de forge.*

SMODDER, znw., m. — Modder, slijk, dun slijk op de wegen. D. B., T. De straat lee' vol smodder.

— Smoorregen, motregen, Fr. *bruine*. Daar valt 'ne vuile smodder. Alle dagen met dieë' smodder!

SMODDERACHTIG, bvw. — Modderig, slijkerig. 'Ne smodderachtige weg.

— Wordt gezeid van het weder, wanneer het aanhoudend motregent. 'Et weer ziet er smodderachtig uit.

SMODDEREN, w., o. — Morsen, in slijk en vuilnis roeren. R. Dieë kwâjongen zit gedurig in 't slijk te smodderen.

— Kussen, in ongunstigen zin. Kussen en smodderen.

— Mistregenen, motregenen, Fr. *bruiner*. 't Héet heel den dag gesmodderd.

— Afl. *Smodderèèr*, *gesmodder*

SMODDERRÈGEN, SMODDERRÈGER, znw., m. — Motregen, mistregen, Fr. *bruine*.

SMODDERWEER, znw., o. — Een weder, waarbij het aanhoudend smoddert of motregent. E vuil smodderweer.

SMOEL, znw., m. en v. — Muil. Z. Wrdb. (Ook v. bij J.)

SMOEL, znw., m., zonder lidw. — *Smoel in iet hebben*, er vermaak, voldoening in hebben. (Ook in Holl., z. OPPR.) Ik heb er smoel in, da' mijne jongen zoo goed leert. Hij hee' smoel in ze' verken, omdat 'et zoo goe' groeit.

SMOELBAND, znw., m. — Muilband, Fr. *muselière*. (A.) Hij laat zijnen hond zonder smoelband loopen.

SMOKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Koken en smoken*. Altijd koken en smoken. Daar wordt gekoǒkt en gesmoǒkt.

SMOKKELEN, w., o. — Mistregenen, motregenen. 't Héet den heelen dag gesmokkeld.

SMOKKELLOCHT, znw., o. — Overtrokken lucht, waarbij het aanhoudend smokkelt.

SMOKKELRÈGEN, znw., m. — Motregen.

SMOKKELTJE, znw., o. — Kort aarden tabakpijpje. (K.)

SMOKKELWEER, znw., o. — Een weder waarbij het gestadig smokkelt.

SMOOR (in 't N. en W. met scherpe, doch in 't Z. met zachte *o* uitgespr.), znw., m. — Rook, smook, Fr. *fumée*. De smoor van 't vier. Heel 't huis was vol smoor. 'En wolk smoor. De smoor van den toebak hée' me gepakt.

— Mist, damp in de lucht, Fr. *brouillard*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Nat zijn van deur de' smoor te gaan. Daar hangt 'nen dikke smoor in de locht. As de smoor optrekt, dan zal 't schoo(n) weer zijn. Nie' zien van de' smoor.

SMOORACHTIG, bvw. — Mistig, sprek. van het weder. D. B. Smoorachtig weer.

SMOORBERD, znw., o. — Horizontale plank ter zijde in den boezem van de breede schouwen der boerenhuizen, bij D. B. *rookberd*.

SMOORDER, znw., m. — Rooker, Fr. *fumeur*. 'Ne groote smoorder.

— Steenkool die veel rook afgeeft. Die kolen zijn oprechte smoorders.

— Halfverbrande houtskool. Pakt die ê' smoorder uit 'et kaffoor.

SMOOREN, in 't Z. **SMOREN**, w., o. — Rooken, smoken, in rook opgaan, Fr. *fumer*. 'Et smoort geweldig in dat huis. 'Et vier smoorde, da' ge nie' en zaagt van de' smoor. Die kolen branden goed, maar zij smooren te veul. Ziet die lamp is smooren! In dezen zin zeggen wij ook *rooken*.

— B. en o. Rooken (eene pijp of sigaar). D. B. Hij smoort veul te veul. En sigaar smoren. Hij smoort altijd zwaren toebak. In dezen zin zeggen wij nooit *rooken*.

— Verg. *Smooren gelijk 'nen Turk, gelijk 'en fabriekschouw*.

— Spr. *'En leelijke pijp* of *'en vuil pijp smooren*, z. PIJP.

— Onp. Misten, Fr. *faire du brouillard*. D. B. 'Et hèet den heelen dag gesmoord.

— Fig. Niet pluis zitten, er woelig toegaan, gekijf of gevecht zijn. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) 'Et smoort somtijds in dat huishouwen (men maakt er ruzie). 't Zou er smooren, as de Frans(ch)man en de Pruis moesten aaneengeraken (aan 't vechten vallen).

— In den zin van In den rook hangen, Fr. *fumer*, *saurer*, zeggen wij *rooken*, niet *smooren*. Hespen rooken in de schouw. Gerookt spek.

*Sch. geeft het ook voor Brab. en Antw. in den zin van Pruilen, pratten.

Kil. Smooren, *fumare*, *vaporare*, *exhalare*.

SMOORGERIEF, znw., o., zonder mrv. — Benoodigdheden van den rooker. 'Ne goeie smoorder hèet altijd zij' smoorgerief bij.

SMOORKOT, znw., o. — Een huis waar het fel rookt. Zijn huis is e smoorkot, ge ziet er nie' deur van de' smoor.

SMOORLOCHT, **SMOORLOECHT**, znw., v. — Mistlucht, Fr. *air brumeux*.

SMOORRÈGEN, **SMOORRÈGER**, znw., m. — Mistregen, motregen, Fr. *bruine*.

SMOORWEER, znw., o. — Mistig weder, Fr. *temps brumeux*.

SMOREN, w., b. en o. — Z. SMOOREN.

SMOS, znw., v. — Vuil, slordig, onzindelijk vrouwmensch, bij T. *smoes*. 'En smos van e wijf. 'En vuil smos.

— Sch. zegt dat *smos* de Kempische uitspraak is van *smots*. Dat is niet zoo : *smos* is niet hetzelfde als *smots*.

SMOS, znw., m. — Eten waar iemand in gemorst heeft, onreine spijs, Hgd. *Schmaus*, bij T. *smoes*. Hij laat zijne' smos staan. Dieë' smos eet ik ook nie' uit.

SMOSBABBELÈÈR, znw., m. — Karamel van suiker, vet en bloem. (Z. der K.)

SMOSKONT, znw., v. — Vrouwmensch dat gewoon is te smossen of te morsen.

SMOSPOT, znw., m. — Iemand die gedurig morst of smost.

SMOSRÈGEN, SMOSRÈGER, znw., m. — Fijne, aanklevende regen, smodderregen, bij Hfft. *smodsregen*.

SMOSSEN, w., o. — Morsen, met vuil, nat werk bezig zijn, Fr. *tripoter*, Hgd. *schmutzen*, Eng. *to smut*, bij T. *smoesen*. In 't water smossen. Hij smost den heelen dag. Jongen, smost nie' in da' slijk.

— In 't bijzonder Morsen bij 't eten, gelijk kleine kinderen doen, Hgd. *schmausen*, bij T. *smoesen*. Dieë jongen smost altijd mè' zijn eten. 't Is vieselijk, as ge zoo in 't eten zie' smossen.

— Afl. *Smosser*, *gesmos*.

— Onp. Motregenen, mistregenen, Fr. *bruiner*. 't Hée' vandaag den heelen dag gesmost.

SMOSSTEK, znw., m. — Snoeperij, vervaardigd van suiker, vet en bloem. De smosstekken zijn 10 à 12 cm. lang en in een papiertje gerold.

SMOSWEER, znw., o. — Een weder waarbij het aanhoudend smost of motregent.

SMOTS, znw., v. — Gemeen onzedelijk vrouwmensch. Z. Wrdb.

— Verzameling opeengenaaide lappen, dienende om heete of zwarte voorwerpen, zooals ketels en potten van 't vuur te nemen of er over te hangen (K.), in 't N. der Kemp. en te Antw. **Kwezel** en in 't Z. **Plod** genaamd.

SMOTSKE(N, znw., o. — Kort eindje keers. Houdt de smotskens bijeen, die kunnen nog is dienen. Daar sta' nog e smotsken op de' kandelèèr.

— Vuil, doorgerookt aarden pijpje. Hij smoort altijd uit e smotsken.

— Bij G. is *motse* eene korte afgebroken pijp, vroeger een kort aarden pijpje.

SMOUS, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spotnaam der inwoners van Westmalle.

SMOUSJAS, znw., m. — Een jasspel met de kaart, dat getweeën gespeeld wordt. 'Ne' smousjas doen = smousjassen.

SMOUT, znw., o. — Olie, uit zaad geslagen. (Ook Brab. en Belg.- en Holl.-Limb., z. Sch.) E vat smout. Pataten bakken mè' smout. Smout slagen. Er is raapsmout, sloorsmout en lijzesmout.

— Bij D. B. beteekent *smout* verkenslies, reuzel, Fr. *saindoux*.

SMOUTBOL, SMOUTENBOL, znw., m. — Balletje beslag of deeg in smout gebakken.

— In 't Z. der Kemp. geeft men dien naam aan de appeltjes die op de eikebladeren groeien.

SMOUTMEULEN, znw., m. — Olieslagerij.

SMOUTPÈÈR, znw., v. — Z. Wrdb.

— Fig. Hevige klets klap op de kaak. Ik gaf 'em 'en smoutpèèr, dat em draaide gelijk 'nen top.

SMOUTPLAK, SMOUTPLEK, znw., v. — Olievlek. T., R.

SMOUTSLAGER, znw., m. — Olieslager, Fr. *huilier*.

SMOUTSLAGERIJ, znw., v. — Olieslagerij, slagmeulen, Fr. *huilerie*.

SMOUTSTOOP, znw., m. — Stoop waar men smout in doet.

— Verg. *Deurtrokken gelijk 'ne smoutstoop*, doortrapt, listig, geslepen. Dieë kèrel is deurtrokken gelijk 'ne smoutstoop.

SMOUZEN, w., b. en o. — Oneerlijk handelen met meer te doen betalen dan men trekken moet, met stoffen van mindere weerde te gebruiken aan een werk, om alzoo meer te winnen, enz. Dieën aannemer héet aan dezen bouw meer as 1000 frang gesmousd. Den timmerman héet aan da' werk de helft gesmousd. De rekening kan zooveul nie' bedragen, ik geloof dat ge er onder smoust.

SMUISTER (uitspr. *smöstər*), znw., v. — Morsebel, vuil, slordig wijf, Fr. *salope*. (K.)

SMUISTER (uitspr. *smöstər*), znw., m. — Onreinheid, afval die besmeurt. (K.) Doet dieë' smuister van de tafel.

SMUISTEREN (uitspr. *smöstərən*), w., b. en o. — Morsen, smeuren, bevlekken (K.) Dieë jongen smuistert heel zijn kleeren vol. Smuistert zoo nie' mee' oew eten.

— Afl. *Smuisterèèr*, *gesmuister*, *besmuisteren*.

Kil. Smuysteren, *linere*, *ungere*.

SMUL, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

SMUL, SMULKONT, znw., v. — Vrouw die smult. Die Mie is 'en eerste smul.

SMULLEKE(N, znw., o. — Baardbrandeтken, kort aarden pijpje. B. (K.) Hij héet altijd e smulleken in zijne' mond.

SMULPARTIE, znw., v. — Smulfeest.

SNAAR, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Daar is 'en snaar aan los*, hij is niet wel wijs. Z. ook VIJS.

SNAAR, znw., v. — Bij landb. De steel van eene zeisen. (K.) *Sch. en T. hebben daar *snaat* voor.

SNABBEN, w., o. — Snauwen, bitsig toespreken. Meest gebruikt in de sam. *tegensnabben* en *toesnabben*.

- Gep. w. *Habben en snabben*, z. HABBEN.

SNABBER en **SNEBBER**, znw., m. — Mond, muil. Houd oewe' snabber. Hij slaagt overal zijne' snebber tuss(ch)en.

*Sch. geeft *snabbel* voor Antw., Vl. en Zeel.

SNABBEREN, **SNEBBEREN**, w., o. — Snappen, snateren, Fr. *babiller, jaser*. Da' vrouwvolk kan iet doen van snabberen.

— Afl. *Snabberèèr*, *gesnabber*.

SNABBERKONT, znw., v. — Babbelzieke vrouw.

SNADDER en **SNEDDER** (Kemp. *snäddər*), znw., m. — Muil, mond. T., R. Hij kan zijne' snadder nie' houwen (niet zwijgen.) Ze is op heure' snedder nie' gevallen (zij is goed ter taal).

— *Volgens Sch. zou het te Antwerpen beteekenen : « dwaling in een boek. » Is dàt geene dwaling?

SNAFFEL, znw., m. — Schertsend voor Mond. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij viel op zijne' snaffel. Houd oewe' snaffel toe.

SNAFFELEN, w., o. — Snuffelen, Fr. *fureter, fouiller*. (K.)

— *Ieven : niks te snaffelen hebben*, er niets te zeggen, niets in te brengen hebben. Gij hèt hier niks te snaffelen.

SNAK, znw., m. — Snik, Fr. *sanglot*.

SNAKKEN, w., o. — Snikken, Fr. *sangloter*. Hij grees dat hij snakte.

— *Naar zijnen asem snakken*, moeilijk adem halen.

SNAPPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. Borrels drinken. 'En borrel snappen. Hij héet er vandaag veul gesnapt, want hij is weeral zat.

SNAPS, znw., m. — Genever, Hgd. *Schnaps*. (Ook in Vl., Brab. en Limb., z. Sch.) Ik ben nie' veur de' snaps. Hij hée' van zijn leven veul snaps gedronken.

SNARIG, bvw. — Gretig, met lust en smaak. (A.) Snarig eten (met veel smaak eten).

— Wakker, vlijtig, neerstig. (Z. der K.) D. B. E snarig meiske. Snarig werken.

***SNARRIG** (uitspr. *snarig*), bw. — Beteekent, volgens Sch., in de Kemp. Aardig, geweldig, woelig. Het ging er snarig in dat huis.

SNARS, SNERS (Kemp. ook *snäs*), znw., m. — Afval van vleesch. Geeft dieë' snars aan den hond.

SNARSHONDEN, znw., m., mrv. — Scheldnaam, gegeven aan de bemanning der vloot, uit een drietal schepen bestaande, die vóór Antwerpen lag na de jaren '30. Die bemanning bestond voor een groot deel uit gemeen volk. Hun kost was niet veel weerd en werd door 't volk *snarzelderij* en de mannen zelf *snarshonden* geheeten. (**A.**)

SNARZELDERIJ, SNERZELDERIJ, znw., v. — Z. SNARS.

SNARZELEN, SNERZELEN, w., o. — Knarzelen, knagen. Onrijp fruit snarzelt tuss(ch)en de tanden. Dieë jongen zit altijd op iet te snerzelen.

— Afl. *Gesnarzel*, *gesnerzel*.

SNARZEN, SNERZEN, w., o. — Z. SNARZELEN.

SNASSEL, znw., m. — Hetzelfde als Snabbel, snadder.

SNASSEL, znw., v. — Vrouw die snasselt.

SNASSELBAARD, znw., m. — Nababbelaar, nasnapper. (**N.-W. der K.**)

SNASSELEN, w., b. — Veel onrijp fruit eten. (**K.**) Appelen, pèren snasselen. Ook **Snatsen, Snetsen, Snazen** en **Knijzen**.

— Afl. *Snasselèèr*, *gesnassel*.

— Snateren, babbelen. (**N.-W.** der **K.**) Snasselt zoo nie'.

SNATSEN, ook **SNETSEN**, w., b. — Veel onrijp fruit eten, snasselen. (**K.**) (Ook in Limb., z. Sch.) Appelen snatsen. Dieë jongen snatst den heelen dag. Snetsen verbeeldt het geknars van fruit tusschen de tanden.

— Afl. *Snatser*, *snetser*, *gesnats*, *gesnets*.

SNAZEN (zuivere *a*), w., b. — Hetzelfde als Snatsen. (**K.**) Fruit snazen.

— Afl. *Snazer*, *gesnaas*.

SNEBBELEN, SNEBBEREN, w., o. — Smullen, snoepen. (**Z.** der **K.**) Zij snoept en zij snebbert den heelen dag.

SNEBBER, SNEDDER, znw., m. — Z. SNABBER en SNADDER.

SNEBBEREN, w., o. — Z. SNABBEREN en SNEBBELEN.

SNEBBIG, bvw. — Bijtend, bits. (**K.**) Iemand e snebbig antwoord geven. Hij sprak mij zoo snebbig aan.

SNEE, znw., v. — Z. Wrdb.

— Bij metsers. Vermindering van de dikte van eenen muur, van eene plint, Fr. *retraite*, *recoupement*. Op eenen meter hoogte van den grond zult ge een snee laten. De sneeën maken trapkens in den muur.

— Bij 't gemeen volk voor Vrouwelijk schaamdeel.

— *Ievers de snee van weghebben*, er het fijne, het volmaakte, het geheim van kennen, b. v. om iemand te overtuigen, om te praten, zijnen stiel wel te doen, enz.

— *Snee geven*, zijn uiterste best doen, katoen geven. Z. KATOEN.

— M. *Op zijne(n) snee zijn*, op zijn beste zijn om te gebruiken, sprek. van bier, enz. (K.) R. Het bier is nu zjust op zijne' snee.

— Eetlust hebben. Ik ben vandaag op mijne' snee nie' (ik kan niet eten). As i op zijne' snee is, kan hij gemakkelijk 'en half brood opeten.

— In zijn vroolijk humeur zijn. Jan was gisteren avend weer op zijne' snee : wat heb ik er moeten mee lachen!

SNÈÈR, znw., v. — Vrouw die gewoon is op luiden, scherpen toon te spreken. (A.) Hoe wijder dat die snèèr van ons afblijft, hoe beter. Z. SNÈREN.

SNEEUW, znw., m. en niet v. — Fr. *neige*. J., T., Kl.-Br., G. (Ook in Limb., z. Sch.)

— Spr. *Hij zal nog zwarte(n) sneeuw zien* (*vliegen*), hij zal nog veel moeten lijden.

SNEEUWBALLEKEN, znw., o. — Fig. Borrel klare jenever met een klontje broodsuiker.

SNEEUWEN, w., onp. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Sneeuwt nog in mijne(n) zak*, ik heb nog veel zilveren geld in den zak.

SNEEUWJAAR, znw., o. — Een jaar dat er veel sneeuw gevallen is. Zie eene spreuk daarover onder *hooijaar*.

SNEEUWPLANK, znw., v. — Bij timmerl. Plank die over de geheele lengte van het dak, boven de goot, in eene op zijde staande houding aan sterke ijzers is vastgemaakt, om de sneeuw die van 't dak afvalt, tegen te houden, Fr. *garde-neige*.

SNEF, znw., m. — Snavel, mond. Houd uwe' snef toe.

SNEL, znw., v. — Een pot, de maat van eenen halven liter inhoudende. (Ook in Belg.- en Holl.-Limb., z. Sch.)

SNEL, bvw. — Gezond, frisch, fleurig, levendig, vlug, wakker. Wat e snel kind! Vader is nog snel, ondanks zijnen hoogen ouderdom. Da' moederken is nog snel op de been. As ek snel blijf, dan onderneem ek te naaste jaar is 'en groote reis. De matigste mens(ch)en zijn ook de snelste.

— In den zin van Rap, Fr. *vite*, wordt het w. nooit gebruikt, evenmin als het werkw. *snellen*.

SNELVOET, znw., m. — Rijwiel, Fr. *vélocipède*, waarvan het de letterlijke vertaling is. (Z.-O. der K.)

SNEP, znw., v. — Z. Wrdb.

— Men onderscheidt drie soorten van sneppen : 1° de Boschsnep,

in 't Fr *bécasse;* 2° de Watersnep, in 't Fr. *bécassine* en 3° de Halfsnep, eene soort die kleiner is dan de voorgaande en ook **Doover** genaamd wordt.

— Verg. *Zoo zat als 'en snep.*

— Veer in den vorm eener U, waaraan men den emmer hangt om te putten. (**K.**) T., R.

— Het ijzer van den pikhaak. (**K.**)

— *Volgens Sch. zou het te Antw. ook « groote boterham » beteekenen.

SNEPPETANG, znw., v. — Bij smeden. Soort van tang om heet ijzer vast te houden.

SNÈREN, w., o. — Op luiden en scherpen toon spreken. (**A.**) Ze kan zoo snèren. Z. SNÈÈR.

SNERS, SNERZELDERIJ, SNERZELEN, SNERZEN, Z. SNARS, SNARZELDERIJ, SNERZELEN.

SNETSEN, w., b. — Z. SNATSEN.

SNEUK, SNEUKEL, znw., v. — Vrouw die snuffelt. (**K.**)

SNEUKELEN, w., b. en o. — Snoeperijen eten, ter sluiks lekkernijen eten, peuzelen, bij kleine stukjes eten. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Da' meisken sneukelt altijd. Wa' mag hij altijd sneukelen? 't Is nie' schoon van zoo zitten te sneukelen.

— Afl. *Sneukelèèr, gesneukel.*

SNEUKELEN en **SNEUKEN,** w., o. — Heimelijk zoeken, snuffelen. (**K.**) T., R. Hij komt hier altijd sneuken. Wat zitte daar in mijn kas te sneukelen?

— Afl. *Sneukelèèr, sneuker, gesneukel, gesneuk.*

SNÈVEL, znw., m. — Mond. (**A.**) Houd oewe' snèvel toe; ge babbelt te veul.

***SNEVELEN,** w., o. — « Snauwen; *toesnevelen,* toesnauwen. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

SNÈVELENBEK, znw., m. — Z. SNÈVEL.

— Naam dien men geeft aan iemand die voortdurend op hoogen, aanmatigenden toon, sprekende personen in de rede valt en hun het woord afneemt.

SNEVEN, w., o. — Varen, ongewoon voorkomen, lastig vallen. (**K.**) 't Zal 'em sneven dat em nu alle dagen hard moet werken, en vruger de' grooten heer gespeëld hebben! Dat ek nu zooveul moet missen, da' sneeft mij hard.

Kil. Sneven, *deficere, deësse, frustrari, labi.*

SNIBBER, znw., m. — Snipper.

SNIBBEREN, w., b. en o. — Snipperen.

SNIJBAK, znw., m. — Houten bak op vier pooten, waar men stroo op snijdt.

SNIJ(D)EN, w., b. en o. — Fr. *couper.*

— Verg. *Snij(d)en gelijk 'en vlim,* zeer scherp zijn.

— *Daar snij(d)en geen messen meer op,* wordt gezeid van iemand die door geene middelen tot beternis kan gebracht worden.

— *In zijne(n) vinger gesne(d)en hebben,* geveest hebben. T.

— *Hij is gesne(d)en en genezen,* hij is er kaal van afgekomen.

— *Er van deur snij(d)en, er uit snij(d)en,* snel wegloopen, zich spoedig verwijderen. Den dief snee er van deur, as em de gendarmen zag.

— Wordt gezeid van eenen vlieger, waarvan de draad breekt. (**A.**) De vliegerd is gaan snij(d)en.

— Iemand meer rekenen, meer doen betalen dan behoorlijk is. In dieë' winkel snijen ze de menschen. Hij hee' mij eens vastgehad, maar laat 'em komen, ik zal 'em snijen.

— Gesneden worden. Versch brood snijdt moeilijk. Die stof snijdt nie'. Deės papier snijdt gemakkelijker as datte.

SNIJ(D)ER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de plaveien snijdt.

SNIJKOREN, znw., o. — Rogge die in de lente afgesneden en aan 't vee gevoederd wordt. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.)

SNIJLINGEN, znw., m., mrv. — Al wat door 't snijden afvalt, afsnijdsels, snippelingen. Snijlingen van papier, laken, enz.

SNIJMES, znw., o. — Bij timmerl., enz. Stalen lemmer, scherp van snede, aan beide uiteinden voorzien van eenen houten appel, dien men in de handen houdt om het mes schaafswijze door het hout te steken of te trekken. R.

SNIJMEULEN, znw., m. — Bij landb. Handmolen, waarin rapen, peeën, beeten, enz. in schijven gesneden worden.

SNIJSALAAD, znw., m. — Soort van salade of latouw, die in geene kroppen groeit en fijn gesneden wordt.

SNIKKEND, bw. — *Snikkend heet,* stikkend heet. (**A.**)

SNIP, znw., v., meest in 't vrklw. **SNIPKE(N).** — Dun sneedje. E snipken brood. Geëft mij e snipke peperkoek.

— *Geen snip,* niets. Ge krijgt geen snip van mij.

SNIPPELINGEN, znw., m., mrv. — Snippers. Snippelingen van papier.

SNIPPEN, w., b. — In kleine stukjes snijden. (Volgens Kram. veroud.) Papier snippen. Peeën snippen. Wij eten te noenend gesnipte peeën.

SNIPS(CH), bvw. — Bijtend, snijdend, sprek. van den wind. (**K.**) De wind is maar snips(ch). Daar waait 'ne snips(ch)e wind.

SNIP-SNAP-SNORIUM, znw., m. — Naam van zeker kaartspel. T., R., bij M. *snipsnapsnorren.*

SNIPSNEEUW, znw., m. — Fijne jachtsneeuw, stofsneeuw. Hfft. Er viel 'ne fijne snipsneeuw.

SNIPSNEEUWEN, w., onp. — Jachtsneeuwen, stofsneeuwen.

SNOËBELEN en **SNUBBELEN**, w., o. — Gedurig snoeperijen eten, bij M. *snobbeln*, Oostfri. *snubbeln*, Nederd. *snübbeln*. Wa' snoëbelt dieë jongen altijd? Snoepen en snoëbelen.

— Afl. *Snoëbelèèr*, *gesnoëbel*.

SNOËBEN, SNUBBEN, w., o. — Hetzelfde als Snoëbelen, Fri. *snobben*.

SNOËF, znw., m. — Stuursche mensch. (**A.**) 'Ne snoëf van 'ne' vent. Hij ziet er 'ne snoëf uit.

— Iemand met een grooten neus. (**A.**)

— Personnage uit den poesjenellenkelder. Z. dat w.

— *Sch. kent er de beteekenis Snul, sukkelaar aan toe.

SNOËF, znw., m. — Mond. Houdt oewe' snoëf toe (zwijg).

SNOËFEL, znw., m. — Snuit, Fr. *museau*. De snoëfel van 'nen hond.

— Fig. Mond, gezicht. Iemand op zijne' snoëfel slagen.

SNOËFELEN, w., o. — Snuffelen. Wa' komdegij hier snoëfelen? Den hond snoëfelt overal rond. Daarnaast *snuffelen*.

SNOËFEN en **SNUFFEN**, w., o. — Snikkend weenen, snokken, Fr. *sangloter*. (**K.**) T., bij B. *snoffen*. Zij zat in 'nen hoek te schreeuwen en te snoëfen.

— Door den neus snuiven, bij B. *snoffen*. Snuft zoo nie'. Hij snoëft altijd deur zijne' neus.

— Afl. *Snoëfer*, *snuffer*, *gesnoëf*, *gesnuf*.

Kil. Snuffen, *naribus spirare*.

SNOEK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Fig. Spotnaam voor eenen soldaat der linietroepen.

SNOËKS CH), bvw. — Barsch, stuur, Fr. *rébarbatif*. (**A.**) Hij ziet er zoo snoëks(ch) uit. 'Ne snoëks(ch)e vent. Iemand snoëks(ch) aanspreken.

SNOENENS, bw. — Z. onder NOEN.

SNOENES, znw., m. — Sul, snul. (**Z.** der **K.**) Dieë jongen is toch 'ne snoenes, ge kunt 'em van alles wijsmaken.

SNOEP, znw., v. — Vrouw of meisje dat gedurig snoept. 'En snoep van e wijf.

SNOEP, znw., m. — Het snoepen. Veur de' snoep zijn.

SNOEPBAKKES, znw., o. — Iemand die altijd snoept.

SNOEPKONT, znw., v. — Z. SNOEP 1°.

SNOER, znw., o. — Lint, z. Wrdb.

— Verg. *Gaan, loopen gelijk e snoer*, vlug, gezwind gaan of loopen. (**K.**)

SNOERIG, bw. — Vlug, gezwind, rap. (**K.**) Hij gaat er snoerig over.

SNOES, znw., m. — Domme snul. (**K.**) 'Ne snoes van 'ne' jongen. Hij ziet er 'ne geweldige snoes uit. Dieë snoes weet van toeten of blazen.

SNOESTER, znw., v. — Z. SLOĕSTER.

SNOĔSTEREN, w., b. — Z. SLOĕSTEREN.

SNOEZELACHTIG, bvw. — Bemorst. Een snoezelachtig kind is een kind dat b. v. zijn aangezicht bemorst heeft. (Lier.)

SNOK, znw., m. — Snik, Fr. *sanglot.*

SNOK, znw., m. — Z. SNUK.

SNOKKEN, w., o. — Z. SNUKKEN.

SNOKKEN, w., o. — Snikkend weenen, Fr. *sangloter.* Zij schreede da' ze snokte. 'Et kind zit daar te snokken.
Kil. Snocken, *singultare.*
Ook **Snakken** en **Snoĕfen**.

SNOL, znw., m. — Snuffelaar, afspieder. Het is 'ne snol van 'ne' jongen. Dieë snol komt hier alles afspie(d)en.
— Slag van duif met korten dikken bek, die wat nederwaarts gebogen is. (Ook in 't L. v. W., z. Sch.)
— Troetelwoord. Mijne lieve snol. Kom maar hier, mij' snolleken.

SNOLLEN, w., o. — Spieden, snuffelen, heimelijk zoeken. Wa' snolde daar in me' koffer? Dieë jongen snolt overal in.

SNOSSEL, znw., m., zonder mrv. — Vodderij, kleinigheid, iets zonder weerde. (**A.**) Da' 's allemaal maar snossel.

SNOSSEN, w., o. — Z. SMOSSEN. (**K.**)

SNOT, znw., m. en niet o. — Fr. *morve.*
— O. Snotziekte der peerden en vogels. Ons kiekens hemmen 'et snot.
— *Piet Snot*, onnoozele sul, zebedeüs. Staan zien gelijk Piet Snot.

SNOTAAP, znw., m. — Snotjongen, melkmuil. Maakt oe weg, snotaap, of ge krijgt 'ne' stamp onder oe' broĕk.

SNOTBAKKES, znw., o. — Z. SNOTAAP.

SNOTBEES, znw., v. — De bes van den *Taxus baccata.* D. B.

SNOTBEEST, znw., v. — Z. SNOTNEUS.

SNOTBEK, znw., m. — Z. SNOTAAP.

SNOTBENGEL, znw., m. — Snotjongen, snotneus. M. Maakt oe eweg, snotbengels!

SNOTEREN w., o. — Snot loozen. Die valling doe' mij gedurig snoteren. Snutten en snoteren.
— Afl. *Snoterèèr, gesnoter.*

SNOTJONGEN, znw., m. — Melkmuil, Fr. *blanc-bec.*

SNOTKIEKEN, znw., o. — Z. SNOTBEEST.

SNOTKOEI, znw., v. — Iemand die veel snotert, Fr. *morveux, morveuse.*

SNOTKOKER, znw., m. — Snotneus, snotjongen. B. Leelijke snotkoker!

SNOTKOLF, znw., v. — Vrouw die veel snot loost.

SNOTKOP, znw., m. — Hetzelfde als Snotjongen, snotkoker.

SNOTNEUS, znw., m. — Snotjongen, melkbaard.

SNOTPIET, znw., m. — Snotneus. Kuischt uwe' snotpiet af.
— Jongen die gewoonlijk eenen snotneus heeft, Fr. *morveux.*
— Melkmuil, Fr. *blanc-bec.*

SNOTTER, znw., m. — Snotjongen, snotneus, Fr. *blanc-bec.* R. 'Ne kleine snotter. Dieë snotter hée' veul praat.

SNOTUIL, znw., v. — Z. SNOTKIEKEN.

SNOTVERDEKKEN, tw. — Vloekwoord.

SNOTVINK, znw., v. — Z. SNOTKOEI.

SNUBBELEN, SNUBBEN w., o. — Z. SNOëBELEN, SNOëBEN.

SNUF, znw., m. en niet v. — *Iet in de(n) snuf hebben*, iets vermoeden, in 't oog, in de mot hebben. R., Sch. Ik heb 'et al lang in de' snuf, da' ge zuükt te trouwen.
— *Snuf hebben op iet*, er begeerte, er lust voor hebben. (K.)

SNUFFEN, w., o. — Z. SNOëFEN.

SNUIF, znw., m. en niet v. — Tabak in poeder. T., R., J.

SNUIFKE(N, znw., o. — In 't algemeen Hoeveelheid die men nemen kan met twee of drie vingeren, greepje, Fr. *pincée.* E snuifke poeier. E snuifke peper.

***SNUIG**, bvw. — « Wakker. Die kleine ziet er snuig uit. Die oude man is nog snuig voor zijne jaren. »
Sch. geeft dat w. voor Antw. en de Kemp.

SNUISTER (uitspr. *snöstər*), znw., m. — In 't algemeen Allerlei kleine voorwerpen, al wat klein en gering is. Snuister van appelen en pèren.
— In 't bijzonder Allerhande klein geld. Ik liet 'en briefken van honderd frang wisselen, en 'k kreeg allemaal snuister terug.

SNUISTEREN (uitspr. *snöstərən*), w., o. — Snuffelen, bij M. *snuustern*, Oostfri. *snüstern*, Oldenb. en Munst. *schnüstern.* Hij komt hier altijd snuisteren. Ge snuistert overal in.
— Afl. *Snuisterèèr*, *gesnuister.*

SNUISTERGELD, znw., o. — Z. SNUISTER 2°.

SNUIT, znw., m. en v. — Z. Wrdb.

— *Iet in 't snuitjen hebben*, iets vermoeden, het in 't oog hebben, z. SNUF.

— Kus in de kindertaal, steeds in den verkleinvorm. Kind, geef me eens e snuitje.

SNUITEN, w., o. — Snuffelen, Fr. *fureter, fouiller*.

— *Ievers niks te snuiten hebben*, er niets te zeggen, niets in te brengen hebben.

— Babbelen, semmelen. Hedde daar nog nie' gedaan mè' snuiten?

SNUIVEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Iemand laten snuiven*, hem iets onder den neus wrijven, in bedekte termen iets onaangenaams zeggen of verwijtingen doen. Ik heb 'em laten snuiven. Daar héet em gesnoven!

SNUK, znw., m., te Antw. ook **SNOK**, znw., m. — Ruk, korte, sterke trek, Fr. *saccade, secousse*. D. B., Hfft. Me' ééne' snuk was de koor(d) over. Geëft is 'ne' snok aan 't kordeel, dat 'et pèèrd wa' rapper gaat. Het waait mè' snukken. « Hare armen en hare voeten en haar hoofd begonnen te waggelen met onwillige *snokken*. » (CONSCIENCE. *Valentijn*, 51.)

SNUKKEN, te Antw. ook **SNOKKEN**, w., b. en o. — Rukken, kort en hevig trekken. D. B. Hij snukte de koor(d) rat in tweeën. Gij snokte zoo hard aan de bel, dat ek meinde da' ge ze zoudt afgesnokt hebben. Snukt zoo nie' met dieën draad, ge zult 'em breken.

— Afl. *Gesnuk, gesnok*.

SNUKKOOR(D), znw., v. — Bij wevers. Stel koorden die ingericht en verbonden zijn om, bij het snukken van den wever, de jagers te doen spelen en de schietspoel uitschieten.

SNUL, znw., m. — Sul, eenvoudige mensch zonder doorzicht, Fr. *benêt, nigaud*. 'Nen onnoozele snul. Dieë snul wördt van alleman bedrogen.

SNULLEMAN, znw., m. — Sul, snul. Dieë' snulleman kunde van alles wijsmaken.

SNULLEMANSWINKEL, znw., m. — Z. SNULLEMAN.

SNUREN, w., o. — Snuffelen, heimelijk spieden. (K.) Hij komt hier altijd snuren. 'Ne vremde schuiver kwam deur de venster snuren. Wa' zit em daar in mij' koffer te snuren?

— Afl. *Snuurder, gesnuur*.

SNUTDOËK, znw., m. — Zakdoek, neusdoek, Fr. *mouchoir*.

SNUTSEL, znw., o. — Snuitsel, afgesnoten lemmet, Fr. *mouchure*. Kil. Snutsel van de kersse, *fungus candelae*.

— Vuil, slordig wijf. E snutsel van e meisken. Da' wijf is maar e snutsel.

SNUTTEN, w., b. — Hetzelfde als het Holl. Snuiten, Fr. *moucher*. Hfft. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Zijne' neus snutten. De keersen snutten. Hard snutten.

— Fig. *Iemand snutten*, hem te veel doen betalen of anderszins in den handel bedriegen. In dieë' winkel kunnen ze 'ne' mens(ch) snutten. Dieën bedrieger hée' mij veur honderd frang gesnut.

Kil. Snutten, *mungere*.

SNUTTER, znw., m. — Keersensnuiter, Fr. *mouchettes*.

SNUUR, znw., v. — Snauw, bitsig woord, grauw, Fr. *brusquerie, parole rude*. (**K.**) Iemand 'en snuur geven. Ik kreeg 'en snuur van hem.

SOBBEL, z. HOBBEL.

SOĔBEREN, w., o. — Drinken. Hij kan goe' soëberen.

SOEDA, znw., m. en niet v. — Soda.

SOĔK, SOĔCH, tw. — Uitroep die veel gebruikt wordt om een gevoel van koude uit te drukken, bij Hfft. *soeg*, en bij Sch. *soeg, soech, soek*. Soek ! wat is 't koud vandaag ! Soech ! oe' voeten zijn lijk stukken ijs.

SOĔKEL znw., v. — Half zinnelooze vrouw. (**Z.-O.** der **K.**)

SOEKELÈÈR, znw., m. — Halve zinnelooze. (**Z.-O.** der **K.**)

SOEKELEN, w., o. — Sukkelen. (**Z.-O.** der **K.**)

SOEKEN, w., b. — Opeten, sprek. van honden. Wordt gemeenlijk maar in de Geb. wijze gebruikt om eenen hond te gebieden iets op te eten. Soek 'et ! Spits, soek 'et !

SOĔP, in de Kemp. ook **SOP** en **ZOP**, znw., v. — Soep, Fr. *soupe*.

— *Gemaakte soëp*, soep waarin geen vleesch of beenderen afgekookt zijn en die bereid wordt met water, brood en groenten.

— *Fransche soëp*, soep waar veel brood in gebrokt is.

— Spr. *Zoo veel te pas komen als 'en haar in de soëp*, z. HAAR.

— *Met dezelfde soëp overgoten zijn*, aan dezelfde gebreken mank gaan. T.

— *Niet veel in de soëp te brokken hebben*, er maar arm voorzitten, armoede lijden.

SOĔPACHTIG, bvw. — Genegen tot soep. 'En half telloor is genoeg : ik zijn nie' soëpachtig.

SOEPSOLDAAT, SOĔPSALDAAT, znw., m. — Spottende benaming voor eenen soldaat bij 't voetvolk.

SOEPIET, SOPPIET, SUPPIET (klemt. op *piet*), enz., znw., m., meest in 't mrv. gebr. — Zwezerik, kalfszwezel.

SOEPWEIKER, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Mol.

***SOESEL**, znw., m. — Z. SOEPIET.

Sch. geeft dat w. o. a. voor de Kemp.

SOFA, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. J.

SOFREINBOOR, znw., v. — Bij smeden en timmerl. Soort van boor om de bramen van de pasgeboorde gaten af te draaien, om de bovenste deelen van ingeboorde gaten in hout of metaal kegelvormig te vergrooten, Fr. *amorçoir, fraise, vilebriquin, mèche en fer de pique.*

SOFREINEN, w., b. en o. — Bij smeden. De kanten van een stuk ijzer afvijlen of afslijpen, Fr. *chanfreiner.*

SOL, znw., m. — Stuk van 10 centiemen (K.)

SOLAAS (klemt. op *laas*), znw., o., zonder mrv. — Verzachting, troost, verlichting in het lijden, Eng. *solace.* D. B. Solaas krijgen. Die medecijn hée' mij veul solaas gegeven.

SOLDAAT, ook **SALDAAT,** znw., m. — Fr. *soldat.*

— *Soldaatjes* zijn vierkante, in boter gebakken stukjes brood, die men in de erwtsoep eet.

— Spr. *Iet soldaat maken,* opeten, uitdrinken. Dr. Wij zullen die hesp is soldaat maken. Maakt die flesch maar soldaat.

— In stukken slaan. Hij héet heel den boel soldaat gemaakt.

— *Soldaat zijn,* verloren, gebroken, verbrijzeld, naar de maan. Derft hij dat doen, dan is hij soldaat. Geeft maar postuurkens aan de kinderen, ze zullen gauw soldaat zijn.

SOLDATESJATS, znw., v. — Lichtekooi die veel met soldaten loopt. Z. SJATS.

SOLDE, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand op Fransche solde zetten,* hem geen geld geven.

SOLDÉKEN, z. SOLIDÉKEN.

SOLFER, bij sommigen **SOLFTER,** znw., m. en niet o. — Zwavel, Fr. *souffre.* R. (Ook m. bij J.)

SOLFERSTEK, znw., m. — Zwavelstok, Fr. *allumette souffrée.* Hfft.

— *'Ne(n) solferstek in vieren en 'en borrel in éénen keer uit,* wordt gezeid van lieden die in kleinigheden scherp, gierig, en in groote zaken breed, verkwistend zijn.

SOLFTER, z. SOLFER.

SOLIDÉKE(N, SOLDÉKE(N (klemt. op *dé*), znw., o. — Soort van rond plat mutsje of kapje, dat vooral de priesters dragen, Fr. *calotte.* (Ook in Brab., z. Sch.)

SOLLEKE(N, znw., o. — Stuk van 5 centiemen. (K.)

SOLO. *Solo gaan.* Term in 't whistspel. Verschilt van *soloslim.* Die *solo gaat,* moet minstens vijf slagen halen. Die *soloslim* gaat, moet al de slagen ophalen.

SOLOSLIM, znw., m. — In 't whistspel. Eene hand kaarten, zoodat men al de slagen haalt.

— *Soloslim gaan, soloslim spelen,* al de slagen halen. D. B.

SOM, bvw. — Sommig, Eng. *some*, voork. in *te som plakken*, *te som plaatsen*, op sommige plaatsen. (**N.** der **K.**) Te som plaatsen zijn de èèrpel bevrozen. Da' gebruik besta' nog te som plakken.

SOMMEL (uitspr. *soĕmməl*), znw., m. — Groote en hooge aarden pot, voorzien van twee ooren. (Lier.)

SOMMENKE (klemt. op *menk*), bvw. — Sommige. (**N.** en hier en daar in 't **W.** der **K.**), bij Hfft. *smenken*. Sommenke mens(ch)en. Sommenke kinderen willen nie' leeren.

SOMMES (in 't Z. en W. *soĕmməs*), bw. — Soms, somtijds, Fr. *quelquefois*, *parfois*. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij komt sommes is naar hier. Zoo iet valt sommes nogal is veur.

— Bij geval, gevallig, Fr. *par hasard*. As ge morgen sommes tijd hadt, dan zoude is kunnen komen.

— Misschien, Fr. *peut-être*. Loopt gauw naar den doktoor, want 't zou sommes te laat kunnen zijn, as me nog langer wachtten.

SOMMESTE (in 't Z. en W. *soĕmməstə*), bvw. — Sommige. (**K.**) In sommeste dörpen. Sommeste mens(ch)en.

SOMMIGTE (in 't Z. en W. *soĕmməgtə*), bvw. — Sommige. D. B., T., R. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) Sommigte huizen. Sommigte kinderen. Op sommigte plaatsen.

SOMTEMETS (in 't Z. en W. *soĕmtəmets*), bw. — Somtijds, somwijlen, Fr. *parfois*. Hflt. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) In October komen der somtemets nog schoon dagen.

— Bij geval, *par hasard*. Kunde mij somtemets geen vijf frang leenen?

— Misschien, Fr. *peut-être*. Ge zij' nie' gekomen? Hadde somtemets geenen tijd?

SOMTEWIJLEN, bw. — Somtijds, somwijlen, Fr. *parfois*, *par hasard*, *peut-être*. (**N.** der **K.**)

SOMTIJ(D)EN, SOMMETIJ(D)EN (in 't Z. en W. *soĕm* —, *soĕmmətijən*), bw. — Nu en dan, somtijds, Fr. *parfois*. Hij komt mij somtij(d)en is bezuken.

— Bij geval, Fr. *par hasard*. Heddegij sommetij(d)en geen goesting om dat huis te koopen?

— Misschien, wellicht, Fr. *peut-être*. As ge nu nie' seffens en gaat, dan zoudde somtij(d)en den trein te laat komen.

SOMTIJDS, SOMWIJLEN, bw. — Fr. *parfois*. Z. Wrdb.

— Deze bw. worden ook gebruikt 1° in den zin van Bij geval, Fr. *par hasard*, en 2° in den zin van Wellicht, misschien, Fr. *peut-être*.

SOO (scherpe *o*), znw., m. -- Verkorting van Fransoo, Fr. *François*.

SOORT, znw., v. — Z. Wrdb.

— Kinderen of bloedverwanten. Doet is open, daar is m'n soort.

— Gemeen volk. Soort van volk. In die straat daar woont soort.

— Spr. ***Soort zoekt soort, zee den duvel, en hij pakte de(n) schouwvèger bij zijne(n) nek.***

SOOS (scherpe *o*), znw., v. — Sulachtig, onnoozel vrouwmensch. R., bij D. B. *sooize.* 'En soos van e wijf. Da' meisken is maar 'en soos. Wel gij, onnoozel' soos!

— Schertsend voor Vrouw, wederhelft of Lief, vrijster. Hij had zijn soos bij. Hij gaat alle Zondagen wandelen mè' zijn soos.

SOP, znw., o. — Top, hoogste punt van eenen boom, eenen mast, enz. De ekster houdt in 't sop van den boom. De kwajongens hebben de soppen uit de boomkens gebroken. De matroos klom in 't sop van de' mast.

— Dat w. is niet verouderd, gelijk V. D. meent, maar van dagelijksch gebruik in Vl., Brab., Kemp., Antw. en 't Hasp. (Z. Sch. en R.)

Kil. Sop des booms, *turio.*

SOP, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Met 'tzelfde sop overgoten zijn.* Z. SOËP.

SOPPEN, w., b. — Aftoppen, de soppen uitsnijden. R. Porrei soppen. 'Et koren soppen. 'En boomken soppen.

+**SOPPEN EN BRAGGELEN**, w., o. (?). — « Den drank der koeien bereiden. »

Sch. geeft die uitdrukking voor Antw. en de Kemp. Z. BRAGGELEN. (Aanh.)

SOPPIET, z. SOEPIET.

SOUPER, znw., m. en niet o. — Avondmaal. J.

SOUS, znw., m. — Hetzelfde als Saus, Fr. *sauce.* (N. en W. der K. en A.)

SPAAIEN, w., o. — Spitten, Fr. *bêcher.* Hfft.

SPAAIVOOR, znw., v. — De groef of voor, waar de spitter bij 't spitten in staat. (K.)

— *In de spaaivoor staan,* aan 't spitten zijn.

SPAAN, znw., o. en niet v. — Fr. *copeau.* J.

— Bij gareelmakers. Elk van de twee platte stukken hout, waarop de kussens van het gareel liggen. Fr. *attel.*

— Zonder lidw. Geld. Hij hée' spaan. Ik heb gee(n) spaan meer.

— **Spaan geven*, « rap wegloopen, snel zijn schuit van kant steken. »

Sch. geeft die uitdrukking voor de Kemp. en Antw.

***SPAAN, *SPEEN, *SPON**, znw., o. — « Schutting of hek van latten geplaatst aan 't begin van de grachten, enz. door welke de vijvers afloopen, ten einde het wegzwemmen der visschen te beletten. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp. Z. SCHOF.

SPAANHOVEN, znw., m. — Naam van eenen ingebeelden persoon.

— Spr. *Spaanhoven is niet thuis,* ik heb geen geld. Ik ging gèren mee naar die feest, maar Spaanhoven is nie' thuis. Vrglk. SPAAN.

SPAANS(CH), bvw. — Fr. *espagnol*.

— *Spaans(ch)e terf*, Turksche tarwe, maïs. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Spaans(ch) gruun*, ijp, Fr. *if*, Lat. *Taxus baccata*, *L.* T., R.

— *Spaans(ch)e kwet*, z. KWET.

— *Spaans(ch)e schouw*, z. SCHOUW, T., R.

— *Spaansche zeep*, harde, witte zeep, Fr. *savon de Marseille*.

— *Spaan(ch)e kraag*, groote, wijd uitgespreide, gepinde en langs achter omhoog staande kraag, zooals de Spanjaards droegen in de XVIe en XVIIe eeuwen, Fr. *col Médicis*.

— Zweren in den hals, bij personen die de venusziekte, Fr *syphilis*, hebben. (A.)

— Fig. Aardig, vies, niet te betrouwen, sprek. van personen. Ik heb 'et mee' hem geen haar, 't ziet er me zoo 'ne Spaans(ch)en uit.

SPAARZAMIG, bvw. — Spaarzaam. Spaarzamige menschen. Spaarzamig lèven.

SPACHELEN, SPAGGELEN, SPECHELEN, SPEGGELEN, w., o. — Herhaaldelijk met de voeten schuiven, al schuivende met de voeten veel gerucht maken, spartelen, spartelbeenen. Kinderen, ge meugt zoo nie' spachelen. Hij spachelt altijd met de voeten. Hij viel en hij spaggelden om op te geraken. 'Et kind leet op de' grond te spaggelen.

— Afl. *Spachelèèr*, *gespachel*, *spaggeleer*, *gespaggel*.

— Fig. Sukkelen, veel moeite hebben om iets te doen. Wa' zullen me nog moeten spachelen, eerda' me door ons werk zijn. Ik zal meugen spachelen om er nog intijds te zijn.

— Bij Schöpf, zegt Dr D. J., bet. *spackeln*, *spacheln* de handen en voeten uitstrekken, als poging om op te staan.

SPACHT, znw., v. en niet m. — Hetzelfde als Specht, Fr. *pic*. De spachten houwen in holle boomen. Daar zijn verschillige soorten van spachten.

SPACIE, znw., v. — Z. SPATIE.

SPAGGELEN, w., o. — Z. SPACHELEN.

SPALK, znw., v. — Spat. Oe' broëk is vol spalken.

SPALKEN (uitspr. *spall'kən*), w., b. en o. — Spatten, Fr. *éclabousser*, *réjaillir*. Gij spalkt slijk op mijn kleeren. 'Et bloed spalkte tegen de' muur. De regen spalkt tegen de huizen.

— Afl. *Spalker*, *gespalk*.

SPAN, znw., v. — Bij timmerl. Een dwarsbalk die, tusschen twee scheergebinten, aan de gordingen vastgetimmerd is. De span is geen scheerbalk, maar ligt evenwijdig met den scheerbalk.

SPANEN, bvw. — *Spanen hoed*, strooien of uit fijne houtvezels vervaardigde hoed van bijzonderen vorm, met breede zijden linten, dien de Kempische boerinnen over hunne kanten kap droegen. De spanen hoeden behooren ook al tot het verleden : hier en daar vindt men echter nog eene oude vrouw, met een spanen hoed getooid.

SPANHAAK, SPANRINK, znw., m. — Bij smeden. Platte ring, waardoor de twee beenen van eene smistang gesloten gehouden worden, Fr. *serre-tenailles.*

SPANMUTS, znw., v. — Katoenen vrouwenmuts. (K.) Zij draagt in de week 'en spanmuts en 's Zondags 'en kap.

SPANKOOR(D), znw., v. — Bij mulders. Koord die het klein bakske ophoudt en door de ringkuip gaat.

SPANNAARD, znw., m. — Spanader, tongriem, Fr. *frein, filet de la langue.*

— Spr. *Van de(n) spannaard gesne(d)en zijn,* wel ter taal zijn. D B., T., Sch. « *Gij zijt van de spanader gesneden,* Trientje. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn,* 4.)

SPANNEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Me(t) iemand spannen,* zijne partij kiezen, er mede aanspannen. Lodewijk van Nevers spande me(t) Frankrijk en de Vlamingen spanden me(t) Engeland.

— Term in het knikkerspel. Den duim naar de eene en de vingers naar de tegenovergestelde zijde zoo ver mogelijk uitstrekken, om van den eenen marbol tot den anderen te reiken. Dr.

— Bij metsers. Min of meer gebogen zijn, min of meer spanning hebben, sprek. van eenen cinter of een gewelf. D. B. Dieën boog spant te veul. E welfsel wa' meer doen spannen.

— Bij schoenmakers. Het overleer aan het hielstuk naaien.

— Onp. Er levendig, woelig toegaan. T. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Met de kermis zal 't er spannen. 't Héet er gisteren avend in 't dörp nie' weinig gespannen. 't Spande der in die vergadering (het ging er woelig). Met de kiezingen span' 'et er dikwijls.

SPANNING, znw., v. — Bij metsers. De hoogte van een gewelf of eenen boog, de lengte eener loodlijn, die van 't hoogste van den boog neerdaalt te midden van den draad, welke van de eene schalmlaag zou gespannen zijn naar de andere, Fr. *flèche d'un arc.* Zie D. B.

SPANPLANK, znw., v. — Bij wevers. De zware lat achter aan het getouw, die de opgaande zijstukken met elkaar verbindt en staande houdt.

SPANRINK, znw., m. — Z. SPANHAAK.

SPĀR, znw., v. — Bij timmerl. Onbezaagde dennen staak, die op de gordingen rust van een dak.

— De *sparren* verschillen van de *kepers,* die vierkant bezaagd zijn. Z. KEPER.

SPĀRHAAK, znw., m. — Bij smeden. Hetzelfde als Speerhaak in de Wrdb., een aambeeld met twee hoornen of spitsafloopende armen, Fr. *bigorne.*

SPĀRNAGEL, znw., m. — Bij timmerl. Groote, zware spelnagel, waarmede de sparren van een dak aan de gordingen bevestigd worden.

SPĀRREN, w., b. — Spreiden, Fr. *étendre*, bij Hfft. *sperren*. Hij spārdcn e wit ammelaken over de tafel.

Ons Lie(ve)vrouwken van Laken
Spārt e wit laken
Op land en zand,
Maar nie(t) op de(n) waterkant.
(*Raadsel op de sneeuw.*)

Kil. Sperren, *tendere*, *extendere*.

SPARTELEN, SPERTELEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Spartelen gelijk den duvel in e wijwatervat*, Fr. *se démener comme un diable dans un bénitier*.

— *Spartelen gelijk 'en echel in e kommeke zout.*

— Fig. Veel moeite doen, sukkelen. Die mens(ch)en moeten spertelen om hun brood te verdienen.

SPAT, znw., o. en niet v. — Harde knobbel of uitwas aan de beenen van een peerd, Fr. *éparvin*.

SPATIE, SPACIE, znw., v. — Hetzelfde als het Lat. *spatium*, Fr. *espace*, tusschenruimte. D. B. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Schrijft wat dichter bijeen, gij laat te veul spatie tuss(ch)en de regels.

SPATS, znw., o. — Geld, splint. Hij hée' veul spats. Ik heb gee(n) spats ne meer.

SPECHELEN, w., o. — Z. SPACHELEN.

SPECHT, znw., m. — *Magere specht*, magere mensch. R.

SPECULATIE (uitspr. *spikkəlasie*), znw., m. zonder mrv. — Dunne, droge koekjes, bruin van kleur, uit bloem, suiker en boter gebakken. D. B. E vierendeel speculatie. Speculatie bakken.

— Nadenken, beproevingsgeest. T. In dieë' jongen zit veul speculatie, hij zal 'et wijd brengen.

— Liefhebberij, behagen. Hij hee' speculatie in vogels en in bloëmen.

SPECULATIEVENT, znw., m. — Groote koek van speculatie gebakken, die eenen man verbeeldt.

SPECULATIEWIJF, znw., o. — Groote koek van speculatie, eene vrouw verbeeldende.

SPECULÉEREN (uitspr. *spikkəléręn*), w., o. — Nadenken, overpeinzen. T. Gij zit altijd op iet te speculeeren. Ik gaan is speculeeren hoeda' 'k best da' werk zal doen.

SPEEK, znw., m. — Speeksel, Fr. *salive*.

SPEEKBAKSKE(N, znw., o. — Spuwbakje, houten bakje met zand gevuld, om er in te speeken.

SPEEKEN, w., o. — Speeksel uitwerpen. D. B. Op de' vloer speeken. Gij moet zoo nie' speeken, as ge smoort.

— Afl. *Speeker, gespeek.*

SPEEKER. znw., m. — Iemand die veel speekt.

SPEEKHAMER, znw., m. — Bij wagenm. Hamer om de speeken in de wielen te slaan.

SPEELBERD, znw., o. — Het uitstekende plankje vooraan den ingang van een duivenslag of duivenkijker, waar de duiven op neerdalen en rusten, eer zij binnengaan, Fr. *volet.* T., Kl.-Br. Ook VALPLANK.

SPEELDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Speelgoed, Fr. *jouets, joujoux*. D. B. Dieë jongen doe' ze' speëldingen kapot. 'En doos speëldingen.

SPEELEI, znw., o. — Loos ei, ledig ei. (Lier.) Z. LOTERDOP.

SPEELGOED, znw., o. — Lusthuis, buitenverblijf, Fr. *maison de campagne.* (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Hij héet daar e schoo(n) speelgoed.

SPEELHOFKE(N, znw., o. — Lusthofje, buitenverblijf. Ik heb op den buiten e schoon speelhofken. « Julio stond met de armen op de borst gevouwen in eene kamer van zijns meesters *speelhof.* » (CONSCIENCE. *Simon Turchi*, 37)

SPEELKAR, znw., v., vrklw. *speëlkarke(n.* — Licht en fraai karreken, met een peerd bespannen, om er voor zijn vermaak mede uit te rijden. T., R. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

SPEELMAN, SPELEMAN, Kemp. **SPELMAN, SPELLEMAN**. znw., m., mrv. *speëllie.* — Kermismuzikant, dorpsmuzikant.

— *De speelman zit nog op 't dak*, zegt men van jonggehuwden, die nog in de wittebroodsweken zijn. R., B.

— *Geene(n) speelman noodig hebben veur iet*, iets gemakkelijk doen. Al dat eten zal ik wel opkrijgen, 'k heb daar geene' speelman veur noodig.

— Speelzieke jongen. Onze Karel is maar 'ne speelman in de school.

SPEELVOGEL, znw., m. — Speelzieke jongen. Speëlvogels leeren nie' in de school.

'**SPEEN** of ***SPON**, znw., o. — « Schof voor eenen vischkuil geplaatst. »

Sch. geeft die w. voor de Kemp.

SPEEN (zachte *e*) en **SPÈÈN**, znw., o. — Ambeien, Fr. *hémorrhoïdes.* Men onderscheidt het *inwendig*, het *uitwendig* en het *bloeiend speen.*

SPEESKONT, znw., v. — Vrouw, die veel speest.

SPEEZEN, w., b. — Doen spatten, sprek. van vocht, bij D. B. *spaarzen, sparsen, speerzen, sperzen* (N.-W. der K.) Water speezen. Hij speesde 't slijk tegen de' muur.

— O. Spatten, sprenkelen, van vocht of dun slijk. Het slijk speesde tegen de' muur.

— Afl. *Speezer, gespees, bespeezen.*

SPEGGELEN, w., o. — Z. SPACHELEN.

SPEITSEN, w., b. en o. — Spatten, spalken, speezen. D. B., bij T. *spaatsen, spaitsen.* 't Water speitste tegen de' muur. Zijn kleeren waren vol slijk gespeitst.

— Afl. *Speitser, gespeits, bespeitsen.*

SPEK, znw., o. — Fr. *lard.*

— Spr. *Dat is gee(n) spek veur uwen bek,* dat is voor u niet bestemd. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Weten waar het spek zit,* weten waar 't geld ligt, waar de schat verborgen is.

— *Weten waardat 't spek hangt,* weten waar men zijnen buik zal vullen, waar men zich te goed kan doen.

— *Het spek en de zwaart zijn van éénen aard,* zulke vader, zulke zoon. (K.)

— *Het spek in den hondsnest zuken,* iets zoeken waar 't niet verloren is.

— *Het spek beethebben,* het profijt weghebben. Ook gezeid van eene jongedochter, die bedrogen is.

— *De naald in 't spek steken,* eindigen met te werken. (K.) Dr., M.

— Spint van hout, Fr. *aubier.* D. B., Kil. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) 'Nen boom mè' veul spek.

— *Spek hebben,* wordt gezeid door de jongens, wanneer zij met eenen werptol een stuk van eenen anderen kappen.

SPEKBRAAI, znw., m. — Stuk spek, in de pan gebakken. (Z.-O. der K.) (Ook in Limb., z. Sch.)

SPEKDIEF, znw., m. — Scheldwoord. Z. een rijm onder KOĕKETER.

SPEKKOĔK, znw., m. — Spekpannekoek.

SPEKKOP, znw., m. — Dik, vet hoofd; iemand die zulk hoofd heeft.

SPEKKOT, znw., o. — Ingemaakte kas, waarin men 't spek bewaart.

SPEKWÖRM, znw., m. — Made of worm, die het spek of spint der boomen doorknaagt.

SPEKZWAART, znw., v. — Zwoord van 't spek.

SPEL, znw., o., mrv. *spelen* en *spellen.* — Z. Wrdb.

— Speelschheid, speelzucht. Het spel overwint dieĕ' jongen. In jonge honden en katten zit veul spel.

— Scherts. Ge moet da' nie' serieus opnemen, 't is maar spel.

— Ruimte, waarin of waartusschen iets gemakkelijk bewegen kan, speling, Fr. *jeu.* D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Die deur héet te veul spel (zij sluit niet dicht genoeg). De schieter van da' slot hée' gee(n) spel genoeg. As e slot te veul spel héet, dan sluit 'et slecht.

— Moeite, last, onaangenaamheden. D. B. De voerman had veul spel mè' ze' pèèrd. De vader hée' spel mè' zijne' zoon. — In dezen zin bezigt men ook den *genitief partitief*. De meester hée' veul spels mè' zijn leerlingen. Ge zult er nie' weinig spels mee gaan krijgen, met dieën deugeniet.

— Kermismuziek, dansmuziek. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Met de kermis is 't hier bijkanst in alle herbergen spel. Spel houwen (dansfeest houden). De pastoor preëkten op 't spel met de kermis.

— Tooneelvertooning. 't Spel van Genoveva. 't Spel van 't Lijden van Ons Heer.

— *Het spel is in gang, het spel is op de(n) wagen*, het is er op, de wanorde, het geharrewar is aan den gang. D. B., T. Den redenèèr was pas aan 't spreken, of 't spel was op de' wagen. Hij mag daar nie' over spreken as ze' wijf er bij is, of 't spel is in gank.

— *Op 't einde van 't spel*, op het laatste, Fr. *au bout du compte*. Hij maakte veul bestel, en op 't einde van 't spel kost hij nie' betalen.

— Zaak. Ik zal zien hoedat 'et spel zal afloopen.

— Iets zonderlings. T. Ge zult daar e spel van belèven. Van dieë' jongen zulde nog aardige spellen zien. 't Zal e spel zijn, as em moet soldaat wörren.

— *Kört spel maken me(t)*, zonder uitstel afwerken, er spoedig mee gedaan maken. D. B. Ze maakten kört spel met de' moordenèèr en ze hingen 'em staandevoets op aan 'nen boom. Kört spel maken mee' 'en zaak.

— Bij kaartsp. Kaarten die kunnen winnen. R. Gij hadt e schoo(n) spel: het aas, den boer, de nel en de pees.

— In sommige samenstellingen heeft *spel* de weeide van het achtervoegsel *erij, ernij*. *Lachspel, heksespel, soldaatjesspel, zotspel*, enz.

SPEL (Kemp. *späl*), znw., v. — Hetzelfde als Speld, dat niet bekend is, Fr. *épingle*. D. B., R. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En kopere' spel. Iet vastspeten mè' spellen.

— *'Nen brief spellen*, z. BRIEF.

— Sam. *Spellekoker, speilekussen*, enz.

— Spr. *Spellen zuken* (zoeken), wordt gezeid van iemand die met het hoofd naar den grond loopt.

— *Geen spel*, niets. Hij krijgt van mij niks meer, geen spel!

— *Geen spel op zijnen heelen wereld hebben*, zeer arm zijn.

— *Ge zoudt hem me(t) 'en spel doodsteken*, zegt men van iemand die maar nauwelijks ziet te leven, die zeer mager en teer is.

— *Hij zal nog geen spel verleggen* of *omleggen*, hij is zeer eerlijk, hij zal niets wegnemen.

— *Ievers 'en spel veur speten*, iets beletten, verhinderen. Z. ook STEK.

Kil. Spelle, *acicula*.

— Het scherp, naaldvormig blad van denneboomen, ook **Vlim** genaamd. **(K.)**

SPELEMAN, znw., m. — Z. SPEELMAN.

SPELEN, znw., o. — Ruimte waarin of waartusschen iets gemakkelijk bewegen kan. Z. SPEL. Die deur hee' gee(n) spelen genoeg.

SPELEN, in 't N. der Kemp. **SPEULEN,** w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Ruimte hebben om gemakkelijk ergens in of tusschen te bewegen. D. B. De schieter moet in e slot gemakkelijk kunnen spelen. Z. SPEL.

— Bij kaartsp. Deelnemen aan 't spel, in tegenstelling van *passen.* D. B. Ik zal maar spelen. Pastegij of speelde? Ik heb te slechte kaart om te spelen.

— Uithangen, te werk gaan als, zich gedragen als. De' fijne spelen. Den doove spelen. De' vals(ch)aard spelen. De' grooten heer spelen. Hij speëlt den onnoozele. 't Schoo(n) manneken spelen. (Z. MANNEKEN). De beest spelen, enz. T., R.

— *In iet spelen,* er liefhebber in zijn. R. Hij speëlt in de bloëmen en ik in de vogelen.

— Wordt gezeid van iemand wiens verstand begint te verdwalen. R. Hij speëlt 'en bitje. Sedert de dood van zijn vrouw, is hij beginnen te spelen.

— *Veur spelens, uit spelens* of *om te spelen,* om te lachen, niet ernstig. Vechten uit spelens.

— *Zeker spelen,* het zekerste doen, het zekerste kiezen.

— *Oordje zeker spelen,* z. OORD.

— Spr. *Me(t) zij(n) lèven spelen,* zijn leven wagen, zijn leven verkorten. R.

— *Schoo(n) weer spelen met,* z. SCHOON.

— *'t Schoon manneken spelen,* z. MANNEKEN.

— *Iemand verloren spelen,* zich heimelijk van hem verwijderen. R. Hij hée' mij op de mer(k)t verloren gespeëld.

— *Me(t) open kaart spelen,* rechtdoor, zonder geveinsdheid handelen. R.

— *Van spelen komt kwelen,* het spel ontaardt soms in plagerij en twist.

— *In iemands kaart spelen,* volgens zijnen wensch handelen.

— *Me(t) zijne(n) kop spelen,* koppig zijn. R.

— *In 't gedacht spelen,* door 't hoofd spelen. Die uitdrukking is volgens 't *Woordenb. der Nederl. taal* verouderd, doch niet in de prov. Antw., 't Hasp. en Kl.-Br. (z. R.)

— *Schampavie spelen,* z. SCHAMPAVIE.

— *Op zijne(n) poot spelen,* z. POOT.

— *Op geene(n) kloon spelen,* z. KLOON.

— *Schapken spelen,* z. SCHAP.

— *Op geene(n) suf spelen,* niet gemakkelijk vallen, krachtdadig handelen.

SPELHERBERG, znw., v. — Dansherberg, herberg waar met de kermis gespeeld en gedanst wordt. De spelherbergen hebben met de kermis de' meesten aantrek. De pastoor hee' gepreëkt op de spelherbergen.

SPELLEKEKEUR, znw., o. — Een meisjesspel met spelden, dat met tweeën gespeeld wordt en bestaat in te raden, of de twee spelden die een der meisjes in de gesloten hand verbergt, al of niet met de koppen nevensseen liggen. Raadt men het, dan wint men eene speld.

SPELLEKE(N, znw., o. — Rondreizende tooneeltroep of ander rondzwervend huisgezin. (K.) Gade dezen avend naar 't spelleken zien?

SPELLEKENBONK (in 't W. *spälləkənboĕnk*), znw., o. — Een meisjesspel met spelden. Iedere medespeelster legt eene speld in eene o of ronde, die op eenen steen of dorpel met krijt geteekend is. Elk meisje mag daarna driemaal met eenen elastieken bal in de o bonken (z. BONKEN) en, zooveel spelden zij er uitbonkt, zooveel wint zij er.

SPELLEKENSMAN, SPELLEKENSVENT, znw., m. — Iemand die deel uitmaakt van een rondreizenden tooneeltroep of rondzwervend volk. (K.)

SPELLEKENSWAGEN, znw., m. — De wagen van een rondreizend tooneelgezelschap of een rondzwervenden kermistroep. (K.)

SPELLEKEWIP, znw., o. — Een meisjesspel met spelden, waarin de geheele kunst bestaat met den nagel van den duim eenige spelden in- en uit een oken of ronde te wippen. Men moet iedere speld in eenmaal buiten het oken wippen, wanneer zij er in ligt, en in eenmaal binnen het oken, als zij er buiten ligt, om de speld te winnen.

SPELLEKOP, znw., m. — Kop eener speld.

— *Geene(n) spellekop*, volstrekt niets. D. B. Dat is nog geene' spellekop wèèrd. Ik heb van hem nog geene' spellekop gekregen.

SPELLEMAN, SPELMAN, znw., m. — Z. SPEELMAN.

SPELNAGEL, znw., m. — Lange nagel van draad met kleinen kop. Er zijn spelnagels in alle grootten en dikten. De timmerliê en schrijnwerkers gebruiken spelnagels.

SPELTERNIEF, bvw. — Splinternieuw, fonkelnieuw, Fr. *tout battant neuf.*

SPENEN, in sommige streken **SPÈNEN**, w., o., met *zijn.* — Van bloem in vrucht overgaan, Fr. *se nouer*, bij D. B. *spennen.* De kerzen beginnen te spenen. De appelen zijn al gespeënd.

Kil. Spenen, *deflorescere, floribus amissis fructus formam primam producere.*

***SPERREBEKKEN**, w., o. — Z. SMALBEKKEN.

SPERS (ook *späs* uitgespr.), znw., v., mrv. *sperzen.* — Pers, perzik, Fr. *pêche.* (K.)

— Vandaar *sperzenboom, sperzebloĕm, sperzekjen, sperzesteen*, enz.

SPERTELEN, w., o. — Z. SPARTELEN.

SPERTELEN, w., o. — Sparkelen, sprankelen. (K.) 'Et vier brandt dat 'et spertelt.

SPERZIE, SPERZE, znw., v. — Asperge.

SPETEN, znw., b. — Spelden, met spelden vasthechten. T., R., Kl.-Br. Speët die spel aan de gordijn. Iemand wat op de mouw speten.

« Ge zoudt me gelijk geerne wat op de mouw *speten?* » (ZETTERNAM, *Mijnheer Luchtervelde*, 67.)

— Spr. *Ievers 'en spel veur speten*, z. SPEL.

Kil. Speten, *affigere acicula.*

SPETFIEL, znw., o. — Z. SPITSVIEL. (Heist-op-den-Berg.)

SPETSEN, w., b. en o. — Z. SPEITSEN.

SPEULEN, w., o. — Spelen, Fr. *jouer*. (N. der K.)

SPIE, znw., v. — Dikke snede. T., R. Hij snee' 'em 'en dikke spie brood af. 'En spie Hollands(ch)e kèès.

— Spievormig stuk grond. E spieken grond. Daar leet hier nog 'en spie, die ek mee' hout zal beplanten.

SPIEBEURS, SPIEBÖRS, znw., v. — Smokkelbeurs, beurs waar de man het geld, dat hij buiten de weet zijner vrouw achterhoudt, in steekt, als hij van haar geen drinkgeld genoeg krijgen kan. (Z. der K.)

SPIEBOUT, znw., m. — Z. SCHÈÈRBOUT.

SPIEËN, w., o. — Spievormig uitloopen. Da' land spiet hier wa'.

SPIEGEL, znw., m. — Groote ruit of glasraam van zeer dik en effen glas, Fr. *glace*. 'Ne spiegel veur 'en vitrine.

— Eene ingelijste vlakte die den vierkanten vorm van eenen spiegel heeft, zooals b. v. het paneel van eene deur, enz.

— De spiegel van eene kas sigaren is de bovenste laag. Die sigaren zijn gemeenlijk de schoonste en de fijnste.

SPIEGELBOL, znw., m. — Glazen bol die langs binnen met kwik belegd is gelijk een spiegel. Er zijn spiegelbollen in alle grootten. De spiegelbollen worden als sieraad aan de zoldering opgehangen.

SPIEGELDEUR, znw., v. — Paneeldeur, deur met paneelen.

SPIEGELRUIT, znw., v. — Groote ruit van zeer dik en effen glas. 'En huis met spiegelruiten. De spiegelruiten worden verzekerd tegen het breken.

SPIER, znw., v. — Bij beenhouwers. Een stuk vleesch, liggende tusschen het steertstuk en den schenkel.

SPIER, znw., o. — Halm, pijltje. (Z. der K.) T., R. Hij hée' nog geen enkel grijs spier op zijne' kop. E stroospier, e gersspier.

— *Gee(n) spier*, volstrekt niets. Hfl't., M. Hij krijgt gee(n) spier meer. Ik heb gee(n) spier honger.

SPIEREN, znw., v., mrv. — Wanneer men eene stelling maakt, waarvoor men sparren als steunstokken bezigt, dan verbindt men die sparren door dwarshouten, die er op gelijke afstanden stevig aan vastgebonden worden. Die dwarshouten, waarop de planken rusten die dienst doen als vloer, op welken het werkvolk staat te werken, b. v. aan gebouwen, heeten *spieren*. Het zijn sparren of kepers, stuk gezaagd ter lengte van 1 1/2 meter.

— Aan de kaaien gebruikt men de *spieren* om te beletten dat de schepen, die al haar vastgemeerd liggen, door de golving des waters zouden bewegen en tegen den kaaimuur stooten bij het overhellen. De touwen waarmede de schepen van op de kaai vastgebonden zijn, beletten de buitenwaartsche helling; de *spieren*, geplaatst tusschen het schip en de kaai, beletten de binnenwaartsche beweging.

— In N.-Holl. bet. *spier* « een lange, dikke spar van glad hout met weinig kwasten » (z. BOEKENOOGEN, 974) en in Groningen verstaat men door *spieren* « eene soort van dunne balken » (z. MOLEMA, 395). Z. ook KRAMERS.

SPIERING, SPIERINK, ook samengetrokken tot **SPIRK,** znw., m. — Z. Wrdb.

— Fig. Mager mensch. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Hij is 'ne spiering. 'Ne magere spierink.

SPIESTEEN, znw., m. — Bij steenb. Een steen die langs den eenen kant spievormig eindigt en dient om welfsels te metsen.

SPIETEN, znw., m. — Toegeworpen naam, dien men geeft aan eenen schalschen, vroolijken manspersoon. (A.) Ewel, spieten! weëtte vandaag niks te vertellen?

— Dat w. komt uit den poesjenellenkelder.

SPIJS, znw., v. — Moes van appelen, peren, pruimen, enz., Fr. *marmelade*. Spijs op 't brood smèren. Spijs maken om vlaaien te bakken. Appelspijs, pruimespijs. De druiven lagen in spijs getrapt.

— Het weeke, verrotte of bevrozen vleesch van vruchten, knol- en wortelgewassen. De pataten zijn tot spijs bevrozen. Die rapen zijn zoo rot as spijs.

— De weeke ingewanden van sommige dieren, het wit vleesch of bloed van insekten. Krabben en garnaten zitten van binnen vol spijs. Hij trapten op 'en pad, dat de spijs er uit kwam.

— Beslag, tot pap of brij aangelengd deeg. Spijs om pannekoëken te bakken. De spijs is te dun.

— Zeker mengsel tot het gieten van kanonnen, klokken, drukletters, enz.

— In den algemeenen zin van Voedsel, eetwaar, Fr. *mets*, is *spijs* bij ons niet bekend.

SPIJSGRACHT, znw., v. — Hoofdgracht, die de andere grachten voedt bij eene bewatering. (K.)

SPIJT, znw., o. en niet v. — Z. Wrdb. J. (Ook in Brab., z. Sch.)

— In plaats van *'t is spijtig*, Fr. *c'est dommage*, zegt men veel *'t is spijt*. 't Is spijt da' ge nie' wat eer gekomen zijt. 't Was spijt dat ek daar nie' en was.

SPIJZERHAM, znw., m. — Snede brood met spijs, in plaats van met boter bestreken. (K.)

SPIKKELATIE, znw., v. — Z. SPECULATIE.

SPIKKELÈEREN, w., o. — Uitspraak van Speculeeren, Fr. *spéculer*. Z. SPECULÈEREN.

***SPIKSPAANDERNIEUW**, ***SPIKSPELDERNIEUW**, bvw. — « Splinternieuw. »
Sch. geeft die w. voor de stad en de prov. Antw.

SPIKSPANENHOED, znw., m. — Spanen hoed. Z. SPANEN.

SPIKSPLENTERNIEF, bvw. — Splenternieuw, fonkelnieuw.

SPIL, znw., v. — Elke groote tak die gelijk een arm uit den stam van den boom steekt en waaraan de takken staan. D. B. (Ook in 't L. v. W., z. Sch.) De spillen van 'nen boom. Eike' spillen. Verkooping van kapruin en spillen. Men onderscheidt de *topspil* en de *zijspillen*. Z. ald.
— Bij mulders. Ieder van de hardhouten rollekens van de lanteern, waar de tanden van het kamwiel tegen komen.
— De loodstaande trapboom van eenen spiltrap, Fr. *noyau*, *vis*.
— Wassen keersken, dat men al brandende in de hand draagt, als men in eenen lijkdienst ten offeren gaat. In dezen zin gebruikt men meest het vrklw. *spilleken*. De kôster maakt kèèrsen en spillekens. In plaats van spillekens gebruikt men thans in veel kerken bougie's.
— Fig. Gierigaard of gierige vrouw (K.) 'En spil van 'ne' vent. 'En gierige spil.

SPILLICHT, znw., o. — Z. SPIL, 3°.

SPILTRAP, znw., m. — Wenteltrap waarvan de treden met het eene uiteinde in een te lood staanden stijl (spil) en met het andere uiteinde in de trapboomen of in de muren steken, Fr. *escalier à noyau plein*, *à vis*.

SPILWÖRM, znw., m. — Hazelworm, hageslang, Fr. *orvet*, in de wetenschap *Anguis fragilis*.

SPILZAKKEN, znw., m., mrv. — Spotnaam der inwoners van Hoogstraten.

SPIN, znw., m. — Rekbare jujube. (A.)

SPINAZIE, znw., m. en niet v. — Fr. *épinards*. T.

SPIND, znw., v. — Bewaarplaats der eetwaren, die voor kelder dient en een weinig lager ligt dan de andere plaatsen; ook ingemaakte kas, dikwijls onder den trap, dienende voor schapraai.

Do, do, kinneken,
't Pappeken staat in 't *spinneken*...
(*Aanhef van een wiegelied.*)

— Soort van lage mand. (K.)

SPINHOER, znw., v. — Spin, spinnekop, Fr. *arraignée*. (K.) Kil. Spin-hoeie, *arenea*, *areneus*.

SPINNEGEWEEF, **SPINNEGEWEBT**, znw., o., zonder mrv. — Spinneweb, spinrag. (Z. der K.)

SPINNEKOP, znw., v. en m. — Spin, Fr. *arraignée.*

— *Spinnekoppen,* eene hofbloem, in 't Fr. *nigelle de Damas* en in 't Lat. *Nigella damascena* L. geheeten.

SPINNEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij zal het dun moeten spinnen,* hij zal het schrap moeten aanleggen om toe te komen.

— *Daar is met hem geene goeien draad te spinnen.* z. DRAAD.

— *Geenen langen draad meer spinnen,* z. DRAAD.

— Den avond al spinnende in de buurt gaan overbrengen. K. Z. SPINNING.

— Wordt gezeid van bedorven brood, dat draadjes vormt, wanneer men het doorbreekt.

— Ook van bier dat dik en olieachtig is, Fr. *filer.* 'Et bier spint. Ook **Lijperen.**

SPINNEWIEL, znw., o. — Fig. Rusteloos kind. Da' spinnewiel kan geenen oogenblik stilzitten.

SPINNING, znw., v. — Eertijds kwamen de jongedochters eener buurt in het een of ander huis bijeen; zij brachten hun spinnewiel mede en de avond werd al spinnende, al zingende, al klappende en lachende doorgebracht. Deze bijeenkomsten, waarop de vrijers der jongedochters niet ontbraken, werden *spinningen* genaamd. (K.)

SPIRK (uitspr. *spiirrek*), znw., m. — Z. SPIERING.

SPINT, znw., o. — Wissen korfje, waar men aardappelen in schelt. (K.)

— Wissen korfje, waarin men de wei uit den kaas laat loopen. (K.) T.

SPIT, znw., o. — De grep die openblijft tusschen 't gespitte en 't vaste land, in 't land van Aalst *spet.* (Z. Sch.)

Ook **Spaaivoor** en **Stoep.**

SPITS, znw., m. — Soort van hond, zwart van kleur, met spitse, rechtopstaande ooren. Hij hée' 'ne' schoone' spits. 'Ne pekzwarte spits.

— Naam, waarmede men zulken hond roept.

SPITS, znw., v. — Z. SPITSROEIEN.

SPITSBAK, znw., m. — Scheepsterm. Plat schip, dat met kolen en erts geladen wordt en naar het Luiksche vaart. De kop is spits en het schip plat. Het heeft geene zeilen.

SPITSELING, znw., m. — Puntig stukje hout of ijzeren nageltje zonder kop, door de schoenmakers gebruikt om de zolen aan de schoenen vast te maken. (Z. der K.) T.

— Elders PEG.

SPITSEN, w., onp. — Er warm toegaan, nevens het twisten of vechten afgaan. Moest 'et oorlog wörren, 'et zou er spitsen! 't Zalder spitsen as 't kermis is! 't Héet er gisteren avend in die herberg gespitst (men heeft er getwist en gevochten).

SPITSKAR, znw., v. — Hetzelfde te Antw. als in de Kemp. Spitsroeien, Fr. *baguettes*. Deur de spitskăr loopen.

SPITSROEIEN, znw , v., mrv. — *Deur de spitsroeien moeten*. In sommige kinderspelen moeten de overwonnelingen door de spitsroeien. Dat geschiedt volgender wijze : De deelnemers aan het spel staan, wanneer het geëindigd is, op twee rijen met de aangezichten naar elkander gekeerd. Die in 't spel overwonnen zijn, moeten driemaal tusschen die rijen doorloopen en terwijl regent het doffen op hunnen rug.

SPITSVIEL, SPITSVIL, znw., o. en m. — Kwapoets, een jongen die niets gerust laten kan, niet uit kwaadwilligheid, maar uit lichtzinnigheid. (K.) Onze Jan is zoo e spitsviel ! 'Ne spitsvil van 'ne' jongen.

SPITSVIELDERIJ, SPITSVILDERIJ, znw., v. — Kwapoetserij. (K.)

SPLEET, znw., v. — Kier. T., R. De deur stond op 'en spleet. Zet de venster mee' e spleëtjen open. Ik heb 'et gezien deur 'en spleet van de deur.

— Vrouwelijke schamelheid.

SPLINSTER, znw., v., niet m. — Hetzelfde als Splinter. T., R. Daar zit 'en splinster in mijn hand. Iet in splinsters vaneenslagen.

SPLINSTEREN, w., b. en o. — Splinteren. 'Et been was heelemaal gesplinsterd.

SPLISSEN, w., b. en o. — Splitsen. 'En koor(d) splissen. Die dra(d)en splissen gemakkelijk.

SPODDEREN, te Antw. **SPODDERÉEREN**, w., o. — Driftig loopen, ijlen, bij D. B. *spodderen*, *spoeteren*, *spotteren*. Den haas spodderden over 't land, en den hond spodderde der achter. Hij kwam over de straat gespoddereerd.

— Afl. *Spodderèèr*, *gespodder*.

SPOĔCHTER, znw., m. — Spuiter, grappenmaker. (Lier.) 'Ne vieze spoĕchter.

SPOĔLDER, znw., m. — Bij wevers. De werkman die het garen op de spoelen windt. B.

SPOELPIJP, znw., v. — Rieten pijpje waar men den inslag op windt, om dan in de schietspoel gevestigd te worden. D. B.

SPOELPRIEM, znw., m. — Bij wevers. Dun, buigzaam spilleken van balein, waar de spoelpijp op draait in de schietspoel, Fr. *fuserolle*. D. B.

SPOKEN, te Antw. en in 't Z. der K. **SPOOKEN**, w., o. — Z. Wrdb.

— *Op iemand* of *op iet spoken*, er tegen uitvaren, zijnen wrevel luchten. Hij spookt altijd op de' gemeenteraad. Daar zijn mens(ch)en die gedurig op de priesters spoken.

— Onp. Er erg, geweldig toegaan. B. 'Et zalder spoken, as 't kiezing is. 't Héet er gisteren gespoŏkt in 't dŏrp (men heeft getwist en gevochten.

SPOL, ook **SPOLK,** znw., v. — Afgespleten stukje hout, spalk. Hij kapten op den boom, dat de spollen er af vlogen. Daar is 'en groote spol van mijne' stok.

SPOLLEN, SPOLKEN, w., o., met *zijn.* — Splijten, klieven, Fr. *se fendre*, Hgd. *spalten*, Eng. *to spelt*, Middelhgd. *spellen.* Dat hout spolt gemakkelijk. Die plank is leelijk gespold. As ge eerst gee(n) nagelgat boort, dan zal 't hout spolken.

— Onp. Er geweldig toegaan. 't Zalder spollen! (er zal gezongen, gebrast, gevochten worden.)

SPON, znw., o. — De plank vóór of achter aan het bed, bij Kram. *sponde*, v.

— Zijschof van eene kar of eenen wagen. T. De sponnen op de kar zetten. Doet de sponnen van de' kruiwagen.

— Schertsend voor Hooge, puntige halsboord. Hij hée' zijn sponnen weer aan.

***SPON,** z. *SPEEN.

SPOOK (te Antw. en in 't Z. der K. met scherpe, en elders met zachte *o* uitgespr.). — Fr. *spectre, fantôme, revenant.* Z. Wrdb.

— Iemand die bleek en mager of zeer leelijk is. E leelijk spook van e manneken. E mager spook.

— Ook een schalk en plaagziek kind, Fr. *lutin.* D. B. 'En aardig spook. E spook van e kind.

SPOOKEN, w., o. — Spoken. (A. en Z. der K.)

SPOÔKSEN, w., onp. — Hetzelfde als Spoken, in den zin van Er erg, er geweldig toegaan. (K.) Het héet er gisteren gespoôkst in die herberg. 't Zalder spoôksen as 't kiezing is.

SPOOR, znw., v. — De pin van eene spoorlee, die draait in de pan, Fr. *mamelon.* D. B.

— Ook de lee met de spoor, Fr. *pivot à équerre.*

SPOOR, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Het spoor overloopen* (klemt. op *loopen*), overdreven vriendschapsbetrekkingen met iemand onderhouden, meer te zijnent verkeeren dan wenschelijk is om de vriendschap te bewaren. Hij is goeie vriend met den börgemeester, maar 'k vrees dat hij 't spoor zal overloopen. Hij zal daar gauw 'et spoor overloopen hebben.

— *In iemands spoor zijn*, in denzelfden toestand als die persoon verkeeren. Ik zou nie' gèren in ze' spoor zijn. Da' ge in mij' spoor moest zijn, ge tèèrden uit van verdriet.

— *Van 't spoor zijn* of *op e slecht spoor zijn (geraken)*, zich slecht gedragen. As ge zoo van 't spoor blijft loopen, dan zulde nog in 't kot geraken. Dieë jongen is op e slecht spoor geraakt, sedert dat em wa' geërfd héet.

SPOORLEE, znw., v. — Eene lee of hengsel dat met eene pin rust en draait in eene pan, ook eenvoudig **Spoor** geheeten, Fr. *pivot à équerre*, bij D. B. *spoorgang*, *spoorlechte*.

SPOORLÈÈR, znw., o. — Bij schoenmakers. Leder dat men in den schoen zet, als hij van binnen achter aan den hiel is doorgesleten.

SPOORPAN, znw., v. — Een stuk ijzer, gewoonlijk vierkant, met een putje of kuiltje in 't midden, waarin de spoor of pin van eene spoorlee in rust en draait, Fr. *crapaudine*, bij D. B. *spoorpot*. De spoorpan waar de hals van eenen molen in draait, heet in 't Fr. *poilier*, *poailler*.

SPOORVAST, bvw., enkel als gez. — Wordt gezeid van peerden, die zoo goed de wegen kennen die zij volgen moeten, dat zij er niet van afwijken. (K.) Spant den bruinen in, dieën is spoorvast.

— Fig. *Spoorvast zijn in iet*, er vast in staan, het grondig verstaan. Ik verstaan al wa' van de spraakkunst, maar 'k bender nog nie' spoorvast in.

SPOORWIJS, bvw., alleen als gez. — Het te volgen spoor kennende, sprek. van peerden. (K.) E veulen spoorwijs maken. Da' peerd is nog nie' spoorwijs.

— Fig. De eerste beginselen kennende. Iemand spoorwijs maken (hem leeren hoe hij handelen moet). Dieë jongen is al wa' spoorwijs. De ouwers handelen goed, die hun kinderen al wa' spoorwijs maken, eerda' zij ze naar de school zenden.

Z. ook TOOMWIJS.

SPÖRK (uitspr. *spörrek*), znw., m. — Zwarte els, pijlhout, Fr. *bourdaine*, *bourgène*, *aune noir*, in de wetenschap *Rhammus frangula*. Kil. Sporck, *frangula*, *alnus niger*.

SPÖRKEBEES, znw., v. — Bezie die aan het sporkenhout groeit.

SPÖRKEN, bvw. — Van spörk. Spörke' stokskens. Spörken hout.

SPÖRRIE, znw., v. en m. — Spurrie, Fr. *spergule*.

— Spr. *'t Komt uit gelijk spörrie me(t) e miksken* (scherts.)

SPÖRRIEBRAAK, znw., v. — Bij landb. Land waar zomerspurrie op gestaan heeft, en dat men gedurende den herfst laat braakliggen.

SPÖRRIEKOEI, znw., v. — Koe die op de spurrie weidt.

— Verg. *Hijgen gelijk 'en spörriekoei*, z. HIJGEN.

SPÖRRIELAND, znw., o. — Bij landb. Land waar spurrie op gestaan heeft.

SPÖRRIEPLAK, **SPÖRRIEPLEK**, znw., v. — Stuk land met spurrie bezaaid.

SPÖRZEBEENEN, znw., o., mrv. — Beenen met binnenwaarts geplaatste knieën. (Z. der K.)

SPÖRZEN (ook *spözzen* uitgespr.), w., o. — Driftig of dartel loopen (K.), bij T. *sporren*. Die kinderen doen iet van spörzen. De verkens

spörzen heel den hof overhoop. Waar mag hij nu weer naartoe gespörsd zijn? Hij spörsden overal maar over. De kinderen hebben leelijk deur 't koren gespörsd.

— Afl. *Gespörs.*

SPOSIE, SPOCIE, znw., v. — Z. POSIE.

SPOUW, znw., m. — Speeksel, spog, Fr. *crachat, salive.* De vloer lag vol spouw. Iet natmaken mè' wa' spouw.

Kil. Spouwe, *saliva, sputum.*

SPOUWEN, *w.*, b. en o. — Hetzelfde als Spuwen, spuigen, Fr. *cracher.* Z. Wrdb.

— Overgeven, braken, Fr. *vomir*, Eng. *to spew.* Ik wier' gewaar, dat ek moest gaan spouwen. De zieke moest spouwen.

SPOUWSEL, znw., o. — Braaksel, Fr. *matières vomies.*

— Fig. Vuil of smerig wijf. E spouwsel van e wijf. E vuil spouwsel.

SPRAAK, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Tot de spraak komen*, beginnen te spreken, de spraak terugkrijgen, bij D. B. *tot sprake komen.* Eindelijk kwam de zieke tot zijn spraak.

— Maar, loopend gerucht. De spraak gaat dat i gaat trouwen. De spraak hée' lank gegaan dat em dood was.

SPRAUW, znw., m. — Z. SPRIK.

SPRANG, znw., v. — Bij mulders. IJzeren oog, waar de vang mee aan den vangbalk vastligt.

SPRANK, bvw. — Voorkomende in het raadsel:

Rank hout,
Sprank hout,
Ongeboren timmerhout.
(*De wijngaard.*)

SPRANT, znw., v. — Uitspruitsel op den wortel, wortelscheut. (K.) (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 84.) Een aar krijgt verscheiden spranten. De spranten schieten op den wortel uit. Z. UITSPRANTEN.

SPREE(D). Tweede Hoofdvorm van Spreiden.

SPREEK, znw., m. — *'t Is geene spreek* (*wèèrd*), 't is de moeite niet weerd. 't Is geene spreek, dat em daar geërfd hèet. Heddegij veul boěken! Ba! 't is geene spreek! Ik weet nie' hoeda' ge daar oewe' mond mee kunt verslijten, 't is ommers geene' spreek wèèrd?

SPREEUW, znw., v. en niet m. — Fr. *étourneau.* R., J.

SPREI, znw., v. — Z. Wrdb.

— Bij landb. Hoeveelheid, perk veld- of hofvruchten, die uitgedaan zijn en op 't veld gespreid liggen. (K.) 'En sprei vlas. 'En sprei beet. 'En groote sprei ajuin.

SPREIKE(N, znw., o. — Buitje regen. E spreiken règen zou deugd doen aan de veldvruchten. Z. ook SPROEIKE(N.

SPREKELIJK, bvw. — Te spreken. Sprekelijk zijn, Fr. *être accessible*, *donner audience*, *recevoir*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch. Door V. D. als gewest. vermeld.) Is Mijnheer sprekelijk? Hij is altijd sprekelijk, as er iemand komt.

SPREKEN, w., o. en b. — Z. Wrdb.

— Groeten, goedendag zeggen. B. As ge iemand tegenkomt, kind, dan moette altijd spreken. Hij sprak nie' as ek 'em tegenkwam.

— *Schoon spreken*, z. SCHOON.

— *Börg spreken*, z. BÖRG.

— Gep. w. *Spreken noch steken*, volstrekt niet spreken, omdat men niet spreken wil en pruilt of monkt. Ik weet nie' wat i in zijne' kop héet, hij spreëkt of hij steëkt.

— *Er van weten te spreken*, iets tot zijn nadeel ondervinden. Dieë vent is 'nen eerste smous, ik weet er van te spreken. As ge onder mijn handen valt, vlegel, dan zulde'r van weten te spreken!

— *'k Zal u spreken*, zegt men dreigender wijze tot iemand, om te beduiden dat men hem zal straffen of kastijden.

— *Van zich spreken* (nadruk op *spreken*), zijn belang doen gelden, met verstand of welgelukken zijne zaak bepleiten. Doe Jef maar iet doen, 't zal wel lukken, want hij kan van 'em spreken. Ge moet van oe spreken, as ge daar komt, of ge zult nooit die plaats nie' krijgen. As 't veur z'ne' zak is, dan sprekt em van hem zoo goed as den besten avocaat.

— *Iemand te na spreken*, hem kwetsen of beleedigen door woorden. D. B. Ik wil nie' te na gesproken zijn. Hij wilt me nie' meer bezien, omdat ik hem 'ne' keer te na gesproken heb.

— *Te spreken komen*, ter sprake komen. As die zaak moest te spreken komen, dan zou ek er mij' gedacht over zeggen. Ik weet nie' hoe 't te spreken kwam, maar ze klapten er toch over. As da' van ze' lèven te spreken komt, zegt dan oe' belang.

— *Tegen zijn hert spreken*, z. HERT.

— *Iet niet kunnen zeggen zonder spreken*, iets niet mogen zeggen. R.

— Spr. *Stout gesproken is half gevochten.*

— *Spreken is zilver, zwijgen is goud.*

SPREUK, znw., v. — Z. Wrdb.

— Kernig of vreemd, aardig gezegde. Hij doet altijd zoo'n aardige spreuken. Da' was 'en goeï spreuk van u. Kinderen doen soms vieze spreuken.

SPRIET, znw., v. — Schaapherdersstaf. (K.) « Op de voortrede van het wagenhutteken zat een herder, met de eene hand aan zijne *spriet*. » (CONSCIENCE, *Mengelingen*, 16.)

SPRIET, znw., v. — Naam van zekeren vogel. Welke? Ik heb het w. nooit gehoord dan in 't volgende rijm:

Te Mei
Heeft iedere vogel zijn nestjen of een ei,
Behalve de kwakkel en de *spriet*,
Die timmeren te Mei nog niet.

— Volgens Sch. is *spriet* te Turnhout en elders in de Kemp. hetzelfde als Spreeuw.

SPRIETLEPEL, znw., m. — De gewone langwerpige eetlepel (**N.-W.** der **K.**), elders **Tootlepel.**

SPRIETLOOPEN, w., o. — Een eigenaardig volksspel, vroeger fel in zwang, doch sinds een aantal jaren afgeschaft, omdat het nooit of zelden zonder ongelukken afliep. Geoefende waterratten en goede zwemmers alleen konden er deel aan nemen, daar het minste ongemak, aan het spel verbonden, gewoonlijk een koud bad in de dok was.

Het spel had plaats aan boord van een schip, gelegen in de Oude dok. De boegspriet van het schip, scherphellend vooruitstekende, werd met zeep besmeerd; op het uiteinde werd een bol vastgemaakt met gaatjes overdekt, waarin stokjes staken met vlaggetjes voorzien. Nevens het schip lag een bootje, met een paar roeiers bemand, gereed om aanstonds hulp te bieden, telkens dat een kamper van de boegspriet in het water tuimelde.

De kampers, blootsvoets en slechts met hemd en broek gekleed, moesten nu, ieder op zijne beurt, de glibberige baan betreden, en trachten tot het uiteinde der boegspriet te geraken, om aldaar een der vlaggetjes meester te worden, en alzoo eenen prijs te verdienen. Vooraleer zich op de boegspriet te wagen, bevochtigde elke kamper gemeenlijk zijne voeten, en bestrooide die dan zorgvuldig met zand, om daarmede het gevaar van het uitglijden op de ronde zeepbaan te verminderen. De eersten die het waagden, — na door het lot aangeduid te zijn, — den voet op de boegspriet te zetten, rolden gewoonlijk na eenige stappen gedaan te hebben, van den mast in het water. Gelukkig zij die er dan met een nat pak van afkwamen. Het gebeurde echter dikwijls dat de kamper uitschoof, te peerd of schrijlings op den mast en van daar in de dok viel, en met gebroken ribben, of gansch bedwelmd uit het water moest gehaald worden. Meer dan een verdronk op die wijze. Het spel geraakte dan ook stilaan in onbruik en werd eindelijk voor goed van de lijst der volksvermaken geschrapt. (**A.**)

SPRIETMOS, znw., m. en o. — *Polytrichum commune enformosum* Hedw.

SPRIK, znw., m. — Voorkomende in het rijm:

Ik heb den hik
En de' *sprik*
En de' *sprauw*
En ik geef 'em aan au (u).

Men zegt ook:

Hik, *sprik*, *sprauw*,
'k Geef den hik aan au,
't Geef den hik aan 'nen andere(n) man
Die hem beter verdragen kan.

— Wat is de beteekenis van de ww. *sprik* en *sprauw?*

SPRINGEN, w., o. — Fr. *sauter*. Z. Wrdb.

— *Zeeltje springen*, z. ZEEL.

— *In de bocht springen*, z. BOCHT.

— *Over de(n) pot springen*, z. POT.

— *Springende lèèfdig*, z. LÈÈFDIG.

— Gepaarde w. *Springen of ba(d)en*, het eene of het andere doen, kiezen of deelen. Ge zult moeten springen of ba(d)en.

— Fig. Zich spoeden, neerstige pogingen doen. Ik moest springen om den trein nog te hebben. Die mens(ch)en moeten springen om aan hun brood te komen.

— Spr. *Springt omhoog en bijt hem in zijn knie*, weer u (gezeid om eenen vechter aan te moedigen).

SPRINGER, znw., m. — Magere persoon. 'Ne magere springer.

— Modejonker, fierefluiter.

— Vloo. Hij hee' springers.

***SPRINGLAP**, znw., m. — « Schort die de timmerlieden, wagenmakers, enz. zich voorbinden. »

Sch. geeft dit w. voor 't N. der prov. Antw.

SPRINGSTEEK, znw., m. — Bij kleermakers. Steek met de naaimachine, die niet gepakt is.

SPRINGSTEK, znw., m. — Dwarsstok in eene vogelkooi, waar de vogel op- en afspringt.

SPRINGSTOK, znw., m. — Polsstok, een stok dien men gebruikt om over grachten te springen. D. B., Hfft.

SPRINKEL, znw., m. en niet v. — Sprenkel, spatje.

SPRINKELEN, w., b. — Sprenkelen, Eng. *to sprinkle*. Wijwater sprinkelen. Verf sprinkelen tegen 'ne' muur.

— O., met *zijn*. Spatten. 'Et slijk sprinkelde tegen de' muur.

— Het spatten der schrijfpen, Fr. *cracher*. Mijn pen sprinkelt. « Dat die pen maar zoo niet *sprinkelde !* » (CONSCIENCE, *De Loteling*, 8.)

— Afl. *Gesprinkel*.

SPRINKELING, znw., m. — Sprenkel, spatje. Ge hèt sprinkelingskens ink op mijne' schrijfboëk gegoeid.

SPRINKHAAN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Kleine, magere mensch.

— Kaal heertje.

SPRINKHOUT, znw., o. — Bij wevers. Ieder van de houten latten, twee voet lang, die met beide uiteinden vastgebonden zijn aan de onderschacht van den weefkam, en in 't midden de koorden ophouden die aan de schemels vastliggen.

SPRINKKOOT, znw., o. — Bij landb. Verstuiking bij hoornbeesten. (K.) Ons koei heget sprinkkoot.

SPROEIKE(N, znw., o. — Buiken regen. (N. der K.) Zoo e sproeike regen doet deugd aan de veldvruchten. Daar moest e mals(ch) sproeike vallen. Z. ook SPREIKE(N.

SPROET, znw., v. — Z. Wrdb.

— Wordt ook gebruikt als collectief. Sproet hebben. Zij héet heur gezicht vol sproet.

SPROETBAKKES, znw., o. — Aangezicht vol sproeten; iemand die zulk aangezicht heeft.

SPROK, bvw. — Broos, licht breekbaar, Fr. *cassant, fragile*. Hgd. *spröde*. D. B. Hfft., R., M. (Ook in Brab., Belg.- en Holl.-Limb. Kl.-Br., Friesl., Neders. en Westf., z. Sch., R. en M. Door V. D. als gewest. opgegeven.) Sprok hout. Die steenen zijn geweldig sprok. « Het (ros) sloeg de molensteenen als een *sprokken* ijsklomp stuk. » (PR. VAN DUYSE, *Vaderl. Poëzie*.)

Kil. Sporck, sprock, *fragilis*.

— Veranderlijk, sprek. van 't weder. T. E sprok weer. Het weer is sprok.

SPROKKEL (klemt. op *kel*), znw., m. — Sprokkelmaand, Februari, in de rijmspreuk : *Al is de Sprokkel nog zoo fel, hij hee(f)t toch zijn drij zomersche dagen wel.*

SPROOK (zachte *o*). — Tweede hoofdvorm van Spreken. (N.-W. der K.)

SPROT, znw., m., niet v. — Soort van visch.

— *'Ne sprot op sterk water*, een zeer mager manspersoon. (A.)

SPRUITEN, in 't Z. **SPUITEN**, w., b. — Graan in heet water laten zwellen, eer men het aan het vee voedert. (K.) Koren spruiten veur de verkens. Gespruit koren.

SPRUITEN, znw., v., mrv. — Spruitkoolen, Fr. *choux de Bruxelles*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

SPUI, znw., o. en v. — Z. Wrdb.

— *Het trekt hier gelijk 'en spui*, het trekt hier hevig, er is hier een geweldige luchttocht.

SPUITEBUIS, znw., v. — Spuit, glazenspuit, Fr. *seringue à laver les vitres*.

SPUITEN, w., o. — Spotten, den spotvogel spelen. Hij doe' nie' liever as spuiten. As em maar spuiten kan, dan lèèft em.

SPUITEN, w., b. — Z. SPRUITEN.

SPUITER, znw., m. — Spotvogel, kluchtige snaak, guit. 'Ne vieze spuiter. 't Is zoo 'ne spuiter ! Keizer Karel was 'nen eerste spuiter. Eenige spuiters namen die' zatlap op en verkleedden 'em.

SPUITEREN (uitspr. *spöttərən*), w., o., met *zijn*. — Spuiten, springen, bortelen. (Lier.) Het bloed kwam uit de woud gespuiterd. De kinderen spuiterden uit de school.

SPUITERIJ, znw., v. — Jokkernij, kortswijl, guiterij, Fr. *raillerie, badinage, espièglerie.* Ge moet da' nie' serieus opnemen, 't is maar spuiterij. Hij héet da' maar gedaan uit spuiterij.

SPULEN, w., b. en o. — Spoelen, Hgd. *spülen.* Hfft., Kil.

SPULING, znw., m., niet v. — Dunne draf uit stokerijen, dienende tot veevoeder.

— Spr. *Daar veul verkens zijn, is de spuling dun,* z. VERKEN.

SPULINGBAK, SPULINGSBAK, znw., m. — Bak met een deksel dien men op eene kar of eenen kruiwagen zet, en waarin men spuling haalt.

SPULINGBOER, SPULINGSBOER, znw., m. — Een boer die veel spuling aanhaalt.

SPULINGKAR, SPULINGSKĀR, znw., v. — Kar om spuling te vervoeren.

SPULINGVAT, SPULINGSVAT, znw., o. — Vat om spuling te halen of te bewaren.

STAAI, znw., m. — Z. STA(D)E.

STAAK. Tweede hoofdvorm van Steken. (**N.** der **K.**)

STAAK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Huis noch staak,* z. HUIS.

— Fig. Lange, stijve persoon. 'Ne staak van e vrouwmens(ch).

STAAKIJZER, znw., o. — Bij mulders. IJzer dat in den ronsel komt van het kamwiel, en den looper in beweging brengt.

STAAKKLIMMEN, w., o. — Op eenen mast of staak klimmen, een volksspel, ook *mastklimmen* genaamd, om de prijzen af te halen, die aan eenen reep vastgemaakt zijn. De reep is boven den staak bevestigd als eene kroon. De staak wordt met zeep besmeerd, om de klimmers te doen afrijzen en aldus te beletten dat de prijzen te gemakkelijk afgehaald worden. De deelnemers aan het spel mogen hunne zakken met zand vullen, waarmede zij bij 't klimmen, de zeep bestrijken.

STAAKKLIMMER, znw., m. — Hij die staakklimt.

STAAL, znw., m. — Tronk, wortelblok van eenen dunnen afgezaagden boom. (**K.**) Maste' stalen. Eike' stalen koopen veur brandhout. As 'en bos(ch) afgezaagd wördt, dan blijven de stalen nog in de' grond zitten.

— Bij D. B. bet. *staal* opgaande stam van plantgewas, Fr. *pied.*

STAALBOĔK, znw., m. — Een zeker getal verzamelde en boekwijs geschikte stalen, 't zij van schilderwerk, teekenwerk, weefsels, enz.

— Fig. Wordt ook gezeid van eenen mantel, een kleed, enz. dat fel gelapt is. Heure mantel is gelijk 'ne staalboĕk.

STAALMIJT, znw., v. — Mijt van stalen of uitgerooide wortelblokken van dunne boomen. (**K.**)

STAAN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Daar staan gelijk iemand die e panneken gebroken hee(f)t, gelijk eene die geen drij tellen en kan*, onnoozel staan zien.

— *Staan gelijk 'en tang op e verken*, niet voegen, niet passen. Dieë frak staat oe gelijk 'en tang op e verken.

— *Hou(d)en staan*, z. HOUDEN.

— Gep. w. *Gaande en staande zijn*, wordt gezeid van eenen zieke die niet te bed ligt. D. B.

— Van eenen pastoor, eenen onderpastoor of eenen onderwijzer die ergens eene plaats bedient, zegt men dat hij er *staat*. D. B., R. Waar staat oewen heeroom tegenwoordig? Hij bée' vier jaar as onderpastoor gestaan op 'en dörpken in 't Waals(ch), en nu staat hij te Brussel. Z. ook LIGGEN en ZITTEN.

— *Staan op*, bij openbaren koopdag het laatste bod gedaan hebben of laatst gehoogd hebben op iets, maar nog niet als definitieve kooper erkend zijn, gelijk dit het geval is bij den inzet of de voorloopige verkooping van huizen of landen. D. B., R., Hfft. Wie staat er op dat huis? Ik staan op twee koopen, maar ik weet nie' of ek ze zal houwen.

— Men zegt dat *'en huis, e land, enz. op iemand* of *op iemands naam staat*, wanneer hij als wettige bezitter daarvan geregistreerd is.

— *Zijne(n) man staan*, zooveel doen als een man kan of behoort te doen. D. B., T., R. Hij zou zijne' man wel staan, as ze'm moesten aandoen. Gij kunt op mij betrouwen, ik staan mijne' man.

— *Wel me(t) zij(n) zelven staan*, eenen hoogen dunk van zich zelven hebben. T. Ik kan dieë' vent nie' goe' lij(d)en, omdat hij zoo wel me' zij' zelven staat.

— *Veur iemand staan*, hem voorstaan, er veel van houden. 'Ne knecht moet veur zijnen heer staan. Isaac stond meer veur Ezaü as veur Jakob.

— *Staan op*, op 't punt zijn van. R. Ons koei staat op 't kalven. 'Et stond op 't regenen as ek vertrok. Jan staat op 't trouwen.

— *Op droog voeier staan*, geen groen voeder krijgen. Ons koeien staan op droog voeier.

— *Droog staan*, z. DROOG.

— *Naar iet staan*, er naar trachten. D. B. Hij sta' naar de plaats van secretaris.

— *Er gestaan hebben*, ergens kwalijk van afkomen. R. Hij meenden er goe' van af te komen, maar hij héet er leelijk gestaan.

— *Het weer staat*, het is vast weer. Ik geloof nie' dat 'et weer lank staan zal.

— *Ze staan hebben* of *het staan hebben*, dronken zijn. Jan had ze gisteren weer leelijk staan. Gij hadt het verleden Zondag 'en bitje staan.

— *Staan hebben*, schuldig zijn. Gij hèt hier nog tien frang staan. Hij héet in alle herbergen wa' staan.

— *Ievers staan*, er schuld hebben. Zij staat in dieë' winkel nog veur twintig frank.

— *Ievers met de(n) vuile staan*, er veel schuld hebben.

— *In 't krijt staan*, z. KRIJT.

— *Op eigen beenen staan*, voor eigen rekening werken. Sedert da' Jaak op zijn eigen beenen staat, héet em al 'en heel sommeke gespaard.

— *Nie(t) weten waar zijne kop staat*, het hoofd verliezen. R.

— *Staan daar den bessem staat*, z. BESSEM.

— *Laat staan*, z. LATEN.

— *Staan règenen, sneeuwen, waaien*, enz., standvastig regenen, sneeuwen, waaien. 't Héet den heelen dag staan règenen. Als daar staat te sneeuwen, dan blijf ik liever thuis.

— *Staan* wordt gezeid van graan, dat op den zolder ligt en waar de *groei* in komt, als het niet tijdig omgezet wordt. Z. GROEI. (Aanh.)

— *Het spel staat*, zegt men wanneer geen der partijen wint noch verliest. T., R. Vandaar *staande spel*, spel waarin de partijen gelijk staan.

— *Met iet staan te hou(d)en*, z. HOUDEN.

— *Goed zijn om te staan, waar er zeven gevochten hebben*, laf zijn. R.

— Wateren, Fr. *uriner*. (K.) Wacht 'nen oogenblik, ik moet is gaan staan. As ek wa' gedronken heb, dan moet ek alle botten staan.

— *Staande werk*, werk dat staande verricht wordt.

— *Staande weer*, vast weder, Fr. *temps fixe*.

— *'Ne staande voet*, eene maat zoo hoog of zoolang als een voet. 'Et koren was nog maar 'ne' staande' voet hoog as 't et verhagelde. Dees tafel is 'ne' staande' voet hooger als dedie.

Kil. Staende voet, *pes porrectus; justa pedis mensura*.

— *Staande licht*, raam boven eene deur, waaier. (Z. der K.)

— Het licht van eenen vuurtoren, lichttoren of vuurbaak. (A.)

— *Op staanden oogenblik*, op staanden voet, oogenblikkelijk.

— *Met de staande kar rij(d)en, inhalen*, enz., met de eene kar rijden, terwijl de andere geladen of ontladen wordt. T.

STAANDER, znw., m. — IJzeren of blikken vat met een deksel, waar de winkeliers olie uit gerieven. De staander is leeg, ge moet 'em vullen. Oliestaander, petrolstaander, smoutstaander.

STAANDERS, bw. — Bikkelstand. Men heeft *staanders, ruggelen* en *putteren*.

STAANDEVOETS, bw. — Al staande, zonder neder te zitten. Wij zullen in die herberg e glas bier gaan drinken, maar staandevoets.

STAANSWIL (OM), bw., — Welstaanshalve. Om staanswil ben ik verplicht hem 'en bezuuk te brengen.

STAAT, znw., m. — *Goed (slecht, enz.) in staat zijn*, in goeden, slechten, enz. toestand zijn. B. (Ook in Gron. en Oost-Friesl.) Ze' land is goed in staat. Ze' gevee (vee) is maar slecht in staat.

— *Tot staat komen, tot staat geraken*, getrouwd geraken. Da' meiske zal nooit niet tot staat geraken, want ze gedraagt heur te slecht. As dieë jongen eens tot staat komt, dan zal hij wel moeten werken.

— *Zijne(n) staat te buiten gaan*, zijne huwelijksplichten miskennen.

— *Veur alles in staat zijn*, zeer te mistrouwen zijn.

STAD, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spreekt men hier, in 't W. der Kemp., van de stad, dan bedoelt men daarmede Antwerpen. Voor de inwoners rond Lier is het Lier, voor die rond Herenthals is het Herenthals, en voor die rond Turnhout wonen, is het Turnhout. Naar dstad gaan. Hij weunt in dstad.

— Spr. *'t Komt beter van 'en stad als van 'en dörp*, 't wordt beter geëischt van eenen rijken dan van eenen armeren mensch. — Z. ook KERK.

STA(D)E, znw., m. — *Iet doen op sta(d)e* of *op zijne(n) sta(d)e*, op zijn gemak, zonder zich te haasten. T., R., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Doet da' werk op sta(d)e. As ge op oewe' sta(d)e aangaat, dan kunde daar op 'en uur komen. Ziet die brieven is op sta(d)e na.

Kil. Stade, *commoditas*.

STA(D)EN, znw., v. — Meervoud van een ongebruikt enkelv. Stade, stede, plek, plaats. (**Z.-O.** der **K.**) T., R. (Ook in Limb.) Ik ben wel te vijf sta(d)en geweest om 'ne' knecht, maar ik heb er geene' gevonnen. Met de leste kermis was 't hier te vijftien sta(d)en spel. « Want de vier Ewangelisten en scinen niet accorderende in alle *staden*. » (*Nederl. Prozast.*)

STADHUISWOORD, znw., o. — Hoogdravend woord. Hij gebruikt altijd stadhuiswoorden, die ik nie' en verstaan.

— Kram. vert. het door *terme de pratique, mot barbare, mot latin*.

STADS(CH), bvw. — Hetzelfde als Steedsch, Fr. *urbain, de la ville*. Op zij' stads(ch) gekleed gaan. Zij draagt 'en stads(ch)e muts. Op zij' stads(ch) spreken (den tongval der stad Antwerpen gebruiken.)

STADSLEUGENÈÈR, znw., m. — Groote, onbeschaamde leugenaar. (**A.**)

STADSSCHRIJVERS, znw., m., mrv. — Spotnaam der straatkeerders te Lier.

STADSVOLK, znw., o. — Stedelingen, in tegenstelling van Buitenlieden. T., R.

STADSVRIJER, znw., m. — Een jonkman die altijdaan een nieuw lief heeft. (**A.**)

STAF, znw., m. — Verkorting van Gustaf.

STAGET. Samentrekking van *staat het*. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Hoe staget met die zaak?

STAGIE (uitspr. *stazie, stözze*), znw., v. - Verdieping van een huis, Fr. *étage*. D. B. 'En huis met twee stagies. Hij bewoont 'en kamer op de eerste stagie. 'En stagie op 'en huis bouwen.

— Wordt ook gebruikt in den zin van Ruimte tusschen den vloer en de zoldering. 'En huis mee' één stagie, Fr. *une maison sans étage*. 'En huis met twee stagies, Fr. *une maison à une étage*.

STAKEN, w., b. — Van staken voorzien, sprek. van boonen. 't Is tijd om die boonen te staken. Zijn de boonen gestaäkt?

STALBAND, znw., m. — Bij landb., enz. Leeren riem om den nek van een peerd, waar de teugel aan vast is, met welken het in den stal gebonden staat.

STALBEEST, znw., v. — Hoorndier dat op stal staat.
— Fig. Dikke, logge mensch. Zijn vrouw is 'en oprechte stalbeest. Hij is zoo dik as 'en stalbeest gewörren.

STALBOËK, znw., m. — Bij landb. Een boek waar de staldieren in opgeschreven staan, met aanduiding van het tijdstip van het koopen of verkoopen der dieren, van het kalven der koeien, van de weerde der beesten, enz.

STALEN, bvw. — Van staal. Z. Wrdb.
— *Het is 'en stale(n) wet*, eene strenge noodzakelijkheid, eene strenge plicht. Het moet veur u 'en stale' wet zijn veur oewen ongelukkige' vader te zörgen. 't Is geen stale' wet van op 'nen afgezetten heiligdag mis te hooren. Is 'et 'en stale' wet, dat ekik da' doen moet?

***STALEN**, w., b. — « Eigenlijk water, koeidrank warm maken met er heet staal of ijzer in te houden en verder in 't algemeen warm maken. »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

STALGANG, STALGANK, znw., m. — Bij landb. De ruimte tusschen twee staken waar, in den stal, de koeien aan gebonden staan.

STALLEI, znw., v. — Bij landb. De plaats in eene schuur, waar het graan getast wordt. (**N.** en **W.** der **K.**) De stallei is van den dorschvloer afgescheiden door een laag muurken, dat *denweeg* genaamd wordt.

STALLICHT, znw., o. — Dwaallicht, Fr. *feu follet*. Hfft. Hij ging loopen van e stallicht. Op de kerkhoven en in de moerassen ziet men 's avonds stallichtjes. « Gij hebt insgelijks achter het vermaledijd *stallichtje* geloopen? » (CONSCIENCE. *Eene Gekkenwereld*, 4.)
— Kil. Stal-licht, *ignis fatuus*, *ignis erraticus*.

STALMES, in 't N. **STALMIS**, znw., o. — Stalmest. (**K.**)

***STALREEP**, znw., m. — Z. STALREIPEL.

STALREIPEL, znw., m. — Bij landb. Ieder van de staken in eenen koestal, die aan de ben bevestigd zijn, en waar de koeien aan gebonden staan (**K.**), bij Sch. *stalreep* (Antw., Kemp.) en bij Dr. *reppel*.

STALTEUGEL, znw., m. — Bij landb., enz. Teugel waarmede een peerd in den stal gebonden staat. Z. TEUGEL.

STALWIS, znw., m. — Bij landb. Ketting die aan den kennef eener koe vast is, en waarmede zij aan den stalreipel gebonden staat. (**K.**)

STAM, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Op stam verkoopen*, boomen verkoopen terwijl ze nog te wassen staan.

STAMEREN, w., o. — Hetzelfde als Stamelen, *begayer*, *balbutier*.

— Afl. *Stamerèèr*, *gestamer*.

STAMINÉ, znw., v. — Herberg, Fr. *estaminet*.

— *Op staminé gaan*, in de herbergen gaan drinken.

STAMP, znw., m. — Harde stoot of schop met den hiel of den voetzool, Fr. *coup de pied*. D. B. Iemand 'ne' stamp onder zijn broek geven. Hij kreeg 'ne' stamp van e pèèrd.

— *Nen stamp* of *'nen stamp onder zijn broek krijgen*, ergens weggejaagd worden.

STAMP, znw., v. — Bij smeden, enz. IJzeren uitgeholden vorm, dienende om samen met den *stamper* een zekeren vorm te geven aan eene metalen plaat, Fr. *matrice*. D. B.

STAMPEN, w., o. — Stampvoeten, Fr. *trépigner*. Z. Wrdb.

— Verg. *Stampen gelijk 'nen bezetene*, *gelijk 'nen razende*.

— Stampen, schoppen geven. Hij doe' nie' as slagen en stampen.

— Ook b. Meester, Jan stampt mij altijd. Iemand buiten de deur stampen.

— Bij smeden, enz. Door middel van de stamp en den stamper een zekeren vorm geven aan eene metalen plaat, Fr. *estamper*. D. B.

— *Gestampt vol*, *gestampte leugens*, *gestampte leugenèèr*, z. GESTAMPT.

— *Gestampt kwaad*, zeer kwaad. Ik was zoo gestampt kwaad, dat ik ongelukken had kunnen doen.

— *Gestampten duvel*, iemand die zeer kwaad is. Frans is 'ne gestampten duvel, as em kwaad is.

STAMPER, znw., m. — Bij smeden, enz. Beweegbaar bovendeel der stamp, Fr. *mandrin*.

STAN, znw., m. — Verkorting van Constant.

STAND, znw., v. — Bij landb. Boterkarn, Fr. *baratte*. Hfft. (Ook in Brab. en Holl.-Limb.) De stand afboteren. 'En volle stand melk.

STANDAARD, znw., m. — Bij mulders. De rechtstaande boom waar de windmolen op rust, Fr. *attache*. (Ook in Brab., z. Sch.)

STANGER, znw., m. — Bij voerl. Gedeelte van het gebit eens tooms, waar de leunies aan vast zijn. Er zijn echter gebitten zonder stangers.

STANGERVÈÈR, znw., v. — Bij geweermakers. De veer die door middel van den trekker de slagveer doet springen.

STANNAGELTJE(N, znw., o. — Nageltje met halfronden kop. (Lier.)

STANT, znw., m. — Constant.

STAP, znw., m. — Fr. *pas.*
— *Op stap gaan*, stapvoets gaan, Fr. *aller au pas.*

STAPEL, znw., m. — Pikkel van eenen stoel. Z. Wrdb.
— Bij wagenmakers. Ieder van de stukken, waarmede de sponnen van eenen wagen in de hozen zitten.

STAPEL, bvw. — Halfgek. (**A.**) Dieë vent is stapel. Vrglk. *stapelgek*, *stapelzot.*

STAPELKRAM, znw., v. — Bij wagenmakers. Ieder van de krammen, waar de stapels der sponnen in steken.

STĂR, bw. — Sterlings, stijf, met strakke blikken. Iemand stăr bezien. Zijn oogen stonden stăr in zijne' kop.

STĀR, znw., v. — Z. STER.

STĀR, znw., v. — Z. STER.

STĀRLINGS, bw. — Z. STERLINGS.

STAROOGEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Verg. *Staroogen gelijk 'nen uil in de zon.*

STATIE, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Station, spoorhalle, Fr. *gare*, *station.*
— Ieder van de veertien verbeeldingen van den kruisweg, Fr. *station.*

— **STE**. Deze uitgang dient om rangschikkende telw. te vormen met de grondgetallen *zeven*, *acht*, *negen*, *elf*, *twelf*, enz. *Zevenste*, *negenste*, *elfste*, *twelfste*. Men zegt *tiende* en *tienste*, *dertiende* en *dertienste*, enz. Ook hoort men *dezelfste* voor *dezelfde*. In zijne *Nederd. Spraekl.*, 3ᵉ uitg., 1854, zegt Van Beers : « In vroeger tijd kwamen alle telwoorden die nu op *de* eindigen, ook met *ste* voor. Daerom hebben wij nevens de *zevende*, de *negende*, enz., de andere vormen de *zevenste*, de *negenste*, enz. hersteld. Deze laetste toch worden in de gesproken tael van Vlaemsch-België uitsluitelijk gehoord : zouden wij diensvolgens, liever dan ze te laten varen, hun boven de latere vormen op *de* niet de voorkeur dienen te geven ? » (Blz. 83.)

STECHELEN, STEGGELEN, w., o. — *Tegen iemand* of *tegen iet stechelen*, wringen, wrokken, dwars zijn, preutelen. (**Z.** der **K.**) Hij stechelt tegen iedereen. Zegt heur da' ge wilt, ze steggelt altijd tegen.
— Vrglk. het Hgd. *stacheln*, steken, prikkelen.
— Afl. *Stechelèèr*, *steggelèèr*, *gestechel*, *gesteggel.*
— Sch. geeft de vormen *staggelen*, *steggelen*, *stachelen*, *stechelen* in den zin van Twisten, krakeelen.

STE(D)IG, STEEG, bvw. — Onwillig, koppig. D. B. 'Ne ste(d)ige jongen. Da' zijn stege kinderen. 'Ne stegen ezel. Hij is goe' van aard maar 'en bitje ste(d)ig.

— Weerstandbiedend, moeilijk om bewerken. Dat hout is danig steeg. Stege grond.

Kil. Stedigh, steegh, *pertinax*, *obstinatus*.

STEEK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Wormsteek. Z. MAAISTEEK.

— *Geene(n) steek zien* of *geene(n) steek veur zijn oogen zien*, volstrekt niet zien. T., D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Is hier zoo donker, dat ek geene' steek veur mijn oogen zien. Hij zie' geene' steek nemeer.

— Men zegt ook *gee(n) steek zien*.

— Bij schoenmakers. *Van steek snijden*, den boord van den zool schuins afsnijden zooals hij dient te zijn.

STEEK, znw. — *Op steek zitten*. Bij vogelvangers. In eene hut op het veld zitten om trekvogels door middel van netten te vangen. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

STEEK, znw., m. — Bij blokmakers. Ieder van de verdeelingen of graden van eene blokmaat.

STEEKBAND, znw., m. — Bij timmerl. In 't algemeen een stuk hout dat in eene schuinsche richting tot steun dient in een zwaar timmerwerk, Fr. *empanon*, *contrefiche*. D. B. De steekbanden in een dak zijn de twee schuinsche steunhouten, die op zijde den priemstijl verbinden aan den scheerstijl, Fr. *aisseliers*.

— Bij mulders. Ieder van de schuinsstaande stijlen die stevigheid geven aan de molenzijden en vastzitten van boven aan de daklijst en van onder òf aan eenen middelstijl, òf aan eenen hoekstijl òf in de steenlijst.

STEEKBEUGEL, znw., m. — Stijgbeugel, Fr. *étrier*.

STEEKBREM, znw., m. — Een stekelig gewas, in de wetenschap *Ulex europæus* genaamd.

STEEKGOËS, znw., v. — Bij timmerl. Dunne holle beitel of goes, die te licht is om er mede te kappen.

STEEKKLAMP, znw., v. — Bij timmerl. Klamp die op eene opgelegde deur, afsluiting. enz. tusschen de bovenste en onderste dwarsklamp schuins is aangebracht.

STEEKMES, znw., o. — Mes om asperges te steken.

STEEKNET, znw., o. — Bij visschers. Lang rond vischnet, dat den vorm heeft van eene fuik, Fr. *nasse*.

STEEKPAN, znw., v. — Ondersteekbekken voor eenen zieke.

STEEKSALAAD, znw., m. — Salade, die jong uitgestoken wordt. R.

STEËKS(CH), bvw. — Steil. Dieën berg gaat hier steëks in de hoogte. 'Nen berg, zoo steëks(ch), da' ge'm nie' kunt beklimmen. 'Ne steëks(ch)en trap.

STEEKSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Z. SPIESTEEN.

STEEKTE, znw., v., mrv. *steëkte(n)s*. — Stekende pijn in de zijde of de lenden, Fr. *point de côté*. D. B., Hfft. Bij ontsteking van de longvliezen heeft men altijd 'en steëkte of steëkte(n)s. Na hevig loopen gevoelt men dikwijls eene steëkte in de lenden.

Kil. Stekte, *pungens dolor*. Dit w., dat volgens Kram. weinig of niet gebruikelijk is, wordt hier veel gebezigd.

STEEKTRAP, znw., m. — Bij trapmakers. Trap waarvan de treden in 't algemeen zijn opgesloten door twee rechte (gelijkloopende) wangen, Fr. *escalier droit*.

STEEKVOGEL, znw., m. — Bij vogelvangers. Lokvogel, dien men tusschen de netten optuiert om andere vogels te vangen. (Ook in O.-Vl., z. Sch.)

STEEL, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Is steëltje naar 't panneken*, ze zijn van eenderen aard, ze gaan beiden aan 't zelfde euvel mank.

— *'t Is panneken met 't steëltje*, z. PAN.

— *'t Is 't bijltje met de(n) lange(n) steel*, werk dat lang duurt, waar men niet aan vooruitgaat.

STEELKAP, znw., v. — Bij landb. Kap van den vlegelstaf.

STEEN, znw., altijd m., ook als collect. stofnaam en als zuivere stofnaam. — Fr. *pierre*.

— Spr. *Da(t) zal op geene(n) kou(d)e(n) steen gevallen zijn*, dat zal ik onthouden, ik zal er mij over wreken. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.)

— *Steenen dik vriezen*, zeer hard vriezen, Fr. *geler à pierre fendre*.

— *De steenen tellen*, met gebukten hoofde en traagzaam gaan.

— *De steenen zijn te koud waar hij over moet gaan*, hij wordt er uit der mate bemind en gekoesterd. R.

— *Van zijn hert 'ne(n) steen maken*, z. HERT.

— *(De) steenen uit de(n) grond klagen*, zeer bitter klagen.

— *De steenen vragen geld*, alles kost geld, 't is overal en altijd te betalen. T., R. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

— *Daar valt geene steen uit de locht, of 't is op mijne(n) kop*, alle ongelukken treffen mij.

— *Steenen in de(n) wind gooien*, nutteloos werk verrichten.

— *Met steentjes gooien*, zinspelingen maken om iemand te kwetsen, zonder er den schijn van te willen hebben.

- *Er is wit op 't steentje*, er is hoop op profijt. (A.)

— *Op heete steenen gaan*, in grooten angst verkeeren of zeer ongeduldig zijn.

— *Me(t) Lichtemis valt de sneeuw op 'ne(n) warme(n) steen*, z. LICHTEMIS.

— *De hooge steen*, de hoogkoor der kerk. (K.)

— Gewichtseenheid van 8 pond, bij den handel in afgewerkt vlas, roetkeersen en vet. 'Ne steen vlas. 'Ne steen vet. Men geeft dien naam ook aan de groote ijzeren gewichten. 'Ne steen van twintig kilo.

Kil. Steen, *sex librae*, *octo librae*.

— Huis, in eenige uitdrukkingen. (**A.**) In zijnen eigen steen woonen. Ik heb mijnen eigen steen gekocht.

— Wordt eigenaardig als bw. gebruikt, om meer kracht aan de rede te geven en de volle klemtoon valt op *steen*. Ik gaander steen naartoe. Hij liet 'et steen vallen. Ge zoudt er steen van in de' grond zinken. Hij blijft daar steen zitten. (**K.** en Lier.)

STEEN, znw., o., niet m. — Graveel, Fr. *gravelle*. T., R. Hij heget steen. Hij is van 't steen gestorven.

STEENBALK, znw., m. — Bij mulders. Zwaar stuk hout dat waterpas op den nok van den standaard ligt en geheel de kuip of romp van den molen draagt. D. B.

STEENBED, znw., o. — Bij mulders. Zolder waar de molensteenen liggen en draaien, Fr. *beffroi de moulin*. D. B.

STEENBEITEL, znw., m. — Bij timmerl. Stalen beitel zonder hecht, dien de timmerman gebruikt om iets uit of af te breken, Fr. *poinçon*. De steenbeitel is geen breekijzer.

STEENBOK, znw., m. — Onvruchtbare geit, geit waar men geen lam in krijgen kan. (**K.**)

STEENBOOR, znw., v. — Bij metsers. Groote stalen dril met scherpen of schroefvormigen punt, waarmede men gaten in den muur boort voor het plaatsen van bellen, enz., Fr. *tarière*.

STEENDOOD, bvw, — Morsdood, Fr. *raide mort*. D. B. Hij viel steendood.

Kil. Steen-dood, *emortuus*.

STEENEN BRUG (DE). Naam van een kinderspel. De kinderen gaan achtereen op rij staan, en houden malkander onder de armen vast. Twee verwijderen zich een weinig van de anderen en nemen elk eenen naam, hetzij van bloemen, vruchten of andere voorwerpen : die naam moet aan de andere kinderen onbekend blijven. Dan nemen de twee afgezonderde spelers elkander bij de handen en houden die zoo in de hoogte, terwijl de andere kinderen roepen : « Is de steene(n) brug gemaakt ?»

Daarop antwoorden de twee :

Nee(n), wij zullen ze maken
Me(t) steenen en me(t) staken;
Al die er lest aankomt,
Zal ze' lèven laten!

Onder het zingen dezer woorden, moet de geheele rij tusschen beiden doorloopen of, beter gezeid, onder de opgeheven armen kruipen, en de laatste van al blijft gevangen. Deze nu moet kiezen tusschen de twee

mannen, welke men genomen heeft en zich dan achter den afgezonderden speler plaatsen, wiens naam de gevangene gekozen heeft. Zoo gaat het vervolgens met al de spelers tot den laatste toe.

Dan trekt men eene meet op den grond. Langs beide zijden bevindt zich eene groep, ieder gevormd in eenen rang; de kinderen houden elkander onder de armen vast.

De twee voorsten van elken rang zetten nu éénen voet op de lijn, geven elkander de hand en trekken zoo hard zij kunnen om een of meer spelers over de meet te trekken of te doen lossen in den rang. Dat duurt zoolang totdat al de kinderen van de eene rij door de andere rij over de meet getrokken zijn. De overwonnelingen moeten ten slotte door de « spits. » Z. SPITS.

STEENFLIER, znw., m. — Steenviolier, muurbloem, Fr. *giroflée jaune.*

STEENGELEG, znw., o. — Steenbakkerij. Hij werkt op 't steengeleg. Te Sinte-Lenaards zijn veul steengeleggen.

STEENGRUIS, znw., o. — Puin, brokkelingen van steen, kalk, vooral van een afgebroken huis, Fr. *pierrailles, décombres, ruines.* Hfft. (Ook in O.-Vl. en Brab., z. Sch.)

— De Wrdb. vertalen het door *gravier,* kiezel.

STEENHOUT, znw., o. — Lange mutsaard, waar men de steenovens mee heet of placht te heeten.

STEENKAPPER, znw., m. — Steenhouwer.

STEENKLAVER, znw., m. — Soort van wilde klaver met witte bloemen, Fr. *triolet,* in de wetenschap *Trifolium repens* L. (Ook bij D. B.)

— Sommigen geven dien naam aan den Klisklaver, Lat. *Trifolium minus* L.

STEENKRAM, znw., v. — Groote kram die in den muur gepleisterd wordt.

STEENKUIP. znw., v. — Bij mulders. Ronde kas of kuip waar de looper in draait.

STEENLA(D)ER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de gebakken steenen op wagens laadt om ze uit den oven te voeren.

STEENLIJST, znw., v. — Bij timmerl. Het onderdeel van een vensterraam dat op den onderdorpel van de kazijing sluit en het regenwater belet langs daar binnen te dringen, Fr. *reverseau.*

— Bij mulders. Ieder van de twee balken die van het eene einde van den molen naar het andere gaan, en rusten op het uiteinde van den steenbalk.

STEENMAKER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de steenen vormt.

STEENMAND, znw., v. — Bij metsers. Mand waarin men den steen verdraagt en ophijscht. D. B.

STEENPAD, znw., m. — Met baksteenen belegde weg nevens de huizen. (K.)

STEENPÈÈR, znw., v. — Soort van harde peer met gekloven schil.

STEENPEK, znw., m. — Aardpek.
Kil. Steen-peck, *pix dura, concreta, excocta.*

STEENREEP, znw., m. — Bij mulders. Dikke koord die men vastlegt a. n de molenas van boven, en van onder aan den looper, wanneer men dezen wil optillen en van den ligger afwenden. D. B.

STEENRINK, znw., m. — Z. STEENKUIP.

STEENROOD, bvw. — Rood als een baksteen, schreeuwend rood. Ze héet altijd steenroô kousen aan.

STEENROODSEL, znw., o. — Schuurzand van baksteen of plaveien.

STEENS(CH), bvw. — *Een steensche muur*, een muur van éénen steen dikte.

STEENTJESKERMIS, znw., v. — Kermis die te Sint-Job-in-'t Goor gevierd wordt.

STEENTON, znw., v. — Bij steenb. Een soort van molen, waardoor de klei in tonnen geworpen en daarin door messen wordt gesneden.

STEENZOLDER, znw., m. — Bij mulders. De vloer of zolder waar de molensteenen op liggen. D. B.

STEENZWAALM, STEENZWOLM, znw., m. — Gierzwaluw, Fr. *martinet noir*, Lat. *Cypselus apus.*

STEENZWÈÈR, znw., m — Een zweer die niet ettert, maar langzamerhand vergaat, Fr. *furoncle.* D. B., v.

STÈÈRT (Kemp. ook *stjèèt*), znw., m. — Het Holl. Staart, Fr. *queue.* M., B.
— *De wolf in de(n) stèèrt*, z. WOLF.
— *Kop noch stèèrt*, z. KOP.
— Spr. *Zijne(n) stèèrt intrekken*, benauwd achteruit trekken. T.
— Hetgeen ergens nog overblijft, inz. het laatste bier van 't vat of hetgeen nadien nog te betalen valt. Daar is nog e stèèrtje wijn in de fles(ch). Er is nog 'ne' stèèrt op 't vat. Het werk is geraamd op tienduzend frang, maar met de stèèrten mee, zal 't wel vijftienduzend kosten.
— *Het stèèrtje van de kermis*, de laatste kermisdag.
— Dunne, steertachtige wortel of pee. De peeën zijn mislukt, 't zijn allemaal stèèrten.

— De steert van de ploeg is het stuk hout, dat van onder in den ploegkop rust, in 't midden met den ploegbalk vereenigd is en van boven dient tot handvatsel voor den ploeger. D. B.

— De steert van eenen windmolen bestaat uit zware lange balken die, onder aan den molen vast, schuins door den trap nederdalen tot bij den grond, waar zij gesteund worden door de loophouten. D. B.

STÈÈRTBALK, znw., m. — Bij mulders. Ieder van de twee balken die den steert uitmaken en dienen om den molen in den wind te trekken. D. B.

STÈÈRTBEEN, znw., o. — Stuitbeen, heiligbeen, Fr. *os sacrum*. Kil. Steert-been, *os caudae, sacra spina, os caccygis.*

STÈÈRTLEE, znw., v. — Bij smeden. Hengsel of lede, bestaande uit twee evenlange veren met oogen, waarin de bout doorgaans is vastgemaakt.

STÈÈRTMAAI, znw., v. — Vuile made met eenen steert, levende in den vloeibaren drek der gemakputten.

STÈÈRTPLAAT, znw., v. — Bij landb. IJzeren plaat, die den steert der ploeg verbindt aan den ploegkop.

STEEVAST, bvw. en bw. — Bestendig, vast, sprek. van eene woning. Dieën heer verblijft winter en zomer steevast op ze' kasteel. Dat is hier mijn steevaste woning. Hij hèe' nog geene' steevaste' woon.

— Standvastig, Eng. *steadfast*. B., M. Ik heb steevast 'ne' werkman in de' zomer. Hij is 'ne steevaste kalant van mij. Gij zit steevast in die herberg. 'Ne' steevaste' werkman hebben.

Kil. Stede-vast, *fixus loco, assiduus, stabilis.*

STEGGELEN, w., o. — Z. STECHELEN.

STEIL, bw. — Strak, sterlings, Fr. *fixément*, sprek. van den blik der oogen, bij D. B. *staal*. Iemand steil bezien. Zijn oogen stonden steil in zijne' kop. « De vader bezag haar *steil.* » (E. ZETTERNAM, *Mijnheer Luchtervelde.*)

STEILDOOD. bvw. — Morsdood, kiksdood, Fr. *raide-mort*. (Lier.) Hij viel steildood neer.

STEIN, znw., o. — Soort van grijs, steenhard aardewerk. 'Nen boterpot van stein. Stein is veule sterker as gewoon èèrdewerk.

STEINEN, bvw. — Van stein. 'Ne steine' pot. Steine' boterpotten.

STEINEZEL, znw., m. — Groote dommerik, koppigaard. Wie hèet er ooit zoo 'ne' steinezel gezien ?

STEK, znw.. m. — Dun en kort stokje. 'Ne stek hout. Raapt die stekken bijeen en roeit ze in 't vier.

— Puntig stokje dat men in den grond steekt om er een richtsnoer aan vast te leggen, om ergens door te steken, enz.

— Roest in vogelkooien, Fr. *juchoir*. De vogel zat dood op zijne' stek.

— Afgesneden plant- of boomscheut dien men in den grond steekt om eenen nieuwen boom of plant te kweeken, Fr. *bouture*, in de Wrdb. o. (Ook m. bij J.)

— Solferstok, zwavelstok, Fr. *allumette souffrée*.

— Wandelstok, Fr. *canne*. (**Z.-O.** der **K.**) Waar is mijne stek? 'Nen eike' stek.

— Pijpje gebrande siroop in een papiertje gewikkeld. De kinderen koopen stekken. Veur 'ne' cent stekken.

— Bij metsers. Een priem dien zij in den muur vestigen om er den draad aan te spannen, langs welken zij hunne steenen leggen.

— Fig. Zeer mager mensch. 'Ne magere stek. 'Ne stek van 'ne' vent.

— Zonder mrv. Dun gekloven brandhout. Hfft. Stek is zoo zwaar niet als halfhout. Masteboomkens tot stek slagen. De bakkers gebruiken stek en halfhout.

— O. De stok van een boek kaarten, de overblijvende kaarten, nadat ieder speler de zijne gekregen heeft. (**A.**)

— Spr. *Voet bij stek hou(d)en*, z. VOET.

— *Ievers 'ne(n) stek veur steken*, iets verhinderen, eene zaak belemmeren.

— *Van zijne(n) stek zijn, van zijne(n) stek geraken*, niet in zijnen gewonen toestand zijn, onpasselijk worden.

Ook *van zijn stekken zijn*.

— *Weer op zijn stekken zijn*, wederom genezen, te been zijn. Als 'ne mensch zoo'n ziekte doet, dan duur' 'et lank eerda' ge weer op oe' stekken zijt.

— *Van zijne(n) stek vallen*, kwalijk worden, in bezwijming vallen. Hij viel van zijne' stek in de kerk.

— Ons *stek*, m. is bij D. B. *stek, stekke*, v.

STEKEBEES, zuw., v. — Stekelbezie, Fr. *groseille épineuse*, G., in de Kemp. **Knoesel** genaamd.

STEKELINGEN, znw., v., mrv. — Steken, Fr. *points douloureux*, die niet heel pijnlijk zijn en van plaats veranderen ; kleine steekte(n)s. Z. STEĔKTE.

STEKEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Steken gelijk 'en naald, 'en elsen*.

— *Tŏrf steken, zand steken, zavel steken*, enz., turf, zand, zavel uitgraven.

— *'Nen balk steken*, eenen balk in eenen bouw plaatsen. T. Dieĕn balk is nie' hoog genoĕg gesteken.

— Stekken planten, poten, Fr. *bouturer*. Aalbezen meugen veur of na de' winter gesteken wŏrren. Ik heb vijf fuchsia's gesteken, en daar zijnder vier van in de' was.

— Een kinderspel, waarbij met eene speld tusschen de bladen van een boek gestoken wordt, om daartusschen liggende prentjes te winnen.

— *De kaarten steken*, onder 't mengen de azen, heeren, enz. bijeensteken, Fr. *faire le pâté*. D. B. De heeren en de azen zitten allemaal bijeen, ik geloof da' ge ze gesteken hèt. Hij weet de kaarten te steken.

— *Iet in zijne(n) kop steken*, zich iets inbeelden, aan iets denken. Hij heget in zijne' kop gesteken dat hij moet rijk wörren. Hij stak 'et in zijne' kop van naar Amerika te vertrekken.

— *Ievers tijd, geld, moeite, enz. in steken*, er tijd, geld, moeite aan besteden. D. B. Zij steëkt te veul geld in kleeren. Ik steek veul tijd in mijn idioticon. Daar steëkt veul tijd in zoo e werk.

— *Ergens zij(n) Latijn in steken*, z. LATIJN.

— *Iemand in de kleeren steken*, hem de kleeren aandoen. Zoogauw as ek in 't leger kwam wier' ek in de kleeren gesteken. Men zegt ook *iemand in 't nieuw steken*, hem nieuwe kleederen aandoen. Hij hée' zijne' werkman heelegans(ch) in 't nief gesteken. Hij stak in 't nief. — Fig. Iemand foppen, bedriegen. D. B., R. Ze hebben 'em daar lee'ijk in de kleeren gesteken.

— *Iemand 'en vèèr steken*, z. VÈÈR.

— *Het steken* (of *de schuld steken*) *op iemand*, de oorzaak of de schuld van iets op iemand schuiven. D. B., R. Ge zijt ongelukkig, maar ge moet 'et op niemand steken as op oe eigen zelven. As 'em iet miskomt hij steek' 'et altijd op mij. Adam stak de schuld op Eva, en Eva stak 'et op de slang. Waar steëktegij het op, dat oe' zaad nie' uit en komt? Ik steek 'et op 'et weer. Hij stak de schuld op mij.

— *E vat steken*, er de kraan in slaan om er beginnen van te tappen. (Z. der K.) R., elders **Ontsteken**. Is 'et vat gesteken? 'En ton steken.

— Plaatsen, zetten. R. Hij steëkt zijne' winkel vol ellegoed. De schuur vol graan steken. 'Nen dief in 't kot, in den bak steken.

— *Zijn gedacht nie(t) achter banken of stoelen steken*, z. BANK.

— *Het laten steken*, sterven. Hij heget gauw laten steken. De zieke zal 'et laten steken, is te vreezen.

— *Het steken hebben*, hooveerdig zijn, zich trotsch en verwaand toonen. Die kaal juffrouw heget nie' weinig steken.

— Eenige lichamelijke ongesteldheid hebben, vooral op de borst. Hij heget leelijk steken op zijnen asem. Ook **Zitten**.

— Dronken zijn. Jan had 'et gisteren avend weer leelijk steken.

— *Iet in 't dak steken*, z. DAK.

— *Er aan steken* of *aan 't mes steken*, niet meer kunnen genezen, zeker zullen sterven. De zieke steëkt er aan.

— Schuilen, zitten. Daar steëkt weinig verstand in dieë' jongen. Er steëkt veul goed in zijne' winkel. Ik heb heel den dag in mijn bed gesteken.

— *Het steekt er nie(t) op*, het komt er niet op aan. D. B. 'Et steëkt op geene' frang of twee. Wanneer moet ek komen? Komt om twee uren of wa' later, 't steëkt op gee(n) kwartier.

— *Er steëkt veel in, weinig in, niks in*, er is veel, weinig, niets aan gelegen. D. B. Er steëkt weinig in om te weten, waar of wanneer da' gebeurd is. Daar steëkt niks in. Ook **Zitten**.

— *Nauw steken*, nauw komen. M. Zoo iet steëkt nie' nauw. Gij moet daar seffens veur zorgen, want 'et steëkt nauw.

— Sprek. van de brandende hitte der zon. D. B. De zon steëkt, 't zal wörren donderen.

— *Tegen iemand steken*, er eenen wrok tegen hebben, er afkeerig van zijn Fr. *lui être antipatique*. D. B., R., Hfft. Hij steekt tegen iedereen. 't Is al meer as e jaar, dat hij tegen mij steekt.

— Gep. w. *Spreken noch steken*, z. SPREKEN.

— *Gesteken brood*, z. BROOD.

— *Gesteken neusdoek*, z. NEUSDOEK.

STEKER, znw., m. — Sperwer, Fr. *épervier*. (K.)

STEKER, znw., m. — Stekel, Fr. *piquant*. D. B. De stekers van 'nen egel. De schelpen van de wilde kastanies en de zaadhuiskens van den doornappel staan vol stekers. E gewas mè' scherpe stekers.

— Slag van oorhanger met eenen haak in plaats van eenen ring. E paar gouwe' stekers.

STEKKEBEENEN, znw., o., mrv. — Spillebeenen, lange dunne beenen. Hij dansten op zijn stekkebeenen.

STEKKENEM, znw., m. — Kleine vlieger, uit één blad gesneden en voorzien in de hoogte en de breedte van slipkens of sneedjes, waardoor kruisgewijs twee solferstekken steken. (A.)

STEKKOOR(D), znw., v. — Z. HOFDRAAD.

STEKSKE(N, znw, o. — Lucifer, Fr. *allumette phosphorique, chimique*. E steksken aansteken. 'En dooske stekskens.

STEKSKENSDOOSKE N, STEKSKENSDOOZEKE(N, znw., o. — Lucifersdoosje, Fr. *boîte à allumettes*.

STEKSKENSFABRIEK, znw., o. — Fabriek waar men lucifers vervaardigt.

STEKSKENSPOT, znw., m. — Potje in gleizewerk, waar men lucifers in zet.

STEL, bvw. — Sterk, ranzig, oudbakken van smaak, sprek. van visch (vloot en rog). (A.) D. B. (Ook in O.-Vl. en Kl.-Brab., z. Sch.) Ik eet dieën rog nie': hij is stel. Stel smaken. Stelle visch.

— Kil. vertaalt *stel* door *vetus*, *vetustus*, oud. Het Eng. *stale* heeft dezelfde beteekenis.

STEL, znw., m. — *Op zijne(n) stel zijn*, zijn zooals het behoort, in orde, in behoorlijken toestand zijn, bij B. *op stel zijn*. Alles is nu weer op zijne' stel. Ik ben nog nie' heelemaal op mijne' stel (op streek, op dreef). Hij geraakt nooit meer op zijne' stel.

STELEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Verg. *Stelen gelijk de raven*, fel stelen.

— Spr. *Gij kunt fijn gestolen worden*, ik lach u wat uit, ik geef wel den bui van u. Gij wilt dat ek naar u zou wachten, maar ge kunt fijn gestolen wörren. Ik dat doen veur hem ?!... Hij kan fijn gestolen wörren.

— *Iet gestolen doen*, z. GESTOLEN.

— *Iet nie(t) gestolen hebben*, het wel verdiend hebben. T. De rammeling die em daar kreeg, héet em nie' gestolen.

— *Zijne(n) naam nie(t) gestolen hebben*, zijnen naam wel verdienen. Ze heeten 'em den roo(d)en beet, en hij hée' zijne' naam nie' gestolen, want zijne neus zie' zoo rood as 'nen beet.

— *Die hem tot stelen begeeft, moet het hangen getroosten.* T.

— *Alleen stelen, alleen hangen*, met niemand heulen. T.

— *Eens gestolen is altijd dief*, een kwaden naam geraakt men nooit meer kwijt.

STELLEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Uitstaan hebben. Gij hèt daar niemendalle mee te stellen. Wat hadde met dieë' persoon te stellen? Mee' iemand veul of weinig te stellen hebben. Hij héet in mijn huis niks te stellen (niets te zeggen, te bevelen).

— Verrichten. Wat hadde daar te stellen?

— Toekomen, genoeg hebben. Wij kregen twee boterhammen en 'en kom koffie, en daarmee kosten me 't stellen.

— *Veel me(t) iemand* of *me(t) iet te stellen hebben*, er veel moeite of moeilijkheden mee hebben. Sommige ouwers hebben veul mee hun kinderen te stellen. Dieë vader hée' nogal wat te stellen mè' zijne' zoon. Eindelijk is me' werk af, maar ik heb er nogal wa' mee te stellen gehad.

— *Het weer begint hem te stellen*, het wordt staande weder.

— *Zijn eigen in iet stellen*, er zich in getroosten. De dood van uw vrouw is e groot ongeluk, maar ge moet toch probeeren van oe der in te stellen.

STELLINGGAT, znw., o. — Bij metsers. Elk gat, waarin de maashouten van eene stelling rusten. D. B.

STEM, znw., v. — Fr. *voix*.

— Verg. *'En stem gelijk 'en bel, gelijk 'en trompet*, helder; *gelijk 'en klok*, vol, zwaar; *gelijk 'en örgel*, schoon, machtig; *gelijk 'ne geberste(n) pot*, piepend, krijschend.

STEMMEN, w., b. en o. — Zingen, Fr. *chanter*. Hier moet gestemd wörren. E liëke stemmen.

— O. Overeenkomen, juist zijn, Hgd. *stimmen*. (A.) Ik vind 750. Da' stemt nie, want ik heb 850. Hedde dat afschrift nagezien? Ja, alles stemt.

STEMPER (Kemp. *stämpər*), znw., m. — Stempel, Fr. *estampille, poinçon, cachet*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— Merk of zegel met eenen stempel afgedrukt.

— Zuiger van eene spuitbuis; stooter van eene klakkebuis; laadstok van een geweer. Fr. *baguette*. Z. ook T. en R.

STEMPERBO(R)STELTJE, znw., o. — Borsteltje om den inkt op den tampon of het kussen rond te strijken, vooraleer men begint te stempelen.

STEMPEREN (Kemp. *stämpərən*), w., b. — Stempelen, Fr. *estampiller, estamper, cacheter*.

STENGER, znw., m. — Bij landb. Kleine knecht op eene hoeve, die de meiden helpt aan hun werk, met de koeien naar de weide gaat, enz. (**K.** en omstreken van **A.**) Ook **Koeter.**

STENGER, znw., m. — Het stangetje van eene horlogeketting, hetwelk men door een knoopsgat steekt om de ketting vast te leggen.

STEPSIG, bvw. — Op het punt van dronken te worden. (**A.**) Ik gaan naar huis, want ik begin zoo stepsig te wörren.

— *Zijde stepsig?* ge zijt gek mij zoo iets te vragen of voor te stellen.

STER, STĀR, znw., v. — Fr. *étoile.*

— *Met de ster gaan*, tusschen Kersttijd en Driekoningen rondgaan met eene papieren ster aan eenen stok en daarbij aan de huizen een lied zingen, om giften in te zamelen.

— *Stār in de loĕcht*, uitroep der kinderen, terwijl zij eenen marbol starren. (**A.**) Z. STERREN, STARREN.

— Spr. *'t Leste sterreken uit de locht werken*, laat in den avond, ja tot in den nacht buiten werken.

— Stervormige berst in eene flesch of een ander glazen vat. T.

— Gesternde scheur in het ijs. T.

— De ster van een peerd, z. onder BLES.

— Sterrebosch, Fr. *bosquet en forme d'étoile.*

STER, STĀR, znw., v. — Voorhoofd, Hgd. *Stirn*, en bij uitbreiding Hoofd, voork. in:

— *Iet in zijn ster hebben*, iets in zijn hoofd hebben, sprek. van grillen. Hij spreĕkt nie' meer tegen mij, ik weet nie' wat em in zijn stār mag hebben.

— *Het in zijn ster hebben* of *krijgen*, hooveerdig zijn of worden. Hij heget fel in zijn stār. Sedert dat hij rijk getrouwd is, héet i 'et zoodanig in zijn ster gekregen, dat i nie' meer om aan te spreken is.

— *Het veur zijn ster hebben*, dronken zijn.

Kil. Sterre, sterne, *frons.*

STERFHUIS, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Zijn kosten op 't sterfhuis*, z. KOSTEN.

STERFPUT, znw., m. — Overdekte put, waarin 't vuil water bijeenloopt en verzinkt.

Kil. Sterf-put, *puteus in quo aqua perit exciccaturque.*

STERK, bvw. — Fr. *fort.*

— Verg. *Zoo sterk als 'nen boom*, *als 'nen reus*, *als ijzer*, *als e pèèrd*, *als e meulenpèèrd. Zoo sterk als pompwater*, zonder kracht of macht.

— Ransig, Fr. *rance.* D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Sterke boter. Sterk smaken. Da' spek begint sterk te smaken.

— Verg. *Zoo sterk als 'en raap.* Die boter smaakt zoo sterk as 'en raap.

— Met velen. R. In dat huishouwen zijn ze nogal sterk. Hoe sterk zijdegijlie (met hoevelen zijt gij)?

STERKBÖ(R)STEL, znw., m. — Bij wevers. Borstel van peerdshaar, waarmede men het garen sterkt.

STERKEN, w., b. — Voorspreken, niet bestraffen als 't noodig is. Van dieë' kleinen deugeniet zal nooit iet goëds komen : de vader bestruft 'em wel, maar de moeder sterkt hem altijd. Aan dieë' jongen is niks te zeggen, want hij weet dat em gesterkt wördt.

STERKEN, w., b. — Bij wevers. Pappen, de schering met een soort van pap bestrijken, om de draden steviger te maken.

STERKLAT, znw., v. — Bij wevers. Eene lat die men bij het sterken onder tegen de ketting houdt.

STERKPAP, znw., v. — Bij wevers Soort van dikke bloem- of meelpap, waarmede men de ketting overborstelt en versterkt, bij D. B. *sterksel* en bij Kram. *slichtpap* geheeten, Fr. *chas*.
— Vrglk. het Eng. *starch*, stijfsel.

STERLINGS, STĀRLINGS, bw. — Strak, steil, met strakken blik, Fr. *fixément*. Sch., bij D. B. *sterrelinge* en *sterlings*. (Ook bij 17e-eeuwsche schrijvers. Z. OUD., VI, 571.) Iemand sterlings bezien. Hij keek sterlings naar mij.
Kil. Sterrelick, sterrighlick, *fixè*, *rigidè*.

STERREN, STĀRREN, w. b. — Marbollen van den grond opnemen en er mee gaan loopen. (**A.**) Jan hee' m'n marrebollen gestārd. Gestārde marbollen (geroofde, gestolen marmels.) Ook **Opstārren** en **Sloeteren.**

STERVEN (uitspr. *stārrəven*, in 't Z. ook *störrəven*), w., o. — Fr. *mourir*.
— Verg. *Sterven gelijk 'en beest, gelijk 'nen hond*, als een goddelooze sterven.
— Wij zeggen *sterven van*, niet *sterven aan*. Hij is van de tèring gestorven. Sterven van de pokken, den typhus, enz.

STESSEL, znw., m., niet v. — Uitspraak van Stijfsel, Fr. *amidon*.

STESSELBLOĔM, znw., v. — Eene bloem, in de wetenschap *Cardamine pratensis* L.

STESSELBÖ(R)STEL, znw., m. — Stijfselborstel.

STESSELEN, w., b. — Door de stijfselpap trekken, sprek. van gewasschen lijnwaad, Fr. *empeser*. Strijkgoed stesselen.
— Met stijfsel bestrijken. 'En plakkaat stesselen. Het papier stesselen.

STESSELPOT, znw., m. — Stijfselpot.

STEUN, znw., m. — *In de(n) steun van 't werk*, in den tijd dat het werk het overvloedigst is. 't Is nu in de' volle steun van 't pataten zetten. Mijne knecht is vertrokken, en zjust in de' volle' steun van 't werk.

STEUNBALK, znw., m. — Bij mulders. Balk die op de daklijsten ligt en waartegen de ijzerbalk met eene schoor steunt.

STEVENIST, znw., m. — Aanhanger der schismatieke sekte, die aan de echtheid van het Concordaat tusschen Pius VII en Napoleon I niet gelooft. Zie D. B. en Sch. Men vindt nog Stevenisten in Brabant, vooral te Kester, Halle, Herfelingen, Leerbeek, Pepingen en Bogaarden. (Z. *Eene Godsdienstsecte in België of het zoogezegde Stevenismus*, door A. KENIS.)

STICHEL, znw., m. — Lage muur van omtrent twee voet hoog. De lage kerkhofmuren heeten stichels. De stichel van de kerk. (K.) Z. ook SCHRANS.

— Blauwe deksteen, arduinen dekstuk van eenen kaaimuur, of arduin aan beide kanten eener steenen brug. D. B.

STIEBEL, bvw. — Z. STIEPEL.

STIEFRÈGER, STIEFRÈGEN, znw., m. — Stofregen. (K.)

STIEFRÈGEREN, STIEFRÈGENEN, w., onp. — Stofregenen. (K.)

STIEL, znw., m. — Bedrijf, broodwinning, ambacht, handwerk, Fr. *métier*, *gagne-pain*, *profession*. Hfft., bij D. B. *stijl*. Wa' veur 'ne' stiel doet hij? Waarom laatte oewe' jongen geene' stiel doen? Hij is timmerman van stiel. Het beenhouwen is 'ne stiel dieë nog nie' bedörven is.

— *Iemand op stiel doen*, hem een ambacht laten leeren,

— *Op stiel gaan*, een handwerk leeren. As m'ne zeun 12 jaar is, dan gaat em op stiel.

— *Iemand van stiel*, iemand van 't ambacht. Zoo e werk moet deur iemand van stiel gedaan wörren. Hij is metser van stiel.

— *Van stiel zijn*, kennis van eene zaak, van een werk hebben. Ge zie' wel dat em nie' van stiel is.

— *Dat is geene stiel*, dat is geen werk, dat is niet doenbaar. Alle dagen vier uren te voet gaan, neen, dat is geene stiel in de' winter.

— *'Ne(n) stiel van iet maken*, eene gewoonte van iets maken. Hij bèdelt dagelijks; hij hèet er 'ne' stiel van gemaakt.

— *Lank van stiel zijn*, langzaam vorderen. T.

— Het Oudfra. *stil* beteekende ook *état*, *profession*.

STIELMAN, znw., m. — Ambachtsman.

STIEN, znw., v. — Verkorting van Christina, Augustina, Justina, enz.

STIENE(N, znw., m. — Verkorting van Augustinus.

STIENUS, znw., m. — Verkorting van Augustinus.

STIEPEL, STIEBEL, STIEPELZAT, in sommige streken ook **STIEPER**, bvw., enkel als gez. — Smoordronken. Hij is alle Zondagen stiepel. Hij was zoo stiebel dat hij nie' meer spreken kost. Jan drinkt 'em somwijlen zoo stiepelzat, dat 'et op niks en trekt.

STIER, znw., m. — *Over stier*, z. OVERSTIER.

STIEREKEURING, znw., v. — Keuring der stieren, tot het dekken bestemd, Fr. *expertise des taureaux destinés à la saillie*. D. B.

STIERIG, bvw. — Loopig, loopsch, paardriftig, sprek. van koeien.

STIET, znw., m. — Hetzelfde als Stuit, Fr. *croupion*. (Ook in 't Mdnl., z. OUD., VI, 577.)

— O. Vogelziekte aan den stiet of stuit. Dieë vogel heget (heeft het) stiet.

STIETBEEN, znw., o. — Stuitbeen.

STIEVEN, w., o. — Hetzelfde als Stuiven, Fr. *faire de la poussière*. (K.) (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) 't Stieft hier geweldig. Zieget stof is stieven! Stieft zoo nie'.

— *'t Zal er stieven*, 't zal er erg toegaan.

STIJF, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo stijf als 'nen bok, als 'en berd, als 'en peg, als 'en plank*.

— *Zijn eigen stijf hou(d)en*, niet toegeven, vooral bij 't verkoopen niets afdoen van den gevraagden prijs. T.

— *Stijf van honger, van kou, van vaak*, enz., grooten honger, koude, vaak hebben. T.

— *Stijf zitten van de armoei, van 't geld, van de luizen, van de vuiligheid*, enz., zeer arm zijn, veel geld hebben, enz. T.

— *Er stijf inzitten*, rijk zijn. M'n bruur zit er stijf in, en ik lij armoei.

— *'En stijve pint drinken*, de gewoonte hebben van veel te drinken. T.

— Bw. Zeer, sterk, geweldig. (K.) D. B., M. Die appelen zijn goed, maar ze vallen wa' stijf klein. 't Begint stijf koud te wörren. Da' kost stijf dier. Dieë zak weegt stijf zwaar.

STIJL, znw., m. — Z. Wrdb.

— De stijlen van eene okkernoot zijn de vier lobben, Fr. *les cuisses d'une noix*, ook *beentjes* geheeten.

STIJVERIK, znw., m. — Stijve mensch. R.

STIK, znw., v. — Soort van schup, dieenende om den mest loodrecht af te steken, ook **Meststik** en in 't N. der Kemp. **Grèèf** genaamd.

— Scherp en puntig tuig om de gerst te stikken.

STIKKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Stikkende heet*, geweldig heet, zoo heet dat men stikken zou. 't Is vandaag stikkenden heet.

— *Iemand laten stikken*, iemand verlaten, iemand alleen laten om een lastig of moeilijk werk af te maken. In plaats van mij te helpen, héet em mij laten stikken.

— Bederven door de vochtigheid, sprek. van boeken, papier, kleederen, enz. Al mijn boeken zijn gestikt. Da' kleed is gestikt, 't valt in stukken. Ook **Verstikken**.

STIKKEN, w., b. — De gerst met de stik doorsteken om er de vlimmen of baarden af te scheiden.

STIKSELIJZER, znw., o. — Bij schoenmakers. Werktuig in den aard van het pikijzer, dienende om eenen stiknaad in het leder na te bootsen.

STIKSPAAN, znw., o. — Bij schoenmakers. Getuig, bestaande uit twee lange kromme stukken hout, die aan den eenen kant verbonden zijn door een stuk leder, en aan den anderen kant als eene tang gebruikt worden om het leder te klemmen, dat men spannen of stikken moet.

STIL, bvw. — Fr. *tranquille*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo stil als e graf, als e loof, als 'en muis.*

— Zedig, stemmig, ingetogen, in tegenstelling met Wereldsch. D. B., Hfft. E stil meisken (godvruchtig en zedig). Zij is altijd stil gekleed (eenvoudig, stemmig). Stille mens(ch)en.

— Kil. Stil, *modestus*.

— Langzaam. Hfft. Ga wa' stilder, ik kan oe nie' volgen. Ik heb maar stillekens gegaan. Doe maar stillekens aan voort.

— In 't geheim, Fr. *secrètement, à la dérobée*. Hfft. Hij is stillekens vertrokken.

— *In 't stil*, in 't geheim. D. B. Hij héet dat in 't stil gedaan om mij te verrassen.

— *Iet stil hou(d)en*, geheim houden, Fr. *tenir secret*. D. B., R. Daar is iet gebeurd da' schrikkelijk is, maar 't wördt stil gehouwen. Dat ek oe zeg, hou 'et stil.

— Redelijk, niet al te best. D. B. 't Is maar stil met de' zieke. Hoe gaget mè' zijn zaken? Stillekens, heel stillekens. Hoe is 't mee' u? Stillekens aan.

STILLEKENS, bw. — Z. STIL.

STING. Tweede hoofdvorm van Staan. (**W.** en **N.-W.** der **K.**) (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 40.)

STINKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Stinken gelijk 'nen bok, gelijk 'en hop, gelijk de pest, gelijk 'en bèèrhuisken.*

— *Stinken 'en uur boven wind*, geweldig stinken.

— *Stinken van hooveerdij*, zeer trotsch zijn. R. Men zegt ook *hij is zoo hooveerdig dat hij stinkt.*

— *'t Zal er stinken*, 't zal er erg toegaan, er zal ruzie zijn. R.

— *In iemands oogen stinken*, hem zeer hatelijk zijn. R.

— *Iemand uitmaken veur stinkende(n) visch*, z. VISCH.

***STINKENDE HALM**, znw. (gesl. ?). — « Plat, grauwkleurig insekt, eenigszins den goudsmid gelijkende, doch veel kleiner en trager te poot. »

Sch. geeft dit w. voor Brab. en de *Kemp.*

STINKER, STINKERD, znw., m. — Smaadnaam dien men geeft aan iemand die trouweloos handelt, over wien men te klagen heeft. Dieë stinkerd zie' nie' om. Dieë leelijke stinker hée' mij bedrogen.

STINKERS, znw., m., mrv. — Eene hofbloem, ook **Afrikanen** en **Fluweeltjes** genaamd, Fr. *tagète, œillet d'Inde.*

— Soort van groote zwarte mieren, die eenen onaangenamen reuk verspreiden.

STJÈÈT, znw., m. — Kemp. uitspr. van Staart, Fr. *queue*. Ook *stèèrt, stert, stèèt, stæært, stéät,* enz.

STOĔBER, znw., m. — Opvliegend stof, stuivend zand. (**K.**)

— Stofregen. (**K.**) Daar viel 'ne fijne stoëber.

STOĔBEREN, w., o. — Stuiven, stof maken. (**K.**) Stoëbert zoo niet! 'Et stoëbert geweldig met dieë' wind.

— Stofregenen, Hgd. *stöbern* (**K.**) 't Hèet den heelen dag gestoëberd. Règen' 'et? Neen, 'et stoëbert maar.

— Fig. Er erg, woelig toegaan. (**K.**) 't Hèet er gisteren leelijk gestoëberd. 't Zalder stoëberen met de kermis.

— Afl. *Gestoëber.*

STOĔBERRÈGEN, STOĔBERRÈGER, znw., m. — Stofregen. (**K.**)

STOĔF, znw., m. — Reden om te stoëfen. Ik heb kolen ingekregen, maar 't is geene stoëf: der zijn nogal veul steenen onder. Is oe' koren goe' gelukt? Nee, 't is geene' stoëf wèèrd. Leert oewe jongen nu wa' beter? Ja, maar 't kan toch nog geene' stoëf lij(d)en. 't Brood hèe' geene' stoëf: 't is nie' genoëg gegaan.

STOĔFEN, w., o. — Hetzelfde als Stoffen, zich roemen, bluffen, zwetsen, pochen, snoeven, Fr. *se vanter, blaguer, faire le fanfaron.* Hij doe' nie' as stoëfen. Ze hèe' weer aan 't stoëfen geweest.

— *Stoëfen op* of *over*, er op roemen, er mee pralen, grootelijks loven en prijzen, Fr. *se vanter de, se glorifier de.* Hij stoëft altijd op zijn huizen en zijn rijkdommen. Hij stoëft over zijne' zeun, omdat hij zoo goe' leert. De meester stoëften over zijn leerlingen. Probeert die pataten is, ik ben zeker da' ge er over zult stoëfen.

— Gep. w. *Stoëfen en blazen; stoëfen en kraken; stoëfen en stuiten.* Z. ook STUITEN.

— *Stoëfen en in de broëk schijten is geen kunst* (of: *kan iedereen.*)

STOĔFER, znw., m. — Iemand die stoëft, pocher.

— Spr. *Klagers hebben geen nood en stoëfers geen brood,* z. BROOD.

— Een wit of gekleurd doekje, dat men in het zakje draagt, hetwelk zich in frak of jas, ter hoogte der linkerborst bevindt. (**A.**)

STOĔFERIJ, znw., v. — Pocherij, snoeverij, Fr. *vanterie.* Ge moet nie' gelooven wat em vertelt: 't is allemaal stoëferij.

STOĔFKONT, STOĔFMOIER, znw., v. — Vrouw die gewoon is te stoëfen.

***STOEIEREN**, w., o. — « Stoffen, pochen, met overdrijving spreken. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

STOEL, znw., m. — Fr. *chaise.*

— Spr. *Iet onder stoelen noch banken steken,* z. BANK.

— Wordt gebruikt voor Biechtstoel en Preekstoel. De pastoor hée' vandaag nie' op zijne' stoel geweest. Den bichtvader was nog nie' in zijne' stoel, as ek in de kerk kwam.

— Van eenen geestelijke die veel volk te biechten heeft, zegt men dat hij *'nen zwaren stoel heeft.*

— Spr. *Ne(n) stoel in den hemel verdiend hebben,* eene goede daad verricht hebben.

— De stoel van een gewas is de klomp aarde aan de wortels. T. Ook **Doel.**

— In samenstellingen zegt men *stoel,* niet *stoelen.* Dus : *stoelbinder, stoelgeld, stoelmaker, stoelmatter, stoelmerkt, stoelwinkel,* enz.

STOELBIES, zuw., v. — Soort van groote bies, dienende om stoelen te matten. D. B.

STOELBIEZER, zuw., m. — Stoelenmatter, stoelenvlechter. (**A.**)

STOELHUIS, znw., o. — Het vertrek, magazijn of plaats, deel uitmakende van de bijgebouwen der kerk, waar de stoelen bewaard worden.

STOELLUIKER, znw., m. — Een man die zijn brood verdient met stoelen te luiken, d. i. met stroo of biezen te bevlechten. (**K.**) Z. LUIKEN.

STOELRIETER, znw., m. — Die rieten zittingen vlecht voor stoelen. (**A.**)

STOELTJESZETSTER, znw., v. — Eene vrouw die in de kerk de stoelen zet en het stoelgeld ontvangt. (Ook in Brab., z. Sch.)

STOELZUSTER, znw., v. — Een vrouwmensch dat geerne zit. (Lier.) Marie zal 'et wel halen. — Oei ! nee, dedie da's 'en stoelzuster.

STOEP, znw., m. — Het gekasseide of met baksteenen belegde gaanpad nevens de huizen. (**O.** der **K.**)

STOEP, znw., v. — Bij landb. De grep die openblijft tusschen het gespitte en het vaste land. (**K.**)

— Bij landb. Opening in den tas. Als eene kar koren of ander graan in de schuur rijdt en nevens den tas komt staan, dan werpt er een met de vork de schooven op den tas. De tas verhoogt, naarmate de karvracht verlaagt en dat komt zoo ver dat de man, die met de gaffel de kar ontlaadt, de hoogte van den tas niet meer zou kunnen bereiken, indien men in den tas niet eene plek open liet, die niet vol getast is; in die opening, in die stoep staat iemand die de schooven, gelijk ze van de kar afgegeven worden, aanpakt en naar 't bovenste van den tas beweegt. (**K.**)

STOFVOD, znw., v. — Doek of vod, die de huismeid gebruikt om het stof van de meubels te vegen.

STOK, znw., m. — Fr. *bâton.*

— Spr. *Verder willen springen alsda(t) zijne stok lang is,* meer willen doen dan zijne middelen toelaten. D. B.

— *Daar moesten stokken zijn die alleen slagen,* de deugnieten moesten vanzelf gestraft worden. R.

— *Leunen* of *steunen op 'ne(n) gebroke(n) stok,* betrouwen op iemand of op iets dat niet betrouwbaar is.

STOK, znw., m. — Bij biemans. Een bewoonde korf, dien men overwintert of overwinterd heeft.

STOK, znw., m. — Bij landb. Hoopje van acht of tien samengestelde graanschooven op den akker, Eng. *stook,* Fr. *trézeau, tréseau* (**N.-O.** der **K.**), elders **STUIK** geheeten. Men zet de schooven in stokken, opdat zij zouden drogen. De wind heeft de stokken omver gesmeten. Z. ook HOK en MANDEL.

STOK, znw., o., niet m. — De overblijvende kaarten, nadat iedere speler de zijne heeft, Fr. *talon.*

STOKAAS, znw., o., zonder mrv. — Larve van de Groote Waterjuffer, Fr. *caset, charrée, larve de phrygane,* D. B., bij Kram. *schooraas, oeveraas* en *haft* genaamd. Het stokaas wordt door de visschers gebruikt om met den hengel te visschen.

STOKDOOD, bvw. — Morsdood. D. B. Hij viel van den bouw en hij was stokdood.

STOKDUIF, znw., v. — Wilde duif, boschduif, Fr. *pigeon ramier,* Lat. *Columba palumbus* (**Z.** der **K.**), elders **Oostersche duif** genaamd.

STOKHAVER, znw., v. — Slagen. D. B. Iemand stokhaver geven. Stokhaver krijgen.

STOKROOT, znw., v. — Bij landb. Eene rij koornhoopen of stokken op een bed of gewent. (**N.-O.** der **K.**)

STOKVERF, znw., v. — Stopverf, Fr. *mastic.* B., M.

STOKVIS(CH), znw., m. — Z. Wrdb.

— *Afgekeurde stokvis(ch),* kind dat voor de eerste Communie een jaar is uitgesteld of afgekeurd. (**A.**)

STOLLESTÉEREN, w., o. — Naar iets vragen, inlichtingen vragen over iets. R. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij kwam stollesteeren om te weten hoeveul dat ek mij' land verkocht heb. Hebben ze bij Boer Thijs al 'nen andere' knecht gehuurd? Ge moest er is naar stollesteeren.

— Van 't Fr. *solliciter.*

STOM (in 't Z. en W. *stoëm*), bvw. — Z. Wrdb.

— *Stom loopen,* in huis gaan en keeren, zonder de personen op wie men vergramd is, te willen bezien of aanspreken; niet spreken, den goedendag weigeren.

— Verg. *Zoo stom als 'ne vis(ch).*

— Lomp, dom. *Zoo stom als 'nen ezel, als e kalf, als e verken,* enz. Z. DOM en LOMP.

— Dient om veel scheldwoorden te versterken. T., R. Stommen aap, stomme beest, stommen duvel, stommen ezel, stom hout, enz.

STOMMELINGS (in 't Z. en W. *stoëmmelings*), bw. — Zonder spreken. T., R., Kl.-Br. (Ook bij 17e-eeuwsche schrijvers, z. OUD., VI, 601.) Hij ging mij stommelings voorbij.

Kil. Stommelick, *tacitè.*

STOMMENAMBACHT, znw., m. — Z. onder AMBACHT.

STOMMERIK, znw., m. — Lomperd, dommerik, domoor, botterik, Fr. *rustre, maladroit, ignorant, imbécile.*

STOMP (in 't Z. en W. *stoëmp*), znw., m. — Gestampte aardappels. T., R., bij D. B. *stampe.* Ze eten daar alle dagen stomp. Ik eet geene' stomp.

STOMP (in 't Z. en W. *stoëmp*), znw., m., niet v. — In 't algemeen iets dat afgeknot of afgebroken is. Stompen van boomen. Stompkens sigaren. De stomp van 'nen arm.

— Fig. Korte en dikke persoon. 'Ne stomp van e manneken. 'Ne kӧrte stomp. R.

STOMPEL (uitspr. *stoëmpel*), znw., m., meest in 't vrklw. *stompeltje.* — Kort eindeken sigaar. (A.) De stompeltjes bewaren om er snuif van te laten maken. Zijn tafel leet altijd vol toebaksass(ch)en en stompels van sigaren.

STOMPELEN (in 't Z. en W. *stoëmpelen*), w., o. — Stootend gaan, gelijk iemand die stompvoeten heeft. Hij stompelt daar zoo aardig hennen.

STOMPEN (in 't Z. en W. *stoëmpen*), w., b. — Stampen, tot moes pletteren. Pataten stompen. Gestompte pataten.

STOMPEN (in 't Z. en W. *stoëmpen*), w., b. en o. — Stooten met vuist of elleboog. R., Kl.-Brab.

— In den zin van Vuistslagen geven, dien de Wrdb. er aan toekennen, gebruiken wij het w. niet.

STOMPER, znw., m. — Al wat dient om te stompen, stamper. 'Nen houte' stomper om pataten te stompen.

— Bij timmerl. Geen timmerman, maar eene hulp die men in groote timmermanswinkels aantreft, om de grofste deelen van het hout met den voorlooper weg te schaven. Vrglk. AFSTOMPEN.

STOMZAT (in 't Z. en W. *stoëmzat*), bvw. — Stomdronken, smoordronken, Fr. *ivre-mort.* (Ook in Vl., Brab. en Limb., z. Sch.)

STON en **STONG** (in 't W. ook *stoïng*). Tweede hoofdvorm van Staan. Ook **Sting** en *stond*. (De vorm *stong* wordt ook in Z.-Holl. gebruikt. Z. OPPR., 40.)

STOOF, znw., v. — Wordt algemeen gebruikt voor eene Kachel, Fr. *poêle*, van welken vorm ook.

STOOFAPPEL, znw., m. — Appel die te zuur of te hard is om rauw geëten te worden en dus gestoofd wordt.

STOOFBÖ(R)STEL, znw., m. — Borstel met korten steel om de kachel te doen glanzen.

STOOFBUIS, znw., v. — Kachelbuis, Fr. *tuyau de poêle*.

STOOFHAAK, znw., m. — Kachelpook, Fr. *fourgon*, *tisonnier*.

STOOFKARMENIJ, znw., v. — Stoofkarbonnade.

STOOFKEUTER, znw., m. — Z. STOOFHAAK.

STOOFMAKER, **STOOFSMID**, znw., m. — Kachelsmid, Fr. *poêlier*.

STOOFRAUW, znw., m. — Aarden pot, dienende om vleesch of groenten te stoven. (K.)

STOOFSCHEEL, znw., o. — Schijf van gegoten ijzer met eene gebogene handhaaf, om de opening eener kookkachel te dekken.

STOOFSELDER, znw., m. — Soort van dikke, witte selderij die meest gestoofd wordt.

STOOFSMID, znw., m. — Z. STOOFMAKER.

STOOK, znw., m. — Al wat dient om in den heerd of in de stoof te branden, zooals kolen, hout, turf, Fr. *chauffage*. Wij hemmen geene' stook meer. Struiken en stuikblokken is goeie stook veur 'nen boer. Veur stook zörgen tegen de' winter.

STOOK. Tweede hoofdvorm van Steken. (N.-W. der K.)

STOOKHOUT, znw., o. — Brandhout. Eiken strunken, masten stalen, stuikblokken en ander stookhout.

STOOKKOT, znw., o. — Plaats waar men stookt als men een groot vuur moet aanleggen, b. v. om te wasschen, te bakken, enz.

STOOL. Tweede hoofdvorm van Stelen. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 39.)

STOOL (scherpe *o*), znw., m. en niet v. — Fr. *étole*. T., R., J.

STOOP, znw., m., niet v. — Aarden kruik met een stopsel. — Er zijn ook koperen en tinnen stoopen met een scheel, zooals de melkstoopen.

— Spr. *Iemand op stoopkens trekken*, hem bedriegen, voor den gek houden. T.

— *Stoop in den nek*, zegt men als iemand zijnen hoed achterover op het hoofd zet, zoodat het voorhoofd ontbloot is. (A.)

STOOREN, w., b. — Hetzelfde als Storen in de Wrdb.

STOORT (scherpe *o*), znw., m. — Scheepsterm. Helper van den kok aan boord, Eng. *stewart*. (A.) De stoort zorgt voor de officieren en den mondvoorraad.

— Het vrouwelijke is *stoores*, in 't Eng. *stewardess*.

STOOT (scherpe *o*), znw., m. — Hetzelfde als Stoet, Fr. *cortège*. (K.) Langs waar gaat de stoot? 'Ne schoone stoot.

STOOT, znw., m. — Tusschenpoos. R. Bij stooten is 't goê weer. Het règent mè' stooten. Hedde nog tandpijn? Den eenen keer is ze over en dan komt ze weer terug: da' ga' zoo mè' zijn stooten.

STOOT, znw., m. — Stomp van een hoorndier. R. De geit gaf mij 'ne' stoot. De meid kreeg 'ne' stoot van de koei.

STOOTEN, w., o. — De gevulde glazen klinken, Fr. *trinquer*. Kom, laat ons is stooten. Ook **Tikken**.

STOOTHAAK, znw., m. — Bij timmerl. Viervlakkig, rechthoekig hout dat loodrecht in de schaafbank gespannen zit. Dat hout is eenige duimen langer dan de dikte van het blad der schaafbank en kan langs onder met den hamer opwaarts gedreven worden, totdat het uitkijkt boven de vlakte van 't blad. Tegen den rand van den uitstekenden kop des stoothaaks schoort de timmerman het hout dat hij schaven wil, Fr. *griffe d'établi*.

— In de oudere schaafbanken stak, waar nu de stoothaak zit, een ijzeren, getande platte haak of kram; die haak was eigenlijk de stoothaak. De naam is gebleven, de haak wordt niet meer gebruikt en is vervangen door het bovengemeld stuk hout, dat nauwkeuriger het *stoothout* zou heeten.

STOOTLAP, znw., m. — Bij schoenm. Lapje onder den schoenzool aan den teen. T., R., bij D. B. *stuiklap*. Ook **Stuikstuk** en **Teenstuk**.

***STOOTMUTS**, znw., v. — « Vrouwmensch dat pruilt of zonder spreken loopt. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

STOOTSEL (Kemp. *stötsəl*), znw., o. — Bij landb. De hoeveelheid boter die men bekomt van eens te karnen. R.

STOOTWAGEN, znw., m. — Handwagen met twee wielen, dien men voortstoot of trekt, Fr. *pousse-cul*. (Ook in Brab., 't Hag. en N.-Br., z. Sch. en Hfft.)

STOP, znw., m., niet v. — Fr. *bouchon*. T.

STOPDOEK, znw., m. — Doek om de schamelheid eener kraamvrouw te stoppen, na hare bevalling.

STOPGAT, znw., o. — *Veur stopgat dienen*, dienen voor iets dat een ander weigert of verhinderd is te doen. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij vraagt mij om bij hem te komen werken, omda' zijne werkman ziek is, maar ik wil nie' veur stopgat dienen.

STOPMES, znw., o. — Bij glazemakers. Een mes om de stopverf op de voegen van eene ruit in het raamijzer of de rabatten te strijken. D. B.

— Bij kuipers. Een mes om het lies tusschen de duigen en den bodem te steken en alzoo het vat dicht te maken.

STOPNAALD, znw., v. — Z. Wrdb.

— Fig. Een mensch die lang en dun is.

STOPPELEND, znw., o. — Z. END.

STOPPELKLAVER, znw., m. — Bij landb. Klaver die vroeg in 't jaar gezaaid wordt tusschen de haver en na den oogst voortgroeit tusschen de stoppelen.

STOPPELPEEËN (zachte *e*), znw., v., mrv. — Bij landb. Peeën of wortels, Fr. *carottes*, die onder de rogge gezaaid worden en na den oogst tusschen de stoppelen voortgroeien, bij D. B. *stoppelwortels*.

STOPPELPOOTEN, znw., v., mrv. — Bij landb. Z. STOPPELPEEËN. (Z.-O. der K.)

STOPPEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Er van stoppen*, kwalijk varen, het bekoopen. Gij hèt nie' willen gehoorzamen, kèrel? Wacht maar, ge zult er van stoppen.

STOPPENTREKKER, znw., m. — Kurkentrekker, Fr. *tire-bouchons*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

STOPSAAI, znw., m. — Sajet om kousen te stoppen.

STOPSEL, znw., o. — Gestopte plaats in eene kous of een ander kleedingstuk. Die kousen zijn nie' meer bekwaam om aan te doen, 't is 't een stopsel tegen 't ander.

STOPVEÈREN, znw., v., mrv. — De eerste vederen der vogels, stoppelveeren.

STORF en **STÖRF**. Tweede hoofdvorm van Sterven. Ook *stu(e)rf* en **Sturf**.

STÖRM, bw. — Volop, hevig, met geweld. (Z. der K.) T., R. Hij wilt maar störm tegen mij vichten. Ze waren störm aan 't kijven. Ze drinken störm. 't Werkvolk was störm aan 't pikken.

STORM, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Op störm körten* of *trekken*. Bij mulders. De zeilen bijna gansch oprollen.

STÖRMBAND, znw., m. — Bij timmerl. Stuk hout dat in schuinsche richting den priemstijl aan het kruinhout verbindt, Fr. *contre-vent*. D. B. Ook **Kruisband**.

— Bij mulders. Breede ijzeren band die rond den standaard gaat en langs den eenen kant vastgemaakt is aan den steenbalk.

STÖRMEIND, STÖRMÈND, znw., o. — Bij mulders. De kant of wand van eenen molen die naar den wind gekeerd staat, als de molen draait, bij D. B. *windweegt*.

STÖRMEN, w., o. en onp. — De stormklok luiden, de brandklok kleppen. Hfft. Men störmt, als het ievers brandt. 'Et brandt in 't dörp, ik heb 'et hooren störmen.

STÖRMKOORD, STORMTOUW, znw., v. — Bij mulders. Sterk touw, waarmede de opgerolde zeilen langs de roeden gebonden zijn.

STÖRMPLANK, znw., v. — Bij mulders. Plank die boven op de molenroede tegen de borst ligt. De stormplanken worden afgenomen als het hevig waait.

STÖRT, znw., m. niet v. — Plaats waar men allerlei vuilnis, slijk, steengruis, enz. nederstort. Z. Wrdb.

STORT, znw., v. — Zware, grove stem. (Lier.) De pater prèkt goed: hij héet 'en zwaar' stört.

STÖRTBIER, znw., o. — Gestort bier, bier dat in de glazen is blijven staan of uit de kraan ergens in aflekt. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Z. ook KLASBIER.

STORTKAR, znw., v. — Z. KAPKAR en STULPKAR. Hfft. (Ook in Vl., Brab. en de beide Limb., z. Sch.)

STOUT, bvw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Stout gesproken is half gevochten*. T., Kl.-Br.

STOUTERIK, znw., m. — Stouterd, stoute jongen. (Ook in 't Hag., Brab. en Limb., z. Sch.)

STOUW, znw., m. — Drift, kudde hoornvee, verkens, enz. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Ne stouw ossen. 'Ne stouw verkens. 'Ne groote stouw beesten.

— Van *schapen* zegt men niet *stouw*, maar *kooi*.

STOUWEN, w., b. — Drijven, leiden, Fr. *mener*, *conduire*, *pousser*. Hfft. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 86.) Verkens stouwen. De koeien naar de wei stouwen. As ge nie' naar de school wilt gaan, dan zal ek er oe is naartoe stouwen mè' 'ne' stok.

— *Stouwen met*. Met verkens naar de merkt stouwen. Den beenhouwer is hier met twee koei veurbijgestouwd.

— Fig. Met iemand gaan, verkeeren of vrijen, iemand geleiden. Hij stouwt mè' ze' lief naar de kermis. Ik moet altijd met die kinderen stouwen.

— Vrijen, vooral met het bijdenkbeeld van een spoedig huwelijk. Ge zij' zoodanig aan 't stouwen: wanneer is 't bruiloft?

— Als de duiver voor de duivin loopt, met den kop buigt en roekoet, dan zegt men dat hij aan 't stouwen is.

— *Slakken stouwen*, z. SLAK.

Kil. Stouwen, *agere, minare, ducere.*

STOUWER, znw., m. — Iemand die koeien, ossen, verkens, enz. drijft. Een stouwer is geen herder of koeiwachter.

STOUWGELD, znw., o. — Scheepsterm. Het loon, de som aan de stouwers betaald, om de koopwaren in 't schip te bergen. (**A.**) Z. *stouwen* in de Wrdb.

STRAAL, znw., v., niet m. — Fr. *rayon.* T., R., J.

STRAAM, znw., v. — Striem, lange streep, link, Fr. *raie, meurtrissure.* (**Z.** der **K.**) Ge hèt 'en zwarte straam in oe' gezicht. Ze' lijf was vol stramen van de stokslagen dieën em gekregen had. Ook **Strèèm.** Vondel gebruikt ook *straem.* « O beudel! wilt u schamen, Dat ghy zoo armen guyl (als ick) slaet tlijf vol *stramen.* » (VONDEL, II, 19.)

STRAAT, znw., v. — Fr. *rue.*

— Verg. *Zoo oud als de straat*, z. OUD.

— Spr. *Van de straat af geraken*, getrouwd geraken, vooral van eene jongedochter van reeds gevorderden leeftijd. Mie is toch eindelijk de straat afgeraakt. Z. ook MERT.

— *De straat meten*, zwijmelen van dronkenschap.

— *Op straat*, zonder middelen van bestaan, zonder onderkomen. Iemand op straat zetten (hem uit zijne woning zetten, omdat hij de huur niet wil betalen). Die mens(ch)en zitten schoon op straat.

— *Op straat brengen*, uitbrengen, ruchtbaar maken. R. Die meid brengt alles van 't huishouwen op straat.

— *E straatje zonder eind*, fig. eene zaak, een gesprek, enz., waar geen einde aan komt. R. Da' werk vordert nie': 't is e straatje zonder eind. As em eens aan 't vertellen geraakt, is 't e straatje zonder eind (hij weet van geen uitscheiden).

STRAATBENGEL, znw., m. — Straatjongen.

STRAATBO(R)STEL, znw., v. — Borstel, dienende om de straat te keren, door middel van een gestel waaronder de borstel, die den vorm heeft van eene groote rol, vastgemaakt is. Het gestel wordt voortgetrokken door een peerd. Die borstel heeft geen haar, maar zeer harde vezels.

- Ook een borstel voor huishoudelijk gebruik, hebbende den vorm van eenen platten waaier en dienende om het gaanpad vóór het huis te keren.

STRAATBRAK, znw., m. — Straatlooper, een jongen die gedurig op de straat loopt. Z. BRAK.

STRAATJESVOLK, znw., o. — Gemeen volk, gepeupel, Fr. *populace, crapule.*

STRAATJONG, znw., o., mrv. — Kinderen, die gedurig op de straat verkeeren.

STRAATKAPOEN, znw., m. — Straatbengel.

STRAATLAWEIT, znw., o. — Lawaai op de straat, burengerucht. Straatlaweit maken.

STRAATMADELIEF, znw., v., vrklw. *straatmadeliefken, straatmadelieveken.* — Madelief, *Bellis perennis.*

— Fig. Meisje dat veel langs de straat loopt. B.

STRAATMEST, STRAATMES, znw., o. — Bij landb., enz., Allerlei vuilnis en keersel van de straten, allerlei afval uit de keukens. De landbouwers gebruiken het straatmest uit de steden om hunne weiden te bemesten.

STRAATREMEDIE, znw., v. — Geneesmiddel dat het volk gebruikt, en dat niet door den dokter voorgeschreven wordt. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.) Straatremedies gebruiken. Hij hée' mij 'en straatremedie aan de hand gedaan veur de körts.

STRAATSTEEN, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *De straatsteenen kussen*, vallen van dronkenschap.

STRABANT (klemt. op *bant*), bvw. — Struisch, sterk, geweldig. 'Ne strabante kèrel. Dat ging daar strabant. (Ook in Brab., het Hag. en O.-Vl., z. Sch.)

— Brutaal. G., Dr. Strabant zijn. 'Ne stabante kèrel. Iemand strabant antwoorden.

STRAF, bvw. — Sterk, kloek, struisch, gespierd, Fr. *fort, robuste.* (Ook in 't Hag., Brab. en Vl., z. Sch.) 'Ne straffe kèrel. Straffe armen en beenen. 'Ne straffen boom. Die palen zijn nie' straf genoëg.

— Sterk, krachtig, sprek. van spijzen en dranken. Straf bier. De zieke moet straffe' kost nemen.

— Bw. Stout, boud, frank. Dat is nogal straf gesproken.

— *Straf verkeeren, vrijen*, terdege verkeeren.

STRAFBANKSKE(N, znw., o. — Bankje waarop in de gerechtshoven een beschuldigde zich moet nederzetten om gehoord en gevonnist te worden, Fr. *sellette.* Gij zult ook nog wel eens op 't strafbanksken moeten zitten.

STRAFFEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. Verwijzen, afkeuren, sprek. van berd. (A.) Ze hemmen die plánken moeten straffen.

— *Me(t) iemand* of *me(t) iet gestraft zijn*, er door geplaagd, gekwollen worden. Ik ben al drij dagen gestraft met tandpijn. Ze is gestraft mè' 'ne' zatte' vent.

STRAFFIGHEID, STRAFTE, znw., v. — Sterkte, kracht. De jeugd is de straffigheid van 't vlees(ch). Ik heb die plank tegen de deur genageld veur de strafte.

STRAK, bw. — Hetzelfde als Straks in de Wrdb., later, aanstonds, doch dit bw. ziet zoowel op eenen verleden als op eenen toekomenden tijd. B. Ik zal strak is komen. Wanneer zulde 't doen? Strak, as ek tijd heb. Hij hèet daar strak hier geweest. 't Hèet daar strak gedonderd.

— Bijna, haast. Hfft. Is da' werk strak gedaan? Oe' kinderen zijn strak groot. 't Is strak twee jaar 'le(d)en dat ek 'em nie' meer gezien heb.

STRAMIJN (klemt. op *mijn*), znw., m. en o. — Licht en doorzichtig weefsel van garen, haar of dunnen ijzerdraad, bij Kram. *stramien* en *stamijn*, v. Men teekent met wollen draad of teekensaai op stramijn. Fijne ziften zijn van stramijn.

STRANG, bvw. — Eng, spannend. Oe' kleed is te strang. Dieë frak is wa' strang onder de mouwen.

STRANG, znw., v. — Ruggegraat. T. Iemand over z'n strang gaan. Hij kreeg wat over z'n strang mè' 'ne' stok.

STREEK, znw., v. en m. — Fr. *contrée*. (Ook m. in Limb.)

STREEK, znw., v., niet m. — Treek, slimme trek. T., R., Kl.-Br., J.

— Veinzerij, voorwendsel, Fr. *feinte*. Hij gebaart 'em ziek, maar 't zijn allemaal streken.

— Wordt in 't Z.-O. zonder meervoudsuitgang gebruikt. Hij hee' streek. Ze zit mè' streek.

STREEK (zachte *e*), znw., v. — Bij landb. Strekel, hardhouten plankje, waarop de maaier zijne zeisen of pik wet (Z. der K.), in 't N. en W. der Kemp. **Meel** genaamd. T., R. (Ook in Brab., z. Sch.)

STREEKELEN, STROOKELEN, w., b. — Streelen, zachtjes strijken, strooken. (K.) Die kat is gèren gestreekeld. Streekelt den hond eens.

— Kil. Strekelen, *leviter tangere*.

STRÈÈM, znw., v. — Hetzelfde als Striem. (Z. der K.) Hij kreeg 'en strèèm van de zweep. Ook **Straam**.

Kil. Streme, *stria; — vibex, signum verberis, vestigium verberis in carne remanens.*

STREEN (zachte *e*), znw., v. — Streng, eenige vadems afgedraaid garen of sajet, gelijk het door een schuinsloopenden draad is gedeeld, Hgd. *Strähne*, Mdnl. *strene*. B. 'En streen saai. E streentje garen.

STREEN (zachte *e*), znw., v. — Iemand die er traag en onnoozel uitziet, maar vol heimelijke streken zit. 'En streen van 'ne' jongen. 't Ziet er zoo'n streen uit.

STREENACHTIG, bvw. — Gelijk een streen. Streenachtig handelen. Hij ziet er zoo streenachtig uit, ik betrouw 'em nie'.

STREEP, znw., v. — Fr. *ligne*. Z. Wrdb.

— Smalle strook. 'En streep grond. 'En smalle streep land.

— Haarscheiding, haarscheel. Oe' streep lee' nie' goed. Hij draagt z'n streep in 't midden.

— *'En streep bier*, z. STREEP 5°.

— Spr. *'En streep weghebben*, min of meer in 't hoofd geraakt zijn, Fr. *être toqué*.

— *'En streep aanhebben*, dronken zijn. M. Zie ook SCHREEF.

— *'En streep deur de rekening*, eene misrekening, een tegenslag. Da' valt me tegen, dat is 'en leelijke streep deur m'n rekening.

STREEP (scherpe *e*), znw., m., zonder lidw. — Slagen, Fr. *des coups*. T., R., Kl.-Br. Streep krijgen. Iemand streep geven.

STREEP (scherpe *e*), znw., m. — Geep, soort van visch, *Belona vulgaris*. (**A.**)

STREEP (scherpe *e*), znw., m. — Oude dans, die eertijds op de viool gespeeld werd.

STREEP (scherpe *e*), znw., v. — Zekere hoeveelheid vocht die men in eens werpt. Hij kreeg 'en goei streep water op ze' lijf. Zij goot 'en streep water op m'ne kop.

— *'En streep bier* is zooveel bier, als men met éénen trek derbierpomp in zijn glas krijgt. Geeft mij 'en streep, 'en streep bier. — Te Antw. zegt men *streep*, met zachte *e*.

— Lap, klets. Iemand 'en streep geven.

— Bui regen. Daar is 'en goei streep gevallen. Hij is zonder paraplu weg: hij zal 'en goei streep op ze' lijf krijgen.

— Wind, Fr. *pet*. 'En streep laten vliegen.

STREEPAPPEL, znw., m. — Appel, waarvan de schil rood en geel gestreept is.

STREEPEN, w., o. — Slaan, rammelen. Streept er maar is goed over: den deugeniet verdien' 'et. Z. AFSTREEPEN.

STREEPEN, w., b. — Stroopen. (**K.**)

STREEPER, znw., m. — Strooper. (**K.**)

STRĔEPKENSGOED, znw., o. — Gestreepte stof, Fr. *étoffe rayée*.

STREEPKENSJAK, znw., m. — Jak van gestreepte stof.

STREEPKENSKLEED, znw., o. — Kleed van gestreepte stof.

STRĔEPKENSROK, znw., m. — Rok van streepkensgoed.

***STREFFEN, *BESTREFFEN**, w., b. — « Bederven. » Sch. geeft die w. voor de Kemp. en Turnhout.

STREKLAAG, znw., v. — Bij metsers. Eene rij steenen die volgens hunne lengte, niet dwars in den muur, maar in de richting zelve van den muur gemetst zijn, zoodanig dat men gebeel de lengte van de steenen ziet, als men de oogen op den muur vestigt. D. B.

STREKSTEEN, znw., m. — Bij metsers. Een steen die horizontaal gemetst is in den muur, zoodanig dat men hem ziet in zijne lengte, Fr. *panneresse*. Men metst overhand eene laag streksteenen en eene laag kopsteenen. D. B.

***STRENEN**, w., o. — « Langzaam gaan, tranteelen. » — Sch. geeft dit w. voor de *Kemp*. en het Hag.

STRENG, bvw. — Fr. *sévère*. Z. Wrdb.

— Spr. *Strenge heeren regeeren nie(t) lang*, strengheid duurt niet lang.

— Fier, trotsch, hooveerdig. (**K.**) Hij is er streng op, omda' ze' vader börgemeester is. Onze veldwachter was streng, omdat hij zijne' sabel aanhad.

STRENG, znw., o., meest in 't mrv. **STRENGEN**. — Bij landb. en veeartsen. Droes, snotziekte der peerden. R.

STRENG, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *In de strengen staan*, hard moeten werken. T., R.

— *Iemand in de strengen zetten*, hard doen werken. T., R.

— Iemand in de ploeg spannen, eene straf die het volk voorheen toepaste op de mans, die hunne vrouwen mishandelden. Z. PLOEG.

STRENGEN, w., o. — Strenger worden, sprek. van het weder. In November begin' 'et weer te strengen. As de dagen beginnen te lengen (in den winter), beginnen de nachten te strengen.

STRENGENÉEREN, w., wdrk. — Zich bekrimpen, zuiniger leven. (**A.**) Nu'lat em zooveul nie' meer en wint, zal em zijn eigen moeten strengeneeren. Met dezen dieren tijd moeten wij ons strengeneeren. Ik strengeneer mij genoeg, maar ik kan toch nie' toekomen.

— O. Strenger worden, van 't weder gezeid. (**A.**) De kou strengeneert. De nachten zullen strengeneeren.

STREPEN, bvw. — Gestreept, sprek. van stoffen. R. Strepe' goed. 'En strepe' broek. Strepe' hemden.

STREPPEN, w., b. — Z. STRIPPEN.

***STREVAIL**, znw., o. — « Land waarop alles in 't wild groeit; gracht waarop allerlei hout staat en die dient om twee velden van elkander te scheiden. »

Sch. geeft dat zonderling w. voor de Kemp.

STRIEBER, znw., m. — Straatjongen, guit, Fr. *gamin*. (**A.**) 'Ne kleine strieber. Die klein striebers zouwen iemand 'en ongeluk doen zonder het te weten.

STRIJ(D)EN, w., o. — Kijven, twisten, krakeelen, Fr. *quereller, disputer*. D. B. Laat ons daar nie' over strij(d)en. Ze stre(d)en ondereen om te weten wiedat den eerste zou zijn. Altijd strij(d)en en argueeren. Hij kan geweldig strij(d)en.

— In de beteekenis van *battre*, *se battre*, *lutter* wordt het w. niet gebruikt, tenzij in fig. zin, b. v. *tegen eene ziekte strij(d)en*, *tegen den vaak strij(d)en*, enz.

STRIJK, znw., m. — Het werk, de daad van te strijken, Fr. *repassage*. Ze was aan heure' strijk. Die vrouw neemt drooge' strijk aan. Ik heb bekanst gedaan mè' m'ne' strijk.

— Goed dat moet gestreken worden. Wij hebben vandaag 'ne' groote' strijk.

STRIJKBLOK, znw., m. — Bij timmerl. Eene schaaf die van maaksel en van dienst is gelijk de reischaaf, doch zoo lang en zoo groot niet, Fr. *demie-varlope*. De strijkblok is veel grooter dan de kortschaaf. Men gebruikt den strijkblok om paneelen en planken effen te schaven, na er het ruwste van afgenomen te hebben met den voorlooper. D. B.

STRIJKBOUT, znw., m. — Zwaar stuk ijzer, dat men gloeiend in strijkijzers sluit om deze te heeten, Fr. *langue*, *bloc*.

Ook **Strijkklomp**.

STRIJKEN, w., b. — Fr. *repasser*. Z. Wrdb.

— O. Gestreken worden. Da' goed strijkt schoon.

STRIJKENS, STRIJKENDE, bvw. — *Strijkens vol*, *strijkende vol*. Tot aan den rand vol. De mand is strijkens vol. Doet de maat strijkende vol.

STRIJKER, znw., m. — Vioolboog, Fr. *arc de violon*.

— Wetplankje voor zeisens en pikken, ook **Meel** en **Streek** genaamd. B.

STRIJKE(R)S(E), znw., v. — Strijkster, Fr. *repasseuse*. (**Z.** der **K.**)

STRIJKHOUT, znw., o. — Bij timmerl. Kleine balk, liggende langs eenen muur, met de uiteinden vastgeankerd aan twee andere muren om een klein gebouw samen te houden.

STRIJKKLOMP, znw., m. — Z. STRIJKBOUT.

STRIJKSARGIE, znw., v. — Sargie, die men over de tafel spreidt, als men strijkt.

STRIJKSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Eene schaaf die wat kleiner is dan de voorlooper.

STRIJKVOD, znw., v. — Bij strijksters. Opeengenaaide lappen, waarmede men de strijkijzers vastneemt.

STRIK, bvw. — Hetzelfde als Strikt, streng, nauw, Fr. *stricte*.

— *Strik genomen*, streng genomen, Fr. *à la rigueur*. T.

STRIKIJZER, znw., o. — Breinaald, Fr. *aiguille à tricoter*. (**Z.-O.** der **K.**)

STRIKKEN, w., b. — Breien, Hgd. *stricken*, Fr. *tricoter* (**Z.-O.** der **K.**). T.. R. (Ook rond Diest en in de beide Limb., z. Sch.) Kousen strikken. Die kous is te los gestrokken.

Kil. Stricken, *contexere rete vittam*, etc.

STRIKRINK, znw., m. — Gouden ring met in 't midden een plaatje, in plaats van eenen steen. (K.)

STRIKWERK, znw., o. — Breiwerk.

***STRINGEL,** znw., o. — Snotziekte der peerden. Sch. geeft dien vorm voor de Kemp. Z. STRENG, STRENGEN.

STRIPPEN, ook **STREPPEN,** w., b. — Iets tusschen de vingers of de nagels trekken, inz. om er de oneffen deelen en steerten van af te scheiden, bij D. B. *strippen*. Vlas strippen. Strip 'et zaad is van de stelen.

STROBATIE (klemt. op *ba*), znw., v., zonder mrv. — Ontsteltenis, beroering, wanorde, Fr. *trouble*, *désordre*, bij D. B. *strabantie*. Ik heb nog nooit zoo'n strobatie gezien.
— Hevige windvlaag. (Z. der K.) Daar kwam 'en strobatie, dat ik meende dat 't huis omvervloog.

***STROBBE,** znw. (gesl. ?). — « Struik of 't geen er in den grond blijft van afgekapte struiken, hochten of heestergewas. Een hoop uitgeroden strobben. »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

STROĔBEL, STRUBBEL, znw., m., **STROĔBELING, STRUBBELING,** v., zonder mrv. — Oploop, gedrang, gewoel, geharrewar, Fr. *tumulte*, *bagarre*, *foule*, bij B. *strubbeling*. Daar was 'ne stroëbel van volk op de mert. Ik ben mijnen hoed en mijne' stok in de stroëbeling verloren. 't Was 'en heel strubbeling in de straat met da' gerij allemaal. Ik wacht om uit de kerk te gaan, totdat de grootste strubbel veurbij is.

STROĔBES, znw., m. — Z. STROES.

STROĔF, znw., v. — Vrouw die te veel doet betalen. (Z. der K.)

STROĔFEN, w., b. — Te veel doen betalen, stroopen. (Z. der K.) In sommige winkels kunnen ze 'ne' mensch stroëfen.

STROĔFEN, w., b. — Z. STRUFFEN.

STROELEN, w., o. — Met zacht geruisch vloeien, al kabbelend of murmelend loopen. D. B. (K.) De beek stroelt. Wordt ook gezeid van het geruisch dat iemand al waterende maakt.
— Bij Kil. is *struylen*, *strullen*, *streylen* een Saks., Friesch en Sicamb. w., dat hij vertaalt door *reddere urinam*, wateren, pissen.

STROES, STROESKOP, znw., m. — Stroeve, weinig aantrekkelijke persoon, iemand die niet spreekt. Dieë jongen ziet er 'ne stroes uit. Ik ben nie' gèren bij zoo 'ne' stroeskop.
— Ook **Stroëbes.**

STROK. Tweede hoofdvorm van Strikken, breien. (Z.-O. der K.)

***STROMMELEN, *STRUMMELEN,** w., o. — Z. STROOMELEN.
Sch. geeft die w. voor de Kemp.

STRONK (in 't W. *stroënk*), in 't Z. **STRUNK**, znw., m. — Een struik takken die opgroeien uit den wortelblok van eenen boom, of uit den kop van eenen afgeknotten boom, Fr. *cepée, tronchée*, bij D. B. *tronk*. 'Nen elze' stronk. Eike' strunken.

— Afgeknotte boom, Fr. *arbre étêté, têtard*. Er zijn elze-, eike-, wilge-, olmestronken, enz. De knotwilg is een strunk. Daar houdt 'en mees in 'en holte van 'ne' stronk.

— De Wrdb. hebben Stronk in den zin van 't Fr. *trognon, tronc d'arbre*, d. i. stam.

STRONKELEN (in 't W. *stroënkələn*), w., o. — Z. STRUNKELEN.

STRONKELSTEEN, znw., m. — Z. STRUNKELSTEEN.

STRONKEN, w., b. — Z. STRUNKEN.

STRONT, znw., m., niet v. — Z. Wrdb. J.

— *Stuk stront*, een scheldwoord dat groote verachting uitdrukt.

— Spr. *Hoe meer da(t) ge 'ne(n) stront ruurt, hoe harder dat hij stinkt*, aan ondeugende menschen is geene eer te halen. T.

— *Me(t) stront beloond worden*, met ondank.

— *'t Is stront van Lamme*, 't zijn vodden.

— *Iemand de(n) stront uit 't gat vragen*, hem alles uitvragen.

— *Iemand deur de(n) stront trekken*, veel kwaad van hem spreken.

— *Veel stront aan zij(n) gat hebben*, veel beslag maken, Fr. *faire beaucoup d'embarras*. R.

— *Van hond noch stront weten*, er niets van weten. R.

— *Smalle stronten schijten*, nauw, bekrompen moeten leven.

— *Hij zal er geen dikke stronten van schijten*, hij zal er niet veel voordeel uit trekken. R.

— *Dat is ook geene stront*, dat is iets voornaams. R. Zoo e kleed dat is ook geene stront.

— *Van buiten pront en van binnen stront*, buiten schoon, maar binnen vuil.

— Wil men, in de lage taal, iets kleineeren, dan zet men er *stront* voor. *Strontboer, strontbörgemeester, strontheer, strontjongen, strontmeester, strontpèèrd, strontschool*, enz. T., R.

STRONTBEEST, zvw., v. — Mestkever, drekkever, Fr. *bousier*, in de wetenschap *Geotrupes*.

STRONTBIE, znw., v. — Soort van tweevleugelig insect, *Eristalis tenax*. Men geeft dien naam ook aan een ander insect, dat in 't Lat. *Elophilus pendulus* heet. Ook **Hemelbie**.

STRONTBOER, znw., m. — Landbouwer die naar de stad om beer rijdt.

— Spotnaam der inwoners van Hoboken.

— Spotnaam gegeven aan eenen soldaat van den trein.

STRONTEN, w., b. — Voor den gek houden. Iemand stronten. Hij wilde mij wa' stronten, maar 't lukte niet.

STRONTKARAMEL, STRONTKRAMEL, znw., v. — Karamel die eene bruine kleur heeft en gebakken wordt van suiker, bloem en vet. Er zijn strontkaramellen en suikerkaramellen.

STRONTMEŬLDER, znw., m. — Drekkever, mestkever, *Geotrupes*. (**Z.** der **K.**)

STRONTSTOP, znw., m. — Snotneus, stroutjongen, Fr. *blanc-bec, polisson*. (**Z.** der **K.**) Zoo 'ne strontstop maakt al van z'ne' neus!

STRONTVENT, znw., m. — Een man op wien men niet kan rekenen. Wa' staat kunde toch maken op zoo' ne' strontvent?

— Klein ventje. Wa' strontventjen is da'?

STRONTVLIEG, znw,, v. — Drekvlieg, eene vlieg, ros van kleur, die op drekstoffen aast, in de wetenschap *Scatophaga stercorania* L.

STRONTZAT, bvw. — Smoordronken, Fr. *ivre-mort*. Hij is alle Zondagen strontzat.

STROO, znw., o. — Fr. *paille*.

— *Gekapt stroo*, redevoering of opstel dat niet aaneenhangt.

— *Strooken trekken*, Fr. *tirer à la courte paille*. Ook **Strooken-trek doen**.

— *Iet da(t) van gee(n) stroo is*, iets dat zeer ernstig, heel gemeend is, van belang. R. Hij kreeg 'en rammeling die van gee(n) stroo was.

— Spr. *Op 't stroo geraken, op 't stroo zitten*, tot armoede vervallen, in gebrek en ellende verkeeren.

— *Iemand (van 't bed) op 't stroo helpen*, hem ten onder brengen, Fr. *ruiner quelqu'un*. Dieë zeun zal zijn ouwers schoon op 't stroo helpen.

— *Van 't bed op 't stroo geraken* of *vallen*, z. BED.

— *Dat die stroo had, wat zou hij mest maken!* zegt men van iemand die zeer hooveerdig is. (**K.**)

— *Daar is niks te branden als stroo en 't is nog nat*, er is geen voordeel uit te trekken.

STROOIEN, bvw. — Van stroo.

— *'Ne strooien* of *'ne strooien man*, iemand die in de plaats van een ander handelt; iemand die op eenen koopdag aangesteld is om de liefhebbers « op te jagen », bij R. *strooman*.

STROOISEL (Kemp. *strössəl*), znw., o. — Al wat dient om te strooien: bloemen, groen, papieren snippers; bladeren, haksel, stroo, enz., dat in de stallen onder 't vee gestrooid wordt. R., T.

STROOKELEN, w., b. — Z. STREEKELEN.

STROOKEN-TREK, znw., o. — Z. onder STROO.

STROOLAT, znw., v. — Lat op de kepers om het dekstroo te dragen. T., R.

STROOM, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Tegen stroom*, in verkeerde richting. Tegen stroom handelen. Hij gaat altijd tegen stroom te werk.

STROOMELEN, STRUËMELEN, w., o. — Struikelen, strunkelen, Kil. *striemelen*. (**Z.** der **K.**) Ik stroomelden over 'ne' steen en 'k viel. Struëmelt over die houten nie'.

— Sch. geeft ook de gedaanten *strommelen* en *strummelen*.

STROOPEN (Kemp. ook *struëpən* en *strieëpən*), w., b. — Iemand te veel doen betalen. In sommige winkels kunnen ze 'ne' mens(ch) stroopen. Gaat daar nie' eten, want ge zult er gestroopt wörren.

STROOPER, znw., m. — Afzetter, iemand die de menschen te veel doet betalen.

STROOPERIJ, znw., v. — Afzetterij, bedriegerij met iemand te veel te doen betalen.

STROOPIJL, znw., m. en o. — Stroohalm, Fr. *brin de paille*.

— Spr. *Zoo slap zijn da(t) ge over e stroopijl zoudt vallen*, zeer zwak zijn.

— *Ik heb hem geen stroopijl in de(n) weg geleed*, ik heb hem niets misdaan.

STROOSPIER, znw., o. — Stroohalm, stroopijl. (**Z.-O.** der **K.**) T., R., M.

STROOT (scherpe *o*), znw., o. — Stroo, Fr. *paille*. (**A.**)

STROOT (zachte *o*), znw., v., niet m. — Hetzelfde als Strot in de Wrdb., Eng. *throat*, Mdnl. *strote*, Fr. *gosier*. T., OPPR., 86. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij pakte mij bij mijn stroot. Schreeuwen zooveul as de stroot geven kan.

STROOWIS(CH), znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Op 'ne(n) stroowisch komen aangedreven*, ergens arm aanlanden.

STROP, znw., v., niet m. — Galgekoord, schuifkoord die ergens om vastgetrokken wordt. T.

— Strik, waarmede men wild en vogelen vangt, Fr. *collet*. D. B. Stroppen zetten om hazen te vangen.

— Spr. *'k Wou dat ik thuis was, zee de kater, en hij zat me(t) zij(n) gat in de strop.*

— De sluitspier van den aars, Fr. *sphincter de l'anus*. D. B.

— Z. DRAAIHALS.

— Schalk, guit, kapoen, kwâjongen. D. B., T., G., Jong., M. 'En strop van 'ne' jongen. Hij is 'en eerste strop.

STROP, bw. — In verlegenheid. Ik zit strop van geld (ben ik geldgebrek). Den beenhouwer hée' mij strop gezet mè' gee(n) vlees(ch) te brengen. Hij maakte veul praat, maar ik zetten 'em strop (hij kon niet meer antwoorden).

STROPDRAGERS, z. STROPPENDRAGERS.

STROPPÉEREN, w., b. — Verminken, Fr. *estropier*. R. Hij is leelijk gestroppeerd.

STROPPEN, w., b. — Door middel van eene strop of eenen strik toehalen. 'Ne veurschoot stroppen. Z. TOESTROPPEN.

— O. Moeilijk, doorschuiven, nauwelijks ergens door kunnen. D. B., T. 'Et garen mag nie' stroppen bij 't naaien. Da' garen stropt gedurig. 'Et water blijft hier stroppen. Alle vuiligheid stropt hier in de goot. 'Et stropte daar van 't volk. Daar kwam zooveul volk uit de kerk, dat 'et in 't portaal bleef stroppen.

STROPPENDRAGERS, STROPDRAGERS, znw., m., mrv. — Spotnaam der Gentenaars.

STROS, znw., m. — *Geene(n) stros geven*, geen antwoord geven, uit kwade luim. (A.) Ik sprak 'em vriendelijk aan, maar hij gaf me geene' stros.

STROSSEN, w., b. — Slordig naaien. Z. TROSSEN.

***STROTEN**, w., o. — « Schreeuwen zooveel de stroot geven kan. » Sch. geeft dat w. voor Antw. Wij hebben in dien zin **Kèlen** gehoord.

STRUBBEL, znw., m., **STRUBBELING**, v. — Z. STROËBEL, STROËBELING.

STRUÊMELEN, w., o. — Z. STROOMELEN.

STRUFFEN, STROĔFEN, w., b. — Met worden bestraffen, iemand berispen die iets laakbaars zegt of doet. (Ook in Vl., z. Sch.) Dieë jongen moet gestruft wörren, iedere' keer dat em zoo'n leelijke woorden spreëkt. De vader strufte zijne' zoon, omdat i vloekte.

Kil. Straffen, *reprehendere*. Bij hem bet. *struffen* wederleggen.

STRUIF, znw., v. — Zeer dikke pannekoek van bloem gebakken. Men bakt eerst eenen pannekoek en giet er weer beslag op, enz., totdat men een zeer dikken koek bekomt.

— In de Wrdb. bet. het Eierkoek, Fr. *ommelette*.

— *Brechtsche stuiven*, spotnaam op de inwoners van Brecht. Zij kregen, zegt men, dien naam, omdat zij eertijds het wapenschild van Sint-Michiel, hunnen patroon, voor eene koekepan aanzagen.

STRUIK, znw., m. — Z. Wrdb. *Op struik verkoopen*, graan verkoopen, terwijl het nog te wassen staat.

— Staak, linie van een geslacht.

— Struiken zijn Uitgeroeide wortels en ondereinden van denneboomen, Fr. *chicots, souches*. Hfit. Struiken zijn goe' brandhout. Struiken klieven. 'En mijt struiken.

Kil. Struyck, *stirps, frutex, caulis*.

STRUIKBLOK, znw., m. — Z. STUIKBLOK.

STRUIKEN, w., o., met *zijn*. — Eenen struik maken, op den wortel uitschieten, Fr. *buissonner, taller*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Et koren moet nog struiken, anders staget te dun. Ook **Uitstruiken** en **Uitspranten**.

. **STRUIKMIJT**, znw., v. — Mijt van gekloven struiken of aarsgaten van boomen. (**K.**)

STRUIS(CH), bvw. — Kloek, gespierd, sterkgebouwd, Fr. *robuste*. D. B, Hfft. 'Ne struis(ch)e kèrel. 'En struis(ch)e boeredochter. Hij is kloek en struis(ch). Struis(ch) gebouwd zijn.

— Kloek, onbewogen, niet ontroerd. Ze begosten allemaal te grijzen, maar ik hiel' me struis(ch).

STRUKTIE, znw., v. — Wederwaardigheid, Fr. *adversité*, meest in 't mrv. gebezigd. T. Die mens(ch)en hebben al veul strukties gehad Ik heb strukties gehad mè' mij' pèèrd.

STRUNK, znw., m. — Z. STRONK.

STRUNKELEN, ook **STRONKELEN**, w., o. — Hetzelfde als Struikelen in de Wrdb., Fr. *broncher, trébucher*. Hij strunkelden over 'ne' steen en hij viel. Zijne' voet verzeeren mee' ieverans tegen te stronkelen. « Zij *strunkelden* in de putten. » (DAVID, *Vaderl. Hist.* I, 257.)

Kil. Stronckelen, *cespitare*.

STRUNKELSTEEN, **STRONKELSTEEN**, znw., m. — Struikelblok, steen des aanstoots.

STRUNKEN, **STRONKEN**, w., b. — '*Nen boom strunken*, tot strunk maken.

STRUUK, bvw. — Barsch, Fr. *rude*. Iemand struuk toespreken. 'Ne struke vent. (**Z.** der **K.**)

STUBBEL, znw., m. — Z. STUBBELING.

***STUBBELEN**, z. *STUBBEREN.

***STUBBELEN**, w., o. — « Freq. van Stubben, dat wij ook gebruikt boorden, zegt Sch., voor Dubben, in twijfeling zijn. op iets dagen, tegenpreutelen. Wat stubbelt gij altijd ? Vanhier *stubbeling*, weifeling, gezaag, tegenpreuteling, verschil. Ik wilde de oorzaak van die stubbeling weten. »

Sch. geeft het w. voor Brab., *Antw.* en de *Kemp*.

STUBBELEN, w., o. — Stribbelen, wederstreven, stechelen. (**Z.** der **K.**) Meest gebr. in de sam. *tegenstubbelen*. Hij moet altijd stubbelen.

STUBBELING, znw., v. — Hetzelfde als Stroëbeling, Strubbeling, verwarring die tusschen opeengepakte menschen ontstaat, Fr. *bagarre*. Ik heb in de stubbeling mijnen hoed verloren.

— Tegenspoed, wederwaardigheid. (**A.**) In stubbeling zitten. 't Is erg as ge in die stubbeling zijt.

***STUBBEREN, *STUBBELEN,** w., o. — Sch. geeft die w. als Kemp. voor ons Stoëberen. Z. ald.

STUG, bvw. — Stout, frank. E stug kind. De kinderen wörren veul te stug aan den tram.

— **Loquela* (Nr 12, '92, blfz. 95) geeft het voor Antw. op in den zin van Kloek, struisch van zin en van lijf, gezond. In die beteekenis hebben we 't nog niet gehoord, evenmin als

***STUGGEN,** w., o., dat hetzelfde blad voor Antw. geeft in de beteekenis van Stug, stevig, sterk, vast doen zijn, steunen. Zet dezen paal nog maar bij den muur: dat stugt toch ook al. Een dikkop (glas korten drank) als men schrik heeft, dat stugt altijd, dat maakt u stugger, stouter.

STUIK, znw., m. — Bij landb. Hetzelfde als Stok, hoopje samengestelde schooven op den akker, Eng. *stook*. D. B. 'Et graan in stuiken zetten. Er staan acht, tien en meer schooven in 'ne' stuik. Z. STOK en HOK.

STUIK, znw., m. — Houten of wissen gestel, waarin men de kinderen leert loopen. (**Z.** der **K.**)

STUIKBLOK, STUITBLOK (uitspr. *stökblok*, *stötblok*), znw., m. — Wortelblok, het ondereinde van eenen boom. (Ook in Kl.-Brab., z. Sch.) Stuikblokken klieven veur brandhout. Een boom bestaat uit de takken, den stam en den stuikblok. Van de stuitblokken van dikke boomen maakt men kapblokken voor de beenhouwers.

Ook **Struikblok**.

STUIKEN, w., o., met *zijn*. — Nederstorten, met het hoofd voorover ergens afvallen. D. B., R. Hij stuikten uit den boom en viel morsdood. Zie maar toe da' ge in de' put nie' en stuikt. 'Et kind stuikte mè' z'ne' kop op de steenen. De metser is van 't dak gestuikt.

— Met *hebben*. Spel. Marbollen of knikkers met de hand in een putje stooten. D. B., Sch., bij Jong. *stjoeke* bij M. *stuiten*. De speler wint of verliest, volgens dat er een even of een oneven getal knikkers in het kuiltje ligt. De kinderen stuiken gèren. Willen wij is gaan stuiken?

Kil. Stuycken, *ludere nucibus in scrobem conjectis*.

STUIKEN, w., b. — Bij smeden. Het gedeeltelijk gloeiend gemaakt ijzer in de richting zijner lengte hameren of ineendringen, waardoor op de verhitte plaats eene verdikking ontstaat. De nagels worden gestuikt, om er koppen aan te maken. De' kop aan 'ne' nagel stuiken. Wielbanden stuiken.

STUIKEN, w., b. — Bij landb. In stuiken zetten. Boekwei' stuiken. 't Koren stuiken.

STUIKMACHIEN, znw., o. — Bij smeden. Werktuig dienende om wielbanden te stuiken.

STUIKSTUK, znw., o. — Bij schoenmakers. Lederen lap op den zool, onder de teenen. Ook **Teenstuk**.

STUITBLOK, znw., m. — Z. STUIKBLOK.

STUITEN, w., o. — Pochen, zich roemen, bluffen, snoeven, Fr. *se vanter, blaguer, faire le fanfaron*. (K.) Hfft. (Ook in Limb., z. Sch.) Da' wijf kan geweldig stuiten. 't Sta' leelijk van zoo te stuiten.

— *Stuiten op* of *over*, er op roemen, er mee pralen, grootelijks loven en prijzen. Fr. *se vanter de, se glorifier de*. (K.) Hij stuit altijd over zijn huizen en zijn landerijen. Ik kan over mijne' knecht nie' stuiten, want hij is maar lui. De moeder stuitten op heure' zeun, omdat i zoo goed oppast.

— Gep. w. *Stoëfen en stuiten*, z. STOËFEN.

Kil. Stuyten, *jactare, crepare, ostentare, arrogare*. — Kram. vermeldt het als gewest.

STUITER, znw., m. — Pocher, stoffer, Fr. *fanfaron, blagueur*, (K.) Kil. *miles gloriosus*.

— Kwakzalver. Fr. *charlatan*. (Z. der K.) D. B. As de vruugmis uit was, stond er 'ne stuiter op 't dörp.

STUITINGKRUIS, znw., o. — Bij horlogiemakers. Een soort van kruis op de trommel eener zakhorlogie vastgeschroefd, om de veer regelmatig te doen werken.

STUITINGVINGER, znw., m. — Bij horlogiemakers. Een deeltje in eene zakhorlogie, dienende om het stuitingkruis tegen te houden.

STUIVER, znw., m. — Fr. *sou*.

— *Valsche stuiver*, persoon die valsch en trouweloos handelt. Zegt 'em nie' te veul, want hij zal oe verra(d)en : 't is 'ne vals(ch)e stuiver.

— Spr. *Vijf oordjes veur 'ne(n) stuiver geven*, z. OORD.

— *Die veur 't oordje geboren is, zal tot de(n) stuiver nie(t) geraken*, z. OORD.

— *'t Zijn die zeven (of vijf) stuivers niet*, dat is de zaak niet, dat is de ware reden niet.

STUK, znw., o. — Fr. *morceau, pièce*. Z. Wrdb.

— Gep. w. *In stukken en brokken*, gansch in stukken 'Et brood valt in stukken en brokken vaneen.

— *Me(t) stukken en brokken*, met kleine sommen, sprek. van eene betaling. Hij betaalt mij mè' stukken en brokken.

— *Er is geen stuk meer aan heel*, zegt men van iets dat gansch in stukken of verscheurd is.

— Wij zeggen *iet in stukken breken, slagen, werpen*, enz. voor het Holl. *iets aan stukken breken, slaan, werpen*.

— Spr. *Stukken van mens(ch)en kosten*, zeer duur verkocht worden. D. B., T. « Alles kost hier stukken van menschen. » (CONSCIENCE. *Het Goudland*, 27.)

— *E stuk in zijne(n) kraag hebben*, dronken zijn. Z. KRAAG. Men zegt ook *e stuk* of *e stuksken inhebben*.

— *Hem op zij(n) stuk houden*, zich deftig gedragen. (Ook in Limb., z. Sch.)

— *Zeker van zij(n) stuk zijn*, zeker van zijne zaak zijn. R.

— *Aan e stuk*, gedurig, zonder tusschenpoos. T., J. Zie AAN.

— Vijffrankstuk. E stuk laten wisselen. Ik heb mijn koei verkocht veur 60 stukken. Ik geef zooveul nie': doet er 'en half stuk af.

— Boterham, Fr. *tartine*. (K.) Hfft., B., bij OPPR. *stik*. Den bèdelèèr vroeg e stuk. Moeder, krijg ek e stuk?

— Plek land. D. B. E stuk land. Ik heb twee stukken bijgekocht. Op dees stuk zaai ek koren en op 't ander zet ek pataten.

Kil. Stuck lands, *ager*, *prædium*, *fundus*.

— Vrouw in ongunstigen zin. E frankstuk. E vuil stuk. 'En onbeschoft stuk. O! du gierig stuk! « Wat? riep de pachteresse, gij lui *stuk!* » (CONSCIENCE. *Rikke-Tikke-Tak.*)

— *E stuk heer*, *e stuk doktoor*, *e stuk kleermaker*, enz., een kale heer, een slechte dokter, kleermaker, enz. R.

— *Stuk stront*, z. STRONT.

STUKKELIJF, znw., o. — Kort onderkleed voor vrouwen en meisjes. (K.)

STUKKEN, w., b. — Met stukken aaneenbrengen. Da' kleed is gestukt (met stukken aaneengebracht, niet uit den heele).

STULPEN (uitspr. *stull'pən*), w., b. — Bij voerl. Nederstorten, sprek. van aarde, mest, haksel, enz. dat op eene kar ligt. (N. der K.) Waar moet ek 'et haksel stulpen? Stulp 'et maar in de' stal.

STULPKĀR, znw., v. — Bij voerl. Stortkar, eene kar die, door het uittrekken van eene pin aan het vooreinde, achterwaarts kan omgestort worden om in eens de lading te lossen. (N. der K.) Hfft.

STULPRIEM, znw., m. — Bij voerl. Een lederen riem die met het eene einde aan de berrie der kar bevestigd, en met het andere einde aan den zaal vastgegespt wordt, opdat de kar niet zou opslaan.

STULT, znw., m. — Weinig spraakzame, ongezellige mensch. (Z. der K.) Wa' 'ne stult! 't Is te veul dat en spreekt! Ze zit daar gelijk 'ne stult.

STUREN, w., o. — Schommelen, touteren, Fr. *jouer à l'escarpolette*. (N. der K.) (Ook te Diest, z. T.)

STURIG, bvw. — Hetzelfde als Stuur, stuursch. 'Ne sturige vent. Daar zit geen vrindschap in dieë' vent, hij is altijd even sturig.

STURIGHEID, znw., v. — Stuurschheid, barschheid, Fr. *mine rébarbative*, *rudesse*. Iemand mè' sturigheid aanspreken.

— Guurheid van het weder. Ik meende dat 'et dezen avend zou regenen, maar den règen zal in sturigheid vergaan.

STURF. Tweede hoofdvorm van Sterven. (K.)

STUTTEN, w., b. — Stelpen, stuiten, Fr. *arrêter*. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Et bloed liep zoo bedicht uit de wond, dat 'et nie' te stutten was.

STUUR, znw., m. — Touter, schommel, Fr. *balançoire, escarpolette.* (**N.** der **K.**) (Ook te Diest, z. T.)

STUUR, bvw. — Stuursch, barsch, ruw, onvriendelijk, Fr. *rébarbatif, rude, austère.* D. B., Sch. E stuur gezicht. Iemand stuur bezien. Hij sprak mij zoo stuur aan. Stuur woorden. 'Ne sture vent. Zij kan heur eigen stuur houwen. « Hij die van andere joffers nors en *stuur* is geacht. » (VONDEL, IX, 157.)

— Taai, kloek, tegen vermoeienis en ziekte bestand. Da' manneken is nogal stuur.

— Steeg, moeilijk om bewerken. Sture grond. Stuur hout. Stuur haar (haar dat niet blijft liggen, als men het kamt.)

— Stout, onbevreesd, boud. Gij derft nogal stuur spreken. Hij hield 'em (zich) goe' stuur, as den doktoor zijnen tand trok.

— Guur, ruw, onstuimig, Fr, *rude, orageux*, sprek. van het weder. E stuur weer. 'Ne sture wind. 't Begint 's avends stuur te wörren. De wind is stuur. « Zoo voor de *sture* winden hij 't opgheblasen zeyl wil strijcken. » (VONDEL, I, 113.)

Kil. Stuer, *torvus, trux, austerus.*

SUB, znw., v., vrklw. *subbeke(n.* — Sukkel, sloor. E subbeken van e wijfken. Ze ziet er zoo'n sub uit.

SUF, znw., m. — *Op geene(n) suf spelen*, z. SPELEN.

SUIKER, znw., m., niet v. — Fr. *sucre.* R.

SUIKERDEBOEREN, **SUIKERDEKKE**, **SUIKERLOOT**, **SUIKERNOBBELE**, **SUIKERTWEE**, tw., — Soort van boertige vloekwoorden, mijdspreuken voor *sakkerdeboeren, sakkerdekke, sakkerloot*, enz.

SUIKEREN, bvw. — Van suiker.

— *Suikere(n) boonen*, suikergoed in den vorm van boonen, Fr. *dragées.* — Niet te verwarren met *suikerboonen*, Fr. *haricots verts.*

— *Suikere(n) stekken*, pijpjes, stokjes suiker en bloem ondereengebakken.

— *Suikeren oom (nonkel), suikere(n) matant*, oom of moei die nog ongehuwd zijn en van wie men nog een erfdeel te verwachten heeft.

SUIKERKARAMEL, **SUIKERKRAMEL**, znw., v. — Vierkante karamel van suiker, in een papiertje gevouwen. Bij de suikerkaramellen steekt gemeenlijk een reepeltje papier, waar eene rijmspreuk op gedrukt staat.

SUIKERKOPPEN, **SUIKERTOPPEN**, znw., m., mrv. — Soort van wittekoolen met kegelvormigen krop.

SUIKERPEE, znw., v. — Gesuikerde roode pee of wortel. Da' zijn echte suikerpeeën.

— *In den tijd van de suikerpeekens*, in den goeden tijd. Vruger won ik meer per dag en ik werkte minder uren. Ja, maar da' was in den tijd van de suikerpeekens.

***SUIKERPENIJN**, znw., (gesl. ?). — « Gedraaide suiker, die met zoethoutsap bereid is, Fr. *sucre tors.* »
Sch. geeft dat w. voor Brab. en *Antw.*

SUIKERTOPPEN, z. SUIKERKOPPEN.

SUIKERWAFELTJE, znw., o. — Klein, droog, gesuikerd wafeltje, dat men lang kan bewaren.

SUIKERZIEKTE, znw., v. — Suikerpis, eene aandoening in 't Fr. *diabète sucré*, *glucoserie* geheeten.

SUIZELEN, w., o. — Zwijmelen, waggelen, onvast gaan, Fr. *chanceler*, doch geenszins Strompelen, zooals Sch. meent. De zatlap suizelde van den eene' kant naar den andere. Hij suizelde tegen de' muur.

SUKADE, znw., m., niet v. — Sukkelaarster.

SUKKEL, znw., v. — Z. Wrdb.
— Wordt ook gebruikt voor Half zinnelooze vrouw.

SUKKELACHTIG, bvw. — Sukkelend. Vader wordt oud en sukkelachtig.

SUKKELBAAN, znw., v. — *Op de sukkelbaan zijn*, *geraken*, sukkelen, op den sukkel geraken, tegen ongelukken en tegenspoed worstelen. Sedert de dood van z'n ouwers, is dieë jongen op de sukkelbaan geraakt.

SUKKELÈÈR, znw., m. — Sukkelaar.
— Half zinnelooze man.

SUKKELSTRAATJE, znw., o. — *In 't sukkelstraatje zijn*, sukkelen, ziekelijk blijven, tegen rampspoed worstelen. Ik ben al zes maanden in 't sukkelstraatje.

***SUL**, ***SULLE**, znw., v. — « Dorpel, Hgd. *Schwelle*, Fr. *seuil.* »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp. Z. ZUL, ZULT.

SULKER (uitspr. *sull'kər*), znw., m. — Zuring, zurkel, Fr. *oseille.* (Ook in Brab., z. Sch., bij D. B. *sulker*, v.)

SULLEKENSWINKEL, znw., m. — Sul, snul, onnoozele hals. (A.)

***SUMMEN**, w., o. — « De lip laten hangen, moffen. »
Sch. geeft het w. voor de Kemp. Z. SUMPEN.

SUMPEL, bvw. — Simpel, Fr. *simple.* (K.)

SUMPEN, w., o. — Willen weenen en niet kunnen, snuffen, de lip laten hangen, vooral van kinderen. Wa' zitte daar te sumpen ? Hij stond in 'nen hoek te sumpen. Sumpt zoo nie'. Eerst sumpen en dan schreeuwen.
— Afl. *Sumper*, *gesump.*
— Vrglk. het Eng. *to sob*, snikken.

SUN, **SUND**, znw., v. — Z. ZUND.

SUP, znw., o. — Z. SOP.

SUPIET, znw., m. — Z. SOEPIET.

SUPPEN, w., b. — Z. SOPPEN.

SUREN, w., o. — Touteren, schommelen, Fr. *jouer à l'escarpolette.* (**Z.-O.** der **K.**) (Ook in Limb., z. Sch.)

SURREZIJN (klemt. op *zijn*), znw., m. — Verbastering van het Fr. *chirurgin*, heelmeester.

SUS, znw., m., vrklw. *Susken.* — Verkorting van Franciscus.
— Lid van het genootschap van den H. Franciscus Xaverius. T., R. Hij is bij de suskens. Ginder zijn de sussen.
— Spotnaam door politieke tegenstrevers gegeven aan de katholieke kiezers en de christelijke jongens. Suskens hou(d)en meer van de kerk as van de komedie.
— *Van zijne(n) sus vallen*, schertsend voor Van zijn zelven vallen, in bezwijming vallen.

SUSKA, znw., v. — Z. SISKA.

SUUR, znw., v. — Schommel, touter, Fr. *escarpolette, balançoire.* (**Z.-O.** der **K.**) (Ook in Limb.)

***SWANS, *SWANTS**, znw., m. — « Mannelijke roede der dieren. » Sch. geeft dat w. voor Antw.

SWENS, SWENST, SWENT, vgw. — Terwijl, Fr. *pendant que, tandis que.* Past goed op 't huis, swens dat ek weg ben. Swenst dat em in de kerk was, is zijn huis afgebrand.
— Vgw. en bw. Sedert, Fr. *depuis*, bij B. *swens.* Ik heb 'em swens gisteren nie' meer gezien. Ik heb swent deze' morgend nog nie' geëten.
— Bw. Intusschen, Fr. *en attendant.* Maakt de tafel gereed, ik zal swenst boterhammen snijden.

SWIJLENS, vgw. — Terwijl. Hij is aangekomen, swijlens da' gij weg waart.
— Vgw. en bw. Sedert. Hij had swijlens gisteren nie' meer geëten. Ik heb den typhus gehad, en ik heb swijlens nie' gezond meer geweest.
— Bw. Intusschen. Ga maar veur 'en uur uit, ik zal swijlens op 't huis passen.

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN [illegible] KEMPEN)

[illegible]

P. JOZEF CORNELISSEN,

[illegible]

[illegible]

J.-B. VERVLIET,

[illegible]

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

GENT

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4de Aflevering

UITGAVEN DER KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE

I[e] REEKS.

1. **Jaarboek** voor 1887 (Met portretten van Z. M. *Leopold II*, en van de heeren *Beernaert* en ridder *de Moreau*), 190 blz. 2,50
2. **Jaarboek** voor 1888, 240 blz. 2,50
3. **Jaarboek** voor 1889 (Met de levensschets en het portret van Dr *R. Snieders*), 148 blz. 1,50
4. **Jaarboek** voor 1890 (Met de levensschetsen en portretten van Dr. *L. Delgeur* en *G. Dodd*), 172 blz. 2,00
5. **Jaarboek** voor 1891 (Met de levensbeschrijvingen van *J.-A. Alberdingk Thijm* (met portret), van *J.-J.-L. ten Kate* en van *I.-J.-L. de Coussemaecker*), 202 blz. 2,00
6. **Jaarboek** voor 1892 (inhoudende de levensbeschrijvingen van *J.-A. de Laet* (met portret) en van *L. Roersch*), 188 blz. 2,00
7. **Jaarboek** voor 1893 (Met de levensschets van *Schuermans*, de portretten van *Roersch* en *Schuermans*, en de afbeelding des voorgevels van het Paleis der Academie), 138 blz. 2,00
8. **Jaarboek** voor 1894 (Met de levensbeschrijvingen van *J.-W. Brouwers* en van *Matthias de Vries* (met portret), 176 blz. 2,00
9. **Jaarboek** voor 1895 (Met de levensschetsen van *K.-Fr. Stallaert* (met portret) en van *J.-J. Habets*) 180 blz. 2,00
10. **Jaarboek** voor 1896. (Met de levensschetsen en de portretten van *L. Mathot* en *K. Boury*), 120 blz. 1,50
11. **Jaarboek** voor 1897. (Met de levensschetsen van *H.-E. Moltzer*, *Frans Willems* en *Willem-Jan Frans Nuyens* en de portretten van *Zijne Kon. Hoogheid Prins Albrecht*, *Ministers Fr. Schollaert* en *L. de Bruyn*), 170 blz. 2,00
12. **Jaarboek** voor 1898. (Met de levensschetsen en portretten van *J.-J.-M. Michecls* en *Eug. Stroobant*), 180 blz. 2,00
13. **Jaarboek** voor 1899. (Met de levensschets van *J.-C.-H. Nolet de Brauwere van Steelandt* door *P. Alberdingk Thijm*) 1,00
14. **Jaarboek** voor 1900. (Met de levensschetsen en portretten van *Peeter Génard* en *Emanuel Hiel*, 130 blz. 1,50

IIe REEKS.

1. **Verslagen**, van 1887 tot 1900, ieder 4,00

IIIe REEKS. — MIDDELNEDERLANDSCHE UITGAVEN

1. **De Zevenste Bliscap van Maria.** Mysteriespel der XVe eeuw, uitgegeven door K. STALLAERT (1887), XXXII-116 blz. 2,50
2. **Woordenlijst** voor de **Zevenste Bliscap van Maria, opgesteld** door K. STALLAERT (1888), 141 blz. 0,50
3. **Woordenlijst op de Alexanders Geesten** van JACOB VAN MAERLANT, door L. ROERSCH, 1[te] *aflevering* (1888), 68 blz. 1,00
4. **Van de vij Vroeden van binnen Rome**, bezorgd door K. STALLAERT (1889), XX-182 blz. 3,00
5. **Het Roermondsch dialect**, getoetst aan het Oud-Saksisch en Oud-Nederfrankisch, door Dr L. SIMONS (1889), 62 blz. 1,25
6. **Madelghijs' kintsheit**, al de gekende fragmenten, bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1889), 208 blz. (met facsimile's) 2,50
7. **Dit is die Istory van Troyen**, bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW en EDWARD GAILLIARD, 4 deelen, met facsimile's (1889-1892) . 25,50
8. **Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten**, uitgegeven door Jhr. Mr. N. DE PAUW (1893-1897), 3 afl. elke 2,00
9. **Kalender en Gezondheidsregels** getrokken uit het handschrift der boekerij van de hoogeschool te Loven, getiteld « *Liber orat. Fland. M. S.* » door P. ALBERDINGK THIJM (1893) 66 blz. 1,25
10. **De Keure van Hazebroek**, door EDW. GAILLIARD (1894-1899), 4 deelen, elk 5,00
11. **Middelnederlandsche geneeskundige Recepten en Tractaten, Zegeningen en Tooverformulen**, uitgegeven door Dr W.-L. DE VREESE (1894), XII-144 blz. 2,00
12. **Beschrijving van Middelnederlandsche en andere handschriften die in Engeland bewaard worden**, door K. DE FLOU en EDW. GAILLIARD (1895 en 1896), 3 bd., elk 2,00

Printed in

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

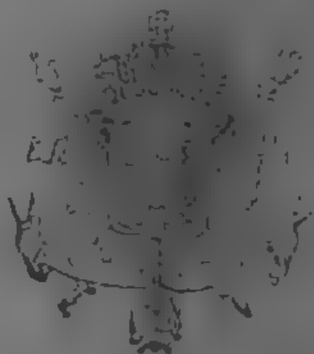
ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

P. JOZEF CORNELISSEN,

J.-B. VERVLIET,

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde

GENT

5de Aflevering

UITGAVEN DER KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE

Ie REEKS.

1. **Jaarboek** van 1887 tot 1901, ieder 2.00

IIe REEKS.

1. **Verslagen,** van 1887 tot 1900, ieder 4,00

IIIe REEKS. — MIDDELNEDERLANDSCHE UITGAVEN

1. **De Zevenste Bliscap van Maria.** Mysteriespel der XVe eeuw, uitgegeven door K. STALLAERT (1887), XXXII-116 blz. 2,50
2. **Woordenlijst** voor de **Zevenste Bliscap van Maria,** opgesteld door K. STALLAERT (1888), 141 blz. 0,50
3. **Woordenlijst op de Alexanders Geesten** van JACOB VAN MAERLANT, door L. ROERSCH, 1ste *aflevering* (1888), 68 blz. 1,00
4. **Van de vij Vroeden van binnen Rome,** bezorgd door K. STALLAERT (1889), XX-182 blz. 3,00
5. **Het Roermondsch dialect,** getoetst aan het Oud-Saksisch en Oud-Nederfrankisch, door Dr L. SIMONS (1889), 62 blz. 1,25
6. **Madelghijs' kintsheit,** al de gekende fragmenten, bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1889), 208 blz. (met facsimile's) 2,50
7. **Dit is die Istory van Troyen,** bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW en EDWARD GAILLIARD, 4 deelen, met facsimile's (1889-1892) . 25,50
8. **Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten,** uitgegeven door Jhr. Mr. N. DE PAUW (1893-1897), 3 afl. elke 2,00
9. **Kalender en Gezondheidsregels** getrokken uit het handschrift der boekerij van de hoogeschool te Loven, getiteld « *Liber orat. Fland. M. S.* » door P. ALBERDINGK THIJM (1893) 66 blz. 1,25
10. **De Keure van Hazebroek,** door EDW. GAILLIARD (1894-1899), 4 deelen, elk 5,00
11. **Middelnederlandsche geneeskundige Recepten en Tractaten, Zegeningen en Tooverformulen,** uitgegeven door Dr W.-L. DE VREESE (1894), XII-144 blz. 2,00
12. **Beschrijving van Middelnederlandsche en andere handschriften die in Engeland bewaard worden,** door K. DE FLOU en EDW. GAILLIARD (1895 en 1896), 3 bd., elk 2,00
13. **Beowulf,** Angelsaksisch volksepos, vertaald in stafrijm en met inleiding en aanteekeningen voorzien, door Dr. L. SIMONS (1896) 355 bl. . . . 4,00
14. **Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant** (1414), uitgegeven door GUIDO GEZELLE (1896), 235 blz. 3,00
15. **Jehan Froissart's Cronyke van Vlaenderen,** getranslateert uuten Franssoyse in Duytscher tale bij Gerijt Potter van der Loo, in de XVe eeuw, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1898), VIII-580 blz. Eerste deel 5,00. — Tweede deel, Rekeningen der Baljuws (1e afl.) (1900), VIII-344 blz. 3,00
16. **Ypre jeghen Poperinghe,** Gedingstukken der XIVe eeuw nopens het laken, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1899), XLVI-320 blz. 4,00
17. **Bouc van der Audiencie** (Acten en Sentencien van den Raad van Vlaanderen in de XIVe eeuw), door Jhr. Mr. NAP DE PAUW, Eerste stuk (1901), XXI-612 blz. 5,00
18. **Die bedudinghe naden sinne van Sunte Augustijns Regule,** uitgegeven door K. DE FLOU (1901), XXIII-277 blz. 3,00

Ve REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR GESCHIEDENIS, BIO- EN BIBLIOGRAPHIE.

1. **Alphabetische lijst van de voorloopig verzamelde namen der in België geboren Nederlandsche schrijvers, dienende tot het samenstellen van de Biographie der Zuidnederlandsche schrijvers,** door FR. DE POTTER, 524 blz. (*niet in den handel*).
2. **Vlaamsche Bibliographie** (1830-1890), door FR. DE POTTER (1893-1897), 1ste, 2e en 3e aflev., ieder. 5,00

3. **Catalogus van de Bibliotheek der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent** (1898), door Fr. de Potter . 5,00
4. **Leven en Werken der Zuidnederlandsche schrijvers** (1900) 88 blz. (1e aflevering) 1,25

Ve REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR NIEUWERE TAAL- EN LETTERKUNDE.

1. **Prudens van Duyse**, door J. Micheels. (Met portret des dichters) (1893), 332 blz. 4,00
2. **Rederijkersgedichten der XVIe eeuw**, door J. Broeckaert 1893) . . . 1,25
3. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 1 Steenbakkerij) bezorgd door Th. Coopman (1894), x-94 blz. 1,25
4. **Plaatsnaamkunde. Gemeente Bilsen**, door Jef Cuvelier en Cam. Huysmans (1897), 316 blz. 3,00
5. **Onkruid onder de Tarwe.** Proeve van Taalzuivering, door H. Meert (1ste aflevering) 1,00
6. **Inleiding tot de studie der Analytische Scheikunde**, door Dr. A.-N.-H. Bruylants en Dr. A.-J.-J. Vandevelde (1899), 107 blz. 1,50
7. **De Rederijkkamers in Nederland. — Hun invloed op letterkundig, politiek en zedelijk gebied**, door Prudens van Duyse, uitgegeven door Fr. de Potter en Fl. van Duyse (1e deel) (1900), 297 blz. . 3,00
8. **Repertorium van de geschriften over de voedingsmiddelen gedurende het jaar 1900 verschenen**, door Dr. A.-J.-J. Vandevelde (1901), 140 blz. 1,75

VIe REEKS. — BEKROONDE WERKEN.

1. **Bibliographie der Middelnederlandsche Taal- en Letterkunde**, door L. Petit (1888), xvi-300 blz. (*Uitverkocht.*)
2. **Verhandeling over de verbinding der volzinnen in het Gotisch**, door P.-H. van Moerkerken (1888), 104 blz. 1,50
3. **Het voornaamwoord DU**, door H. Meert (1890), ix-98 blz. . . . 1,55
4. **De klank- en vormleer van het Middelnederlandsch dialect der St.-Servatius legende van Heynrijck van Veldeken**, door Felix Leviticus (1892), 172 blz. 2,50
5. **De Belgische Taalwetten** toegelicht door Mr. A. Prayon-van Zuylen, (1ste deel) (1892), 476 blz. 3,00
6. **Historisch en Critisch overzicht van het Vlaamsch tooneel in de 17de eeuw**, door Osc. van Hauwaert (1893), 102 blz. 1,50
7. **De rol van het « booze beginsel » in het middeleeuwsch drama**, door Ernest Soens, pr. (1893) 144 blz. 2,00
8. **Gebruik der naamvallen, tijden en wijzen in den Heliand**, door J. van de Ven, pr. (1893), vi-238 blz. 3,00
9. **Antwerpen in de XVIIIe eeuw**, door Edw. Poffé (1895), 328 blz. . 5,00
10. **Bastaardwoordenboek**, door J. Broeckaert (1895), xxiii-439 blz. . . 5,00
11. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 2. Ambacht van den smid), bezorgd door Jozef Vuylsteke (1895), 178 blz. (Met platen) 2,25
12. **Klank- en Vormleer van het gedicht van den VII Vroeden van binnen Rome**, door E. de Neef (1896), 85 blz. 1,25
13. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 4. Ambacht van den Metselaar), bezorgd door Alfons van Houcke en Jozef Sleypen (1896), x-486 blz. (met platen) 5,00
14. **Proeve van Oudnederfrankische Grammatica**, door Dr P. Tack (1897), xxvi-116 blz. 1,50
15. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 3. Ambacht van den Timmerman) bezorgd door J. en V. van Keirsbilck (1898), x-547 blz. (met platen) 5,00
16. **De Moedertaal, eenig doel- en redematig voertuig der gedachte in Opvoeding en Onderwijs**, door H. Temmerman (1898), 60 blz. . . 1,25
17. **Eene vreemde spraak als voertaal van 't onderwijs**, door A. en Th. van Heuverswyn (1899), 180 blz. 2,00
18. **Vak- en Kunstwoorden** (No 5. Ambacht van den Metselaar), bezorgd door J. en V. van Keirsbilck (1899), x-406 blz. (met platen) . 4,00
19. **De Gallicismen in het Zuidnederlandsch. Proeve van Taalzuivering**, door W. de Vreese (1899), lxviii-662 blz. 6,00
20. **Idioticon van het Antwerpsch dialect**, opgesteld door P.-Jozef Cornelissen en J.-B. Vervliet (1ste, 2de, 3de, 4de en 5de aflevering), elk . 2,50

DEC 15 1937